DROBETA
XIII

2003

https://biblioteca-digitala.ro

https://biblioteca-digitala.ro

MUZEUL REGIUNII PORȚILOR DE FIER

DROBETA

XIII

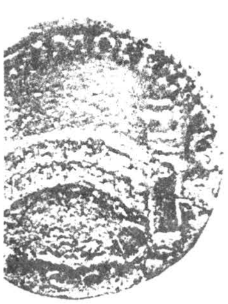

DROBETA TURNU SEVERIN
2003

https://biblioteca-digitala.ro

COLEGIUL DE REDACȚIE
Dr. Ion Stîngă
Olimpia Bololoi
Dr. Gabriel Crăciunescu
Drd. Sorina Ştefania Matacă
Ecaterina Bosoancă

TEHNOREDACTARE COMPUTERIZATĂ
Andruța Brezoi

EDITOR IMAGINE
Magdalena Trăistaru

DESENE
Mirela Barbu
Eleonora Dondesi
Constantin Para

FOTOGRAFII
Constantin Para

ADRESA REDACȚIEI
MUZEUL REGIUNII PORȚILOR DE FIER
Str. Independenței nr. 2
220160 Drobeta Turnu Severin
Tel. 0040252/312177
Tel./Fax 0040252/320027
e-mail: muzeulpdf@rdslink.ro

https://biblioteca-digitala.ro

SUMAR

CERCETĂRI ARHEOLOGICE

CRISTIAN SCHUSTER, CRISTINEL FÂNTÂNEANU, Consideraţii privind habitatul în Bronzul Timpuriu între Carpaţii Meridionali şi Dunăre. Cultura Glina....7

CRISTIAN SCHUSTER, Wo lag die Westgrenze des Verbreitungsgebietes der frühbronzezeitlichen Glina-Kultur?....16

GEORGETA EL SUSI, Resturile de faună din nivelele Glina de la Ostrovul Corbului (judeţul Mehedinţi)....22

GHEORGHE CALOTOIU, Cercetări arheologice din epoca bronzului timpuriu în necropola tumulară de la Vârtoapele-Vârtopu-Ciuperceni, judeţul Gorj....28

CRISTIAN MANEA, Locuirile sitului arheologic de la Rogova, judeţul Mehedinţi....48

GABRIEL CRĂCIUNESCU, Descoperiri arheologice în zona localităţii Oreviţa Mare, jud. Mehedinţi....55

ION STÎNGĂ, Descoperiri arheologice recente în perimetrul oraşului antic Drobeta....103

MARIA BĂLĂCEANU, Podoabe în Oltenia Romană. Fibule....114

CERCETĂRI DE GEOLOGIE

FLORINA DIACONU, Contribuţii privind litostratigrafia depozitelor pliocene din sectorul Dunăre – Motru....182

FLORINA DIACONU, Consideraţii biostratigrafice pe baza studiului moluştelor pliocene din sectorul Dunăre – Motru....206

FLORINA DIACONU, Flora ponţiană de la Batoţi – un patrimoniu paleofloristic mehedinţean....213

https://biblioteca-digitala.ro

PARCUL NATURAL PORȚILE DE FIER

SORINA ŞTEFANIA MATACĂ, Contribuții privind vegetația acvatică şi palustră din arealul Parcului Natural Porțile de Fier..............................218
SORINA ŞTEFANIA MATACĂ, Gestiunea ecologică, valoarea socială şi potențialul turistic al Parcului Natural Porțile de Fier................................239
SORINA ŞTEFANIA MATACĂ, Perspectivele colaborării internaționale prin constituirea unei zone transfrontaliere Porțile de Fier...........................247
GABRIEL CHIŞAMERA, Contribuții la cunoaşterea avifaunei Parcului Natural Porțile de Fier...254
NICOLAE CHIPURICI, Patrimoniul imobiliar al Orşovei în anii 1930-1948...267
VESNA VANDIČ, Djerdap National Park (Yougoslavia)........................283

MEHEDINȚI – ISTORIE ŞI CIVILIZAȚIE

MELENTINA BÂZGAN, Evoluția județului Mehedinți până la mijlocul secolului al XVIII-lea... 288
NICOLAE CHIPURICI, Obştile devălmaşe de moşneni: constituirea, funcționarea şi administrarea lor conform codului silvic din 1940.............310

ORAŞUL MODERN TURNU SEVERIN

OTILIA GHERGHE, Un manuscris inedit din colecțiile Muzeului Olteniei aparținând lui Vasile Dimitrescu...328
PAULA SCALCAU, Familii greceşti la Turnu Severin. Familia Anastasiu..333
PAULA SCALCAU, Un alt papinghiot la Turnu Severin: Nikolaos Daskas 342
TUDOR RĂȚOI, Monumentul criptă al eroilor mehedințeni din războiul reîntregirii...347

https://biblioteca-digitala.ro

MUZEUL REGIUNII PORȚILOR DE FIER

COLECȚII, EXPOZIȚII, RELAȚII PUBLICE

ECATERINA BOSOANCĂ, O carte manuscris în biblioteca Muzeului Regiunii Porților de Fier....356

PAULA SCALCĂU, Un manuscris grecesc din biblioteca Muzeului Regiunii Porților de Fier.... 363

CONSTANTIN JUAN-PETROI, Expoziție eveniment la Muzeul Regiunii Porților de Fier *Capodopere cucuteniene. Magia restaurării*....367

CONSTANTIN JUAN-PETROI GABRIELA ANA JUAN, Expoziția româno-iugoslavă *Porțile de Fier – Djerdap*, un pas spre parcul transfrontalier al biosferei Defileului Dunării....370

VARVARA MAGDALENA MĂNEANU, Ceramică din Moldova în colecțiile Muzeului Regiunii Porților de Fier. Proiect de expoziție 383

MAGDALENA TRĂISTARU, Dinamica vizitatorilor Muzeului Regiunii Porților de Fier în anul 2002.... 394

MAGDALENA TRĂISTARU, Relația muzeu-școală. Un experiment de pedagogie muzeală în anul școlar 2002-2003....404

RECENZII

TITU DINUȚ, ŞIŞEŞTI (*REPERE MONOGRAFICE)*, Editura MIM, Craiova 2003, 289p (Conf univ dr. Ion Stîngă)....412

https://biblioteca-digitala.ro

https://biblioteca-digitala.ro

CONSIDERAŢII PRIVIND HABITATUL ÎN BRONZUL TIMPURIU ÎNTRE CARPAŢII MERIDIONALI ŞI DUNĂRE. CULTURA GLINA[1]

Cristian Schuster
Cristinel Fântâneanu

ERWÄGUNGEN BEZÜGLICH BESIEDLUNGSFORMEN IN DER FRÜHBRONZEZEIT ZWISCHEN DEN SÜDKARPATEN UND DER DONAU. DIE GLINA-KULTUR
(Zusammenfassung)

Die Verfasser wenden ihre Aufmerksamkeit den Besiedlungsformen der frühbronzezeitlichen Glina-Kultur. Der Analyse wurden die Siedlungen, Befestigungselementen, Häusern, Gruben, Herden und Backofen unterzogen.

Teritoriul avut în vedere, estul Olteniei, vestul şi centrul Munteniei, adică de la Jiu şi până la râul Mostiştea, aparent unitar ca relief, se dovedeşte în fapt destul de complex, formele de relief, de la munte, deal, câmpie şi până la lunci, coboară de la nord la sud în trepte, oprindu-se în malul stâng al Dunării (ROŞU 1973; POSEA, ILIE, GRIGORE, POPESCU 1969; BARCO, NEDELCU 1974; COTEŢ 1976; GÂŞTEANU, RUSENESCU, BREIER 1976; POSEA, ŞTEFĂNESCU 1984; GHINEA 1996; BOTZAN 1996; TUFESCU 2001).

Această varietate de forme de relief, precum şi reţeaua hidrografică, axată pe râurile mari Jiu, Olt, Argeş, Ialomiţa şi apele secundare ale acestora, clima şi economie practicată au impus formele de habitat (v. de ex. BOTZAN 1996; CÂRCIUMARU 1996; TOMESCU 2000; PANIN 2001).

Trebuie menţionat că nu pentru toate manifestările culturale ale Bronzului Timpuriu (vizavi la discuţiile pe această temă, a se vedea printre alţii Roman 1986; Schuster 1997a; 1999; Vulpe 1995; 1997; 2001) din zonă nu avem date (suficiente?) privind tipul de aşezare şi, implicit, de construcţii gospodăreşti. Amintim aici, chiar pentru începutul Bronzului Timpuriu, grupul Zimnicea-Mlăjet, pentru care atât pe teritoriul României, cât şi la sud de Dunăre, în Bulgaria, s-au identificat numai monumente funerare (ALEXANDRESCU 1974; ROMAN 1986; FÂNTÂNEANU 1998; SCHUSTER 1998; 1999; NIKOLOVA 2002). La fel, este situaţia şi în cazul *„orizontului mormintelor în cistă din piatră"* din nordul Munteniei vestice (ROMAN 1986; SCHUSTER 1997A; 1999)[2]. De aceea în demersul nostru ne-am oprit numai asupra culturii Glina.

---

[1] În cadrul sesiunii de comunicări din anul 2002 a Muzeului Regiunii Porţilor de Fier, organizată de dr. Gabriel Crăciunescu, autorii prezentei contribuţii au prezentat fiecare câte o comunicare. Ulterior, ei au luat hotărârea de a le publicata într-un singur articol.
[2] Cu privire la ceea ce noi socotim a fi *„orizontul mormintelor în cistă din piatră"* din nord-vestul Munteniei, recent I. Motzoi-Chicideau şi Gh. Olteanu (2000) sunt de altă părere.

https://biblioteca-digitala.ro

Aria de răspândire a acestei manifestări a cuprins inițial zona centrală a Munteniei, ulterior ea extinzându-se spre vestul acestei provincii şi dincolo de Olt, în Oltenia, până în zona Porților de Fier, şi la sud de Dunăre, în Bulgaria (ROMAN 1976; SCHUSTER 1994; 1997A; ALEXANDROV, SIRAKOV, PETKOV, GAJDARSKA 1998).

Asupra problemei habitatului acestei manifestări a Bronzului Timpuriu (ROMAN 1976; 1985A; 1985B; 1986; 1996; MACHNIK 1985; 1991; BĂJENARU 1995; SCHUSTER 1997A; 1999; 2000A; VULPE 2001) s-au aplecat de-a lungul timpului mai mulți specialişti: Petre Roman (1976), Jan Machnik (1985; 1991), Eugen Comşa (1991), Alexandru Vulpe (2001) etc. Cristian Schuster (1995; 1996; 1997a; 1997b; 1999; 2000a) intră cu mai mare atenție în intimitatea acestei probleme, fără însă a avea pretenția că o rezolvă în întregimea ei.

I. Aşezări.

1. *Amplasament.* Purtătorii culturii Glina şi-au întemeiat aşezările pe forme de relief destul de variate, ținând cont de mai mulți factori: apropierea de o sursă de apă, fortificarea naturală a acestora, clima, forma de economie practicată. Astfel, în Oltenia, întâlnim aşezări Glina pe terasele râurilor, condițiile naturale de apărare find constituite de faptul că unele dintre ele se aflau în meandrele râurilor (Braneț, Govora Sat, Căzăneşti–*Cărămidărie*, Arsanca, Buleta etc.). Alteori s-au preferat boturile de deal şi promontoriile înalte care ofereau condiții bune de apărare prin pantele lor, dar şi o bună supraveghere a împrejurimilor (Morăreşti, Călina, Bârseşti, Gura Văii–Căzăneşti, Govora Sat–*Runcuri* – cu mențiunea că în această ultimă aşezare au avut loc, de-a lungul timpului alunecări de teren) (PETRE-GOVORA 1995; SCHUSTER, NICA 1995).

În nordul spațiului de care ne ocupăm au fost descoperite locuiri şi în peşteri (Baia de Fier, Ciunget, Peştera Haiducilor) (ROMAN 1976; PETRE-GOVORA 1995). Este desigur vorba de locuiri sezoniere, având un scop precis – în cazul nostru grupuri restrânse de păstori.

O locuire Glina de înălțime a fost probabil cea de la Cozia Veche. Spunem aceasta deoarece atât fragmentele ceramice aparținând acestei manifestări culturale, cât şi cele dacice au fost descoperite la poalele muntelui Basarab, dar din cercetările personale (Cristinel Fântâneanu), efectuate cu ocazia ridicării unei construcții în zonă, nu există strat de cultură, astfel încât presupunem că ele au fost rulate de-a lungul timpului.

În Muntenia, cele mai multe dintre aşezări ridicate pe terasele râurilor se găseau pe terasele joase sau intermediare ale Câlniştei (Bila; SCHUSTER 1996, 12; 1997a, 171), Sabarului (Floreşti-Stoeneşti; SCHUSTER 1996, 12; 1997a, 191), Glavaciocului (Letca Veche; SCHUSTER 1997a, 194), Argeşului (Crivina, Bolintin Vale; *ibidem*, 171, 191), Cociocului (Vărăşti; *ibidem*, 202), Câlnăului (Pițigaia; SCHUSTER 1996, 12; 1997a, 202).

Tot pe terasele de mică altitudine era situate şi aşezările de pe malul unor lacuri: Căldăruşani (Greci; SCHUSTER 1997a, 193sq.), Cernica

https://biblioteca-digitala.ro

(Cernica; SCHUSTER 2000a, 11), Cătălui (Căscioarele-*Cătălui* şi *Mănăstirea Cătălui*; SCHUSTER 1997a, 185-187).

Nu au fost ocolite nici terasele înalte ale râurilor Argeş (Mihăileşti-*Tufa* şi Varlaam; *ibidem*, 195-198, 211-213), Glavacioc (Letca Veche; *ibidem*, 194), Câlniştea (Schitu-*La Conac* şi Gaura Despei; *ibidem*, 204 sqq.), Dâmboviţa (Bucureşti-*Militari Câmpul Boja*; SCHUSTER 2000b, 15 sqq.), precum şi vechile tell-uri eneolitice – Glina, Tangâru, Schitu-*Măgura lui Boboc*, Drăgăneşti Olt-*Corboaica* (NICA, SCHUSTER, ZORZOLIU 1995; SCHUSTER 1997a, 178-180, 207sq.; 2000a, 12).

Dacă în Oltenia unele aşezări sezoniere au fost folosite probabil de păstori, în Muntenia, foarte posibil ca altele, cum este cazul sitului de la Cămineasca (Schuster 1997a, 31), să fi fost ridicate de cei care pescuiau în Câlniştea.

2. *Tipurile de aşezare*. În general, aşezările Glina nu au fost fortificate artificial, rarele excepţii (Crivăţ, Orbeasca de Sus, Odaia Turcului) (BERCIU 1966; MOSCALU - BEDA 1979; TUDOR 1982; 1983; ROMAN 1986; BĂJENARU 1995; SCHUSTER 1997A)[3], nefăcând altceva decât să întărească regula. Toate cele trei aşezări fortificate, sunt prevăzute cu câte un şanţ de apărare. Este greu de precizat, care au fost factorii, ce au făcut ca respectivele comunităţi Glina II şi III (după periodizarea lui Schuster 1997a) să-şi fortifice aşezările. Nu este exclus ca în cazul Crivăţ şi Orbeasca de Sus să fi fost vorba de posibila pătrundere a unor grupuri ale culturii Iamnaia.

Marea majoritate a aşezărilor nefortificate beneficiau de condiţiile naturale propice de apărare. Nu este însă exclus ca aceste aşezări să fi fost totuşi înconjurate de un gard din împletituri de nuiele (Schuster 1997a, 30), ale cărui urme sunt imposibil de depistat pe cale arheologică.

3. *Dimensiunile şi durata de folosinţă*. În ceea ce priveşte dimensiunile aşezărilor Glina este imposibil de dat un răspuns precis. Aceasta deoarece nu s-a cercetat exhaustiv până în prezent nici o aşezare Glina. Totuşi credem că ele erau în fapt mici "*cătunuri*", formate din câteva locuinţe. Ilustrative în acest sens sunt aşezările de la Schitu-*La Conac* şi *Gaura Despei* (SCHUSTER 2000a, 12).

În ceea ce priveşte durata de folosire, aceasta a fost în general destul de scurtă, uneori, aşa cum s-a arătat mai sus, chiar sezonieră. Acest lucru ne este dovedit de grosimea stratului de cultură a aşezărilor din Oltenia, care în marea majoritate a cazurilor nu depăşeşte 0,30 m – Bârseşti, Căzăneşti-*Cărămidărie*, Căzăneşti-*Platformă*, Buleta, Călugăreni, Morăreşti, (CHICIDEANU, GHERGHE 1983; PETRE-GOVORA 1995, 27 SQQ.; SCHUSTER, NICA 1995). Şi în Muntenia multe dintre aşezări (Udeni, Mihăileşti-*Tufa*, Varlaam, Bucureşti-*Militari Câmpul Boja* etc.) dovedesc prin subţirimea stratului arheologic o locuire de scurtă durată (SCHUSTER 2000b, 15)

---

[3] Al. Vulpe (2001, 236) consideră că singura aşezare fortificată este cea de la **Odaia Turcului**.

https://biblioteca-digitala.ro

În Muntenia, situri cu straturi arheologice mai consistente au fost identificate de exemplu la Glina, Bucureşti-*Ciurel*, Odaia Turcului (SCHUSTER 1997a, 170-180).

II. Construcţii.

1. *De adâncime*. Referitor la bordeie, E. Comşa (1991, 21) credea că acestea au fost în uz în prima fază a culturii. Astăzi, în lumina noilor investigaţii, evident că nu mai poate fi acceptată această ipoteză. Complexe de acest tip s-au găsit în Oltenia la Morăreşti, ele fiind de formă ovală şi nu adăpostea nici un fel de mobilier (SCHUSTER, NICA 1995, 115). În schimb, bordeiul descoperit la Călugăreni avea o formă rectangulară, cu colţurile rotunjite, orientat pe direcţia est-vest, iar în umplutura acestuia s-au găsit numeroase fragmente ceramice (CHICIDEANU, GHERGHE 1983).

În Muntenia s-au cercetat bordeie (Schuster 1997a, 34sq.; 1997b) la Crivăţ, Udeni, Bucureşti-*Ciurel*, *Lunca Bârzeşti*, *Căţelu Nou*. Dimensiunile lor sunt în general reduse: Crivăţ = latura cea mai lungă 3 m (COMSA 1991, 21), Udeni = latura cea mai lungă 3,09 m.

2. *De suprafaţă*. Cu greu se poate preciza forma construcţiilor de suprafaţă. Aceasta mai ales doarece lipsesc urmele de par (gropile) şi avem numai masa de chirpici de la pereţi, uneori având imprimate pe ele amprente de nuiele şi bârne (ROMAN 1985, 280). Cele mai multe dintre complexe au fost ovale (Crivăţ, Bucureşti-*Roşu*, Bucureşti-*Dudeşti* etc.) (SCHUSTER 1997a, 34sq. şi fig. 16/2, 17/1-2; 2000a, 14).

În schimb, la Drăgăneşti Olt contururile locuinţelor de suprafaţă sunt ceva mai bine precizate. Astfel, locuinţa nr. 1 (LG 1) avea dimensiunile de aproximativ 4,10 m x 3,20 m şi orientarea NV-SE, iar ca inventar ceramică, aşchii de silex, o rotiţă de car, oase de animale precum şi un topor de piatră fragmentar, iar locuinţa nr. 2 (LG 2) avea dimensiunile de aproximativ 4,25 m x 3 ,45 m (NICA, SCHUSTER, ZORZOLIU 1995, 18sq.).

La Braneţ, chiar dacă nu se cunosc dimensiunile exacte ale locuinţelor, autorul afirmă că acestea erau rectangulare (ULANICI 1975, 58; Ulanici 1981, 20): majoritatea dreptunghiulare, dar şi locuinţe pătrate – locuinţa nr. 13, cercetată în 1981, avea dimensiunile de 6x6 m (ULANICI 1983, 23), iar locuinţa nr. 12 din 1979 de 4x4 m (ULANICI 1981, 20).

Tot rectangulare, dar cu colţurile rotunjite, au fost şi complexele de la Udeni, Bucureşti-*Militari Câmpul Boja*, Bucureşti-*Ciurel* (SCHUSTER 1997a, 35 şi fig. 14/1; 2000a, 14).

Dimensiunile locuinţelor de suprafaţă sunt, în majoritatea cazurilor, mici şi mijlocii. Astfel de locuinţe întâlnim, spre exemplu, la Braneţ (Ulanici 1975, 69), unde acestea au dimensiuni de 2 x 3 m sau de 2,80 m x 1,90 m. Construcţia nr. 5 de la Crivăţ avea latura lungă de 3 m (SCHUSTER 2000a, 14).

În şitul de la Braneţ întâlnim însă şi construcţii de dimensiuni mai mari - locuinţa nr. 13 avea dimensiunile de 6x6 m (ULANICI 1983, 23). De asemenea, tot locuinţe de dimensiuni ceva mai mari decât cele obişnuite din aşezările Glina, întâlnim şi la Drăgăneşti Olt – LG 1 de 4,10 m x 3,20 m şi LG 2 de 4,25 m x 3,45 m (NICA, SCHUSTER, ZORZOLIU 1995, 18sq.) – şi

https://biblioteca-digitala.ro

UDENI: cu latura de 3,09 cm (SCHUSTER 2000a, 14). În prima aşezare menţionată, nu s-au constatat amenajări speciale ale podinelor, nivelul de călcare al locuinţelor fiind marcate prin aglomerări de pietre de râu.

La Odaia Turcului şi Crivăţ s-au identificat în unele construcţii podine din pământ bine bătut (BERCIU 1966, 531; TUDOR 1982, 60; SCHUSTER 2000a, 15).

Sistemul de construcţie al locuinţelor Glina este cel al nuielelor împletite şi pomostite cu lut, iar acoperişurile, atât cele ale bordeielor, cât şi cele ale construcţiilor de suprafaţă erau realizate din stuf sau paie, de aici, în opinia noastră, şi faptul că imensa majoritate a aşezărilor Glina au sfârşit prin incendii. Aceasta având în vedere şi existenţa vetrelor de foc deschise, atât în interiorul cât şi în exteriorul locuinţelor, fapt ce conducea foarte uşor la aprinderea locuinţelor. Evident, nu trebuie complet exclusă nici ipoteza ca incendiile prin care se sfârşesc de regulă aşezările Glina să fi fost provocate intenţionat (SCHUSTER 1997a, 45), la moartea unuia dintre membrii comunităţii. Descoperirile arheologice, însă, nu ne pot da nici un fel de indiciu sigur în această privinţă. În ceea ce priveşte destinaţia unor astfel de construcţii, este posibil ca, cel puţin cele de dimensiuni mai mari, să fi fost folosite pentru anumite probleme legate de viaţa comunităţii respective (SCHUSTER 1997a, 46).

Inventarul locuinţelor de suprafaţă, aşa cum am arătat, la fel ca şi cel al bordeielor, este foarte eterogen, el constând din ceramică, alte obiecte de lut, din os, corn sau piatră şi în mod cu totul excepţional din metal. Pentru nordul spaţiului de care ne ocupăm datele în ceea ce priveşte locuinţele sunt mai mult decât lacunare, datorită lipsei unor cercetări arheologice sistematice mai de amploare.

III. Gropi. În toate aşezările Glina cercetate sistematic pe cale arheologică s-au descoperit gropi. Astfel de complexe au fost descoperite atât în interiorul locuinţelor, cât şi în afara lor. În arealul bazinului inferior al Oltului se întâlnesc gropi în formă de pară, la Drăgăneşti-Olt (NICA, SCHUSTER, ZORZOLIU 1995, 18), având ca inventar mult chirpic, fragmente ceramice, cenuşă şi trei nuclee de silex; tronconice şi cilindrice, în aşezarea de la Morăreşti, la limita vestică a spaţiului de care ne ocupăm (SCHUSTER, NICA 1995, 115). La Braneţ, în locuinţe apar adâncituri ovale care conţin cenuşă, fragmente de cărbuni, oase de animale şi păsări precum şi resturi ceramice (ULANICI 1975, 59). Destinaţia acestor gropi era, foarte probabil, menajeră, de adăpostire a gunoiului. Probabil fiecare locuinţă avea una sau mai multe astfel de gropi, inventarul lor fiind, ca şi în cazul locuinţelor, foarte diversificat.

La Udeni (gropile 1 şi 2), Schitu-*Gaura Despei* (groapa 6) şi Bucureşti -*Ciurel* s-au descoperit gropi provizii (Schuster 2000a, 15). Gopi menajere la est de Olt s-au identificat la Varlaam, Bucureşti-*Militari Câmpul Boja*, Bucureşti-*Căţelu Nou*, Mihăileşti-*Tufa* (*ibidem*).

Complexele de acest tip din Muntenia au fost în formă de pară (Bucureşti-*Căţelu Nou*, Mihăileşti-*Tufa*, Drăgăneşti-Olt), clopot (Udeni),

https://biblioteca-digitala.ro

cilindrice (Varlaam, Bucureşti-*Militari Câmpul Boja*) şi trapezoidale în profil (Schitu-*La Conac*) (*ibidem*).

IV. Vetre de foc. Vetrele de foc s-au descoperit, de asemenea, atât în interiorul, cât şi în afara construcţiilor. Astfel, vetre în bordeie s-au descoperit la Bucureşti-*Ciurel* (SCHUSTER 1997a, 36 şi fig. 14/1-2; 2000c, 71; 2001, 31), în perimetrul construcţiilor de suprafaţă la Morăreşti, Braneţ, Căscioarele, Greci, Mihăileşti-*Tufa*, Odaia Turcului, Schitu-*La Conac* şi *Gaura Despei*, Şerbăneşti etc. (NICA, SCHUSTER, ZORZOLIU 1995, 19; SCHUSTER 1997a, 36sq.; 2000c, 72; 2001, 32). La Braneţ, în locuinţele nr. 5-7, 10, 12, 13 s-au descoperit vetre de formă rotundă (Ulanici 1979, 27 şi fig. 3; 1981, 20; 1983, 23) cu mai multe refaceri şi reparaţii. Dimensiunile acestora variau între 0,70 m şi 1,50 m (ULANICI 1976, 49, 51). Astfel, vatra din locuinţa nr. 7 are diametrul de 0,75 m, iar cea din locuinţa nr. 9 de 1,00 m. În acelaşi timp vetrele din locuinţele nr. 4, 5 şi 8 aveau diametrul de 1,00 m, iar cea din locuinţa nr. 6, 1,50 m. Cele din locuinţele nr. 5 şi 8 sunt vetre fără refaceri, folosite pentru o scurtă perioadă de timp (ULANICI 1976, 51). Vetre de foc s-au mai descoperit şi la Govora Sat-*Runcuri Ciobea*, Ţeica, Râmnicu Vâlcea-*str. Calea lui Traian*, Govora Băi, Arsanca (PETRE GOVORA 1995, 25sq., 28). Din păcate, având în vedere faptul că în aceste puncte nu s-au făcut cercetări arheologice sistematice, nu ne putem face o idee despre mărimea lor, forma sau modul de construcţie, astfel încât nu putem face altceva decât să le consemnăm.

Vetre s-au identificat şi în afara construcţiilor (Morăreşti, Glina, Schitu-*La Conac* şi *Gaura Despei*) (SCHUSTER 2000c, 74; 2001, 33) precum şi gropi (Bucureşti-*Ciurel*) (SCHUSTER 2001, 34).

Cum s-a putut observa, vetrele pot avea mai multe forme. Comunităţile Glina au ridicat vetre rotunde – Braneţ, Căscioarele, Mihăileşti-*Tufa*, Schitu-*La Conac* (SCHUSTER 1997a, 43; 2000c, 75; 2001, 35), ovale (Morăreşti, Schitu-*La Conac*) (SCHUSTER 1997a, 43; 2000c, 76; 2001, 35) şi rectangulare: Şerbăneşti (SCHUSTER 2000c, 76; 2001, 35).

Vetrele erau construite fie direct pe nivelul de călcare, cum ar fi cele din locuinţele 5 şi 8 de la Braneţ, Morăreşti, Greci, Odaia Turcului, Schitu-*La Conac* şi *Gaura Despei*, Şerbăneşti (ULANICI 1976, 51; 1979, 27; SCHUSTER 1997a, 44; 2001, 36), fie pe un pat de fragmente ceramice, cum ar fi vetrele din locuinţele 4 şi 6 de la Braneţ (ULANICi 1976, 51) şi Drăgăneşti Olt (SCHUSTER 1997a, 44; 2001, 37).

Destinaţia vetrelor de foc era, pentru imensa lor majoritate, menajeră, pentru a pregăti mâncarea. Totuşi, lângă vatra de foc din locuinţa nr. 10 de la Braneţ (ULANICI 1979, 27) a fost descoperită o rotiţă de car, dar şi un toporaş votiv, lucrat din lut fin. Este posibil ca, cel puţin în anumite momente, astfel de vetre să fi funcţionat ca vetre de cult (cultul vetrei?) (SCHUSTER 1997a, 44; 2001, 82). Posibil ca şi o vatră de la Schitu-*La Conac* să se încadreze în această categorie (SCHUSTER 1997a, 44; 2000c, 82; 2001, 40).

Majoritatea vetrelor Glina sunt simple, fiind folosite pentru o scurtă perioadă (SCHUSTER 2000c, 80; 2001, 39-40). Dar s-au identificat şi unele

https://biblioteca-digitala.ro

ce au fost probabil pentru o mai lungă vreme în uz: Morăreşti, Braneţ, Drăgăneşti-Olt, Schitu-*La Conac* (SCHUSTER 2000c, 81; 2001, 40). De exemplu, vatra de foc Drăgăneşti Olt (NICA, SCHUSTER, ZORZOLIU 1995, 19) avea un strat gros de arsură, cu diferite refaceri, ceea ce denotă o folosire mai îndelungată a ei.

V. Cuptoare. Cuptoarele au avut în totalitate un caracter menajer (SCHUSTER 1997a, 44). În bazinul inferior al Oltului a fost descoperit un singur astfel de cuptor, cel de la Drăgăneşti Olt (NICA, SCHUSTER, ZORZOLIU 1995, 19; SCHUSTER 1997a, 44; 2000c, 83; 2001, 44). El era de dimensiuni mici, de formă ovală, construit în prelungirea vetrei de foc şi prezenta mai multe lipituri şi reparaţii, ceea ce indică o folosire mai îndelungată a lui. Un alt cuptor a fost surprins la Glina (SCHUSTER 1997a, 44; 2000c, 83; 2001, 44).

Unele concluzii.

Cum s-a putut observa, în ciuda informaţiilor existente, imaginea cu privire la habitatul comunităţilor Glina este încă lacunară. Dealtfel, ea este, din păcate, identică altor manifestări ale epocii bronzului de pe teritoriul României.

Fiind lacunară, ea este, evident, şi posibil deformată. Poate viitoare investigaţii arheologice moderne, vor completa sau schimba imaginea avută în prezent.

BIBLIOGRAFIE

ALEXANDRESCU, 1974 - A.D. Alexandrescu, *La nécropole du bronze ancien de Zimnicea (dép. de Teleorman)*, Dacia N.S. 18, 79-93.

ALEXANDROV, SIRAKOV, PETKOV, GAJDARSKA 1998 = S. Alexandrov, N. Sirakov, E. Petkov, B. Gajdarska, *Trial Excavations of a Bronze Age Site Near Tutrakan, North-East Bulgaria*, Archaeologia Bulgarica II/3, 7-30.

BARCO, NEDELCU 1974 = A. Barco, E. Nedelcu, *Judeţul Argeş*, Bucureşti.

BĂJENARU 1995 = R. Băjenaru, *Cultura Glina*, în M. Petrescu-Dîmboviţa et al. (ed.), *Comori ale epocii bronzului din România*, Bucureşti, 182-187.

BERCIU 1966 = D. Berciu, Rezultatele primelor săpături de la Crivăţ (1965) (r. Olteniţa), SCIV 17/3, 529-535.

BOTZAN 1996 = M. Botzan, *Mediu şi vieţuire în spaţiul carpato-dunăreano-pontic*, Bucureşti.

CÂRCIUMARU 1996 = M. Cârciumaru, *Paleoetnobotanica. Studii în preistoria şi protoistoria României*, Iaşi.

CHICIDEANU, GHERGHE 1983 = I. Chicideanu, P. Gherghe, *Săpăturile arheologice de la Călugăreni (jud. Gorj)*, MCA, Braşov, 1-3-107.

COMŞA 1991 = E. Comşa, *Unele date despre tipurile de locuire din epcca bronzului de pe teritoriul României*, Peuce 10, 21-31.

COTEŢ 1976 = P. Coteţ, *Cîmpia României*, Bucureşti.

FÂNTÂNEANU 1998 = C. Fântâneanu, *A few Considerations on the Funeral Rite and Ritual of the Early and Middle Bronze Age in the Oltenia Area*, în P. Roman et all. (ed.), *The Thracian World at the Crossroads of Civilizations II*, Bucharest, 463-476.

https://biblioteca-digitala.ro

GÂŞTEANU, RUSENESCU, BREIER 1976 = P. Gâşteanu, C. Rusenescu, A. Breier, *Judeţul Teleorman*, Bucureşti.
GHINEA 1996 = D. Ghinea, *Enciclopedia geografică a României (I)*, Bucureşti.
MACHNIK 1985 = J. Machnik, *Zum Forschungsstand über die Schneckenberg-Glina III-Kultur*, Acta Archaeologica Carpathica XXIV, 21-59.
MACHNIK 1991 = J. Machnik, *The Earliest Bronze Age in the Carpathian Basin*, Archaeological Sciences Bradford, 9-42.
Moscalu – Beda 1979 = E. Moscalu – C. Beda, *Noi cetăţi traco-getice*, CA 3, 361-375.
MOTZOI-CHICIDEAU şi OLTEANU 2000 = I. Motzoi-Chicideau şi Gh. Olteanu, *Un mormânt în cistă din piatră descoperit la Văleni-Dâmboviţa*, SCIVA, 51/1-2, 3-70
NICA, SCHUSTER, ZORZOLIU 1995 = M. Nica, C. Schuster, T. Zorzoliu, *Cercetările arheologice în tell-ul gumelniţeano-sălcuţean de la Drăgăneşti-Olt, punctul Corboaica-campaniile din anii 1993-1994*, CAANT I, 9-45.
NIKOLOVA 2002 = L. Nikolova, *Diversity of Prehistoric Burial Customs. Part 1. Towards the Structure and Meaning of the Burials in Settlements and Graveyards in Later Balkan Prehistory*, în L. Nikolova (ed.), *Material Evidence and Cultural Pattern in Prehistory*, RPRP 5, 53-87.
PANIN 2001 = N. Panin, *Oscilaţiile de nivel ale Mării Negre şi evoluţia climei în pleistocen*, în M. Petrescu-Dîmboviţa, Al. Vulpe (coordonatori), *Istoria Românilor. Vol. I. Moştenirea timpurilor îndepărtate*, Bucureşti, 28-31.
PETRE-GOVORA 1995 = Gh. Petre-Govora, *O preistorie a nord-estului Olteniei*, Râmnicu Vâlcea.
POSEA, ILIE, GRIGORE, POPESCU 1969 = G. Posea, I. Ilie, M. Grigore, N. Popescu, *Geografia Văii Dunării Româneşti*, Bucureşti.
POSEA, ŞTEFĂNESCU 1984 = G. Posea, I. Ştefănescu, *Municipiul Bucureşti cu Sectorul agricol Ilfov*, Bucureşti.
ROMAN 1976 = P. Roman, *Die Glina III Kultur*, PZ 51/1, 26-42.
ROMAN 1985a = P. Roman, *Perioada timpurie a epocii bronzului tracic în Oltenia*, Thraco-Dacica 6, 116-122.
ROMAN 1985b = P. Roman, *Cercetări la Govora Sat-Runcuri în 1977*, SCIVA 36/4, 279-297.
ROMAN 1986 = P. Roman, *Perioada timpurie a epocii bronzului pe teritoriul României*, SCIVA 37/1, 29-55.
ROMAN 1996 = P. Roman, *Ostrovul Corbului. Istoricul cercetării. Săpăturile arheologice şi stratigrafie*, în H. Hauptmann, P. Roman (ed.), *Ostrovul Corbului, II, a*, Bucureşti, 1-65.
ROSU 1973 = A. Roşu, *Geografia fizică a Romănei*, Bucureşti.
SCHUSTER 1994 = C. Schuster, *Despre aria de răpândire a culturii Glina*, Istros 7, 63-70.
SCHUSTER 1995 = C. Schuster, *Einführung in das Siedlungs- und Bauwesen der Glina-Kultur*, Memorie del Museo Civico di Storia Naturale di Verona (II-a Serie), Sezione Scienze dell'Uomo 4, 129-132.
SCHUSTER 1996 = C. Schuster, *Consideraţii privind aşezările culturii Glina*, Drobeta VII, 12-17.
SCHUSTER 1997a = C. *Schuster, Perioada timpurie a epocii bronzului în bazinelke Argeşului şi Ialomiţei Superioare*, Bibliotheca Thracologica XX, Bucureşti.
SCHUSTER 1997b = C. Schuster, *Despre locuinţele culturii Glina,* Memoria Antiquitatis XXI, 85-114.

https://biblioteca-digitala.ro

SCHUSTER 1998 = C. Schuster, *Die Frühbronzezeit in der Walachei und in Südostsiebenbürgen – kulturelle Verbindungen, Beziehungen und Einflüsse und ethnische Bewegungen*, AMN 35/1, 25-35.
SCHUSTER 1999 = C. Schuster, *Early Bronze Age in Romania & Early Bronze cultural pattern in Romania*, L. Nikolova, I. Manzura, and C. Schuster, *The Balkans in Later Prehistory. Periodization, Chronology and Cultural Development in the Final Copper and Early Bronze Age (Fourth and Third Millennia BC)*, BAR International Series 791, 241-248 & 325-335.
SCHUSTER 2000a = C. Schuster, *Zur Besiedlung der West- und Mittelwalachei (Rumänien) in der Frühbronzezeit*, în L. Nikolova (ed.), *Analyzing the Bronze Age. Contributions to the Prehistoric Cultural Pattern in the Balkans*, RPRP 4, 9-19.
SCHUSTER 2000b = C. Schuster, *De la epoca pietrei la prima vârstă a fierului*, în M. Negru, C. Schuster, D. Moise, *Militari-Câmpul Boja. Un sit arheologic pe teritoriul Bucureştilor*, Bucureşti, 13-46.
SCHUSTER 2000c = C. Schuster, *Unele aprecieri cu privire la instalaţiile de foc de uz menajer din epoca bronzului de pe teritoriul României*, Istros 10, 71-92.
SCHUSTER 2001 = C. Schuster, A. Comşa, T. Popa, *The Archaeology of Fire in the Bronze Age of Romania*, Bibliotheca Musei Giurgiuvensis II, Giurgiu.
SCHUSTER, NICA 1995 = C. Schuster, M. Nica, *Săpăturile de salvare de la Morăreşti, judeţul Dolj – 1993*, CAANT 1, 114-122.
TOMESCU 2000 = M. Tomescu, *Holocenul – date cronologice şi climatice*, CA 11/I (1998-2000), 235-270.
TUDOR 1982 = E. Tudor, *Neue Angaben zur frühen Bronzezeit in Südrumänien*, Dacia N.S. 26, 59-75.
TUDOR 1983 = E. Tudor, *Săpăturile arheologice de la Odaia Turcului (jud. Dîmboviţa)*, MCA, Braşov, 108-111.
TUFESCU 2001 = V. Tufescu, *Teritoriul şi populaţia României*, în M. Petrescu-Dîmboviţa, Al. Vulpe (coordonatori), *Istoria Românilor. Vol. I. Moştenirea timpurilor îndepărtate*, Bucureşti, 3-20.
ULANICI 1975 = A. Ulanici, *Săpăturile arheologice de la Braneţ, jud. Olt*, CA 1, 45-76.
ULANICI 1976 = A. Ulanici, *Noi cercetări arheologice la Braneţ*, CA 2, 49-64.
ULANICI 1979 = A. Ulanici, *Săpăturile arheologice efectuate la Braneţ în anul 1976*, CA 3, 27-38.
VULPE 1995 = Al. Vulpe, *Epoca bronzului în spaţiul carpato-dunărean. Privire generală*, în M. Petrescu-Dîmboviţa et al. (ed.), *Comori ale epocii bronzului din România*, Bucureşti, 17-23.
VULPE 1997 = Al. Vulpe, *Consideraţii privind începutul şi definirea perioadei timpurii a epocii bronzului în România*, în *Timpul istoriei. Memorie şi patrimoniu I*, Bucureşti, 37-50
VULPE 2001 = Al. Vulpe, *Bronzul timpuriu*, în M. Petrescu-Dîmboviţa, Al. Vulpe (coordonatori), *Istoria Românilor. Vol. I. Moştenirea timpurilor îndepărtate*, Bucureşti, 225-237.

https://biblioteca-digitala.ro

WO LAG DIE WESTGRENZE DES VERBREITUNGSGEBIETES DER FRÜHBRONZEZEITLICHEN GLINA-KULTUR?

Cristian Schuster

Über die Anwesenheit der Glina-Kultur in Oltenien wurde des öftern diskutiert. Wir erinnern hier unter anderen an die Beiträge von Dumitru Berciu (1934; 1939; 1953), Dumitru Berciu und Mihai Butoi (1959), Augustin Ulanici (1975; 1976; 1979; 1981; 1983), Petre Roman (1976; 1981; 1983; 1985a; 1985b; 1986; 1987; 1988a; 1988b; 1996; 1998) Gabriel Crăciunescu (1982; 2000, S. 9f.; 2002), Ion Chicideanu und Petre Gherghe (1983), Dumitru Berciu und Petre Roman (1984), Gheorghe Petre-Govora (1986; 1988; 1995), Gheorghe Calotoiu, Ion Mocioi und Vasile Marinoiu (1987, 35-37), Mircea Negru (1994), Marin Nica (1996), Cristinel Fântâneanu (1996; 1998), Cristian Schuster (1992; 1994), Cristian Schuster und Marin Nica (1995), Florin Ridiche (2000, 41 ff.; 2001, 35 ff.).

Heute, gemäß Petre Roman's Forschungen und Schlußfolgerungen (s. hauptsächlich Roman 1985a; 1985b), denen wir auch zugestimmt haben (Schuster 1997, 83 f.; 2000), ist vom Glina-Eindringen in Olteniens-Bereich ab der klassischen Stufe (II.) der Kultur zu sprechen. Dabei wurden die Coțofeni-Gemeinschaften verdrängt. Es scheint, wenn der Forschungsstand nicht trügt, dass fast alle Teile, außer ihrem südlichen (ungefähr das Band südwerts der Luftlinie von Cetatea bis Fărcaşele) (Nica 1996, Abb. 1)[1], eine Ausnahme wäre Corabia (Berciu 1934, 12f. und *Karte der Glina-Funde in Oltenien*), allmählich von den Glina-Gemeinschaften in Besitz genommen worden sind. Diese Bewegung hatte innere - wirtschaftliche, demographische – und äußere Gründe – Druck der Nomadengruppen der Jamnaja-Kultur, die von Osten hauptsächlich entlang der Donau in Muntenien, aber später (?) auch Oltenien eindrangen (Schuster 2000, 362 ff.). Diesbezüglich schrieb ich mit einer anderen Gelegenheit (*ders.*, 367): *„Die Wege der zwei Kulturerscheinungen scheinen sich archäologisch erkennbar in der Glina IV-Stufe (= Ostrovul Corbului) zu „kreuzen", als beide in Westoltenien, im Donau-Gebiet möglich unsanft aufeinanderprallten"*.

Als ich mich mit dem Verbreitungsgebiet der Glina-Kultur auseinandersetzte, war ich der Meinung, dass im Westen Olteniens nur Funde der späten Stufen (nach Roman III und IV; nach Schuster IIb und III = *Govora Runcuri* und *Ostrovul Corbului*) zu verzeichnen sind (Schuster 1994, 67). Hier ist eine Erklärung nötig: die Siedlungen der klassischen Stufe der

[1] Es sei vermerkt, dass auch F. Ridiche (*Studiu comparativ, stratigrafic între aşezările de tip Glina şi cele Verbicioara timpurii*, Symposium *Arheologia în Oltenia, al V-lea Colocviu, Cercetări privind epoca bronzului, Drobeta Turnu Severin, 14-15 noiembrie 2003*) zu einer selben Schlußfolgerung gekommen ist.

https://biblioteca-digitala.ro

Kultur sind schwerwiegend im Norden des erwähnten Raumes zu finden; die der Endphase eher im mittlerem.

Die Analyse der bronzezeitlichen Funde im Banat zeigt, dass hier keine der Entdeckungen mit Sicherheit in die Kategorie der Glina-Keramik eingeschlossen werden kann. Richard Petrovszky (1979) und Petru Rogozea (1987; 1998) die sich eingehender mit den Höhlen der karstigen Region des Eisernen Tores, eine Zone die an Westoltenien „grenzt", beschäftigt haben, reden in keinem der Funde von Glina-Spuren.

Florin Gogâltan ist der Meinung, dass die erste Etappe der Frühbronzezeit im Osten des Banates „*de point de vue culturel...s'intègre dans l'espace culturel Makó-Kosihy-Čaka*" (Gogâltan 2001, 291) und chronologisch gesehen zeitgleich mit Spät-Vučedol, Frühbronzezeit IIb in Oltenien und Muntenien und Frühbronzezeit I im Südwesten und in Mittelsiebenbürgen ist (s. auch Roman 1986, 31; Ciugudean 1996, 139 ff.). Sowohl im erwähnten Beitrag, als auch in weiteren wird von Florin Gogâltan kein Vorhandensein von Glina-Keramik im Banat gesprochen (Gogâltan 1995; 1996a; 1996b; 1998; 1999). Er erwähnt aber (ders. 1995, 45), dass „*in Romanian Banat only a fragment of a jar is known with holes under its rims, found at Silagiu. There are some others mentioned at Parța and some influences of Glina III-Schneckenberg type were proposed for Periam*".

In seiner Analyse der Bronzezeit im Banat, unterstreicht Marian Gumă (1997, 99), dass „*the earliest archaeological expressions that integrate thus in a first stage of Early Bronze Age in Romanian Banat are placed at the Roman IIb/Gogâltan IIa horizon. On the whole, they were contemporaneous to a great extent with the discoveries of Glina IV/Ostrovul Corbului type, Vinkovci – Somogyvár, Makó-Kosihy-Čaka, Nyirsé, Early Nir..., with those of Zimandu Nou and Roşia type from Crişana or with those of Bedeleu B..., Copăceni and Şoimuş type from Transylvania*". Weiter ist er der Meinung, dass Petre Roman's Bild (Roman 1986) der „rumänischen" Frühbronzezeit „*at least at this stage of research...more believable*" ist (Gumă 1997, 98) und „*the henceforth possible appearance of some discoveries of Glina IV (Ostrovul Corbului) type horizon in southern Romanian Banat also could nevertheless give an extra consistency to this opinion*". D.h., dass bis jetzt keine Glina-Funde in der genannten Region entdeckt wurden.

Zurückkommend zu den Scherben von Silagiu, Parța und Periam, die auf mögliche Verbindungen mit der Glina-Ware hinweisen könnten. Im erstgenannten Ort wurden (Lazarovici 1987, 85) schnurverzierte und unter dem Rand durchlöcherte Keramikbruchstücke, die Analogien mit der Schneckenberg B-Ware aufweisen, entdeckt (Gumă 1997, Taf. II/2). So wie Gheorghe Lazarovici unterstreicht, gehören die Elemente der Ornamentk dem Allgemeingut der Frühbronzezeit an, daher auch unsere Annahme, dass nicht von klaren Glina-Spuren im Falle Silagiu-*Pârpora* gesprochen werden kann. Das ist gültig auch für Parța (Lazarovici, Săcărin 1979, 74; Lazarovici 1987, 85; Lazarovici, Sfetcu 1990, 54), wo desgleichen eine Scherbe mit einer Durchbohrung unter dem Rand trägt, gefunden wurde.

https://biblioteca-digitala.ro

Zwei Keramikbruchstücke (Lazarovici, Săcărin 1979, Abb. 5/10,19), mit Glina ähnlichen Buckelchen ausgestattet, die aber der Vatina-Siedlung von hier angehören, die dem ersten Abschnitt der mittleren Bronzezeit zugefügt wurde, wurden in Gornea-*Păzărişte* ans Tageslicht gefördert.

In Periam (Soroceanu 1991, 118 ff.) wurde u.a., Keramik gefunden, teilweise der Früphase des Tells angehörend, aber auch stratigraphisch nicht bestimmt, die als *„Importe sowie Einflüsse"* der *„Glina III-Schneckenbergkultur"* angesehen werden (*ders.*, 118). Nach Soroceanu scheinen *„unter den verschiedenen Keramikformen...gewisse kegelstumpfförmige kleine Gefäße eine Verwandschaft zwischen den beiden Kulturen (Mureş = Periam-Pecica und Glina III-Schneckenberg, u.A.) erkennen zu lassen. Wichtiger als die Formen sind aber die gemeinsamen Verzierungen. Diese sind Kerbrippen, die Gruppe einfacher kurzer oder langer Rippen..."* etc. Fast alle Analogien die genannt wurden, beziehen sich auf die Schneckenberg-Kultur. Diese, obwohl verwandt mit der Glina-Kultur, ist eine selbständige kulturelle Erscheinung (Prox 1941; Székely 1997, 35-52), die wichtige Teile Siebenbürgens einnimmt und mittels dem Wassernetzsystem Olt und hauptsächlich Mureş leicht das benachbarte Verbreitungsgebiet der Mureş-Kultur, eventuell, beeinflussen konnte. Unserer Meinung nach, sind *„die Ziermuster...welche die Gemeinsamkeiten zwischen Mureş- und Glina III-Schneckenberg herstellen"* (Soroceanu 1991, 119), eher Teile des kulturellen Gemeingutes der Frühbronzezeit auf dem Gebiet Rumäniens, als Einflüsse oder sogar Importe.

Wie zu feststellen war, wurden die Scherben, die Durchbohrungen trugen, den Glina- und Schneckenberg-Kulturen zugewiesen. Aber regelrechte von Anfang an gedachte Durchbohrungen sind in der Glina-Kultur eher eine Seltenheit (Schuster 1997, Abb. 98/3; 119/3). Die Löcher entstanden in den meisten Fällen durch die nachträgliche Zerstörung der Wand der ursprünglich angefertigten getriebenen Buckelchen (s. *ders.*, Abb. 92/7,10; 94/1; 119/7 etc.). Dieselben Feststellungen sind auch für die Schneckenberg-Kultur gültig (s. Prox 19941, Taf. VIII/9; XV/3,7; Székely 1997, Taf. XLI/10).

Durchbohrungen waren der Keramik auch anderer kulturellen Erscheinungen der Frühbronzezeit eigen: Livezile (Ciugudean 1996, Abb. 33/5), Ciomortan – Costişa (Cavruc 1997, Abb. 6/7; Dumitroaia 2000, Abb. 99/7-9; *ders.* 2001, Taf. 43/7; 44/7), Jigodin (Roman et al. 1992, (Taf. 100/5). So wird es klar, dass die im Banat gefundenen *„Glina ähnlichen"* Scherben eigentlich nichts mit der genannten Kultur haben. Im heutigen Forschungsstand kann nicht über ein Glina-Eindringen in das rumänische Banat gesprochen werden. Deswegen setzen wir bis zu weiteren Entdeckungen die Westgrenze der Kultur in die Region des Eisernen Tores.

https://biblioteca-digitala.ro

Berciu 1934 = D. Berciu, *Materiale pentru preistoria Olteniei. II. Civilizaţia de tip Glina III*, Memoriul XXI al Institutului de Arheologie Olteană, Craiova.
Berciu 1939 = D. Berciu, *Arheologia preistorică a Olteniei*, AO, 18/104-106, 247-252.
Berciu 1953 = D. Berciu, *Catalogul Muzeului Arheologic din Turnu Severin*, MCA I, 589-691.
Berciu und Butoi 1959 = D. Berciu und M. Butoi, *Cercetări arheologice în oraşul Slatina şi împrejurimi*, MCA VII, 139-143.
Berciu, Roman 1984 = D. Berciu, P. Roman, *Mormintele tumulare de la Verbiţa (jud. Dolj)*, Thraco-Dacica V/1-2, 15-21.
Calotoiu, Mocioi, Marinoiu 1987 = G. Calotoiu, I. Mocioi, V. Marinoiu, *Mărturii arheologice în Gorj*, Tîrgu Jiu.
Cavruc 1997 = V. Cavruc, *The Final Stage of the Early Bronze Age in South-Eastern of Transylvania*, Thraco-Dacica XVIII/1-2, 97-133.
Chicideanu und Gherghe 1983 = I. Chicideanu und P. Gherghe, *Săpăturile arheologice de la Călugăreni (jud. Gorj)*, MCA, Braşov, 103-107.
Crăciunescu 1982 = G. Crăciunescu, *Noi puncte din epoca bronzului pe harta arheologică a judeţului Mehedinţi*, Drobeta V, 193-200.
Crăciunescu 2000 = G. Crăciunescu, *Cultura Verbicioara la Rogova, jud. Mehedinţi*, Drobeta X, 9-64.
Crăciunescu 2002 = G. Crăciunescu, *Staţiunea din epoca bronzului de la Dobra, judeţul Mehedinţi*, Drobeta XI-XII, 78-104.
Dumitroaia 2000 = G. Dumitroaia, *Comunităţi preistorice din nord-estul României. De la cultura Cucuteni până în bronzul mijlociu*, Bibliotheca Memoriae Antiquitatis VII, Piatra Neamţ.
Dumitroaia 2000 = G. Dumitroaia, *Sat Lunca, com. Vânători-Neamţ, jud. Neamţ*, in: V. Cavruc und G. Dumitroia (Hrsg.), *Cultura Costişa în contextul epocii bronzului din România*, Patra-Neamţ, 32-40.
Fântâneanu 1996 = C. Fântâneanu, *A few Considerations on the Funeral Rite and Ritual of the Early and Middle Bronze Age in the Oltenia Area*, in: P. Roman et al. (Hrsg.), *The Thracian World at the Crossroads of Civilizations*, Bucharest, 272-273.
Fântâneanu 1998 = C. Fântâneanu, *A few Considerations on the Funeral Rite and Ritual of the Early and Middle Bronze Age in the Oltenia Area*, in: P. Roman et al. (Hrsg.), *The Thracian World at the Crossroads of Civilizations*, Bd. II, Bucharest, 463-476.
Gogâltan 1995 = F. Gogâltan, *Die Frühe Bronzezeit in Südwesten Rumäniens. Stand der Forschungen*, Thraco-Dacica XVI/1-2, 55-79.
Gogâltan 1996 = F. Gogâltan, *About the Early Bronze Age in the Romanian Banat*, in: N. Tasić (Hrsg.), *The Yugoslav Danube Basin and the Neighbouring Regions in the 2nd Millenium B.C.*, Belgrade-Vršac, 43-67.
Gogâltan 1998 = F. Gogâltan, *Early and Middle Bronze Age Chronology in South-West Romania. General Aspects*, in: H. Ciugudean, F. Gogâltan (Hrsg.), *The Early and Middle Bronze Age in the Carpathian Basin. Proceedings of the International Symposium in Alba Iulia, 24-28 September 1997*, Bibliotheca Musei Apulensis VIII, Alba Iulia, 191-212.
Gogâltan 1999 = F. Gogâltan, *Bronzul timpuriu şi mijlociu în Banatul Românesc şi pe cursul inferior al Mureşului. Cronologia şi descoperirile de metal*, Bibliotheca Historica ar Archaeologica Banatica XXIII, Timişoara.

https://biblioteca-digitala.ro

Gogâltan 2001 = F. Gogâltan, *Le Bronze ancien et le Bronze moyen du sud-ouest de la Roumanie: une perspective critique sur les systèmes chronologiques*, in: F. Draşovean (Hrsg.), *Festschrift für Gheorghe Lazarovici. Zum 60. Geburtstag*, Bibliotheca Historica ar Archaeologica Banatica XXX, Timişoara, 281-310.
Gumă 1997 = M. Gumă, *Epoca bronzului în Banat. Orizonturi cronologice şi manifestări culturale/ The Bronze Age in Banat. Chronological Levels and Cultural Entities*, Bibliotheca Historica et Atchaeologica Banatica V, Timişoara.
Lazarovici 1987 = G. Lazarovici, *Contribuţii la cunoaşterea începutului epocii bronzului timpuriu în Banat şi Transilvaniei*, SympThrac 5, Miercurea Ciuc, 84-85.
Lazarovici, Săcărin 1979 = G. Lazarovici, *Epoca bronzului în „Clisura Dunării"*, Banatica 5, 71-105.
Lazarovici, Sfetcu 1990 = G. Lazarovici, O. Sfetcu, *Descoperiri arheologice la Silagiu-Buziaş*, Banatica 10, 45-57.
Negru 1994 = M. Negru, *Contribuţii la repertoriul arheologic al judeţului Dolj. Cercetări arheologice de suprafaţă în bazinul inferior al Jiului*, AO N.S. 9, 61-81.
Nica 1996 = M. Nica, *Date noi cu privire la geneza şi evoluţia culturii Verbicioara*, Drobeta VII, 18-34.
Petre-Govora 1986 = G. Petre-Govora, *Aspecte ale începutului epocii bronzului în nord-estul Olteniei*, Buridava 2, 7-33.
Petre-Govora 1986 = G. Petre-Govora, *Asupra problemelor culturii Glina în nord-estul Olteniei*, Thraco-Dacica VII/1-2, 154-166.
Petre-Govora 1988 = G. Petre-Govora, *Descoperiri arheologice privind epoca timpurie a bronzului*, Thraco-Dacica IX/1-2, 137-147.
Petre-Govora 1995 = G. Petre-Govora, *O preistorie a nord-estului Olteniei*, Râmnicu Vâlcea.
Petrovszky 1979 = *R. Petrovszky, Peşteri din judeţul Caraş-Severin – cercetări arheologice (I)*, Studii şi Comunicări de Etnografie – Istorie – Caransebeş III, 229-261.
Prox 1941 = A. Prox, *Die Schneckenbergkultur*, Kronstadt.
Ridiche 2000 = F. Ridiche, *Noi date privind cunoaşterea culturii Verbicioara (Parteal)*, Oltenia XII, 41-73.
Ridiche 2001 = F. Ridiche, *Noi date privind cunoaşterea culturii Verbicioara (partea II-a)*, Oltenia XIII, 33-63.
Rogozea 1987 = P. Rogozea, *Cercetări arheologice în endocarstul din sud-vestul României*, Banatica 9, 347-362.
Rogozea 1998 = P. Rogozea, *Bronze Age Dwellings in the Caves from the Danube Iron Gates Area (Romania)*, in: C. Schuster (Red.), *Die Kulturen der Bronzezeit in dem Gebiet des Eisernen Tores. Kolloquium in Drobeta-Turnu Severin (22.-24. November 1997)*, Rumänisch-Jugoslawische Kommission für die Erforschung der Region des Eisernen Tores, Archäologische Abteilung, Bd. II, Bukarest, 139-146.
Roman 1976 = P. Roman, *Die Glina III-Kultur*, PZ 51/1, 26-42.
Roman 1981 = P. Roman, *Zur rumänischen Frühbronzezeit (der Forschungsstand)*, in: *Die Frühbronzezeit im Karpatenbecken und in den Nachbargebieten, Intern. Symposium 1977, Budapest-Velem*, Mitt. Arch. Inst. Beih. 2, Budapest, 157-169.
Roman 1983 = P. Roman, *Der Übergang vom Äneolithikum zur Bronzezeit auf dem Gebiet Rumäniens*, Godišnjak 21, 115-134.
Roman 1985a = P. Roman, *Perioada timpurie a bronzului tracic în Oltenia*, Thraco-Dacica VI/1-2, 116-122.
Roman 1985b = P. Roman, *Cercetări la Govora Sat-Runcuri în 1977*, SCIVA 36/4, 279-297.

https://biblioteca-digitala.ro

Roman 1986 = P. Roman, *Perioada timpurie a epocii bronzului pe teritoriul României*, SCIVA 37/1, 29-55.
Roman 1987 = P. Roman, *Despre istoricul cercetărilor şi stratigrafia unor aşezări din Ostrovul Corbului*, SCIVA 38/4, 335-365.
Roman 1988a = P. Roman, *Aşezările epocii bronzului de la Ostrvul Corbului (judeţul Mehedinţi)*, SympThrac 6, Piatr Neamţ, 40-43.
Roman 1988b = P. Roman, *Ostrovul Corbului (Rumänien) und Malé Kosihy (Tschechoslowakei)*, SlovArch 36/1, 217-224.
Roman et al. 1992 = P. Roman, A. Dodd-Opriţescu, J. Pál, *Beiträge zur Problematik der schnurverzierten Keramik Südosteuropas*, Intern. Interakad. Komm. Für die Erforschung der Vorgeschichte des Balkans, Monographien Bd. III, Mainz am Rhein.
Roman 1996 = P. Roman, *Ostrovul Corbului. Istoricul cercetării. Săpăturile arheologice şi stratigrafie/ Ostrovul Corbului. Forschungsgeschichte. Archäologische Grabungen und Stratigraphie*, I/1a, Bucureşti, 1-65.
Roman 1998 = P. Roman, *Aufzeichnungen aus den Grabungsheften zu den Forschungen in den bronzezeitlichen Ansiedlungen von Ostrovul Corbului und Ostrovul Moldova Veche*, in: C. Schuster (Red.), *Die Kulturen der Bronzezeit in dem Gebiet des Eisernen Tores. Kolloquium in Drobeta-Turnu Severin (22.-24. November 1997)*, Rumänisch-Jugoslawische Kommission für die Erforschung der Region des Eisernen Tores, Archäologische Abteilung, Bd. II, Bukarest, 17-31.
Schuster 1992 = C. Schuster, *Câteva precizări privind faza a III-a a culturii Glina în lumina celor mai noi cercetări*, Litua, 5, 7-10.
Schuster 1994 = C. Schuster, *Despre aria de răspândire a culturii Glina*, Istros VII, 63-70.
Schuster 1997 = C. Schuster, *Perioada timpurie a epocii bronzului în bazinele Argeşului şi Ialomiţei Superioare*, Bibliotheca Thracologica, XX, Bucureşti.
Schuster 2000 = C. Schuster, *Zu den Ursachen der Ausbreitung (von Osten nach Westen) der Glina-Kultur)*, CA XI/II, 361-370.
Schuster, Nica 1995 = C. Schuster, M. Nica, *Săpăturile de salvare de la Morăreşti, judeţul Dolj-1993*, Cercetări arheologice în aria nord-tracă I, 114-122.
Soroceanu 1991 = T. Soroceanu, *Studien zur Mureş-Kultur*, Internationale Archäologie 7.
Székely 1997 = Z. Székely, *Perioada timpurie şi începutul celei mijlocii a epocii bronzului în sud-estul Transilvaniei*, Bibliotheca Thracologica XXI, Bucureşti.
Ulanici 1975 = A. Ulanici, *Săpăturile arheologice de la Braneţ, jud. Olt*, CA 1, 45-76.
Ulanici 1976 = A. Ulanici, *Noi cercetări arheologice la Braneţ*, CA 2, 33-72.
Ulanici 1979 = A. Ulanici, *Săpăturile arheologice efectuate la Braneţ în anul 1976*, CA 3, 27-38.
Ulanici 1981 = A. Ulanici, *Cercetările arheologice din anul 1979 de la Braneţ, jud. Olt*, CA 4, 20-28.
Ulanici 1983 = A. Ulanici, *Săpăturile efectuate la Braneţ în aşezarea Glina*, CA 4, 20-29.

https://biblioteca-digitala.ro

RESTURILE DE FAUNĂ DIN NIVELELE GLINA DE LA OSTROVUL CORBULUI (JUDEȚUL MEHEDINȚI)

Georgeta El Susi

LES RESTES FAUNIQUES DES NIVEAUX GLINA (L'AGE DU BRONZE) D'OSTROVUL CORBULUI (DEP. MEHEDINȚI)

(Résumé)

Ostrovul Corbului représente une île au long du Danube, placée à 16 km en aval de la ville Drobeta Turnu-Severin, sur la rive gauche du fleuve, près de village Ostrovul Corbului. L'environnement a offert des conditions propices pour les communautés humaines qui ont vécu là depuis l'épipaléolithique jusqu'au Moyen Age. Grâce aux recherches archéologiques déroulées pendant quinze années (1970-1984), presque 9000 restes fauniques ont été ramassés. Dans cet article sont énoncés les résultats de l'analyse de la faune des niveaux Glina (commencement du bronze) qui réunit seulement 1776 fragments (Tableaux 1, 2). 961 proviennent de la couche de culture et 156 d'une habitation. Les restes de mammifères représentent 88,9 %, les poissons 2,5 % et les mollusques 8,6 %. Les bovins, avec une contribution seulement de 21 % (comme individus) assuraient la réserve de viande, également étaient exploitées pour le lait et la traction. Les porcines et les ovicaprines ont des fréquences similaires, (18-17 %), étant abattus durant l'anée. Pour le moment, le cheval est un élément rare dans la faune de la région, étant peu utilisé dans les activités économiques. Les valeurs du rapport espèces domestiques/ sauvages de 66,2/33,8 % par restes et de 61,3/38,6 % par individus suggèrent l'importance de la chasse dans les activités économiques. Le cerf a une certaine contribution parmi les sauvages (20 %), très proche de celle des bovins. Le sanglier participe avec 9,3 % et le chevreuil avec 5,3 % dans le diagramme faunique. Le castor, la martre étaient chasses accidentellement.

Ostrovul Corbului reprezintă una din insulele existente de-a lungul Dunării, situată la 16 km în aval de oraşul Drobeta Turnu-Severin, pe malul stâng al fluviului, în apropierea satului cu acelaşi nume, între km fluviali 911-916. Fluviul se divide în două brațe, unul principal ce reprezintă şenalul navigabil şi altul mai adânc, cele două ramificații "îmbrățişând" insula Ostrovul Corbului. Geografic, ostrovul se află plasat la limita dintre Câmpia Blahniței şi Piemontul Bălăciței (cu altitudini de 200-300 m). Câmpia Blahniței (unitate a Câmpiei Olteniei) cea mai netedă şi cea mai coborâtă unitate de relief a județului Mehedinți, scade în trepte spre Dunăre rezultând terasele fluviale (altitudini sub 100 m). Datorită mediului bogat în resurse naturale şi a unui climat mult mai blând, comunitățile de pe ostrov, în toată evoluția lor au exploatat eficient resursele naturale oferite de ambient, caracterizat printr-o varietate de ecosisteme. Fluviul şi câmpia sa inundabilă, platourile mai înalte ocupate de pâlcuri de păduri de foioase, zonele mai îndepărtate de fluviu reprezentau tot atâtea ecosisteme, bogate într-o floră şi faună diversificate. Condițiile ambientale au fost prielnice evoluției comunităților umane care au locuit Lunca Dunării încă din epipaleolitic şi până în vremurile apropiate.

https://biblioteca-digitala.ro

Ostrovul prezintă două "boturi", cel al "Piscului" la km fluvial 916 şi cel al "Cliuciului", la km fluvial 911[1]. Materialul osteologic analizat provine în totalitate din punctul "Botul Cliuciului". Cercetările arheologice de amploare, derulate pe parcursul a 15 ani (1970-1984) au adus la lumină, pe lângă alte categorii de vestigii arheologice şi o însemnată cantitate de resturi faunistice, peste 9000 resturi, ca dovadă a unei locuiri intense a ostrovului, începând din mezolitic şi până în evul mediul[2].

Eşantionul faunistic recoltat din nivelele aparţinând epocii bronzului, Cultura Glina, faza finală[3] cumulează doar 1776 oase (Tabele 1, 2), dintre care 961 provin din strat. Dintr-o locuinţă târzie plasată în S15/2,2-2,5 m s-au recoltat 156 fragmente aparţinând tuturor speciilor cu excepţia câinelui. În acest nivel de epoca bronzului nu prea există oase cu urme de ardere, ori cu urme de roadere, deşi procentul de oase de juvenili, subadulţi este substanţial. Mai degrabă, după consumul cărnii sau igienizarea spaţiilor de locuire oasele erau aruncate, nefiind rulate de porc, câine. În general, oasele sunt puternic sparte, procentul de aşchii nedeterminabile reprezentând cca 33,5 % din eşantionul Glina.

Bovinele domestice însumează 276 oase, ceea ce reprezintă 29,3 % pe resturi şi numai 21,3 % pe indivizi. Diferenţele cifrice sunt date de distribuţia inegală pe regiuni anatomice, în cazul nostru prevalând elementele scheletului postcefalic în detrimentul celui cranian. Distribuţia pe regiuni corporale indică prevalenţa oaselor din regiunile cărnoase ale membrelor, în proporţie de 45,7 %, urmate fiind de elementele rahisului, în special vertebre. Autopodul este slab reprezentat, 8,3 %. Această distribuţie este rezultatul, evident al unui eşantion relativ redus recoltat din strat. Din cei 16 indivizi estimaţi, juvenilii reprezintă numai 6,2 %, subadulţii 18,7 %, adulţii 65,2 % şi maturii doar 12,5 % (Tabel 3). Animale cu dentiţia foarte erodată nu s-au depistat, exploatarea vitelor nedepăşind 6-7 ani. Raportul imatur/matur corporal înclină în favoarea celei de-a doua categorii sugerând o exploatare mixtă a speciei, pentru carne, piei, lapte. Printre puţinele piese dimensionabile se evidenţiază un radius distal cu lţ. distală / diam. distal de 79/47 mm (S1/C4/1,75 m) ce ar sugera un mascul domestic robust. De asemenea, un astragal cu lg. laterală / lţ. max. de 70/66 mm (S16/C13/1,3-1,7 m) indică acelaşi lucru. Datele metrice prelevate se încadrează în limitele valorice ale bronzului timpuriu din SV României[4] şi din staţiunea de la Glina[5]

---

[1] P. Roman, (1996), 12
[2] Idem, 17
[3] Ibidem
[4] El Susi, (1996), 281-287
[5] S. Haimovici, (1997), 233

https://biblioteca-digitala.ro

Tabelul 1 – Frecvenţa speciilor în nivelele Glina de la Ostrovul Corbului

Specii/grup	Frgm.	%	Nr. indivizi	%
Bos taurus	276	29,3	16	21,3
Sus domesticus	213	22,3	14	18,7
Ovis/Capra	130	13,7	13	17,3
Canis familiaris	6	0,6	2	2,7
Equus caballus	2	0,2	1	1,3
Domestice	627	66,2	46	61,3
Cervus elaphus	242	25,6	15	20
Sus ferrus	54	5,7	7	9,3
Capreolus capreolus.	20	2,1	4	5,3
Bos primigenius				
Lepus sp.				
Ursus arctos	2	0,2	1	1,3
Martes martes.	1	0,1	1	1,3
Castor fiber	1	0,1	1	1,3
Sălbatice	320	33,8	29	38,6
DETERMINATE	947		75	100
Bt/Cervus	34			
Aşchii	596			
MAMIFERE	1577			
Pisces	44			
Unio sp.	155			
TOTAL	1776			

Porcinele se plasează pe locul secund cu 213 piese, însemnând o cotă de 22,3 %. Ceva mai puţin înregistrează pe NMI, 18,7 %. Din cei 14 indivizi, juvenilii şi subadulţii reprezintă 71,4. În cadrul acestei categorii prevalează animalele sacrificate între 8-12 luni. Adulţii şi maturii înregistrează 28,4 %. Un singur animal prezintă o dentiţie foarte erodată. Prea puţine oase au putut fi dimensionate, marea parte a eşantionului cuprinzând elemente scheletice cu creşterea neîncheiată.

Tabelul 2 – Distribuţia resturilor în aşezare.

	S15/2.2-2.5 m	S16	TOTAL
Specii/grup	Locuinţă	Strat	Locuinţă.+strat
Bos taurus	22	254	276
Sus domesticus	10	203	213
Ovis/Capra	4	126	130
Canis familiaris		6	6
Equus caballus	1	1	2
Cervus elaphus	20	222	242
Sus ferrus	2	52	54

https://biblioteca-digitala.ro

Capreolus c.	2	18	20
Martes martes.	1		1
Castor fiber		1	1
Ursus arctos		2	2
Bos/Cervus		34	34
Bos sp.			
Aşchii	94	502	596
Pisces		44	44
Unio sp.		155	155
TOTAL	156	1620	1776

Mistreţului îi revin 54 oase (5,7 %) aparţinând la şapte exemplare (9,3 %), vânate după cum urmează: doi sunt subadulţi, doi au cca 2,5-3 ani şi trei peste 3 ani. Un astragal cu lg. max. de 55 mm a furnizat o valoare a taliei de 97,1 cm. Un humerus cu lţ. distală/diam. dist. de 61/56,5 mm sugerează un mascul extrem de robust. Din S1/C4/0,9 m provine o tibie distală cu urme de şlefuire pe diafiză. Deşi sunt prezente oase din toate regiunile anatomice, jumătate din ele provin din extremităţile distale ale membrelor (falange, metapodii).

Ovicaprinele înregistrează 13,7 % cu cele 130 resturi. Doar trei piese provin de la ovine: o ulnă de la un animal de cca 3 ani, un humerus distal şi un omoplat, ambele piese de la un animal ce a depăşit 12 luni. Oase de capră nu s-au identificat ceea ce nu înseamnă neapărat că specia nu era gospodărită pe ostrov. Cele mai multe resturi de ovicaprine provin din părţile cărnoase ale membrelor şi din rahis, elementele craniene având o slabă reprezentare, ce se reflectă şi în numărul mai mic de indivizi estimaţi. Puţinele date metrice nu fac notă discordantă faţă de cele ale populaţiilor gospodărite în arealul bronzului românesc[6]. Vârstele de tăiere (Tabelul 3) indică lipsa juvenililor, un mic procent de subadulţi, 15,3 %, acesta triplându-se în cazul categoriei adulţi, 53,8 %. Maturii reprezintă şi ei o cotă însemnată, 30,6 %. Vârstele de tăiere ale ovicaprinelor sugerează animale sacrificate pe tot parcursul anului, fără a se sesiza preferinţe pentru vreun anume sezon.

Tabelul 3 – Vârstele de sacrificare

	juvenil	subadult	adult	matur
Bos taurus	6,2	18,7	62,5	12,5
Ovis/Capra	0	15,3	53,8	30,6
Sus dom.	35,7	35,7	14,2	14,2

Câinele. De la două exemplare adulte provin două metapodii, două fragmente de mandibulă stg. sparte, un humerus distal fragmentar, cu lţ. distală/diam. dist de 20/25,5 mm şi un radius cu lţ. prox. de 16,5/11 mm. Din

[6] S. Haimovici, (1965), Tab. II; idem, (1997), 235

https://biblioteca-digitala.ro

groapa bordeiului din S16/2,53 m provine un M_3 de **cal** cu lg. max. de 26,5 mm. Un alt molar provine din strat. Cu siguranță dinții provin de la un exemplar domestic dat fiind faptul că la acest palier cronologic specia era deja domesticită[7]. Tot din acelaşi context s-a prelevat şi o mandibulă stângă nedimensionabilă de **jder**.

Cerbul este bine reprezentat în eşantion; cu cele 242 oase ocupă locul secund printre mamifere, după bovine. Ca număr de resturi are o pondere de 25,5 % față de 20 % ca NMI. Sunt prezente resturi faunistice din toate regiunile scheletice, cu mențiunea că elementele aparținând scheletului apendicular însumează 43 % din totalul eşantionului său. Din cei 15 indivizi estimați, 33 % sunt juvenili subadulți. Adulții tineri reprezintă cca 20 % iar maturii cumulează 46,7 %. Animale bătrâne nu s-au depistat. Printre datele metrice înregistrate se remarcă câteva piese ce provin de la exemplare extrem de robuste, unele dintre ele intrând în domeniul de variație al bovinelor. Este cazul unui humerus cu lț. distală/diam. dist de 66/67 mm; un radius distal cu lț. distală/diam. dist de 67/44 mm; două calcanee drepte cu lg./lț de 133,5/47; 133/47,5 mm, ultimul asociat cu un astragal cu lg. laterală./lț. max. 60/56/47 mm. Se pare că şi comunitățile Glina utilizau materia cornoasă pentru confecționarea uneltelor, aşa cum o relevă prezența unor deşeuri din corn de cerb în eşantion. Doar din S1/C4/0.9 mm s-a prelevat o unealtă finită, din corn perforat, probabil o săpăligă.

Căpriorului îi revin 20 oase de la patru exemplare, dintre care unul avea în jur de doi ani, altul trei ani şi ceilalți doi au depăşit această limită. Din S16/C19/1,1-1,4 m provine un corn (probabil cules) cu urme de folosire.

De la **castor** provine un humerus fragmentar, aparținând unui adult. Piesa a fost prelevată din S16/C4/2,08 m. De la un exemplar adult de **urs** provin două metapodii.

Oasele mamiferelor, incluzându-le şi pe cele nedeterminabile însumează cca 88,9 %. Resturile de peşti reprezintă 2,5 % iar cele de scoici 8,6 % sugerând că activitățile legate de exploatarea acestor resurse acvatice aveau un caracter sezonier şi un rol bine circumscris în alimentație. Exploatarea mamiferelor, cu accent pe bovine, suine, ovicaprine este nota dominantă a activităților economice ale comunităților respective pe durata locuirii Glina de pe ostrov. Bovinele, cu o contribuție de numai 21 % (pe NMI) reprezentau baza alimentației carnate a comunității. Erau exploatate în egală măsură pentru carne, lapte, piei. Suinele şi rumegătoarele mici cu ponderi apropiate în economia alimentară (17,3 % şi 18,7 %) erau sacrificate pe tot parcursul anului. În cazul ovicaprinelor se constată o vizibilă creştere a procentului de animale exploatate mai mulți ani, asigurându-se pe lângă carne, laptele, lâna şi un stoc reproductiv. Calul este, deocamdată o prezență rară în fauna locală, fiind pe scară redusă utilizat în activitățile comunității. Raportul specii domestice/vânate, exprimat prin valori de 66,2/33,8 % pe resturi şi 61,3/38,6 % pe indivizi evidențiază rolul bine

[7] S. Bökönyi, (1980), 422-423

https://biblioteca-digitala.ro

circumscris al vânătorii în activitățile economice ale aşezării. Cerbul are o pondere semnificativă printre mamiferele sălbatice, depăşind-o pe cea a porcinelor, aşa cum o sugerează cele 20 de procente. Mistrețul contribuie cu numai 9,3 % iar căpriorul cu doar 5,3 %. Vânarea castorului, jderului, şiprobabil a unei faune diverse de carnivore (neevidențiată de eşantionul nostru) va fi avut un caracter accidental, limitând acțiunile de pradă.

Comparații cu datele analizei faunistice realizate pe materialul din stațiunea eponimă a culturii Glina evidențiază unele discrepanțe, vis-à-vis de rezultatele noastre. Astfel, în stațiunea de la Glina bovinele înregistrează o pondere de peste 60 % (pe resturi), urmate fiind de ovicaprine cu 24 % şi suine cu doar 10,7 %. Cerbul atinge doar o cotă de 1-3 %, chiar dacă situl este plasat "într-o zonă joasă, bogată în ape, acoperită şi astăzi cu petece de pădure, care era reprezentată pe vremuri prin codrii Vlăsiei"[8]. În ansamblu, rata vânătorii se plasează pe la 2,6 % pe resturi şi 12,7 % pe NMI[9]. Chiar dacă principalele mamifere exploatate înregistrează cote diferite, per ansamblu, economiile celor două situri erau axate pe exploatarea bovinelor, preponderent în scopuri utilitare şi secundar a suinelor, ovicaprinelor ca principale surse de carne. Evident, pentru aceste diferențe cifrice pot fi invocați o serie de factori: eşantioane relativ mici, în ambele cazuri ce nu depăşesc 2000 oase; unele particularități locale concretizate credem, în ponderea diferită a vânătorii, şi nu în ultimul rând, unele diferențe de natură cronologică.

BIBLIOGRAFIE

BÖKÖNYI, SANDOR (1980) - *La doméstication du cheval,* La recherche, 114, p. 919-926

EL SUSI, GEORGETA (1996) - *Vânători, pescari şi crescători de animale în Banatul mileniilor VI î.Chr.-I d.Chr.* Studii arheozoologice, *BHAB*, t 3, 440 p.

HAIMOVICI, SERGIU (1965) -*Date privitoare la metapodalele de Ovicaprinae din aşezările epocii bronzului de pe teritoriul României,* AnSUAIC, t. XI, f. 2, p. 371-378

HAIMOVICI, SERGIU (1997) -Studiul arheozoologic al unui lot de faună descoperit în aşezarea eponimă de la Glina, *THRACO-DACICA*, t.XVIII, 1-2, p. 231-239.

ROMAN, PETRE (1996) - *Istoricul cercetării. Săpăturile arheologice şi stratigrafia, Ostrovul Corbului,* I. 1, Bucureşti, p. 1-116

---

[8] S. Haimovici, (1997), 231
[9] Idem, 236-237.

https://biblioteca-digitala.ro

CERCETĂRI ARHEOLOGICE DIN EPOCA BRONZULUI TIMPURIU ÎN NECROPOLA TUMULARĂ DE LA VÂRTOAPELE-VÂRTOPU-CIUPERCENI, JUDEȚUL GORJ

Gheorghe Calotoiu

În perioadele 15-25 septembrie 2000 şi 20 septembrie - 4 octombrie 2001 au fost efectuate cercetări arheologice sub patronajul Muzeului Județean Gorj în necropola tumulară din satul Vârtopu, punctual Vârtoapele, comuna Ciuperceni, județul Gorj. În această necropolă, în anul 2000, s-au cercetat trei tumuli de dimensiuni medii, iar în anul 2001 au mai fost cercetați alți doi tumuli.

Tumulul nr.1 (Pl. I) are dimensiunile de 8,70 x 10 m şi adâncimea de 0,65 m. La 1,50 m sud-vest de centrul movilei şi la adâncimea de 0,50 m s-au descoperit patru vase de formă bitronconică. Vasele dispuse în partea centrală aveau gura în sus iar cele din margine aveau o poziție oblică, fiind aplecate spre vasele din mijloc. La 0,10 m de aceste vase, pe o suprafață de 0,23 x 0,10 m s-a descoperit un strat de cărbuni, cenuşă şi oase calcinate, cu grosimea de 0,06-0,08 m. Tumulul are următorul inventar:

1. Vas bitronconic (Pl.IX/1), lucrat din pastă amestecată cu nisip şi pietricele mici în compoziție. Are fundul plat, buza evazată iar de pe aceasta coboară o toartă lată. Vasul prezintă urme de ardere secundară şi are următoarele dimensiuni: înălțimea (H)-17,3 cm; diametrul bazei (DB)-8,2 cm; diametrul gurii (DG)-4,8 cm.

2. Vas bitronconic (Pl.IX/2), de culoare castanie, lucrat din pastă care conține nisip. Are fundul drept iar pe corp, în partea superioară, se găsesc două proeminențe conice mici. Buza este uşor evazată şi tăiată drept. Interiorul vasului mai păstrează urme de slip de culoare castaniu deschis.

3. Vas bitronconic (Pl.X/1), lucrat din pastă cu mult nisip în compoziție. Are fundul plat, corpul bombat în zona mediană iar buza este evazată. Este lucrat din pastă cenuşie iar pe diametrul maxim are o torțiță verticală. Dimensiunile vasului sunt următoarele: H-17,8 cm; DB-9,5 cm; DG-16,5 cm.

4 Vas bitronconic (Pl. X/2), păstrat în stare fragmentară şi lucrat din pastă cu puțin nisip. Are buza evazată şi tăiată drept iar pe maxima bombare are o apucătoare în formă de şa. Piesa are urme de ardere secundară.

Tumulul nr. 2 (Pl. II) are dimensiunile de 6,5 x 7 m şi o înălțime de 0,70 m. În poziție centrală, la adâncimea de 0,68 m, a fost descoperit un vas de formă bitronconică cu buza evazată şi fundul drept iar în apropierea acestuia au fost găsite fragmente de la o căniță cu toartă, care avea urme de ardere secundară. În apropierea acestor vase, pe o suprafață de 0,40 x 0,50 m s-au mai descoperit oase calcinate, cărbuni şi cenuşă aduse de la rugul funerar. În apropierea resturilor de cremație au mai fost descoperite

https://biblioteca-digitala.ro

fragmente de la o cană bitronconică şi de la un pahar (recipient circular). Inventarul acestui tumul este următorul:

1. Vas bitronconic (Pl.X/3), lucrat din pastă de bună calitate. Are fundul plat, corpul rotunjit în zona maximei bombări şi buza evazată. De sub buză coboară o toartă lată până pe umărul vasului. Dimensiunile piesei: H-14,4 cm; DB-8,5 cm; DG-14,8 cm.

2. Cană de formă bitronconică (Pl.XI/1), lucrată din pastă fină. Are fundul plat, corpul puternic bombat la partea superioară, gâtul tronconic şi buza evazată. O toartă lată coboară de pe buză până pe umărul piesei. Dimensiunile vasului sunt următoarele: H-14,6 cm; DB-6,8 cm; DG-11,8 cm.

3. Cană de formă bitronconică (Pl. XI/2), lucrată din pastă care conţine nisip granulos. Are fundul plat, corpul uşor rotunjit şi buza evazată. Dimensiuni: H-10,8 cm; DB-4,2 cm; DG-8,3 cm.

4. Pahar (recipient circular) lucrat din pastă de bună calitate (Pl. XI/3). Are fundul plat şi pereţi care pornesc vertical. Dimensiuni: H-3,5 cm; DB-8,3 cm.

Tumulul nr. 3 (Pl. III), are dimensiunile de 7,50 x 7,25 m şi înălţimea de 0,45 m. Pământul din umplutură avea culoarea galbenă. În partea de sud-vest, la 3,5 m de centru şi la adâncimea de 0,38 m, s-a descoperit un vas de formă bitronconică cu buza evazată şi fundul drept. Vasul are o toartă trasă din buză. La 0,10 m nord de acest vas s-au mai găsit fragmente ceramice de la un vas de culoare roşie care avea fundul plat. Lângă aceste vase, pe o suprafaţă de 0,25 x 0,30 m au fost descoperite bucăţi mici de cărbune şi oase calcinate. La 1,80 m nord-vest de acest grupaj, la adâncimea de 0,36 m au fost descoperite fragmente ceramice de la alte două vase, puse unul în altul. Inventarul tumulului este următorul:

1. Cană bitronconică (Pl. XII/1) lucrată din pastă amestecată cu nisip granulos, având fundul plat şi gâtul tronconic. Din buză coboară o toartă lată până la baza gâtului. Piesa are culoarea castanie. Dimensiunile piesei: H-18,2 cm; DB-6,2 cm; DG-11,2 cm.

2. Vas bitronconic, fragmentar, lucrat din pastă cu nisip granulos, având fundul plat şi pereţii bombaţi. Piesa are culoarea cenuşie.

3. Tortiţă de formă circulară, de culoare roşiatică.

4. Tortiţă de formă circulară, de culoare cenuşie.

5. Vas fragmentar de la care se păstrează doar fundul plat şi fragmente din pereţi.

Tumulul nr. 4 (Pl. IV; XIII/1) are dimensiunile de 6,20 x 6,10 m. La adâncimea de 0,52 m şi la 0,35 m, în poziţie centrală, la nord-vest de axul nord-sud, au fost descoperite două vase cu gura în sus. În apropierea acestora, la adâncimea de 0,45 m, pe o suprafaţă de 0,10 x 0,15 m s-au descoperit câteva fragmente mici de oase calcinate, cărbuni şi cenuşă aduse de la rugul funerar din afara necropolei. Inventarul tumulului cuprinde două vase.

1. Vas bitronconic lucrat din pastă amestecată cu nisip ce are fundul concav, corpul puternic bombat şi buza evazată. Are culoarea cenuşie. Dimensiunile piesei: H-15,8 cm; DB-9,4 cm; DG-18,3 cm.

https://biblioteca-digitala.ro

2. Vas bitronconic lucrat din pastă amestecată cu nisip granulos, de la care se mai păstrează doar fundul plat şi o parte din pereţi. Are culoarea cărămizie.

Tumulul nr. 5 (Pl. V; XIII/2), are dimensiunile de 7,40 x 7,20 m. În mantaua de pământ, în „sfertul" nord-vestic, au fost descoperiţi mai mulţi bolovani mari de râu dispuşi într-o formă neregulată. La adâncimea de 0,44 m, în poziţie centrală, a fost descoperit, ca variantă de ritual, un postament din bolovani de râu sub forma unui dreptunghi cu dimensiunile de 1,93 x 0,58 m. Acest postament era format dintr-un singur rând de bolovani, care aveau cinci şiruri de pietre mari dispuse nord-sud (într-un şir intrau între 12-15 bolovani de râu). La capătul dinspre sud-vest al postamentului au fost depuse două vase fragmentare cu gura în sus. În vasul cel mare a fost pus un alt vas mai mic. Lângă aceste vase, pe postamentul de bolovani, pe o suprafaţă de 0,15 x 0,20 m au fost depuse puţine oase calcinate, cărbuni şi cenuşă. La 1,25 m sud-vest de aceste vase de ofrandă au fost descoperite alte fragmente de vase cu câţiva cărbuni în apropierea lor. Mai este de remarcat şi faptul că în zona de nord-vest a tumulului au fost găsiţi câţiva bolovani de râu de dimensiuni mai mari (diametrul cca 0,25 x 0,35 m). Pentru acest tumul avem următorul inventar:

1. Vas bitronconic, lucrat din pastă cu nisip în compoziţie, din care se păstrează fundul plat şi o parte din pereţi la care remarcăm o apucătoare tubulară.

2. Vas tronconic, de la care se păstrează doar fundul plat şi o parte din corp.

În anii 2002-2003 au fost cercetaţi la Vârtoapele-Vârtopu-Ciuperceni patru tumuli de mărimi diferite.

Tumulul nr. 6 (Pl.XIII/3), face parte din categoria tumulilor de dimensiuni mici (3,80 x 2,20) şi înălţimea de 0,40 m. În mantaua de pământ apar bolovani de râu, într-un număr mai mare întâlnindu-se în sfertul de nord-vest al movilei. Bolovanii de râu sunt dispuşi unii peste alţii, fără a se respecta o anumită ordine. La 1,10 m nord-vest de centru şi la adâncimea de 0,26 m, apare un vas fragmentar aşezat în poziţie oblică. Lângă acesta au fost observate bucăţi mici de cărbune. În partea de est, la adâncimea de 0,45 m, sub câţiva bolovani de râu, a fost descoperit un vas de dimensiuni mai mici, de formă conică şi de culoare roşiatică. Inventarul tumulului este următorul:

1. Vas bitronconic, păstrat fragmentar, ce are fundul plat şi culoarea castanie.

2. Vas tronconic de culoare roşiatică, cu fundul sub formă de postament şi cu următoarele dimensiuni: H-4,5 cm; DB-3,5 cm.

Tumulul nr. 7 (Pl. VI), are dimensiunile de 9,20 x 9,50 m şi înălţimea de 0,70 m, făcând parte din categoria movilelor mari. În poziţie centrală, la 0,77 m adâncime, au fost descoperite două vase fragmentare. Vasul cel mare era depus cu gura în jos iar la 0,20 m sud-vest de el şi la adâncimea de 0,72 m se afla un vas mai mic, fragmentar, de formă tronconică (de cauc). La 0,15 m nord de aceste vase a fost găsit un vas fragmentar aşezat

https://biblioteca-digitala.ro

cu gura în sus. În apropierea acestor vase, pe o suprafață de 0,20 x 0,35 m s-au descoperit bucăți mici de cărbune aduse de la rugul funerar din afara necropolei. Între aceste bucăți de cărbune s-au descoperit fragmente mici de oseminte incinerate dispuse sub forma unor puncte. Inventarul tumulului este următorul:

1. Vas bitronconic fragmentar, lucrat din pastă de bună calitate. Are culoarea cenuşie, fundul plat şi buza uşor evazată iar pe diametrul maxim se află o tortiță cilindrică dispusă orizontal.

2. Vas tronconic de mici dimensiuni, lucrat din pastă amestecată cu nisip granulos. Are culoarea cenuşie şi din el se păstrează fundul plat precum şi o parte din corp.

Tumulul nr. 8 (Pl. VII) are dimensiunile de 10,20 x 9,60 m şi o înălțime de 0,35m. În poziție centrală, la adâncimea de 0,42 m, pe o suprafață de 0,60 x 0,70 m şi o grosime de 0,05 m s-au descoperit bucăți de cărbune şi cenuşă în jurul a două vase întregibile puse unul în altul. Vasele şi cărbunii au fost aduşi de la rugul funerar din afara necropolei.

În martorul nord-vestic, în poziție centrală, la 0,45 m adâncime, au fost descoperite alte două vase: unul mai mare, de formă bitronconică precum şi o ceşcuță lipită de acesta. La 0,90 m sud-vest de aceste vase, pe o suprafață de 0,70 x 0,80 m au fost descoperite bucăți mari de cărbune. La 2,10 m sud-est de zona centrală şi la adâncimea de 0,48 m, s-au descoperit alte fragmente de vase. În vasul cel mare au fost descoperite câteva bucăți de cărbune. Inventarul tumulului este următorul:

1. Vas bitronconic de culoare cenuşie, cu fundul plat corpul bombat şi buza uşor evazată. Pe maxima bombare se află o toartă tubulară dispusă orizontal. Dimensiunile piesei: H-16,5 cm; DG-12,3 cm; DB-12,5 cm

2. Vas bitronconic fragmentar, de culoare maronie, căruia îi lipseşte partea superioară. Este lucrat din pastă de bună calitate. Pe diametrul maxim al vasului este amplasată o tortiță tubulară dispusă orizontal. Pe pântecul lui, în partea superioară, se află un ornament sub formă de potcoavă. Dimensiunile piesei: DB-21,5 cm; DM (D maxim) -22,5 cm.

3. Vas fragmentar de culoare maronie, din care se păstrează fundul plat şi partea inferioară a lui, având DB-10,5 cm.

4. Cană bitronconică lucrată din pastă de bună calitate (Pl. XII/2). Are fundul plat, corpul sferic şi gâtul tronconic. O toartă în bandă coboară de sub buză până pe umărul piesei iar pe maxima bombare are trei proeminențe grupate. Dimensiunile piesei sunt următoarele: H-15,2 cm; DG-8,5 cm; DB-5,7 cm.

5. Ceaşcă de mici dimensiuni din care s-a păstrat fundul plat care are diametrul de 5,2 cm.

Tumulul nr. 9 (Pl. VIII) este unul din cei mai mari, având dimensiunile de 12 x 10 m şi o înălțime de 0,90 m. Movila are mantaua din pământ iar sub ea au fost descoperite mai multe vase de forme şi dimensiuni diferite. În partea de sud a tumulului, în martorul central, au fost decoperite o cană şi un vas bitronconic fragmentar. La 2,10 m vest de martorul central şi 0,52 m adâncime a fost descoperit un vas mare culcat

https://biblioteca-digitala.ro

într-o parte şi cu baza către vest, care are o toartă tubulară pe corp şi buza uşor evazată. În el au fost descoperite oase calcinate şi bucăţi de cărbune. În partea centrală a movilei, la adâncimea de 0,67 m, a fost descoperit un vas mare cu oase, în care se găsea o căniţă de culoare maro şi care avea gura orientată către sud. Tot în martorul central, spre partea nordică, au mai fost descoperite două vase bitronconice fragmentare.

În jumătatea (partea) dinspre est, la 0,60 m de martorul central, s-au găsit două vase mici, oase şi cărbuni. La 3.20 m est de acestea, la adâncimea de 0,79 m, au fost descoperite două castroane cu torţi tubulare şi o căniţă fragmentară. La 0,90 m est de aceste vase a mai fost descoperit un alt vas bitronconic având în jurul său oase calcinate şi cărbuni.

Inventarul tumulului este următorul:

1. Vas bitronconic, lucrat din pastă zgrunţuroasă, care are fundul plat şi buza uşor evazată. Pe corp are o toartă tubulară iar înălţimea de 37 cm.
2. Castron lucrat din pastă fină. Pe marginea interioară, sub buză, prezintă perforaţii circulare dispuse într-un şir orizontal. Vasul are culoarea cenuşie, prezentând urme de ardere secundară în interior.
3. Cană lucrată din pastă de bună calitate. Are fundul plat iar pe corp întâlnim două proeminenţe mici. Vasul are culoarea castanie închisă şi diametrul de 5,5 cm.
4. Vas bitronconic cu fundul plat şi corp rotund, având înălţimea de 12,5 cm. Sub gât se află perforaţii mici şi rotunde dispuse circular.
5. Vas fragmentar ce are fundul plat şi în care s-au găsit oase incinerate. Piesa prezintă urme de ardere secundară.
6. Strachină lucrată din pastă fină şi prevăzută cu două torţi care pleacă de sub buză. În prezent piesa are culoarea cărămizie.
7. Vas conic fragmentar lucrat din pastă fină. Piesa este de culoare cărămizie şi este prevăzută cu o tortiţă care pleacă de sub buză.
8. Cană fragmentară, cu toartă în bandă uşor supraînălţată.

Ritul funerar folosit în necropolă este incineraţia. În campania arheologică din anul 2003 remarcăm descoperirea multor fragmente de oase incinerate şi cărbuni. Aceste oase calcinate şi cărbuni au fost găsite fie în urne, fie pe solul antic.

Ca ritual, în tumulul 9 a fost întâlnită varianta ca într-un castron mare, cu perforaţii pe marginea interioară, să fie găsite o căniţă spartă ritual, oase calcinate şi cărbuni. Aceeaşi variantă de ritual a fost găsită şi în tumulul 8, unde într-un vas mare – castron cu apucători laterale sub formă de „urechiuşe” – a fost pusă o cană ornamentată cu grupe de câte trei proeminenţe dispuse diametral pe corpul vasului alături de care au fost descoperite oase incinerate şi cărbuni.

În alte situaţii, în tumulii cercetaţi anterior au fost descoperite, ca variante de ritual, un postament din bolovani de râu sub forma unui dreptunghi (cazul tumulului 5) cu dimensiunile de 1,93 x 0,58 m. Acest postament de piatră, ca structură, era format dintr-un singur rând de pietre, care avea cinci şiruri de bolovani mari dispuşi nord-sud. La capătul dinspre

https://biblioteca-digitala.ro

sud-est al postamentului au fost depuse într-un vas oase calcinate, cărbuni şi cenuşă.

În toţi aceşti tumuli remarcăm faptul că majoritatea vaselor prezintă urme de arsură secundară, fapt ce ne dovedeşte că acestea au ars la un rug funerar împreună cu osemintele umane în afara necropolei.

Inventarul funerar al necropolei de la Vârtoapele-Vârtopu-Ciuperceni cuprinde vase cu corpul bombat şi gâtul prevăzut cu două torţi. Analogii întâlnim la: Buceresti-Roşu[1], Greci[2], Văcăreşti[3] şi Odaia Turcului[4].

În aria culturii Glina, vasele bitronconice de tip amforă, asemănătoare celor de la Vârtoapele, se mai întâlnesc la Braneţ[5], Călugăreni-Padeş[6], Govora sat-Runcuri[7], Drăgăneşti-Olt[8].

În necropola de la Vârtoapele-Vârtopu-Ciuperceni au fost descoperite căni cu corpul globular, gâtul cilindric, buză dreaptă uşor răsfrântă spre exterior, având toarta în bandă, ce porneşte aproape de gură sau chiar din buza vasului. Analogii cu acestea întâlnim la Bucureşti-Glina[9], Crivăţ[10], Greci[11], Căscioarele-Cătălui[12], Odaia Turcului[13], Zlatna[14].

Pe vasele bitronconice de tip sac, amforete sau căni, s-au descoperit proeminenţe care au un rol decorativ, fiind de dimensiuni mici şi dispuse pe pântecele vaselor. Analogii întâlnim la Govora sat[15] şi Morăreşti[16]. Pe o parte

---

[1] M. Constantiniu şi P. I. Panait, *O aşezare din epoca bronzului la Roşu*, în CAB, I, p. 301, fig.4 în Scripta Valachica, Tîrgovişte, 1971, p. 93-107, fi

[2] A. Ulanici şi G. Trohani, *Săpăturile de la Greci, com. Grădiştea, jud. Ilfov*, în CA, I, 1955, p. 77, fig.5/3; 6/1; pl. 1/3; A. Ulanici, *Noi cercetări arheologice la Greci, jud. Ilfov*, în CA, III, 1979, p. 9-26, fig. 5/6, 58/9

[3] E. Tudor, *Săpături de salvare din comuna Văcăreşti, jud. Dîmboviţa*, în Scripta Valachica, Tîrgovişte, 1971, p. 93-107, fig. 6/1-3,7,10

[4] Idem, *Săpăturile arheologice de la Odaia Turcului (jud. Dîmboviţa)*, în MCA, Braşov, 1983, p. 108-111

[5] A. Ulanici, *Săpăturile arheologice de la Braneţ, jud. Olt*, în CA, 1075, p. 45

[6] I. Chicideanu, P. Gherghe, *Săpăturile arheologice de la Călugăreni (jud. Gorj)*, MCA, Braşov, 1983, p. 103-107, fig. 2/10

[7] Gh. I. Petre-Govora, *O preistorie a nord-estului Olteniei*, Rm. Vâlcea, 1995, p. 23

[8] M. Nica, C. Schuster, T. Zorzoliu, *Cercetările arheologice în tell-ul gumelniţeano-sălcuţean de la Drăgăneşti-Olt-punctul Corboaica-campaniile din anii 1993-1994*, în Cercetări arheologice în aria nord-tracă, I, 1995, p. 9-45, fig. 20/3; 4/1

[9] P. Roman, *Die Glina-Kultur*, P. Z., 51, 1, p. 26-42; I. Nestor, *Fouilles de Glina*, în Dacia, III-IV, 1933, p. 226-252, fig. 8/6

[10] D. Berciu, *Rezultatele primelor săpături de la Crivăţ,(1965) (r. Olteniţa)*, în SCIV, 17, 1966, 3, p. 529-535, fig. 3/1

[11] A. Ulanici, G. Trohani, *Săpăturile de la Greci, com. Grădiştea, jud. Ilfov*, în CA, I, 1975, p. 77-100, fig. 5,6

[12] D. B. Nanu, *Cercetările arheologice de la Căscioarele, Cotul Cătălui, jud. Călăraşi*, în Cultură şi civilizaţie la Dunărea de Jos, V-VII, p. 37-54, fig. 7/1

[13] E. Tudor, *Op. Cit.*, MCA, Braşov, 1983, p. 108-111; idem, *Neue Angaben zur frühen Bronzezeit in Südrumänien*, în Dacia, N. S., XXVI, 1982, 1-2, p. 59-75, fig.4/7

[14] H. Ciugudean, *Epoca timpurie a Bronzului în centrul şi sud-vestul Transilvaniei*, Bucureşti, 1996, Biblioteca Thracologica, XIII,p. 104, fig. 64/1,2

[15] P. Roman, *Cercetările arheologice de la Govora sat-Runcuri în 1977*, în SCIVA, 36, 1977, 4, p. 279-297, fig. 6/12

https://biblioteca-digitala.ro

din vase au fost descoperite câte două proeminențe mici conice. Analogii cu acestea întâlnim la Văcărești[17], Odaia Turcului[18] și Varlaam[19].

Inventarul ceramic descoperit în necropolele de la Vârtoapele-Vârtopu-Ciuperceni are analogii cu formele ceramice (vasele), cât și cu ornamentele (câte doi butoni, torți tubulare sau în bandă) cu descoperirile de la Govora sat-Runcuri[20], Cetățuia-Rm. Vâlcea[21] (vas decorat cu doi butoni), sau vase cu ornamente sub formă de potcoavă pe pântec la Crivăț[22], Odaia Turcului[23] și Greci[24].

Tipul de vase cu buza evazată și pântecele bombat, descoperite la Vârtoapele-Vârtopu-Ciuperceni au analogii cu unele exemplare de la Glina[25], Odaia Turcului[26] și Braneț[27].

Descoperirile arheologice din necropola tumulară de la Vârtoapele-Vârtopu-Ciuperceni se încadrează cronologic în perioada bronzului timpuriu-în etapa Glina final-Verbița-Ostrovul Corbului (Glina IV), Bela Crkva-Priboi.

---

[16] C. Schuster, M. Nica, *Săpăturile de salvare de la Morărești, jud. Dolj-1993*, în Cercetări arheologice în aria nord-tracă, I, p. 114-122

[17] E. Tudor, Op. Cit., p. 93-107, fig. 1/4; Idem, în Dacia, N. S., XXVI, 1-2, p. 59-75, fig. 5/6

[18] P. Roman, *Perioada timpurie a epocii bronzului „tracic" în Oltenia*, în Thraco Dacica, VI, 1985, 1-2, p. 116-122, fig. ½

[19] C. Schuster, *Cercetările arheologice în așezarea culturii Glina de la Varlaam, jud. Giurgiu*, în Cultură și civilizație la Dunărea de Jos, Călărași, XIII-XV, p. 53-63, fig. 3/m,o; 5/c,e

[20] E. Tudor, *Op. Cit.*, MCA, Brașov, 1981, p. 108-109

[21] P. Roman, *Die Glina III-Kultur*, în PZ, 51, 1, p.26; idem *Op. Cit.* în Thraco-Dacica, VI, 1985, 1-2, p.116, fig. 6/12

[22] D. Berciu, *Op. Cit.*, în SCIV, 17, 1966, 3, p. 529

[23] E. Tudor, *Op. Cit.*, MCA, Brașov, p. 108-111

[24] A. Ulanici, G. Trohani, *Op. Cit.*, CA, I, p. 77-100

[25] C. Schuster, *Așezări Glina pe cursul inferior al Argeșului și Valea Câlniștei, I, Mihăilești-Tufa*, în Thraco-Dacica, XIII, 1992, 1-2, p. 35-41, fig. 36 și pl. 3/s,t

[26] E. Tudor, *Op, cit.*, MCA, Brașov, 1081, p. 108-109

[27] A. Ulanici, *Op. Cit.*, CA, I, p. 45 și urm

https://biblioteca-digitala.ro

TUMUL Nr. 1

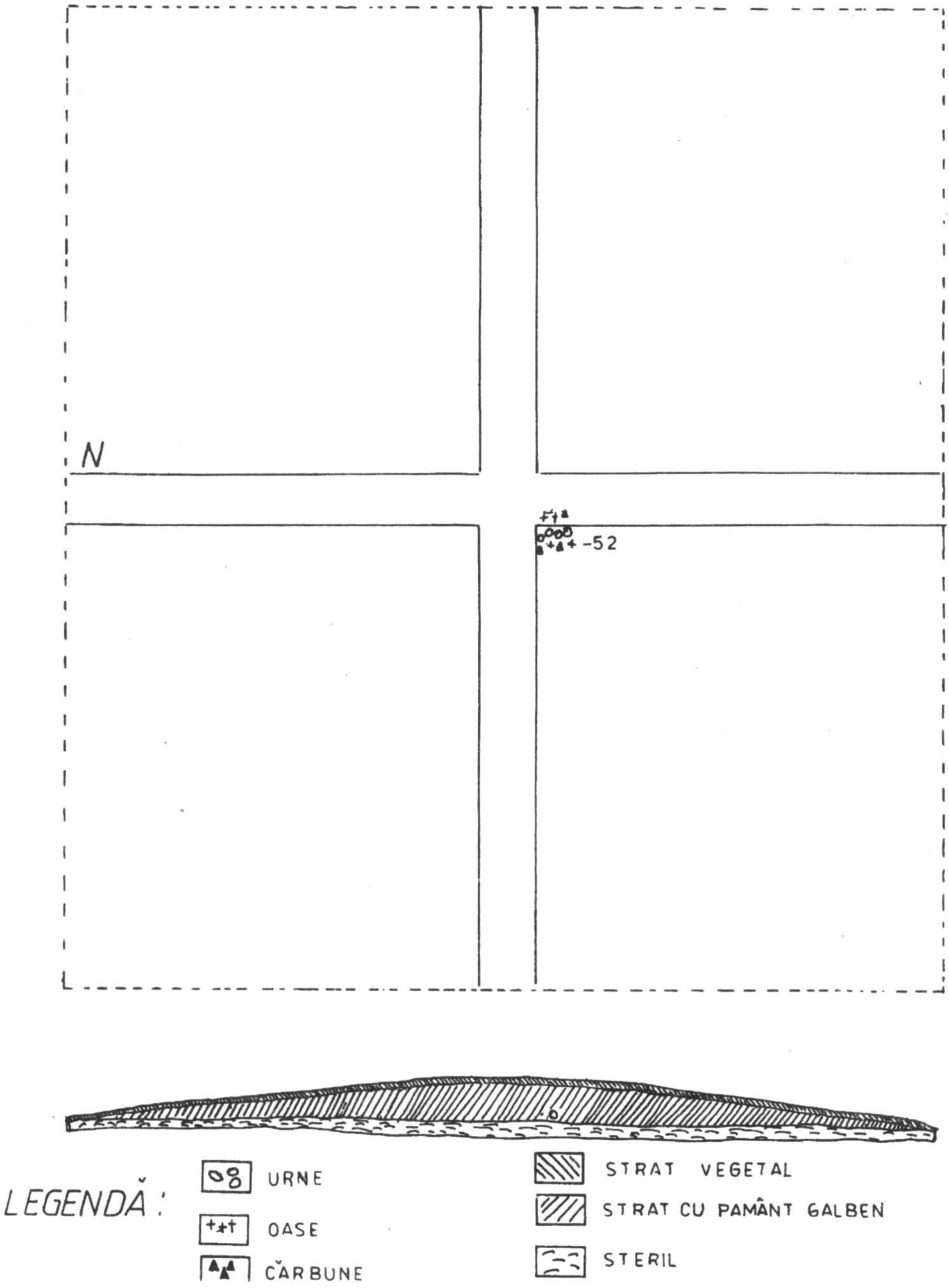

Pl I

https://biblioteca-digitala.ro

TUMUL Nr. 2

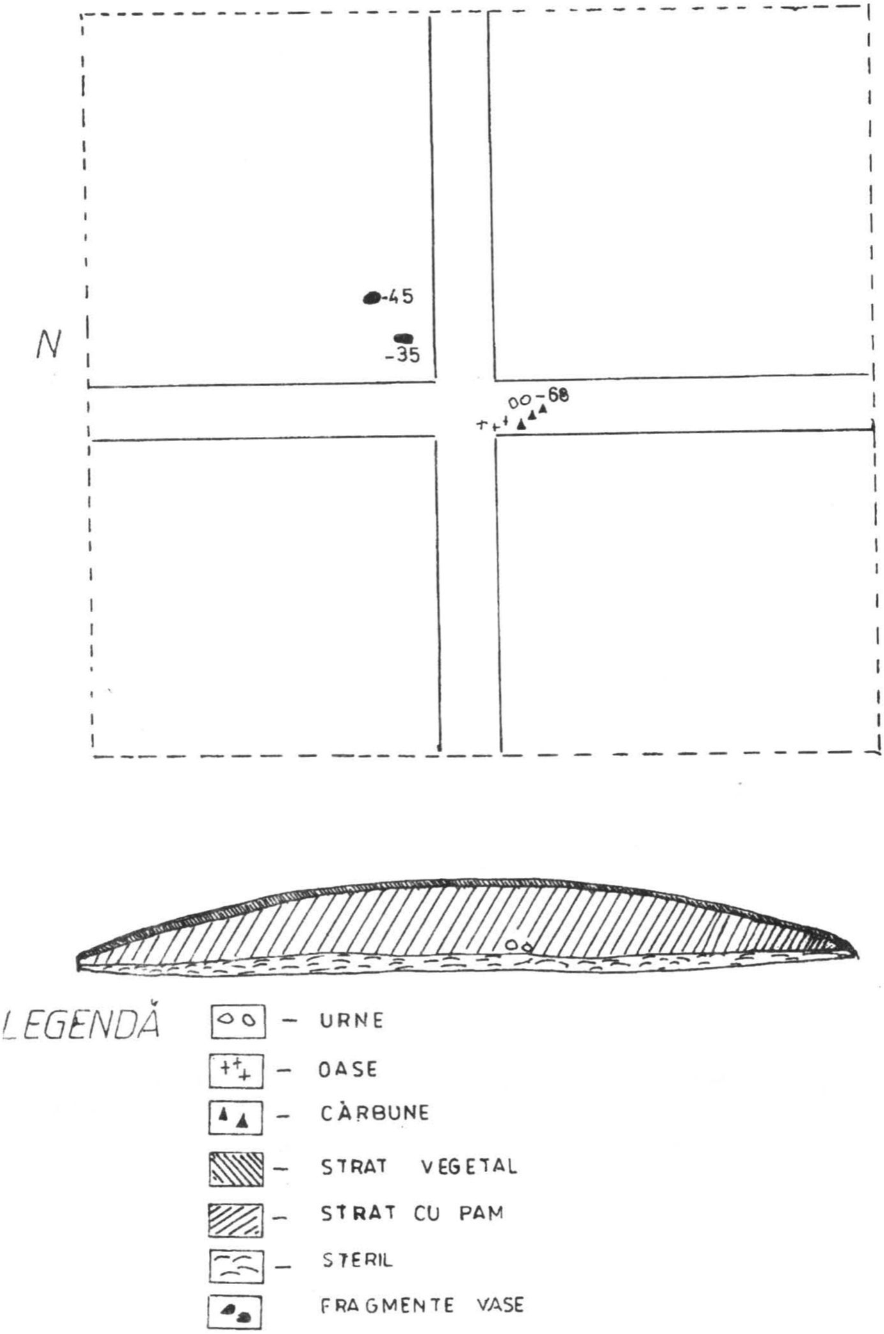

Pl. II

https://biblioteca-digitala.ro

TUMUL Nr. 3
PLAN SI PROFIL

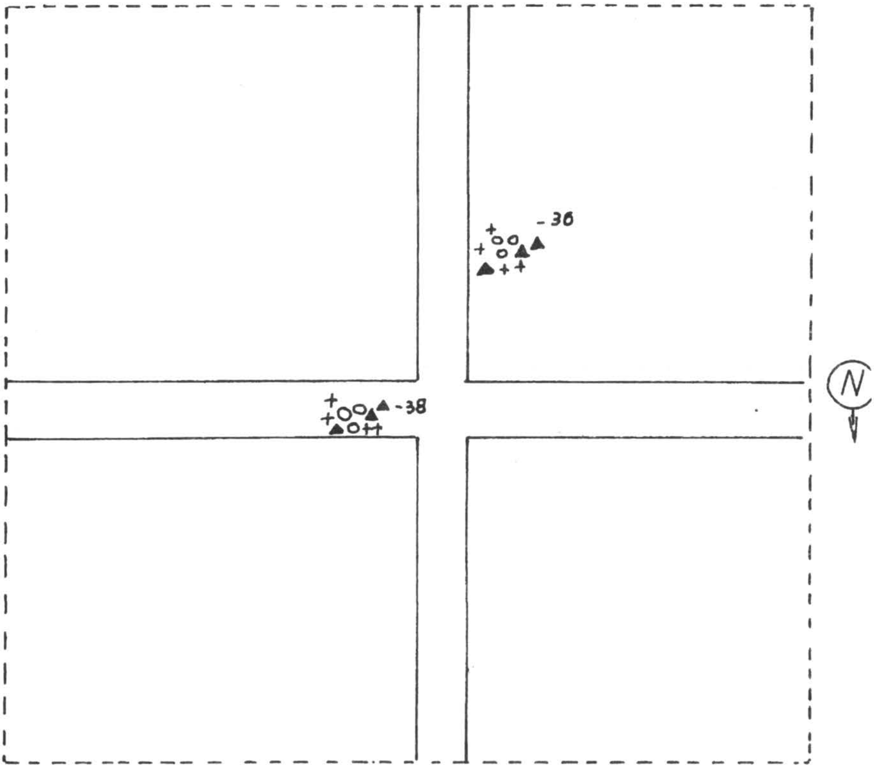

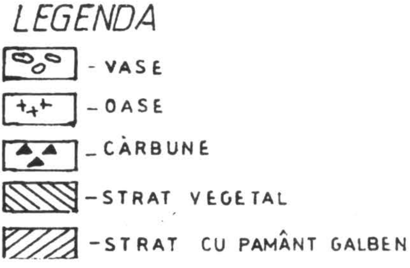

Pl. III

https://biblioteca-digitala.ro

TUMULUL 4
PLAN ȘI PROFIL

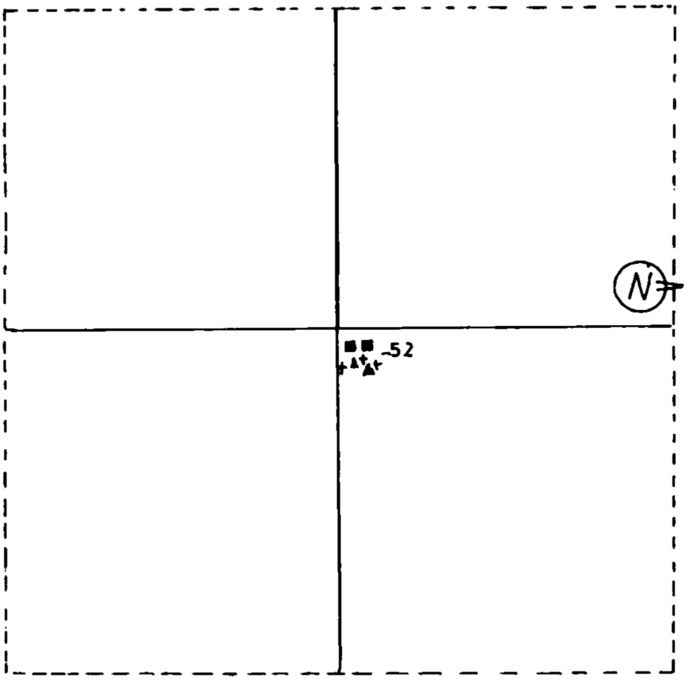

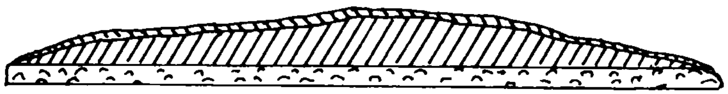

LEGENDĂ

- VASE
- OASE
- CARBUNE
- STRAT VEGETAL
- STRAT CU PĂMÂNT GALBEN
- STRAT STERIL

Pl. IV

https://biblioteca-digitala.ro

TUMULUL 5
PLAN ȘI PROFIL

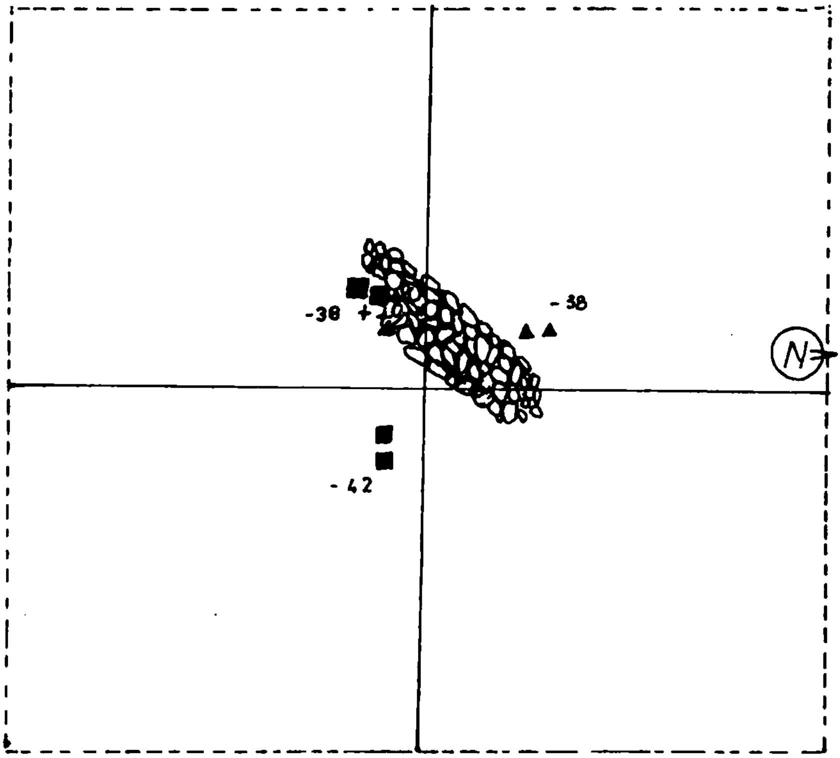

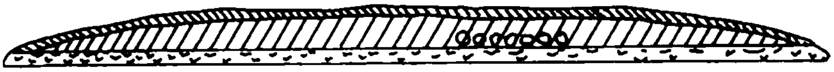

LEGENDĂ

- VASE
- OASE
- CĂRBUNE
- STRAT VEGETAL
- STRAT CU PAMÂNT GALBEN
- STRAT STERIL

Pl. V

https://biblioteca-digitala.ro

TUMULUL 7 - PLAN SI PROFIL -

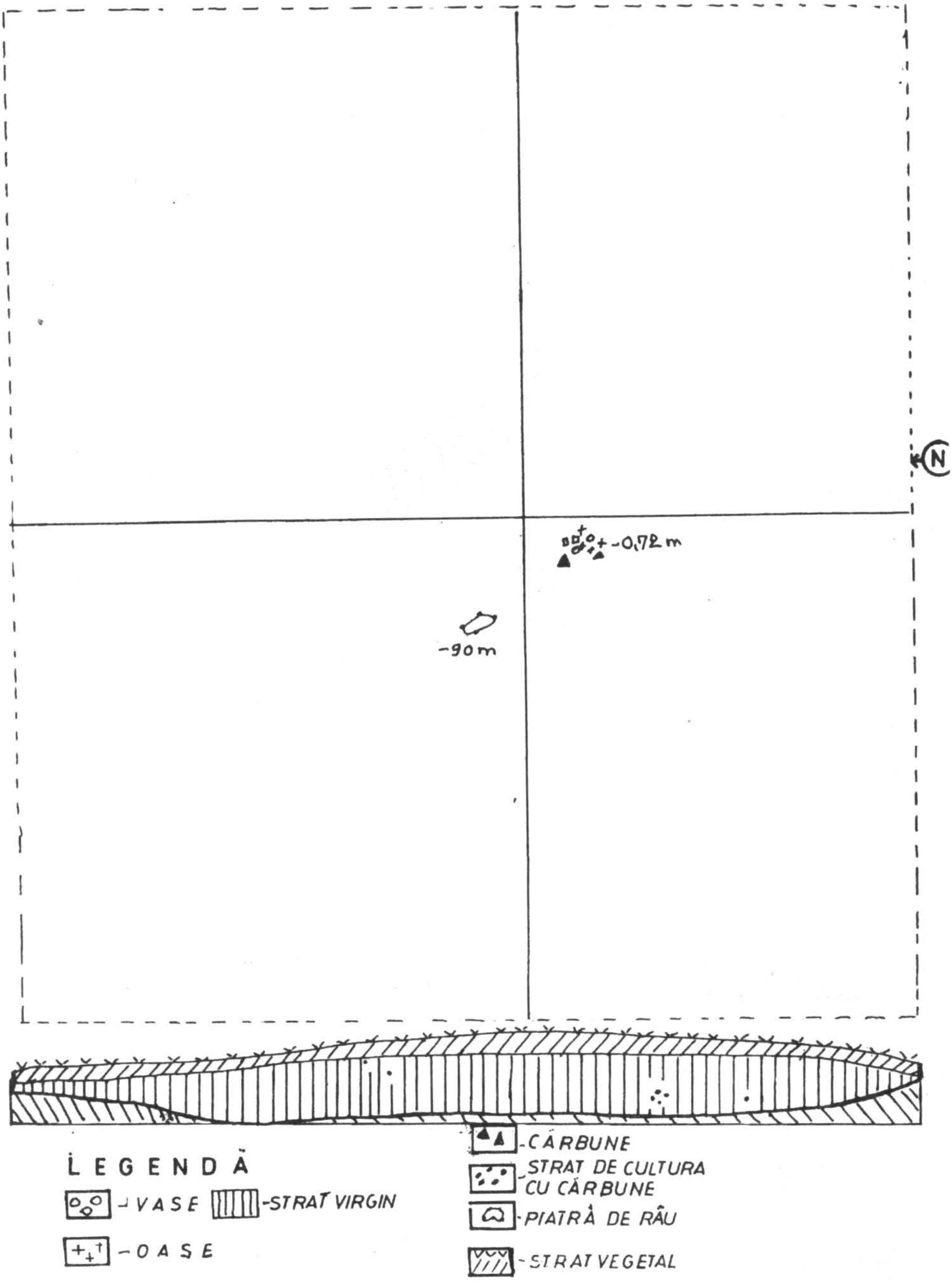

Pl. VI

https://biblioteca-digitala.ro

TUMULUL 8 PLAN SI PROFIL

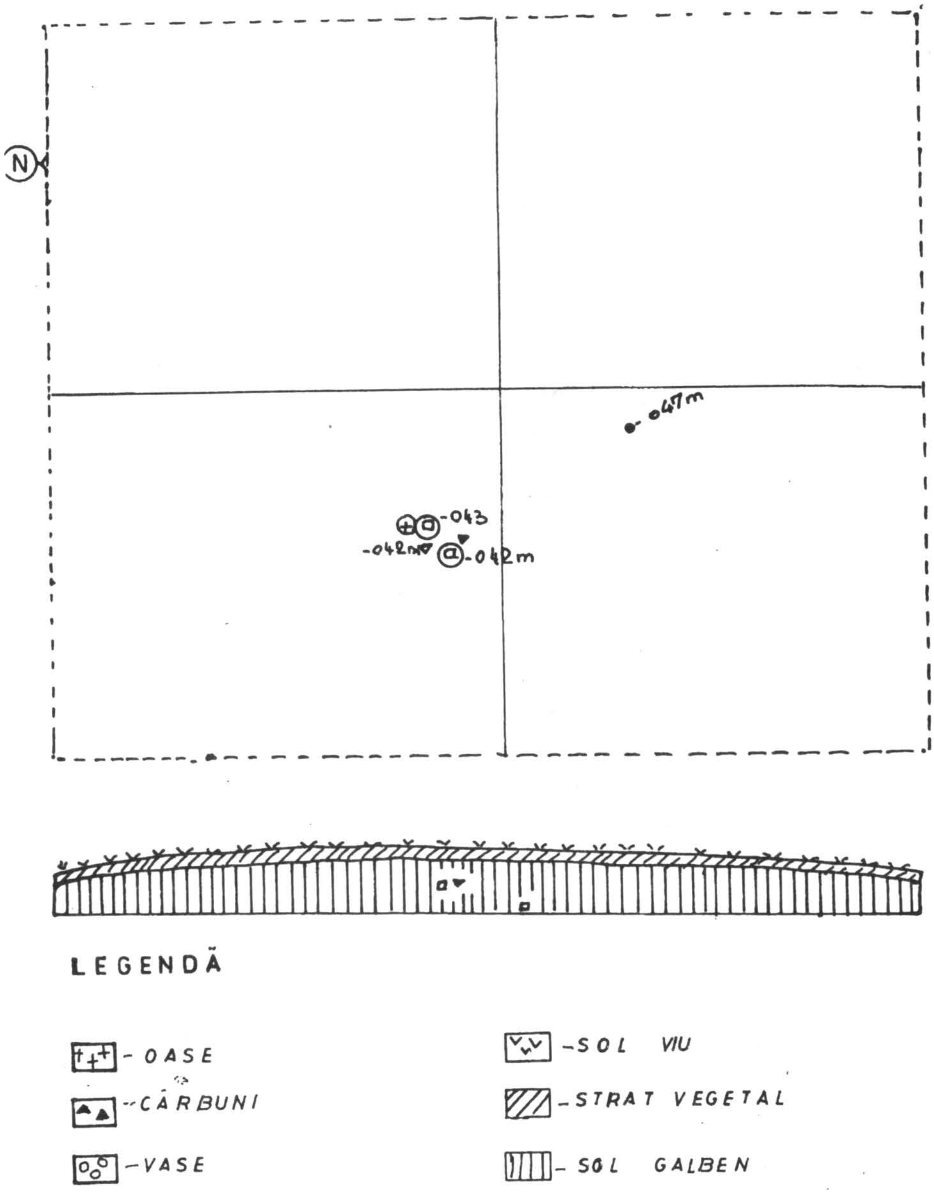

Pl. VII

https://biblioteca-digitala.ro

TUMULUL 9 - PLAN SI PROFIL -

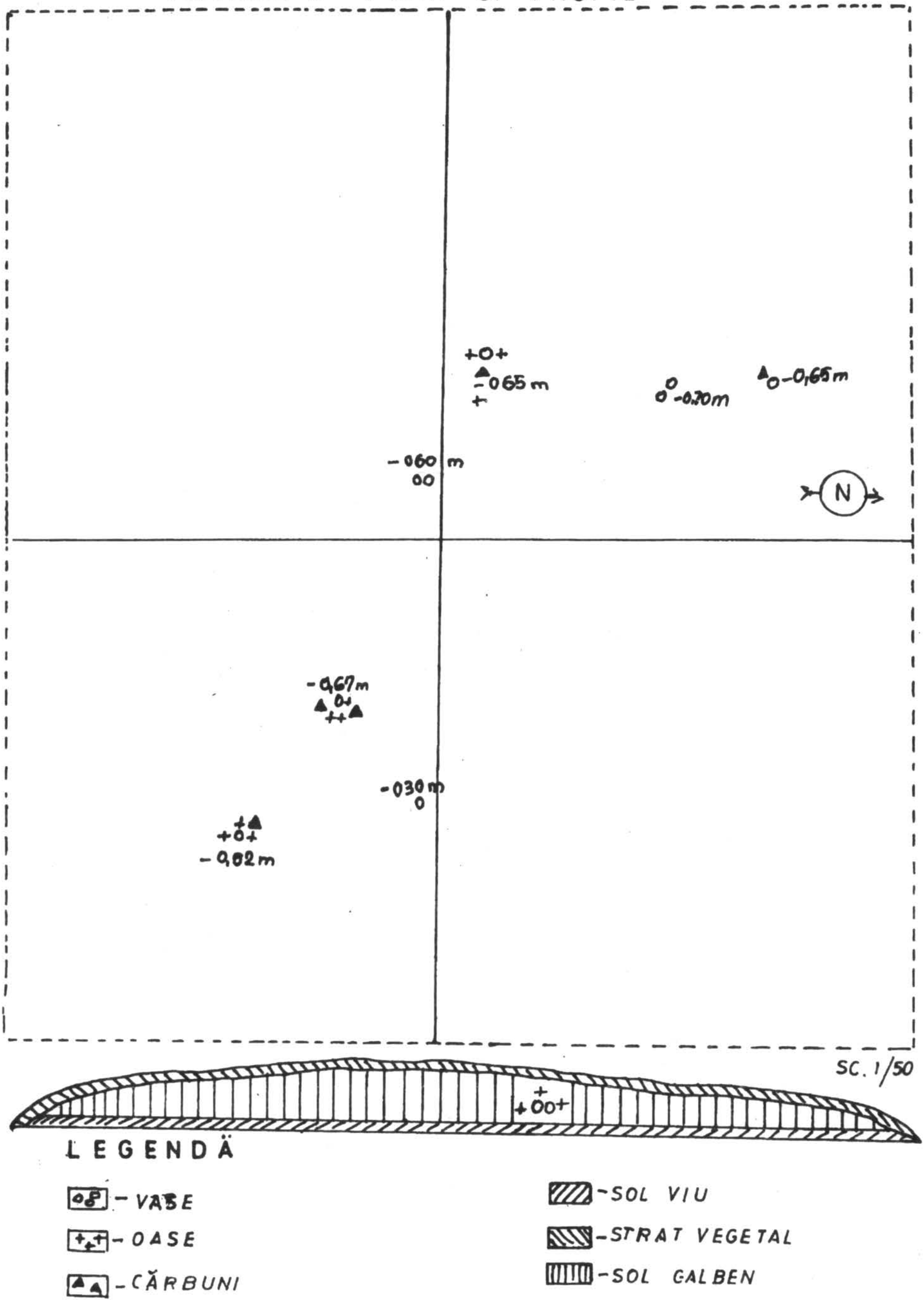

Pl. VIII

https://biblioteca-digitala.ro

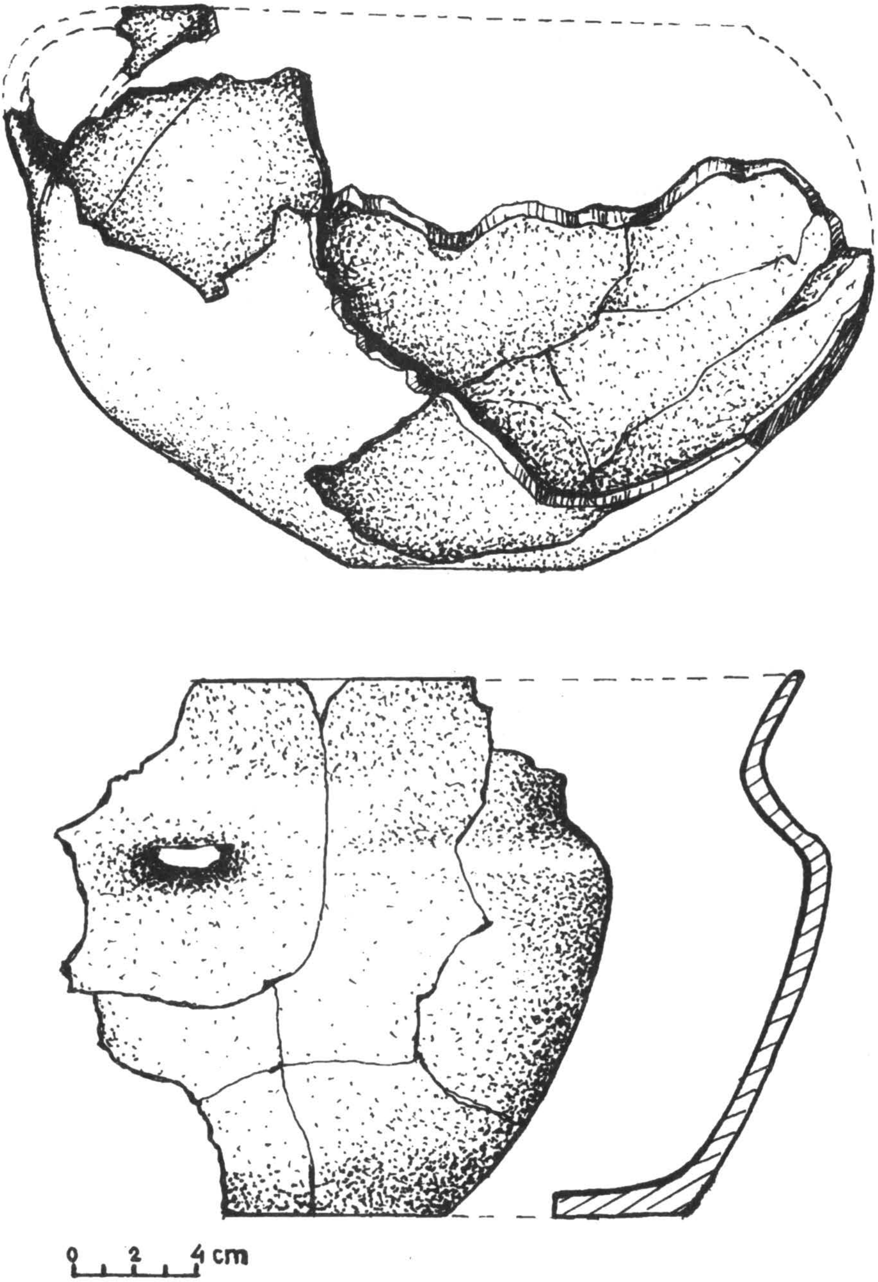

Pl. IX

https://biblioteca-digitala.ro

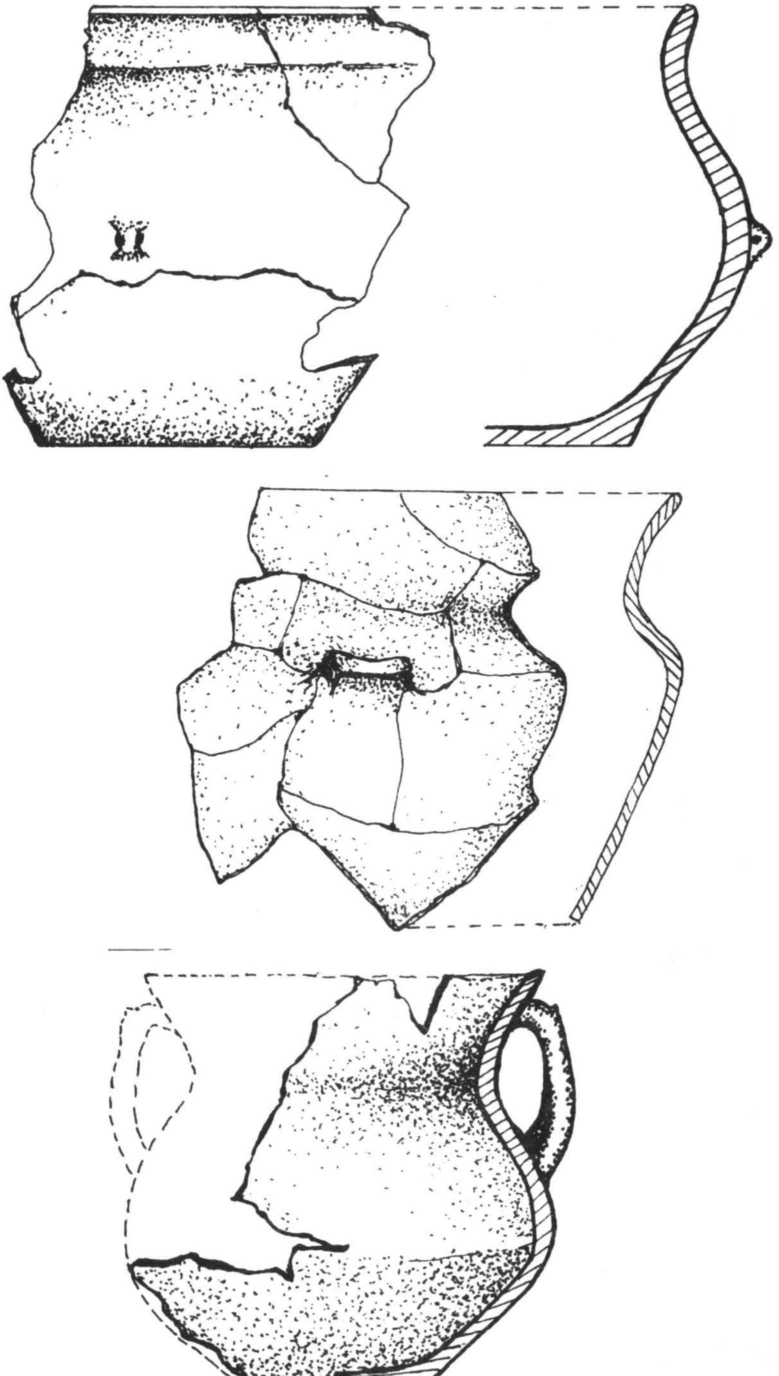

Pl. X

https://biblioteca-digitala.ro

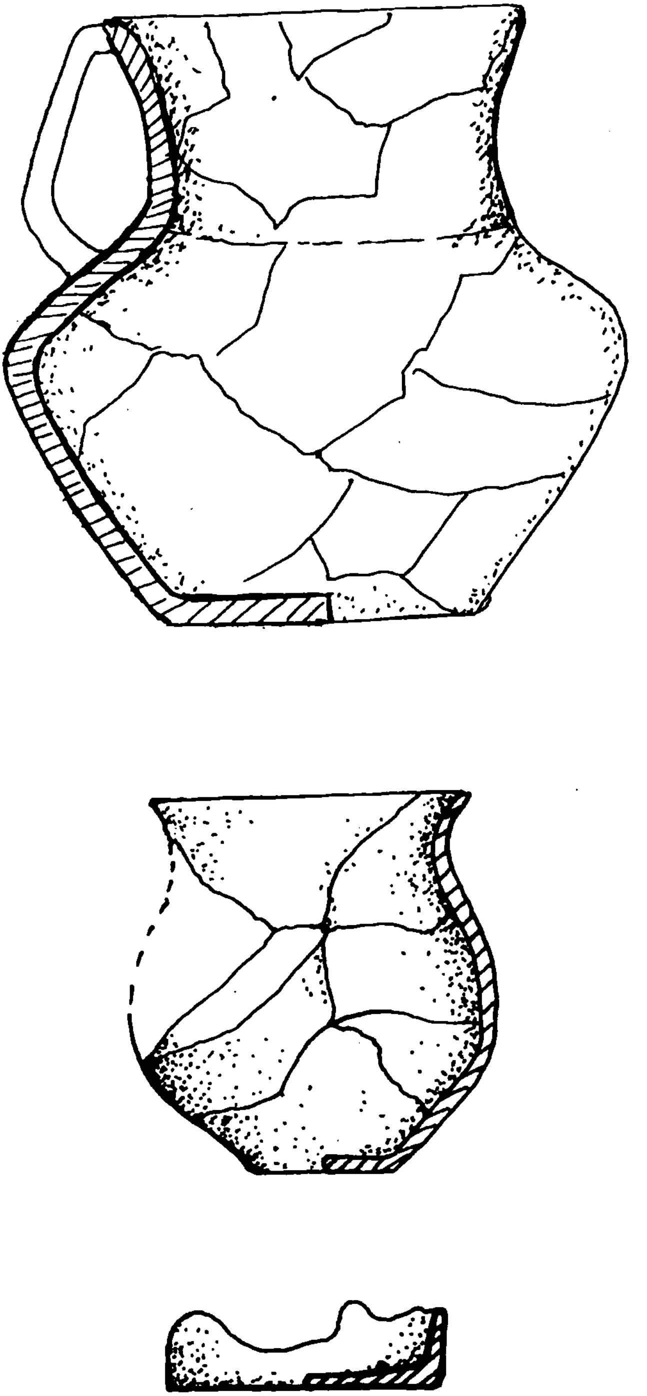

Pl. XI

https://biblioteca-digitala.ro

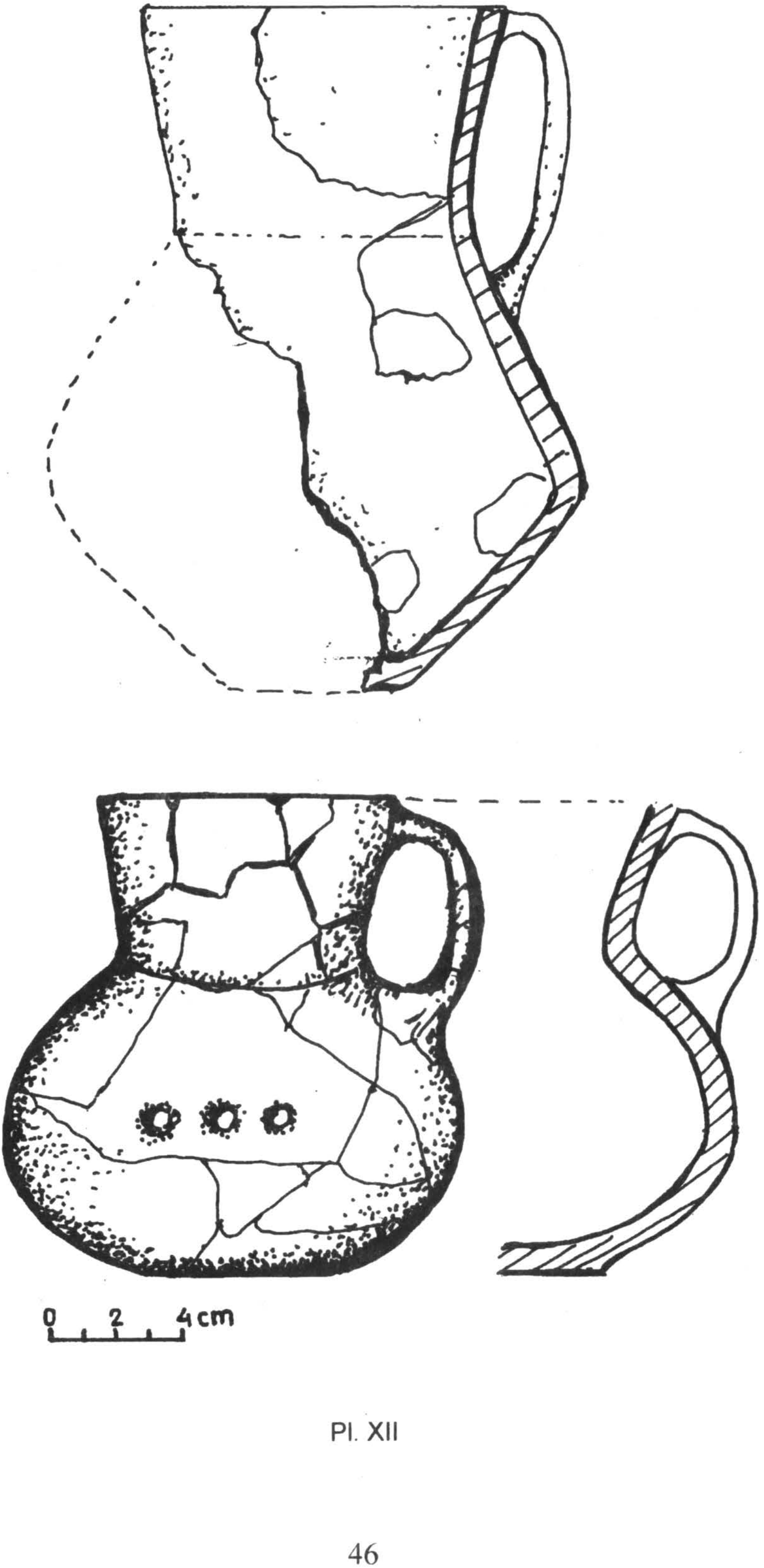

Pl. XII

https://biblioteca-digitala.ro

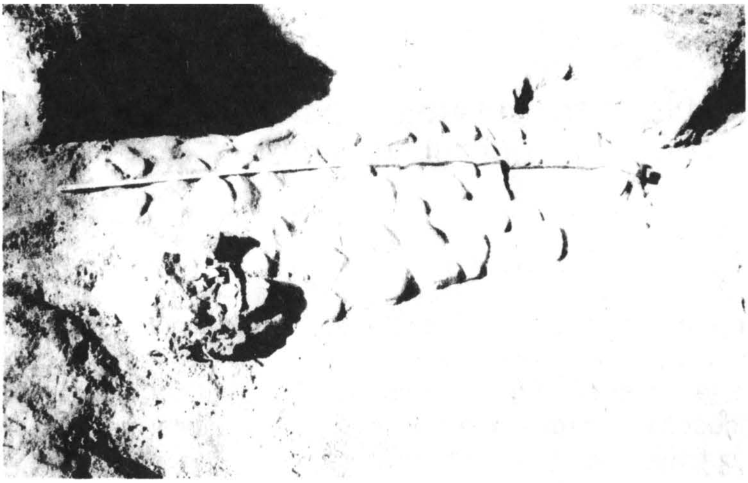
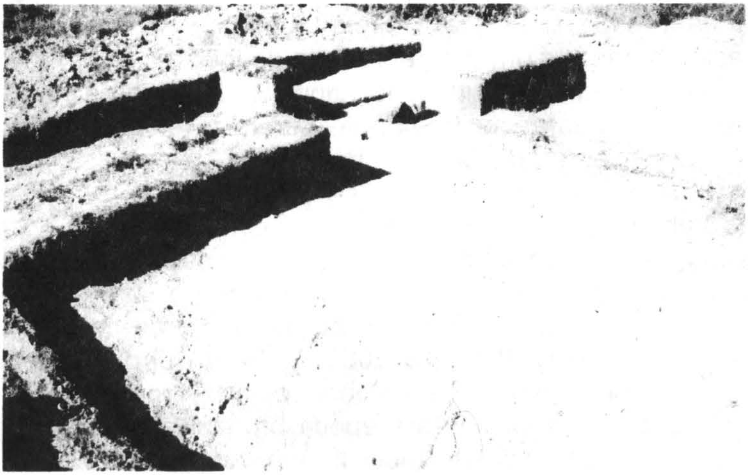

Pl XIII

https://biblioteca-digitala.ro

LOCUIRILE SITULUI ARHEOLOGIC DE LA ROGOVA, JUDETUL MEHEDINTI*

Cristian Manea

Situl arheologic de la Rogova, județul Mehedinți, se găsește în punctul „La cazărmi", la 2 km est de sat, pe malul râului Blahnița.
Zona cercetată a fost până în urmă cu un sfert de secol un teren mlăștinos care a fost desecat. În urma acestor lucrări a fost cules material arheologic ce aparține culturilor Coțofeni și Verbicioara.

Cercetările sistematice desfășurate în intervalele 1995-1998 și 2000-2003 au urmărit să stabilească limitele așezării. Până în prezent, în secțiunile trasate au apărut următoarele nivele de locuire:
1. nivel din feudalismul timpuriu, discontinuu și cu o grosime de câțiva centimetri, este reprezentat de fragmente ceramice și două morminte cu orientare E-V, fără inventar, descoperite în S XVIII
2. nivel roman
3. nivel dacic slab reprezentate de câteva fragmente ceramice
4. nivel Basarabi – locuirea se află în SV și NE zonei cercetate. Nu există strat de cultură compact pe orizontală
5. nivel din epoca bronzului (cultura Verbicioara) – este cel mai bogat în material arheologic (CRĂCIUNESCU 2000, 9-64). În urma cercetărilor din 2003 a fost descoperit și un nivel cu materiale de tip Gornea-Orlești
6. nivel din perioada de tranziție spre epoca bronzului (cultura Coțofeni) – caracterizat prin locuințe cu foarte multe forme ceramice (CRĂCIUNESCU 2002, 9-61).

În continuare vom prezenta câteva concluzii privind locuirile Coțofeni, Verbicioara și Basarabi, bazate pe stadiul la care se găsesc cercetările la ora actuală.

Locuirea Coțofeni este situată în partea de V a suprafeței cercetate, în zona SII-SVIII, întinzându-se pe o distanță de 40 m E-V și 80 m N-S. Limita de nord se găsește în caroul 14 al SXXI, cea de sud fiind malul Blahniței. S-a observat că purtătorii acestei culturi locuiau pe porțiunile de teren mai ridicate pentru a fi protejați de revărsările periodice ale râului Blahnița. În interiorul locuințelor Coțofeni se găsea câte o groapă pentru strângerea excesului de umiditate de la nivelul podelei, lucru pe care-l observăm în această stațiune și la locuințele ce aparțin culturii Verbicioara.
În locuințe a fost descoperită o mare cantitate de material ceramic, care provine de la vase de diferite forme, alături de care au mai fost găsite oase,

---

* Mulțumim și pe această cale domnului dr. G. Crăciunescu pentru amabilitatea cu care ne-a pus la dispoziție materialele prezentate.

https://biblioteca-digitala.ro

aşchii atipice de silex şi mai multe fusaiole, unele în stare fragmentară. Amintim două descoperiri mai deosebite din timpul cercetărilor din 2003: un vas cu patru picioruşe (Pl. II) şi un fragment din buza unui vas cu pastile aplicate pe interior.

În nivelul Coţofeni de la Rogova au fost descoperite şi numeroase fragmente de vase cu decor Kostolac în forma tablei de şah (Pl. IV/3), pe care-l întâlnim şi la Băile Herculane în Peştera Hoţilor în nivelurile h-i (ROMAN 1977a, Fig.2/8), sau în Serbia unde se întâlneşte pe ceramică ce aparţine culturii Kostolac (NIKOLIC 2000, Pl. XXI/10; XXVI/8). Un alt decor des întâlnit este reprezentat de triunghiuri, acesta fiind lucrat în cea mai mare parte din puncte (Pl. IV/2). Îl mai întâlnim şi la Băile Herculane – Peştera Hoţilor (ROMAN 1976a, Pl.112/5,7), iar în Serbia în descoperirile din cadrul culturii Kostolac (NIKOLIC 2000, Pl. XVIII/11; XX/4; XXV/1).

Componenta Kostolac din cadrul locuirii Coţofeni de la Rogova ajută la încadrarea aşezării de aici în faza Coţofeni III c, după cronologia propusă de P. Roman (ROMAN 1976a).

Locuirea Verbicioara se întinde pe toată zona cercetată fiind delimitată în N de o albiere a terenului orientată de la NE către SV, aceasta reprezentând un fost curs al râului Blahniţa. Un sondaj efectuat la nord de această albiere (SXIII) a arătat că materialele arheologice dispar în zona respectivă. La sud de râul Blahniţa se găseşte un teren împădurit şi în secţiunea trasată aici în anul 2002 (SXIX) nu a fost descoperit decât un singur fragment ceramic (cultura Verbicioara).

În partea de sud a aşezării pe malul drept al Blahniţei terenul este puţin mai ridicat deoarece aici a fost depozitat pământul provenit în urma lucrărilor de lărgire a albiei râului. Datorită împrăştierii acestui pământ spre N, către interiorul aşezării, în partea superioară a SIV, SV, SXX şi SXXII se găseşte un strat care conţine câteva fragmente ceramice Coţofeni şi Verbicioara amestecate. Baza stratului cu materiale arheologice se află la adâncimea de peste 1 m datorită înălţării artificiale a terenului. Înaintând spre N situaţia se modifică treptat şi în SVII şi SVIIA baza stratului de cultură se află la o adâncime mai mică. În timpul cercetărilor au fost găsite şi două lucrări care aveau scopul de a-i apăra pe purtătorii culturii Verbicioara de revărsările râului: un dig construit în E aşezării în zona SVIIA, dig cu orientare EV pentru a putea să abată apa râului şi un canal situat în NV aşezării (zona SXIV) care avea aceeaşi orientare cu digul (CRĂCIUNESCU 2002 b). Aşezarea va depăşi şi se va dezvolta şi dincolo de aceste două obstacole construite în calea apelor. Dincolo de dig, spre est, în SXXII am descoperit un nivel Verbicioara care, deşi are grosimea de cca 35 cm, este destul de sărac în material arheologic. Probabil ne găsim la periferia aşezării, locuită în acest sector o perioadă mai scurtă de timp.

În partea de vest limita locuirii nu este cunoscută, ea putându-se întinde pe o distanţă mai mare dincolo de canalul de drenaj.

Bogatul material arheologic rezultat în urma cercetărilor efectuate până în prezent a fost lucrat din ceramică, piatră, os, corn şi metal. Cel din urmă, destul de rar folosit în cadrul culturii Verbicioara, este reprezentat la

https://biblioteca-digitala.ro

Rogova de câteva unelte de bronz: o dăltiță, un cuțit, un ac şi un fragment de cercel.

Locuirea Basarabi este localizată în sud-vestul şi nord-estul zonei cercetate. Până acum nu s-a descoperit un strat de cultură compact pe orizontală, probabil ne găsim la periferia unei aşezări.

În NE (SXIV) a fost descoperit un mormânt (o urnă funerară) având ca inventar o fibulă de tip Glasinac (Pl. IV/4) şi un cuțit de fier. Un topor plat cu aripioare (Pl. IV/1) descoperit aici îşi găseşte analogii la Bârlad, Cernat, Coldău şi insula Banului (BOROFFKA 1987, fig. 1, 3-4; fig. 3,4; fig. 4.3; fig. 4,7), iar în Serbia la Svetozarevo - Crvena Livada (STOJIC 1979, fig. 9.1).

În 2003 am mai descoperit un celt de fier (Pl. III/1) alături de fragmente dintr-un vas de factură Gornea – Kalakaca (Pl. III/2), la adâncimea de 0,30 m, acestea provenind probabil dintr-un mormânt deranjat. Celtul se aseamănă cu piese găsite la Lăpuş şi teleac (BOROFFKA 1987, fig. 4.8 şi fig. 8.3).

Cercetările ulterioare vor aduce date noi legate de locuirile sitului arheologic de la Rogova.

BIBLIOGRAFIE

BOROFFKA	1987	N.Boroffka, *Folosirea fierului în România de la începuturi până în sec. al VIII lea î.e.n.*, Apulum, 24, 1987, p. 55-77
CRĂCIUNESCU	2000	G. Crăciunescu, *Cultura Verbicioara la Rogova, județul Mehedinți*, DROBETA, X, 2000, p. 9-64
CRĂCIUNESCU	2002a	G. Crăciunescu, *Locuirea Coțofeni de la Rogova, județul Mehedinți*, DROBETA, XI-XII, 2002, p. 19-61
CRĂCIUNESCU	2002b	G. Crăciunescu, *Tipuri de aşezări în cadrul culturii Verbicioara*, DROBETA, XI-XII, 2002, p. 62-77
GUMĂ	1993	M. Gumă, *Civilizația primei epoci a fierului în sud vestul României*, Bucureşti, 1993
NIKOLIĆ	2000	D. Nicolič, *The Kostalac Culture in the Territory of Serbia*, Center for Archaeological Research, 19, Belgrad, 2000
ROMAN	1976a	P.I.Roman, *Cultura Coțofeni*, Bucureşti, 1976
ROMAN	1976b	P. Roman, *Kontakte der Coțofeni-Kultur mit den Baden Kostolac-und Vučedol-Kulturen im westen Rumäniens*, în Istraživanja, 5, Novi Sad, 1976, p. 143-148
ROMAN	1977a	P.I.Roman, *Noțiunea de „cultură Kostolac"*, SCIVA, 28, 1977, 3, p. 419-429
ROMAN	1977b	P. Roman, *Die Coțofeni-Kultur*, P. Z., 52, 1977, 2, p. 189-198
ROMAN	1986	P. Roman, *Perioada timpurie a epocii bronzului pe teritoriul României*, SCIVA, 3, 1986, 1, p. 29-55
STOJIĆ	1979	M. Stojič, *Les localites de la culture Basarabi aux environs de Svetozarevo*, Starinar – Revue de l'Institut Archéologique N S vol XXX/1979, p.97 107, Beograd, 1980

https://biblioteca-digitala.ro

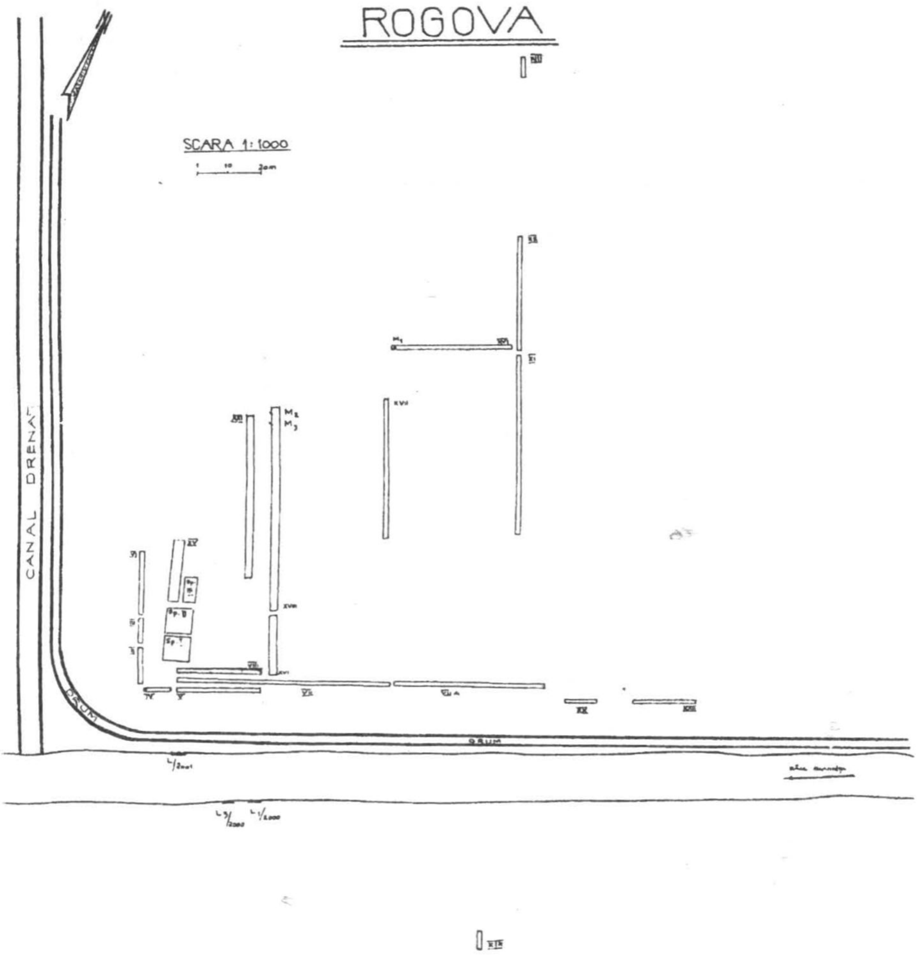

Pl. I

https://biblioteca-digitala.ro

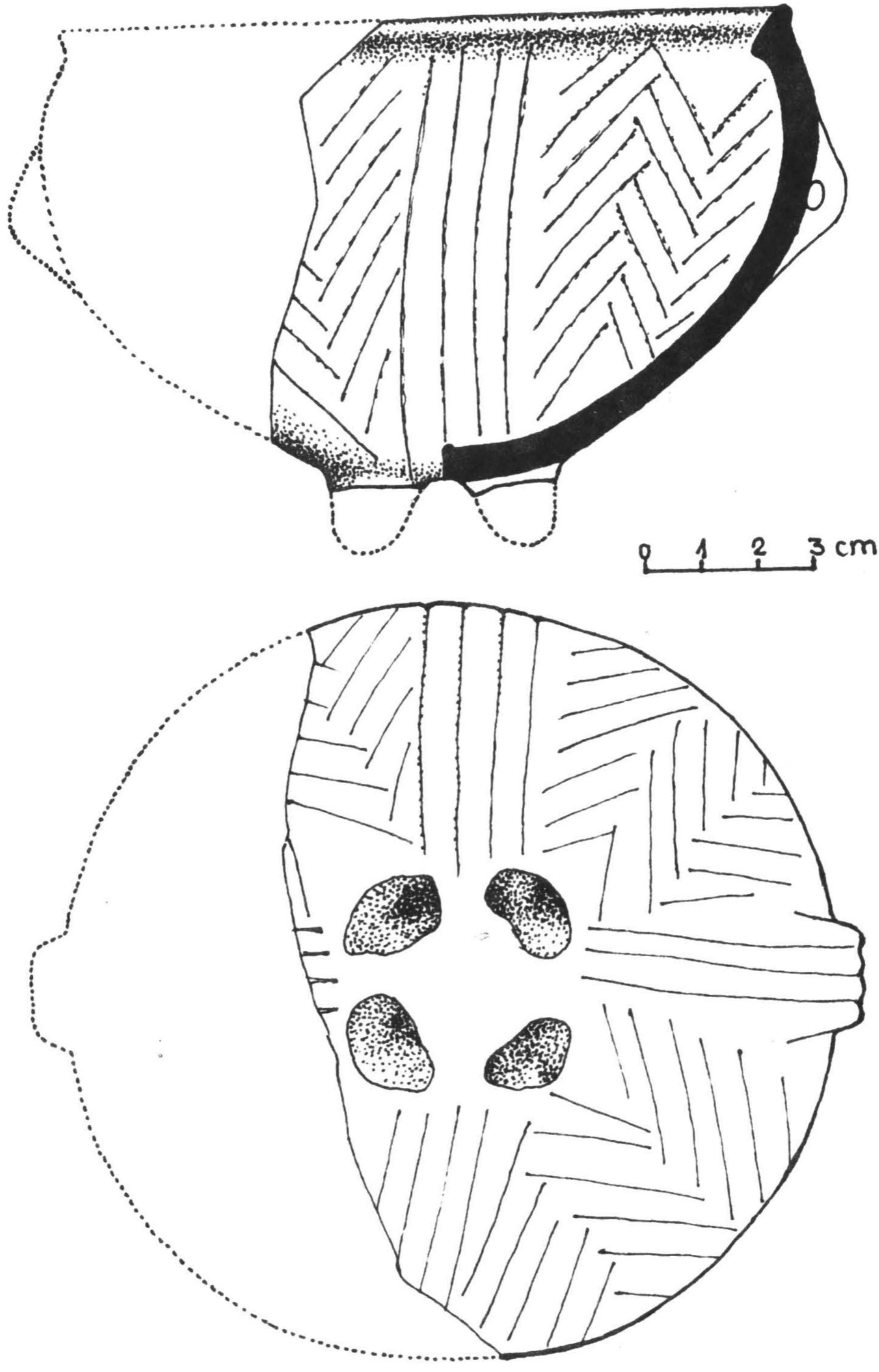

Pl. II

https://biblioteca-digitala.ro

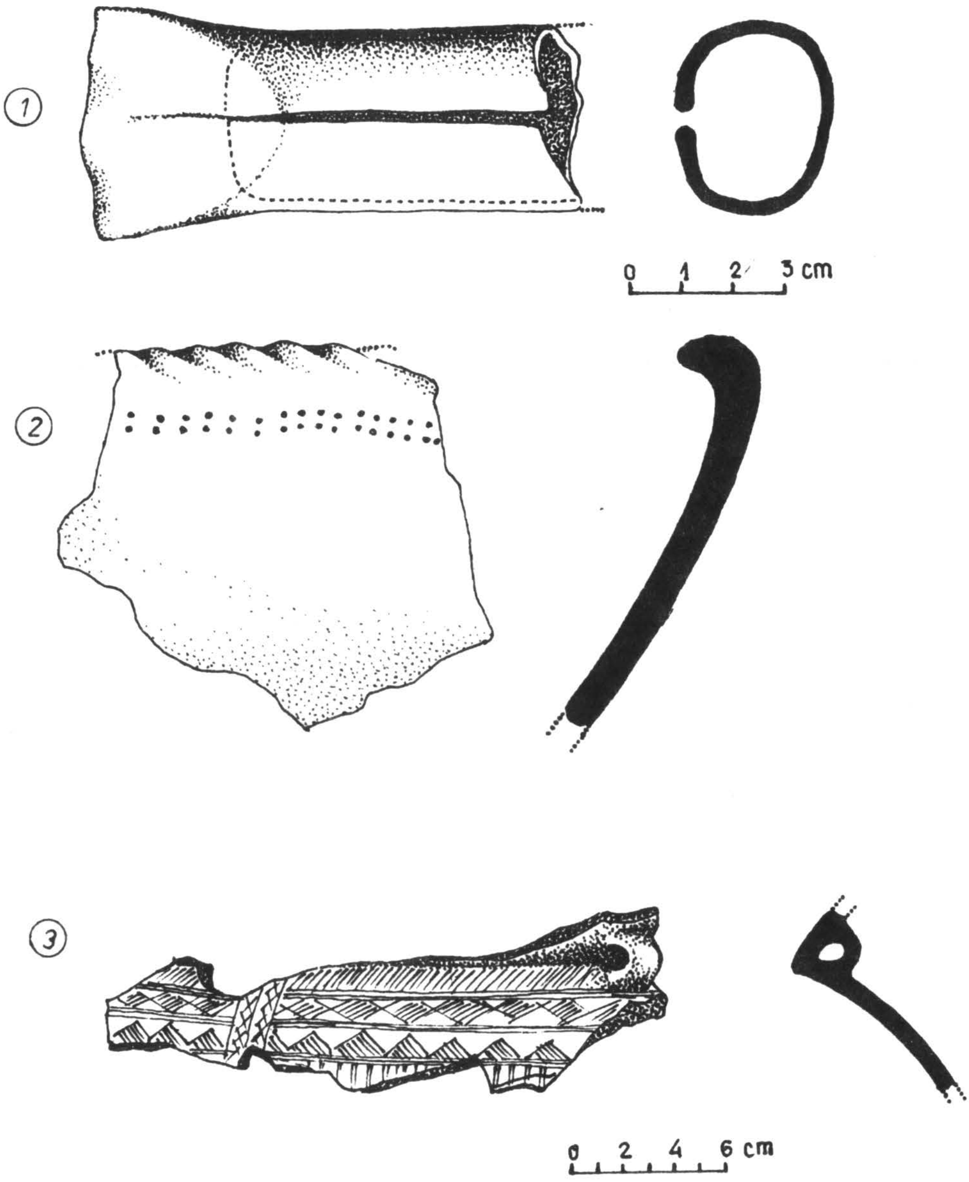

Pl. III

https://biblioteca-digitala.ro

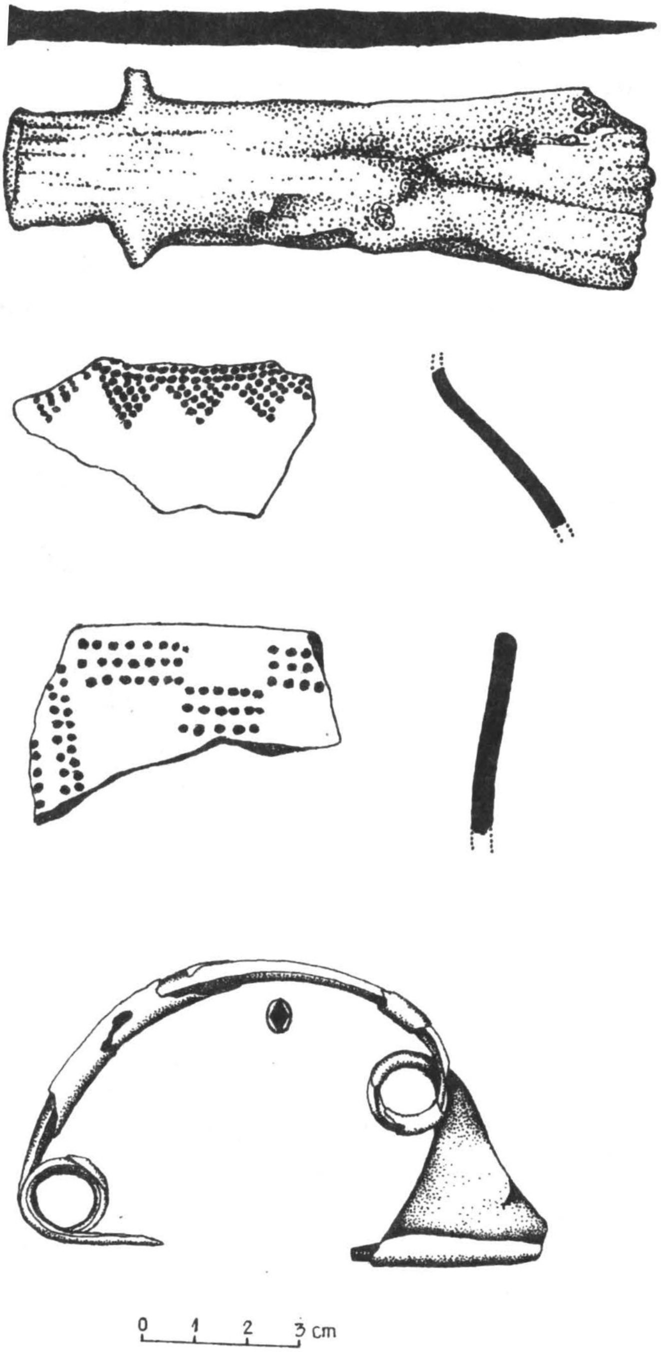

Pl. IV

https://biblioteca-digitala.ro

DESCOPERIRI ARHEOLOGICE ÎN ZONA LOCALITĂŢII OREVIŢA MARE, JUD. MEHEDINŢI

Gabriel Crăciunescu

Localitatea Oreviţa Mare este situată în centrul judeţului Mehedinţi, într-o zonă de dealuri cunoscută sub numele de Câmpia Înaltă a Bălăciţei. Din punct de vedere administrativ, Oreviţa Mare aparţine de oraşul Vânju Mare.

Satul este înconjurat de dealuri iar prin centrul său curge un râu cu debit permanent care, după ce preia şi apa altor mici izvoare, formează unul din cei doi afluenţi ai râului Blahniţa. În zona acestei localităţi se află mai multe izvoare, datorate faptului că aşezarea este înconjurată de dealuri, la baza cărora se află o bogată pânză freatică.

În partea de nord-vest a satului a putut fi urmărit traseul Brazdei lui Novac, pe culmile care mărginesc satul (VLĂDESCU 1977, 80). În zona acestei localităţi se află mai multe puncte cu material arheologic, din care nu au fost cercetate prin săpături decât două staţiuni. Cercetările de suprafaţă desfăşurate în localitate au dus la identificarea a încă patru staţiuni. Caracterul cercetării nu permite o stabilire exactă a locuirilor din aceste ultime patru staţiuni.

I. În partea de sud a satului, în gospodăria cetăţeanului C. Năvligu, au apărut urme de locuire romană. În 1978, cu ocazia unor cercetări de teren în această localitate, am găsit numeroase fragmente de cărămidă romană aruncate în drum, în dreptul gospodăriei cetăţeanului Năvligu. Din discuţia cu acesta a rezultat că în primăvara acelui an el plantase viţă de vie în grădina sa. Cu ocazia săpării gropilor necesare, el a dat de aceste cărămizi pe care le-a aruncat în drum. Nu a observat fragmente de vase şi nici noi nu am găsit ceramică atunci când am controlat terenul. Ţinând seama de această situaţie, considerăm că pe terenul respectiv se află morminte romane.

II. În partea de vest a localităţii, la distanţă de circa 2 km de sat, pe panta unui deal situat către localitatea Olteanca, se află o staţiune arheologică aparţinând culturii Verbicioara. Staţiunea se întinde pe panta dealului şi în jurul unui izvor, pe un teren care aparţine parţial satului Olteanca, parţial satului Oreviţa Mare. Dealul pe care se află staţiunea are expunere către soare iar panta acestuia are mici platouri care au tendinţa de a fi orizontale. Este posibil ca aceste mici platouri să reprezinte locuinţe ale epocii bronzului. Materialul ceramic recoltat este de factură grosieră, lucrat din pastă care are în compoziţie pietriş mărunt sau cioburi pisate, fiind într-o avansată stare de fărâmiţare.

III. În partea de nord-vest a localităţii, pe terenul fermei viticole din localitate se află un ogaş rezultat din acţiunea de eroziune a apei. În acest

https://biblioteca-digitala.ro

punct au fost găsite două topoare de piatră, unul cu şanţ exterior iar celălalt cu gaură de înmănuşare. Primele cercetări nu au dus la descoperirea unor fragmente ceramice, dar nu excludem această posibilitate pentru următoarele vizite.

IV. În sud-vestul satului, pe culmea dealului Porcăreţul, în punctul numit „La lac", pe un teren aparţinând familiei Sîrbu, se află o staţiune arheologică. Bătrânii satului îşi amintesc faptul că în acest punct a existat un mic lac, mai degrabă o baltă de dimensiuni ceva mai mari. Astăzi se mai păstrează o albiere de mici dimensiuni, având aspect de teren sărăturos. Circular, pe o distanţă de 10 m în jurul „lacului", se găsesc fragmente ceramice de mici dimensiuni, fără decor, care sunt lucrate dintr-o pastă de proastă calitate care încorporează, ca degresant, mult nisip şi pietriş mărunt. Pe lângă fragmentele ceramice se găsesc şi mici bucăţi de chirpici. Staţiunea ne-a fost semnalată de prof. Mihai Sîrbu din Timişoara, căruia îi mulţumim.

V. În partea de sud a satului se află un lanţ de dealuri. La mijlocul unuia dintre ele, în punctul numit de localnici „Cetate" se află un platou aproape orizontal, plantat de fostul CAP Oreviţa Mare cu pomi fructiferi. Cu ocazia săpării gropilor pentru viitoarea plantaţie, au fost găsite fragmente ceramice şi chiar un celt de bronz pe care l-am văzut la cetăţeanul Gh. Cenuşe. O latură a acestui platou care era uşor înclinată, a fost erodată de ape şi a permis localnicilor să găsească vase mari, mai mult sau mai puţin întregi, dar care nu au mai fost păstrate.

În 1987 am trasat trei secţiuni în acest punct. Prima secţiune avea dimensiunile de 42 x 1,5 m şi a fost plasată către poala acestui platou, pe latura sa de nord. Celelalte două secţiuni au fost trasate în sudul lui S I, pe un teren ceva mai înalt. În S II cu dimensiunile de 10x1,5 m şi S III cu dimensiunile de 6 x 1,5 m au apărut materiale amestecate, aparţinând unor perioade diferite. Drept urmare, atenţia noastră s-a îndreptat către S I. Această secţiune a intersectat, în traseul ei, trei locuinţe. Prima dintre acestea se afla în caroul patru (Pl.I/1) fiind uşor adâncită în solul viu. Cea de a doua locuinţă a fost traversată de secţiune în dreptul caroului şapte şi conţinea un material ceramic divers printre care se aflau resturi ale unor vase lucrate la roată. Această locuinţă suprapunea parţial o altă locuinţă în care se afla o groapă umplută cu chirpici, fragmente ceramice, oase de animale şi cochilii de melci. În interiorul acestei gropi cât şi în afara ei (Pl. I/2), se aflau gropile unor stâlpi de susţinere a construcţiei. În zona locuinţelor s-a găsit mult chirpici bine ars care păstra forma parilor de susţinere a împletiturii de nuiele. La capătul de vest al secţiunii am constatat că platoul a fost erodat iar stratul de cultură lipsea.

Materialul arheologic din prima locuinţă consta din numeroase fragmente ceramice din care nu s-a putut întregi decât jumătatea inferioară a unui vas de formă tronconică, modelat cu mâna dintr-un lut de culoare cenuşiu albicioasă. Vasul are fundul plat şi, iniţial, a fost prevăzut cu o toartă verticală. În prezent are înălţimea de 0,10 m şi diametrul bazei de 0, 08 m.

https://biblioteca-digitala.ro

Din restul materialului ceramic remarcăm un fragment de căţuie la care se păstrează întregul profil în zona torţii şi care are înălţimea de 0,08 m.

În cea de a doua locuinţă materialul ceramic se găsea tot sub formă fragmentară, dar pe lângă numeroasele fragmente lucrate cu mâna, remarcăm şi câteva fragmente lucrate la roată. Un fund de vas are culoarea cenuşie şi un suport inelar cu diametrul de 0,11 m, pe când altul, tot cenuşiu, este aproape drept şi se păstrează fragmentar.

Cea de a treia locuinţă a păstrat mai bine formele ceramice. Un vas fragmentar are înălţimea de 0,135 m, fundul uşor concav are diametrul de 0,13 m, fiind lucrat cu mâna dintr-o pastă castanie cu mult nisip fin. Un alt fragment de vas are înălţimea de 0,08 m, un fund plat cu diametrul de 0,135 m şi este lucrat din pastă castanie care conţine nisip fin. Toată ceramica acestei locuinţe este lucrată cu mâna. O căţuie de culoare brună are lipsă toarta fiind înaltă de 0,05 m, cu diametrul gurii de 0,07 m şi baza de 0.04 m. Aproape întreg a fost găsit un vas bitronconic cu buza uşor evazată şi care este prevăzut cu patru butoni cilindrici fixaţi în zona maximei bombări. Vasul este tipic pentru ceramica dacică şi prezintă urme puternice de ardere secundară. De fapt întregul material al celor trei locuinţe este de factură dacică. În ultima locuinţă a fost găsită o piesă din os, fiind un fragment de prăsea lungă de 0,035 m şi decorată cu linii incizate.

În afară de locuirea dacică, prin intermediul secţiunii magistrale am constatat existenţa unor urme sporadice de locuire Glina şi o locuire aparţinând culturii Basarabi care era situată în partea de vest a platoului, acolo unde acesta era erodat de apă. Materialul Basarabi a fost prezentat cu alt prilej (CRĂCIUNESCU 1995, 141-142).

În secţiunile II şi III au apărut fragmente ceramice destul de fărâmiţate, aparţinând feudalismului timpuriu, astfel încât în punctul „Cetăţuie" nu înregistrăm o stratigrafie verticală însă în plan orizontal, aceasta se prezintă astfel:

-un nivel Glina

-un nivel Basarabi

-un nivel dacic

-un nivel din feudalismul timpuriu

Faptul că platoul a fost erodat şi spălat permanent de apa pluvială strânsă de pe versanţii dealurilor vecine, a făcut ca nivelul feudal să fie aproape distrus. Înainte de plantarea pomilor fructiferi, pe acest teren s-a aflat un plai de vie. Gropile necesare pentru plantarea acesteia au afectat serios situl, astfel încât, informaţiile de natură arheologică sunt destul de sărace.

VI. În partea de est a localităţii Oreviţa Mare, la o distanţă de 2 km, se află o staţiune arheologică în punctul „Păuleşti" de pe dealul Măroiu. Staţiunea este situată pe un teren înclinat de la est către vest, fiind înconjurat de dealuri pe toate laturile. În nordul şi estul acestei suprafeţe se găsesc două izvoare cu debit mic dar constant. În curgerea sa, cel din est strânge o mare parte din apele pluviale ale dealurilor înconjurătoare şi, treptat, a săpat un ogaş în zona staţiunii. Cu vremea, acest ogaş s-a tot

https://biblioteca-digitala.ro

mărit, având astăzi o adâncime de 10 m şi o lăţime de 20 m. Pe latura de sud staţiunea este mărginită de un deal abrupt iar în partea de nord dealul care o mărgineşte are panta lină. În sudul aşezării, chiar la baza dealului, am constatat în timpul cercetării, existenţa unui strat de cenuşă care are o lăţime destul de mică deoarece nu se mai regăseşte pe partea cealaltă a ogaşului.

Cercetările arheologice s-au desfăşurat în perioada 1987-1988 şi 1994-1995, fiind trasate 10 secţiuni cu lungimi diferite (Pl. XXXIII). Au fost surprinse stratigrafic două culturi: Glina şi Verbicioara. Cultura Basarabi a fost marcată de un nivel discontinuu găsit în secţiunea V/1995, fiind marcat de rare fragmente ceramice atipice şi de o groapă din care au fost recuperate fragmente din câteva vase. Decorul specific îl întâlnim doar pe un castron care are buza decorată cu caneluri oblice, iar corpul este şi el decorat cu S-uri înlănţuiţi şi grupe de linii incizate (Pl. II/2). Nu este exclus ca acest nivel, slab reprezentat acum, să fi fost distrus de erodarea terenului în timp.

În cercetarea noastră nu am găsit decât un singur fragment ceramic aparţinând culturii Coţofeni (Pl. II/1). Plasarea acestuia în vestul suprafeţei cercetate de noi ne determină să considerăm că locuirea aparţinând acestei culturi se situa undeva mai în vest. Precizăm că de la cea mai de vest secţiune a noastră şi până la dealul din această direcţie, se află o distanţă de 2-300 m.

Locuirea Glina se prezintă în mod compact în zona secţiunilor 1-4 şi a secţiunii I/1994. Probabil că şi aşezarea acestei culturi se întindea mai mult către vest, aşa cum presupunem că se întâmplă în cazul locuirii Coţofeni. Ceramica culturii Glina poate fi împărţită într-o categorie fină şi una grosieră. Prima categorie este lucrată dintr-o pastă care conţine destul de puţin nisip cu granulaţie fină şi care reprezintă circa 10 % din totalul ceramicii găsite. Din această categorie ceramică au fost lucrate cănile şi castroanele. La ceramica grosieră se foloseşte mult nisip cu bobul mărunt şi, mai rar, de mărime medie, la care se adaugă şi cioburi pisate pentru unele vase. Cea mai mare parte a ceramicii grosiere şi o parte din ceramica fină, au fost lucrate neglijent şi chiar stângaci, dacă ne raportăm la etapa următoare a epocii bronzului. Cea mai mare parte a acestei ceramici are nuanţe deschise de gri şi maro dar există şi numeroase fragmente de culoare brun închis sau chiar negru. Atât ceramica fină cât şi cea grosieră este insuficient arsă. Ceramica grosieră, spălată şi împachetată, are tendinţa de a se măcina. O parte a ceramicii fine, în timpul spălării, pierde stratul de angobă şi chiar mai mult. Această proastă ardere a ceramicii Glina sugerează, pentru staţiunea în discuţie, dar şi pentru altele din judeţul Mehedinţi, o slabă cunoaştere a tehnicii de ardere a vaselor. Nu se poate explica proasta ardere a vaselor prin puterea calorică mică a combustibilului folosit (SCHUSTER 1997, 59) deoarece în acea perioadă erau întinse păduri cu esenţe tari.

https://biblioteca-digitala.ro

Ținând seama de lotul redus de material ceramic, la care se adaugă starea lui fragmentară, vom prezenta în continuare unele forme de vase pe care am reuşit să le identificăm.

1. Vasele sac se prezintă în stare fragmentară. De regulă au corpul uşor curbat şi gura uşor evazată (Pl. III/1; IV/3; VII/2) sau aproape dreaptă (Pl. V/1). Majoritatea pieselor noastre sunt decorate cu găuri-butoni realizați prin presarea din interiorul vasului către exterior. Buza celor mai multe din aceste vase este alveolată la partea superioară.

2. Vasele în formă de ghiveci de flori au pereții uşor înclinați în afară (Pl. III/3; IV/2). Au pe corp omniprezentele găuri-buton iar la un exemplar se întâlneşte şi o apucătoare tronconică. Aceste vase au partea superioară a buzei crestată sau alveolată.

3. Vasele bitronconice au frângerea în unghi estompată de un brâu alveolat situat
pe jumătatea superioară a vasului (Pl. V/3). Brâul este organic iar buza a fost crestată neglijent.

4. Vasele tronconice găsite de noi au dimensiuni mari dar este posibil să existe şi piese mai mici. Unul din exemplare are peretele gros de 1,2 cm, este destul de bine ars şi are un brâu crestat situat la câțiva centimetrii sub buză (Pl. V/2). Celălalt exemplar avea diametrul gurii de 40 cm iar peretele lui este gros de 1,3 cm (Pl. IV/1).

5. Amforele sunt reprezentate de un singur exemplar care are corpul bombat, buza aproape dreaptă iar pe corp are o toartă lată dispusă orizontal şi neperforată (Pl. VI/2), deasupra căreia se găseşte o apucătoare crestată.

6. Castroanele au o formă tronconică cu buza trasă uşor către interior (Pl. VI/1). De pe buză se ridică uşor o toartă tubulară. Aceste piese sunt lucrate din ceramică fină.

7. Cănile se păstrează tot în stare fragmentară. Au corpul bitronconic şi gâtul tronconic (Pl. VI/3). La exemplarul pe care îl prezentăm, o toartă în bandă depăşeşte uşor nivelul buzei şi se prinde pe umărul piesei. Exemplarele găsite au fost lucrate din pastă de bună calitate.

8. Ceştile au corpul globular, gâtul cilindric şi buza dreaptă (Pl. VI/4). O toartă în bandă urcă puțin de pe linia buzei şi se prinde pe umăr. Este lucrată din pastă de bună calitate dar care are un conținut mare de nisip mărunt.

Formele ceramice Glina de la Orevița Mare, punct „Păuleşti", sunt prevăzute cu torți sau apucători pentru prindere. Torțile sunt tubulare sau în bandă. Torțile tubulare au dispunere orizontală şi se găsesc pe buza sau corpul vaselor. Cele mai multe torți tubulare sunt perforate (Pl. VI/1) dar există şi piese la care aceste torți sunt neperforate (Pl. VI/2). Torțile în bandă se întâlnesc în special la ceşti şi căni. Ele sunt mai mult sau mai puțin plate, depăşesc puțin nivelul buzei şi se prind pe umărul vaselor (Pl. VI/3,4). Apucătorile sunt foarte proeminente dacă au formă tronconică (Pl. IV/2), mai puțin proeminente cele în formă de şa (Pl. VII/1) şi abia se profilează pe peretele vasului cele care sunt mai late şi crestate (Pl. VI/2). Acestea din urmă pot avea şi un rol ornamental.

https://biblioteca-digitala.ro

Pentru decorarea ceramicii s-au folosit câteva elemente care, combinate, au reuşit să asigure o prezenţă artistică agreabilă. Cea mai mare frecvenţă o au găurile-butoni, care au fost realizate prin presarea peretelui vasului din interior către exterior (Pl.III/2,3; V/1) sau din exterior către interior (Pl.III/1). De regulă, aceste găuri-butoni se găsesc la câţiva centimetrii sub buză, fiind dispuse sub forma unui şir care înconjoară vasul. Un efect artistic asemănător îl au şi proeminenţele conice aplicate pe diferite părţi ale vaselor, în benzi destul de late (Pl. VII/3). Datorită aplicării defectuoase, multe din aceste proeminenţe s-au desprins. Pentru decorarea acestei ceramici s-au folosit şi brâuri aplicate (Pl. V/2) sau organice (Pl. V/3), crestate sau alveolate, care au o dispunere orizontală şi sunt situate la câţiva centimetrii sub buza vaselor. Crestăturile şi alveolările se întâlnesc pe marea majoritate a buzelor (Pl. III/1; IV/2; V/1; VI/2; VII/1) diferitelor forme ceramice. Excepţia în aşezarea noastră este constituită de ceşti, căni şi castroane.

Nucleul de formare al culturii Glina este reprezentat de bazinul Argeşului şi al Ialomiţei Superioare, loc unde evoluează aceste comunităţi din primul moment atestat arheologic şi până în a doua secvenţă a perioadei clasice (Glina III). Treptat, triburile Glina se vor extinde spre vest până în zona de la est de Porţile de Fier (SCHUSTER 1997, 84). Cantitatea redusă de material nu ne-a permis să constatăm existenţa unui repertoriu bogat privind formele şi decorul ceramicii Glina. Materialele noastre prezintă bune analogii cu descoperiri din Oltenia şi centrul Munteniei. Găurile-butoni realizate prin presarea peretelui din interior către exterior, le întâlnim la Buneşti-Gătejeşti (PETRE 1967, Fig. 6/16), Bucureşti-Ciurel (SCHUSTER 1997, Fig. 61) şi în general în toată aria culturii Glina. Frecvenţă mare au şi găurile-butoni realizate prin presarea peretelui vasului din exterior către interior (PETRE 1976, Fig. 3/5). Brâurile organice sau aplicate le întâlnim, printre altele, la Bârseşti (PETRE 1986, Fig. 9/5,8,11), Mihăileşti-*Tufa* (SCHUSTER 1997, Fig.98/6) etc. Apucători în formă de şa au fost găsite la Odaia Turcului (TUDOR 1983) şi Bucureşti-*Glina* (SCHUSTER 1997, Fig. 96/1) iar cele tronconice, la Govora-Gurişoara (PETRE 1976, Fig. 1/1). Crestarea sau alveolarea părţii superioare a buzelor se întâlneşte atât la Govora-Gurişoara (PETRE-GOVORA 1995, Fig. 1/4, 5) cât şi la Bucureşti-*Ciurel* (SCHUSTER 1997, Fig. 62/2).

Pe baza asemănărilor stabilite între materialele noastre şi ceea ce se întâlneşte în arealul culturii Glina, considerăm că aşezarea de la Oreviţa Mare „Păuleşti", aparţine perioadei clasice a acestei culturi.

Cultura Verbicioara a fost descoperită pe toată suprafaţa cercetată de noi. Aici avem prezente ultimele două faze ale acestei culturi, separate între ele de un nivel gros de circa 0,20 m dar în care se mai găsesc rare fragmente ceramice. Primul nivel arheologic, cel din partea superioară, nu are aceeaşi consistenţă în toată suprafaţa cercetată. În S V/1995 acest nivel este marcat prin foarte puţin material ceramic şi acela fiind atipic. În SVI/1995, deşi către periferia zonei cercetate de noi, cele două faze ale

https://biblioteca-digitala.ro

culturii Verbicioara sunt distinct reprezentate. Rezultă că locuirea din ultima fază a fost mai săracă şi de durată mai mică.

Materialul arheologic din nivelul doi Verbicioara, corespunzând fazei a IV-a a acestei culturi se compune din piese de ceramică, piatră metal şi os. Deşi în stare fragmentară, ceramica ne-a oferit posibilitatea stabilirii unor forme de vase, cu o precizie mai mare sau mai mică.

1. **Vasele tronconice** sunt lucrate, în cea mai mare parte, dintr-un material grosier care conține nisip cu granulație destul de mare la care s-au adăugat şi cioburi pisate. În unele cazuri, pe partea interioară a vaselor se mai observă urma unui slip maro. Cele mai multe exemplare au pereții drepți, iar pe aceştia se află brâuri alveolate pe care se ridică apucători (Pl. VIII/1,3). Unele piese de acest fel au apucători orizontale (Pl. IX/1), la altele lipsesc şi aceste apucători iar la un exemplar buza este crestată pe partea interioară (Pl. II/3). Există un număr mai mic de vase care au corpul drept, dar la partea superioară acesta este uşor arcuit către interior (Pl. VIII/2; IX/2,3). Exemplarul prevăzut cu un brâu alveolat pe corp (Pl. VIII/2)este lucrat dintr-o pastă grosieră pe când exemplarele simple, prevăzute doar cu apucători (Pl. IX/2,3), sunt lucrate dintr-o pastă de bună calitate.

2. **Vasele bitronconice** se întâlnesc în număr mai mic decât cele tronconice. Ele au linia de contact a celor două părți situată sub mijlocul înălțimii vasului (Pl. X/1) sau deasupra acestui mijloc (Pl. X/2). Sunt lucrate din pastă de bună calitate.

3. **Vasele cu corpul sferic** sunt destul de rare şi au dimensiuni diferite. Un asemenea exemplar este lucrat din pastă de foarte bună calitate şi este prevăzut cu apucători pe corp (Pl. X/3). Alt vas are fundul plat şi uşor profilat, fiind lucrat din pastă castaniu închisă (Pl. XXII/2).

4. **Castroanele** sunt reprezentate de numeroase exemplare, toate în stare fragmentară. După modul de tratare a buzei, acestea se împart în două tipuri: castroane cu buza dreaptă şi castroane cu buza în colțuri.

4A. Castroanele cu buza dreaptă la partea superioară cunosc o înclinare a acesteia către interior, gradată. Există exemplare care au buza doar uşor invazată (Pl. XI/2), la altele această invazare este accentuată de bombarea corpului (Pl.XII/1) dar buza are tendința de a se evaza. Alte variante ale acestui tip au buza propriu zisă puternic invazată (Pl. XII/2) pe când la anumite exemplare această invazare a buzei este obținută prin arcuirea puternică a corpului (Pl. XI/3).

4B. Castroanele cu buza în colţuri sunt mai rare. Noi am găsit câteva fragmente dintr-o asemenea piesă, la care sub colț se află o apucătoare în formă de potcoavă (Pl. XI/1). Piesa a fost lucrată dintr-o pastă de bună calitate dar care are mult nisip mărunt în compoziție.

5. **Ceştile** se găsesc în număr foarte mare, dar este dificil să precizăm dacă au una sau două torți, datorită stării fragmentare a materialului. La câteva exemplare toarta depăşeşte în mod greu perceptibil linia buzei (Pl. XIII/2,3) pe când la cele mai multe, această depăşire este evidentă (Pl. XIV/1; XV/1; XXII/4). Există şi torți care depăşesc mult linia buzei (Pl. XII/3)sau la care această precizare nu se poate face datorită lipsei

https://biblioteca-digitala.ro

porțiunii cu toartă (Pl. XXII/3). Aceste vase sunt lucrate din pastă de bună calitate şi, în cea mai mare parte, sunt lipsite de decor. O altă piesă are, în locul celor două torți, câte o perforație verticală (Pl.XVI/4). În afara acestor ceşti de tradiție Verbicioara, la Orevița Mare am găsit şi fragmente de ceşti decorate în stil Gârla Mare (Pl. XVI/3; XVII/1), piese care au fost folosite în mod curent de comunitățile de aici. Fără a fi decorată, o altă piesă este de certă factură Gârla Mare (Pl. XVIII/2).

6. Cănile sunt prezențe comune în această aşezare unde se întâlnesc două tipuri de asemenea piese. În primul tip unele piese au corpul uşor bombat (Pl.XIV/2) iar la altele această bombare este ceva mai accentuată (Pl. XIII/1; XIX/1). În al doilea tip includem acele piese care au corpul bitronconic şi un gât înalt tronconic (Pl. XVIII/1; XIX/2; XX/1,2). Toate aceste vase sunt lucrate din pastă de bună calitate dar culoarea lor este foarte diversă. Există piese de culoare maro (Pl. XIX/2), altele de o nuanță deschisă de gri (Pl. XVIII/1), dar avem şi exemplare de culoare neagră şi care, inițial, au avut un luciu metalic, pierdut în contact cu apa (Pl. XX/1,2). Avem exemplare din ambele tipuri care sunt decorate în mod sobru (Pl. XIX/1,2), dar cele mai multe piese sunt nedecorate. Şi în cadrul acestei forme ceramice întâlnim un exemplar fragmentar de factură Gârla Mare (Pl. XVI/5).

7. Fructierele sunt reprezentate de un fragment din suportul unui asemenea vas (Pl. XIX/5), care este de factură Gârla Mare. Vase de aceeaşi factură se întâlnesc atât în ultima fază cât şi în prima fază, la Rogova, unde au apărut şase fructiere fragmentare doar în campania din anul 2000, dar de altă formă.

8. Cupele cu picior scund sunt ilustrate de un exemplar fragmentar care are piciorul tronconic şi care în partea inferioară este concav (Pl. XIX/6).

9. Capacele sunt piese utile într-o gospodărie. Cu toate acestea, între materialele noastre nu am găsit decât un fragment dintr-o asemenea piesă care are o formă pătrată (Pl. XX/3). O altă piesă fragmentară (Pl. Pl. XV/2) este de factură Gârla Mare, cu decorul specific acestei culturi.

10. Strecurătorile s-au păstrat într-o stare de foarte pronunțată fărâmițare, astfel încât abia pot fi sesizate. Este vorba de piese care aveau doar corpul perforat.

Vase tronconice se găsesc în mai multe puncte din sudul Olteniei. Asemenea piese au apărut în cercetările de la Reşca „Romula-Villa suburbana" (NICA 1996, Fig. 15/1,2) precum şi la Vlădeşti şi Oprişor (CRĂCIUNESCU 1996, Pl. VI/15; V/8). Vasele bitronconice apar pe un spațiu mai mare, jalonat de descoperirile de la Vlădeşti (BERCIU, PURCĂRESCU, ROMAN 1961, Fig. 2/1) şi Reşca (NICA 1996, Fig.10/1). Aşezarea de la Reşca, cercetată sistematic într-o anumită porțiune, a scos la lumină mai multe forme de vase. Astfel, pentru vasele sferice descoperite la Orevița Mare întâlnim analogii atât la Reşca (NICA 1996, Fig.15/6,10) cât şi în nord-estul Olteniei la Căzăneşti-Săveasca PETRE-GOVORA 1995, Fig.7/3) sau la Vierşani (CALOTOIU 1994, 9). Castroanele cu linia buzei

https://biblioteca-digitala.ro

dreaptă au o invazare mai mare sau mai mică a corpului. Ele se întâlnesc la Vierşani (CALOTOIU 1994, Fig.10/7), la Căzăneşti-Săveasca (PETRE-GOVORA 1995, Fig. 10/1) sau Cârcea „Viaduct" (NICA 1996, Fig. 12/4). Castroane cu buza în colţuri, rare în aşezarea noastră, se întâlnesc la Morăreşti (SCHUSTER, NICA 1995, Fig.4/3), Vierşani (CALOTOIU 1994, Fig.11/4) şi Căzăneşti-Săveasca (PETRE-GOVORA 1995, Fig. 10/2).

Ceştile descoperite în această staţiune au una sau două torţi care pornesc de pe linia buzei şi pe care o depăşesc mai mult sau mai puţin. Asemenea piese au fost descoperite la Cârcea şi Secu (NICA 1996, Fig.12/15a,15b;13/1), Vierşani (CALOTOIU 1994, Pl.I/3) şi Ponoarele (CRĂCIUNESCU 1996, Pl. VII/4). Cănile de la Oreviţa Mare sunt reprezentate de două tipuri distincte: cele tronconice şi cele bitronconice. Acest ultim tip nu mai este documentat în alte staţiuni aparţinând culturii Verbicioara din acesată fază, dar primul tip se întâlneşte la Vierşani (CALOTOIU 1994, Fig.2/1) şi Cârcea (NICA 1996, Fig.12/9). Fructiera descoperită de noi este doar sugerată de un fragment care făcea legătura între picior şi restul vasului. Nu excludem posibilitatea să nu fie vorba de o asemenea formă ceramică dacă avem în vedere vasul de la Cârcea care este prevăzut şi el cu un picior înalt (NICA 1996, Fig.12/8). Cupa cu picior scund din aşezarea noastră nu este o apariţie singulară. La Vierşani se găsesc mai multe vase de acest fel (CALOTOIU 1994, Fig.9/2,3), dar acestea au piciorul puţin mai înalt decât exemplarul nostru. Capacele sunt piese care se găsesc foarte rar în acest nivel. Forma pătrată a unui exemplar (Pl. XX/3) este absolut originală iar a doua piesă, obişnuită ca formă şi decor în cultura Gârla Mare, nu poate explica lipsa unor resturi de asemenea piese. O explicaţie, dar nu suficientă, ar fi aceea că unele vase servesc drept capace pentru altele.

În materialele fazei a IV-a a culturii Verbicioara de la Oreviţa Mare apare castronul cu corp tronconic şi buză mult invazată (Pl. XII/2) din care va rezulta castronul fazei a V-a cu buza frântă către interior (Pl. XXIII/2). Acum încep să apară în număr tot mai mare vasele tronconice lucrate din pastă grosieră pe care se află brâuri alveolate situate către buză, vase prevăzute şi cu apucători (Pl. VIII). Aceeaşi frecvenţă se va întâlni şi în faza a V-a la această formă ceramică.

Pastilele aplicate pe diferite părţi ale vaselor, întâlnite în special în prima fază a acestei culturi, le întâlnim în faza a IV-a pe torţile unor vase, sub forma unor proeminenţe. Nu întotdeauna aceste proeminenţe sunt situate în zona cea mai înaltă a torţii (Pl. XIV/2; XIII/1).

Liniile punctate realizate prin imprimarea unor unelte cu vârf de formă şi mărime diferită, sunt întâlnite destul de des (Pl. XIV/1; XIX/1,2). De multe ori aceste linii au un cadru incizat (Pl. XX/5). Linia incizată, ca motiv de sine stătător, se găseşte mai rar şi anume sub forma unui zig-zag pe o toartă de vas (Pl. XIII/1). Triunghiul apare pe un singur fragment ceramic (Pl. XIII/3), fiind haşurat cu linii incizate. Meandrul realizat prin împunsături succesive în canal, are cea mai mare răspândire în această staţiune (Pl. XVI/1,2; XX/4) fiind situat pe corpul vaselor mici şi mijlocii. Un motiv inedit are forma literei

https://biblioteca-digitala.ro

V, fiind dispus pe două rânduri (Pl. XVII/3) pe părți diferite ale vaselor. La nivelul acestei a IV-a faze a culturii Verbicioara, întâlnim în stațiunea noastră 18 fragmente ceramice de factură Gârla Mare care provin din piese diferite: ceşti (Pl. XVI/3; XVII/1; XVIII/2), capace (Pl. XV/2), topoare de lut (Pl. XXI/1), statuete fragmentare (Pl. XXI/2,3), castroane şi vase duble.

Materialele din nivelul unu Verbicioara, corespunzând fazei a V-a a acestei culturi, este mai sărac în raport cu cel aflat în nivelul doi. Drept urmare, vom avea mai puține forme ceramice identificate.

1. Vasele tronconice sunt lucrate atât din pastă de bună calitate cât şi din pastă grosieră. Cele din pastă de bună calitate au buza mai mult sau mai puțin evazată (Pl. XXIV/2,3) pe când cele cu buza dreaptă (Pl. XXVI/1,2) sunt lucrate din pastă grosieră dar şi de bună calitate, fiind prevăzute cu apucători şi decorate cu câte un şir de împunsături. La alte piese întâlnim câte un brâu alveolat de pe care se ridică apucători. Tot aici includem şi acele piese care au partea superioară a corpului uşor trasă către interior, dar nu sunt bitronconice (Pl. XXVII/2).

2. Vasele bitronconice sunt lucrate din pastă de bună calitate. La un asemenea exemp2r, mai mult intuim bitronconicitatea după linia corpului (Pl. XXIV/1), pe când la o piesă întreagă, această bitronconicitate este mult atenuată de arcuirea din zona mediană (Pl. XXV).

3. Castroanele se întâlnesc sub forma celor două tipuri: cu buza dreaptă şi cu buza în colțuri.

3A. Castroanele cu buza dreaptă se împart şi ele în trei variante, în funcție de arcuirea către interior sau exterior a buzei. Unele castroane au fundul plat şi buza frântă către interior (Pl. XXIII/2) sau buza doar se arcuieşte către interior (Pl. XXVIII/3; XXIX/1). A doua variantă a castronului cu buza dreaptă este reprezentată de piese care au buza evazată într-o măsură mai mare sau mai mică (Pl. XXVI/3; XXVIII/4). Ultima varia ntă este reprezentată de piese care au un gât tronconic destul de înalt iar buza este dreaptă (Pl. XXIX/2).

3B. Castroanele cu buza în colțuri se găsesc mai rar în această stațiune. Aici ar putea să intre acele piese la care linia buzei se ridică în vederea prinderii torților (Pl. XXVIII/1) dar caracteristice pentru acest tip sunt piesele la care linia buzei are clar patru colțuri (Pl. XVIII/3).

4. Ceştile sunt numeroase şi o mare parte a lor se păstrează întregi sau aproape întregi, astfel încât ne dăm uşor seama de faptul că ele au corpul, privit de sus, de formă pătrată. O altă caracteristică a lor este reprezentată de faptul că majoritatea au corpul acoperit, la partea superioară, cu caneluri. Aceste caneluri sunt uneori foarte fine şi înguste (Pl. XIX/4). Pe un alt vas aceste caneluri, deşi fin marcate în pastă, au lățimi mai mari (Pl. XIX/3). La o altă ceaşcă, deşi nu avem decât un decor de caneluri verticale (Pl. XXX/1), observăm uşor originea ei sudică, din arealul Gârla Mare.

5. Cănile sunt mai greu de sesizat datorită stării fragmentare a materialului. Un exemplar păstrat mai bine are fundul plat, corpul tronconic

https://biblioteca-digitala.ro

dar uşor strâns către gură şi o toartă ce urcă de pe buză apoi coboară şi se prinde la mică distanță sub punctul de pornire (Pl. XXII/1).

6. Fructierele din această fază sunt vase cu piciorul scurt şi tronconic iar corpul este mult evazat (Pl. Pl. XXXI/3). Exemplarul prezentat de noi are culoare maro deschis şi este lucrat din pastă de bună calitate.

7. Vasele duble sunt piese caracteristice culturii Gârla Mare. Piesa găsită de noi păstrează jumătate dintr-un recipient împreună cu puntea de legătură prevăzută cu cep (Pl. XXIII/1) şi care o unea cu celălalt recipient.

8. Creuzetele sunt vase cu o frecvență destul de mică. Noi am găsit o piesă de la care se păstrează o treime din corp. Este lucrată din lut amestecat cu nisip cu bobul mare şi fragmente ceramice pisate. Are înălțimea de 3,5 cm, un fund gros de 2 cm iar pereții scunzi, au grosimea inițială de 1,8 cm, subțiindu-se către bază (Pl. XXVII/1).

Ceramica acestei faze îşi găseşte asemănări în câteva aşezări. Lipsa unor cercetări sistematice în mai multe situri limitează aceste asemănări. Vasele tronconice, fie că sunt cu gura uşor invazată sau cu ea evazată, îşi găsesc analogii la Malovăț (CRĂCIUNESCU 1996, Pl. IV/12; V/1). Vasele bitronconice prezintă asemănări cu piesele găsite la Işalnița (MORINTZ 1978, Fig. 37/2). Castroanele acestei faze au buza dreaptă sau în colțuri. Pentru castroanele cu buza dreaptă găsim asemănări în nord-estul Olteniei PETRE-GOVORA 1995, Fig. 13/7) cât şi în sud-vestul provinciei (CRĂCIUNESCU 1996, Pl. IV/9; VII/1). În sud-vest se observă mai bine influențele Gârla Mare la unele tipuri de castroane, aşa cum este cazul piesei de la Malovăț. Castroanele cu buza în colțuri prezintă asemănări cu descoperiri de la Işalnița (MORINTZ 1978, Fig. 37/3,6) sau cu piese de factură Gârla Mare (CRĂCIUNESCU 1996, Pl. IV/8). În nord-estul Olteniei asemenea descoperiri sunt frecvente (PETRE-GOVORA 1995, Fig. 14/14). În afară de cultura Gârla Mare, acest tip de castron (Pl. XVIII/3)se întâlneşte şi în mediul Wietenberg (HOREDT 1960, Fig. 11/10). Ceştile acestei faze au, în general, corpul pătrat dacă este privit de sus şi este decorat cu caneluri. Pe o ceaşcă de la Oprişor (CRĂCIUNESCU 1996, Pl. V/9) canelurile abia se observă pe când la Orevița Mare acest decor este tot mai bine redat pe diferite vase (Pl. XXX/1). La sfârşitul epocii bronzului ceaşca cu corpul pătrat se întâlneşte pe o arie extinsă mult către estul Munteniei. Cănile din stațiunea noastră îşi găsesc analogii în piese descoperite la Secu „Ogaşu Mare" (NICA 1996, Fig. 13/5;14/9).

Ca decor, linia realizată din puncte de diferite forme şi mărimi se păstrează şi în această fază (Pl. XXVI/1,2; XXVII/2) dar celelalte elemente decorative nu mai sunt întrebuințate la Orevița Mare. Aşa cum precizam, canelura redată când mai stângaci când mai bine, o întâlnim pe forme de clară factură Verbicioara (Pl. XIX/3,4; XXVIII/2-4) pe care se mai păstrează urme ale slipului de pe partea interioară a acestor vase.

Pătrunderile de materiale Gârla Mare sunt mai puțin semnificative în această fază. Remarcăm un fragment de statuetă antropomorfă de factură Gârla Mare (Pl. XXI/2) care cu greu ar putea fi socotită un produs local. Rămânem la părerea că este un produs Gârla Mare, pe de o parte datorită

https://biblioteca-digitala.ro

lipsei unor alte încercări plastice de aceeaşi factură în toată Oltenia şi pe de altă parte, datorită existenţei unor statuete nedecorate în mediul Gârla Mare.

În afara ceramicii, din lut au mai fost confecţionate o serie de alte obiecte. Dintre acestea, cele mai numeroase sunt fusaiolele pe care, după forma lor, le-am împărţit în trei tipuri: tronconice (Pl. XXX/3), bitronconice (Pl. XXX/5) şi sferice (Pl. XXX/4). Unele din aceste piese sunt decorate cu incizii (Pl. XXX/3,4). Lingurile de lut se întâlnesc în multe culturi, dar sunt prezente şi în prima fază a culturii Verbicioara, la Rogova. La Oreviţa Mare am găsit un singur exemplar fragmentar (Pl. XXIII/3). Greutăţile de lut nu sunt prezente decât în două exemplare (Pl. XXI/4.6). Reprezentările plastice din această staţiune sunt de factură Gârla Mare. Amintim şi existenţa unui topor din lut păstrat fragmentar şi decorat pe toată suprafaţa (Pl. XXI/1). Pe lângă fragmentul de statuetă antropomorfă nedecorată deja menţionat, am mai găsit terminaţia superioară a unei astfel de piese acoperită cu un decor de împunsături succesive (Pl. XXI/3).

O altă categorie de piese au fost lucrate din silex şi piatră. În acest sens amintim faptul că am găsit un nucleu de silex epuizat şi tot din acelaşi material au mai fost lucrate şi câteva lame cu lungimi de 3-6 cm şi lăţimi de 3-3,5 cm. Unele din acestea au o singură nervură dorsală şi sunt triunghiulare în secţiune iar altele au două asemenea nervuri şi secţiunea trapezoidală. Există o piesă care a fost lucrată ca un mic ferăstrău dar şi câteva aşchii lamelare care sunt produse secundare, rezultate în timpul lucrării lamelor propriu zise. În unele cazuri aceste aşchii su câte o latură retuşată.

Din piatră de râu au fost confecţionate topoarele, percutoarele şi râşniţele. La Oreviţa Mare au fost găsite trei topoare în stare fragmentară: unul refolosit (Pl. XXX/2), unul lucrat dintr-o rocă mai slabă (Pl. XXXI/1) şi unul care are gaura de prindere tronconică (Pl. XXXI/2). Percutoarele au o formă aproximativ sferică (Pl. XXXI/3) iar în unele cazuri prezintă şi o mică scobitură formată în timpul folosirii. Râşniţele au fost găsite în stare fragmentară pe toată suprafaţa aşezării.

Din os şi corn, prin cioplire şi şlefuire, au fost lucrate diverse obiecte. Este cazul unui ac de cusut lung de 10,1 cm care se păstrează în stare perfectă (Pl. XXXII/5) şi a unui străpungător din bronz care are unul din capete fixat într-o bucată rotundă de os (Pl. XXXII/4). Din corn de cerb a fost cioplită o plăsea (Pl. XXXII/1) iar pentru confecţionarea unui vârf de săgeată s-a folosit osul (Pl. XXXII/3). Cu totul deosebită este o piesă lungă care a fost lucrată în patru muchii şi a fost perforată către vârful ascuţit. Pe cele patru laturi ale acesteia se află cercuri cu câte un punct în centru (Pl. XXXII/2).

În cultura Verbicioara s-au găsit destul de puţine piese de metal. Având în vedere acest lucru, se poate afirma că la Oreviţa Mare au apărut relativ multe piese din acestea. În groapa de par a locuinţei din S_4/1988, am găsit un inel de buclă (Pl. XX/7) lucrat dintr-o sârmă de bronz cu capetele aplatizate în forma unor frunze de salcie. Au mai fost găsite două mărgele lucrate din câte o foaie subţire de bronz răsucită sub forma unui tub. Una era

https://biblioteca-digitala.ro

deformată de greutatea straturilor pe când cealaltă s-a păstrat în bune condiții (Pl. XX/6). Din bronz am găsit două tipuri de străpungătoare: cu unul sau cu ambele capete ascuțite. Cu un singur capăt ascuțit am găsit un exemplar cu mâner din os (Pl. XXXII/4) şi altul (Pl. XXXI/6) care a avut, probabil, un mâner dintr-un material perisabil. O piesă cu ambele capete ascuțite a fost îndoită în timpul descoperirii (Pl. XXXI/5). Uneltele agricole sunt şi ele rare în arealul Verbicioara. Noi am găsit la Orevița o seceră cu ciotul de la turnare neîndepărtat, de tipul „à patte". Este o piesă de mici dimensiuni, cu lungimea pe coardă de 15 cm şi lățimea de 2 cm (Pl. XXXI/4). Unele din piesele de metal au fost lucrate, probabil, pe plan local. Această opinie este susținută de faptul că aici au fost găsite câteva ***turte*** de bronz. Acestea aveau lungimea de 1-2 cm şi lățimea de 0,5 cm (Pl. XXXII/6,7).

Cultura Gârla Mare apare la est de Porțile de Fier pe la 1500 a. Chr. Şi ocupă malurile Dunării în detrimentul culturii Verbicioara. După o locuire de circa un secol în acest spațiu, începe să aibă contacte destul de strânse cu purtătorii culturii Verbicioara care ocupau restul Olteniei. Aceste contacte nu se limitează la spațiul din imediata apropiere a fluviului deoarece întâlnim ceramică de factură Gârla Mare până în zona oraşului Slatina. În acest moment este dificil de stabilit natura acestor relații. Sub rezerva unor viitoare cercetări, considerăm că aceste contacte nu se reduc la pătrunderi ceramice. Probabil că în jurul anului 1400 a. Chr., sau mai degrabă după acest an, începe o penetrare a spațiului locuit de purtătorii culturii Verbicioara, ajunşi în faza a IV-a, de grupuri umane reduse numeric, semnalate de ceramica de factură Gârla Mare. Această mişcare redusă de populație este întărită de faptul că pătrunderi ceramice Verbicioara în mediul Gârla Mare nu înregistrăm decât într-un singur caz (CRĂCIUNESCU 1992, Pl. IV/9).

Cercetările de la Orevița Mare au surprins ultimele două faze ale culturii Verbicioara, lucru realizat cu ani în urmă şi la Vlădeşti. Întinderea acestei aşezări este modestă şi se situează în jurul cifrei de 40.000 m^2. Acest lucru este verificat prin secțiunile practicate şi observațiile făcute în ogaşul care traversează aşezarea. Este posibil ca suprafața sitului să fie mai mare, pentru că terenul o permite, dar pentru moment nu putem verifica latura de est a aşezării.

Pe baza materialelor găsite putem afirma că această populație se ocupa cu torsul, țesutul, agricultura, creşterea animalelor şi vânătoarea. Lipsa unor analize osteologice nu ne permite să cunoaştem raportul dintre creşterea animalelor şi vânătoare. „Turtele" de bronz sugerează faptul că acest metal era prelucrat pe loc în cantități mici, pentru confecționarea unor unelte şi obiecte de podoabă de mici dimensiuni.

Deşi cercetată o suprafață modestă din aşezare, materialul rezultat ne permite să facem câteva constatări referitoare la unele forme ceramice. Castroanele cu buza invazată din faza IV (Pl. XXII/1,2) îşi continuă existența în ultima fază când au buza frântă către interior (Pl.XXVIII/2), vasele tronconice din faza IV îşi continuă existența şi în faza V iar cănile, în ambele faze, au aceeaşi linie generală.

https://biblioteca-digitala.ro

Din cultura Gârla Mare pătrunde mult material cu decor specific, în faza a IV-a Verbicioara dar şi unele forme ceramice. Ceaşca fără torţi din această cultură pare să aibă la bază un prototip din cultura Gârla Mare. În Verbicioara V aceste pătrunderi se observă în forma unor vase şi anume, ceaşca cu două torţi şi corpul acoperit cu caneluri (Pl. XXX/1) precum şi castronul cu gât tronconic (Pl. XXVI/3) pentru care, în cultura Gârla Mare, întâlnim castroane de o asemenea formă şi lipsite de decor (CRĂCIUNESCU 1998, Pl. XIII/3). Această asimilare a unor forme Gârla Mare de către purtătorii culturii Verbicioara din ultima fază, nu modifică semnificativ repertoriul de forme din această fază în comparaţie cu faza IV. Lipsa decorului în ultima fază, la Oreviţa Mare, se datorează cantităţii reduse de materiale. În alte staţiuni se observă o realizare mai stângace a acestuia în ultima fază, dar cu aproape aceleaşi elemente de decor, ceea ce sugerează o relaţie directă între ultimele două faze ale culturii Verbicioara.

BIBLIOGRAFIE

BERCIU	1939	D. Berciu, *Arheologia preistorică a Olteniei*, Craiova, 1939
BERCIU	1961	D. Berciu, *Cîteva probleme ale culturii Verbicioara*, SCIV XII, 1961, 2, p. 227-240
BERCIU	1976	D. Berciu, *Date noi privind sfîrşitul culturii Verbicioara*, SCIVA, 27,1976, 2, p. 171-180
BERCIU PURCĂRESCU ROMAN	1961	D. Berciu, P. Purcărescu şi P. Roman, *Săpături şi cercetări arheologice în raionul R. Vîlcea*, MCA, III, 1961, p.131-137
CALOTOIU	1994	Gh. Calotoiu, *Contribuţii la cunoaşterea culturii Verbicioara din jud. Gorj,* Litua,VI, 1994, p. 7-42
CRĂCIUNESCU	1992	G. Crăciunescu, *Aşezare a culturii Gîrla Mare la Izvoarele,* Thraco-Dacica, XIII, 1992, p. 43-47
CRĂCIUNESCU	1995	G. Crăciunescu, *La culture Basarabi dans le département de Mehedinţi,* Thraco-Dacica, XVI, 1995,p. 139-150
CRĂCIUNESCU	1996	G. Crăciunescu, *La culture Basarabi dans le sud ouest de l'Oltenie,* Rumänisch-Jugoslavische Kommision für die Erforschung der Region des Eisernen Tores, Archäologische Abteilung, I, Der Basarabi-Komplex in Mittel-und Südesteuropa, Kolloquium in Drobeta -Turnu Severin (7-9 November 1996),Bukarest, 1996, p. 79-92
CRĂCIUNESCU	1998a	G. Crăciunescu, *L'Âge du Bronze moyen et final au nord du Danube, a l'est des Portes de Fer*, Rumänisch Jugoslavische Kommision für die Erforschung der Region des Eisernen Tores, Archäologische Abteilung, II, Die Kulturen der Bronzezeit in dem Gebiet des Eisernen Tores, Kolloquium in Drobeta-Turnu Severin (22.-24. November 1997), p. 115-138)
CRĂCIUNESCU	1998b	G. Crăciunescu, *La station archéologique Oreviţa Mare (dèp.de Mehedinţi),* The thracian world at the crossroads of civilisations, II, Bucharest, 1998, p. 497-50
DUMITRESCU	1961	V. Dumitrescu, *Necropola de incineraţie din epoca bronzului de la Cîrna,* Bucureşti, 1961

https://biblioteca-digitala.ro

HOREDT	1960	K. Horedt, *Die Wietenbergkultur,* Dacia, N.S., IV. 1060, p.107-137
MORINTZ	1978	S. Morintz, *Contribuții arheologice la istoria tracilor timpurii, I,* Bucureşti, 1978
NICA	1980	M. Nica, *Contributions à la connaissance de la civilisation de Verbicioara en Olténie,* Actes de II- e Congres International de Thracologie, I, Bucureşti 1980, p. 89-93
NICA	1996	M. Nica, *Date noi cu privire la geneza şi evoluţia Culturii Verbicioara,* în Drobeta, VII, 1996, p. 18-34
PETRE	1967	Gh. I. Petre, *Ceramica decorată prin împunsături succesive, din r. Rm. Vîlcea,* SCIV, 18,1967, 4, p. 645-653
PETRE	1976	Gh. I. Petre, *Începuturile epocii bronzului în nord Estul Olteniei,* Buridava, 2, 1976, p. 7-33
PETRE-GOVORA	1986	Gh. Petre-Govora, *Asupra problemelor culturii Glina în nord-estul Olteniei,* Thraco.Dacica, VII, 1986, p. 154-166
PETRE-GOVORA	1995	Gh. Petre-Govora, *O preistorie a nord.estului Olteniei,* Rm. Vâlcea, 1995
ROMAN	1976	P. Roman, *Cultura Coţofeni,* Bucureşti, 1976
ROMAN	!984	P. Roman, *Probleme în legătură cu perioada timpurie a epocii bronzului şi începutul culturii Otomani,* SCIVA, 35, 1984, 3, p. 266-274
ROMAN	1985	P. Roman, *Perioada timpurie a epocii bronzului„tracic" în Oltenia,* Thraco-Dacica, VI, 1985, p. 116-122
ROMAN	1996	P. Roman, *Ostrovul Corbului. Istoricul cercetării. Săpăturile arheologice şi stratigrafia,* Ostrovul Corbului, I/1a, Bucureşti, 1996
SCHUSTER	1994	C. Schuster, *Despre aria de răspândire a culturii Glina* Istros, VII, 1994, p. 63-70
SCHUSTER	1996	C. Schuster, *Consideraţii privind aşezările culturii Glina,* Drobeta, VII, p. 12-17
SCHUSTER	1997	C. Schuster, *Perioada timpurie a epocii bronzului în Bazinele Argeşului şi Ialomiţei Superioare,* Bibliotheca Thracologica, XX, Bucureşti, 1997
SCHUSTER NICA	1995	C. Schuster, M. Nica, *Săpăturile de salvare de la Morăreşti, judeţul Dolj (1993),* Cercetări arheologice în aria nord tracă, I, Bucureşti, 1995, p.114-122
TUDOR	1983	E. Tudor, *Săpăturile arheologice de la Odaia Turcului (jud. Dîmboviţa),* MCA, Braşov, 1983, p. 108-111
VLĂDESCU	1977	C. Vlădescu, *Noi observaţii asupra traseului Brazdei lui Novac de nord pe raza judeţului Mehedinţi,* SMMIM, 10, p.79-88

https://biblioteca-digitala.ro

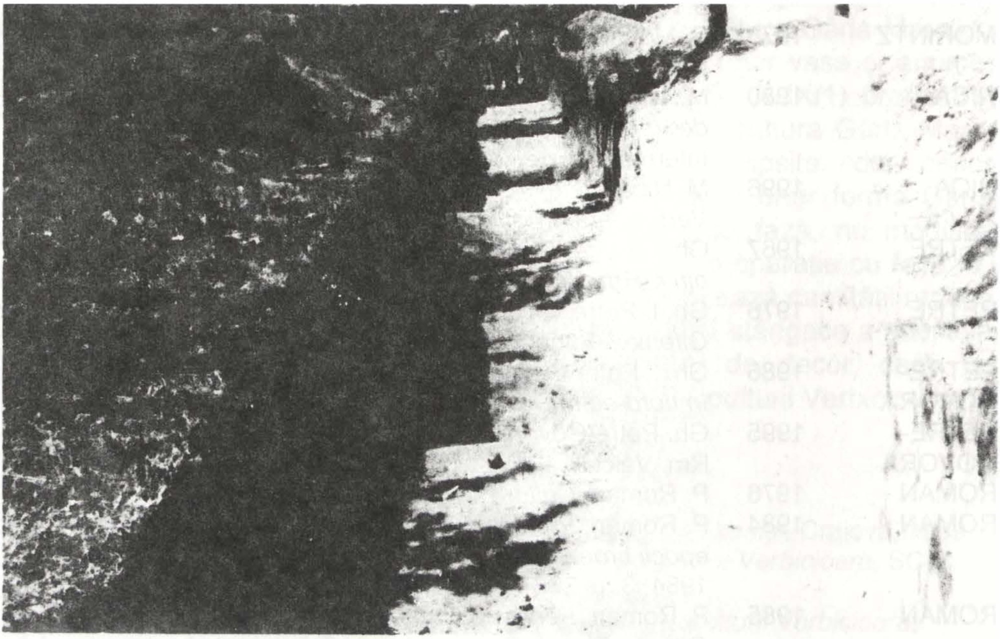

1

2

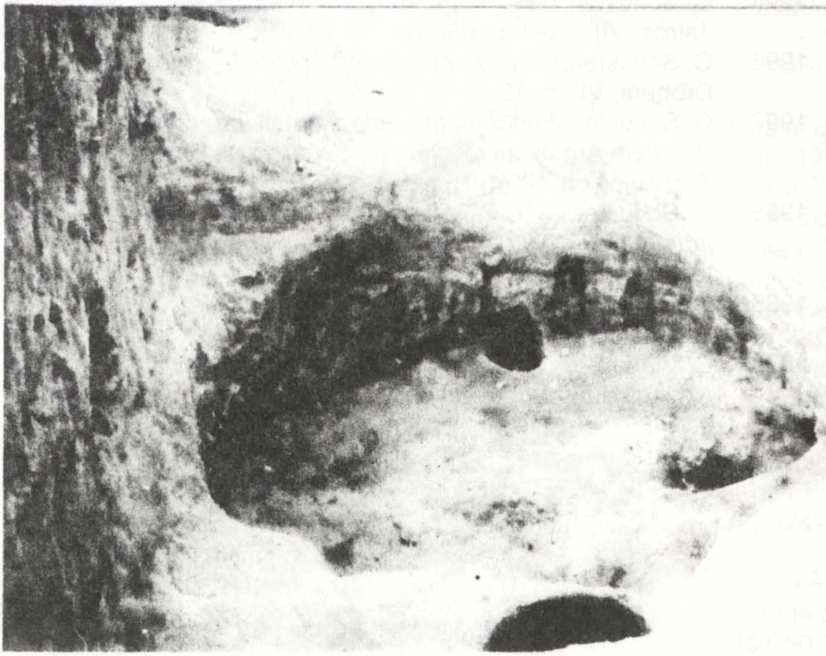

Pl. I

https://biblioteca-digitala.ro

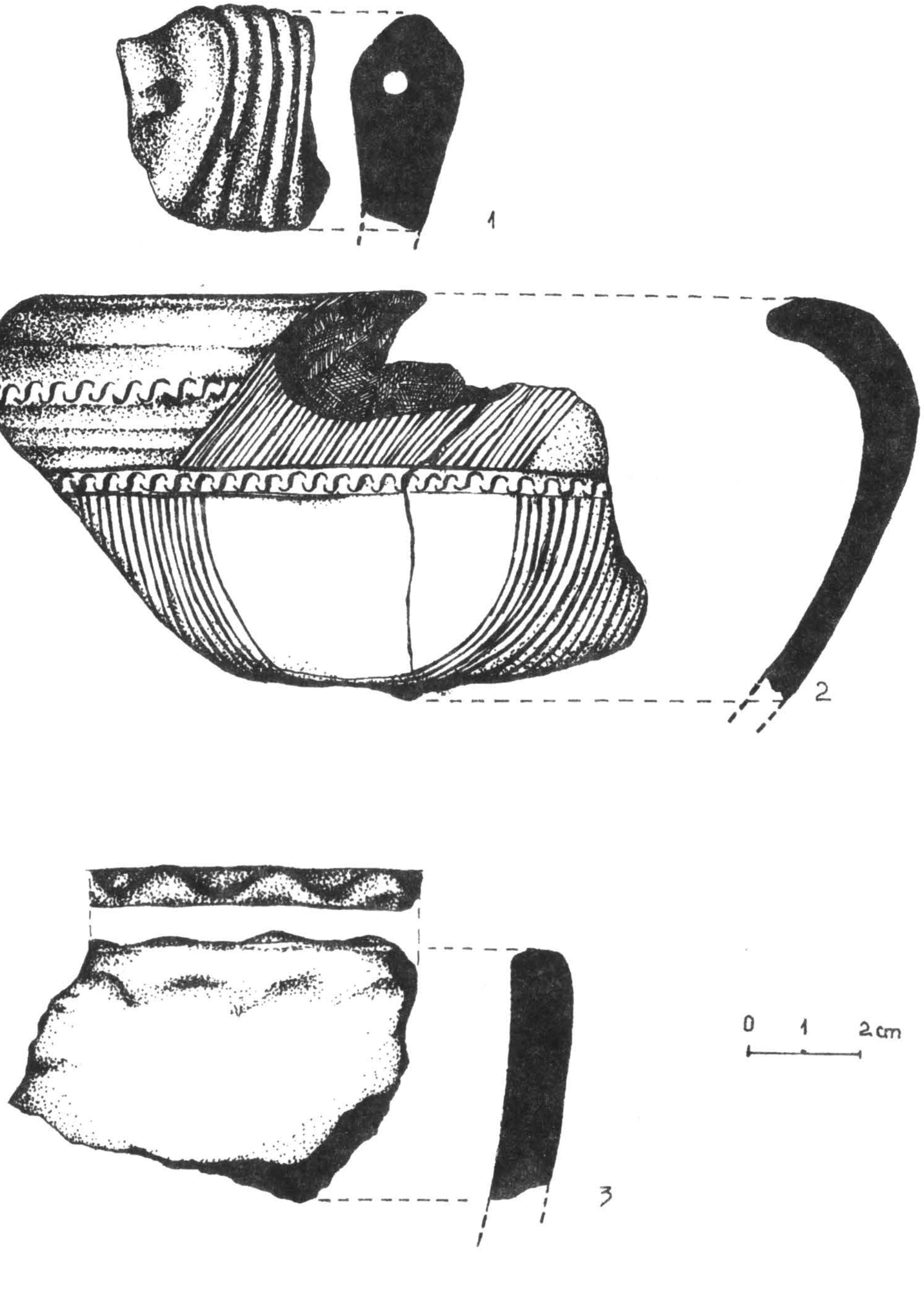

Pl. II

https://biblioteca-digitala.ro

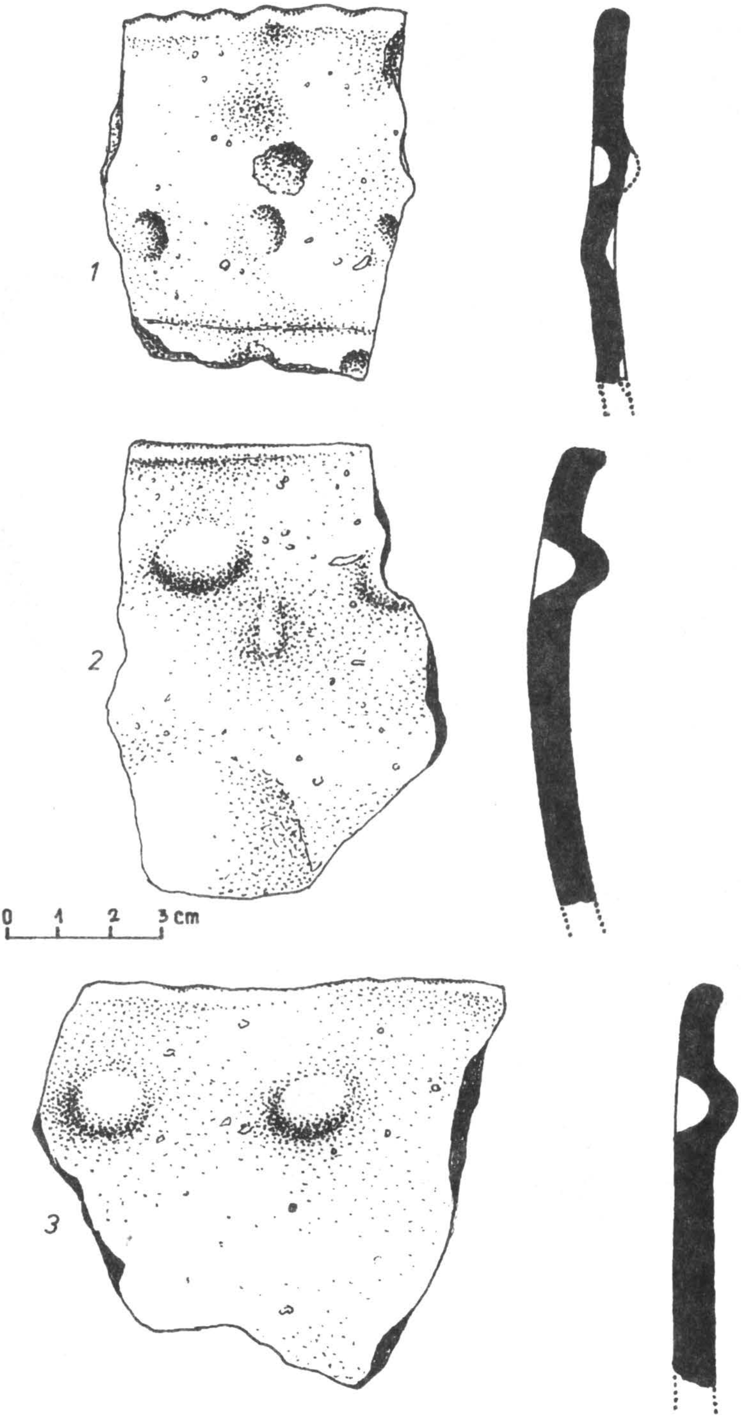

Pl. III

https://biblioteca-digitala.ro

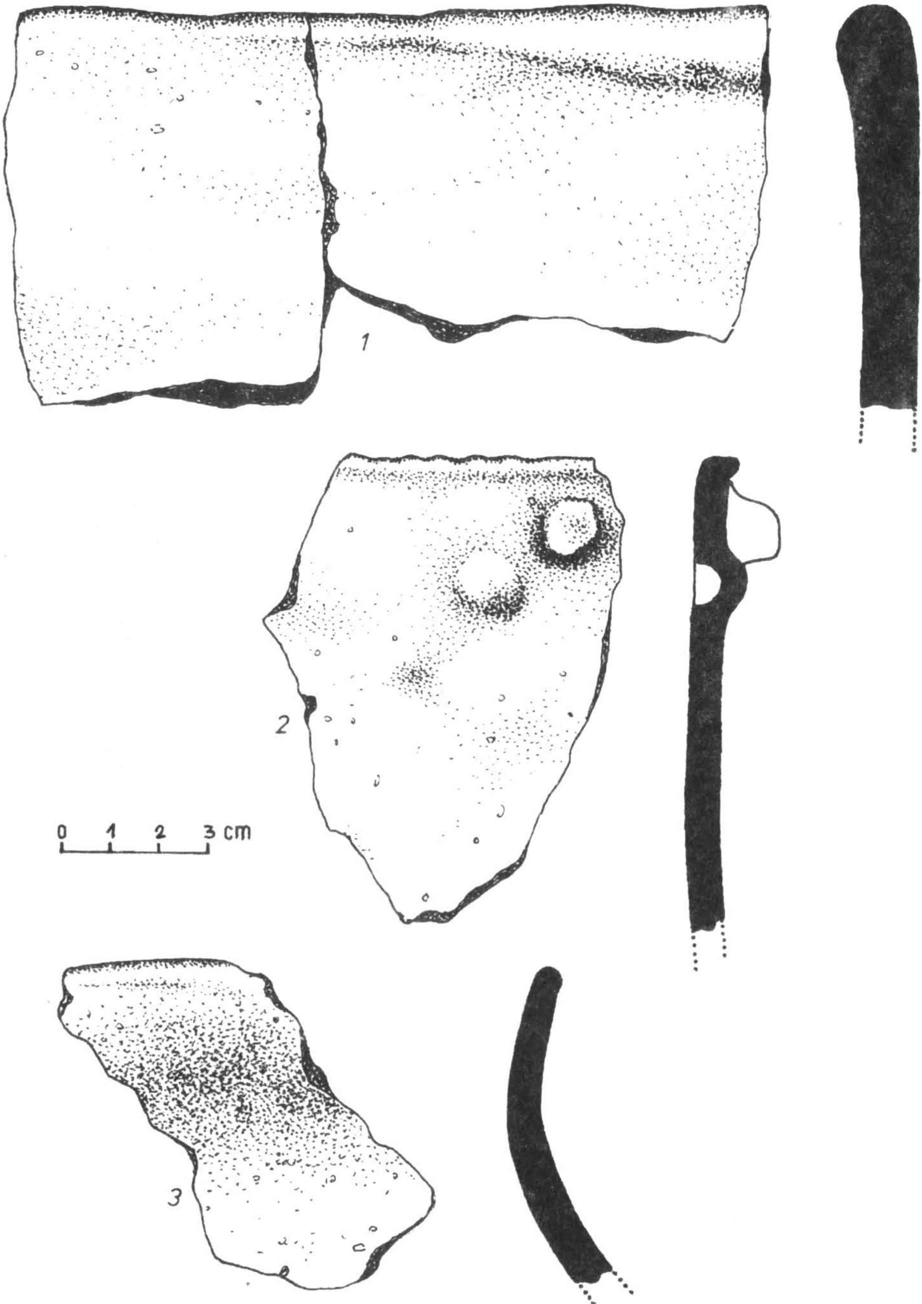

Pl. IV

https://biblioteca-digitala.ro

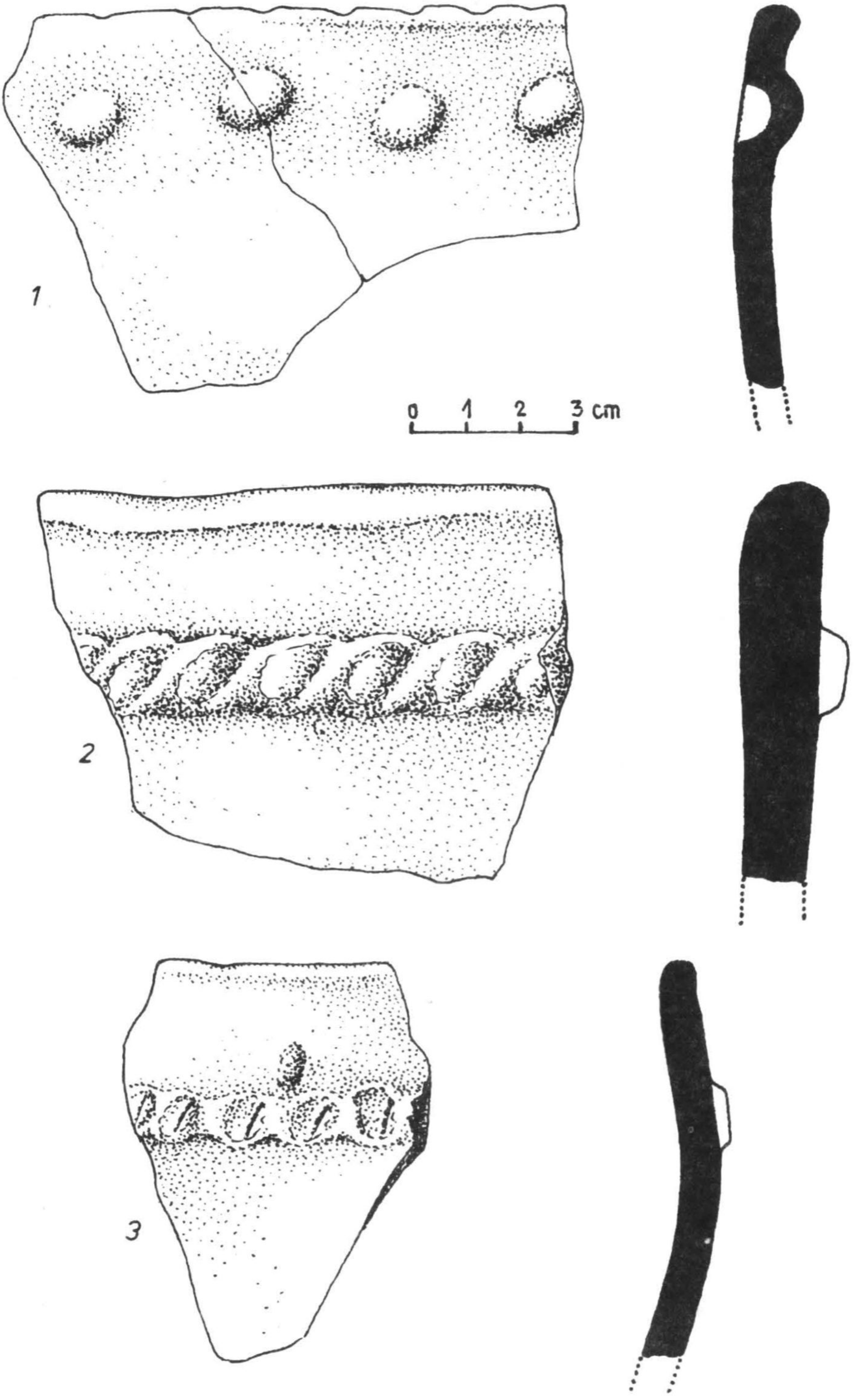

Pl. V

https://biblioteca-digitala.ro

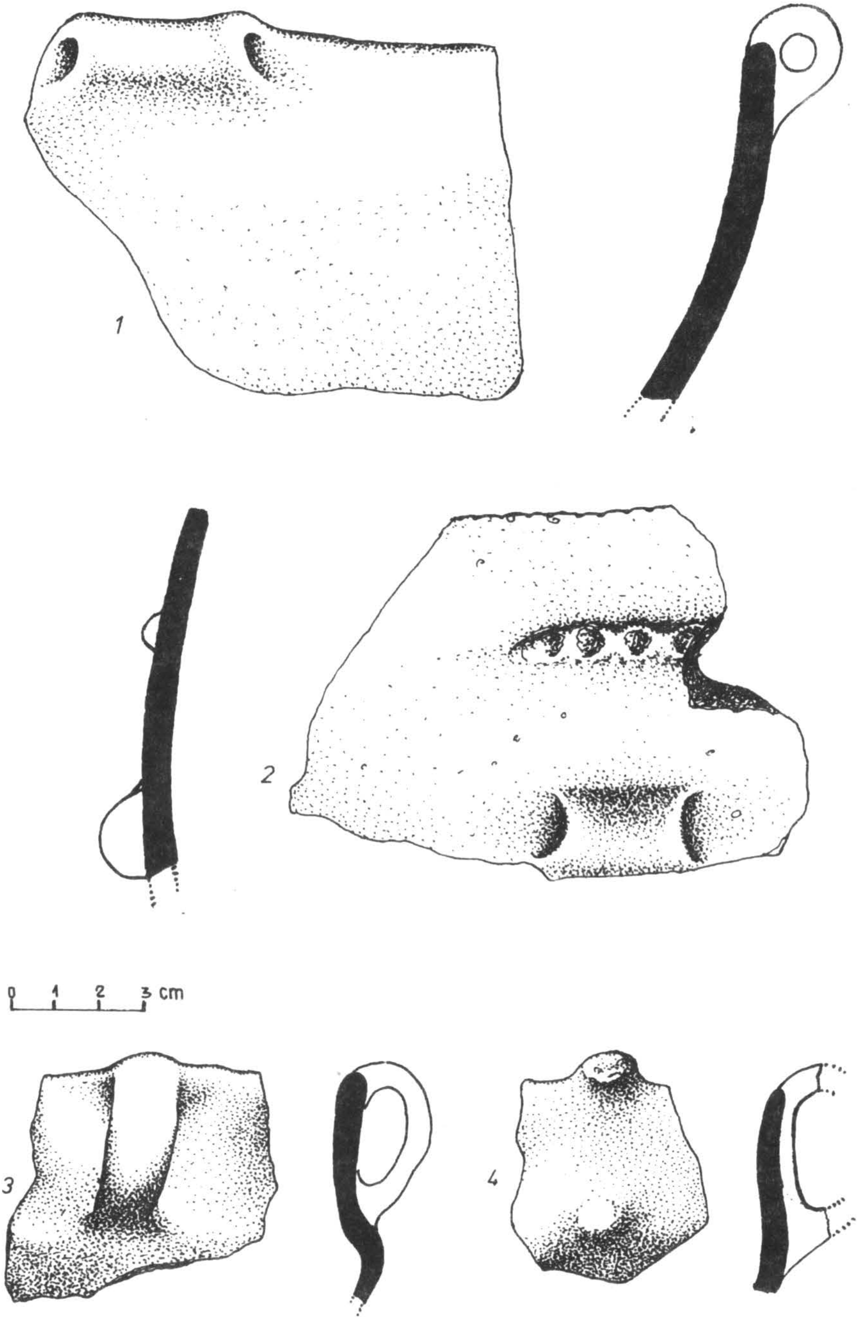

Pl. VI

https://biblioteca-digitala.ro

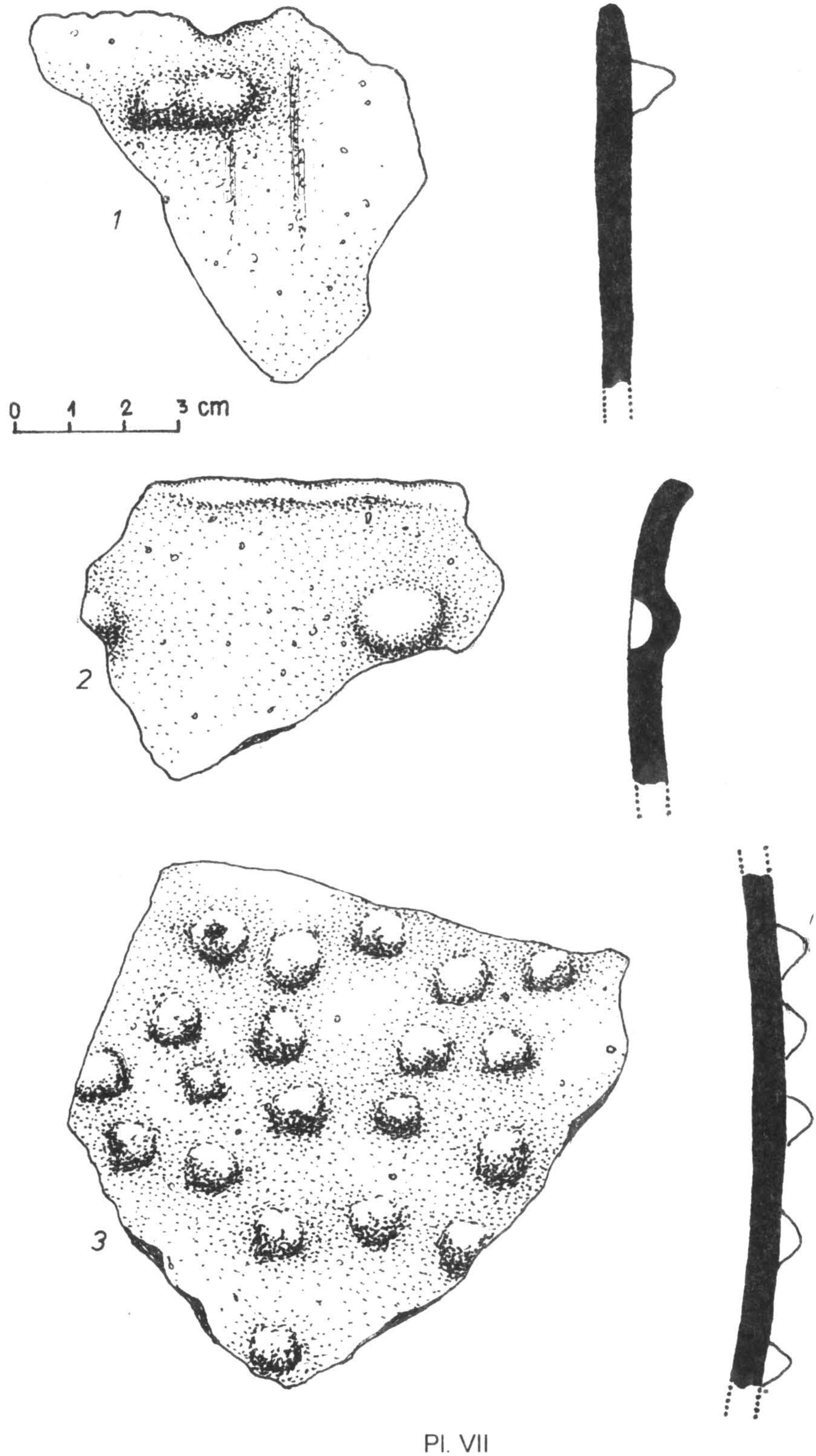

Pl. VII

https://biblioteca-digitala.ro

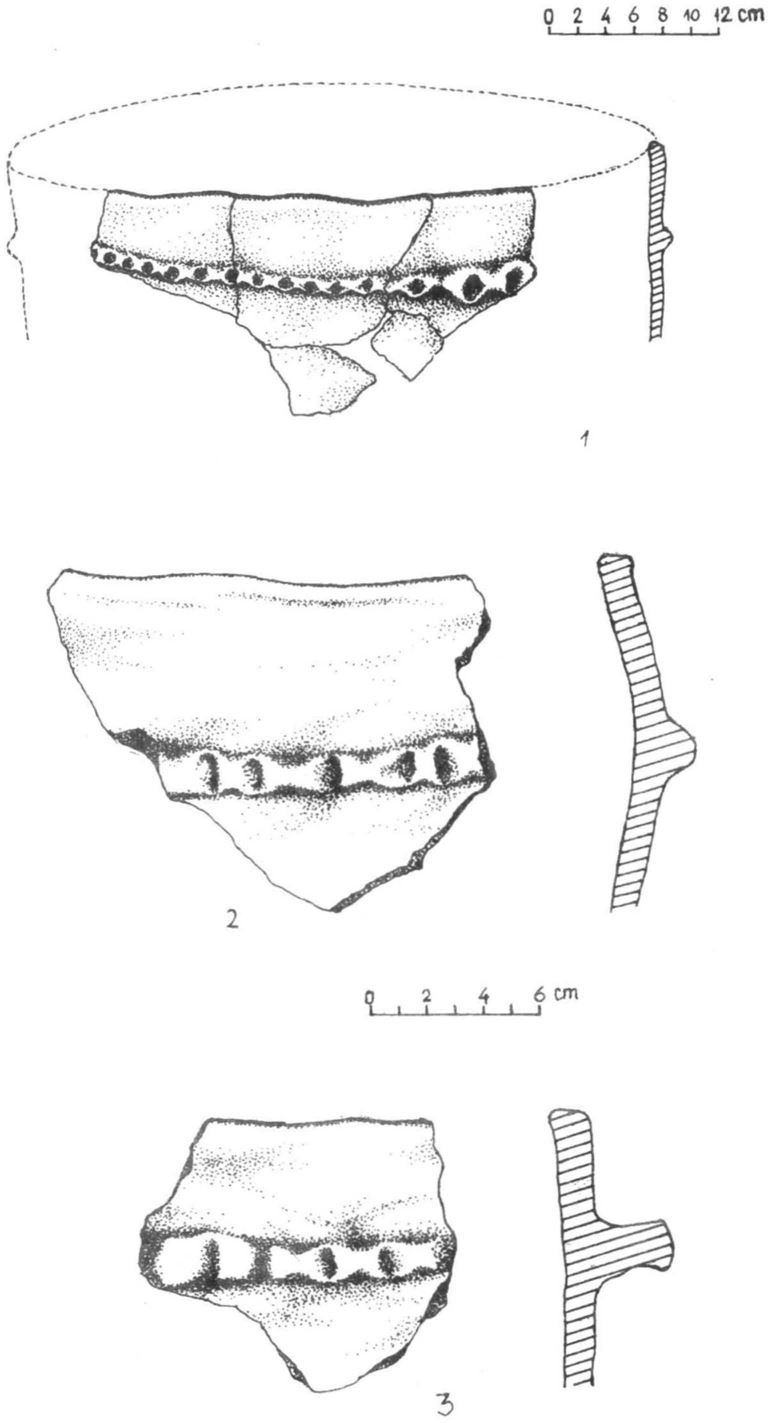

Pl. VIII

https://biblioteca-digitala.ro

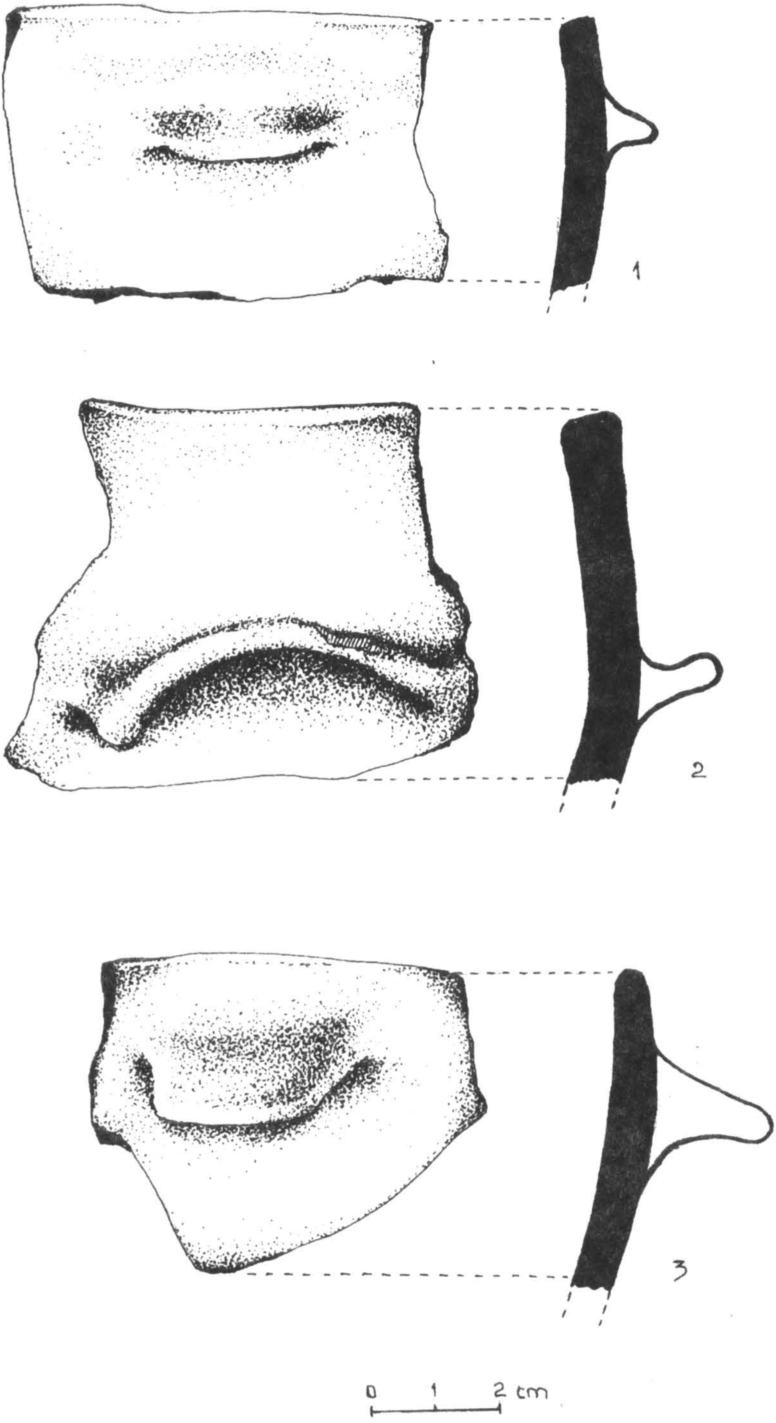

Pl. IX

https://biblioteca-digitala.ro

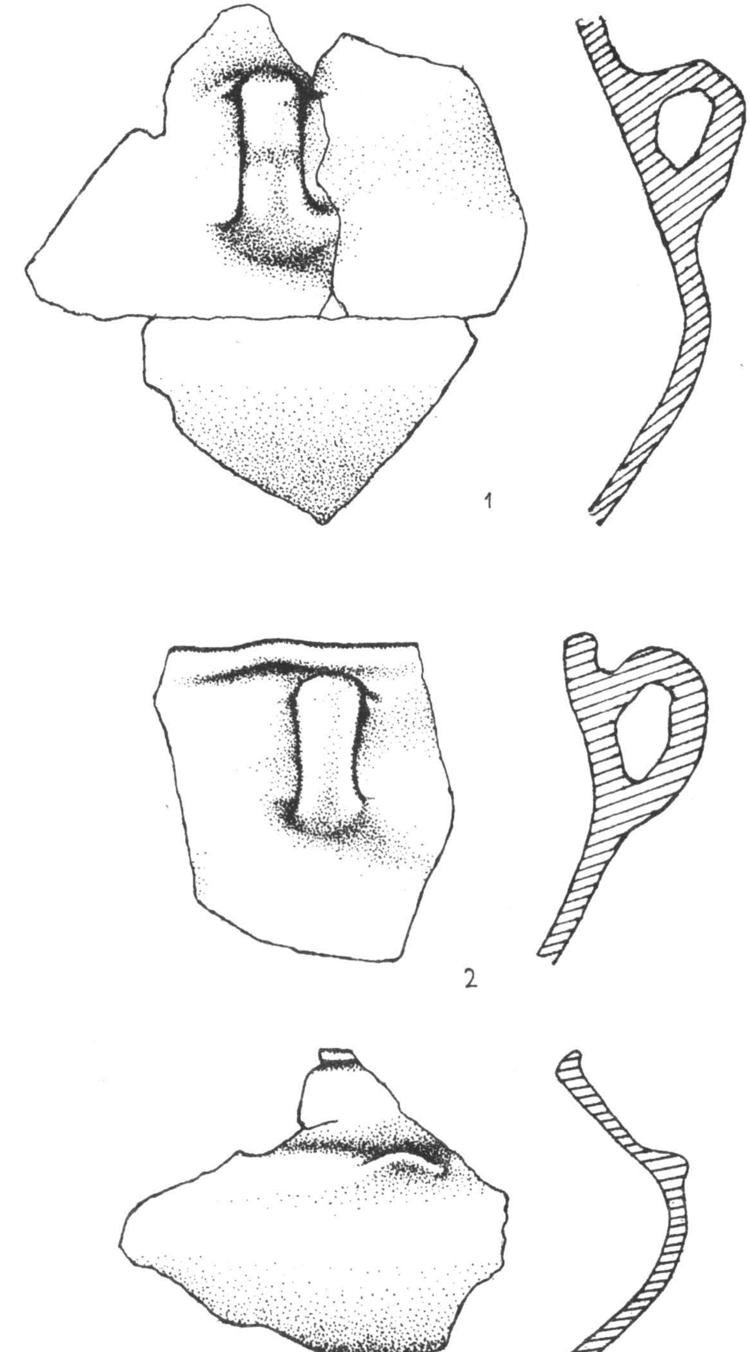

Pl. X

https://biblioteca-digitala.ro

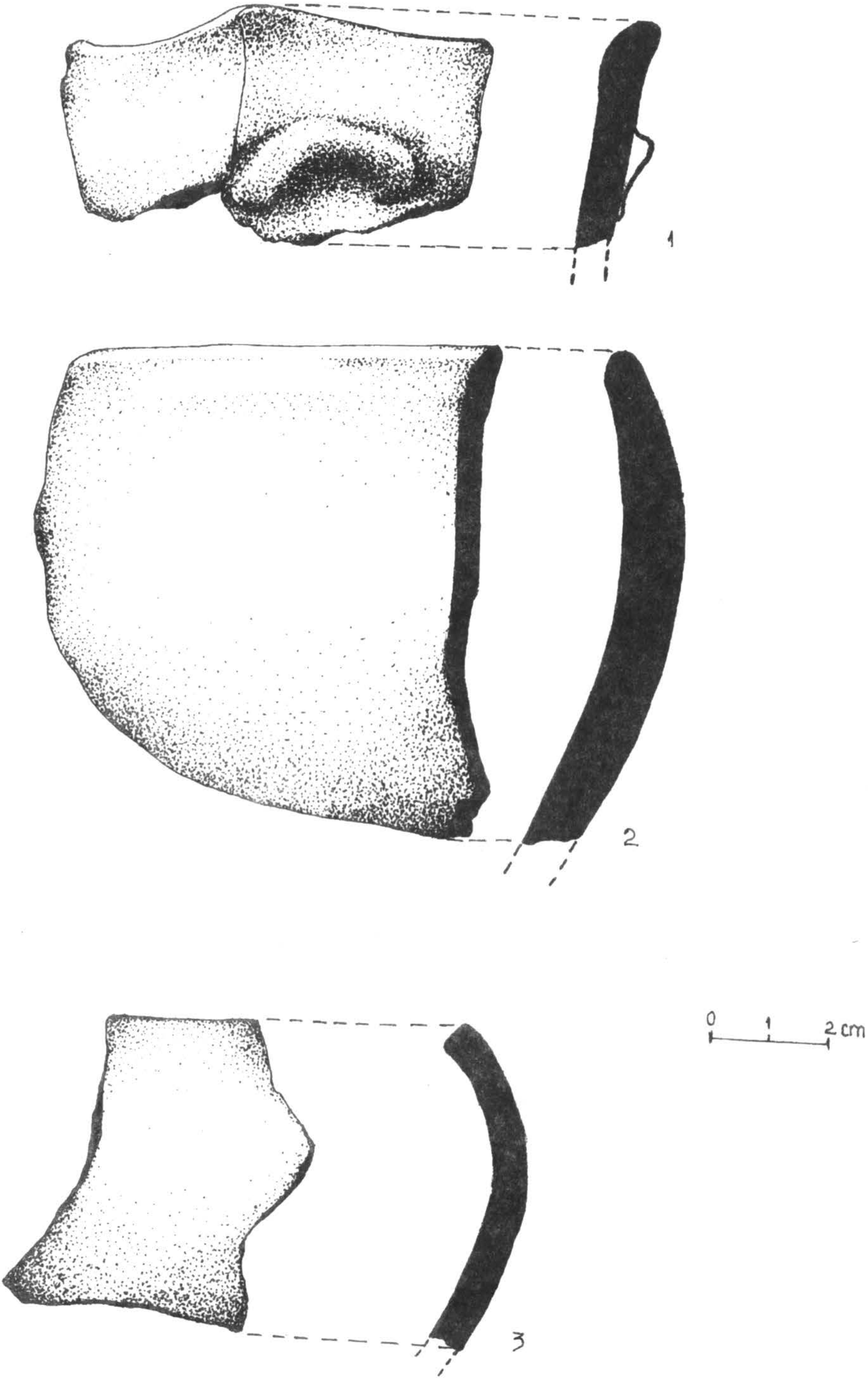

Pl. XI

https://biblioteca-digitala.ro

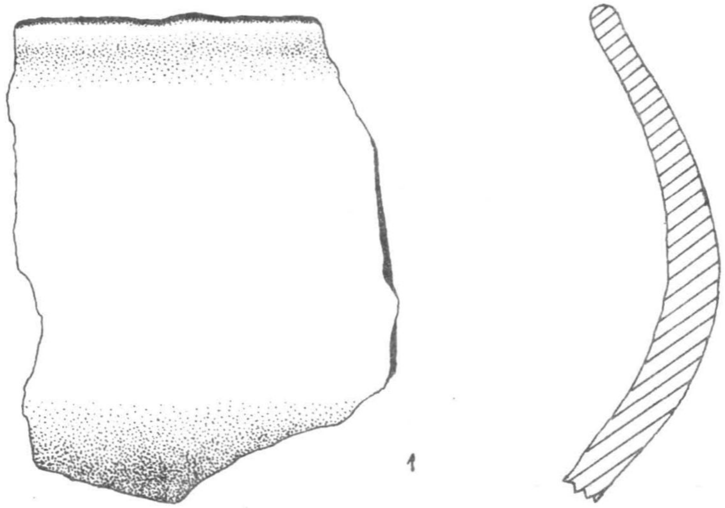

1

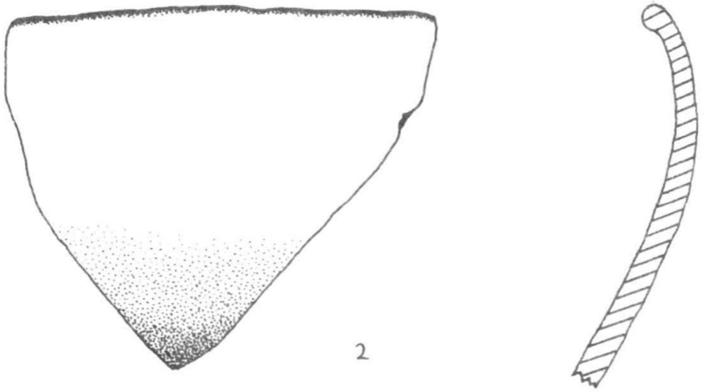

2

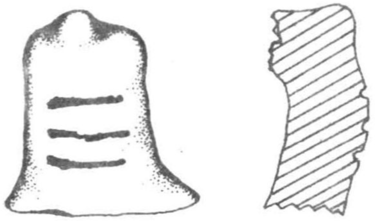

3

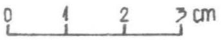

Pl XII

https://biblioteca-digitala.ro

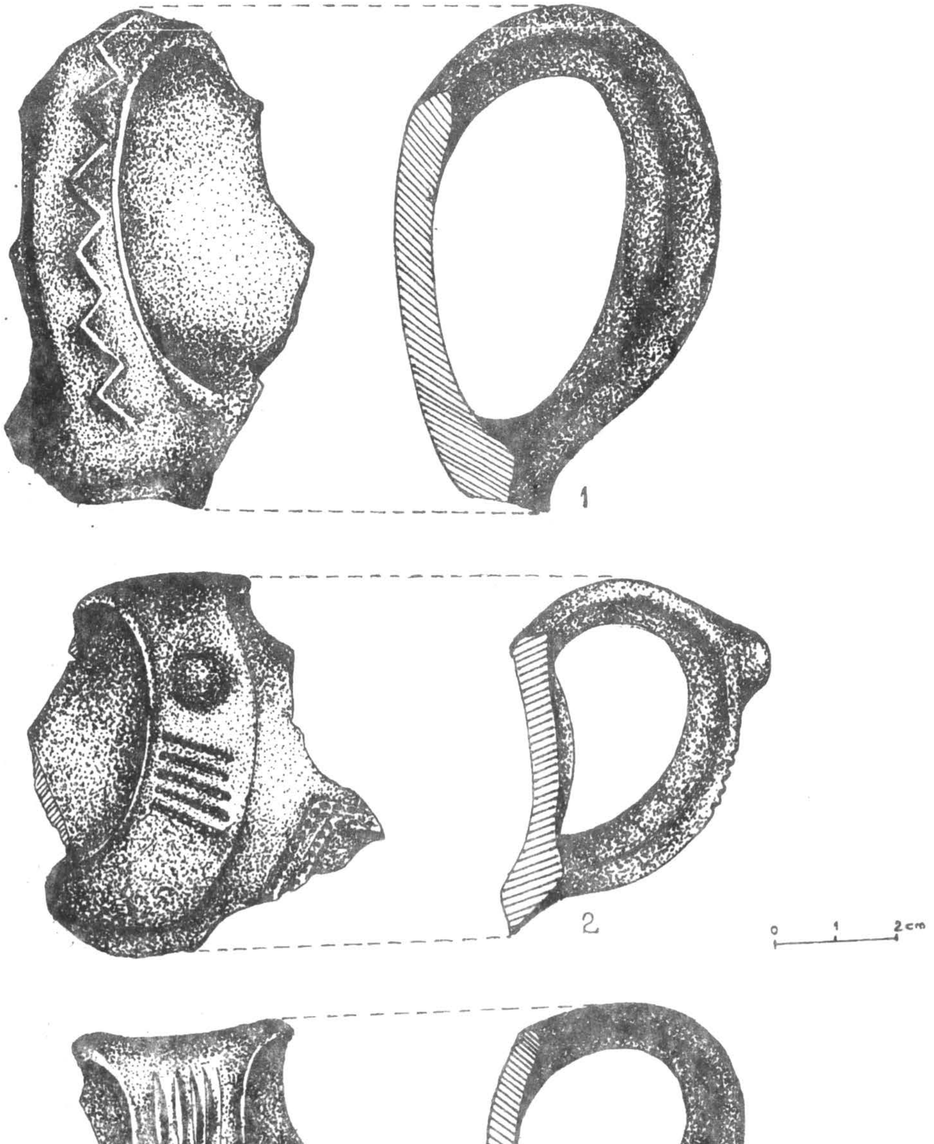

Pl. XIII

https://biblioteca-digitala.ro

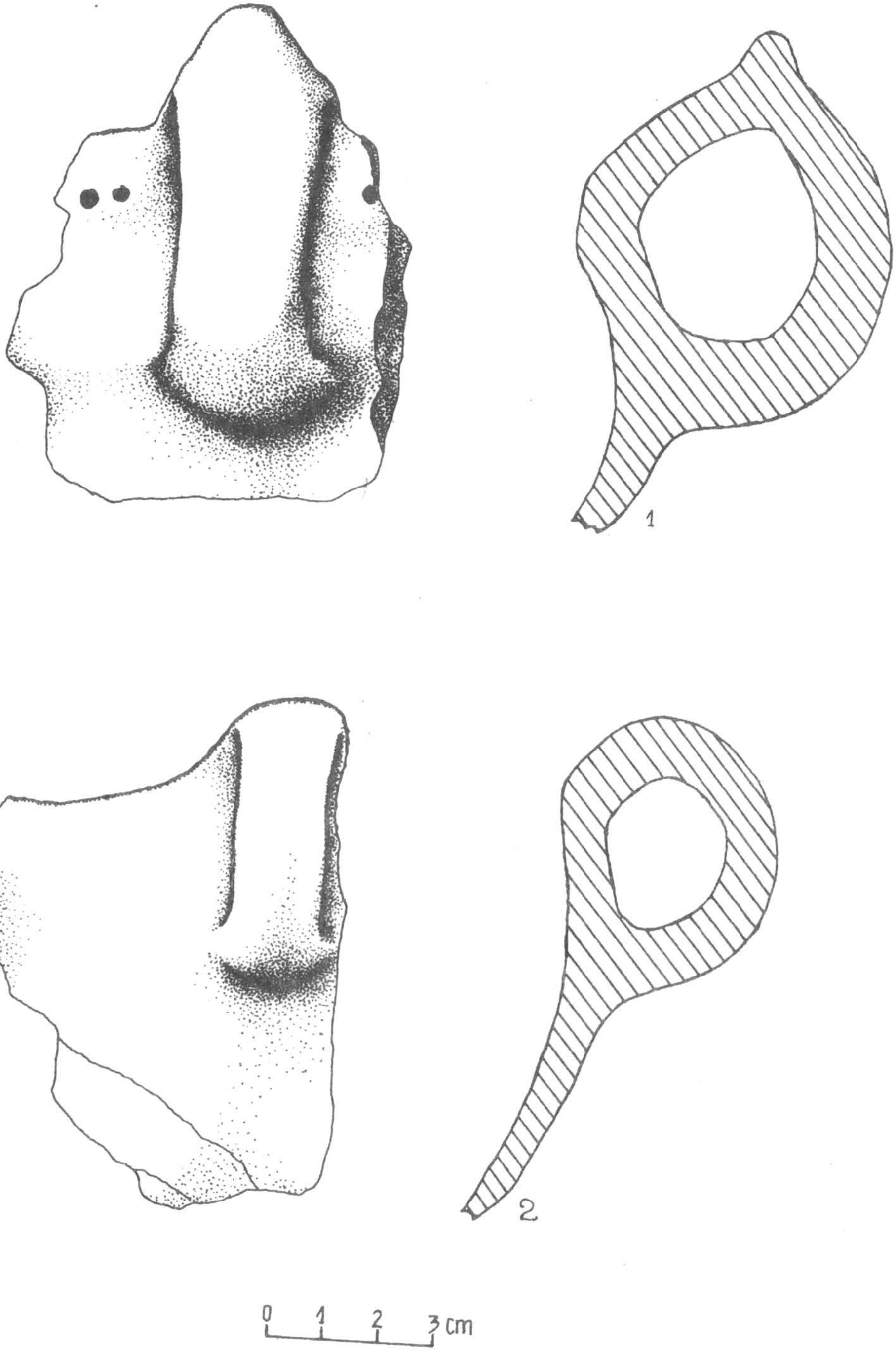

Pl. XIV

https://biblioteca-digitala.ro

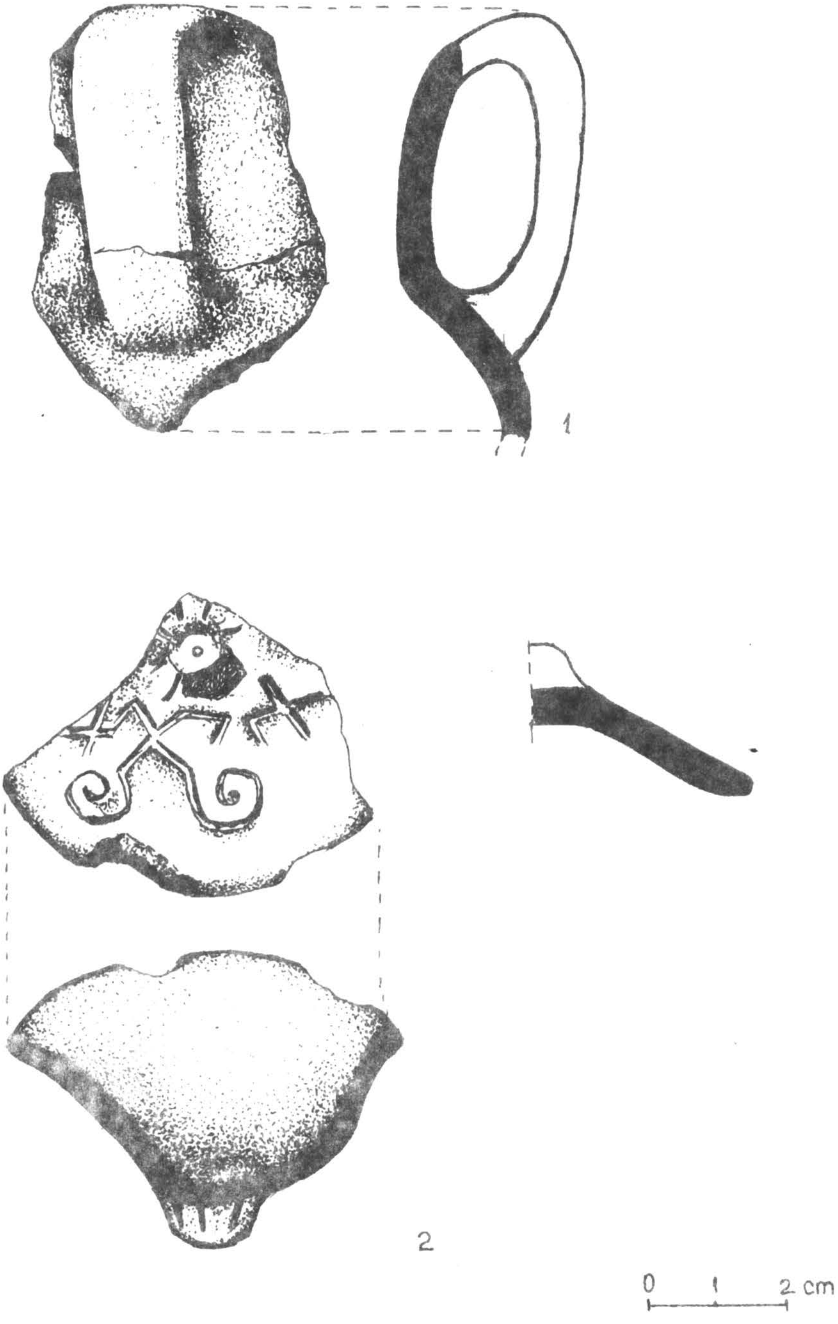

Pl. XV

https://biblioteca-digitala.ro

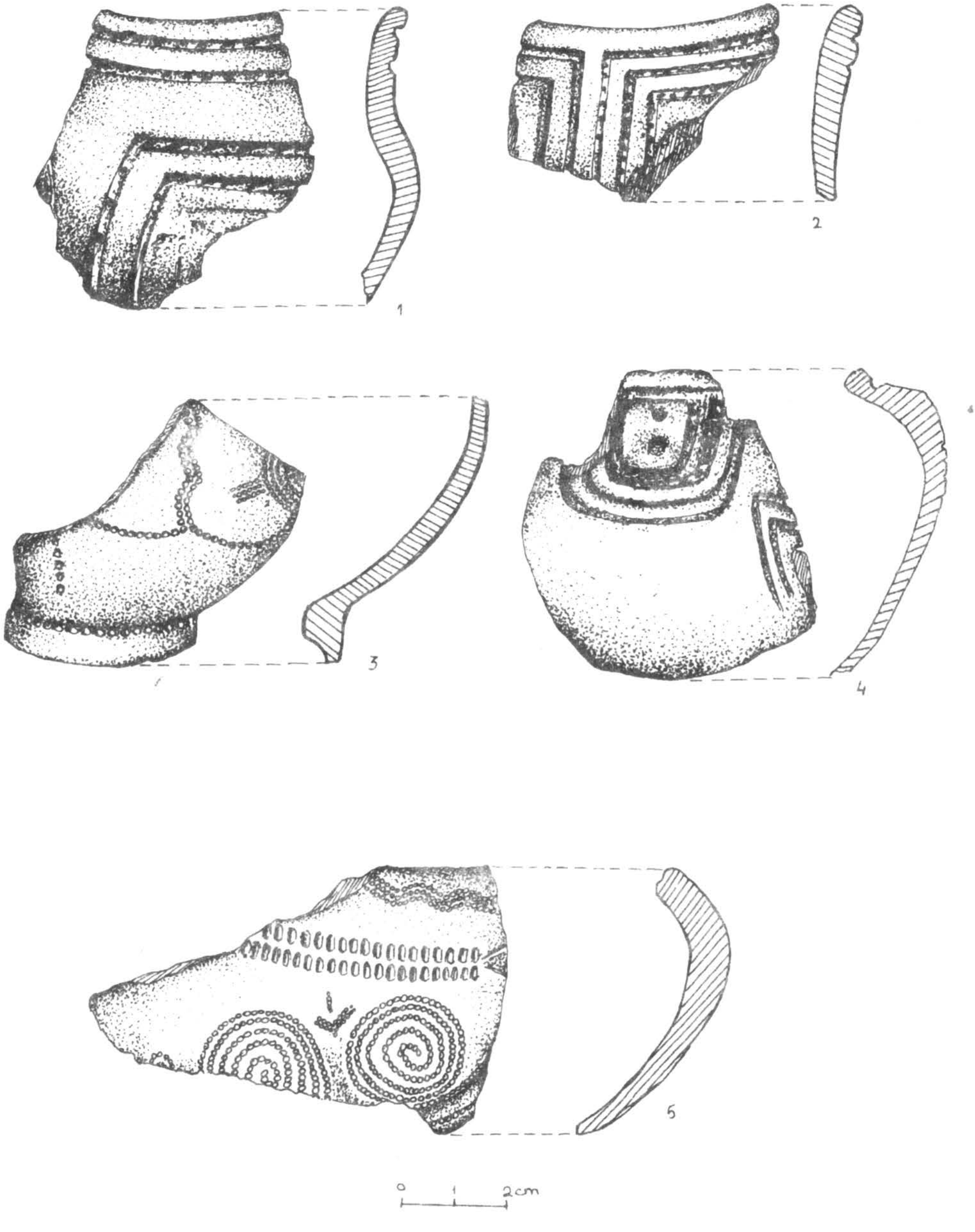

Pl. XVI

https://biblioteca-digitala.ro

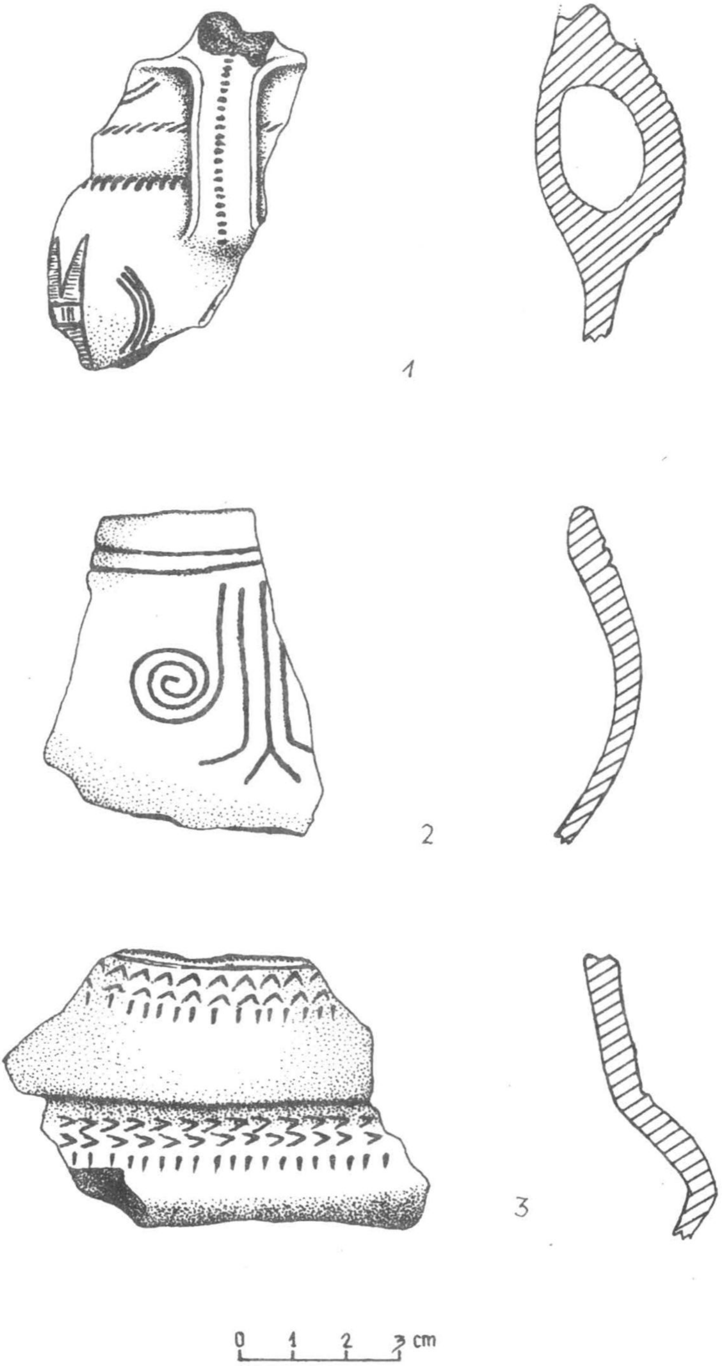

Pl. XVII

https://biblioteca-digitala.ro

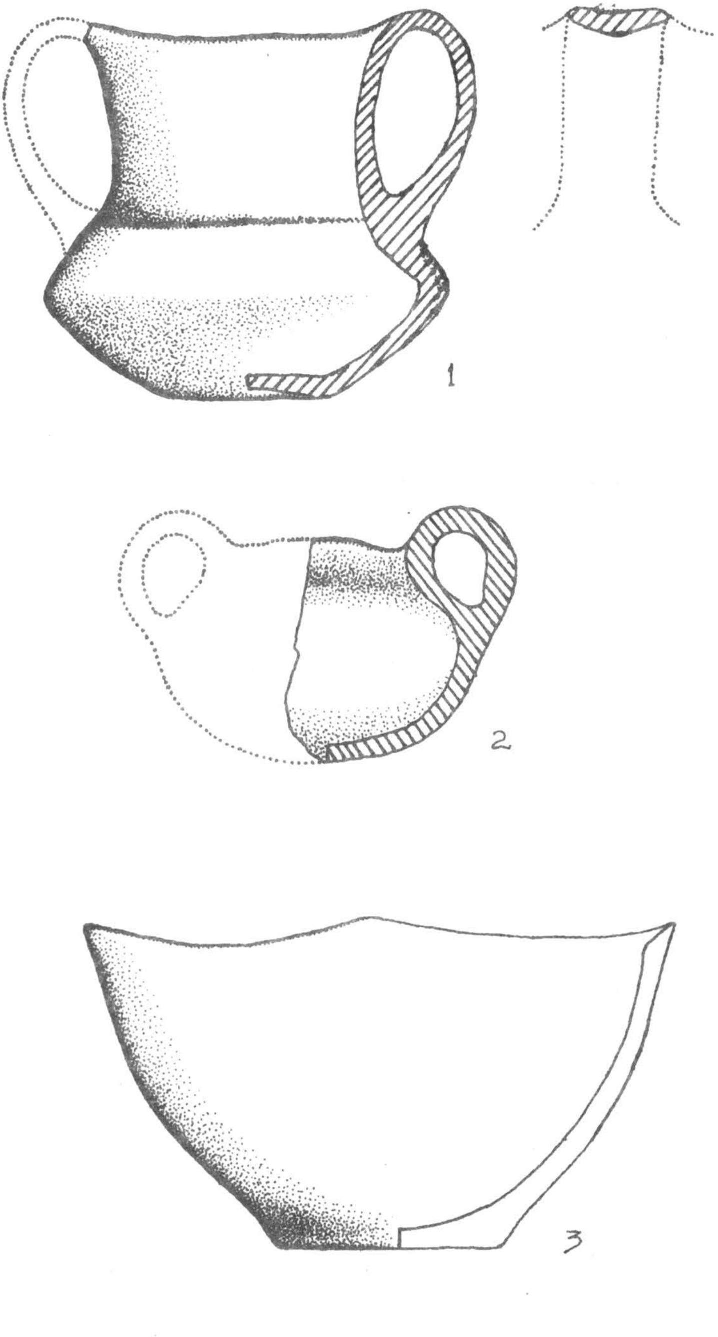

Pl. XVIII

https://biblioteca-digitala.ro

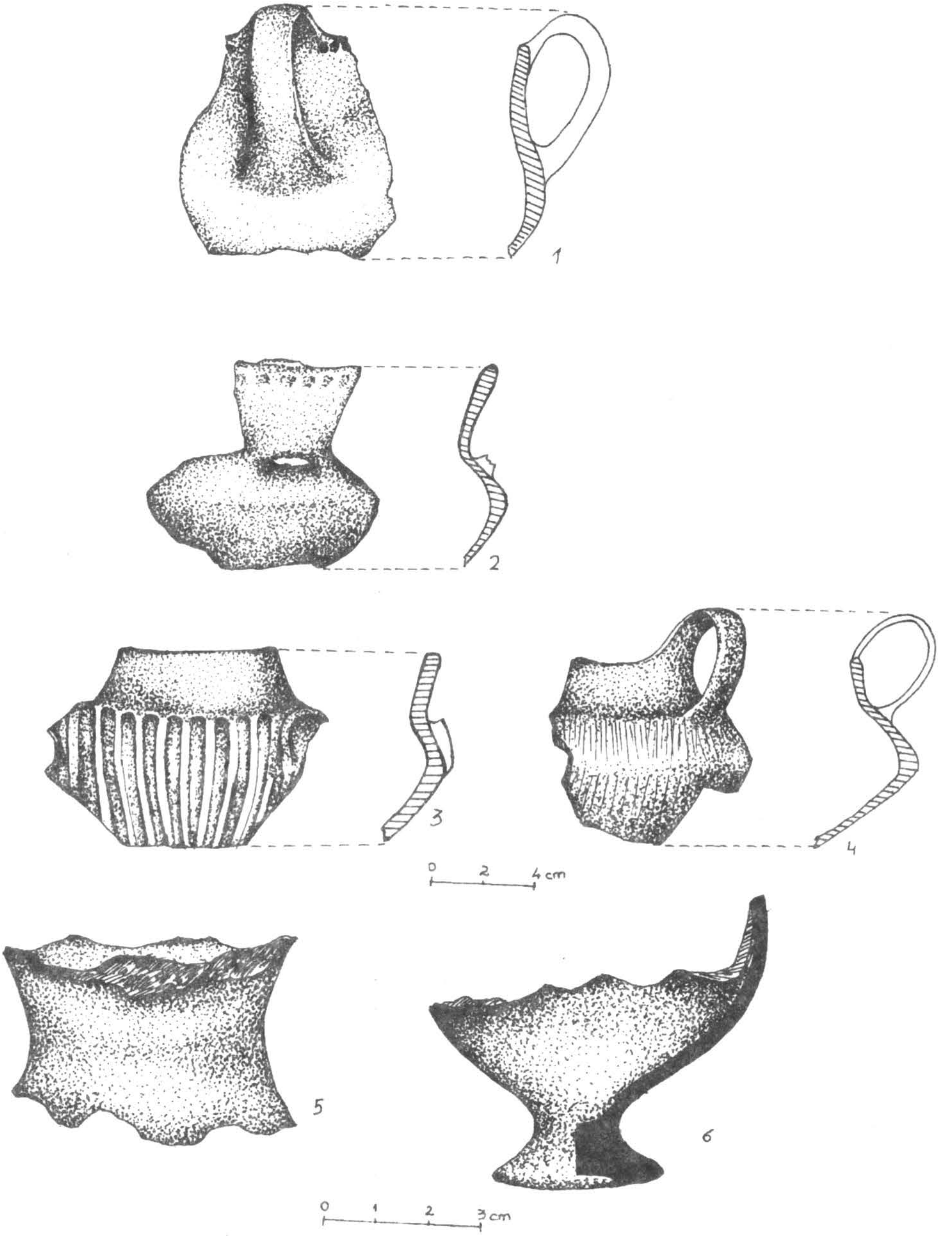

Pl. XIX

https://biblioteca-digitala.ro

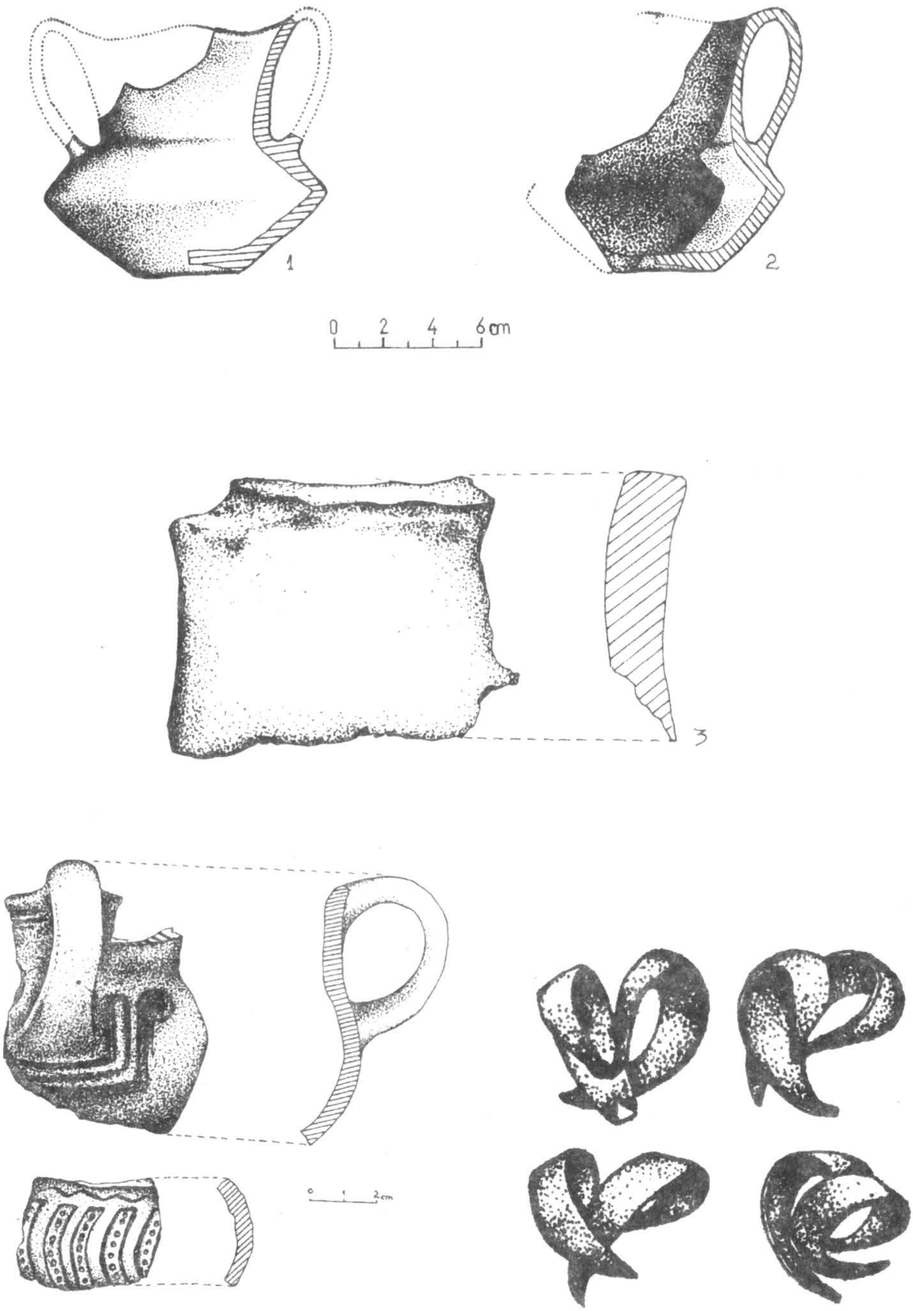

Pl. XX

https://biblioteca-digitala.ro

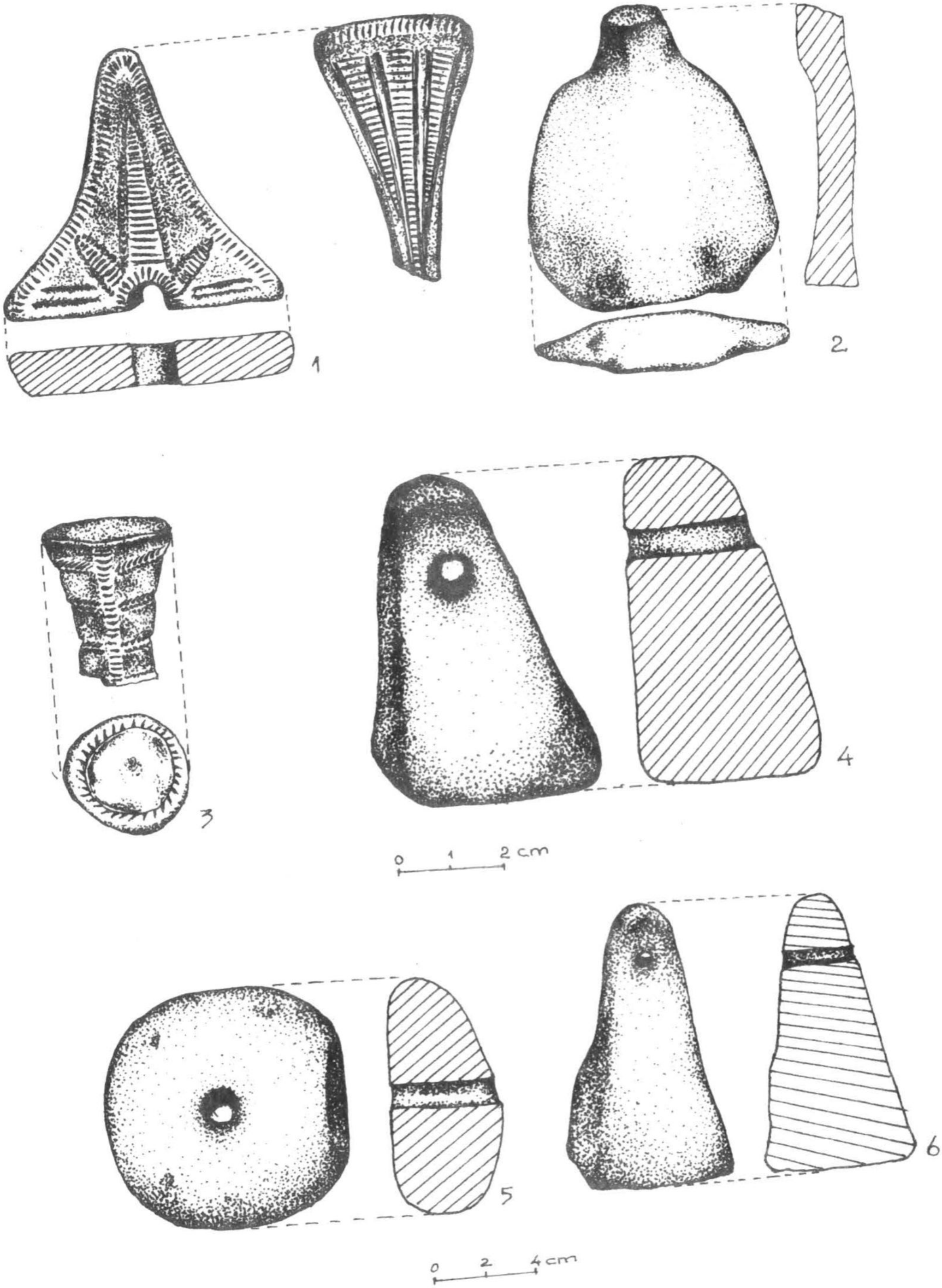

Pl. XXI

https://biblioteca-digitala.ro

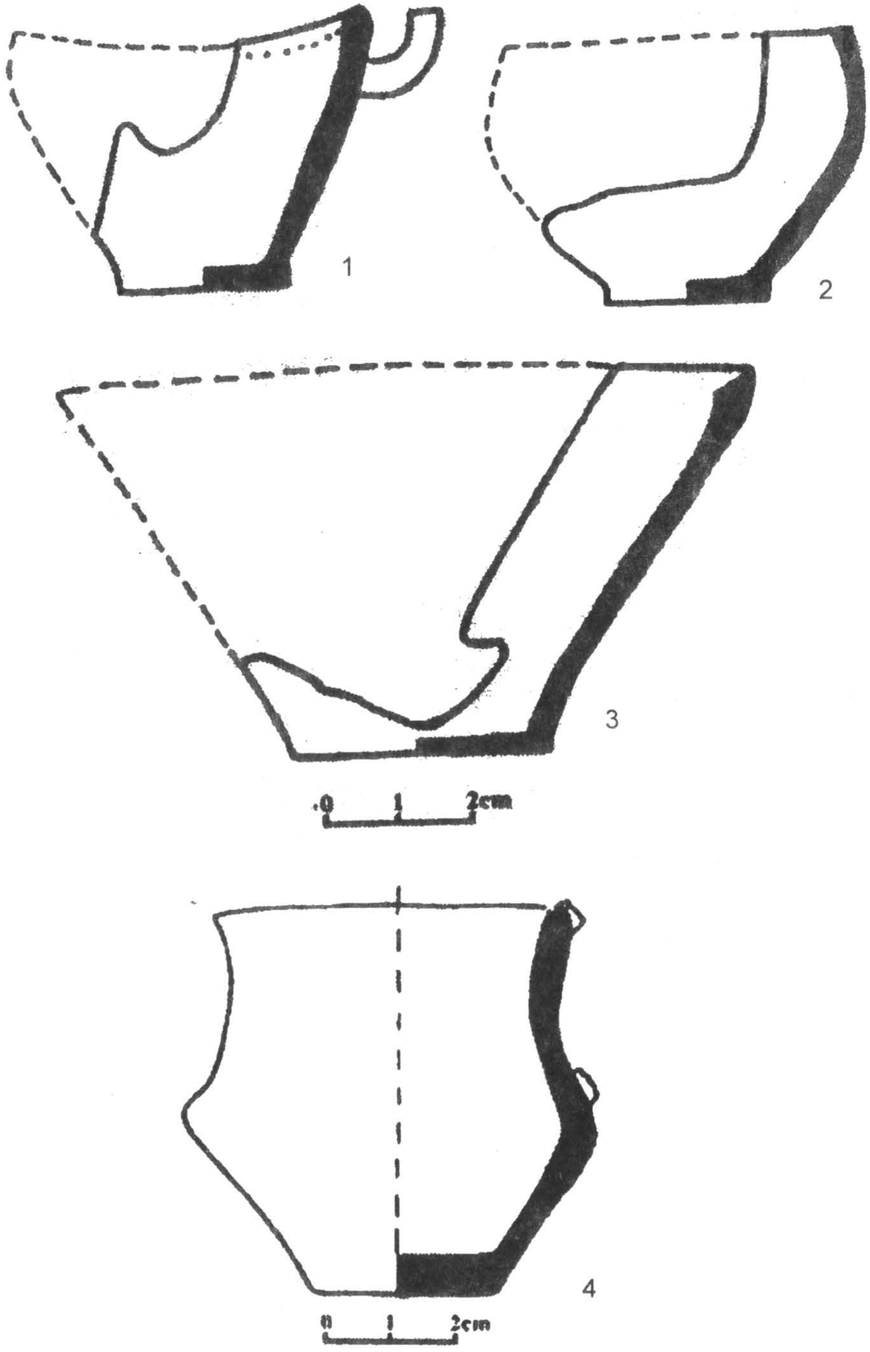

Pl. XXII

https://biblioteca-digitala.ro

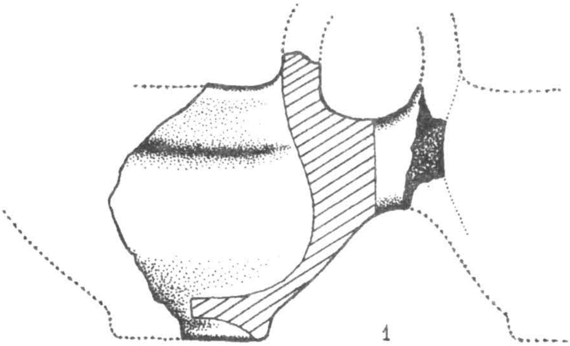

1

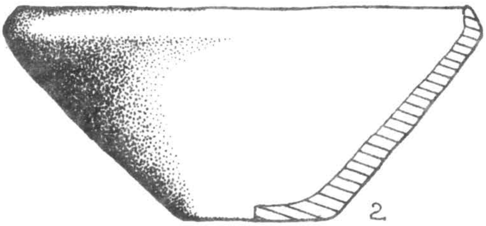

2

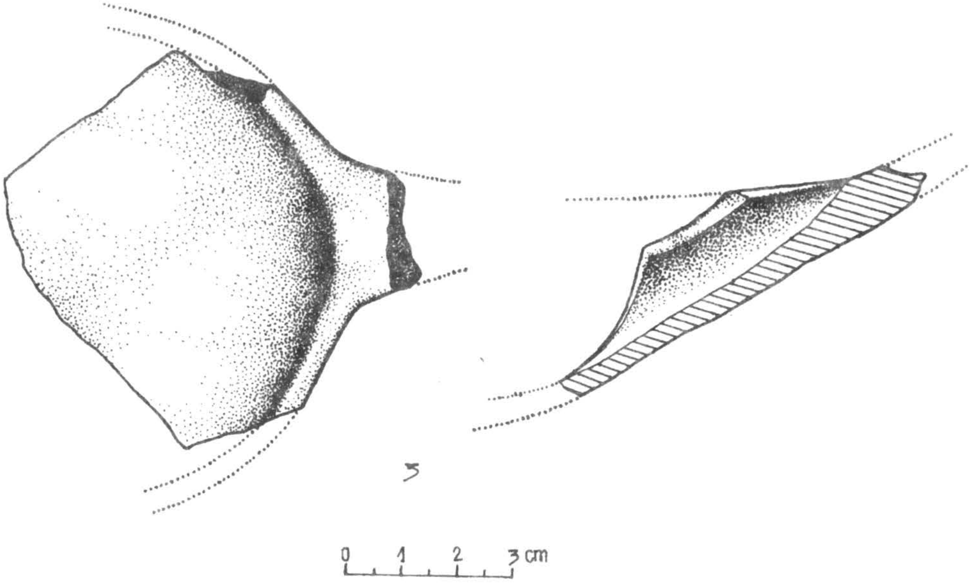

3

Pl. XXIII

https://biblioteca-digitala.ro

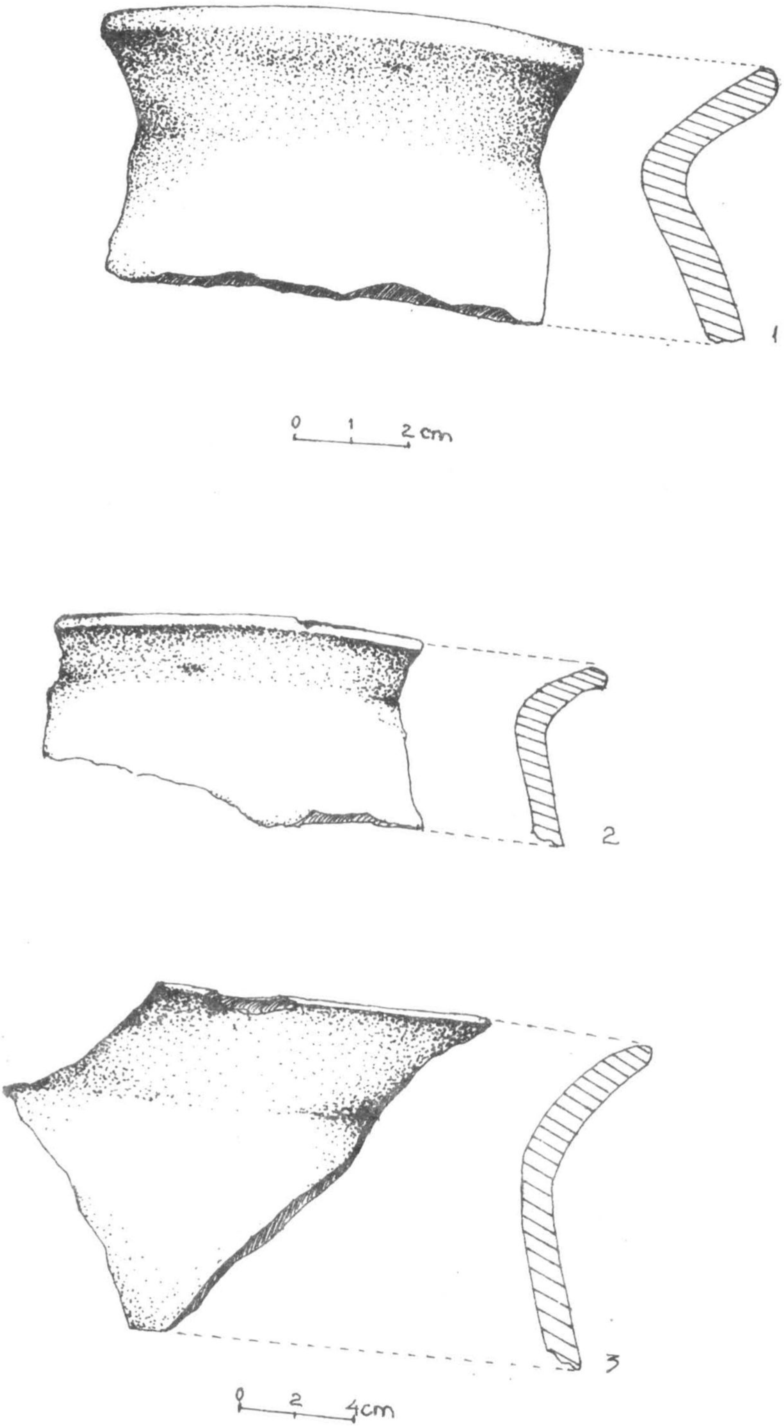

Pl. XXIV

https://biblioteca-digitala.ro

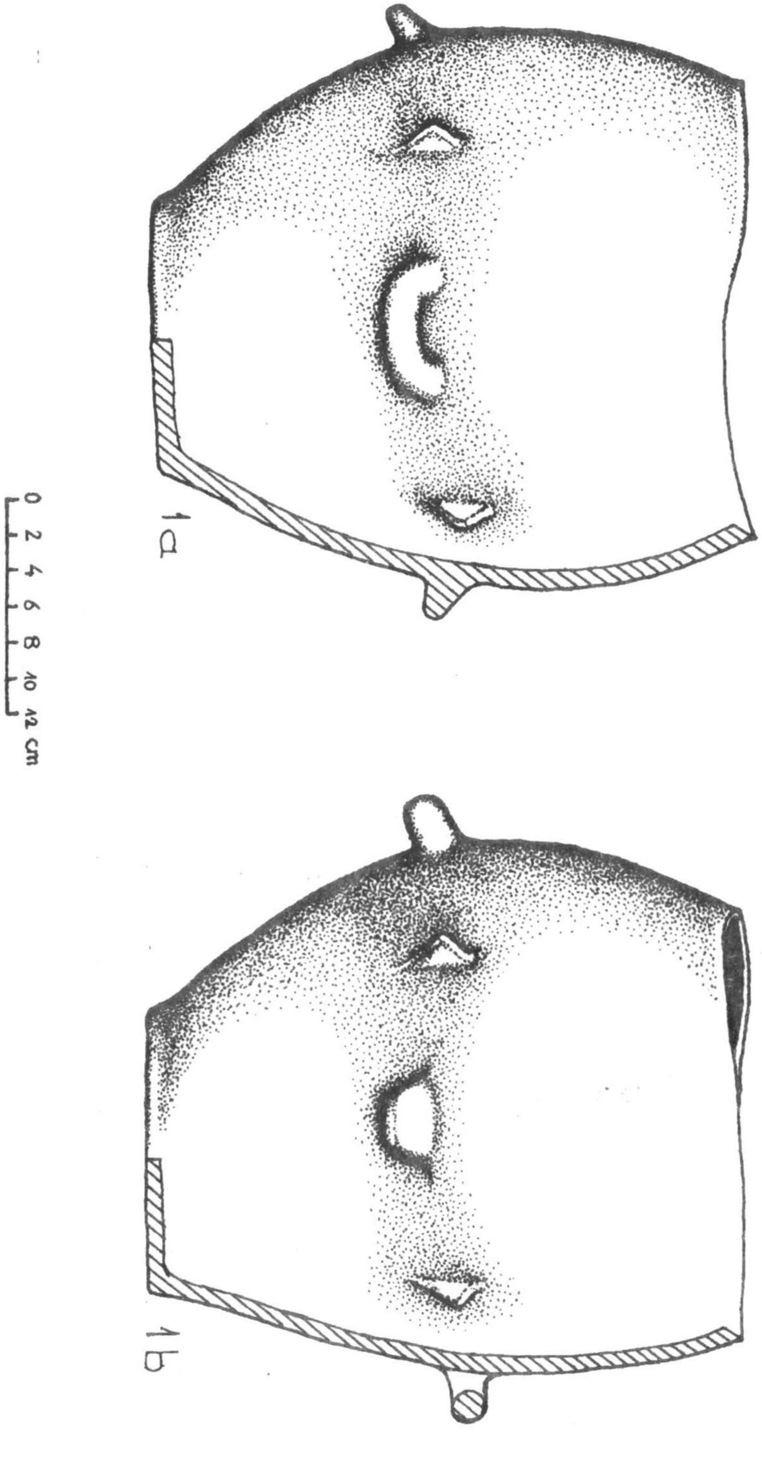

Pl. XXV

https://biblioteca-digitala.ro

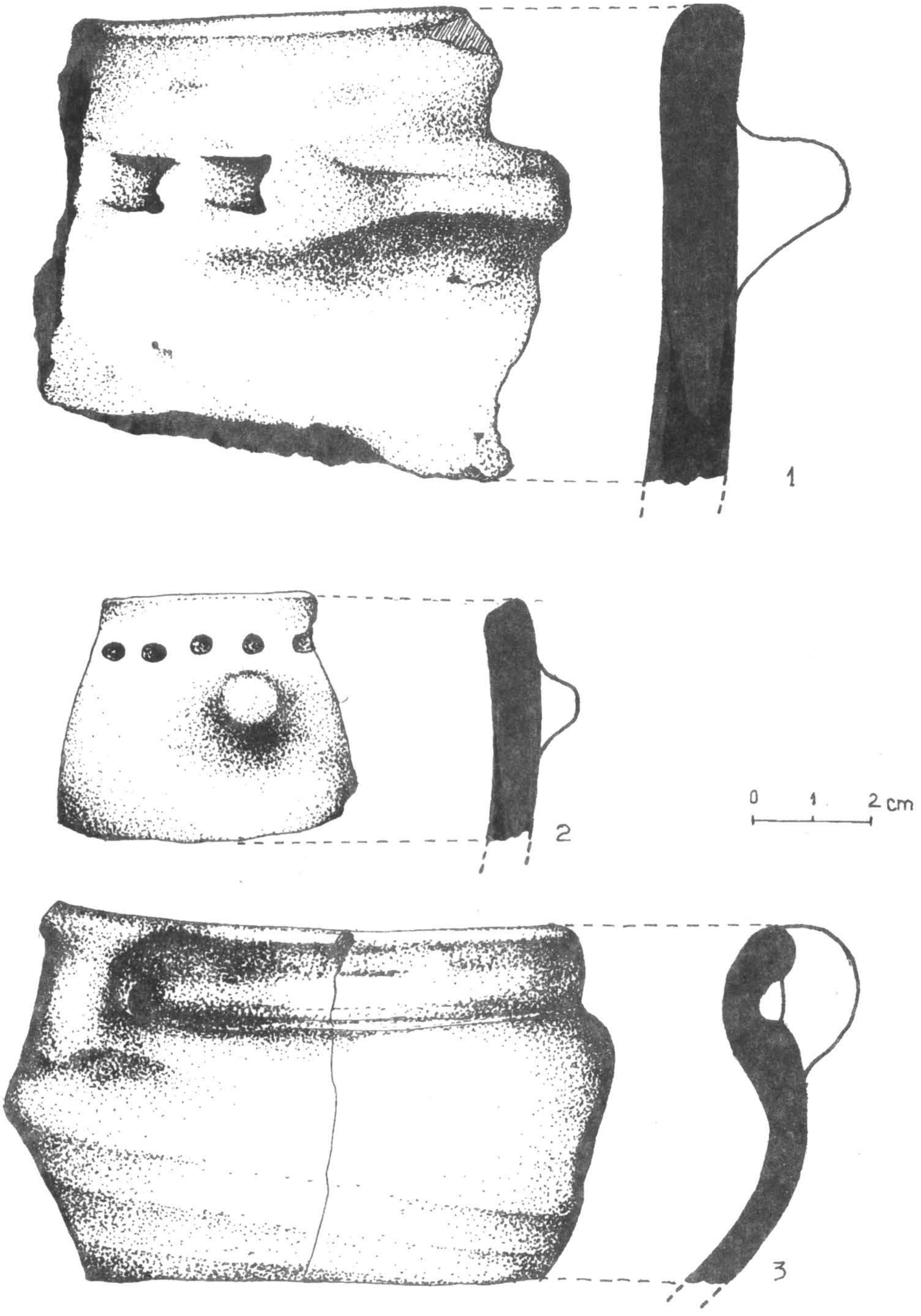

Pl. XXVI

https://biblioteca-digitala.ro

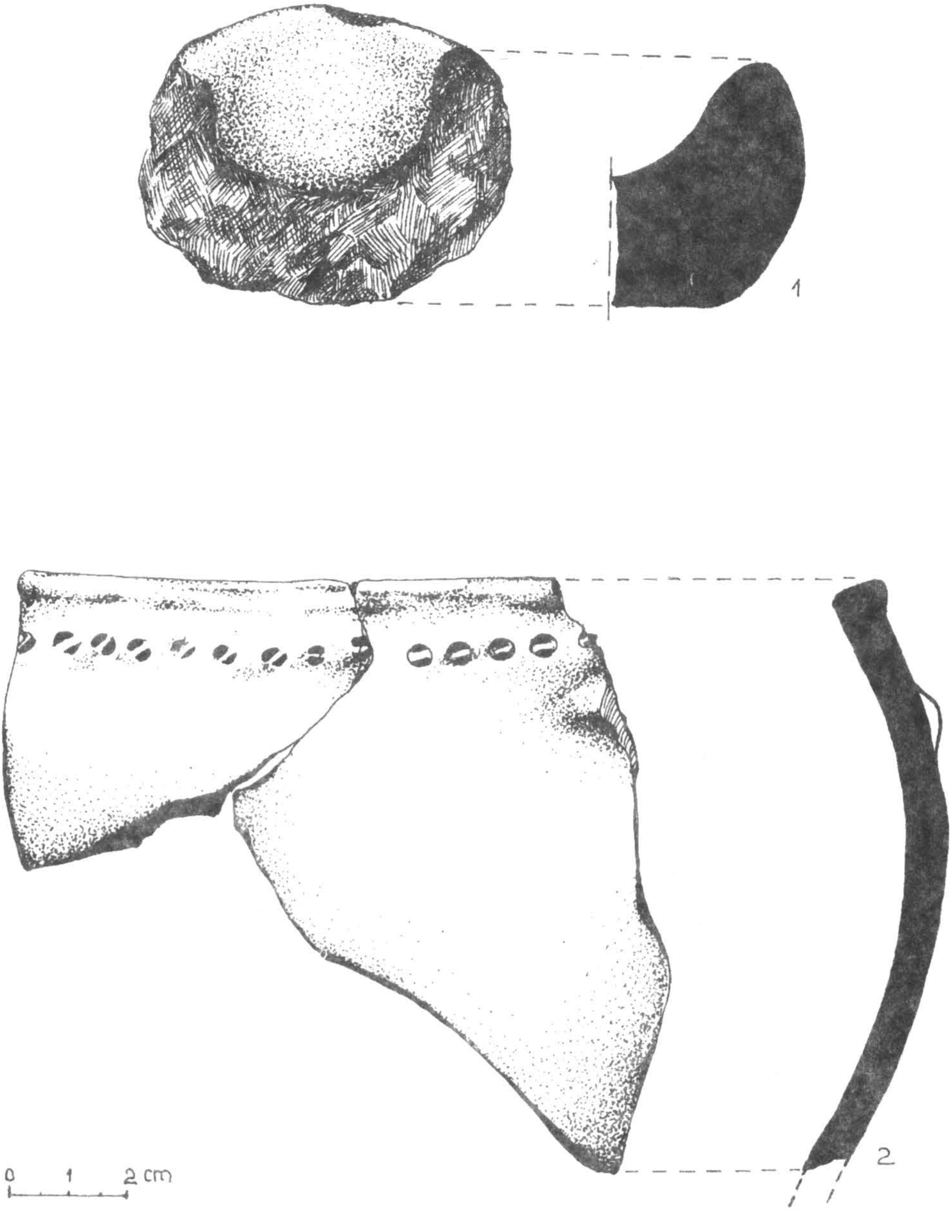

Pl XXVII

https://biblioteca-digitala.ro

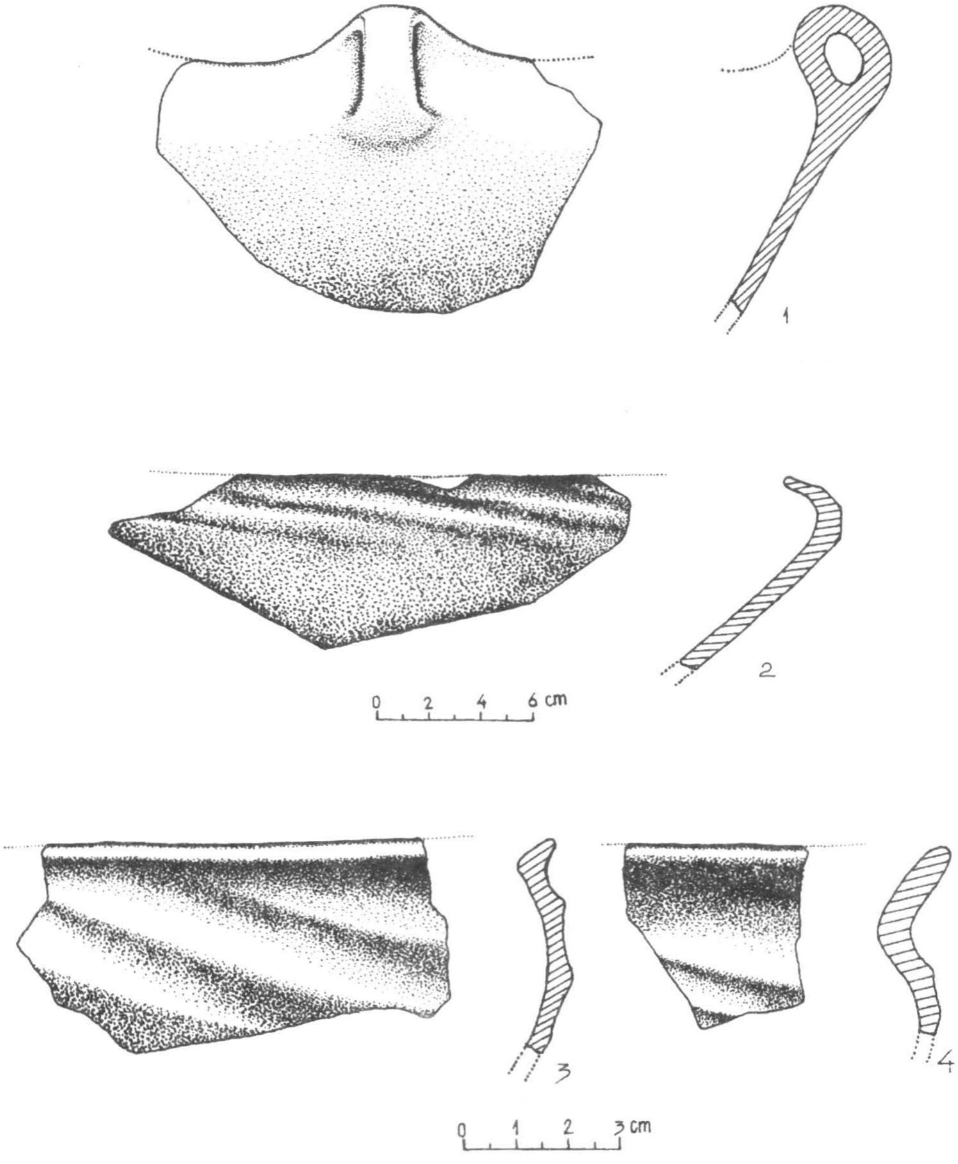

Pl XXVIII

https://biblioteca-digitala.ro

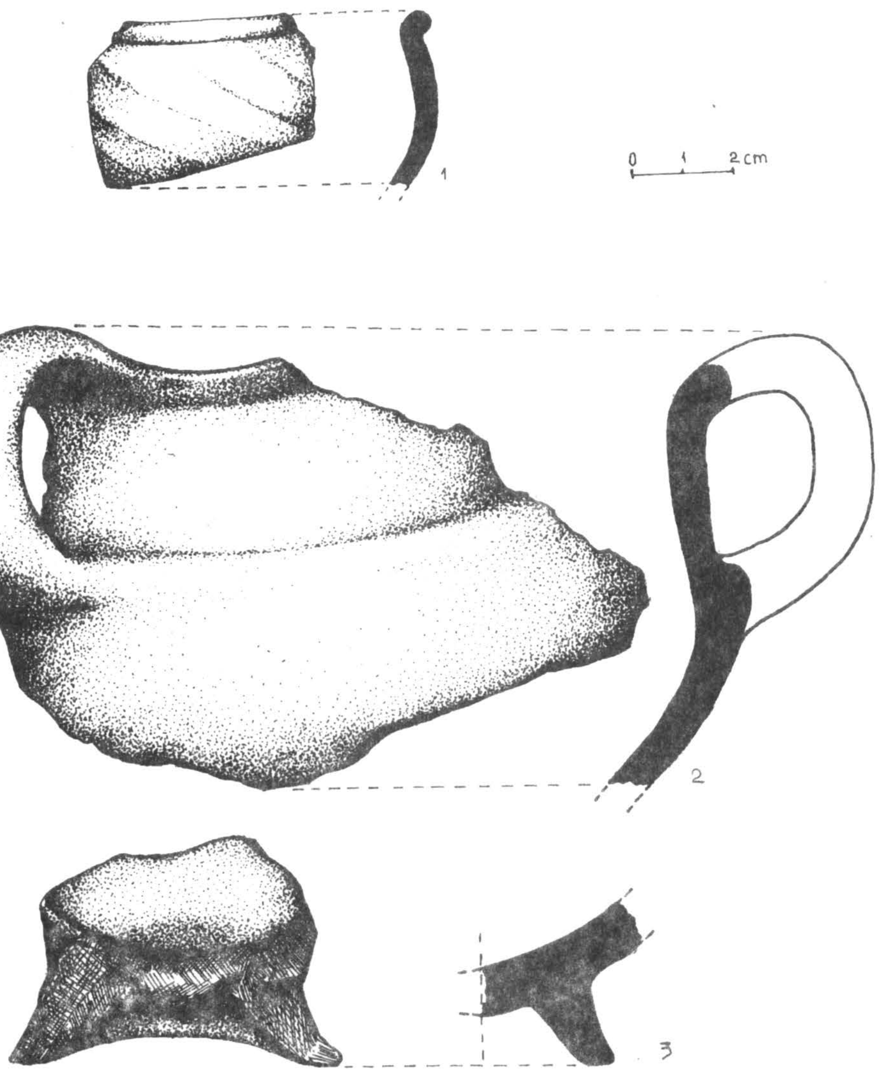

Pl. XXIX

https://biblioteca-digitala.ro

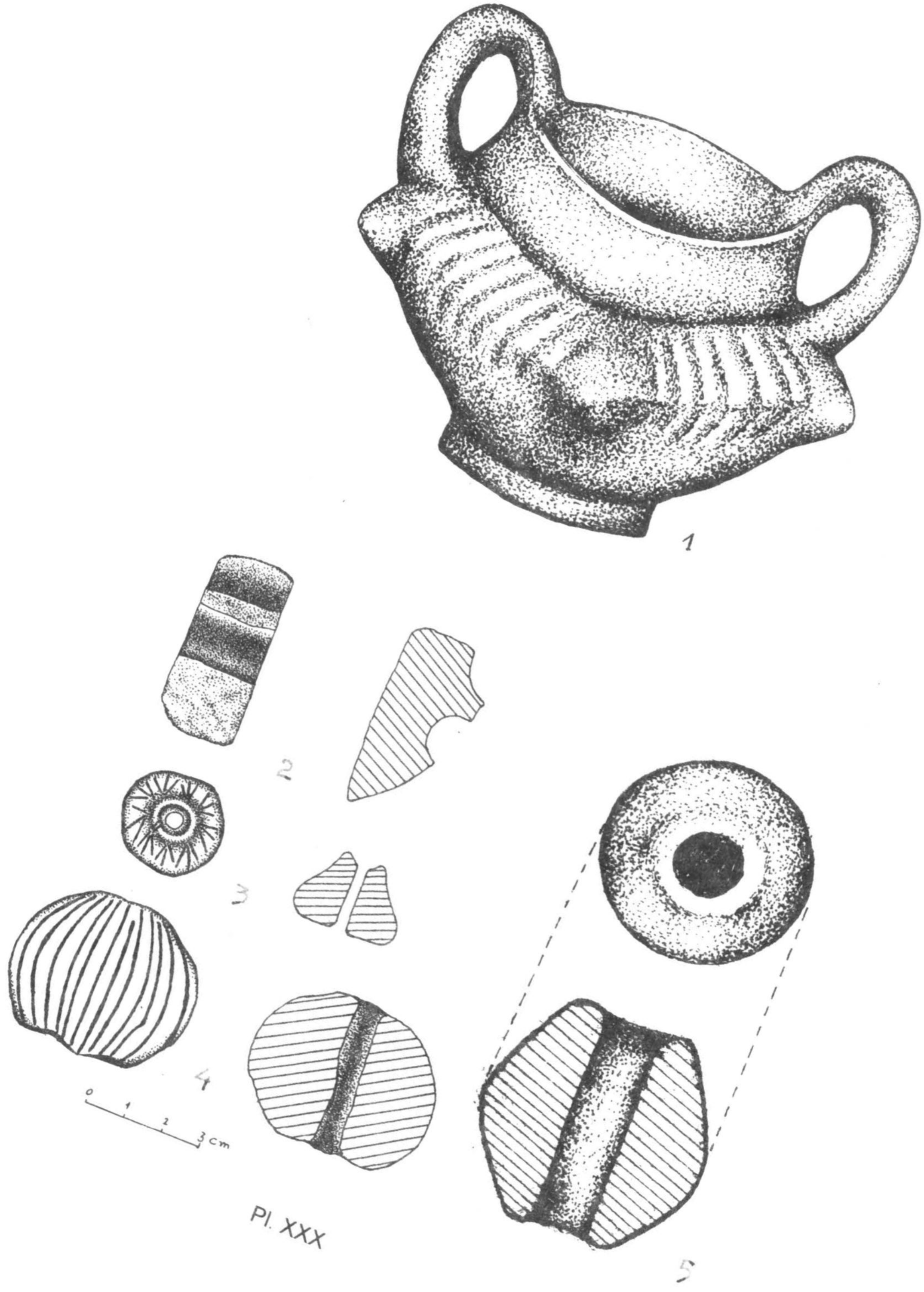

Pl. XXX

https://biblioteca-digitala.ro

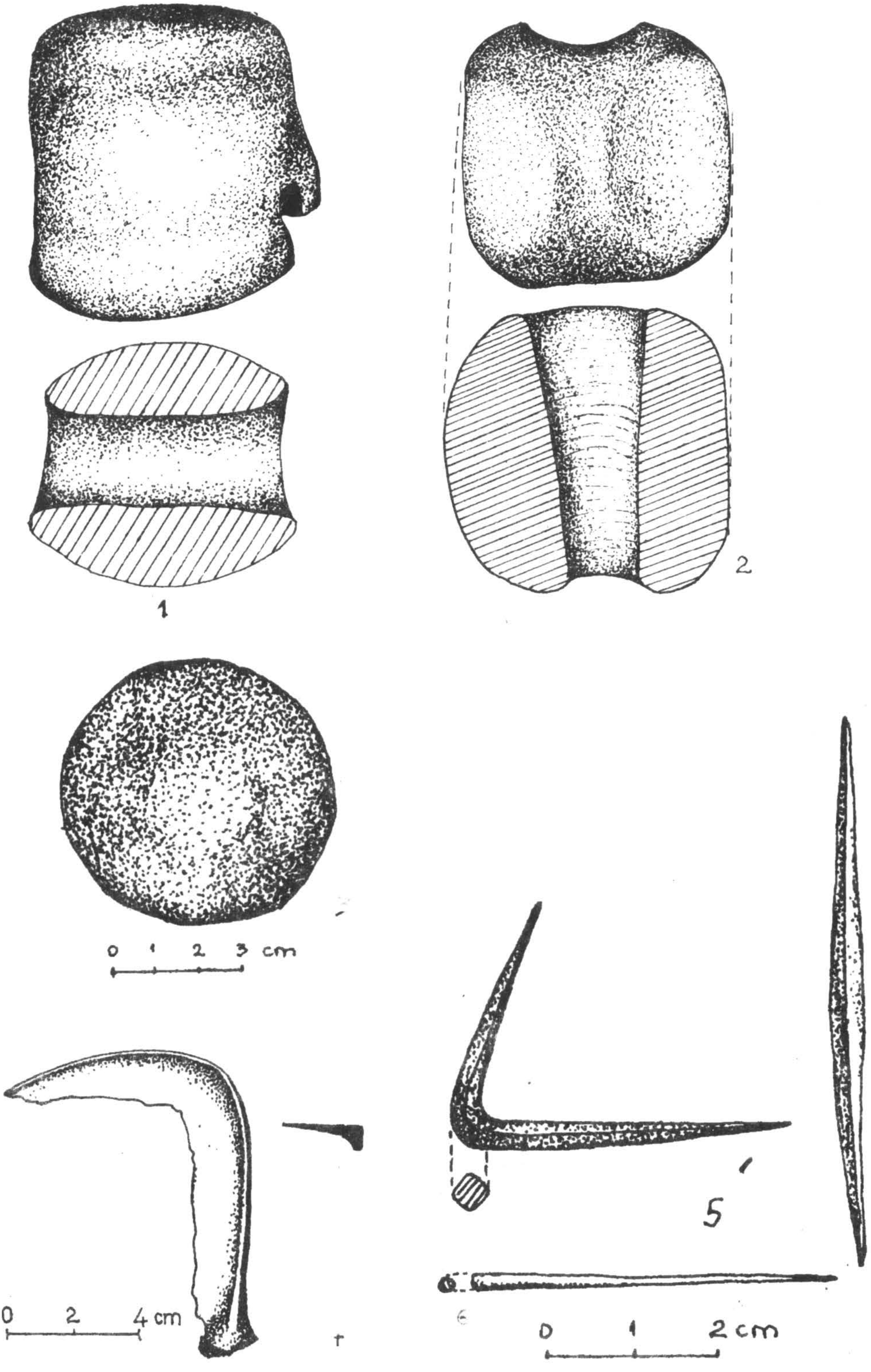

Pl XXXI

https://biblioteca-digitala.ro

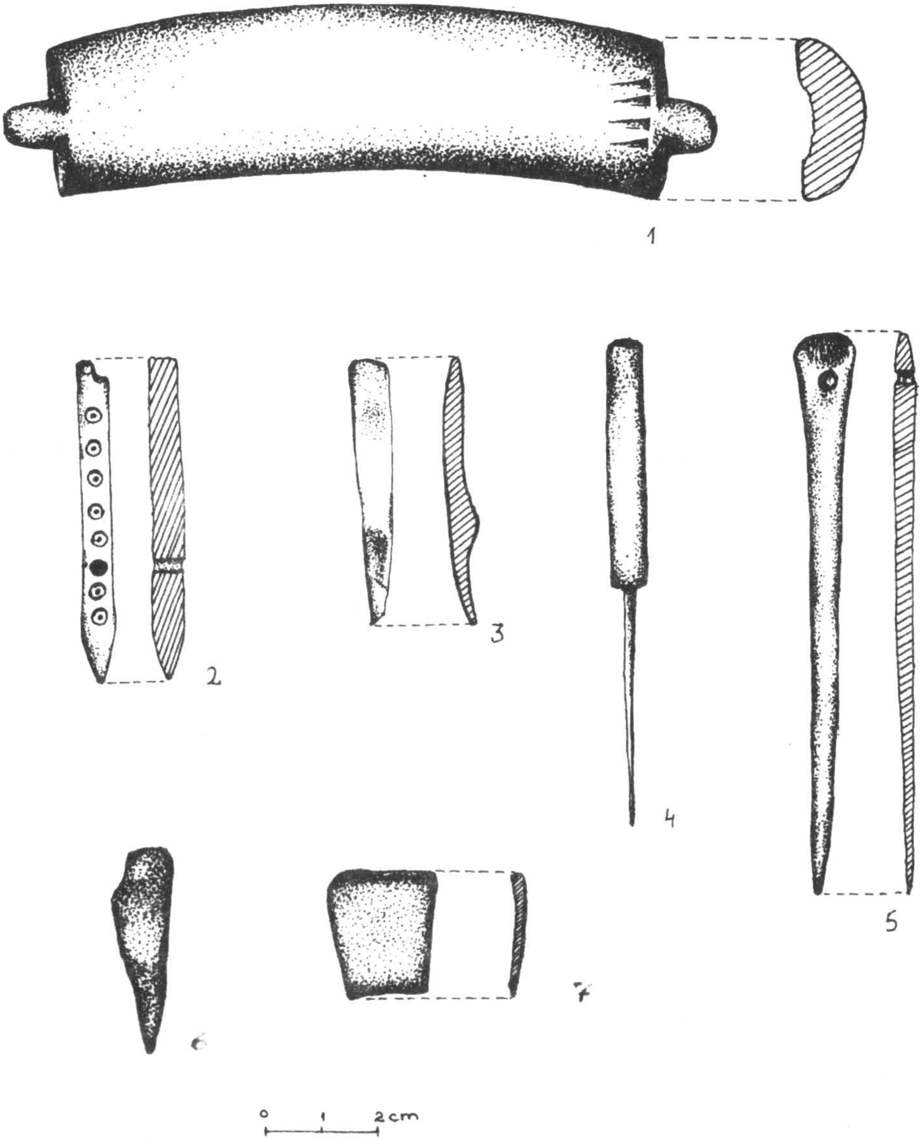

Pl. XXXII

https://biblioteca-digitala.ro

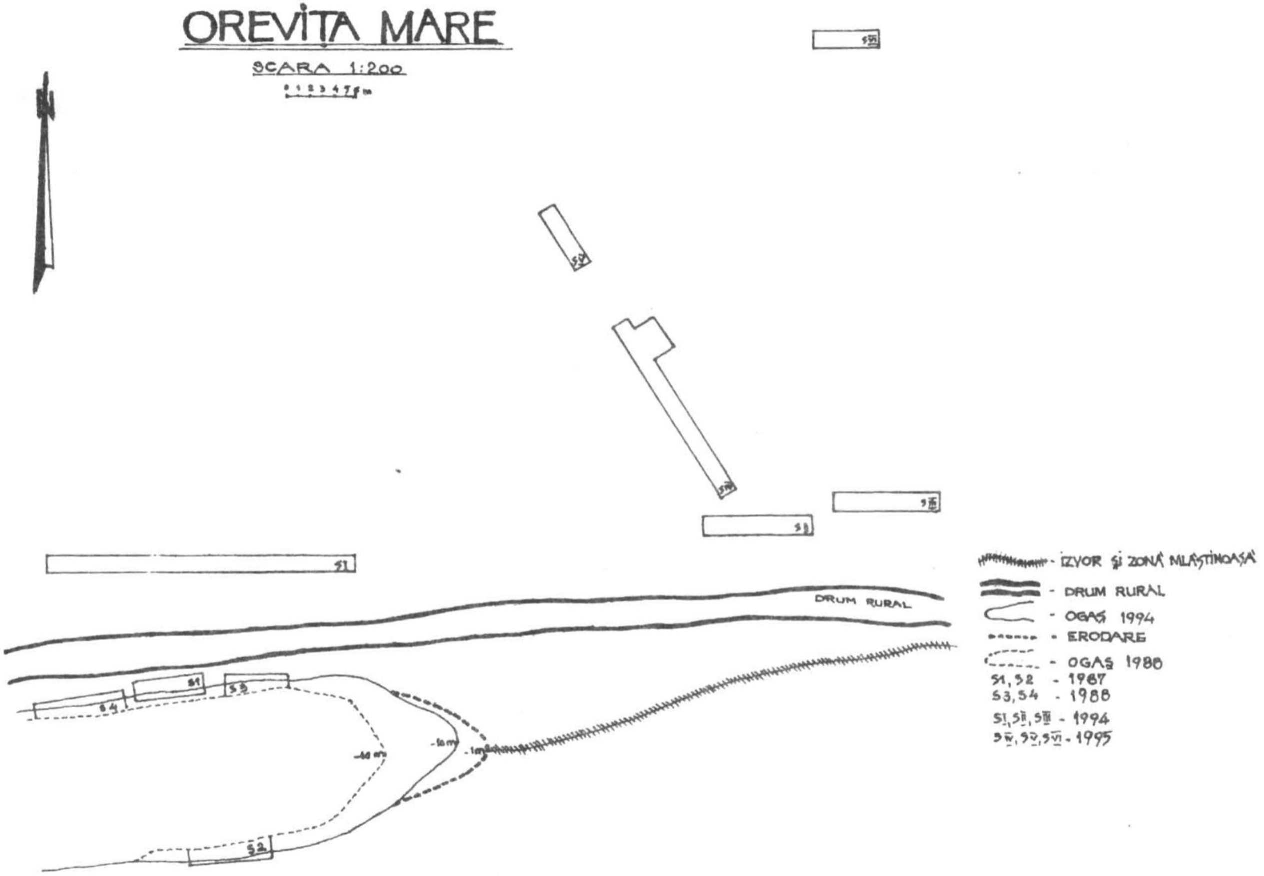

Pl. XXXIII

https://biblioteca-digitala.ro

DESCOPERIRI ARHEOLOGICE RECENTE ÎN PERIMETRUL ORAŞULUI ANTIC DROBETA

Ion Stîngă

Este binecunoscut faptul că o cercetare arheologică sistematică a oraşului antic Drobeta este imposibil de realizat datorită amplasării oraşului modern peste oraşul antic.

Prin urmare, orice descoperire, fie întâmplătoare, fie urmare a unei săpături de salvare pentru eliberarea terenului de sarcină istorică, este salutară.

Descoperirile semnalate mai jos se găsesc în jurul castrului Drobeta, la distanțe cuprinse între 150-300 m (fig.1).

I. Str. Independenței nr.7

Este situat la o distanță de cca 150 m vest de castrul Drobeta, în apropierea pieței Ghika, locul unde au fost descoperite urmele unui mic atelier pentru prelucrarea metalelor[1]. Cercetarea de salvare a fost prilejuită de extinderea unei pivnițe mai vechi cu încă 2 m spre nord. În caseta realizată în acest scop au fost descoperite mai multe materiale ceramice fragmentare, fragmente de țiglă şi cărămidă. Întreg materialul arheologic poate fi încadrat în secolele II-III p. Ch.

1. Cupă – pahar – fragmente

Se păstrează jumătate din vas, realizat din pastă fină de culoare cărămizie, cu fundul circular evazat, pereții oblici, cu buza profilată şi rotunjită. În interiorul vasului, pe fund, se găseşte o ştampilă scrisă pe un singur rând, retrograd, cu litere bine conturate, ce redă numele lui AELIVS VITALIS (fig.2).

Acesta pare a fi primul meşter olar cunoscut la Drobeta până în acest moment. Cu alt prilej am inventariat argumentele arheologice cunoscute la Drobeta ce demonstrează existența unui puternic centru de olari[22]. Meşterul drobetan, a imitat ca formă un vas *terra sigillata* de tip DRAG.49. Tipul de vas cunoaşte o mare răspândire în Oltenia (Drobeta, Romula, Stolniceni)[3].

2. Element arhitectural, fragmentar

Este realizat din calcar marmorean (17x13 cm)şi pare a fi un fragment dintr-un capitel (fig.3/1).

3. Capac de amforă (fig.3/2)

Din pastă de proastă calitate, modelat cu mâna (d. 11 cm).

4. Capac de amforă (fig.3/3)

Din pastă de proastă calitate, modelat cu mâna (d. 9 cm).

---

[1]Doina Benea, *Oglinzi romane de plumb descoperite la Drobeta*, în, DROBETA, 2, 1974, Drobeta Tr. Severin, p. 169-17

[2] Ion Stîngă, *Viața economică în Dacia romană*, Bucureşti, 1998, p. 79-96

[3] Ghorghe Popilian, *Ceramica romană din Oltenia*, Craiova, 1976, p. 697-704

https://biblioteca-digitala.ro

II.Str. Traian nr.162

În interiorul unei construcţii – magazie, din zid, s-a realizat o groapă adâncă de 1,40 m. La baza gropii, dintr-un strat deranjat probabil între cele două războaie mondiale, a fost scoasă o cărămidă romană, de formă pătrată, cu latura de 0,57 m, spartă din vechime. Faţa cărămizii, cu puternice urme de ardere secundară, poartă într-un cartuş dreptunghiular ştampila COH.I.SAG (fig. 3/4). Pe lângă cărămidă, multe urme de zgură şi stropitură din bronz şi un fragment ceramic ce pare a fi făcut parte dintr-un creuzet. Este posibil să fi fost iarăşi un mic atelier pentru prelucrarea metalelor, cărămida, de mari dimensiuni, fiind folosită drept vatră.
COH.I.SAG. a staţionat la Drobeta la începutul sec. III[4] unde pare să fi avut şi o *officina*[5].

III. Str. Traian nr. 227 A

Locul este situat la la circa 150 m N-V de castrul Drobeta, în perimetrul actualei universităţi particulare Gh. Anghel.
Lucrările pentru fundaţia unei construcţii noi au fost făcute fraudulos. Prin urmare, materialele ce vor fi prezentate mai jos sunt recuperate din pământul excavat, iar propunerile de stratigrafie sunt făcute numai prin observaţii de teren.

Se pare că în acest loc a existat o construcţie deosebită cu elevaţie şi subsol. Materialul arheologic a fost recoltat şi de la adâncimea de 2 m. Refacerea construcţiei presupune o nouă tehnică ce constă într-un rând de zidărie din piatră de râu, ordonată, sau mai bine zis, nivelată, cu un rând de cărămidă legată cu mortar.

1. Ceramica

A fost recoltată o mare cantitate de ceramică, fragmentară. O categorie ceramică de culoare cărămizie cu firnis roşu, aparţine castroanelor de diferite mărimi (fig.4/7,8) şi oalelor cu două torţi şi gât înalt (fig. 4/1,2).

Altă categorie ceramică, din pastă gri-cenuşie – zisă de uz comun, aparţine mai ales oalelor fără torţi şi capacelor (fig.4). Predominantă este însă ceramica de calitate, producţie a atelierelor locale drobetane. Între ele se remarcă un fragment ceramic ştampilat (fig.4/5) binecunoscut în producţia atelierelor ceramice locale[6].

2. Bronzuri

Sunt destul de numeroase şi interesante pentru o descoperire întâmplătoare:

a) Mâner de pensetă (fig.5/1)
   Bronz turnat, L: 6 x 12 cm
b) Apucătoare de opaiţ zoomorfă (fig.5/2)

---

[4] Constantin C. Petolescu, *Unităţile auxiliare din Dacia romană*, în, SCIVA, 46, 1995, 3-4, p. 237

[5] Ion Stîngă, *Op. cit.*, p. 75

[6] Nicolae Gudea, *Vasele ceramice ştampilate de la Porolissum*, în, ActaMP, 4, Zalău,1980, p. 105-190

https://biblioteca-digitala.ro

Bronz turnat, cu protoma în formă de cap de cal. Calul are gura şi nările deschise, urechile drepte, iar coama cade în şuviţe regulate de o parte şi de alta. Pe cap, prin incizii, este redat căpăstrul.

Un opaiţ realizat în ceramică, cu apucătoarea în formă de cap de cal, a fost descoperit la Diana (Karatas) în Serbia, văzut de noi în muzeul Djerdap din Kladovo[7]. Un opaiţ din bronz cu apucătoare în formă de cap de cal se găseşte în Muzeul de arheologie din Frankfurt pe Main, descoperit în *vicus-ul* din Heddernheim, şi datat în sec. I p. Ch[8].

c) Mąciuca lui Hercule (fig.5/4)

Bronz turnat, cu capul rotunjit, cu 9 nodozităţi pe cap. L: 5,7 cm, diametrul: 0,8 cm. Poate să fi făcut parte dintr-un ansamblu de cult închinat lui Hercule, sau ca piesă de sine stătătoare.

d) Ataş pentru toartă de vas (fig.6)

Bronz turnat masiv în formă de scut. În relief, este redată o faţă feminină, bine conturată, cu părul în şuviţe trase în spate ce încadrează faţa, strâns în creştet de unde porneşte cârligul pentru agăţarea torţii. Chipul feminin (meduza ?) este încadrat de incizii ondulate.

Agăţătoarea şi cu rol ornamental era lipită sub buza vaselor metalice. Dimensiuni: l: 6 cm, la: 4,3 cm, grosime: 2 cm.

Agăţători fixate pe vase de metal sunt destul de cunoscute, fie simple, neornamentate ca cea descoperită la *villa rustica* de la Gârla Mare (inedită) sau ornamentată cu chip uman ca cea păstrată în Muzeul de arheologie din Frankfurt a Main, Germania[9], sau în alte variante la Tibiscum sau Ungra (jud. Braşov)[10].

Cu această ocazie au fost descoperite şi 14 monede, nedeterminate încă. Între ele, putem preciza un bronz emis de Marcus Aurelius pentru Faustina Senior (Diva Faustina), doi denari emişi de Severus Alexander, dintre care unul suberat, un bronz emis de Filip Arabul, cu inscripţia Provincia Dacia, an II şi trei monede de bronz, emisiuni ale oraşului Niceea.

Întreg materialul arheologic şi numismatic propune o încadrare cronologică în secolele II-III p. Ch.

În colţul de N-E al castrului Drobeta a fost păstrat un martor de 20 x 20 m, necercetat. Din peretele acestui martor au fost recoltate câteva materiale arheologice.

a) Trei bucăţi atipice, din bronz aurit ce par a fi aparţinut unei statui, în mărime naturală, probabil imperială. Una dintre bucăţi pare a proveni din gâtul unei statui bărbăteşti.

b) Mâner de vas (fig.7)

Bronz cu patină verde, turnat masiv, are două braţe laterale în formă de cap de pasăre cu care se fixau sub buza vasului metalic. Deasupra braţelor se ridică o palmetă. Pe corpul mânerului, sunt redate în altorelief două păsări

---

[7] Catalog *The Iron Gates Museum of Archeology*, Beograd, 1996, p. 15

[8] Catalog *Archäologische Reihe Römische Bronzen II*, nr.14, Frankfurt an Main , 1990, p.49, nr.23

[9] Catalog *Idem*, p.71 nr.39

[10] Catalog *Antique Bronzes in Romania*, Bucureşti, 2003, nr. 239, 244, 245,

https://biblioteca-digitala.ro

ce par a fi păsări de baltă. Partea mânerului ce se fixează pe corpul vasului redă o femeie nudă, cu părul lung, în vânt. I: 16 cm, deschiderea brațelor: 12,5 cm.

https://biblioteca-digitala.ro

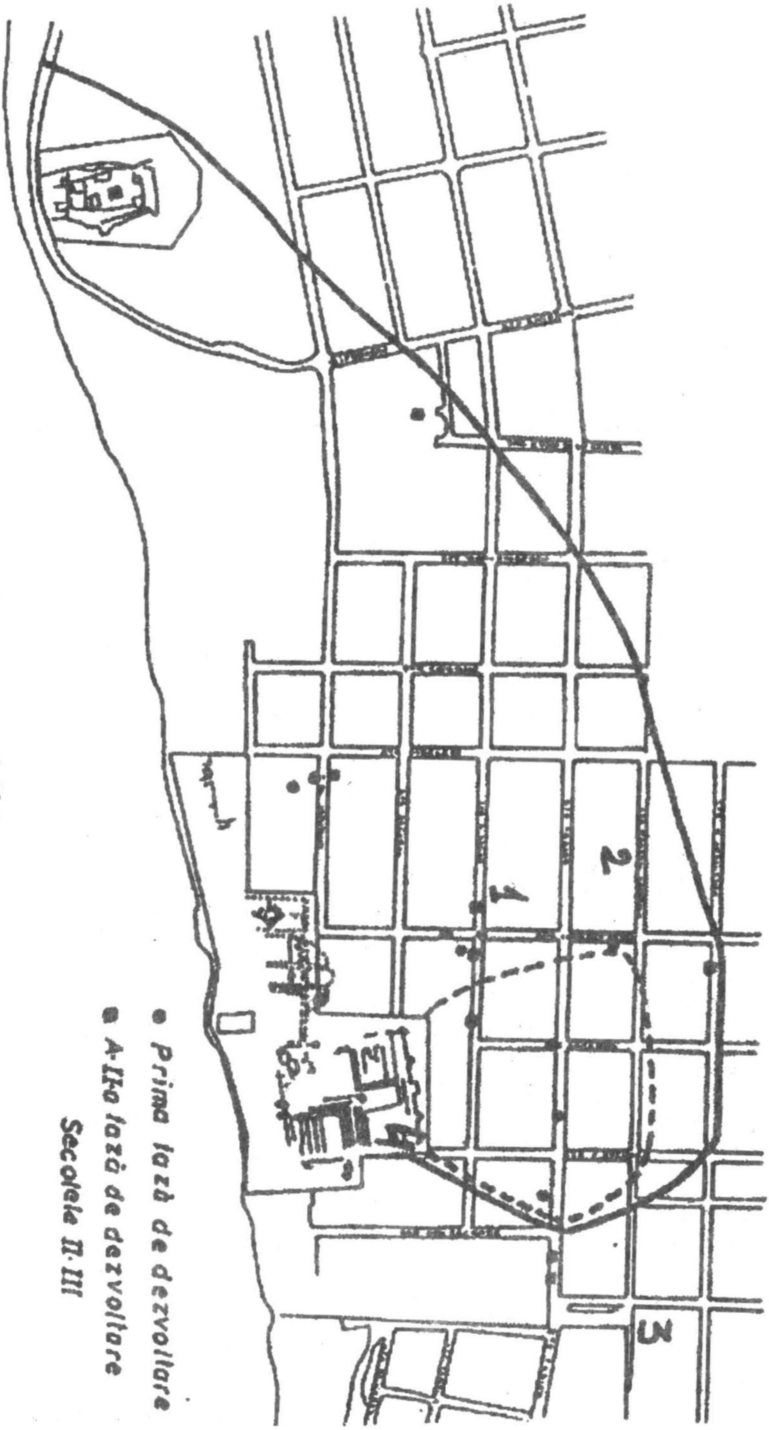

Fazele probabile de evoluție

fig. 1

https://biblioteca-digitala.ro

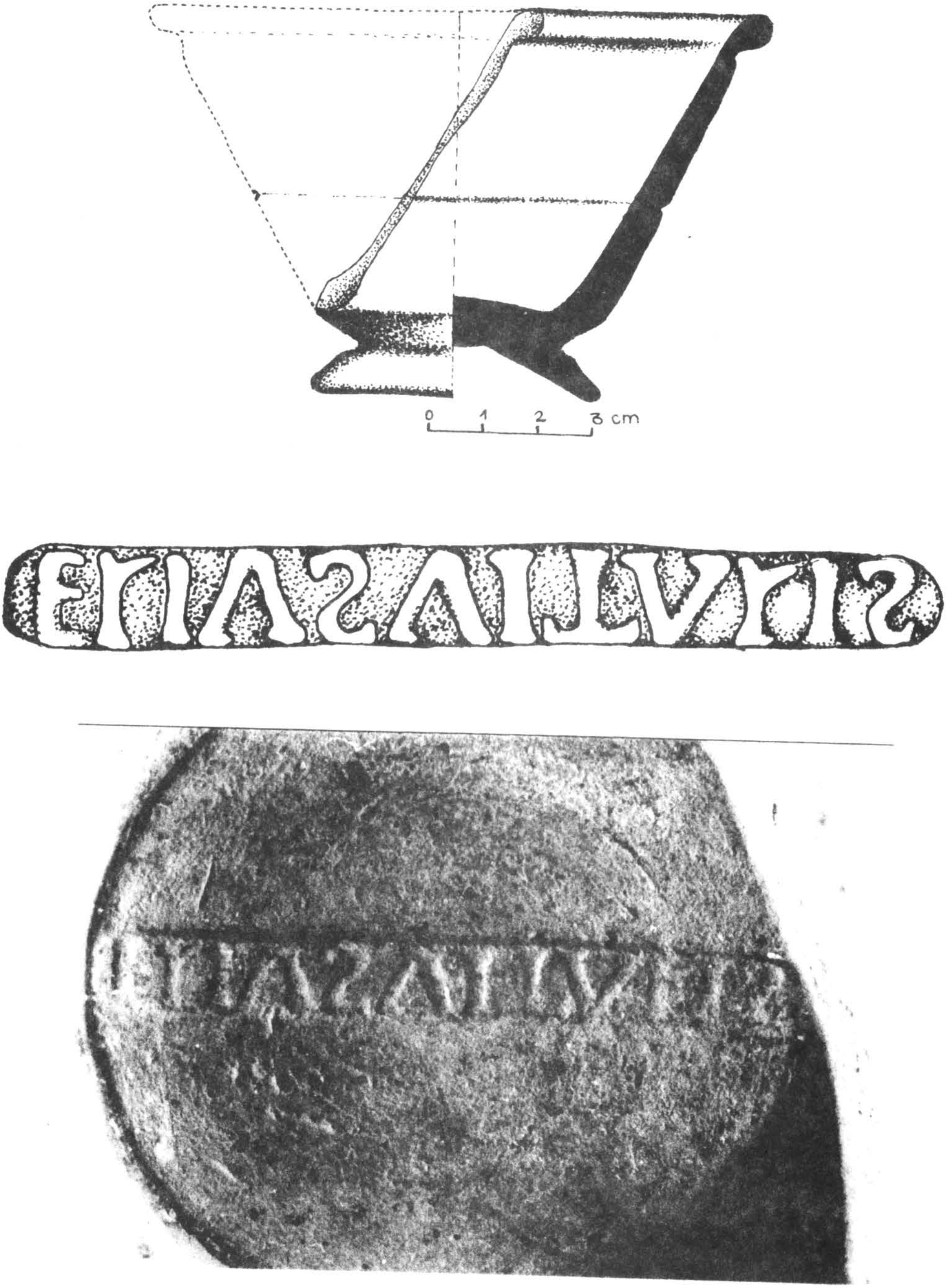

fig. 2

https://biblioteca-digitala.ro

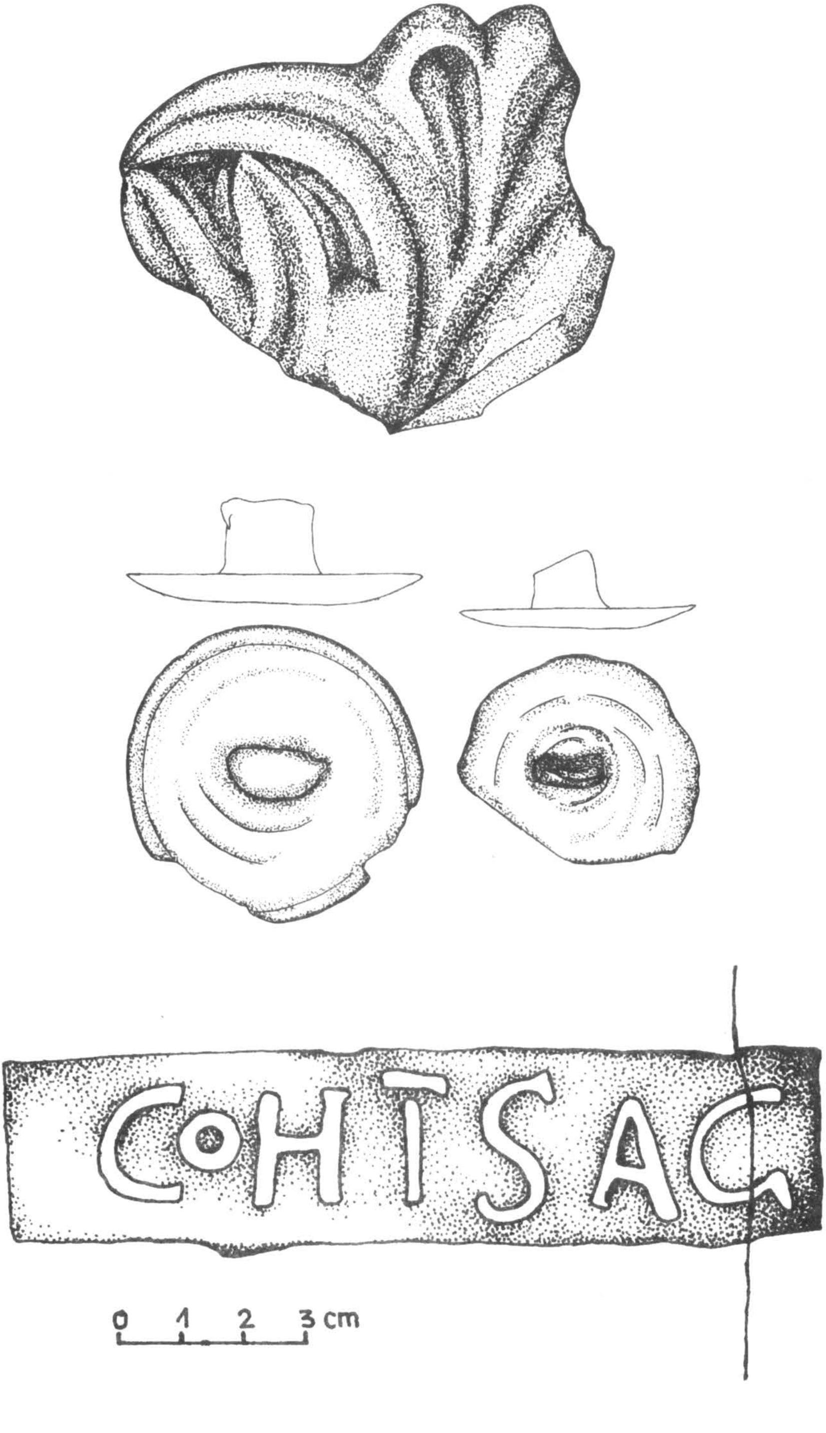

fig 3

https://biblioteca-digitala.ro

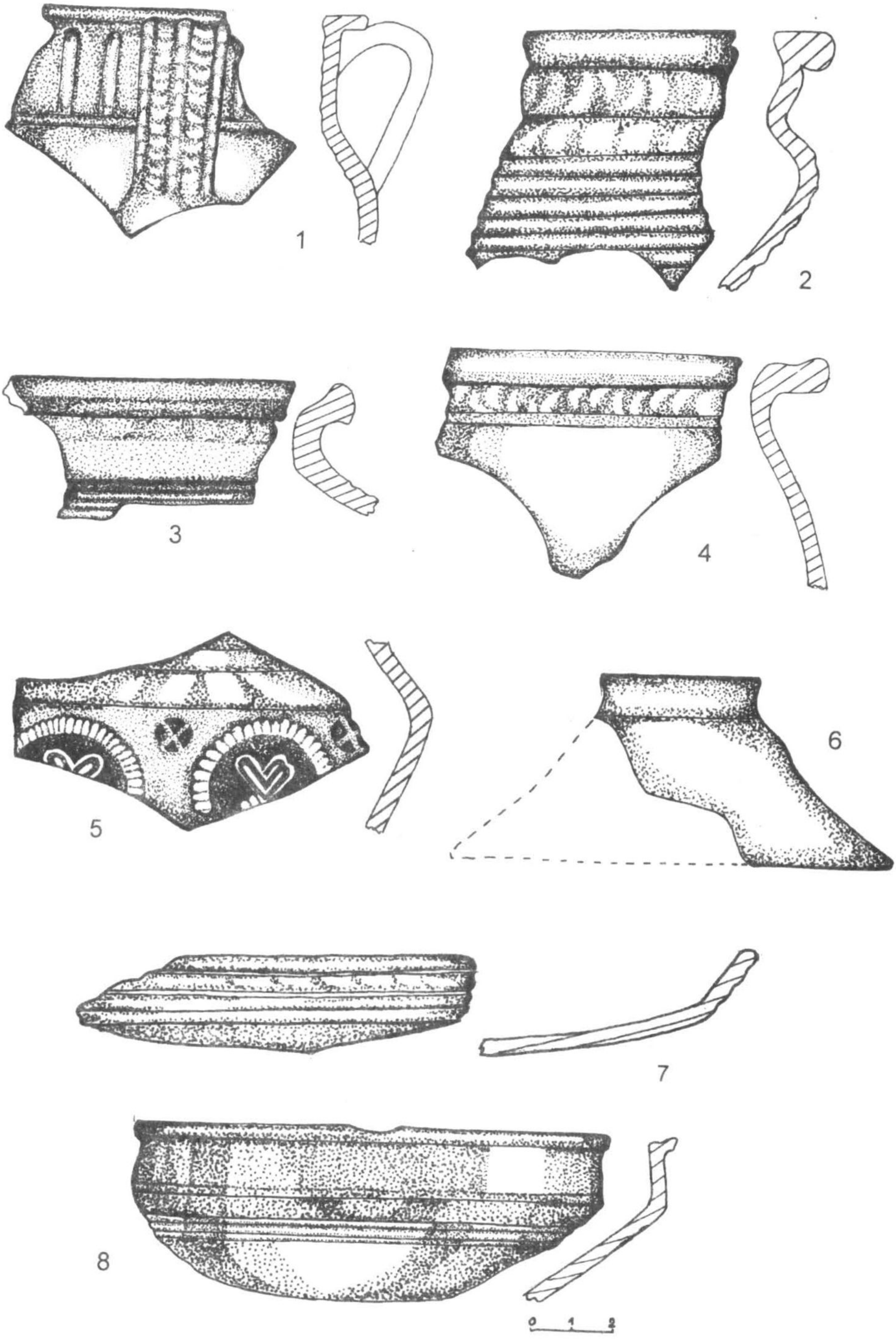

fig. 4

https://biblioteca-digitala.ro

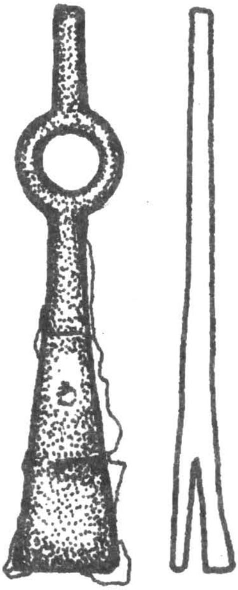

1

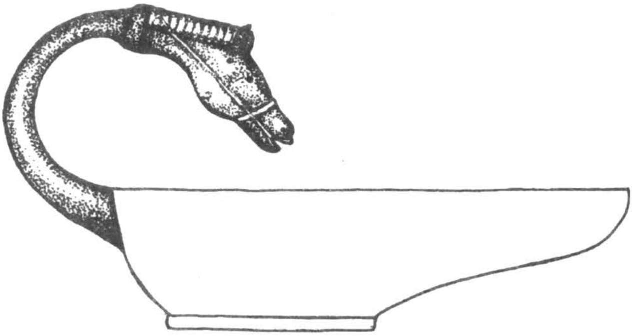

2

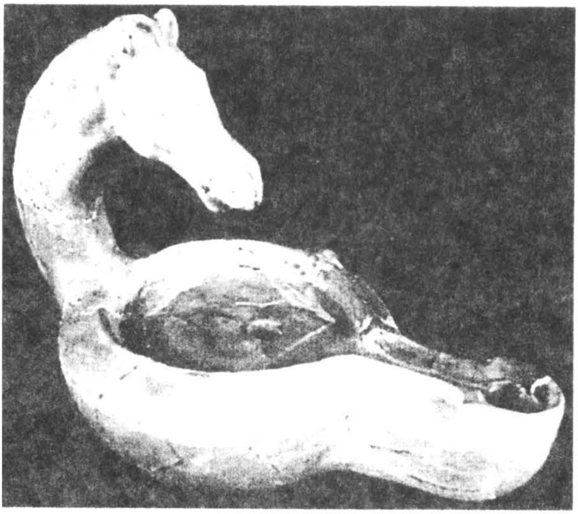

3

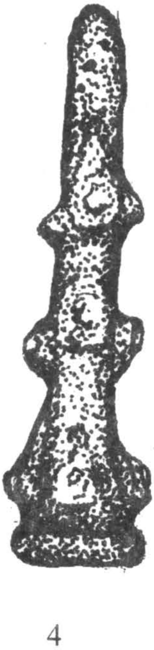

4

fig. 5

https://biblioteca-digitala.ro

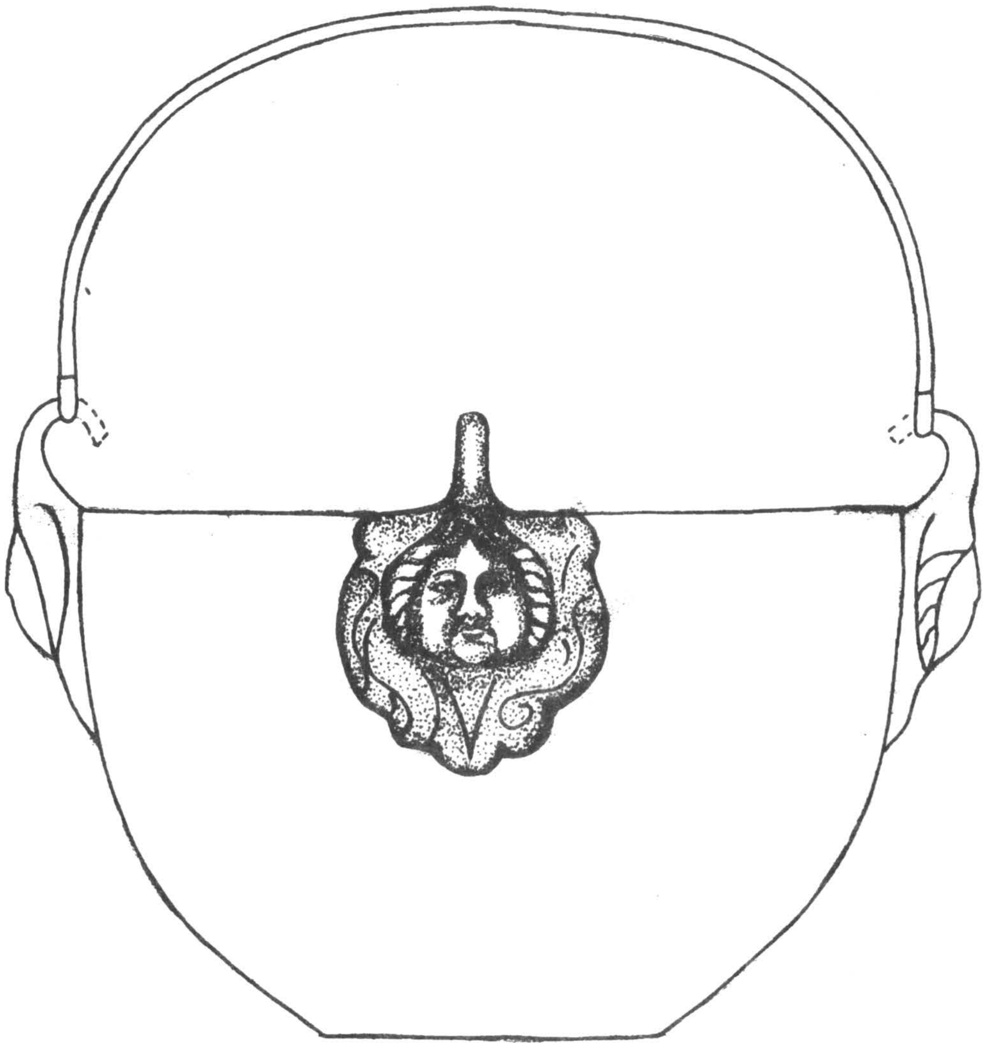

fig. 6

https://biblioteca-digitala.ro

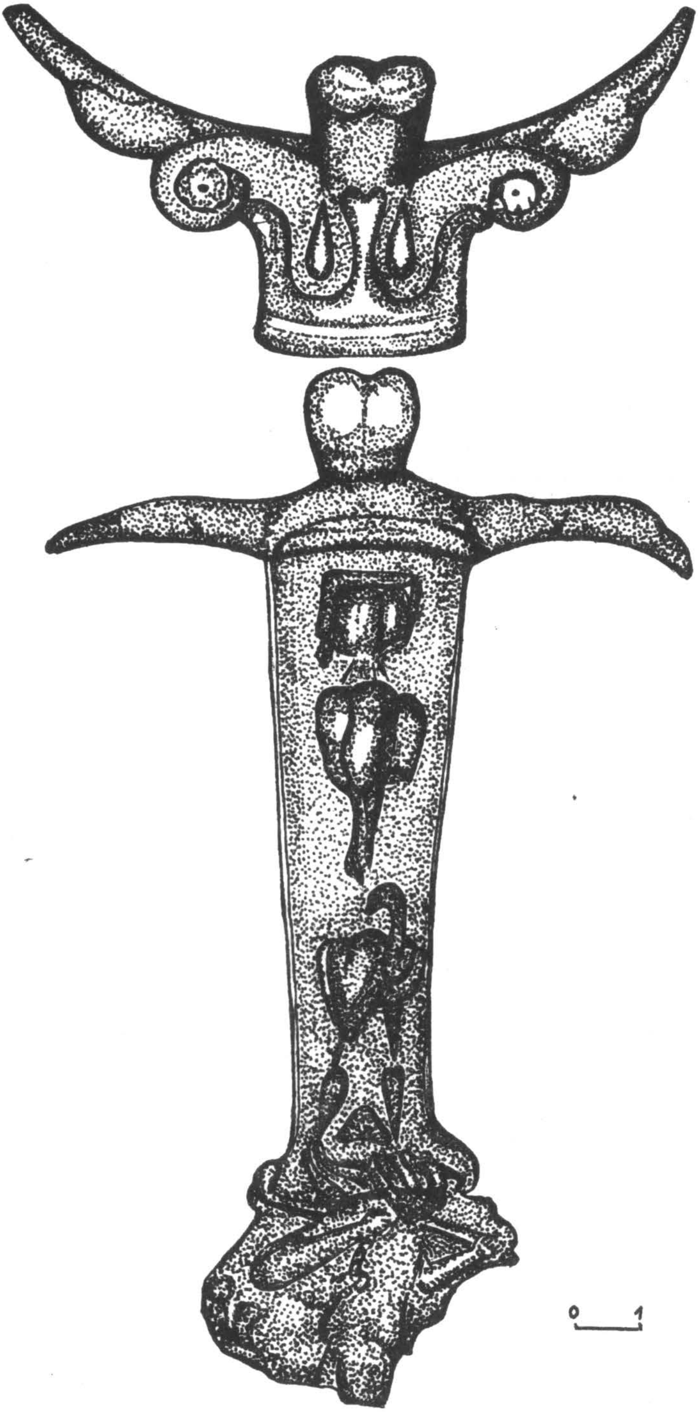

fig. 7

https://biblioteca-digitala.ro

PODOABE ÎN OLTENIA ROMANĂ. FIBULE

Maria Bălăceanu

Fibula este şi ea o podoabă a cărei apariţie trebuie căutată în primele epoci ale civilizaţiei umane. A apărut în epoca bronzului[1] devenind în decursul timpului cea mai populară podoabă, răspândirea sa fiind condiţionată şi de aspectul utilitar - prinderea vesmintelor, chlamida, pe umăr. Acesta i-a asigurat penetrarea în toate mediile sociale, în toate timpurile istorice, până în zilele noastre, ca ac de siguranţă. A cunoscut cele mai mari variaţiuni în formă, decor, mărime, după schimbarea gustului estetic al consumatorilor, capriciile modei manifestându-se mai mult asupra acesteia din urmă. Fiind podoabă pentru toate mediile sociale a fost lucrată din bronz, dar şi din aur şi argint.

Pentru daci Columna lui Traian atestă prin numeroase imagini portul fibulei. Aserţiunea este verificată şi confirmată de numeroasele descoperiri arheologice foarte bogate în astfel de piese, oferind în acelaşi timp şi dovezi pentru varietatea formei[2]. Realitatea istorică a dovedit că această podoabă a fost folosită deopotrivă de bărbaţi şi femei, posibil şi de copii. Pentru femei rolul de podoabă a fost amplificat uneori şi de modul în care era folosită : pe fiecare umăr câte o piesă, legate între ele prin lănţişoare multiplu împletite, precum cel de la Meri-Goala[3].

În perioada romană fibula devine şi mai populară, acum primind şi denumirea din latinescul „fibula"[4]. Este folosită în egală măsură de civili şi de soldaţi, în castre fiind podoaba cea mai răspândită. Este prezentă în aşezări şi necropole ceea ce îi conferă şi rol de podoabă ceremonială, dar şi funerară. Este important să subliniem faptul că pe monumentele funerare sau oficiale, ca fibulă ceremonială, apare numai cea cu forma rotundă, atât pe teritoriul Daciei romane[5], în provinciile vecine[6] cât şi în Orient[7]. Aceeaşi formă are şi fibula imperială[8]. Fibula din costumul princiar al unei statui descoperită în Egipt[9], datată sec. IV, este dreptunghiulară, ajourată. Singura

---

[1] Popescu, 1971, p. 25

[2] *Ibidem*, după formă sunt stabilite patru tipuri de fibule: fibula cu nodozităţi, cu arc simplu, cu scut si tip linguriţă.

[3] *Ibidem*, fig. 31

[4] Reinach, 1896,p. 1101-1112, apud Crişan, 1979, p.276

[5] Tudor, OR, 1968, Sucidava-fig. 27,fig. 29 /1, Orlea-fig.113,Băluţă, 1989, Apulum-pl. VI /4, Gudea, 1989,Porolissum- pl. CCC /1, Stângă, 1998, Drobeta- pl. CXII /1

[6] Popović, 1996, Skelani-fig. 5, Bajina Basta-fig. 6

[7] Ruxer, 1939, Palmyra-pl. LI,LII /2şi LXI, Kunsthistorischen Museum, Viena cat. 194, fig, 164

[8] Kunsthistorische Museum, Viena, medalioane cu portrete imperiale de la Maximianus, cat. 263, Constantin cel Mare, cat 263, Constantinius II , cat. 264, 265 Valentinianus I, cat 266 şi Valens, cat 267-273, fig, 183, un tors de statuie princiară (Constans*), cat 231, fig, 180

[9] Kunsthistorische, cat. 231, fig. 180

https://biblioteca-digitala.ro

excepție o reprezintă fibula tip ancoră care apare pe monumentele funerare ca podoabă ceremonială pentru femeile din mediul autohton[10].

Indiferent de cine era folosită şi ce functie îndeplinea, grija pentru aspectul ornamental a fost permanentă. Chiar şi cele mai simple dispun de un limbaj stilistic suficient încât să satisfacă gustul cumpărătorului. Cele mai multe însă sunt decorate cu noduli, butoni, manşoane, un întreg sistem de striuri - incizate sau turnate, caneluri, muluri, volute. La unele tipuri, ca ornament, este adăugat lănțişorul cu pandantiv, uneori în complicate înlănțuiri. Este vorba, în primul rând de fibulele tip ancoră, fibule specifice sec. II-III. Lănțişorul este întâlnit însă şi la câteva fibule de formă geometrică[11], datate tot sec. II-III, dar nu dispare nici în secolul următor, rămânând probabil doar la fibula imperială[12]. Sunt însă fibule, acestea din urmă, care nu apar în corpusul nostru. Dar la nivel general, toate acestea reprezintă încărcătură decorativă pentru o formă sau alta, forma însăşi fiind privită ca parte componentă a limbajului stilistic al podoabei.

Deşi dintre toate podoabele fibula cunoaşte cele mai numeroase tipuri şi variante, ea îşi păstrează unitatea formei, pe arii mari, vizibile chiar la scara întregului imperiu. Sunt însă zone în care apar tipuri sau numai variante specifice, cu o mare individualitate față de restul teritoriului. În cazul Daciei romane amintim existența, cel puțin, a fibulei „similar Aucissa"[13] – pentru perioada sec. I-III şi „tip Drobeta"[14] - pentru sec. VI, specifice zonei Porților de Fier, de o parte şi de alta a Dunării. Este de remarcat faptul că pentru ambele cazuri Drobeta este cel mai probabil loc unde putea să fie plasat atelierul de producție[15]. Iar dacă luăm în considerare realizarea artistică a unora dintre variante[16], avem temei să afirmăm că atelierele drobetane atingeau performanțe demne de alăturat altora din restul Imperiului.

Paralel cu evoluția formei şi ornamentului fibulei, poate fi urmărită, cu destulă usurință, datarea sa în întregul Imperiu roman. Fireşte cercetarea arheologică sistematică a scos la lumină o parte dintre piesele aflate în studiul nostru, încadrarea cronologică nu este chiar o problemă de rezolvat acum. Dintre podoabele romane fibulei i s-au dedicat cele mai multe studii[17]. De aceea datarea pieselor descoperite întâmplător se poate face prin analogii cu piese din întrega Dacie romană şi chiar din Imperiu. Un alt aspect care uşurează munca noastră acum este şi faptul că o bună parte dintre piese sunt deja publicate în studii pertinente sub aspectul încadrării tipologice şi cronologice[18].

---

[10] Popović, 1996,fig. 3, 4, 6, 7, 8, Popilian, 1998, p.65
[11] Patek, 1942, pl. XV / 21
[12] Kunsthistorische, cat 231, fig. 180
[13] Grbić, 1996, p. 86-91
[14] Teodor, 1988, p. 203-206, Stîngă, 1998, p.111
[15] Grbić, 1996, p. 87-91si Sîngă, 1998, p. 136
[16] variantele 2-4 la „similat Aucissa" si variantele 1, 2 şi 4 pentru fibulele „tip Drobeta"
[17] vezi la noi cap. *Istoriografie*
[18] Grbić, 1996, p. 87-91

https://biblioteca-digitala.ro

Printr-o analiză cât de sumară se poate afirma că în zona de care ne ocupăm, Oltenia, din perioada romană s-au păstrat toate tipurile de fibulă existente în provincia Dacia. În plus sunt semnalate tipuri singulare numai pentru zona Porților de Fier. Pentru apariția fibulei „similar Aucissa", atestată începând cu sec.II, găsim motivație în chiar nevoile imediate ale populației nou venite în zonă – soldați şi civilii care-i însoțeau, nevoi ce nu puteau fi asigurate numai din import. Aceasta din două motive – pe de o parte, comerțul era nesigur şi aflat în stadiu incipient în condițiile situației politice nou create. Pe de altă parte, este posibil ca populatia locală să fi fost destul de sărăcită de război ca să mai poată importa unele produse de strictă necesitate. De aici şi aspectul destul de rudimentar al primelor variante. Pentru fibulele „tip Drobeta", datate sec. VI, avem dovada prezenței atelierului la Drobeta[19]. De fapt, existența atelierelor de podoabe am tratat-o pe larg deja[20], dacă o reamintim aici se datorează doar faptului că dintre podoabe, cele mai concludente urme sunt legate de productia locală de fibule. În afara celui deja semnalat, (plumbăria de la Drobeta, din Piața Ghica[21]), pentru sec. II-III sau IV-VI mai sunt ateliere la Sucidava[22], la Gârla Mare[23], Dierna[24] sau Hinova[25], Romula[26], care prin inventarul descoperit în perimetrul fiecăruia, prin interpretarea lor sau a altor materiale arheologice, dovedesc şi susțin această afirmație.

Sunt însă multe alte tipuri, cu variantele lor, piese specifice sec. II-III sau IV-VI, aduse din alte zone ale Imperiului, rod al relațiilor comerciale cu restul provinciilor, cele mai strânse fiind cu cele dunărene.

O problemă deosebit de importantă o reprezintă prezența fibulelor tip bulb, podoabe atestate în sec. IV dCh, deşi pentru Oltenia, mai cu seamă partea sa sudică, nu mai reprezintă o surpriză apariția nici unui material arheologic pentru perioada postaureliană, acceptată fiind apartenența sa la Imperiu, sub o formă sau alta, până la sfârşitul sec. al VI-lea. Sunt piese de mare efect estetic, cu un larg registru decorativ – de la simple incizii la mici volute duble, obținute prin turnare. În ceea ce priveste proveniența lor problemele sunt controversate. Dacă avem în vedere numai exemplarele de mare spectaculozitate, de o foarte bună executie tehnică dar şi de rafinament artistic, sigur că este uşor de afirmat că nu au fost produse în ateliere locale. Prezenta lor în centre romane recunoscute, Singidunum, Augst, Lauriacum[27], îndreptăţeşte poate afirmația, acestea fiind şi posibilele centre de unde se importau. Numărul destul de mare de piese din acest tip, descoperite pe teritoriul fostei Dacii romane a făcut posibilă şi ipoteza

[19] Bejan, 1976, Teodoru, 1988, Stîngă, 1998
[20] vezi M. Bălăceanu, cap. *Arta podoabelor*, Teză de doctorat , manuscris, p.33-34
[21] Benea, 1974
[22] Toropu, Tătulea, 1987
[23] Stîngă, 1998
[24] Bodor, Winkler, 1979, fig. 7/ 3-4
[25] Davidescu, 1989, Stîngă, 1998
[26] Popilian, 1976, p. 221-251
[27] Jobst, 1975, pl. 28-44

https://biblioteca-digitala.ro

producerii lor în ateliere locale[28]. De altfel Ivana Popović stabileşte ca posibile centre de producţie pentru specimenele aflate în colecţiile Muzeului Naţional din Beograd, ateliere plasate la Sirmium, Naissus sau Serdica chiar dacă originile acestui tip sunt centre de pe valea Rhinului[29]. Literatura noastră atribuie aceste podoabe artei romane târzii[30].

Controversată este şi provenienţa fibulei digitate, cu toate variantele ei până la cea tip Coşoveni. Într-o bună relaţie cu literatura de profil din ţările vecine A. Petre[31] le consideră piese ale artei bizantine, variantele întâlnite pe teritoriul nostru fiind produse în zona balcano-dunăreană, poate chiar la nordul fluviului. Se acceptă totuşi ideea interferenţei cu arta barbarilor, punându-se fenomenul pe seama folosirii lor şi de aceste popoare aflate în şedere pasageră în zonă, păreri la care aderăm. Pentru Moesia Superior însă situaţia este văzută diferit, în sensul că piesele sunt atribuite ostrogoţilor (sau gepizilor)[32].

TIPOLOGIA

1.Fibule Aucissa. (pl. I,II, III)

Fibulă din seria celor cu balama, este destul de răspândită în Imperiu pentru sec. I-II d.Ch. La noi însă este mai rară. În colecţia de care ne ocupăm nu am găsit decât trei exemplare, toate fără înscrisul de identificare, semnătura Aucissa. Una, provenită de la Drobeta, este păstrat fragmentar[33] dar are toate elementele care să o îndreptăţească la atare încadrare tipologică (pl.I/1). Analogii sigure sunt în specimenele de la Saalburg[34]. Celelalte, descoperite la Drănic[35] şi la Copăceni, Vâlcea[36], păstrează capul lat, decorat cu câte trei muluri aşezate în trepte. Pentru acestea avem analogii în piesele de la Copăceni, Argeş[37] şi Gherla[38]. În provinciile vecine sunt semnalate exemplare similare la Carnuntum[39], la Male Hradisko[40], Zugmantel[41]şi Lauriacum[42].

Într-o altă variantă includem piese care se delimitează de cele precedente prin elementele de individualitate: forma capului, a corpului şi portagrafei, decorul, tehnica de lucru. În comentariul nostru le-am numit „similar Aucissa". Sunt semnalate în regiunea Porţilor de Fier[43], de o parte

---

[28] Crisan, 1979, p. 304
[29] Popović, 2001, p. 216-217
[30] Teodor, 1981, p. 34
[31] Petre, 1965, p. 67-96 şi idem, 1965 2, p. 275-289, Toropu, 1976, 135-137, Teodor, 1981, p. 34-35.
[32] Popović, 2001, p. 223-225, cat. 91, 92
[33] Drobeta, inedită, MRPF, inv. II 7469
[34] Böhme, 1972, pl. I /17, 18.
[35] Toropu, Ciucă, Voicu, 1976, fig, 2/9
[36] Tudor, 1982, fig. 5 / 2
[37] Popescu, 1941-1944, fig. 2/10
[38] Cociş, Ardevan, Pintea, 1992, cat 66
[39] Patek, 1942, pl. XII/10
[40] Peškar, 1972, pl.I/4
[41] Böhme, 1972, pl.1 / 19, 21
[42] Jobst, 1975, pl. I/1, 2, 3
[43] Grbić, 1996, p. 78 - 91

https://biblioteca-digitala.ro

şi de alta a Dunării (Diana, Dierna, Drobeta şi teritoriul Olteniei[44]) şi foarte puţine în restul provinciilor[45]. Atelierele care le-au produs sunt plasate la Diana, în sudul Dunării[46] şi la Drobeta, pe malul nordic al fluviului[47]. Prezenţa unor piese de acest tip în perimetrul atelierului de la Dierna[48] ne determină să-l alăturăm celorlalte două. Sunt fibule cu balama iar forma piciorului variază, aceasta constituind elementul care diferenţiză cele câteva variante. Includem trei piese inedite – două provenind din descoperiri întâmplătoare la Răcari (pl. I/2, 3) şi o singură piesă descoperită la Drobeta (pl. I/4) care păstrează profilul general specific fibulelor „similar Aucissa", dar decorate pe picior cu noduli şi muluri la locul în care se dezvoltă portagrafa. Fibula de la Drobeta are portagrafa înaltă. Toate trei au corpul în secţiune precum fibulele Aucissa de la Saalburg[49]

Altă variantă cuprinde piesele cu piciorul triunghiular ca formă generală, cu unghiul foarte ascuţit la vârf, peste portagrafă. Faţă de cele precedente sunt lucrate din bandă subţire în secţiune. Cele şase piese incluse în această variantă se pot la rândul lor diferenţia în două subvariante desemnate de exemplarele de la Maglavit[50], două de la Drobeta[51] şi una de la Gârla Mare[52] (pl.I/7,8,9) şi, respectiv, piesele de la Răcari[53] şi Gârla Mare[54]- (pl.II/1,2). Aceste ultime două piese au ca decor, mici orificii, tip Augen. În Dacia avem exemplare similare la Ulpia Traiana Sarmizegetusa[55]. Dintre piesele celeilalte subvariante una singură are decor – mici triunghiuri împunse, organizate în două şiruri pe margine şi unul median. Analogii găsim la două piese care provin din muzeele din Zagreb şi Ljubljana[56].

Cea mai bine reprezentată este varianta cu piciorul trapezoidal, vârful ascuţit deasupra portagrafei iar capul dreptunghiular. În profil este bine curbat. Portagrafa este, la cele mai multe, înaltă şi lată. Unele exemplare au o mică mulură la conjuncţia cu portagrafa[57]. De asemene, câteva[58] au un decor, puţin variat, alcătuit din striuri diferit organizate. Piesa

[44] Popescu, 1941-1944, fig.2/ 12-16 şi 3/21, Popilian, 1971, fig. 4, idem, 1976, fig. 13/ 2-3, Bodor, Winkler, 1879, fig. 7/ 3-4, Stîngă, 1996, fig. 3, 4, 5
[45] pentru Dacia romană -Popescu, 1941-1944, fig. 2/ 17-19 şi 3/ 20. 22-23, Bichir, 1984, T XXXVIII/3, Crisan, 1979, pl. V/7-11, Cociş, Rusu, 1987, pl. II/1, Cociş, Ardevan, Pintea, 1992, pl. V/66Cociş, 1993, p. 275, fig. 32 - 33
[46] Grbić, 1996, pl. 87-91
[47] *Ibidem* şi Stîngă, 1998
[48] Bodor, Winkler, 1979, fig. 7/ 3-4
[49] Böhme, 1972, pl I / 17, 18
[50] Toropu, Ciucă, Voicu, 1976, fig. 2/8
[51] inedite – MRPF, inv. II 7470 şi II 9528
[52] Stîngă, 1996, fig. 9 /4
[53] Popescu, 1941-1944, fig. 3/21
[54] Stîngă, 1996, , fig. 9 / 3
[55] Cociş, Ardeva, Pintea, 1992, pl.II / 43
[56] Patek, V/11, 12
[57] Gârla Mare, Stîngă, 1996, fig. 5, Răcari, inedită, MRPF, inv. II 650, inedite, Drobeta, MRPF, inv. II 708 şi II 9180
[58] Drobeta, Popescu, 1941-1944, fig. 2/16, Gârla Mare, Stîngă, 1996, fig. 5 şi Drobeta, inedită, MRPF, inv. II 9180

https://biblioteca-digitala.ro

descoperită la Copăceni[59] (pl.II/4) are unele particularităţi ce o deosebesc [60]. Ca ornament însă, alături de una dintre piesele de la Gârla Mare[61] (pl. II/3)se înscrie între cele cu decor Augen. Acest decor este foarte frecvent în teritoriile germanice, unde se pare că a apărut. Similare acestor piese sunt specimenele de la Arabona şi Micia[62]. Pentru restul pieselor din această variantă avem analogii în exemplarele de la Diana[63] şi din vecinătate[64]. În provincia Dacia avem similitudini numai în două specimene descoperite la Micia[65] şi la Sarmizegetusa[66].

2.Fibule cu balama, (pl. IV,V)

Derivată din tipul Aucissa este şi fibula recunoscută prin nervura mediană. Faţă de celelalte variante, fibulele cu nervură au corpul masiv turnat, triunghiular în secţiune. O altă caracteristică o reprezintă decorul realizat din trei sau patru muluri asezate la conjuncţia cu portagrafa şi prezenţa în vârf a unui buton. Acesta este mai mare sau mai mic, asezat direct pe vârf sau pe un mic disc, este sferic sau turtit. Portagrafa este şi ea un element caracteristic variantei – este înaltă, dreptunghiulară sau trapezoidală, rar triunghiulară. Un alt element de configuraţie îl reprezintă capul de formă trapezoidală. În funcţie de aceste elemente propunem câteva subvariante[67]. Prima, în care cuprindem două exemplare, are placa de la cap în continuarea corpului[68] (pl.V). Analogii găsim în exemplarul de la Sarmizegetusa[69]. La alte nouă piese[70] placa de la cap este curbată în interior şi diferenţiată de corp iar portagrafa este înaltă şi îngustă. Încadrăm în această variantă şi piesele de la Romula[71]. Pentru acestea avem analogii la Mârşani[72], Ulpia Traiana[73], Gherla[74], Porolissum[75], care se alătură celor din Muzeul National de Istorie a României[76].

---

59 Tudor, 1982, pl. 5/3
60 Popescu, 1941-1944, fig. 3/23
61 Stîngă, 1996, fig. 5
62 Crisan, 1979, pl. V/ 9
63 Grbić, 1996, fig. 2/ 2-9
64 *Ibidem*, notele 3-6
65 Cociş, Rusu, 1984-1985 şi 1986.1987, pl. II/1
66 Alicu, Cociş, 1989, pl. III/ 32,
67 Grbić, 1996, p. 88-89, fig. 3 / 1-6
68 Drobeta, inedită, MRPF, inv. II 7478 şi II 9243 şi două fragmente – inedite MRPF inv. II7473 şi II9679
69 Alicu, Cociş, 1989, pl. III/30
70 Popilian, 1971, fig. 9/4, Toropu, Ciucă, Voicu, 1976, fig. 2/ 9, 10, inedită, Răcari, MRPF, inv. II 406, inedite, Drobeta, MRPF, inv. II 712, II 713, II 7402, II 74 66, II 7480, II 9298, II 9303, II 11288
71 Popilian, 197 6, fig. 13 /2,3
72 Toropu, Ciucă, Voicu, 1976,fig. 2/10
73 Alicu, Cociş, 1989, pl. III /29,
74 Cociş. Ardevan, Pintea, 1992, pl. V/66
75 Gudea, 1989, pl. CLXXXIV/6
76 Popescu, 1935-1936, pl. 3/3 , 26 – 31

https://biblioteca-digitala.ro

În ceea ce priveste datarea, Grbić[77], folosindu-se de o stratigrafie clară la Diana, consideră că, în ansamblu, fibulele similar Aucissa au apărut la începutul sec. II şi continuă să fie folosite şi în sec. III dCh. Pentru fibulele cu nervură datarea poate fi extinsă pentru sec. II-IV.

3. Fibule puternic profilate (pl. VI, VII, VIII, IX)

Fac parte dintre fibule cu resort şi sunt cele mai răspândite în sec. I-II d.Ch, dar îşi au originile în fibulele La Téne. Caracteristicile principale ale acestui tip de fibulă sunt bine definite deja în literatura de specialitate românească[78]şi europeană la care am avut acces[79]. În colecţiile pe care le-am avut în studiu sunt şi fibule cu elemente specifice variantelor timpurii. Sunt piese bine lucrate, cu o siluetă elegantă. Ca primă variantă propunem o piesă unică. Ea se delimitează de restul prin dimensiunile mici (3,2 cm) şi prin lipsa nodozităţii de pe picior[80] (pl.VI/1). Pentru această fibulă avem analogie într-o singură piesa[81], datată sec. I d.Ch. Un alt exemplar de la Singidunum[82] se apropie întrucîtva de piesa noastră.

Varianta a II o reprezintă fibulele cu nodozităţi. Cele mai multe sunt ornamentate cu o singură nodozitate[83] (pl.VI). Unele dintre fibulele acestui eşantion, din aceste prime variante, au portagrafa decorată cu orificii circulare sau dreptunghiulare. La aceste variante capul este romboidal sau sub formă de pară. Remarcăm de asemenea la trei dintre specimene [84] (pl.VI/ 5, 6, 7), care formează o a treia variantă, o caracteristică aparte - capul este o nodozitate identică cu cea de pe picior. Astfel de piese sunt rare. Am găsit doar două exemplare la Livno[85] care însă se deosebesc de piesele noastre prin alte particularităţi. Sunt piese încadrate de autoare în varianta pannonică - Okorag. Tot la acest eşantion de fibule includem, dar ca o a patra variantă, piesa de la Drobeta (pl.VI/8) cu analogii în câte un exemplar de la Buciumi[86], Soporul de Câmpie[87] Porolissum[88]. Ele se alătură exemplarului din Muzeul de Istorie Naţională a României, demult cunoscut[89]. Astfel de piese sunt tratate în literatura de specialitate europeană ca una dintre variantele fibulei tip Noricum[90], oferind analogii clare pentru piesa noastră. La unele fibule piciorului este lat, sub forma unei plăcuţe trapezoidale. Astfel de piese sunt cele de la Locusteni, tipul 2[91] (pl.VIII). În

---

77 Grbić, 1996, p. 87-91
78 Popescu, 1935-1936, p. 239-246,idem, 1941-1944, p. 485-505, supra, nota42, p. 278 - 279
79 printre alţii Patek, 1942, p. 79 – 151, Böhme, 1972,p. 6 – 9, Peškar, 1972,p. 76 – 82, Jobst, 1975, p. 29 – 42.
80 Inedită, Drobeta, MRPF, inv. II 7394
81 Popescu, 1935-1936, fig. 2 /2.
82 Bojović, 1996, fig. 7/2
83 inedite, Drobeta, MRPF, inv. II 6974, II 7408, II 9677,Romula, Popilian, 1976, fig. 13 /1
84 inedite, Drobeta, MRPF, inv. II 732, II 7401 şi II 7484
85 Patek, 1942, XI / 12- 13
86 Chirilă, Gudea, Lucăcel, Pop, 1972, pl. XCII/4,
87 Protase, 1976,pl.XXXIX/2
88 Gudea, Lucăcel, 1979, pl. II/21
89 Popescu, 1935 – 1936, fig. 2 /3
90 Patek, 1942, p. 88-91, Peškar, 1972, p. 75-76 – vezi şi bibliografia
91 Popilian, 1980, M. 1,2, 19, 24

https://biblioteca-digitala.ro

Dacia romană, piese similare sunt la Leu[92], la Buciumi[93], Porolissum[94], Gherla[95] datate la sfârşitul sec. I – începutul sec. II[96]. În restul Imperiului se pot semnala analogii sigure în specimenele din Pannonia[97], în Slovacia[98], precum şi la Lauriacum[99].

Pentru toate variantele, resortul, atunci când se păstrează, are un număr variat de spire, coarda este trecută pe desupra sau pe dedesubt iar la unele dintre piese este separat de cap printr-o bară. Nu au bară fibulele al căror cap este o nodozitate.

Cele mai numeroase sunt descoperite în necropola de la Locusteni, tipul 1[100], sunt fibule puternic profilate, tipul provincial (pl. VIII). Fibulele din această variantă au pe picior nodozităţi (o subvariantă) sau creste diferit modulate (a doua subvariantă). Numărul de nodozităţi sau de creste, modul de asociere este aproape singular la fiecare exemplar. De aceea ne-am oprit la această subdivizare care, dacă nu este cea mai exactă, este, cel puţin, uşor de utilizat. Este un tip de fibule puţin întâlnit atât în restul spaţiului roman al Daciei (doar la Romula[101]), cât şi al Imperiului. Sunt datate mijlocul sec. II[102].

Şi alte variante sunt la fel de rare. Piciorul puternic profilat, este decorat cu nodozităţi masive iar portagrafa este înaltă. Nu se pot confunda cu variantele sus descrise deoarece caracteristicile de bază sunt mult diferite. Avem două piese incluse în variantele pannonică[103] şi "sonderform"[104](pl.IX/ 8, 9). Varianta pannonică are analogii în piesele[105] de la Buciumi[106] şi Gherla[107], Veţel[108]. Deşi tipul este foarte cunoscut în provinciile dunărene, variante identice cu piesa noastră sunt rare – câte un exemplar la Menfo[109], Saalburg[110], Mikulov[111].

Şi mai rare sunt piesele din varianta "sonderform", piesa noastră de la Drobeta având similitudini, până la identitate, cu o singură piesă, cea de la

---

92 Gudea, Lucăcel, 1979, pl. XII / 131-136
93 Chirilă, Gudea, Lucăcel, Pop, 1972, pl. XCIII /1
94 Gudea, 1989, pl. CLXXXVIII /26-31
95 Cociş, Ardevan, Pintea, 1992, pl. III /33-41
96 Popescu, 1941-1944, p. 494, pl. 5 / 57-58
97 Kovrig, 1939, cat. 161, Patek 1942, p.98, pl. IV /14
98 Peškar, 1972, pl. 12 / 1-3
99 Jobst, 1975, pl. 6 / 44-46
100 Popilian, 1980
101 Popilian, 1976, fig. 13 /8
102 Böhme. 1972, p. 13. Peškar. 1972, p.82-85, Jobst, 1975, p. 35 şi Popilian, 1980, p. 89
103 Drănic, punctul Zăgoreni – Toropu, Ciucă, Voicu, 1976, fig. 2/1
104 inedită, Drobeta, MRPF, inv. II 9240
105 Popescu, 1935-1936, fig. 2 /10
106 Chirilă, Gudea, Lucăcel, Pop, 1972, pl. XCIII/ 2 şi Gudea, Lucăcel, 1979, pl. V/50
107 Cociş, Ardevan, Pintea, 1992pl. IV / 62
108 Crisan, 1979, pl. IV-7
109 Patek, 1942, pl. XXII /2
110 Böhme, 1972, p. 21/850
111 Peškar, 1972, pl.14 /1

https://biblioteca-digitala.ro

Male Hradisko[112]. Peškar propune datarea lor sec. II, asemenea celorlalte variante ale tipului trompetă.

4.Fibule tip ancoră.(pl. X-XVI)

Este un alt tip de fibulă derivat, probabil, din fibulele puternic profilate. Evolutia este spectaculoasă, segmentul puternic curbat luând forma de ancoră. Sunt fibule cu resort ascuns de o bară dreptunghiulară, aşezată la capul piesei. De cele mai multe ori acest element este simplu, doar uneori are un decor în striuri sau x-uri mici la punctul de conjuncție cu corpul. Un singur exemplar, cel de la Drănic (pl. XI/3) are ca ornament o linie în zig-zag pe toată lungimea barei de la cap. Acelaşi decor se repetă şi pe portagrafa fibulei de la Urdinița (pl. XI/2). Legat tot de configurația fibulei ancoră trebuie adăugat faptul că unele piese aflate atât în tezaure dar şi separate, au fost purtate cu ornamente auxiliare, unul sau mai multe lănțişoare multiplu împletite, prevăzute cu pandantive sub formă de lunulă, frunză de iederă sau discoidal (pl. XVI/1, 2, 3,). Puține s-au păstrat cu toate elementele ornamentale, la altele este vizibil doar cârligul de care se agățau acestea (pl. XII/9). În tezaurul de la Bălăcița se găsesc patru pandantive care formaseră un astfel de accesoriu (pl.XII/1,2,3,4). De asemenea, la unele variante, la vârfurile aripioarelor şi piciorului sunt butoni prevăzuți cu o mică perlă. Pe picior, în punctul de unde se dezvoltă portagrafa, are noduli de diferite forme iar sub aceştia se amplifică lateral o plăcuță cu capetele rotunjite.

Este o fibulă specifică doar câtorva provincii dunărene – Moesia[113], Pannonia[114] şi Dacia[115]. Fibula tip ancoră a suscitat interes deosebit în literatura de specialitate din regiunile amintite, mai intens în ultimul deceniu. Nu atât prin formă, nici datorită spectaculozității portului său cu lănțişoare şi pandantive, aspect de loc de negljat, cât datorită importanței sale în marcarea unor jaloane de interes zonal. Numită de Patek fibulă tip ilirico-tracică[116], acest tip, întâlnit cel mai des în Dacia romană, este considerat astăzi ca fiind un tip dacic, creatorii şi purtătorii ei, indiferent dacă sunt la sud sau la nord de Dunăre, fiind daci. Argumentația adusă atât de cercetătoarea sârbă Ivana Popović[117], cât mai ales de cercetătorul român Gheorghe Popilian[118], este concludentă, noi înşine exprimându-ne punctul de vedere în capitolul „Arta podoabelor". Considerațiile privesc în general tezaurele de tip autohton Ațel-Vârtop, tezaure în care sunt întâlnite aceste fibule. Cel de la Ațel[119] are 3 astfel de piese. Oltenia este însă spațiul în care s-au găsit cele mai multe tezaure, cu cele mai multe fibule tip ancoră. La Vârtop sunt 7

---

[112] *Ibidem*, pl. 14/4

[113] Popović, 1996, p. 139-154, fig 3 – 9, 11

[114] Patek, 1942,p. 103-105, pl.IX

[115] Gudea, Lucăcel, 1979,p. 328,p. V, Crişan, 1979, p. 280,pl. III, Gudea, 1989, pl.CLXXXV, Cociş, Ardevan, Pintea, 1992, p. 323,pl. IV, Popilian, 1998, p. 48-49, fig. 1-3, 5-8

[116] Patek, 1942, p. 103

[117] Popović, 1994, 1996,

[118] Popilian, 1998, p. 67-68

[119] Crisan, 1959, p. 353-367

https://biblioteca-digitala.ro

exemplare (pl. X, XI), la Bumbeşti 7 piese[120] (pl. XIV/1,2, 3, 4), la Bălăcița 3 specimene (pl. XII/8, 9, 10) apoi cele de la Urdinița şi Drănic[121] (pl.XI/2, 3,4). În afara prezenței lor în tezaure, fibulele tip ancoră sunt întâlnite în Dacia romană în castre şi asezări[122]. În total, pe teritoriul Olteniei s-au descoperit 27 de exemplare de fibulă tip ancoră.

Prin fastuozitate, dată de forma fibulei, de lănțişoare multiplu împletite şi pandantive, dar şi datorită faptului că sunt lucrate din argint, sunt considerate podoabe aristocratice. O aristocrație locală care recunoaşte suzeranitatea față de Roma, dar îşi păstrează individualitatea, cel puțin prin câteva elemente de traditie – podoaba de argint, de o formă cât mai diferită de cea a cuceritorului. Imaginile de pe stele funerare[123] indică folosirea lor ca bijuterii de paradă, ceremoniale. Aceste imagini ajută şi la stabilirea unui alt aspect – fibula tip ancoră figurează doar în vestimentația feminină.

În ceea ce priveste tipologia lor, sunt sesizabile câteva caracteristici care permit clasificarea lor în patru variante. Într-o primă categorie includem o piesă descoperită la Drobeta[124] şi una de la Drănic[125](pl. XIV/1, 3). O considerăm ca cea mai timpurie variantă. Aripioarele ancorei nu s-au definit prea clar, nodulii sunt masivi iar butonul din vârful piciorului este aplatizat. Analogii găsim în exemplarele de la Porolissum[126], Buciumi[127]. La a doua variantă aripioarele încep să se individualizeze. Din nefericire pentru această variantă avem doar o piesă fragmentară[128] de la Drănic (pl. XIV/2). Exemplare similare în restul Daciei romane avem la Porolisum[129]. Alte două specimene de la Drănic reprezintă cea de-a treia variantă, la care aripioarele sunt mai dezvoltate şi prevăzute cu butoni mici. Nodulul este masiv iar sub acesta sunt mici protuberanțe decorate şi ele cu perle (pl. XV/5,6). Păstrând unele particularități, putem găsi analogii în exemplarul de la Gherla[130]. A patra variantă este cea mai bine reprezentată, în care includem toate fibulele din tezaure precum şi piesele inedite de la Răcari şi Drobeta (pl.XV/7,8). La aceste exemplare placa de la cap este foarte mare, depăsind marginile aripioarelor. Acestea sunt şi ele bine dezvoltate, nodulii sunt mai înguşti iar sub ei sunt plăcuțele cu capete rotunjite. Butonii de la vârful picioarelor sunt

---

[120] Față de statistica întocmită de cercetătorul Popilian (1998, p.67)am inclus şi exemplarele din colectia Severeanu pe care le considerăm ca aparținând aceluiaşi tezaur de la Bumbeşti

[121] Popilian, 1989, p. 60, fig. 7 /1. Lor li se alătură alte 4 piese descoperite disparat-Toropu, Ciucă, Voicu, 1976, fig. 2 / 3, 4, 6, 7,

[122] Micia, Apulum, Potaissa(Crisan, 1979,pl. III), Buciumi şi Moigrad (Gudea, Lucăcel, 1979),Porolissum(Gudea, 1989), Gerla(Cociş, Ardevan, Pintea, 1992), Ghidici, Drănic,(Toropu, Ciucă,Voicu, 1976), Criova(Patek, 1939), Moțăței, Urdinița(Popilian, 1998)

[123] Popović, 1996, Popilian, 1998

[124] inedită, MRPF, inv. II 7478

[125] Toropu, Ciucă, Voicu, 1976, fig. 2 /7

[126] Crişan, 1979, pl. IV /1, 3, Gudea, 1989, pl. CLXXXV / 22, 23

[127] Chirilă,Gudea, Lucăcel, Pop, 1972, pl. XCIII/4, Gudea Lucăcel, 1979, pl. V / 44

[128] Toropu, Ciucă, Voicu, 1976, fig. 2/6

[129] Gudea, Lucăcel, 1979, pl. V/45-48, Gudea, 1989, pl. CLXXXV/16- 21

[130] Cociş, Ardevan, Pintea, 1992,pl. IV/65

https://biblioteca-digitala.ro

mari, sferici sau turtiți, prevăzuți cu perle. Cu aspecte particulare care dau subvariante, considerăm ca aparținînd acestei variante şi piesele din tezaurele de la Vârtop, Bălăcița, Bumbeşti, precum şi piesele de la Urdinița, Moțăței, Drănic[131] Sunt cele mai spectaculoase exemplare, la fibulele din această variantă apărând decorația cu lănțişoare şi pandantive. Micile particularități, aspecte ce vor fi relevate în fişa de catalog, nu alterează unitatea variantei. Piese similare sunt cele din tezaurul de la Ațel[132]. De asemenea, analogii reprezintă şi fibulele din tezaurele de la Bela Reka[133], de la Bukovica, Bare, Novo Bozunna, Janija[134]. Piese disparate s-au găsit şi la Breska[135] şi în Ratiaria[136].

Deşi sunt descoperite întâmplător, datarea lor este facilitată de faptul că în tezaure s-au găsit şi monede care se întind pe perioada sec. II - mijlocul sec. III.

5.Fibule tip genunchi (pl. XVII-XIX)

Este unul din tipurile cele mai răspândite în Dacia romană ca şi în celelalte provincii dunărene. Pare a fi destul de anost între fibulele romane datorită dimensiunilor mici şi formei rudimentare. Artizanii însă au risipit şi în cazul lui destulă fantezie pentru a-l face deosebit față de celelalte tipuri. Este cunoscută denumirea de fibulă cu genunchi sau cu portagrafa înaltă, potrivit celor mai clare caracteristici fizice. In primul rând, portagrafa este înaltă şi îngustă. Sunt cazuri în care portagrafa se reduce la un cârlig, orientat orizontal (pl. XIX/9). Un exemplar inedit de la Drobeta (pl.XIX/7) are cârligul într-o formă insolită, cea a literei G, pentru care nu am găsit analogii în literatura la care am avut acces. Corpul fibulei din acest tip are o curbură, evident în formă de genunchi. De asemenea, la unele piese corpul este semicircular în secțiune, poliedric sau îngust dreptunghiular (pl.XIX/9). Se mai întâlnesc şi piese care au corpul trilobat[137], denumite şi tip barcă[138], cum sunt exemplarele de la Drobeta[139](pl.XVIII/5,6). La unele variante, cele denumite cu aripi[140](pl.XVIII/1, 2, 3, 4), corpul este mult lățit şi prevăzut cu una sau două protuberanțe laterale. Aceste aripioare sunt uneori doar sugerate, la altele sunt ca nişte membrane triunghiulare care se întind pe toată lungimea corpului, similar fibulei de la Drobeta (pl. XVIII/1). Într-un singur caz (pl. XVIII/2) din membrană se destind lateral două mici volute. Deosebiri se ivesc şi în faptul că unele exemplare, indiferent de variantă, se termină la vârf cu un buton sau o perlă. Altora le lipsesc aceste elemente iar vârful lor este lat, ajungând chiar ca un disc.

---

131 Popilian, 1998, fig. 1-8
132 Crişan, 1959, fig.2 / 2-4
133 Popović, 1994, cat. 86, 87
134 Idem, 1996,fig. 8 şi 9
135 Idem, 1994, cat 103-105
136 Ruseva-Slokoska, cat. 135, 137 , 6 exemplare
137 Popescu, 1941-1944, fig. 5 /49, Gudea, Lucăcel, 1979, pl. IX /97, 99, Gudea, 1989, pl. CLXXXVI, 9
138 Chirilă, Gudea, Lucăcel, Pop, 1972,p.89, pl. XCV /1-3
139 inedită, MRPF, inv. II 9297
140 Popescu, 1935-1936, fig.3 /5-6

https://biblioteca-digitala.ro

O altă particularitate este dată de plăcuța de la cap sub formă de evantai, semirotund sau patrulater, sub care este plasat resortul. La unele exemplare este ascuns într-o casetă. Aceste elemente fizionomice dau denumirea variantelor. Avem deci varianta cu capul semirotund cu o subvariantă cu aripioare, varianta cu capul dreptunghiular, cu subvarianta barcă şi varianta cu resortul în casetă.

6. Fibula cu picior întors pe dedesubt. (pl. XX-XXIII)

Destul de răspândită în întreg Imperiul roman, fibula a primit denumirea de la o caracteristică absolut originală - piciorul se repliază pe dedesubt, formează portagrafa şi se termină înfăşurându-se în 2-3 spire la punctul de conjuncție cu portagrafa. Pentru sporirea frumuseții acestui tip, relativ simplu, artizanii au decorat adesea corpul, uneori şi piciorul cu linii în zig-zag[141]. Piese similare sunt la Arutela[142], Porolissum[143] şi Lauriacum[144]. Sunt şi piese ornamentate în registre, cu decoruri formate din triunghiuri asezate unul în lipsa celuilalt, slab emailate[145] (pl.XXII/14). Astfel de piese sunt semnalate în Dacia de Dorin Popescu[146] şi Gheorghe Diaconu[147] iar în afară provinciei de Jobst la Lauriacum[148].

Fibulele cu piciorul întors pe dedesubt sunt întâlnite spre sfârşitul sec. al II-lea şi în întreg sec. III[149]. Pentru provinciile vecine astfel de piese, care constituie analogii clare fibulelor citate, sunt datate sec. III-IV[150], datare pentru care subscriem.

Fibulele cu picior întors pe dedesubt au supraviețuit mai multe secole. Sigur unele caracteristici s-au modificat. Deosebit este un exemplar de la Drobeta[151], (pl. XXII/2), care are corpul dintr-o bandă, puternic curbat, cu capul romboidal. În afara piciorului pliat pe dedesubt, forma generală este cea a fibulelor puternic profilate. Radu Vulpe[152] o numeste varianta provincială cu scut iar Gh. Diaconu[153] tipul roman, fără buton. De asemenea, specimenul descoperit la Potelu - lanca[154] (pl. XXII/7), are analogii în piesa de la Potaissa[155] datată sec. III-IV. Posibil ca astfel de

---

[141] Romula, Popilian, 1976, fig. 13 / 9 şi inedite, Drobeta, MRPF, inv. II 7467, II 8492
[142] Diaconu, 1971, fig. IX /5,
[143] Gudea, 1989, pl. CLCIII / 19, 27, 29
[144] Jobst, 1975, pl. 27 /199
[145] Răcari, Popescu, 1941-1944, fig. 10 / 110, inedită, Drobeta, MRPF, inv. II 7718
[146] Popescu, 1941-1944, fig. 10 / 111, 114
[147] supra, nota 135, pl. IX / 8, varianta II
[148] Jobst, 1975, pl. 26 / 198
[149] Crişan, 1979, p. 301
[150] Patek, 1942, p. 137-140 pl. XXVI şi Peškar, 1972, p. 108-112, pl. 21-29, Jobst, 1975, p. 77-81, pl. 26 / 194-196
[151] inedită, MRPF, inv. II 7398
[152] Vulpe, Dacia, 3-4, fig. 106 / 21, 26
[153] Diaconu, Dacia 15, fig. IX/ 9
[154] Toropu, Ciucă, Voicu, 1976, fig. 3 /7
[155] Cătinaş, Bărbulescu, Cella Vinaria de la Potaissa, Apulum, XVI, fig. 13 /1 – in context cu fibule tip omega , datate sec. IV, dar ceramica este de prima jumătate a sec. III

https://biblioteca-digitala.ro

fibule să facă legătura cu cele de sec. V-VI. O altă variantă de fibule o reprezintă două piese de la Sucidava[156] (pl.XXIII/7,8). Aceasta se mai remarcă prin placa dreptunghiulară de la cap şi corpul mai lat. Au piciorul trilobat la vârf, decorat cu mici cercuri sau o linie meandrică. Analogii avem în exemplarul de la Copăceni, Vâlcea[157] şi în de mult cunoscutul specimen din Muzeul Naţional de Istorie a României[158]. Le vom data sec. III-IV, fiind forme întâlnite şi în necropolele din Muntenia[159]. Deosebită este fibula descoperită la Drobeta[160] (pl.XXII/8), cu portagrafă înaltă şi patru spire înfăşurate deasupra. Portagrafa este aproape jumătate din corp. Avem analogii în fibulele turnate din depozitul de la Drobeta[161] pe care specialişti le-au numit tip Drobeta[162] şi le-au datat sec. VI. Piesa noastră poate fi un model din sec. VI după care s-a făcut mulajul. Din această variantă, în afara celor din depozitul de la Drobeta[163], deja mult discutate şi pe care le vom prelua în catalog ca atare, se adaugă cele patru piese de la Sucidava[164] (pl.XXIII/9,10,11,12) care se încadrează în variantele 1-1a şi 1b. Sunt datate în cel de- al treilea deceniu al sec. VI, cu apariţii şi în cel următor[165]

7.Fibule cu capul în formă de T şi balama. (pl.XXIV, XXV)

Se înscriu în marea masă a fibulelor în formă de T cu balamale din provinciile dunărene[166]. Prima variantă (pl. XXIV) o reprezintă piesele care au corpul curbat, triunghiular în secţiune, piciorul ascuţit iar capul în formă de T cu buton. Câtorva le lipseşte acest accesoriu decorativ. Pe corp, desupra portagrafei au ca decor una sau două proeminenţe circulare (la o fibulă de la Răcari[167]) sau frânte în unghi ascuţit (cele de la Drobeta[168] şi de la Praetorium[169]). Le corespund exemplarele de la Buciumi şi Moigrad[170], Micia, Potaissa, Ilişua şi Făgăraş[171] sau Ulpia Traiana şi Micia[172]. Analogiile le-am stabilit cu piesa de la Carnuntum [173]. Este de remarcat faptul că lipsesc piesele similare în restul provinciilor dunărene. În această variantă includem, ca o subvariantă, şi exemplarul de la Gârla Mare[174], deosebit însă de celelalte exemplare prin ornamentul în formă de creastă meandrică, cu

---

[156] Tudor, OR, 1968, fig. 141 /1, 3 şi Toropu, Tătulea, 1987, fig. 45 /8, 7
[157] Tudor, 1980, fig. 5 / 16
[158] Popescu, 1941-1944, fig. 10 /107
[159] Mitrea, Preda, 1966fig. 132 /1
[160] inedită, MRPF, inv. II 7464
[161] Bejan, 1976, pl. V
[162] vezi şi Teodor, 1988, apud, Stîngă, 1998, p. 110-111
[163] Bejan, 1976,p. 258-260, fig. V
[164] Tudor, OR, 1968, fig. 142 / 8, 9, 10, 11 şi Toropu, Tătulea, 1987, fig. 45 / 9, 10, 11, 12
[165] Teodor, 1988, apud Stîngă, 1998, p. 112
[166] Crisan, 1979, p. 301
[167] Popescu, 1941-1944, fig. 6 /64
[168] inedite, MRPF, inv, II 7400, II 7462 şi II 7463
[169] Copăceni, Vâlcea, Tudor, 1980, fig.5 /4, 10
[170] Gudea, Lucăcel, 1979, pl. XXII /280, - 283, 288,
[171] Crisan, 1979, pl. IX / 4-11
[172] Cociş, Rusu, 1986-1987,, pl. IV /1 şi1984-1985, pl. II /8-9
[173] Patek, 1939, pl. XXIV /2
[174] Stîngă, 1996, fig. 9 /1

https://biblioteca-digitala.ro

orificii (pl.XXIV/2). Pentru acest specimen nu am găsit decât o singură analogie în piesa de la Muzeul din Budapesta[175].

Cea de-a doua variantă are corpul perforat dreptunghiular în două locuri, mult lățit, devenind un evantai, cum este în cazul fibulei de la Drobeta[176] (pl.XXIV/5). Similare sunt piesele de la Moigrad[177], Carnuntum[178], Saalsburg, Zugmantel[179] şi Lauriacum[180].

Cea de-a treia variantă este compusă din exemplarele care au corpul semicircular în secțiune, acelaşi decor cu protuberanțe, buton la cap, dar piciorul este trapezoidal sau dreptunghiular. Acestea sunt caracteristicile specimenelor de la Răcari[181], Copăceni, Vâlcea[182] Slăveni[183] şi Drobeta[184]. Cele din urmă au pe picior şi un decor în linii incizate sau obținute din turnare. Analogii găsim la exemplarele de la Ilişua, Napoca[185], Moigrad[186], Ulpia Traiana[187] şi Gherla[188]. În provinciile vecine sunt piese similare la Saalsburg, Zugmantel[189] şi Lauriacum[190]. Sunt piese spectaculoase, amintind de fibulele tip bulb, în care, se pare, vor evolua în secolul următor, sec. IV. De asemenea, un alt exemplar de la Drobeta[191] se încadrează într-o altă subvariantă – cu piciorul dreptunghiular, cu cioc (pl.XXV/7). Piese similare sunt la Moigrad[192], Saalsburg şi Zugmantel[193].

Fibule cu balama

Alt tip de fibulă cu balama o reprezintă piesa de la Drobeta[194] care are forma generală de pasăre în zbor. Piciorul este trapezoidal, decorat cu mici zimți, asemănător şi la aripi. O singură piesă similară am găsit, cea de la Osijek[195]. Piese similare sunt şi la Singidunum[196] şi Voivodina[197] privite ca fibule tip arbaletă.

---

175 Patek, 1942, pl. XXIV /14
176 inedită, MRPF, inv. II 731
177 Gudea, Lucăcel, 1979, pl. XXIV / 312,313
178 Patek, 1942, pl. XXIV / 8,9
179 Böhme, 1972, pl. 15 – 16 / 679-695
180 Jobst, 1975, pl. 25 / 189
181 Popescu, 1941-1944, pl. 6 / 63
182 Tudor, 1980, fig, 5 / 15
183 Popilian, 1971, fig, 9 / 3
184 inedită, MRPF, inv. II 7483,II 5986, II 9683, II 7410, II 9529, II 6962
185 Crisan, 1979, pl. IX / 5, 6
186 Gudea, Lucăcel, 1979, pl. XXII / 285, Gudea- 1989, pl. CXCIII / 11-13
187 Cociş, Rusu, 1984-1985, pl. IV /4 şi ibidem, 1986-1987, pl. IV / 5,6
188 Cociş. Ardevan, Pintea, 1992, pl. VI / 82-83
189 Böhme, 1972, pl. 20 / 808-821
190 Jobst, 1975, pl. 28-30
191 inedit, MRPF, inv. II 7719
192 supra, nota 181, pl. CXCIII / 286,
193 Böhme, 1972, pl. 18 / 736-762, 19 / 764- 780, 787
194 Stîngă, 1998, pl. XCV/4
195 Patek, 1942, pl. XXIV / 13
196 XX, material prezentat la sesiunea din 2000, Drobeta Turnu Severin.
197 Veselinovic, 1977, pl. IV /5

https://biblioteca-digitala.ro

Având corpul în formă alungită, în vârf cu o perlă, capul în T are brațele subțiri şi o placă semicirculară, două piese – fibula de la Drobeta[198] şi cea de la Cujmir[199], pot fi considerate a face parte din varianta pe care Dorin Popescu o numeşte cu balama şi portagrafă înaltă[200]. Este o variantă rară, în afara piesei deja semnalate nu am mai găsit alte analogii.

8.Fibule plate. (pl. XXVI, XXVII)

Are formă circulară, cel mai adesea, este plată şi cu balama[201]. Este una dintre cele mai importante şi interesante dintre podoabele romane. Importantă pentru că sparge tiparele formei obişnuite a fibulei, mai mult sau mai puțin filiformă. Este, de asemenea, fibula care apare în imaginile oficiale, ceremoniale - imperiale sau aristocratice, aspect pe care l-am motivat deja mai sus[202]. Sunt podoabe care pot fi îmbogățite estetic prin adăugarea unor lănțişoare cu pandantive[203]. Interesante ni se par pentru că adesea sunt emailate mono, bi sau policrom[204]. De asemenea au o gamă diversificată de decorații, nemaifiind limitată ca în cazul celor filiforme. Sunt decorate cu registre circulare, concentrice şi acestea la rîndul lor divizate uneori în mici casete diferit colorate, în funcție de gama cromatică, ca în cazul exemplarului de la Locusteni[205] (pl.XXVII/1). Ca formă generală, păstrând unele particularități, poate avea analogii în piesa de la Buciumi[206]. În provinciile vecine avem analogii mai clare în fibulele de la Lauriacum[207] sau Saalsburg[208], fibule datate sec. II-III[209]. Deşi diferită ca formă, creând o altă variantă, cea de-a doua fibulă de la Locusteni[210] (pl.XXVII/2) are şi ea decor în email alb şi negru, alternativ. Cea mai apropiată analogie am găsit-o în piesele de la Zugmantel[211] şi Carnuntum[212] şi ele datate sec. II-III[213]. Intr-o nouă variantă sunt fibulele circulare, neemailate, precum exemplarul de la Drobeta. Acestea au corespondent în piese similare descoperite la Micia[214] Zugmantel[215]. Elegantă, ca floarea de nalbă, cu opt nervuri, fibula de la Gârla Mare (pl.XXVII/8) este similară celei de la Sisak[216]. Circulară dar cu

[198] inedită, Drobeta, MRPF, inv. II 9302
[199] inedită, Cujmir, MRPF, inv, II 9492
[200] Popescu, 1935-1936, fig. 3 / 8
[201] in provinciile apropiate sunt şi fibule plate cu resort – Patek, 1942, pl. XVIII, Böhme, 1972, pl. 28, 30, Jobst, 1975, pl. 47-49,
[202] supra, notele 5-8
[203] Patek, 1942, pl. XV /21
[204] Gudea, 1989, pl. CXCV 12, 13, 14, idem, 1992
[205] Popilian, 1980, p. 90. pl.XV/ M 100 /5, tip 6
[206] Chirilă, Gudea, Lucăcel, Pop,1972, pl. XCVI /3
[207] Jobst, 1975, pl. 45 /315
[208] Böhme, 1972, pl. 29 / 1136
[209] Jobst, 1975, p. 112, sec. II, Böhme, 1972, pl. 43, sec. II-III
[210] Popilian, 1980, pl. XXV /179 /7, tip 5
[211] Böhme, 1972, pl. 24 / 935
[212] Peškar, 1972, pl. 19 /2
[213] Böhme, 1972, p. 38
[214] Gudea, Lucăcel, 1979, pl. V /2
[215] Böhme, 1972, pl. 28 / 1081, 1095
[216] Patek, 1942, pl. XV /16

https://biblioteca-digitala.ro

discul ajourat, decorat în motiv Augen (cu ochi) fibula de la Drobeta, desemnează cea de-a patra variantă (pl.XXVII/7). Pentru aceasta avem analogii în specimenele de la Pettau[217] (Lauriacum)[218], piese datate sec. II-III[219]. O variantă cu totul aparte este reprezentată de o podoabă de aur, îmbogăţită cu almandine, descoperită în Ostrovul Simian[220] (pl.XXVII/10). Piese similare, dar din bronz emailat, sunt fibulele de la Porolissum[221] şi Szombathely[222].

Fibule plate sunt şi piesele de la Drobeta, (pl.XXVII/5, 6) care, deşi au forme diferite–una circulară, cea de-a doua pătrată, au un motiv decorativ comun – svastica. Fibula de formă circulară are ca sistem de prindere acul acţionat de resort. Piese similare acestei fibule sunt cele de la Saalburg[223], Slavonin[224] şi două de la Lauriacum[225]. Motivul svasticii este însă mult mai răspândit printre fibulele plate care au capetele libere[226].

Din acelaşi tip fac parte şi fibulele care au decor cu motiv zoomorf. Ca frecvenţă, cele dintâi sunt cele în formă de svastică, decorate cu capete de cai. Două piese de la Drobeta (pl. XXVII/3,4), deşi rudimentar lucrate, stilistic sunt rafinate, chiar elegante. Similare sunt piesele de la Moigrad[227], Micia[228], precum şi cea de la Saalsburg[229]. Tot de la Drobeta[230] provine fibula`care are o reprezentarea a calului. Analogii am găsit în destul de multe piese – la Porolissum (trei)[231], Lauriacum (trei)[232] Carnuntum şi Szony (câte una)[233]. Şi analogiile pentru piesa de la Copăceni, Vâlcea[234], o reprezentare aproape fidelă a unui câine , sunt numeroase – la Porolissum (cinci)[235] şi Carnuntum (două)[236]. Fibulele în formă de pasăre sunt şi ele semnalate în teritoriul Olteniei romane. O piesă descoperită de Butculescu într-una dintre necropole Drobetei[237] (pl.XXVII/9) are trimiteri la piesa de la

---

[217] Patek, 1942, pl. XV /15,
[218] Jobst, 1975, pl. 47 /326,
[219] Patek, p. 123, Jobst, p. 117
[220] Berciu, 1939, fig. 283
[221] Gudea, 1989, pl. CXCV /12, 13, 14
[222] Patek, 1942, pl. XV /1
[223] Böhme, 1972, pl. 31 /1210
[224] Peškar, 1972, pl. 19 / 6
[225] Jobst, 1975, pl. 49 /354, 355
[226] Patek, 1942,pl. XVIII /15, Böhme, 1972, pl. 30- 31 / 1179- 1208 şi Jobst, 1975,pl. 49 / 349-353 şi Gârla Mare, inedite
[227] Gudea, Lucăcel, 1979, pl. XXV / 321
[228] Crişan, 1979, pl. V /5
[229] Böhme, 1972, pl. 27 /1058
[230] Popescu, 1941-1944fig. 9 /101
[231] Gudea, Lucăcel, 1979, pl. XV / 166-168, Gudea, 1989, pl. CXC / 11, 18,19
[232] Jobst, 1975, pl. 46 / 320-322
[233] Patek, 1942, pl. XIV / 5 şi respectiv, 19
[234] Tudor, 1982, fig. 5 /5
[235] Gudea, Lucăcel, 1979, pl, XV / 169- 173, Gudea, 1989, pl. CXC / 12-16
[236] Patek, 1942, pl. XXI /1-2
[237] Tudor, 1974, fig. III /4

https://biblioteca-digitala.ro

Stinica[238]. Analogii avem şi în piesele de la Carnuntum[239], Lauriacum[240] şi Singidunum[241].

Fibulă plată cu reprezentare zoomorfă , dar de o factură cu totul aparte este piesa de la Bumbeşti, cat 16, (pl.XXVI). Corpul său are formă stilizată de animal marin (delfin, peşte) sau dragon, decorat cu motive geometrice şi vegetale, emailate în roşu, galben şi albastru. Această piesă aminteşte de piesele de la Szony[242] şi de piesele de la Zugmantel [243], acut stilizate, numite de Böhme "Amfibiumfibeln".

În ceea ce priveşte datarea, lucrurile se diversifică. Dacă fibulele emailate sunt folosite în a doua jumătate a sec. II şi începutul celui de-al III lea secol[244], Almgren le datează doar în sec. III[245]. Cele cu motivul svasticii şi zoomorfe sunt văzute a fi variante târzii[246], deşi Böhme le datează destul de strâns cu monede de la Commodus şi Caracalla[247].

9. O ultimă piesă pe care o alăturăm acestui grup de fibule, este o **fibulă tip Omega** provenită de la Drobeta[248], căreia i s-a păstrat şi acul, îndreptăţeşte atribuirea funcţiei de fibulă unei astfel de piese. Este un tip des întâlnit în sec. IV, atât la Zugmantel[249] cât şi la Lauriacum[250] iar Keller le prezintă în relaţie cu fibulele tip bulb[251].

10. Fibule tip cu butoni în formă de bulbi de ceapă. (pl.XXVII-XXXII)

Este tipul de fibule care a suscitat un mare interes în literatura de specialitate. La noi un şi mai mare interes, în ultima jumătate de secol, datorită importanţei lor în susţinerea continuităţii romane la nordul Dunării. Acum lucrurile sunt clare şi în această privinţă, dar fibulele tip bulb rămân importante în cercetare datorită aspectului impunător. Sunt fibule masive, cu corpul puternic curbat, capul în formă de T cu butoni ca nişte bulbi la extremităţi. Portagrafa este mare, la unele variante jumătate din lungimea totală, la altele chiar mai mult, are aspect de teacă. Aceasta este, cel mai adesea, ornamentată cu motive geometrice sau volute, obţinute din turnare. Patek le consideră ca evoluate din fibulele cu capete în formă de T. cu balama[252]. Fibulele tip bulb sunt lucrate, în general, din bronz, aşa cum sunt şi exemplarele noastre. În Imperiu însă sunt şi preţioase specimene din argint[253]. Cele mai spectaculoase exemplare sunt totuşi cele lucrate din aur

---

238 Patek, 1942, pl. XXIII/ 18
239 Patek, 1942, pl. XXI /22
240 Jobst, 1975, pl. 45 / 318
241 Bojović, 1996, fig. 7 /18
242 Patek, 1942, pl. XXI /8
243 Böhme, pl. 30 / 1175-1177
244 Patek, 1942, p. 123
245 Almgren, 1923, p. 102-103, apud, Crişan, 1979, nota 39
246 Crişan, 1979, p. 296
247 Böhme, 1972, p. 123
248 Stângă, 1998, pl. LXXVI /8
249 Böhme, 1972, pl. 31 / 1220- 1222
250 Jobst, 1975, pl. 49 /357-367
251 Keller, 1971, pl. 29, 43,
252 Patek, 1942, p. 146
253 Keller, 1971, pl. 11 / 8,45 /1(de la Pahl)

https://biblioteca-digitala.ro

şi îmbogăţite cu ornamente în niello şi granule, precum cele de la Degoj, Croaţia[254] sau Blace[255].

Tipurile şi variantele lor sunt stabilite după dimensiunile generale, cele ale braţelor, dimensiunile şi forma bulbilor, portagrafei, după raportul între dimensiunile corpului şi portagrafei, în ultimă instanţă, în funcţie şi de ornamentul general[256]. Keller stabileşte 6 tipuri de bază, unele cu două sau trei variante. Fiecare tip evoluează din cel precedent, suprapunându-şi apariţia un deceniu, două până la înlocuirea totală. Această datare strânsă a fost posibilă datorită descoperirii lor în condiţii stratigrafice clare, laolaltă cu monede ce nu mai lasă loc de improvizaţii[257]. Analiza pieselor de care dispunem ne îndreptăşeşte să afirmăm că în Oltenia romană sunt mai toate tipurile cu variantele lor.

Tipul 1[258] este bine reprezentat . Sunt fibule masive, corpul curbat mai mare sau egal, în raport cu portagrafa. Decorul lipseşte sau este redus la câteva elemente geometrice. Uneori se pot confunda cu fibulele în formă de T. Ceea ce le deosebeşte este portagrafa, mai lată decât corpul. Se incadrează în caracteristicile generale ale tipului opt piese de la Drobeta[259](XXIX/ 5, 6) şi exemplarul de la Sucidava[260] (pl. XXVIII/3). În funcţie de variante, avem analogii în piesele de la muzeul din Cluj-*Napoca*[261], *Lauriacum*[262] *sau Bilovice şi Carnuntum*[263].

Tipul 2[264] este reprezentat de o singură piesă descoperită la Drobeta[265] (pl.XXVIII/3). Are similitudini cu piesele de la Fejer[266], Carnuntum[267] şi Lauriacum[268].

Numeroase sunt şi piesele incluse **tipului 3**[269] (pl. XXVIII/ 1, 3; XXIX/ 2, 4; XXX/1,2,4;XXXII/1), cel în care exemplarele sunt mai delicate, corpul subţire, triunghiular în secţiune, mai mereu decorat cu irizări pe muchia exterioară. Portagrafa este destul de mare, în raport cu dimensiunile corpului, este uşor trapezoidală, decorată cu dreptunghiuri şi şiruri de cercuri

[254] ibidem, pl. 11 /5 şi 13, Kunsthistorischen Museum, Wien, cat 201, fig. 168(dintr-un loc necunoscut) şi cat 202, fig. 169 (Degoj, Croaţia)
[255] Popović, 2000, cat 83-84.
[256] Keller, 1971, pl. 11
[257] Patek, 1942, p. 146 şi următoarele, Keller, 1971, p. 26 şi următoarele, Jobst, 1975, pl. 91-106
[258] Keller, 1971, pl. 11/1,2
[259] Popescu, 1941-1944, fig. 7 / 73, 74, 85 şi inedite, II 699, II 7392, II 11285,
[260] Tudor, 1968, fig. 141 / 5, Toropu, Tătulea, 1987, fig. 45 / 3
[261] Crişan, 1979, pl. XIV / 4
[262] Jobst, 1975, pl. 31
[263] Peškar, 1972, pl. 47 / 2 şi respectiv, 3, vezi ri restul pieselor din planşă.
[264] Keller, 1971, pl. 11 / 3-5
[265] Inedită, MRPF, inv. II 6986
[266] Crişan, 1979, pl. XIV/2
[267] Peškar, 1972, pl. 47 /3
[268] Jobst, 1975, pl. 31 /235
[269] Keller, 1971, pl. 11 /6-8

https://biblioteca-digitala.ro

cu punct. Exemplarele vizate provin de la Balta Verde[270] şi Drobeta[271]. Piese similare găsim în Moravia[272], la Fejer[273] Singidunum[274] şi Lauriacum[275].

Fibulele din **tipul 4**[276] (pl. XXVII/2, 4; XXIX/1,2) sunt uşor mai mari, mai masive faţă de precedentele. Portagrafa este şi ea puţin mai mare, ornamentată în acelaşi motiv cu cercuri cu punct sau marginal câte un şir de triunghiuri iar central o nervură. Piesele care se încadrează în acest tip sunt descoperite la Copăceni, Vâlcea[277], Sucidava[278] Hinova[279] şi Drobeta[280].

Tipul 5[281] se deosebeşte de restul tipurilor prin curbura mai accentuată, aproape 2/3 de cerc, corpul masiv, braţele zimţate, perforate, bulbii mari. Portagrafa este şi ea mare, decorată cu cercuri cu punct şi median un şir de unghiuri ascuţite orientate în sus. Sunt destul de rare specimenele acestui tip. De aceea pentru exemplarul nostru de la Drobeta[282] (pl.XXXII/3) analogii avem doar în exemplarul de referinţă de la Basel[283] şi câte unul la Dernovo[284] şi Lauriacum[285].

. **Tipul 6**[286] este cel mai spectaculos. Elementele care îl fac deosebit sunt cele ornamentale, mai ales cele care împodobesc portagrafa. Este vorba de o adevărată broderie alcătuită din mici volute simple sau duble, decupate din marginile portagrafei, dublate de două şiruri de triunghiuri. Piesele noastre, descoperite la Drobeta[287] şi Sucidava (pl.XXVIII/6) au analogii în fibulele de la Lauriacum[288], Voivodina[289] sau Marburg şi Szeged[290].

11. Fibule digitate (pl.XXXIII/1)

Fibulele aparţinând acestui tip au o foRmă spectaculoasă. Sunt derivate din tipul roman târziu, nord pontic, cu capul în formă de semidisc, din care două exemplare au fost descoperite la Drobeta[291] şi una la Potelu[292]. Capul

---

[270] Berciu, Comşa, Materiale II, pl. 401, fig. 131 /2
[271] inedite, MRPF, inv. II 733, II 6957, II6961, II 6962, II 6966, II 7482, II 9296, II 11286
[272] Peškar,1972 pl. 51
[273] Crisan, 1979, pl. XIV / 1,3
[274] Bojović, 1996, fig. 14, 15
[275] Jobst, 1975, pl. 34
[276] Keller, 1971, pl. 11/ 9-11
[277] Tudor, 1982, fig. [illegible] / 6, 10
[278] Toropu, Tătulea, 1987, fig. 45 /6
[279] Davidescu, 1989, fig, XXVII /a, b
[280] Tudor, 1968, OR, fig. 141 /7, Popescu, 1941-1944, fig. 7 /82, 83, inedite, MRPF, inv. II [illegible] 9266
[281] Keller, 1971, pl. 11 /12
[282] inedit, MRPF, inv. II 6984
[283] Keller, 1971, pl. 11/ 13
[284] Patek, 1942, pl. XXVIII/ 9
[285] Jobst, 1975, pl. 43 /297
[286] Keller, 1971, pl. 11/ 13
[287] Tudor, 1968, OR, fig. 141 / 5, 6, inedită, MRPF, inv. II 9180
[288] Jobst, 1975, pl. 44 / 300
[289] Veselinovic, 1977, pl. V / 18
[290] Patek, 1942, pl. XXVIII / 1, 2, 8, 10
[291] Berciu, 1939, p. 230, fig. 184
[292] Toropu, 1976, pl. 18 / 8

https://biblioteca-digitala.ro

cu disc semicircular al acestor fibule va evolua, în sec. V-VI, într-o palmetă cu cinci degete. Impresionantă este şi evoluţia piciorului care devine romboidală, apoi sub formă de liră şi, în ultimă instanţă, trapeziodală. Decorul are şi el un drum evolutiv sinuos, de la exemplarele tip Histria-Arcar, care au volute şi spirale compuse în diferite modele şi butoni laterali[293], la cele tip Muntenia I, pentru care decorul a devenit mai simplu – tip Augen sau linear[294], considerate barbarizate. Unele dintre acestea au vârful piciorului sub formă de buton decorat cu mască umană, de unde şi denumirea variantei. Ultimele tipuri sunt cele mai fastuoase, constituind o revenire la aspectul de podoabă bizantină. Acestea sunt datate în sec. al VII lea, cum este exemplarul de la Coşoveni[295] (pl.XXXIII/1), la care forma piciorului este trapezoidală, butonii laterali au devenit capete de şoim, cu încastrări de safire iar decorul compus în arabescuri de linii curbe şi înnodate, crează aspectul unei podoabe aristocratice[296]. Cele 14 piese descoperite în Oltenia, acoperă o largă gamă de variante[297]. Fibulele tip digitate descoperite în Oltenia sunt, de atfel, destul de mult studiate, elementele de particularitate, încadrările într-o variantă sau alta, ca şi analogiile cu zonele vecine, sunt cunoscute. Sunt la fel cunoscute atribuirile unei culturi sau alta, noi înşine exprimându-ne convingerile în analiza genrală de mai sus. În corpus nu vom insera, în afara exemplarului de la Coţofeni, decât piesele de la Turnu Severin, cu specificaţia că nu cunoaştem locul şi condiţiile descoperirii. Două piese întregi le încadrăm în tipul liră, sec. VI-VII. Decorul lor este linear, la exemplarul mic (pl.XXXIII/2) liniile formează volute, fiecare dintre acestea devenind buton lateral. Alte două fragmente (pl.XXX/3,4) poartă elemente ale tipului Histria I-Arcar, tip datat sec. VI-VII.

293 Petre, 1965 1, fig. 6 şi 7
294 *ibidem, 1965* 2, fig. 2
295 Berciu, 1939, fig. 288 /1, Petre, 1965 1, fig. 10 /5
296 Fibula face parte din tezaurul al doilea de la Coţofenii de Jos, tezaur care mai include un cercel simplu, trei cercei stalaţi şi un colier, podoabe din argint, majoritatea aurite.
297 Toropu, 1976, p. 133-137

https://biblioteca-digitala.ro

CATALOG

1. FIBULĂ, bronz, capul şi acul lipsă, 5 cm, pl.I/1. Corpul faţetat este bine profilat. Piciorul se termină cu un buton Portagrafa este fragmentară. Tip Aucissa. Sec. I-II. Drobeta, MRPF, inv. II 7469, inedită. Similar – Böhme, 1972 , pl. I /17-18.
2. FIBULĂ, bronz, 10,2 cm. Corpul faţetat este bine profilat. Capul este sub formă de placă în trei trepte. Piciorul se termină cu un buton. Tip Aucissa. Copăceni, Vâlcea, Tudor, 1980, pl. 5 /2. sec. II. Similar – Patek, 1972, pl. XII /10-11, Cociş, Ardevan, Pintea, 1992, cat 66, Peškar, 1972, pl. I /4, Jobst, 1975, pl. I /1-3.
3. FIBULĂ, bronz, 6,5 cm, după Toropu, Ciucă, Voicu, 1976. Idem precedenta. Drănic, Toropu, Ciucă, Voicu, 1976, fig. 2 /9. Similar – idem precedenta.
4. FIBULĂ. bronz, lipsă acul, 5 cm, (pl. I/ 3). Răcari, MRPF, inv. II 439, inedită. Tip Aucissa, varianta cu muluri, sec. II. Similar – Vulpe, Materiale VII, fig. 9 / 3, Gudea, 1989, pl. CLXXXIV /5.
5. FIBULĂ, bronz, 6,5 cm, (pl.I/2) Răcari, MRPF, inv. 698, inedită. Idem precedenta.
6. FIBULĂ, bronz, 5,5 cm, (pl.I/4). Drobeta, MRPF, inv. II 6889, inedită. Idem precedenta.
7. FIBULĂ, bronz, 4,8cm, (pl.I/5), după Toropu, Ciucă, Voicu, 1976. Corpul dintr-o bandă , are forma triunghiulară cu vârful ascuţit peste portagrafă. Cu balama, similar Aucissa. Maglavit, Toropu, Ciucă, Voicu, 1976, fig. 2 /8. sec. II-III. Similar – Popescu, 1941-1944, fig. 3 / 20, 22 .
8. FIBULĂ, bronz, 7 cm, (pl.I /6.) Drobeta, inedită, MRPF, inv II 9528, inedită. Idem precedenta.
9. FIBULĂ, bronz4,6 cm, pl. I/7, după Stîngă, 1996. Gârla Mare, Stîngă, 1996, fig. 9 /2, idem precedenta.
10. FIBULĂ, bronz, fără ac, 5 cm, (pl.I /8.) Drobeta, MRPF, inv. II 7470, inedită. Idem precedenta, dar cu decor format din triunghiuri mici imprimate pe tot corpul. Sec. II-III. Similar - Patek, 1942, pl. V / 11-12.
11. FIBULĂ, bronz, 4,9 cm, (pl.II/1), după Popescu, 1941-1944. Corpul similar precedentei, dar foarte curbat şi decorat tip Augen. Răcari, Popescu, 1941-1944, fig. 3 / 21. sec. II-III. Similar - Cociş, Ardevan, Pintea, 1992, pl. II /43, Grbić, 1996, fig. 2 /1-2, şi notele 3-6.
12. FIBULĂ, bronz, 4,5 cm, (pl. II/2), după Stîngă, 1996. Gârla Mare, Stîngă, 1996, fig. 9 /3, idem precedenta.
13. FIBULĂ, bronz, 5,1 cm, pl.II/4, după Tudor, 1982. Corpul dintr-o bandă, decorat tip Augen, piciorul îngust peste portagrafă, se termină cu un mic buton. Capul trapezoidal. Copăceni, Vâlcea, Tudor, 1982, pl. 5 /3. sec. II, similar – Popescu, 1941-1944, fig. 3 / 23, Popović, 1994, cat 68, tezaurul de la Bare, a doua jumătate a sec. I dCh.
14. FIBULĂ, bronz, 4,7 cm, pl.II/ 5, după Bodor, Winkler, 1979. Corpul dintr-o bandă, capul mai lat. Dierna, Bodor, Winkler, 1979, fig, 3, similar Aucissa, Grbić, 1996, fig. 2 / 3-9 sec. II-III Similar – Popescu, 1935.1936, fig. 3 / 4, idem, 1941-1944, fig.2 /13-16. Cociş, Rusu, 1986.1987, pl. II /1, Alicu, Cociş, 1989, pl. III / 32, 43, Grbić, 1996, fig. 2 / 3-9.
15. FIBULĂ, bronz, 4 cm, pl. II/6, idem precedenta.
16. FIBULĂ, bronz, 4,2 cm, (pl.II/7), după Popescu, 1941-1944. Drobeta, Popescu, 1941-1944, fig. 2 /12, idem precedenta.
17. FIBULĂ, bronz, 4,7 cm, pl.II/8, ibidem, fig 2 /13.
18. FIBULĂ, bronz, 4,5 cm, pl.II/ 9, idem precedenta, 2/14.
19. FIBULĂ, bronz, 4,6 cm, pl.II/10, idem precedenta, 2/15.
20. FIBULĂ, bronz, 4 cm, pl. II/11, idem precedenta, 2/16.
21. FIBULĂ, bronz, 4,5 cm, pl. II/12. Drobeta, oraş, MRPF, inv. II 11288, inedită. Idem precedenta.
22. FIBULĂ, bronz, 4,8 cm, pl.III/6. Drobeta, oraş, MRPF, inv. II 11289, inedită. Idem precedenta.
23. FIBULĂ, bronz, 4,5 cm, Drobeta, MRPF, inv. II 7412, inedită. Idem precedenta.

https://biblioteca-digitala.ro

24. FIBULĂ, bronz, 4,5 cm, pl.III/3. Drobeta, MRPF, inv. II 9527, inedită. Idem precedenta.
25. FIBULĂ, bronz, 4,7 cm, pl.III/4. Drobeta, MRPF, inv. II 7457, inedită. Idem precedenta.
26. FIBULĂ, bronz, 7 cm, pl.III/2. Drobeta, MRPF, inv. II 9180. Idem precedenta, dar cu decor cu mici striuri, incizate median.
27. FIBULĂ, bronz, 6,8 cm, pl.III/1. Drobeta, MRPF, inv. II 708, inedită. Idem precedenta, dar cu un mic nodul la conjuncția cu piciorul.
28. FIBULĂ, bronz, 5,5 cm, pl.III/5. Răcari, MRPF, inv. II 650, inedită. Idem precedenta.
29. FIBULĂ, bronz, 5,1 cm, pl.II/3, după Stîngă, 1996. Gârla Mare, Stîngă, 1996. fig. 9 / 5, idem precedenta, cu decor tip Augen.
30. FIBULĂ, bronz, 4, 5 cm, fragmentară, Drobeta, MRPF, inv. II 7473, inedită. Idem precedentele.
31. FIBULĂ, bronz, pl.IV/7, după Popilian, 1976. Corpul profilat, decorat cu trei muluri la punctul de conjuncție cu portagrafă. Aceasta este dreptunghiulară, destul de mare iar piciorul se termină cu buton. Romula, Popilian, 1976, fig. 13 /3, varianta cu nervură mediană,subvarianta 1 Grbić, 1996, fig, 3 / 1-2, sec. II. Similar – Popescu, 1935.1936, fig. 3 /7, Alicu, Cociş, 1992, pl. III /29, Cociş. Rusu, 1989, pl. I /3, Grbić, 1996, fig. 3 /1-2.
32. FIBULĂ, bronz, pl.IV/8, după Popilian, 1976. Corpul identic precedenta, dar butonul este dublu, cel din vârf fiind alungit, iar portagrafa este înaltă şi îngustă. Romula, Popilian, 1976, fig. 13/2. Fibula cu nervură, subvarianta 2, Grbić, 1996, fig. 3/ 3-4. Similar - Popescu, 1941- 1944, fig. 3 / 26-31, Grbić, 1996, fig. 3 /3-4.
33. FIBULĂ, bronz, lipsă acul, 4,3 cm, (pl.IV/9). Inedită, Drobeta, MRPF, inv. II 7402, inedită. Idem precedenta.
34. FIBULĂ, bronz, 5 cm, pl.IV/2. Drobeta, MRPF, inv. II 7480, inedită. Idem precedenta.
35. FIBULĂ, bronz, 4,5 cm, Răcari MRPF, inv. II 406, inedită. Idem precedenta.
36. FIBULĂ, bronz, 5,5 cm, pl. IV/1. Drobeta, MRPF, inv. II 713, inedită. Idem precedenta.
37. FIBULĂ, bronz, 4,5 cm, pl. IV/3. Drobeta, MRPF, inv. II 712, inedită. Idem precedenta.
38. FIBULĂ, bronz, 4,5 cm, pl. IV/4. Drobeta, MRPF, inv. II 9243, inedită. Idem precedenta.
39. FIBULĂ, bronz, 4,5 cm, pl. IV/5. Drobeta, MRPF, inv. II 7478, inedită. Idem precedenta.
40. FIBULĂ, bronz, 4,5 cm, pl. IV/6. Drobeta, MRPF, inv. II 7466, inedită. Idem precedenta.
41. FIBULĂ, bronz, 6,5 cm, Slăveni, Popilian, 1971, fig. 9/4, idem precedentul, subvarianta 3, similar – Popescu, 1935-1936, fig. 3 /3.
42. FIBULĂ, bronz, 4,5 cm, Mârşani, Toropu, Ciucă, Voicu, 1976, fig. 2 / 10, idem precedenta.
43. FIBULĂ, bronz, fragmentară, 3 cm, Drobeta, MRPF, inv. II 9298,inedită. Tip similar Aucissa, varianta cu nervură, idem predecentele.
44. FIBULĂ, bronz, 2,8 cm, Drobeta, MRPF, inv. II 9303, inedită. Idem precedenta.
45. FIBULĂ, bronz, 4 cm, Drobeta, MRPF, inv. II 7473 b, inedită. Idem precedenta.
46. FIBULĂ, bronz, 3,2 cm, pl.VI/1. Corpul puternic profilat se termină cu un picior îngust, cu buton. Drobeta, MRPF, inv. II 7394, inedită. Puternic profilată, varianta fără nodozități. Sec. II.similar – Popescu, 1935-1936, fig. 2 /2.
47. FIBULĂ, bronz, 8,5 cm, pl.VI/3. Corpul puternic profilat, este scurt şi decorat cu o nodozitate profilată. Piciorul este lung, subțire şi se termină cu un buton. Portagrafa este mare, mai mult de jumătate din lungimea totală, şi are trei orificii dreptunghiulare. Drobeta, inedită, MRPF, inv. II 6974, inedită. Puternic profilată, varianta cu o nodozitate.sec. I-II. Similar – Popescu, 1935-1936, fig. 2 /3, idem, 1941-1944, fig. 4 /32-34, Patek, 1942, pl. IV /1-2, 8,10, Chirilă, Gudea, Lucăcel, Pop, 1972, pl. XCII /2, Gudea, 1989, pl. CLXXXIII / 13, Peškar, 1972, pl. 9 / 1-5, Jobst, 1975, pl. 1 /7, 2 /11.

https://biblioteca-digitala.ro

48. FIBULĂ, bronz, 5 cm, pl.VI/4. Idem precedenta doar portagrafa are două orificii circulare. Drobeta, MRPF, inv. II 7408, inedită. idem precedenta.
49. FIBULĂ, bronz, 6,5 cm, pl.VI/5. Drobeta, MRPF, inv. II 9677, inedită. Idem precedenta.
50. FIBULĂ, bronz, lipsă acul, 10,2 cm, VI/7, după Popilian, 1976. Corpul puternic profilat, decorat cu o nodozitate. Piciorul lung se termină cu un buton. Potragrafa eate destul de mare. Romula, Popilian, 1976, fig. 13/1. idem precedenta, sec. I-II. Similar – Gudea, 1989, pl. CLXXXIII /1.
51. FIBULĂ, bronz, 6,3 cm, pl.VI/8. Corpul puternic profilat, este mai lung, decorat cu o nodozitate. Piciorul se termină cu un buton şi o perlă. Portagrafa este mai mică. Răcari, MRPF, inv. II 437, inedită. Sec. I-II.Puternic profilastă, varianta cu o nodozitate. Similar – Chirilă, Gudea, Lucăcel, Pop, 1972, pl. XCII /2, Gudea, Lucăcel, 1979, pl. II /16-17, Gudea, 1989, pl. CLXXXIII / 10, Alicu, Cociş. 1989, pl. III /25, Patek, 1942, pl. IV /9, Peškar, 1972, pl. 2 /1, Jobst, 1975, pl. 2 /11.
52. FIBULĂ, bronz, 6,5 cm, pl.VII/1, după Popescu, 1941-1944. Drobeta, Popescu, 1941-1944, fig. 4 /35, idem precedenta.
53. FIBULĂ, bronz, lipseste acul şi resortul, 5 cm, pl.VII/2. Corpul puternic profilat, decorat cu o protuberanţă. Piciorul este lung, orientat în unghi drept, are vârful lung, terminat cu un buton. Portagrafa mare este fragmentară. Drobeta, MRPF, inv. II 7405, inedită. Puternic profilată, varianta cu protubetanţă, sec, I-II. Similar – Patek, 1942, pl. IV / 5-7, Peškar, 1972, pl. 11 /4, Jobst, 1975, pl. 3 /15.
54. FIBULĂ, bronz, vârful rupt, 5,2 cm, pl.VII/3. Corpul puternic profilat, decorat cu trei protuberanţe deasupra partagrafei. Drobeta, MRPF, inv. II 7391, inedită, tip puternic profilată, varianta pannonică, sec. II, similar – Patek, 1942, pl. XI /9, Peškar, 1972, pl. 12 / 9.
55. FIBULĂ, bronz, 5,4 cm, pl.VII/4, după Popescu, 1941-1944. Corpul puternic profilat este decorat cu trei nodozităţi. Piciorul scurt, se termină cu un buton cu perlă. Portagrafa scurtă şi îngustă are două orificii dreptunghiulare. Drobeta, Popescu, 1941-1944, fig. 4 /34, Puternic profilate, varianta cu trei nodozităţi, sec.I-II. Similar – Gudea, Lucăcel, 1979, pl. I /9, Peškar, 1972, pl. 13/4,7, Jobst, 1975, pl. 2/11,12.
56. FIBULĂ, bronz, 5 cm. Drobeta, MRPF, inv. II 7394, inedită. Idem precedenta.
57. FIBULĂ, bronz, lipsă acul, 5,5 cm, pl. VII/5. Corpul scurt, puternic profilat este decorat cu o nodozitate. Capul este sub formă de nodul. Piciorul lung se termină cu un buton. Drobeta, MRPF, inv. II 7401, inedită. Sec. II. Puternic profilată, variantă cu capul sub formă de nodul. Similar – Popescu, 1941-1944, fig. 4 / 39-40, Patek, 1942, pl. IV/15-17, IX /1-2, Popović, 1994, cat 64-65, tezaurul de la Bare, a doua jumătate a sec, I dCh.
58. FIBULĂ, bronz, lipsă acul şi resortul, 4,5 cm, pl.VII/6. Drobeta, MRPF, inv. II 7484,inedită. idem precedenta.
59. FIBULĂ, bronz, lipsă acul şi resortul, 6 cm, pl. VI/I7. Drobeta, MRPF, inv. II 732, inedită. Idem precedenta.
60. FIBULĂ, bronz, lipsă acul şi resortul, 6 cm, pl. VII/8. Corpul puternic profilat, , decorat cu două protuberanţe deasupra portagrafei. Aceasta este mare, cu o decupaţie dreptunghiulară. Piciorul lung şi îngust. Drobeta, MRPF, inv. II 7461, inedită. Tip puternic profilat, varianta Noricum, pannonică. Sec. II. Similar – Patek, 1942, pl. II/5-6, Peškar, 1972, pl. 8/1, Jobst, 1975, pl. 8 /59, Chirilă, Gudea, Lucăcel, Pop, 1972, pl. XCII/2, Gudea, Lucăcel, 1979, pl. II/21, Gudea, 1989, pl. CLXXXIV /4, Protase, 1976, pl. XXXIX /2.
61. FIBULĂ, bronz, lipsă acul, 4,5 cm, pl.VII/9. Corpul puternic profilat, cu nervură mediană. La mijlocul curburii un pinten ascuţit. Drobeta, MRPF, inv. 7399, inedită. Sec. III, Similar – Crişan, 1979, pl. XV/4, Gudea, Lucăcel, 1979, pl. IV 37-38, Gudea, 1989, pl. CLXXXV/11, 12, Patek, 1942, pl. XXV/22, Cociş, Ardevan, Pintea, 1992, pl. I, 1-4.
62. FIBULĂ, bronz, 4,4 cm, pl.VII/10. Drobeta, MRPF inv. II 7411, inedită. Idem precedenta.
63. FIBULĂ, bronz, 6 cm. Răcari, MRPF, inv. II 436, inedită. Idem precedenta.

https://biblioteca-digitala.ro

64. FIBULĂ, bronz, pl.VIII/1, după Popilian, 1980. Locusteni, Popilian, 1980, M 100 /3. Tipul provincial. Sec. II. Similar – Popilian, 1976, fig. 13 /8.
65. FIBULĂ, bronz, pl. VIII/2. ibidem, M 131/1.
66. FIBULĂ, bronz, pl. VIII/3. Ibidem, M 147/2.
67. FIBULĂ, bronz, pl. VIII/4. Ibidem, M177/5.
68. FIBULĂ, bronz, pl. VIII/5. Ibidem, M 179 /4.
69. FIBULĂ, bronz, pl. VIII/6. ibidem, M 184 /2.
70. FIBULĂ, bronz, pl. VIII/7. Ibidem, M185/4.
71. FIBULĂ, bronz, pl. VIII8. Ibidem, M 185 /5.
72. FIBULĂ, bronz, pl. VIII/9. Ibidem, M 203 /1.
73. FIBULĂ, bronz, pl. VIII/10. Ibidem, M208 /1.
74. FIBULĂ, bronz, pl. VIII/11. Ibidem, M 235 /2.
75. FIBULĂ, bronz, pl.IX/3, după Popilian, 1876. Romula, Popolian, 1976, fig.13/8. Idem precedenta.
76. FIBULĂ, bronz, pl.IX/4, după Popilian, 1980. Locusteni, Popilian, 1980, M 100 /4
77. FIBULĂ, bronz, pl. IX /5. Ibidem, M 162/10.
78. FIBULĂ, bronz, pl.VIII/1. Ibidem, M 72/4.
79. FIBULĂ, bronz, pl. IX/2. Ibidem, M 73/2.
80. FIBULĂ, bronz. Ibidem, M19. Similar – Patek, 1942, pl. IV / 14, Gudea, Lucăcel, 1979, pl. XII /131- 36, Cgirilă, Gudea, Lucăcel, Pop, 1972, pl. XCIII / 1.
81. FIBULĂ, bronz, pl. IX/9. Ibidem, M 24.
82. FIBULĂ, bronz, pl. IX/6. Ibidem, M 90/1.
83. FIBULĂ, bronz, pl. IX/7. Ibidem, M 94/3.
84. FIBULĂ, bronz, pl. IX/8. Ibidem, M100/6.
85. FIBULĂ, bronz. Ibidem, M 24.
86. FIBULĂ, argint, lipsă acul, 6 cm, pl.XV/1. Corpul scurt, puternic curbat, are formă romboidală iar la conjuncţia cu piciorul este decorat cu nodozităţi. Piciorul este plat şi terminat cu un buton aplatizat. Capul este sub forma unei plăci dreptunghiulare. Drobeta, MRPF, inv. II 7478, inedită. Tip ancoră, varianta 1. Sec II-III. Similar - Crişan, 1979, pl. IV /1,3, Gudea, 1989, pl. CLXXXV /22,23, Chirilă, Gudea, Lucăcel, Pop, 1972, pl. XLIII /4, Gudea, Lucăcel, 1979, pl. V /44.
87. FIBULĂ, argint, fragmentară, 3 cm, pl.XV/2, după Toropu, Ciucă, Voicu, 1976. Drănic, Toropu, Ciucă, Voicu, 1876, fig. 2/7. Idem precedenta.
88. FIBULĂ, argint, fragmentară, 2,6 cm, pl.XV/3, după Toropu, Ciucă, Voicu, 1976. Drănic, Toropu, Ciucă, Voicu, 1976, fig. 2/6. idem precedenta doar că la corp sunt profilate mici aripioare. Tip ancoră, varianta 2,sec. II-III. Similar – Gudea, Lucăcel, 1979, pl. V /45-48, Gudea, 1989, pl. CLXXXV/15-21, Patek, 1942, pl. IX /13.
89. FIBULĂ, argint, lipsă acul şi resortul, 5,5 cm, pl.XV/5, după Toropu, Ciucă, Voicu, 1976. Corpul puternic curbat, are aripi laterale bine profilate, terminate cu mici perle.Un nodul mare decorează locul de unde se dezvoltă piciorul. Acesta este decorat cu două triunghiuri prevăzute cu mici perle iar în vârf are un buton. Capul este sub formă de bară , prelungită, peste resort cu o placă truinghiulară. Drănic, Toropu, Ciucă, Voicu, 1976, fig. 2/3.Tip ancoră, varianta 3. Sec. II-III. Similar – Cociş, Ardevan, Pintea, 1992, pl. IV /65.
90. FIBULĂ, argint, lipsă acul şi resortul, 5 cm, pl.XV/6, după Toropu, Ciucă, Voicu, 1976. Drănic, Toropu, Ciucă, Voicu, 1976, fig. 2/4. Idem precedenta.
91. FIBULĂ, argint, 4,8 cm, pl. XV/7. Idem precedenta, sub nodul apare o placă , Piciorul se termină cu un buton mare turtit şi prevăzut cu o perlă mică. Drobeta, MRPF, inv. II 6960, inedită. Tip ancoră, varianta 4. sec, II. Similar – Popović, 1994, cat, 87-88, tezaurul de la Bela Reka.
92. FIBULĂ, argint, lipsă acul şi resortul, 4,5 cm, pl.XV/8, Răcari, MRPF, inv. II 440, inedită. Idem precedenta.
93. FIBULĂ, argint. Vârtop, tezaur, pl. XI/1, după Popilian, 1998. Berciu, 1939, fig. 281, Popilian 1998, fig.1/1. Tip ancoră, varianta 4, subvarianta cu corpul faţetat. Sec. II-III. Similar – Patek, 1942, pl. IX /8.

https://biblioteca-digitala.ro

94. FIBULĂ, argint, 6,8 cm, XII/8, după Stîngă. 1998. Bălăcița, tezaur, Stîmgă, 1998, pl. CI /8. idem precedenta.
95. FIBULĂ, argint, pl. XVI/4, după Popilian, 1998. Craiova, Popilian, 1998, fig 5 /3. Idem precedenta.
96. FIBULĂ, argint, 5,6 cm, pl. XII/9, după Stîngă, 1998. Bălăcița, tezaur, Stîngă, 1998, pl. CI /9. Idem precedenta, subvarianta cu corpul semicircular în secțiune. Sec. II-III. Similar – Crişan, 1959, fig. 2 / 2-4, Patek, 1942, pl. IX / 7, 9-12, Popović, 1994, cat 103-105, idem, 1996, fig. 9, 11, Ruseva-Slokoska, 1991, cat 135-136. .
97. FIBULĂ, argint, 4,6 cm, pl. XII/10, după Stîngă, 1998. Bălăcița, tezaur, Stîngă, 1998, pl. CI /10. idem precedenta.
98. FIBULĂ, argint , pl. X/1, după Popilian, 1998. Vârtop, tezaur,Popilian, 1998, fig. 2/1. idem precedenta.
99. FIBULĂ, argint, pl. X/2, după Popilian, 1998. Vârtop, tezaur, Popilian, 1998, fig. 2/2. Idem precedenta, pe portagrafă un decor cu linii incizate.
100. FIBULĂ, argint, pl. X/3, după Popilian, 1998. Vârtop, tezaur, Popilian, 1998, fgi. 2/3. Idem precedenta.
101. FIBULĂ, argint, pl.X/5, după Popilian, 1998. Vârtop, tezaur, Popilian, 1998, fig. 3/1. Idem precedenta.
102. FIBULĂ, argint, pl.X/4, după Popilian, 1998. Vârtop, tezaur, Popilian, 1998, fig. 3/2. Idem precedenta.
103. FIBULĂ, argint, pl.XVI/5, după Popilian, 1998. Vârtop, tezaur, Popilian, 1998, fig. 3 /3. Idem precedenta.
104. FIBULĂ, argint, pl.XIV/2, după Popilian, 1998. Bumbeşti, tezaur, Popilian, 1998, fig 7/ 2. Idem precedenta.
105. FIBULĂ, argint, pl.XIV/3, după Popilian, 1998. Bumbeşti, tezaur, Popilian, 1998, fig. 7 /3. Idem precedenta.
106. FIBULĂ, argint, pl.XIV/4, după Popilian, 1998. Bumbeşti, tezaur, Popilian, 1998, fig. 7 /4. Idem precedenta.
107. FIBULĂ, argint, pl.XI/2, după Popilian, 1998. Urdunița, tezaur, Popilian, 1998, fig. 6 /1. Idem precedenta.
108. FIBULĂ, argint, pl.XI/3, după Popilian, 1998. Moțâței, Popilian, 1998, fig. 6 /2. Idem precedenta. .
109. FIBULĂ, argint, pl.XV/4, după Toropu, Ciucă, Voicu, 1976. Drănic, Toropu, Ciucă, Voicu, 1976, fig, 2 /5, Popilian 1998, fig. 6 /3. Idem precedenta, pe placa de la cap un decor în linii incizate.
110. FIBULĂ, argint, pl.XVI/1, după Patek, 1942. Gorj, Patek, 1942, pl. IX /7, Popilian, 1998, fig. 5 /1. Idem precedenta, prevăzută cu cârlige de care se prind două lanțuri multiplu împletite, pandantive în formă de frunză de iederă şi un colier identic. Similar – Crişan, 1959, fig. 2 /4, Patek, 1994, pl. IX / 9.
111. FIBULĂ, argint, pl.XVI/3, după Patek, 1942. Craiova, Patek, 1942, pl. IX/10, Popilian, 1998, fig. 5 /3. Idem precedenta, pandantivul este un disc circular.
112. FIBULĂ, argint, pl.XIV/1, după Popilian, 1998. Bumbeşti, Gorj, tezaur, Popilian, 1998, fig. 7/ 1. idem precedenta, lipsă lanțurile.
113. FIBULĂ, argint, 4 cm, pl.XV/9, după Toropu, Ciucă, Voicu, 1976. Corpul în formă de trompetă, decorat cu trei noduli. Piciorul decorat cu trei muluri. Portagrafa înaltă. Drănic, Toropu, Ciucă, Voicu, 1976, fig. 2 /1. Tip trompetă, varianta pannonică. Sec. II. Similar – Popescu, 1935-1936, fig. 2 /10, Chirilă, Gudea, Lucăcel, Pop, 1972, pl. XCIII/2, Gudea, 1979, pl. V /50, Cociş, Ardevan, Pintea, 1992, pl. IV/62, Crişan, 1979, pl IV /7, Patek, 1942, pl.XXII /2, Peškar, 1972, pl. 14 /1 şi Böhme, 1872, pl. 21 / 850.
114. FIBULĂ, bronz, lipsă acul şi resortul, 4 cm, pl.XV/10. Corpul are formă piramidală cu şase laturi. Piciorul lung, îngust, se lățeşte spre vârf în eventai. Portagrafa este trapezoidală. Drobeta, MRPF, inv. II 9240, inedită. Tip trompetă, varianta Sonderform. Sec. II. Similar – Peškar, 1972, pl. 14 /4.
115. FIBULĂ, bronz, lipsă acul şi resortul, 4,7 cm, pl.XVII/2, după Bodor, Winkler, 1979. Corpul curbat, piciorul scurt, terminat cu un disc şi un buton. Portagrafa scurtă.

https://biblioteca-digitala.ro

Capul prevăzut cu semidisc. Dierna, Bodor, Winkler, 1979, fig. 7/2. Tip genunchi, varianta cu disc semicircular. Sec. II-III. Similar – Jobst, 1975, pl. 21/156.

116. FIBULĂ, bronz, lipsă acul şi resortul, 3,3 cm pl.XVII/3. Corpul îndoit în formă de genunchi, piciorul scurt se termină cu un disc. Portagrafa este înaltă. Drobeta, MRP, inv. II 10521, inedită. Tip genunchi, varianta cu semidisc. Sec. II-III. Similar – Gudea, 1989, pl. CLXXXVIII / 11-12, Cociş. Rusu, 1984-1985, pl. 1 /4, Bhome, 1972, pl. 7 / 389-391, Peškar, 1972, pl. 17 / 2, Jobst, 1975, pl. 22 / 163.

117. FIBULĂ, bronz, fragmentară, 2,9 cm, după Toropu, Ciucă, Voicu, 1976. Romula, Toropu, Ciucă, Voicu, 1976, fig. 3 /2. Idem precedenta.

118. FIBULĂ, bronz, fragmentară, 3,2 cm, după Toropu, Ciucă, Voicu, 1976. Sucidava, Toropu, Ciucă, Voicu, 1976, fig. 3/3. Idem precedenta, pe semidisc ornament cu semicercuri duble, împunse.

119. FIBULĂ, bronz, lipsă acul şi resortul, 4 cm, pl.XVII/4. Drobeta, MRPF, inv. II 706, inedită. Idem precedenta. Similar – Popescu, 1935-1936, fig. 3 /1-2, Gudea, 1989, pl. CLXXXVIII /11-12, Cociş, Rusu, 1984-1985, pl. 1/ 4. Jobst, 1975, pl. 21 / 158.

120. FIBULĂ, bronz, lipsă acul şi resortul, 4,3 cm, pl.XVII/5. Drobeta, MRPF, inv. II 7485, inedită. Idem precedenta.

121. FIBULĂ, bronz, lipsă acul şi resortul, 3,5 cm, pl.XVII/6. Drobeta, MRPF, inv. II 7409, inedită. Idem precedenta. Similar şi Cociş, Rusu, 1986-1987, pl. 1/5, Böhme, 1972, pl. 7 / 396, Jobst, 1975, pl. 21 /158.

122. FIBULĂ,bronz, lipsă acul şi resortul, 4,5 cm, pl.XVII/8, după Toropu, Ciucă, Voicu, 1976. Drănic, Toropu, Ciucă. Voicu, 1976, fig. 3 /1. Idem precedenta. Similar şi Jobst, 1975, pl. 22 /163.

123. FIBULĂ, argint, lipsă acul şi resortul, 4 cm, pl.XVII/7, după Toropu, Ciucă, Voicu, 1976. Drănic, Toropu, Ciucă, Voicu, 1976, fig. 3/4. Idem precedenta.Similar – Böhme, 1972, pl. 7 / 402-403, Jobst, 1975, pl. 22 /177, 178.

124. FIBULĂ, bronz, lipsă acul şi resortul, 3 cm, pl.XVII/9, după Toropu, Ciucă, Voicu, 1976. Drănic, Toropu, Ciucă, Voicu, 1976, fig. 3/5. Idem precedenta. Similar – Peškar, 1972, pl. 17/3.

125. FIBULĂ, bronz, fragmentară, 3,5 cm, Drobeta, MRPF, inv. II 7404, inedită. Idem precedenta. Similar – Peškar, 1972, pl. 18/4.

126. FIBULĂ, bronz, lipsă acul şi resortul, 4,4 cm, pl.XVIII/1. Corpul trilobat spre cap, cu aspect de aripioare. Piciorul scurt se termină cu un disc şi o perlă. Portagrafa este înaltă şi îngustă. Drobeta, MRPF, inv. II 716, inedită. Tip genunchi, subvarianta cu aripioare. Sec. II-III. Similar – Popescu, 1935-1936, fig. 3/5-6, Gudea, 1989, pl. CLXXXVII /5-6.

127. FIBULĂ, bronz, lipsă acul şi resortul, 4,6 cm, pl.XVIII/2. Drobeta, MRPF, inv. II 808, inedită. Idem precedenta.

128. FIBULĂ, bronz, lipsă acul şi resortul, 4,7 cm, pl.XVII/3, după Popescu, 1941.1944. Răcari, Popescu, 1941.1944, fig. 5 /54. Idem precedenta.

129. FIBULĂ, bronz, 4,8 cm, pl.XVIII/4, după Popescu, 1941-1944. Răcari, Popescu, 1941-1944, fig. 5 / 55. Idem precedenta.

130. FIBULĂ, bronz, 4 cm, pl.XVIII/5. Corpul trilobat, decorat cu trei striuri. Piciorul sub formă de evantai, se termină cu buton. Portagrafa este înaltă. Drobeta, MRPF, inv. II 9297, inedită. Tip genunche, subvarianta barcă. Sec. II-III. Similar - Popescu, 1941-1944, fig. 5 /49, Chirlă, Gudea, Lucăcel, Pop, 1972, pl. XCV /1-3, Gudea, 1989, pl. CLXXXVI / 9.

131. FIBULĂ, bronz, 3,6 cm, pl.XVIII/6, după Berciu, Comşa, 1949, 1950. Balta Verde, Berciu, Comsşa, Materiale, 1949,1950, fig, 131 /1, idem precedenta.

132. FIBULĂ, bronz, lipsă acul şi resortul, 3,5 cm. Corpul foarte mic, semicircular în secţiune. Capul sub formă de disc dreptunghiular. Drobeta, MRPF, inv. II 7408, inedită. Tip genunchi, varianta cu placă dreptunghiulară. Sec. II-III. Similar – Peškar, 1972, pl. 18 / 6.

133. FIBULĂ, bronz, lipsă acul şi resortul, 3,5 cm, pl.XIX/1. Corpul, semicircular în secţiune, gol în spate. Capul sub formă de placă dreptunghiulară îngustă. Piciorul scurt se termină cu un mic buton. Portagrafa scurtă. Drobeta, MRPF, inv. 706,

https://biblioteca-digitala.ro

inedită. Tip genunchi, varianta cu placă dreptunghiulară. Sec. II-III. Similar – Popescu, 1941-1944, fig. 5 /49, 51, Gudea, 1989, pl. CLXXXVI /1-2.

134. FIBULĂ, bronz, lipsă acul şi resortul, 3,5 cm, pl.XIX/2. Drobeta, MRPF, inv. II 7403, inedită. Idem precedenta.

135. FIBULĂ, bronz, lipsă acul şi resortul, 4,7 cm, pl.XIX/4. Drobeta, MRPF, inv. II 701, inedită. Idem precedenta, portagrafa înaltă.

136. FIBULĂ, bronz, 3,3 cm, pl.XIX/5. Drobeta, MRPF, inv. II 704, inedită. Idem precedenta, portagrafa înaltă şi foarte îngustă.

137. FIBULĂ, bronz, lipsă acul şi resortul, 4,5 cm, pl.XIX/6, după Tudor, 1982. Corpul faţetat, capul este o placă dreptunghiuloară în trei trepte. Piciorul scurt are formă de daltă, portagrafa foarte îngustă şi înaltă. Copăceni, Vâlcea, Tudor, 1982, fig. 5 /9. Idem precedenta. Similar – Popescu, 1941-1944, fig. 5 /50, Gudea 1989, CLXXXVIII /16.

138. FIBULĂ, bronz, lipsă acul şi resortul, 4 cm, pl.XVII/1, după Bodor, Winkler, 1979. Dierna, Bodor, Winkler, 1979, fig, 7/1. Idem precedenta. Similar–Jobst, 1975, pl. 15/97.

139. FIBULĂ, bronz, lipsă acul şi resortul, 3,8 cm, pl.XIX/7. Drobeta, MRPF, inv. II 702, inedită. Idem precedenta, portagrafa în formă de litera G.

140. FIBULĂ, bronz, pl.XIX/8, după Stîngă, 1996. Gârla Mare, Stîngă, 1996, fig. 9 /2. Idem precedenta, portagrafa înaltă şi îngustă.

141. FIBULĂ, bronz, lipsă acul şi resortul, 4 cm, pl.XIX/3. Drobeta, MRPF, inv. II 703, inedită. Idem precedenta.

142. FIBULĂ, bronz, lipsă acul şi resortul, 3 cm, pl.XIX/9. Corpul faţetat, îngust, Piciorul scurt se termină cu un disc cu buton. Portagrafa sub formă de cârlig. Răcari, MRPF, inv. II 446, inedită. Tip genunchi, varianta cu placă dreptunghiulară .Similar, Gudea, 1989, pl. CLXXXVIII / 16.17.

143. FIBULĂ, bronz, lipsă acul şi resortul, pl.XIX/10, după Popilian, 1976. Corpul faţetat. Piciorul scurt, se termină cu buton. Portagrafa îngustă şi înaltă. Romula, Popilian, 1976, fig. 13/5. Tip genunchi, varianta cu resortul în cutie. Sec. II-III. Similar – Gudea, 1989, pl CLXXXVII / 7, Jobst, 1975, pl. 15 / 102.

144. FIBULĂ, bronz, acul rupt, pl.XIX/11, după Popilian, 1976. Romula, Popilian, 1976, fig. 13 / 4. Idem precedenta.

145. FIBULĂ, bronz, lipsă acul, resortul şi bara de susţinere, 4 cm, pl.XXI/11. Corpul bine curbat este triunghiular în secţiune. Piciorul întors şi înfăşurat cu două spire. Drobeta, MRPF, inv. II 7413. Tip cu piciorul întors pe dedesubt, varianta fără buton. Sec. III. Similar – Popescu, 1941.1944, fig. 10/108, 112, 111, Tudor, 1968, fig. 141/1-2, Toropu, Tătulea, 1987, fig. 45/1-2, Gudea, Lucăcel, 1979, cat 151-166, Diacconu, 1971, fig. VII /7, Cociş, Rusu, 1984.1985, pl. II/1, Alicu, Cociş, 1989, pl. IV /36, Jobst, 1975, pl. 26/194, 195.

146. FIBULĂ, bronz, lipsă acul, resortul şi bara de susţinere, 7,9 cm, pl.XXI/12. Drobeta, MRPF, inv. II 11936, inedită. Idem precedenta.

147. FIBULĂ, bronz, lipsă acul, resortul şi bara, 6 cm, pl.XXI/2, după Popescu, 1941-1944. Drobeta, Popescu, 1941-1944, fig. 10 /111.Idem precedenta.

148. FIBULĂ, bronz, lipsă acul, resortul şi bara, 6 cm, pl.XXI/3. Drobeta, MRPF, inv. II 7465, inedită. Idem precedenta.

149. FIBULĂ. Bronz, lipsă acul, resortul şi bara, 4,5 cm, pl.XXI/4, după Popescu, 1941-1944. Drobeta, Popescu, 1941.1944, fig. 10/108. Idem precedenta.

150. FIBULĂ, bronz, lipsă acul, resortul şi bara, 6,1 cm, pl.XXI/7, după Popescu, 1941-1944. Drobeta, Popescu, 1941.1944, fig. 10/112. Idem precedenta.

151. FIBULĂ. Bronz, lipsă acul, resortul şi bara, 5 cm, pl.XXI/5, după Toropu, Tătulea, 1987. Sucidava, Tudor, 1968, fig.141/1. Toropu, Tătulea, 1987, fig. 145/1. Idem precedenta.

152. FIBULĂ, bronz, lipsă acul, resortul şi bara, 6,5 cm, XXI/6, după Toropu, Tătulea, 1987. Idem precedenta, pe picior şi pe corp decoruri geometrice imprimate în bronz. Sucidava, Tudor, 1968, fig. 141 /2, Toropu, Tătulea, 1987, fig. 145/2. Similar – Diaconu, 1971, fig. VII/1,Cociş, Rusu, 1984-1985, pl. II/2, Jobst, 1975, pl. 26 /196.

https://biblioteca-digitala.ro

153. FIBULĂ, bronz, 8 cm. pl.XXI/9, după Popescu, 1941-1944. Drobeta, Popescu, 1941-1944, fig. 10/103. Idem precedenta.
154. FIBULĂ, bronz, lipsă acul, resortul şi bara, 7,5 cm, pl.XXI/10, după Popescu, 1941-1944. Drobeta, Popescu, 1941-1944, fig. 10 / 105. Idem precedenta.
155. FIBULĂ, bronz, lipsă acul, resortul şi bara, 5,5 cm, pl.XXI/8. Drobeta, MRPF, inv. II 9227, inedită. Idem precedenta, decorul mai diversificat. Similar – Jobst, 1975, pl. 26 / 196, 195, 198.
156. FIBULĂ, bronz, lipsă acul, resortul şi bara, 8 cm, pl.XXI/13. Drobeta, MRPF, inv. II 650, inedită. Idem precedenta.
157. FIBULĂ, bronz, lipsă acul, resortul şi bara, 5,4 cm, pl.XXI/11. Drobeta, MRPF, inv. II 7468, inedită. Idem precedenta.
158. FIBULĂ, bronz, lipsă acul, resortul şi bara, 5 cm, pl.XXI/14. Drobeta, MRPF, inv. II 7718, inedită. Idem precedenta.
159. FIBULĂ, bronz, lipsă acul, resortul şi bara, 6,3 cm, după Popescu, 1941-1944. Răcari, Popescu, 1941-1944, fig. 10 /110. Idem precedenta.
160. FIBULĂ, bronz, lipsă acul, resortul şi bara, pl.XXII/3, după Popilian, 1976. Romula, Popilian, 1976, fig. 13 /9. Idem precedenta.
161. FIBULĂ, bronz, lipsă acul, resortul şi bara, 5 cm, pl.XXII/1. Drobeta, MRPF, inv. II 444, inedită. Idem precedenta.
162. FIBULĂ, bronz, lipsă acul, resortul şi bara, 7,3 cm, pl.XXII/5. Drobeta, MRPF, inv. II 7467, inedită. Idem precedenta.
163. FIBULĂ, bronz, 4 cm, pl.XXII/2. Corpul din bandă are formă romboidală. Piciorul formează un cioc înainte de a se plia ca portagrafă. Drobeta, MRPF, MRPF, inv. 7398, inedită. Tip cu piciorul întors pe dedesubt, varianta provincială cu disc. Similar – R.Vulpe, Dacia, III-IV, fig. 106 / 21,26, Diaconu, 1971, fig. IX /9. Sec. II.
164. FIBULĂ, bronz, lipsă acul, resortul şi bara, 3.8 cm, pl.XXII/6, după Toropu, Ciucă, Voicu, 1976. Potelu - Inca, Toropu, Ciucă, Voicu, 1976, fig. 3/7. Tip cu piciorul întors pe dedesubt, varianta sarmatică?, Diaconu, 1971, fig 1. Similar–Cătinaş, Bărbulescu, Apulum, XVI, fig. 13 /1. sec. III-IV.
165. FIBULĂ, bronz, vârful acului rupt, 6 cm, pl.XXII/4. Idem precedenta, pe cap apare un buton iar corpul este decorat median cu o linie în zig-zag şi cu linii punctate marginal. Drobeta, MRPF, inv. II 8492, inedită. Tip cu piciorul pe dedesubt, varianta cu buton. Sec. III- IV. Similar – Diaconu, 1971, fig. IX/5, Gudea, 1989, pl. CLCIII / 19, 27, 29, Cociş, Rusu, 1986-1987, pl. IV / 2,Alicu, Cociş, Ilieş, Soroceanu, 1994, cat. 627, Jobst, 1975, pl. 26 /198.
166. FIBULĂ, bronz. Arutela, Diaconu, 1971, fig. IX /5. Idem precedenta.
167. FIBULĂ, bronz, 5,7 cm. Drobeta, Popescu, 1941-1944, fig.10/114. Idem precedenta.
168. FIBULĂ, bronz, vârful acului rupt, 5,2 cm. Copăceni, Vâlcea, Tudor, 1982, fig. 5 /11. Idem precedenta.
169. FIBULĂ, bronz, lipsă acul, resortul şi bara, 5,2 cm, pl.XXIII/8,după Toropu, Tătulea, 1987. Piciorul cu vârful trilobat, decorat cu cercuri median şi linii margenal. Sucidava, Tudor, 1968, fig, 141/1, Toropu, Tătulea, 1987, fig. 45/8. Tip cu piciorul întors pe dedesubt, variantă. Sec. III-IV. Similar – Popescu, 1941-1944, fig. 10/107, Mitrea, Preda, 1966, fig. 132/1.
170. FIBULĂ, bronz, lipsă acul, resortul şi bara, 4,1 cm, pl.XXIII/7, după Toropu, Tătulea, 1987. Sucidava, Tudor, 1968, fig. 141/3, Toropu, Tătulea, 1987, fig. 45 /7. Idem precedenta.
171. FIBULĂ, bronz, lipsă acul, resortul, bucla piciorului şi bara, 6,8 cm. Copăceni, Vâlcea, Tudor, 1982, fig. 5/16. Idem precedenta.
172. FIBULĂ, bronz, lipsă acul, resortul şi bara, 5,8 cm, pl.XXII/8. Corpul scurt, cu decor median. Piciorul înalt, mai îngust spre vârful buclei. Portagrafa mare, cu patru spire la baza corpului. Drobeta, MRPF, inv. II 7464, inedită. sec. IV-V. Similar–piese turnate de tipul Drobeta: Bejan, 1979, pl. V, Teodor, 1988, Stîngă, 1998, p. 110-112.
173. FIBULĂ, bronz, turnare, 7 cm, după Stîngă, 1998. Fibula face parte dintr-o piesă rezultată prin turnarea intr-un tipar şi este neprelucrată. Corpul este decorat cu linii

https://biblioteca-digitala.ro

paralele care imită înfăşurările specifice fibulelor cu piciorul întors pe dedesupt. Drobeta, Bejan, 1979, pl. II a. Fibulă tip Drobeta, sec. VI.

174. FIBULĂ, bronz, turnare, 7 cm, pl.XX. Idem precedenta.

175. FIBULĂ, bronz, turnare, 7 cm, pl.XX. Idem precedenta, Drobeta, Bejan, 1979, pl. I a.

176. FIBULĂ, bronz, turnare, 7 cm. Idem precedenta. Drobeta, Bejan, 1979, pl. I b.

177. FIBULĂ, bronz, turnare 7 cm, Idem precedenta, decorul realizat din patru nervuri transversale, paralele, Drobeta, Bejan, 1979, pl. II a.

178. FIBULĂ, bronz, turnare, 7 cm, pl.XX. Idem precedenta. Drobeta, Bejan, 1979, pl.II b.

179. FIBULĂ, bronz, turnare, 7 cm, pl.XX. Idem precedenta. Drobeta, Bejan, 1979, pl. I a.

180. FIBULĂ, bronz, turnare, 7 cm, pl.XX. Idem precedenta. Drobeta, Bejan, 1979, pl. I b.

181. FIBULĂ, bronz, 3,3 cm, pl.XX. Idem precedenta, Drobeta, Bejan, pl. I b.

182. FIBULĂ, bronz, fragment, 3 cm, pl.XX. Drobeta, Bejan, 1979, pl. II d.

183. FIBULĂ, bronz, lipsă acul, resortul şi bara, 3,5 cm, pl.XXIII/10, după Toropu, Tătulea, 1987. Sucidava, Tudor, 1968, fig. 142/10, Toropu, Tătulea, 1987, fig. 45/10. Tip Drobeta, varianta 1. sec. VI. Similar – Bejan, 1979, pl. V.

184. FIBULĂ, bronz, 4,3 cm, pl.XXIII/9, după Toropu, Tătulea, 1987. Sucidava, Tudor, 1968, fig. 142/9, Toropu, Tătulea, 1987 , fig. 45/9. Idem precedenta, varianta 1 a.

185. FIBULĂ, bronz, 5,7 cm, pl.XXIII/11, după Toropu, Tătulea, 1987. Sucidava, Tudor, 1968, fig. 142 /11, Idem precedenta

186. FIBULĂ, bronz, lipsă acul, 6,5 cm, pl.XXIII/12, după Toropu, Tătulea, 1987. Sucidava, Tudor, 1968, fig. 142 /8, Toropu, Tătulea, 1987, fig. 45 /12. Similar – piesa precedentă.

187. FIBULĂ, bronz, lipsă acul, 5,2 cm, pl.XXIV/1, după Popescu, 1941-1944. Corpul bine curbat, are la punctul de conjuncţie cu piciorul două protuberanţe unghiulare. Capul se termină cu buton iar braţele sunt scurte. Piciorul are vârful ascuţit, portagrafa teacă, scurtă.Tip în formă de T, varianta cu buton şi piciorul ascuţit. Sec. III. Drobeta, MNIR, Popescu, 1941-1944, fig. 6/65. Similar – Gudea Lucăcel, 1979, pl. XXII/ 280-283, 288, Gudea, 1989, pl. CXCIII /1-5, 8,10, Cociş, Rusu, 1984-1985, pl. IV /1.

188. FIBULĂ, bronz, lipsă acul şi capul, 5 cm, pl.XXIV/12, după Popescu, 1941-1944. Similar piesa precedentă. Răcari, MNIR, ibidem, fig. 6/64.

189. FIBULĂ, bronz, lipsă acul, 5,9 cm, pl. 6, după Tudor, 1982. Similar piesa precedentă. Copăceni, Vâlcea, Tudor, 1982, fig. 5 / 4.

190. FIBULĂ, bronz, lipsă acul, 5,9 cm, pl.XXIV/7, după Tudor, 1982. Similar piesa precedentă. Copăceni, Vâlcea, ibidem, fig. 5 / 10.

191. FIBULĂ, bronz, lipsă acul, 5,3 cm, pl.XXIV/9. Similar piesei precedente. Drobeta, MRPF, inv. II 7400, inedită.

192. FIBULĂ, bronz, lipsă acul, 6 cm, pl.XXIV/3. Similar piesa precedentă. Drobeta, MRPF, inv. II 7462, inedită.

193. FIBULĂ, bronz, lipsă acul, 4,3 cm, pl.XXIV/4. Similar piesei precedente. Drobeta, MRPF, inv. II 7463, inedită.

194. FIBULĂ, bronz, 5,5 cm, pl.XXIV/2, după Stîngă, 1999. Corpul faţetat are un decor meandric cu orificii circulare. Similar piesei precedente. Gârla Mare, Mehedinţi, MRPF, Stîngă, 1998, pl. XCV/5. Similar – Patek, 1942, pl. XXIV/16.

195. FIBULĂ, bronz, lipsă acul, 6 cm, pl.XXIV/5. Capul este triunghiular. Corpul bine curbat este traforat de-a lungul, căpătând formă de evantai. Piciorul are vârful ascuţit iar la conjuncţia cu corpul are două protuberanţe. Tip în formă de T, varianta cu corpul traforat. Sec. III. Drobeta, MRPF, inv. II 731, inedită. Similar Gudea, Lucăcel, 1979, pl. XXIV / 303, 304, Gudea, 1989, pl. CXCIV/ 9-11, Patek, 1942, pl. XXIC/ 8,9, Peškar, 1972, pl. 25 / 188-189, Böhme, 1972, pl. 15/ 679-681, Jobst, 1975, pl. 25 / 189.

196. FIBULĂ, bronz, lipsă acul, 5,4 cm, pl.XXIV/11, după Popescu, 1941-944.Corpul bine curbat. Capul cu buton şi braţe scurte. La conjuncţia cu portagrafa sunt două protuberanţe. Piciorul este trapezoidal. Tip în formă de T, varianta cu buton şi piciorul drept. Sec. III, Răcari, Popescu, 1941-1844, fig. 6 /63. Similar – Crisan, 1979, pl.IX / 5,6, Gudea, 1989, pl. CXCIII/11- 13, Böhme, 1972, pl 20 /808-821, Jobst, 1975, pl 28-30.

https://biblioteca-digitala.ro

197.FIBULĂ, bronz, lipseşte acul, 5, 8 cm, pl.XXIV/8 după Tudor, 1982. Similar piesei precedente. Copăceni, Vâlcea, Tudor, 1982, fig. 5/15.

198.FIBULĂ, bronz, lipsă acul, 7 cm, pl.XXIV/10, după Popilian, 1971. Similar piesei precedente. Slăveni, Popilian, 1971, fig. 9 /3.

199.FIBULĂ, bronz, lipsă acul şi braţele, 7 cm, pl.XXV/2. Similar piesei precedente. Drobeta, MRPF, inv. II 7410, inedită. Similar – Gudea, Lucăcel, 1979, pl. XX / 256, Gudea 1989, pl. CXCIII / 11-12, Cociş. Rusu, 1984-1985, pl. IV/ 5-6, ibidem, 1986-1987, pl. VI / 3-4 ,Cociş, Ardevan, Pintea, 1992, pl. VI / 81-83, Böhme, 1972, pl. 23 / 921-922, Jobst, 1975, pl. 30 /222-224, Bojović, 1996, fig. 7 /16.

200.FIBULĂ, bronz, lipsă acul şi braţele, 6,5 cm, pl.XXV/1. Similar piesei precedente. Drobeta, MRPF, inv. II 9529, inedită.

201.FIBULĂ, bronz, lipsă acul, 4,7 cm, pl.XXV/7. Corpul bine curbat, Capul fără buton. Piciorul se termină cu un cioc.Tip în formă de T, cu balama, varianta fără buton şi piciorul cu cioc Sec. III. Drobeta, MRPF, inv. II 7719, inedită. Similar – Gudea, 1989, pl. CXCIII / 6. Böhme, 1972, pl. 13 / 590.

202.FIBULĂ, bronz, lipsă acul, 5 cm, pl.XXV/6, după Stîngă, 1989. Corpul bine curbat. Capul cu buton are braţele în formă de aripi de pasăre în zbor. Piciorul este trapezoidal, decorat cu mici zimţi ca şi aripile. Tip arbaletă. Drobeta, Stîngă, 1998, pl. XCV / 4, Patek, 1942, pl. XXIV/13, Vaselinovic, 1977, pl, VI/ 5.

203.FIBULĂ, bronz, lipsă acul şi braţele, 3 cm. Corpul bine curbat, este foarte subţire. Capul are buton şi braţele se termină cu butoni aparenţi. Drobeta, MRPF, inv. II 11287, inedită. Similar – Patek, 1942, pl. XXIV/4

204.FIBULĂ, bronz, 4,5cm. Similar piesei precedente. Drobeta, MRPF, inv. II 7477, inedită.

205.FIBULĂ, bronz, 4,5 cm. Similar piesei precedente. Drobeta, MRPF, inv. 9682, inedită.

206.FIBULĂ, brobz, 2,2 cm. Similar piesei precedente. Drobeta, MRPF, inv. II 7475, inedită.

207.FIBULĂ, bronz, lipsă acul, 5,5 cm. Corpul faţetat, drept, se termină cu o perlă. Portagrafa este îngustă şi înaltă. Piciorul se termină cu un buton mic. Tip cu balama şi portagrafa înaltă. Sec. III. Drobeta, MRPF, inv. II 9302, inedită. Similar – Popescu, 1935-1936. fig. 3 / 8.

208.FIBULĂ, bronz, lipsă acul, 5,3 cm. Similar piesei precedente. Cujmir, MRPF, inv. II 9492, inedită.

209.FIBULĂ, bronz, email alb şi negru, pl.XXVII/2, după Popilian, 1980. Corpul în formă de romb decorat în registre succesive cu email alb şi negru. Unghiurile ascuţite sunt marcate de mici discuri circulare iar cea de deasupra balamalei este ca o roată cu dinţi. Locusteni, Popilian, 1980, pl. XXV / M179 /7.Tip plată, sec. III. Similar – Chirilă, Gudea, Lucăcel, Pop, 1972, pl. XCVI / 3, Patek, 1942, pl. XV /4, Peškar, 1972, pl. 19 /2, Böhme, 1972, pl. 24 /935.

210.FIBULĂ, bronz, email alb şi negru, 3,5 cm, pl.XXVII/1, după Popilian, 1980. Corpul în formă de timonă, decorat cu email alb şi negru, în registre circulare, spre interior ajurate iar în centru un buton tronconic. Marginal are un cerc perlat rar. Locusteni, Popilian, 1980, pl. XV / M 100 /5. Tip plată, sec. II-III. Similar – Böhme, 1972, pl. 29 / 1136, Jobst, 1975, pl. 45 / 315.

211.FIBULĂ, bronz, 4,5 cm, pl.XXVII/9, XXXIII/8. Corpul ca un disc rotund, decorat cu cercuri concentrice. Marginal un cerc perlat rar. Drobeta, MRPF, inv. II 9251, inedită. Tip plată, sec. II-III. Similar – Gudea, Lucăcel, 1979, pl. V /2, Böhme, 1972, pl. 28 / 1081, 1095.

212.FIBULĂ, bronz, 3 cm, pl.XXVII/8, planşa preluată după Stîngă, 1999. Corpul sub forma unei flori de nalbă, cu opt nervuri. Gârla Mare, Stîngă, 1999, fig. 5/1Tip plată, sec. II-III. Similar – Patek, 1942, pl. XV/16.

213.FIBULĂ, bronz, lipsă acul, 3 cm, pl.XXVII, XXXIII/7. Corp circular, ajurat, decorat cu motiv Augen. Drobeta, MRPF, inv. II 722, inedită. Tip plată, sec. II.III. similar – Patek, 1942, pl. XV /15, Jobst, 1975, pl. 47 / 326.

https://biblioteca-digitala.ro

214.FIBULĂ, aur, almandină, pl.XXVII/10, după Berciu, 1939. Central are un caboşon dreptunghiular cu almandină. O piatră similară, mică şi rotundă intr-un alt caboşon în discul lateral. Ostrovul Simian, Berciu, 1939, fig. 283.Tip plată. Similat – Gudea, Lucăcel, 1979, cat. 323-324, Gudea, 1989, pl. CXCV / 19, Patek, 1942, pl. XV / 1.

215.FIBULĂ, bronz, 3,5 cm, pl.XXVII/5. Formă de svastică închisă circular. Drobeta, MRPF, inv. II 723, inedită. Tip svastică. Sec. III. Simila – Gudea, 1989, pl. CXCV / 20, Böhme, 1972, pl. 31 /1210.

216.FIBULĂ, bronz, 2,8 cm, pl.XXVII/6. Formă de svastică închisă în pătrat. Drobeta, MRPF, inv. II 9160, inedită. Tip plată, sec. III. Similar, Gudea, 1989, pl. CXCV/20, Böhme, 1972, pl. 30/1179-1183 şi 31 1184,1190, 1208.

217.FIBULĂ, bronz, 3,2x3,4 cm, pl.XXVII/3. Corpul în formă de svastică cu capete de căluţi. Drobeta, MRPF, inv. 728, inedită. Tip svastică, sec. III. Similar – Gudea, Lucăcel, 1979, cat 321, Gudea, 1989, pl. CXCV /21, Crişan, 1979, pl. V /5, Böhme, 1972, pl. 27 / 1058.

218.FIBULĂ, bronz, lipsă un braţ, 3,5 cm, pl.XXVII/4. Drobeta, MRPF, inv. II 460, inedită. Idem precedenta.

219.FIBULĂ, bronz, 4,2x3cm. Formă aproape naturală a calului. Drobeta, Popescu, 1941-1944, fig. 9/101. Tip plată, sec. III. Similar- Gudea, 1989, pl. CXC/18, 19, Patek, 1942, pl. XIX /5, 19, Jobst, pl. 46/320-322.

220.FIBULĂ, bronz, 3,5x 1,3 cm. Formă aproape naturală de câine. Copăceni, Vâlcea, Tudor, 1982, fig. 5 / 5. Tip plată, sec. III. Similar – Gudea, 1989, pl. CXC/12-16, Patek, 1942, pl. XXI /1-2.

221.FIBULĂ, bronz, 3,5 cm. Formă de pasăre. Drobeta, Tudor, 1876, fig. III /4. Tip plată, sec. II-III. Similar – Gudea, Lucăcel, 1979, pl. XV/176, Patek, 1942, pl. XXI/22, pl. XXIII/18, Crişan, 1959, fig. 2 /1, Popović, 1996, fig. 10 /8 şi fig. 11, Popilian, 1998, fig. 4 /8, Jobst, 1975, pl. 45 /318, Bojović, 1996, fig. 7/18.

222.FIBULĂ, bronz, email roşu, galben albastru, 7, 8 cm, pl.XXVI, Bumbesti. Corpul sub formă de animal marin-peste, delfin. Un registru alcătuit din romburi separă un decor floral asezat spre capete, emailat în roşu, galben şi albastru. Muzeul din Târgu Jiu. Tip plată, sec II-III. Similar – Patek, 1942, pl. XXI /8, Böhme, 1972, pl. 30 / 1175-1177(Amfibiumfibeln).

223.FIBULĂ, bronz, Lipsă acul, 7,4 cm. Corpul îngust, faţetat. Capul în formă de cruce cu extremităţile sub formă de bulbi. Piciorul decorat cu motive geometrice. Portagrafa teacă. Drobeta, Popescu, 1941.1944, fig. 7 /73. Tip 1 (bulb), sec. III-IV. Similar – Crişan 1979, pl. XIV/4, Jobst, 1975, pl. 31, Peska, 1972, pl. 47/2-3, Keller, 1971, pl. 11/1-3, Bojović, 1996, fig.7 /13.

224.FIBULĂ, bronz, lipsă acul, 6 cm, Drobeta, Popescu, 1941-1944, fig.7/74. Idem precedenta.

225.FIBULĂ, bronz, lipsă acul, 4,8 cm. Drobeta, Popescu, 1941-1944, fig, 7/85. Idem precedenta.

226.FIBULĂ, bronz, lipsă acul şi un braţ, 7 cm, pl. LV 6. Drobeta, MRPF, inv. II 699, inedită. Idem precedenta.

227.FIBULĂ, bronz, lipsă acul, un braţ şi bulbii, 6 cm. Drobeta, MRPF. Inv.II 6973, inedită. Idem precedenta.

228.FIBULĂ, bronz, lipsă acul, 6,6 cm. Drobeta, MRPF, inv. II 7392, inedită. Idem precedenta.

229.FIBULĂ, lipsă acul, un braţ, 7,8 cm. Drobeta, MRPF, inv. II 11285, inedită. Idem precedenta.

230.FIBULĂ, bronz, lipsă acul, doi bulbi, 3,3 cm, pl.XXVIII/3, după Toropu, Tătulea, 1987. Sucidava, Tudor, 1968, fig, 141 /4, Toropu, Tătulea, 1987, fig. 45/3. Idem precedenta.

231.FIBULĂ, bronz, lipsă acul, 6,5 cm, pl.XXX/3. Drobeta, MRPF, inv. II 6986, inedită. Tip 2, varianta B (bulb), sec. IV. Similar –Keller, 1971, fig. 11 /4, Crişan, 1979, XIV/2, Peškar, 1972, pl. 47 /3, Jobst, 1975, pl. 31 / 235.

232.FIBULĂ, bronz, fragmentară, 3,5,cm. Drobeta, MRPF, inv. II 9296a, inedită. Idem precedenta.

https://biblioteca-digitala.ro

233.FIBULĂ, bronz, 4,3 cm, după Berciu, Comşa. Balta Verde, Berciu, Comşa, Materiale II, fig. 131/2, Tip 3(bulb), sec. IV. Similar – Peškar, 1972, pl. 51Jobst, 1975, pl. 34 /248.

234.FIBULĂ, bronz, lipsă, acul şi capul cu braţele şi bulbii, 7,5 cm, pl.XXIX/2. Drobeta, MRPf, inv. II 11286, inedită. Tip 3 A, sec. IV. Similar – Keller, 1971, pl. 11/6, Jobst, 1975, pl. 35 /246, 249, Peškar, 1972, pl. 50 / 1-3, Bojović, 1996, fig. 7/14-15.

235.FIBULĂ, bronz, lipsă acul, 4,5 cm, pl.XXX/1. Drobeta, MRPF, inv. II 6957, inedită. Idem precedenta.

236.FIBULĂ. Bronz, lipsă acul şi portagrafa, 7 cm, pl.XXX/2. Drobeta, MRPF, inv. II 6961, inedită. Idem precedenta. Similar–Jobst, 1975, pl. 34 / 245

237.FIBULĂ, bronz, lipsă acul, un braţ, 7,3 cm, pl:XXX/4. Drobeta, MRPF, inv. II 9296, inedită. Tip 3 B(bulb), sec. IV. Similar – Keller, 1971, pl. 11/7, Jobst, 1975, pl.-34/248, 250, Bojović, 1996, fig. 7/15, Peškar, 1972, pl. 51 / 4.

238.FIBULĂ, bronz, lipsă acul, portagrafa, capul cu braţele şi bulbii, 6,3 cm. Drobeta, MRPF, inv. II 7482, inedită. Tip 3 C (bulb), sec. IV. Similar – Keller, 1971, pl. 11 / 8, Peškar, 1972, pl. 51 / 4, Jobst, 1975, pl. 35 / 252, Bojović, 1996, fig. 7 /15.

239.FIBULĂ, argint, 8,5 cm, pl.XXVIII/1, desen după Toropu, Tătulea, 1987. Sucidava. Toropu, Tătulea, 1987, fig. 46. Tip 3 C, sec. IV. Similar–Keller, 1971, pl. 11 /8, Peska, 1972, pl. 51 /2, Jobst, 1975, pl. 33 / 243.

240.FIBULĂ, bronz, lipsă acul, capul cu braţele şi bulbii, 6 cm pl.XXIX/4. Drobeta, MRPF, inv. II 733, inedită. Tip 3 C. Idem precedenta.

241.FIBULĂ, bronz, pl.XXXI/2. Drobeta, MRPF, inv. II 733 a, inedită. Idem precedenta.

242.FIBULĂ, bronz, lipsă acul, 8,3 cm, pl.XXVIII/5. Drobeta, MRPF, inv. II 6959, inedită. Tip 4 A. Sec. IV. Similar–Keller, pl. 11 / 9, Peškar, 1972, l. 51 / 2.4, Jobst, 1975, pl. 36/259, 260.

243.FIBULĂ, bronz, lipsă acul şi între capul, 8,1 cm. Drobeta, Popescu, 1941-1944, fig. 7 / 82. Tip 4 A. Idem precedenta.

244.FIBULĂ, bronz, 7 cm, pl.XXVIII/4, desen după Toropu, Tătulea, 1987. Sucidava, Tudor, 1968, fig, 141 / 6, Toropu, Tătulea, 1987, fig. 45 /6. Tip 4 A. Idem precedenta.

245.FIBULĂ, bronz, pl.XXXI/1. Drobeta, MRPF, inv. II 6959 a, inedită. Idem precedenta.

246.FIBULĂ, bronz, pl.XXXI/3. Drobeta, MRPF, inv. II 6959 b, inedită. Idem precedenta.

247.FIBULĂ, bronz, lipsă acul şi un braţ, 7,3 cm, după Popescu, 1941-1944. Drobeta. Popescu, 1941-1944, fig, 7/83. Tip 4 A. Idem precedenta. Similar–Jobst, 1975, pl. 38/271.

248.FIBULĂ, bronz, lipsă acul, 8,4 cm, pl.XXXII/1. Hinova, MRPF, inv. II 9266. Tip 4 C, sec. IV. Similar–Keller, 1971, pl. 11/11, Peškar, 1972, pl. 53 / 234, Jobst, 1975, pl. 39/ 271.

249.FIBULĂ, bronz, pl.XXIX/1. Hinova, Davidescu, 1989, fig. XXVII d. Idem precedenta.

250.FIBULĂ, bronz, 6,6 cm, pl.XXVIII/4, desen după Toropu, Tătulea, 1987. Sucidava, Tudor, 1968, fig. 141 / 7, Toropu, Tătulea, 1987, fig. 45/4. Tip 4 C. Sec. IV. Similar – Keller, 1971, pl. 11 / 11, Peškar, 1975, l. 50 / 1-3, Jobst, 1975, 40 / 275.

251.FIBULĂ, bronz, 7,9 cm. Copăceni, Vâlcea, Tudor, 1982, fig. 5 /10, Tip 4 C. Sec. IV. Idem precedenta.

252.FIBULĂ, bronz, lipsă acul, 6,8 cm, pl.XXXII/3. Drobeta, MRPF, inv. II 6984, inedită. Tip 5. Sec. IV. Similar – Keller, 1971, pl. 11/12, Jobst, 1975, pl. 43 / 297.

253.FIBULĂ, bronz, lipsă acul, 8 cm, pl. LVIII 2. Drobeta. MRPF, inv.II 9180, inedită. Tip 6. sec.IV-V. Similar, Keller, 1971, pl.11/13, Jobst, 1975, pl. 44/300. Kunsthistorischen, Wien, cat. 202, fig. 169.

254.FIBULĂ, bronz, 6 cm, pl.XXVIII/6, desen după Toropu, Tătulea, 1987. Sucidava, Tudor, 1968, fig, 141 /6, Toropu, Tătulea, 1987, fig. 45 / 5. Tip 6. sec. IV-V. Idem precedenta.

255.FIBULĂ, bronz, 8 cm, pl.XXXIII/5. Capul este un disc semicircular, nedecorat. Piciorul este deteriorat, dar pare a avea forma specifică a tipului nord pontic, cu semidisc. Sec. IV. Drobeta, Berciu, 1939, fig, 284. Similar – Petre, 1965 1, fig. 7 /1.

256.FIBULĂ, bronz. Idem precedenta. Potelu, Toropu, 1976, pl 18 /8.

https://biblioteca-digitala.ro

257.FIBULĂ, argint, 8,4 cm, pl.XXXIII/1,6. Capul are forma unui semidisc prevăzut cu cinci butoni. Este decorat cu semicercuri concentrice, perlate. Piciorul, decorat linear, are forma de liră, volutele lirei creând două orificii şi doi butoni laterali, precum mănuşile unei amfore. Alţi doi butoni sunt plasaţi spre vârf. Acesta este distinct şi are forma unui con de brad. Tip liră, sec. VI-VII. Inedită.

258.FIBULĂ, bronz, 5,8 cm, pl.XXXIII/2. Capul este un semidisc, prevăzut cu cinci butoni sferici lipiţi de disc. Piciorul are un decor linear care se compune în mici volute ce devin câte trei butoni pe fiecare latură. Tip liră, idem precedenta.

259.FIBULĂ, bronz, fragmentară, 5,6 cm, pl.XXXIII/3. Tip Histria I-Arcar, sec. VI-VII, inedită. Similar – Petre, 1965 1, fig. 1, 2, 7 5-6

260.FIBULĂ, bronz, 4,7 cm, pl.XXXIII/4. Idem precedenta.

261.FIBULĂ, argint aurit, 20 cm. Capul este un semidisc prevăzut cu şapte butoni exteriori. Piciorul, decorat cu arabescuri, are formă de trapez, este legat de cap prin două volute. Lateral este decorat cu câte patru capete de şoim cu safir încastrate în chatoane circulare, perlate. Vârful are doi butoni laterali şi unul mai mare central, decorat cu mască umană. Coşovenii de Jos, tezaur, Berciu, 1939, fig, 288 /1, Petre, 1965 1, fig. 10 / 5. Tip Coşoveni, sec. VII. Similar – Petre, 1965 1, fig. 10 /4.

262.FIBULĂ, argint, tezaur. Piciorul curbat este decorat cu şiruri de perle. Portagrafa are formă de romb, vârful este deterioret. Coţofenii de Jos, Nicolaescu-Plopşor, Zeiss, 1933, p. 276, Berciu, 1937, p.73, Berciu, 1939, fig. 287.

BIBLIOGRAFIE

Alicu, Cociş	1989	Alicu D., Cociş S. *Podoabe romane la Ulpia Traiană,* Apulum XXV, Alba Iulia, 1989, p. 225-250
Bejan	1976	Bejan A., *Un atelier meşteşugăresc din secolul al VI-lea e.n., la Drobeta Turnu Severin,* Acta MN, XII, Cluj Napoca, 1976, p. 357—375
Benea	1974	Benea D., *Oglinzi romane descoperite la Drobeta Turnu Severin, Drobeta Turnu Severin,* Drobeta II, 1974, p.169-179
Berciu	1939	Berciu D., *Arheologia preistorică a Olteniei,* Craiova, 1939
Bodor, Winkler,	1979	Bodor A., Winkler I., *Un atelier de artizanat la Dierna (Orşova),* Apulum XVI, Alba Iulia, 1979, p. 41-45
Böhme	1972	Böhme, A, *Die Fibeln der Kastell Saalburg und Zugmantel,* Sonderdruck aus dem Saalburg Jahrbuch, XXIX, 1972, p. 6-9
Bojović	1996	Bojović, Dr, *Le camp de la LegionIV Flavia a Singidunum,* Roman Limes on The Middle and Lower Danube, 1996, p. 27-36
Chirilă, Gudea, Lucăcel, Pop	1972	Chirilă E., Gudea N., Lucăcel V., Pop C., *Castrul Roman de la Buciumi,* Cluj, 1972.
Cociş, Rusu,	1984-1985	Cociş S., Rusu A., *Fibule din colecţia Muzeului Judeţean Deva, (I),* Sargeţia XVIII-XIX, Deva1984-1985, p. 131-139
Cociş, Rusu,	1986-1987	Cociş S, Rusu A., *Fibule romane din colecţiile Muzeului Judeţean Deva, (II),* Sargeţia XX, Deva, 1986-1987, p.139-147
Cociş, Ardevan Pintea	1992	Cociş S., Ardevan R., Pintea P., *Fibule din Dacia Porolissensis I. Gherla,* Acta, MP XVI, Zalău, 1992, p.321-3:

https://biblioteca-digitala.ro

Crişan, 1979 Crişan I.H, *Fibule romane din colecția Muzeului de Istorie a Transilvaniei,* Acta MP III, Zalău, 1979, p. 275-322

Davidescu, 1989 Davidescu M, *Cetatea romană de la Hinova,* Bucureşti, 1989

Diaconu 1971 Diaconu Gh., *Über die Fibel mit umgeschlagenem Fuß in Dazien,* Dacia XV, 1971, p.239-268

Grbić 1996 Grbić D., *Fibula as produce local Workshops at Diana,* Roman Limen on the Middle and Lower Danube, Beograd, 1996, p. 87-91

Gudea, Lucăcel 1979 Gudea N., Lucăcel V., *Fibule romane în Muzeul din Zalău,* Acta MP, III, Zalău, 1979, p. 321-348

Gudea 1989 Gudea, N, *Porolissum. Un complex arheologic daco-roman la marginea de nord a Imperiului Roman,* Acta MP, XII, Zalău, 1989

Jobst 1975 Jobst W, *Die römischen Fibeln aus Lauriacum, Linz, 1975*

Keller 1971 Keller, E, *Die Spätrömischen grabfunden in Sud Bayern* München, 1971

Kovrig 1937 Kovrig I, Die *Haupttypen der Kaiserliche Fibeln in Pannonien,* Diss.Pann., 2, Budapest,1937

Kunsthistorische *Meisterwerke aus der Antikesammlung der Kunsthistorischen Museum in Wien,* Wien, catalog

Mitrea, Preda 1966 Mitrea N., Preda C., *Necropole din Muntenia,* Bucureşti, 1966

Patek 1942 Patek,E, *Verbretung und Herkumf der römischen Fibelntypen in Pannonien,* Diss. Pann, II, Budapesta, 1942, p. 79-141.

Peškar 1972 Peškar, I, *Fibeln aus der römischen Kaiserzeit In Mafren,* Praha, 1942

Petre 1965,1 Petre A., *Fibule digitate de la Histria (I),*SCIV1, Bucureşti, 1965, p. 67-91

Petre 1965,2 Petre A., *Fibule digitate (II),* SCIV 2, Bucureşti, 1965, p. 275-292

Popilian 1971 Popilian, Gh., *Termele de la Slăveni.* Apulum, IX, Alba Iulia, 1971, p. 627-643

Popilian 1976 Popilian Gh., *Un quartier artizanal à Romula,* Dacia, XX, Bucureşti, 1976. p. 221-251

Popilian 1980 Popilian, Gh., *Necropola daco-romană de la Locusteni,* Craiova, 1980

Popilian 1998 Popilian Gh., *Câteva considerații cu privire la tezaurul de la Vârtop, jud. Dolj,* Arhivele Clteniei, SN, 13, Craiova, 1998, p. 43-70

Popescu 1935-1936 Popescu D., *Fibules en bronze des collections du Musée National des Antiquités,* Dacia, V-VI, 1935-1936, Bucureşti, p. 239-246

Popescu 1941-1944 Popescu D., *Fibeln aus der Nationalmuseum für Altertumer Bukarest* , Dacia, IX-X, 1941-1944, Bucureşti, p. 485-505.

Popescu 1971 Popescu, D., *Tezaure dacice de argint,* BCMI, 4, Bucureşti, 1971, p. 19-35.

Popović 1996 Popović, I. *Les bijoux romains du Musée National de Beograd. II, Les bijoux d,or,* Beograd, 1996.

Popović 2001 Popović I., *Late roman and Early Byzantine gold*

https://biblioteca-digitala.ro

		Jewellery In National Museum in Beograde, Beograd, 2001
Preda	1980	Preda C., *Histria*, Bucuresti, 1980
Protase	1976	Protase D., *Un cimitir dacic din perioada romană la Soporu de Câmpie. Contribuţii la problema continuităţii în Dacia*, Bucureşti, 1976
Ruseva-Slokoska	1991	Ruseva-Slokoska, L., *Roman Jewellery. A collection of the National Archeological Museum*, Sofia, 1991
Ruxer	1939	Ruxer M. S., *Greek Necklace of the Hellenistic and Roman Ages*, Poznan, 1939
Stîngă	1996	Stîngă I., *L'habitat romain de Gârla Mare, Dep. Mehedinţi (II-III siecles ap, J Ch), Roman* Limes on the Middle and Lower Danube, Beograd, 1996, p.235-242
Stîngă	1998	Stîngă I., *Viaţa economică la Drobeta în sec. II-VI*, Bucureşti, 1998
Teodor	1981	Teodor D., *Romanitatea carpato-dunăreană şi Bizanţul în veacurile V-IX*, Iaşi, 1981
Teodor	1988	Teodor D., *Contribuţii privind fibulele romano-bizantine din sec. V-VII e.n. în spaţiul carpato-danubiano-pontic*, Arheologia Moldovei, 12, 1988, p. 197-225
Toropu	1976	Toropu O., *Romanitatea târzie şi străromânii în Dacia traiană subcarpatică*, Craiova, 1976
Toropu, Ciucă, Voicu	1976	Toropu O., Ciucă V., Voicu, V., *Noi descoperiri arheologice în Oltenia*, Drobeta, III, 1976
Tudor	1974	Tudor D., *Obiecte de metal din Drobeta descoperite în săpăturile lui D.C. Butculescu(1883) şi Gr. Tocilescu (1896-1899)*, Drobeta, II, Drobeta Turnu Severin, 1974, p. 117-137
Tudor	1982	Tudor D., *Materiale arheologice din castrul Praetorium I (Copăceni, Vâlcea) descoperite de Gr. Tocilescu (1894)*, Drobeta, V, Drobeta Turnu Severin, 1982, p. 49-77
Veselinović	1971	Veselinović, T., *Rimske bronzane fibule*, Novi Sad, 1971

https://biblioteca-digitala.ro

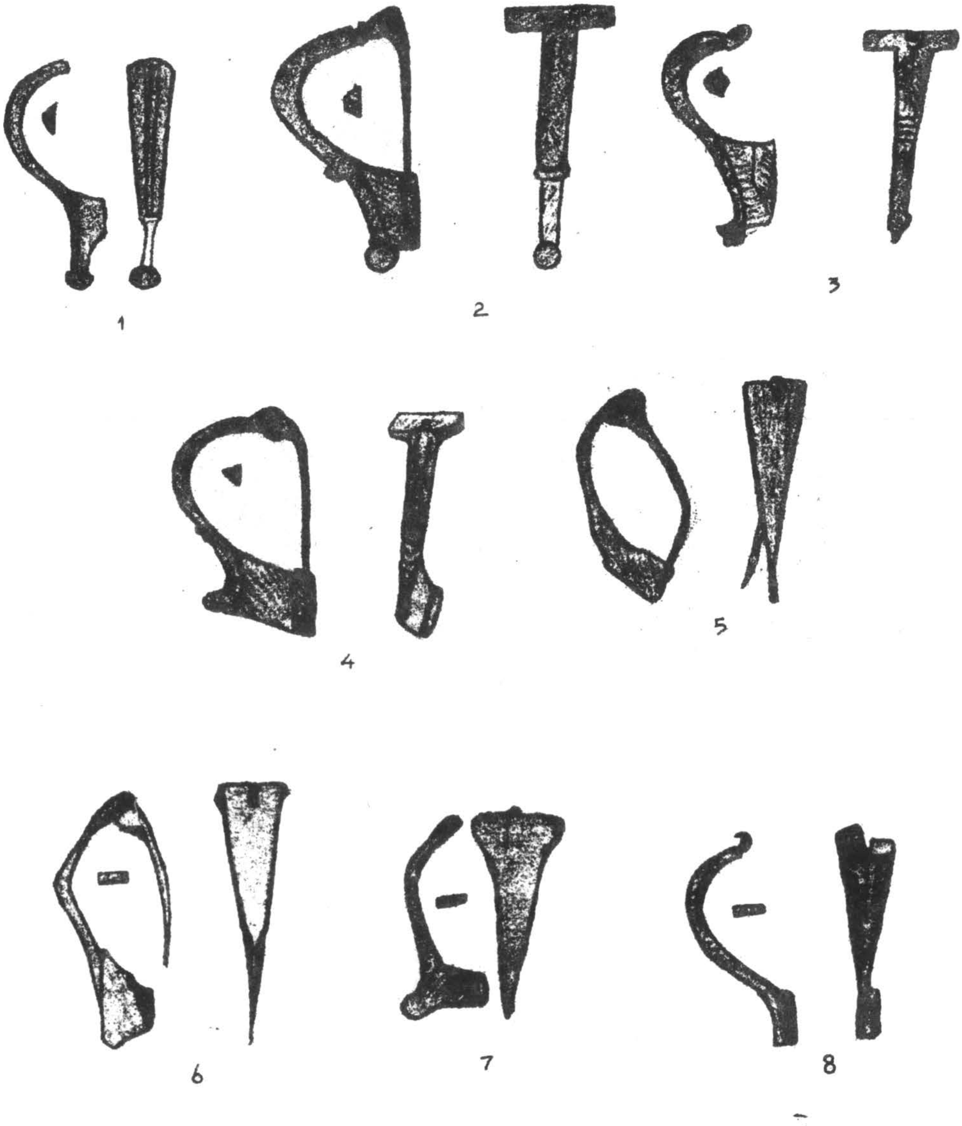

PL. I

https://biblioteca-digitala.ro

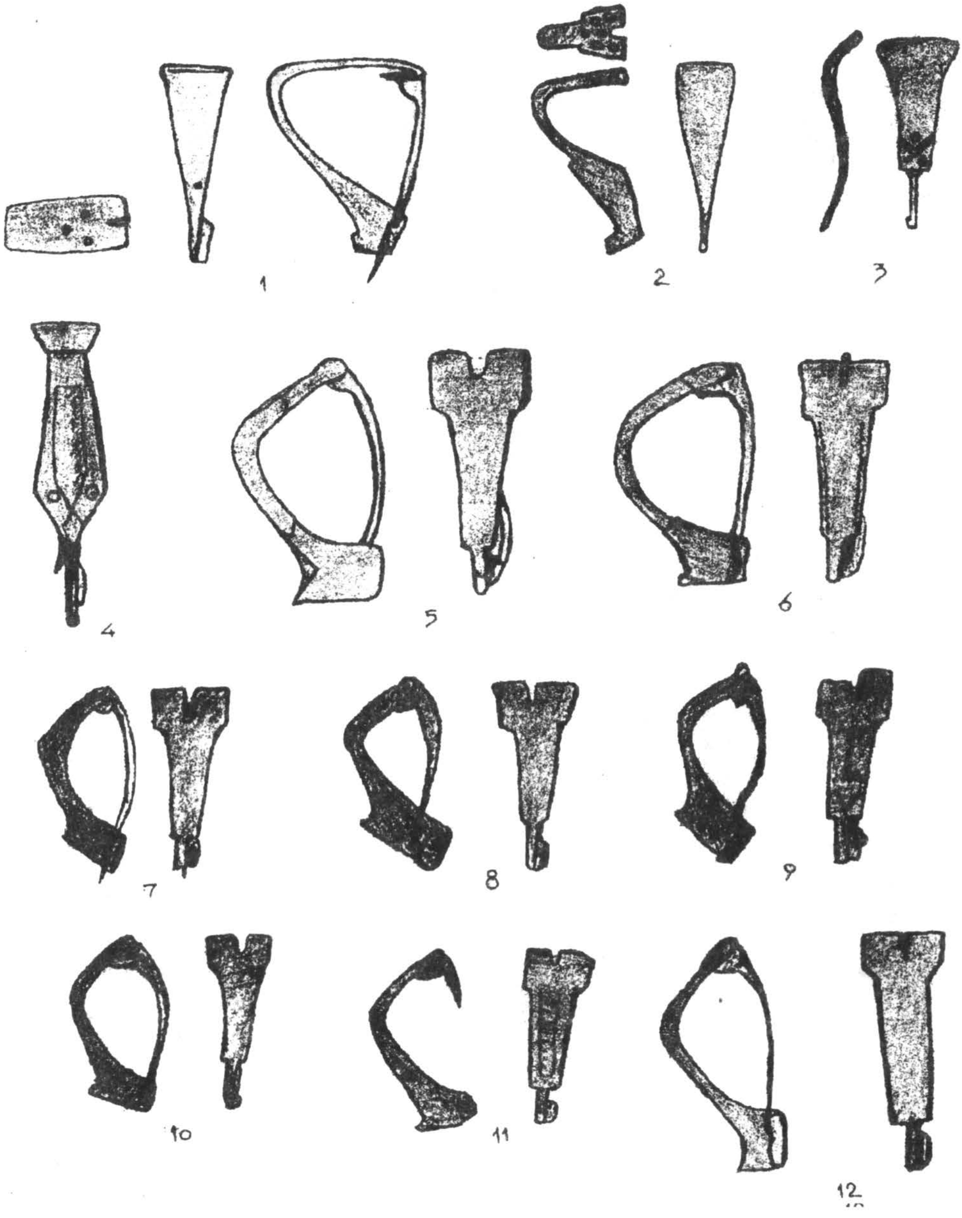

PL. II

https://biblioteca-digitala.ro

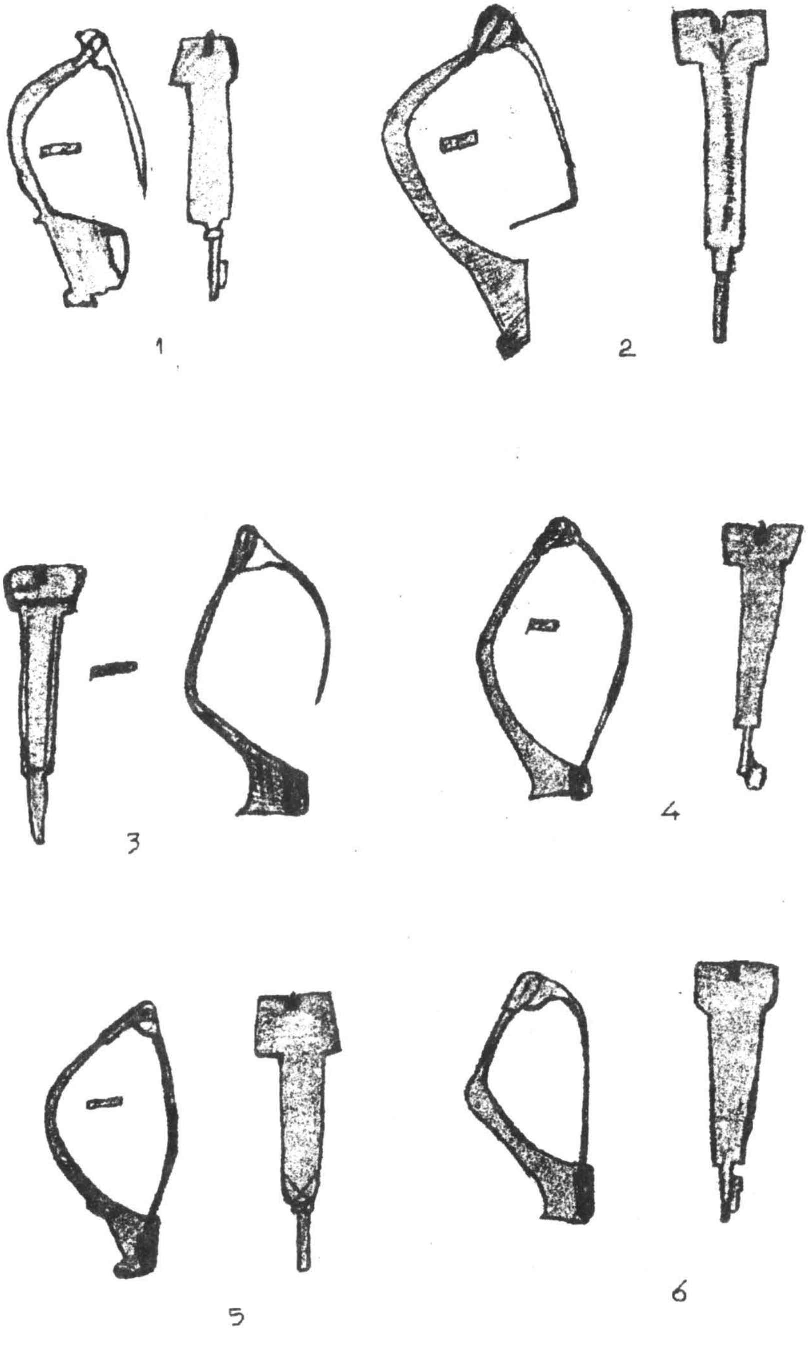

PL. III

https://biblioteca-digitala.ro

PL. IV

https://biblioteca-digitala.ro

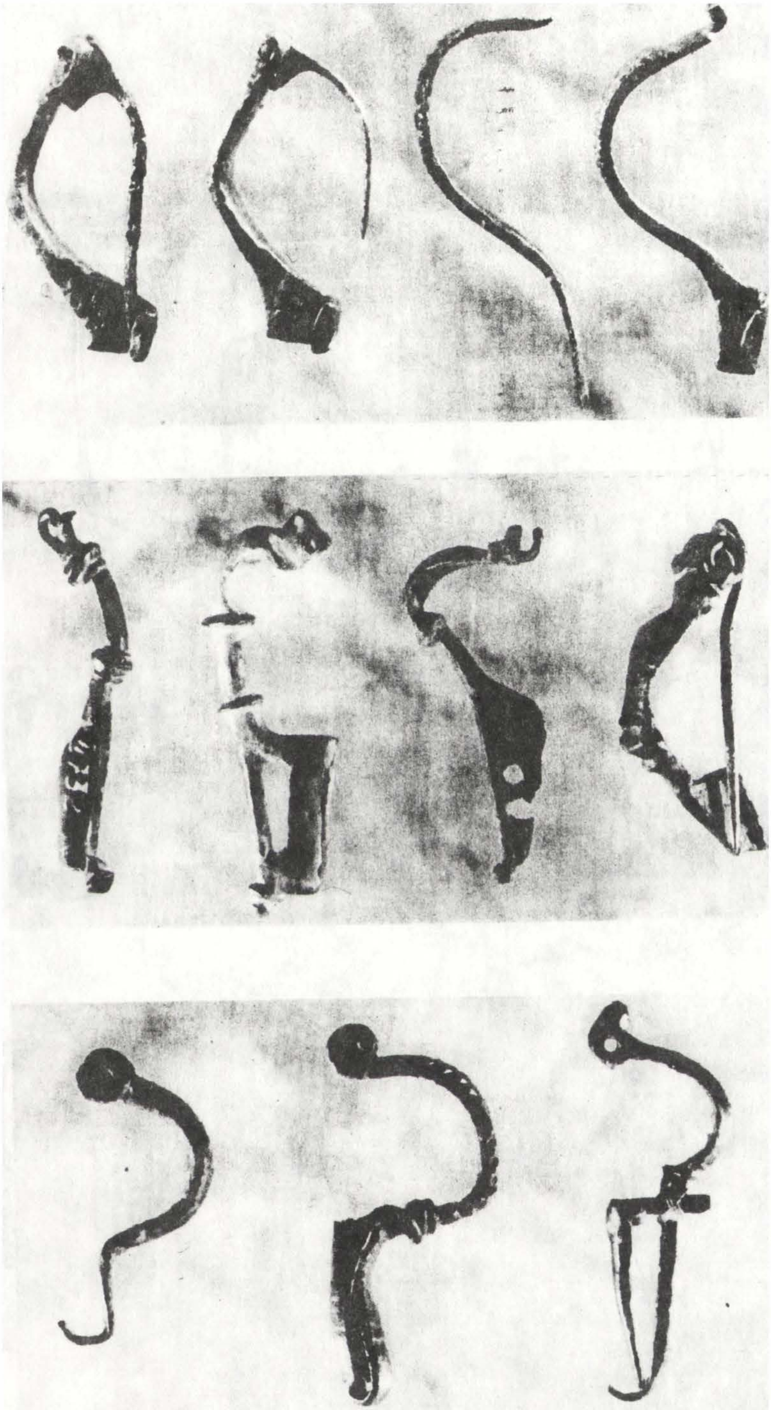

PL. V

https://biblioteca-digitala.ro

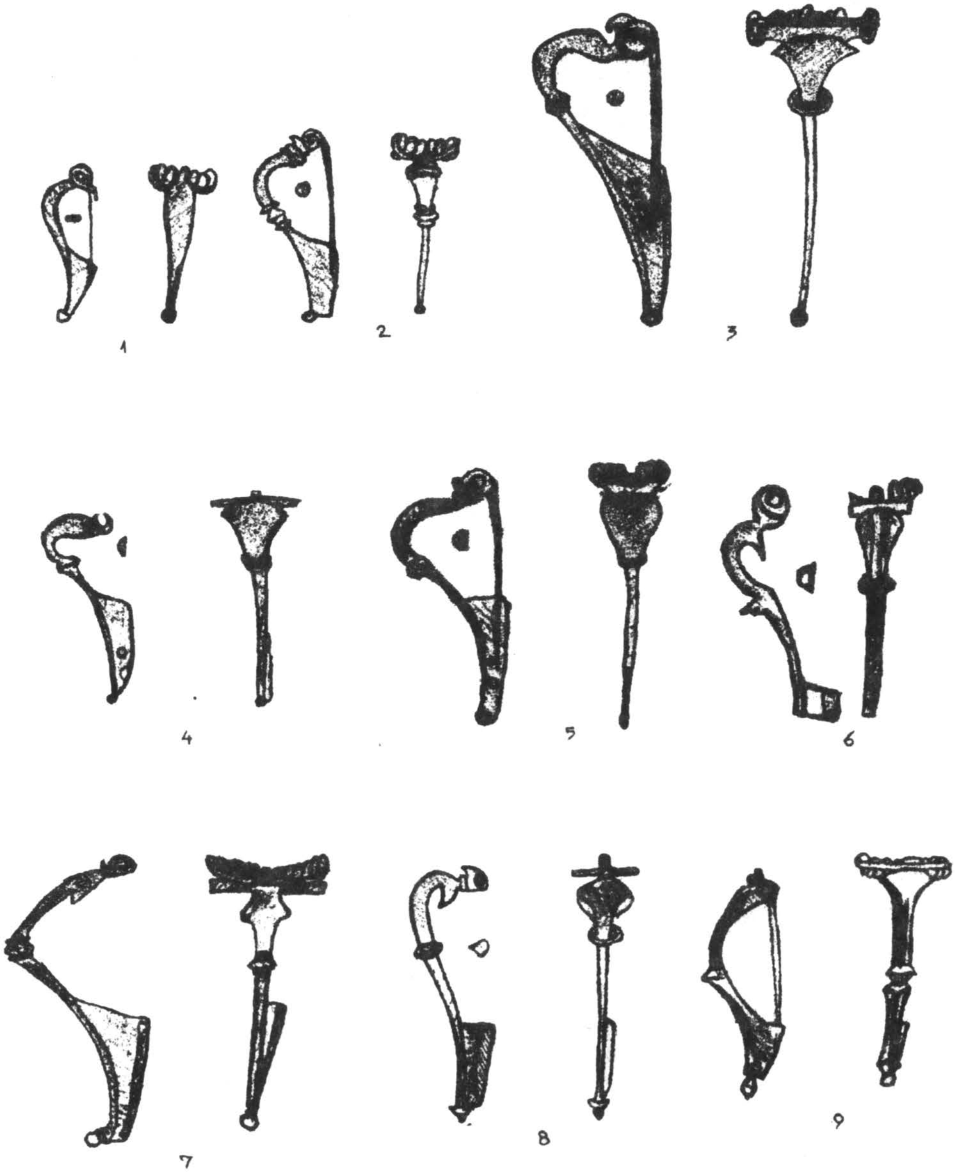

PL. VI

https://biblioteca-digitala.ro

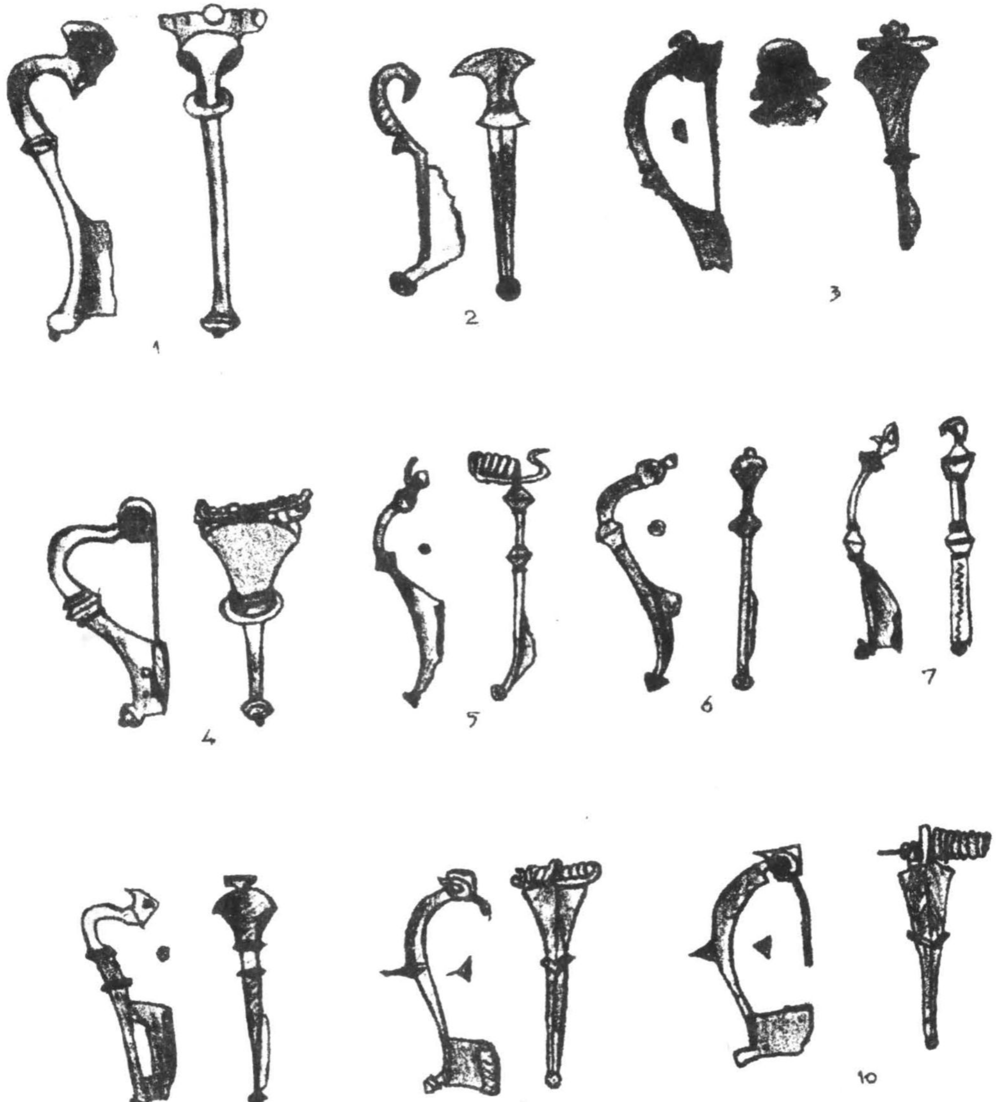

PL. VII

https://biblioteca-digitala.ro

PL. VIII

https://biblioteca-digitala.ro

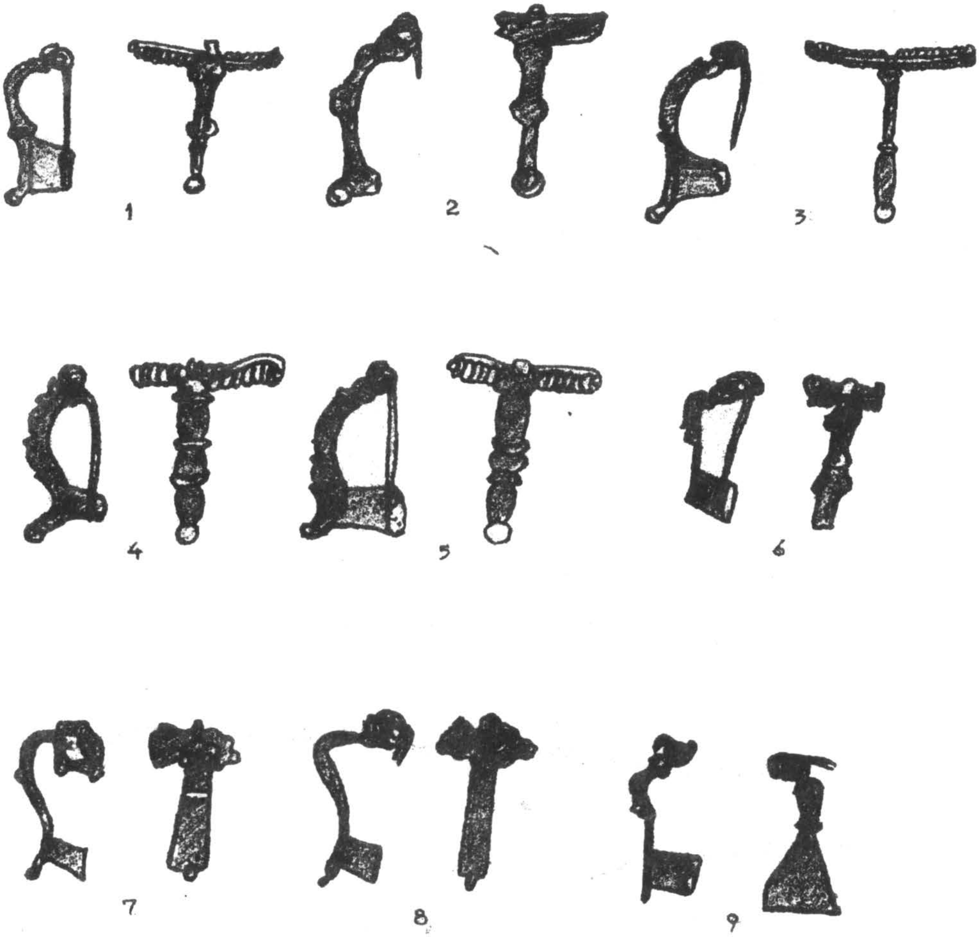

PL. IX

https://biblioteca-digitala.ro

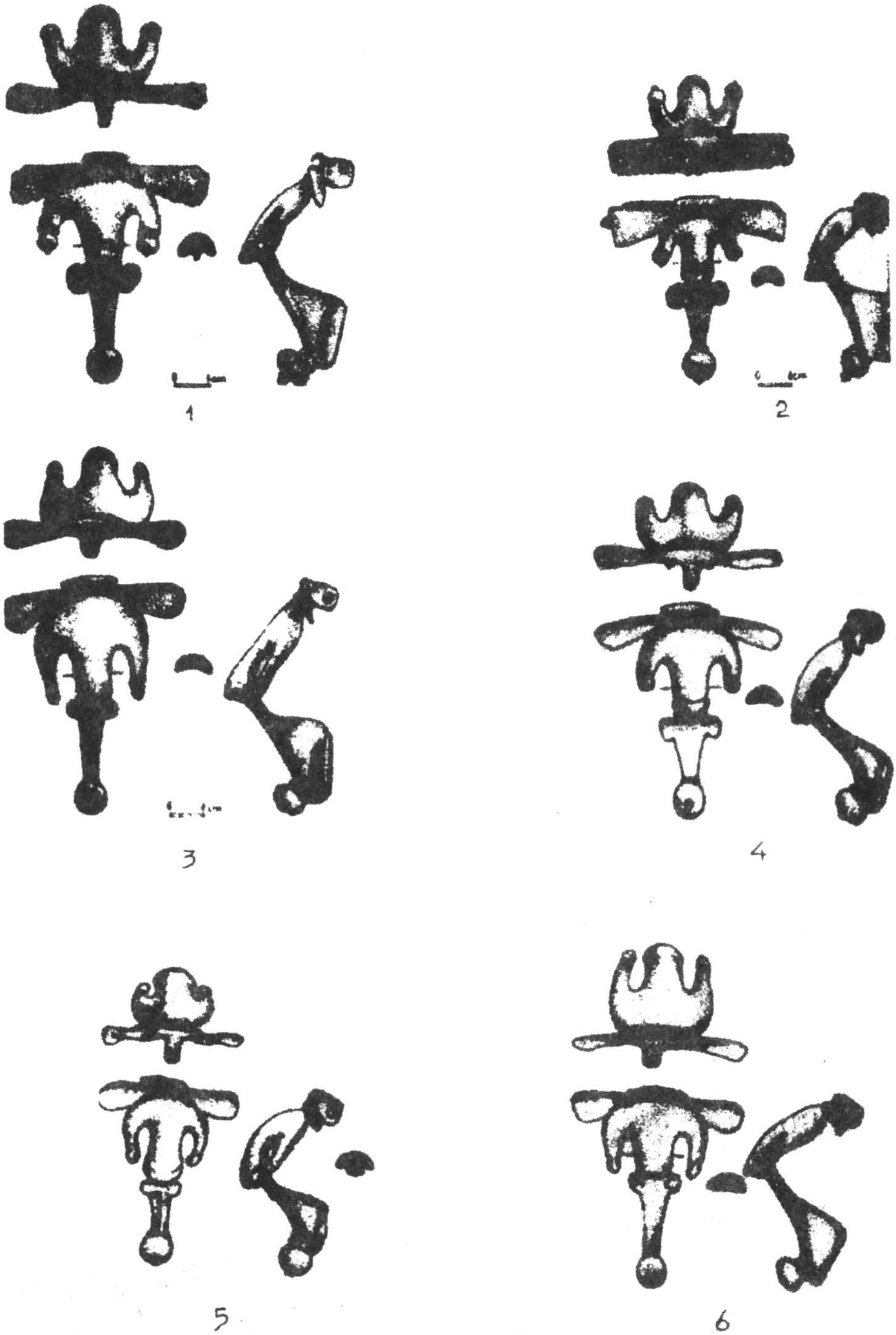

PL. X

https://biblioteca-digitala.ro

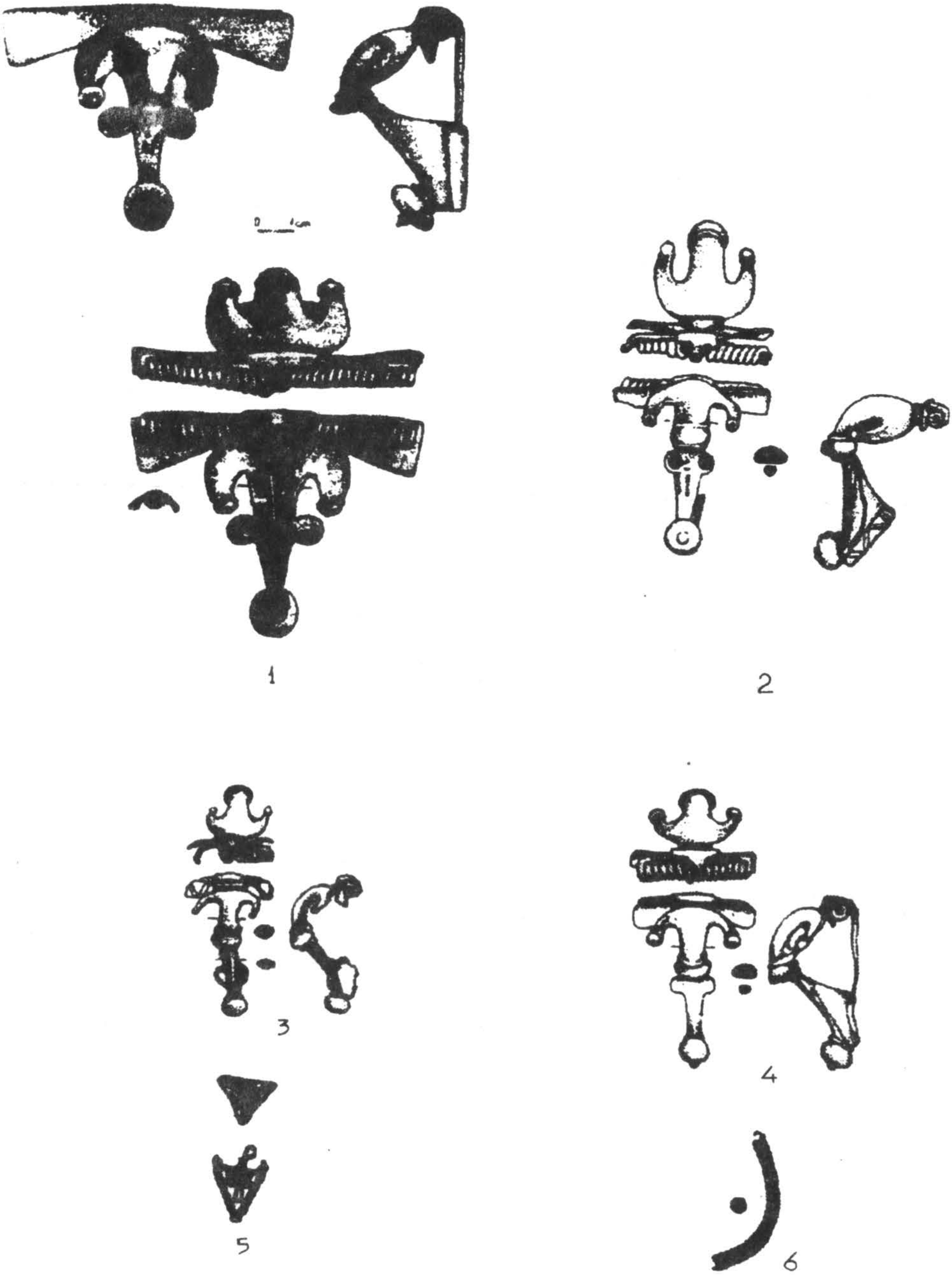

PL. XI

https://biblioteca-digitala.ro

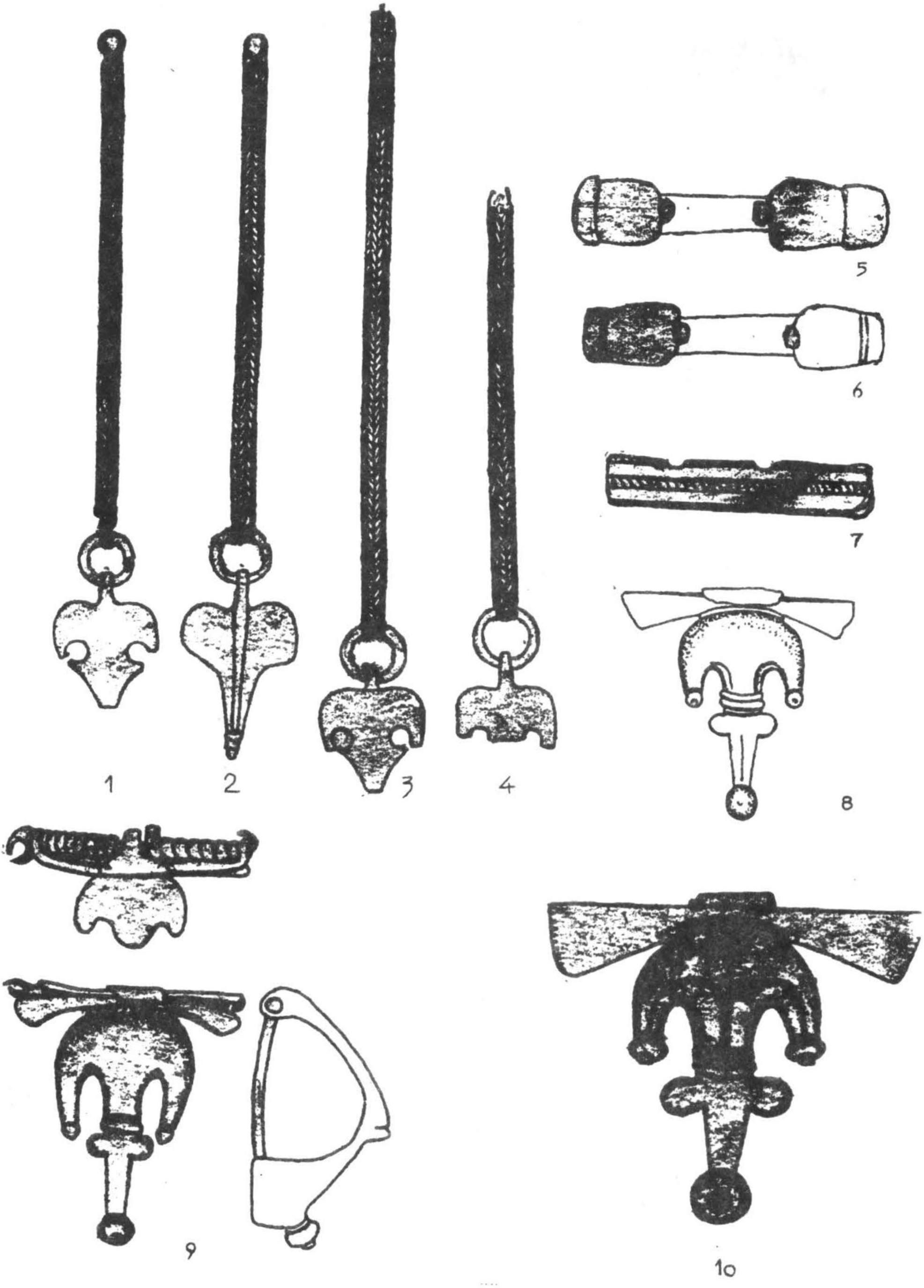

PL. XII

https://biblioteca-digitala.ro

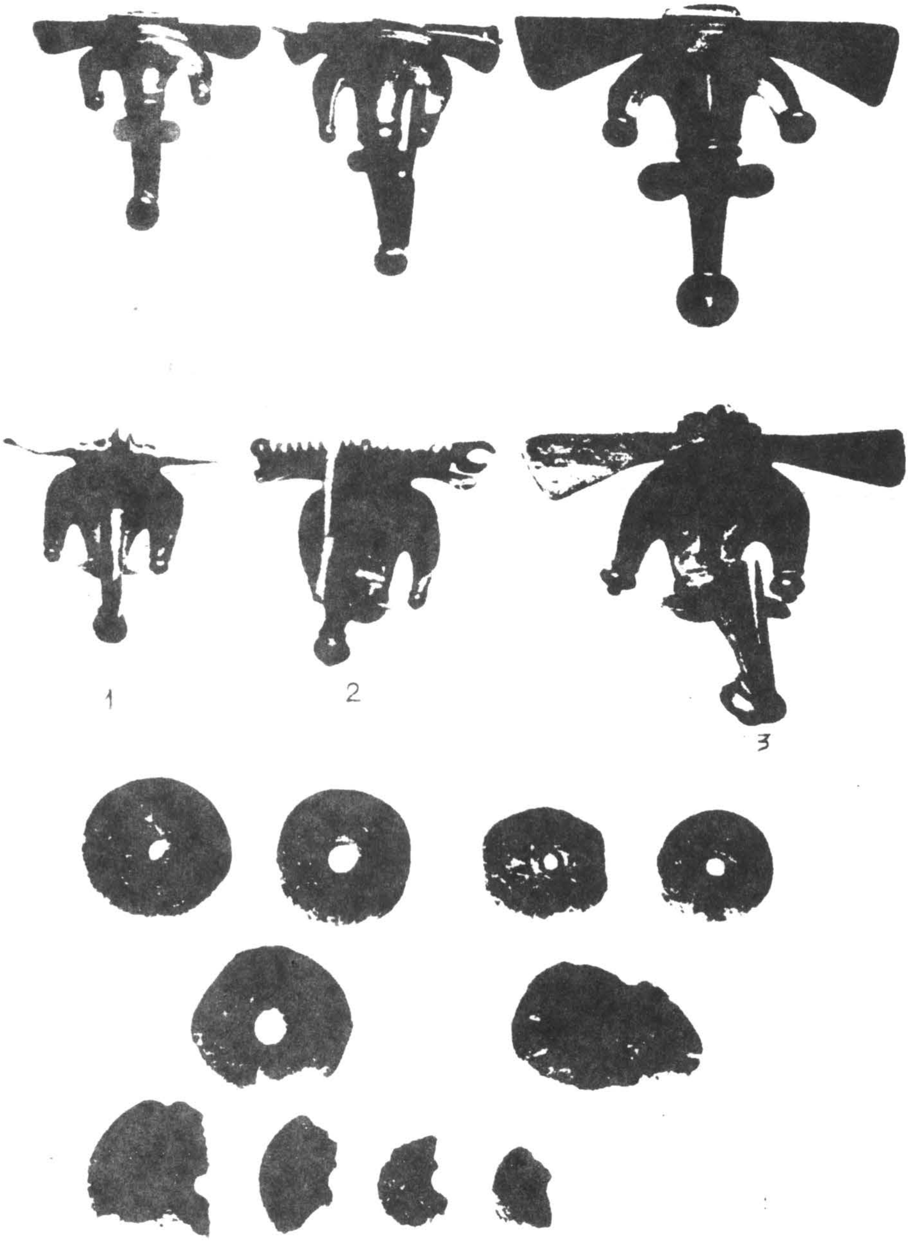

PL XIII

https://biblioteca-digitala.ro

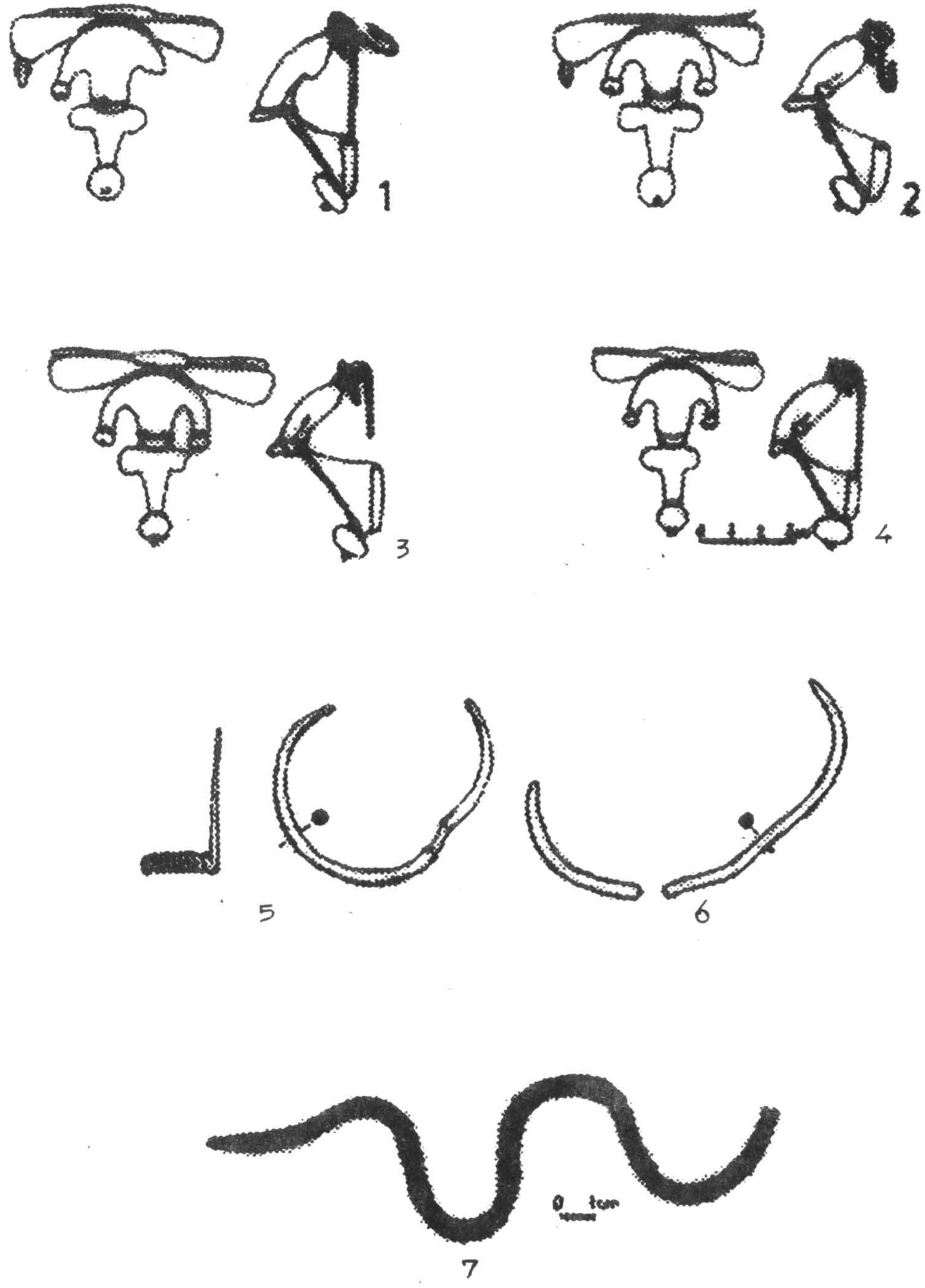

PL. XIV

https://biblioteca-digitala.ro

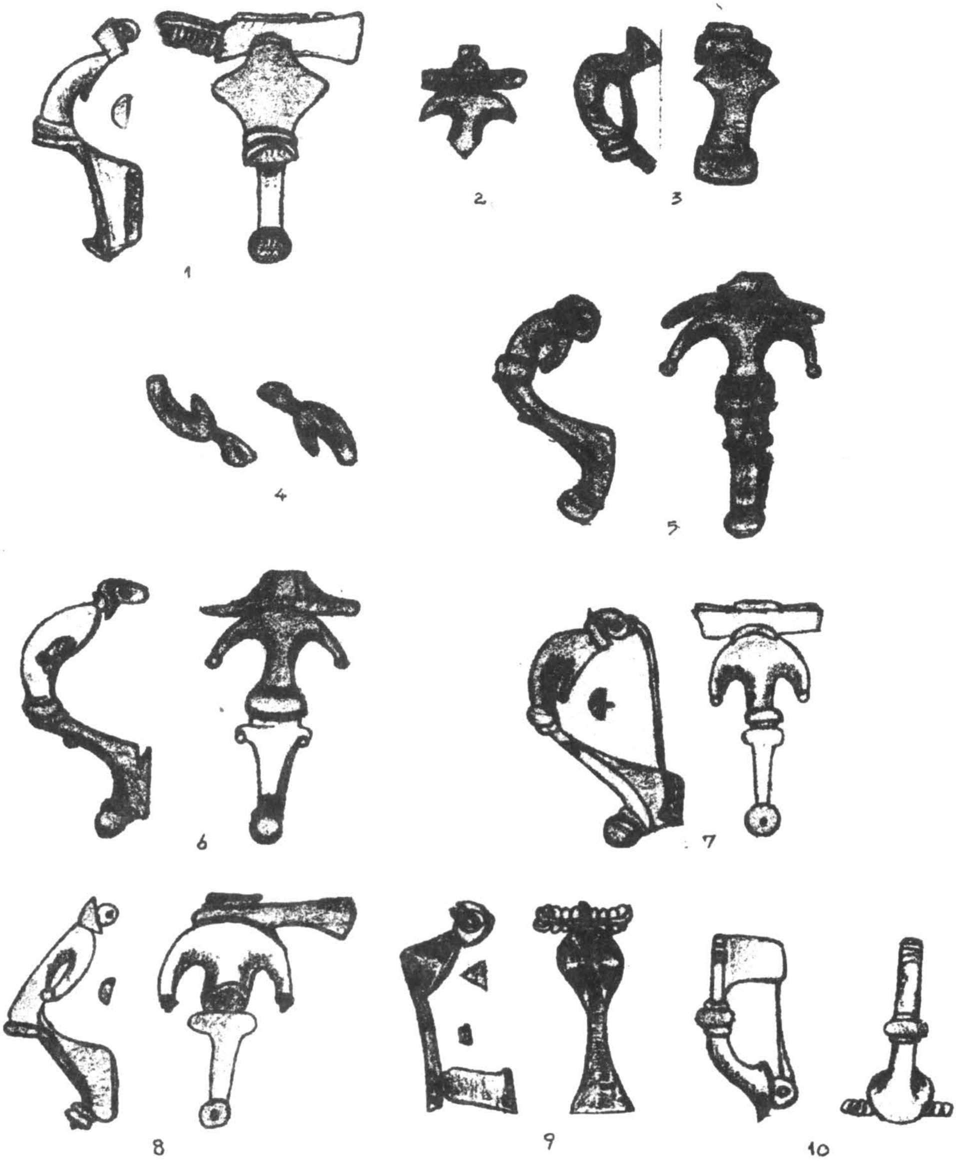

PL. XV

https://biblioteca-digitala.ro

PL. XVI

https://biblioteca-digitala.ro

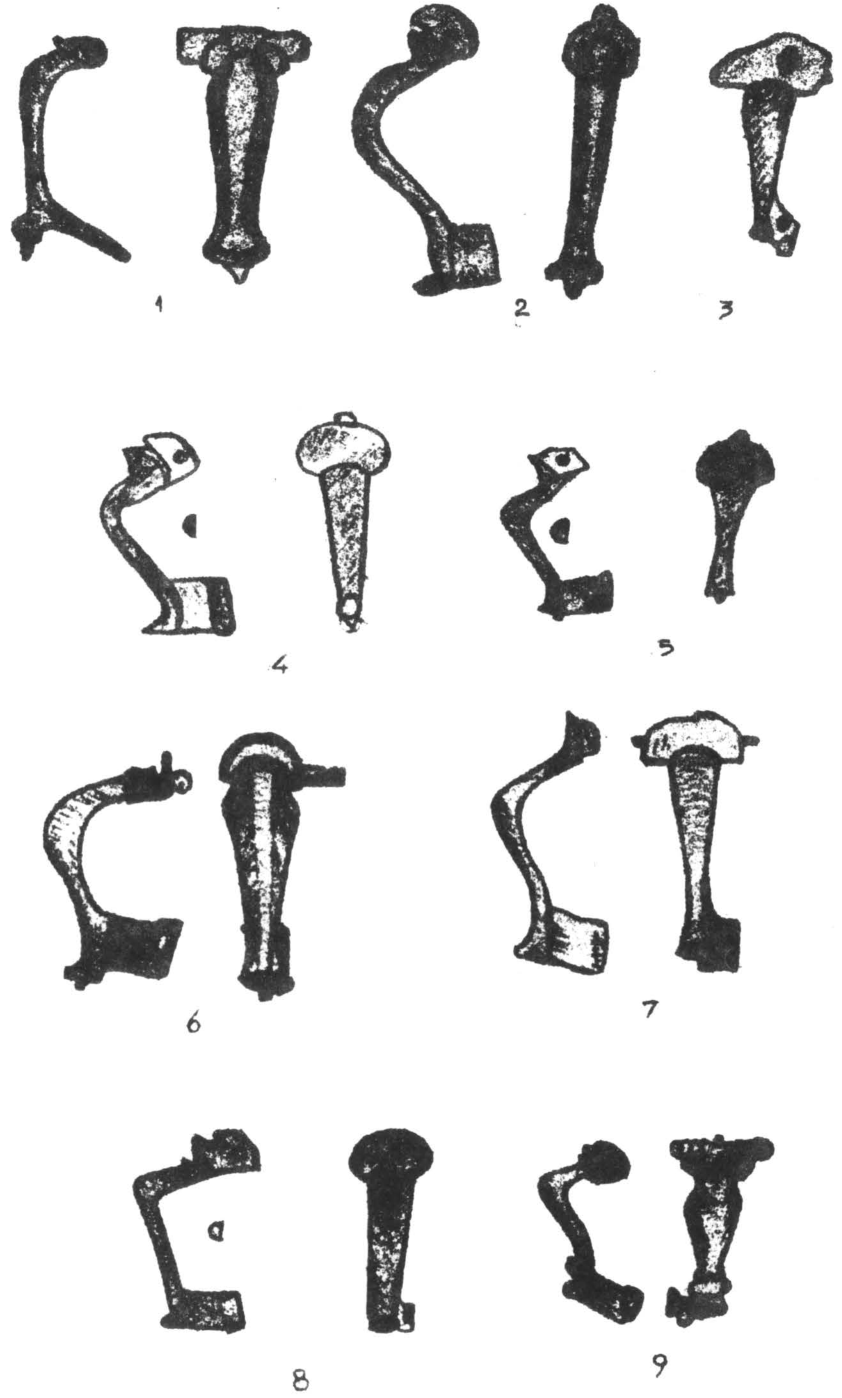

PL. XVII

https://biblioteca-digitala.ro

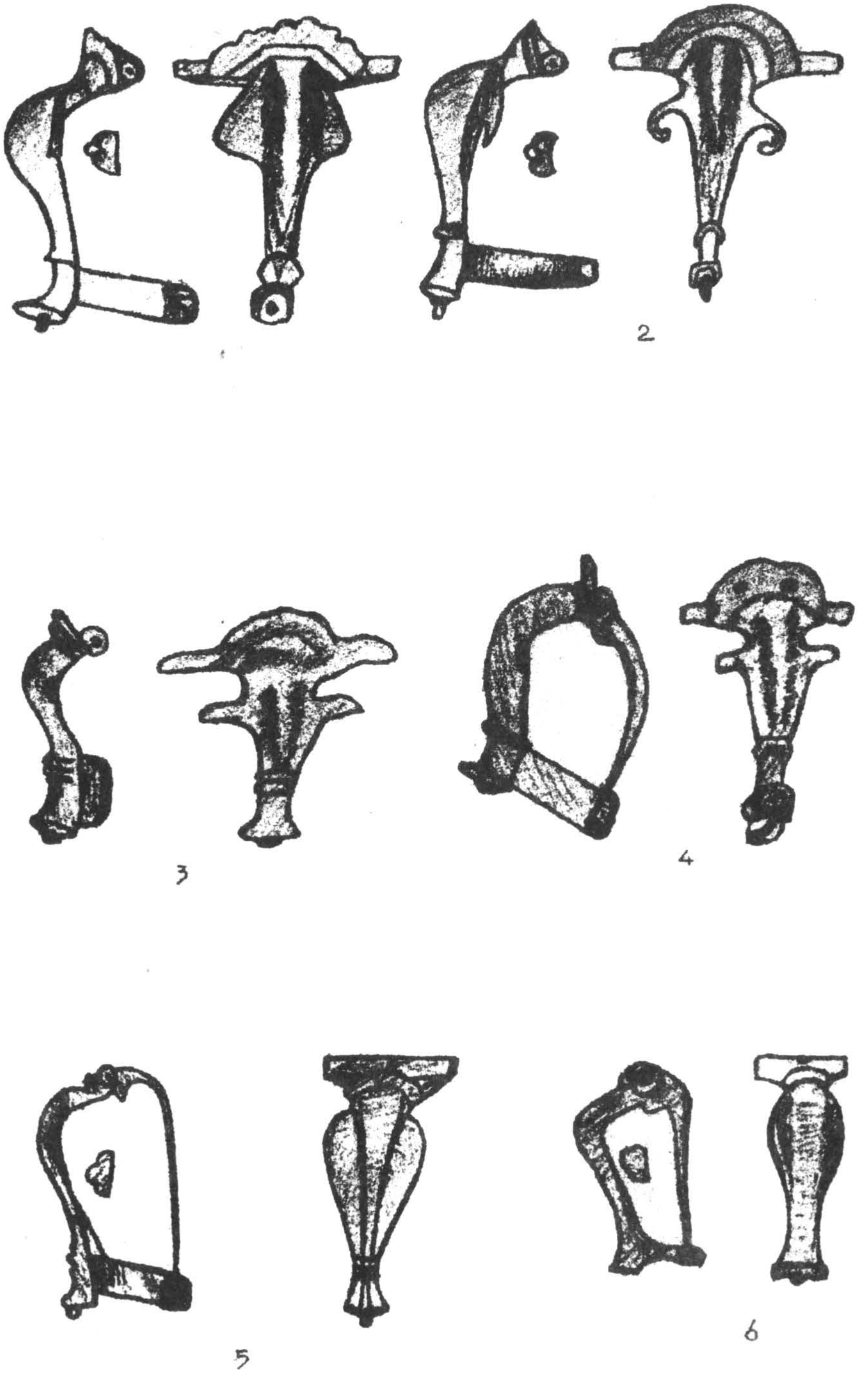

PL. XVIII

https://biblioteca-digitala.ro

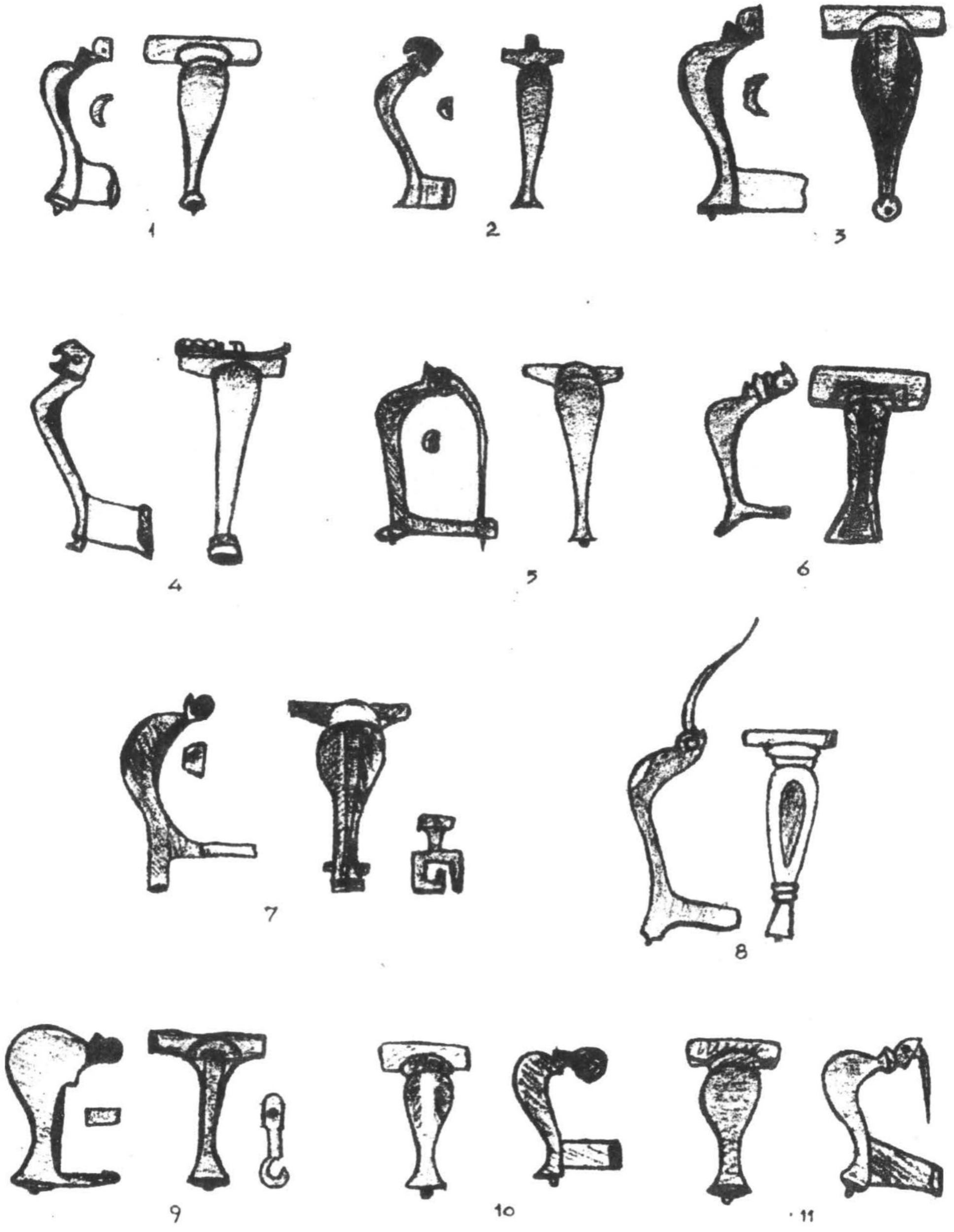

PL. XIX

https://biblioteca-digitala.ro

PL. XX

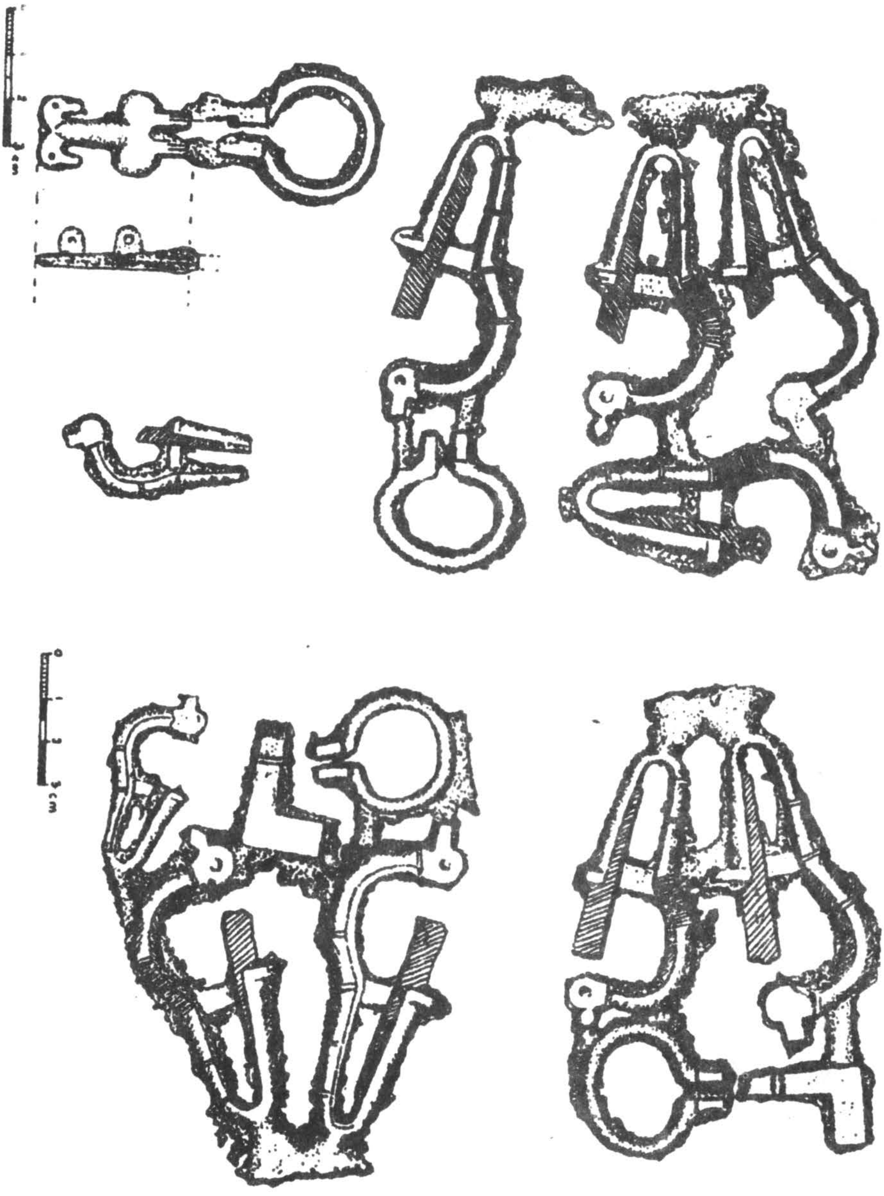

https://biblioteca-digitala.ro

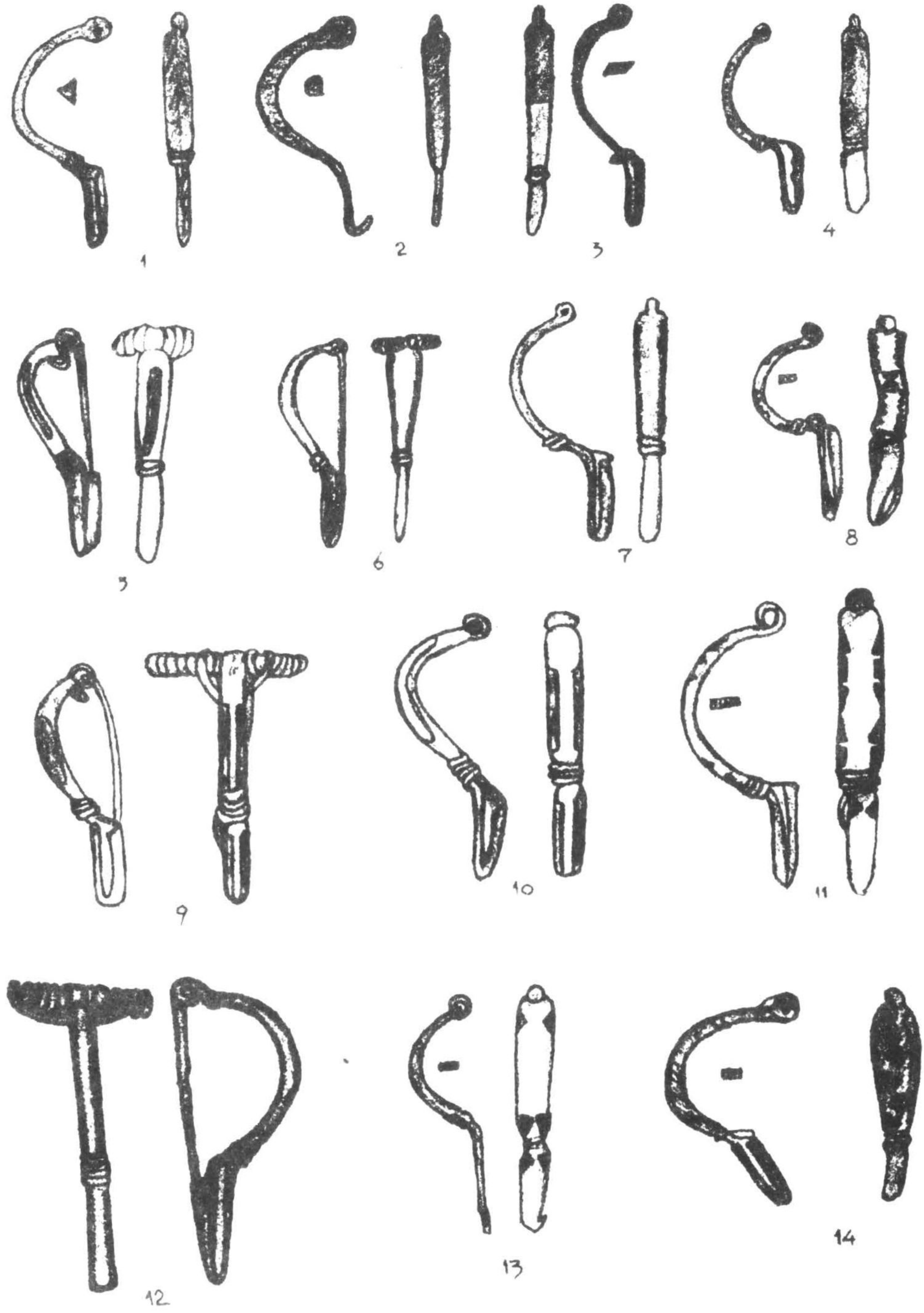

PL. XXI

https://biblioteca-digitala.ro

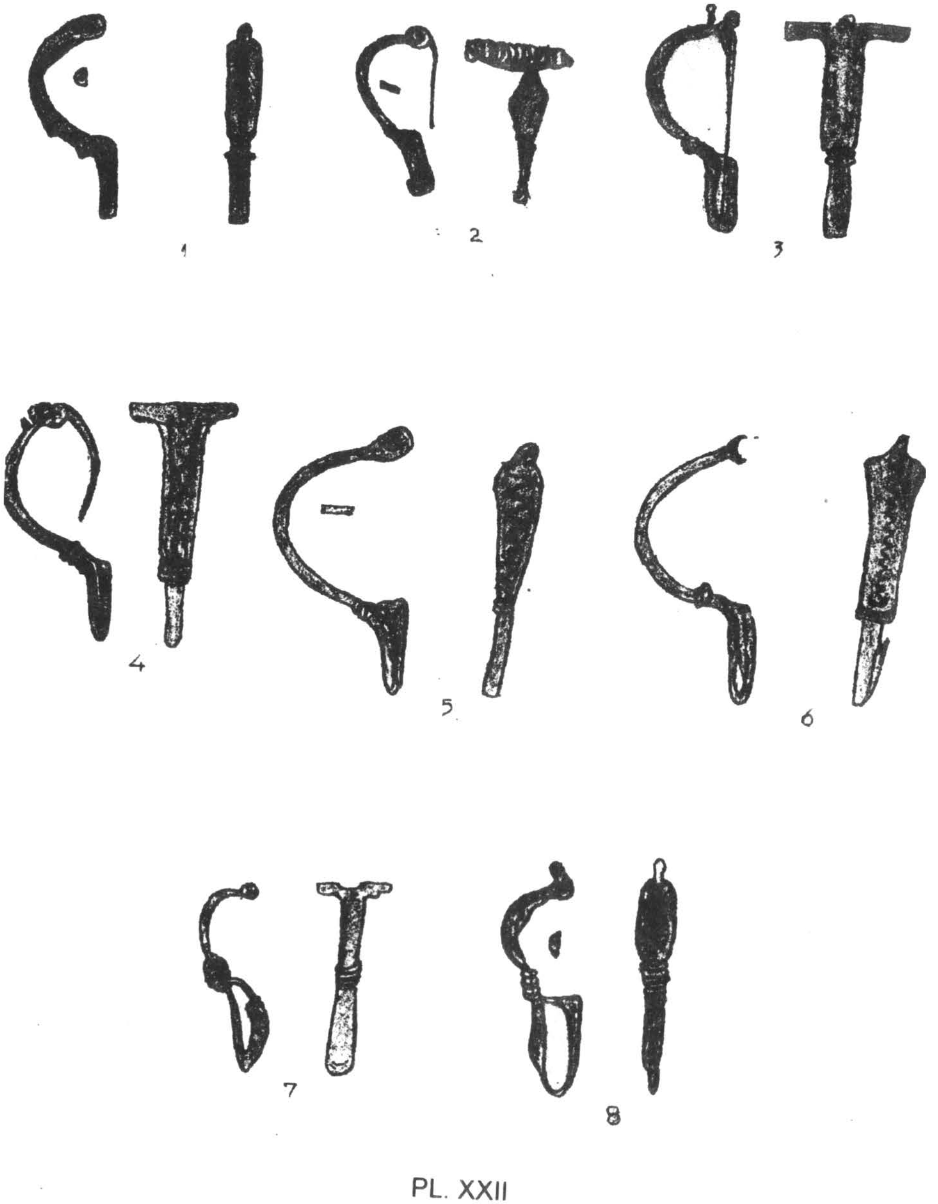

PL. XXII

https://biblioteca-digitala.ro

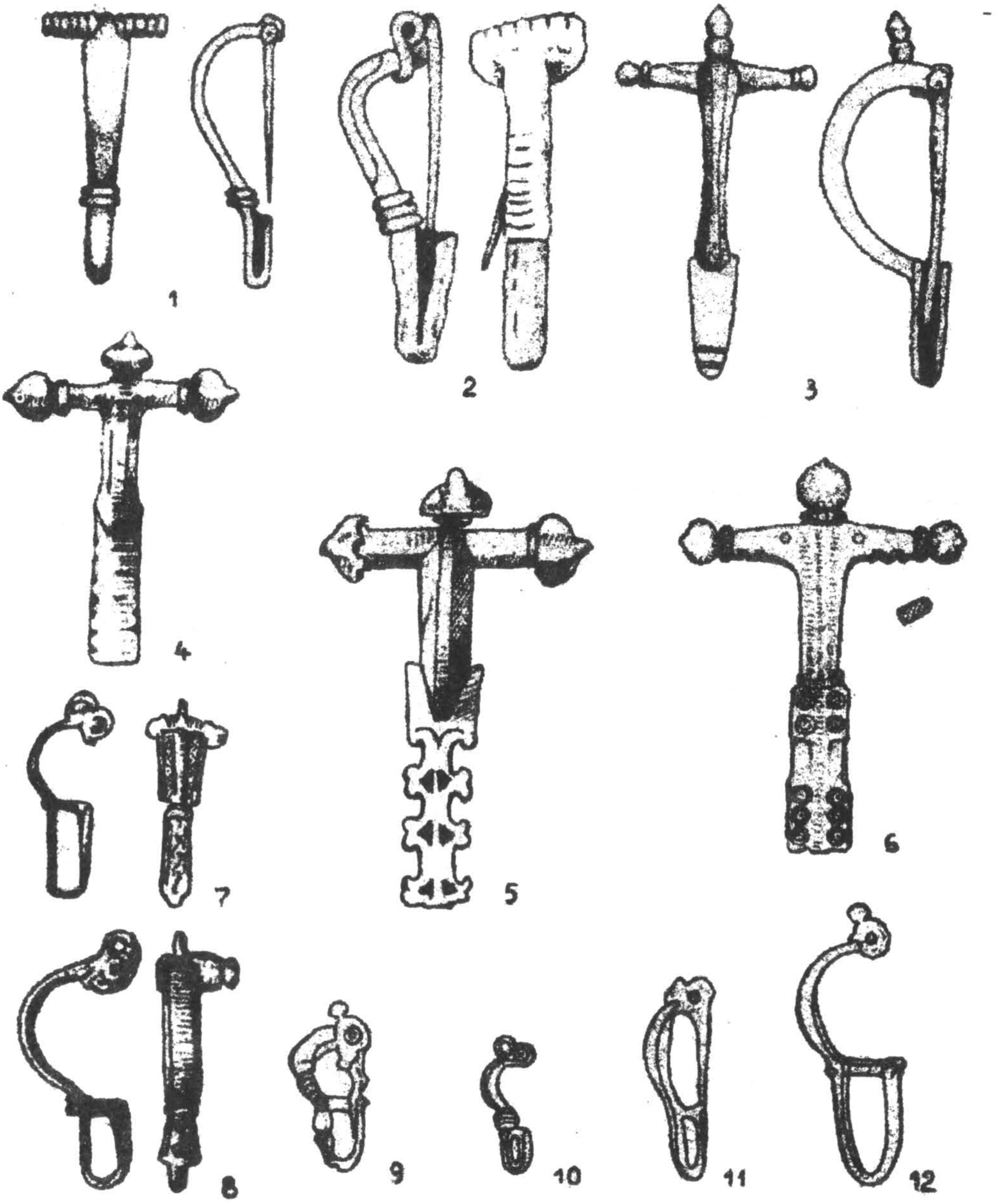

PL. XXIII

https://biblioteca-digitala.ro

PL. XXIV

https://biblioteca-digitala.ro

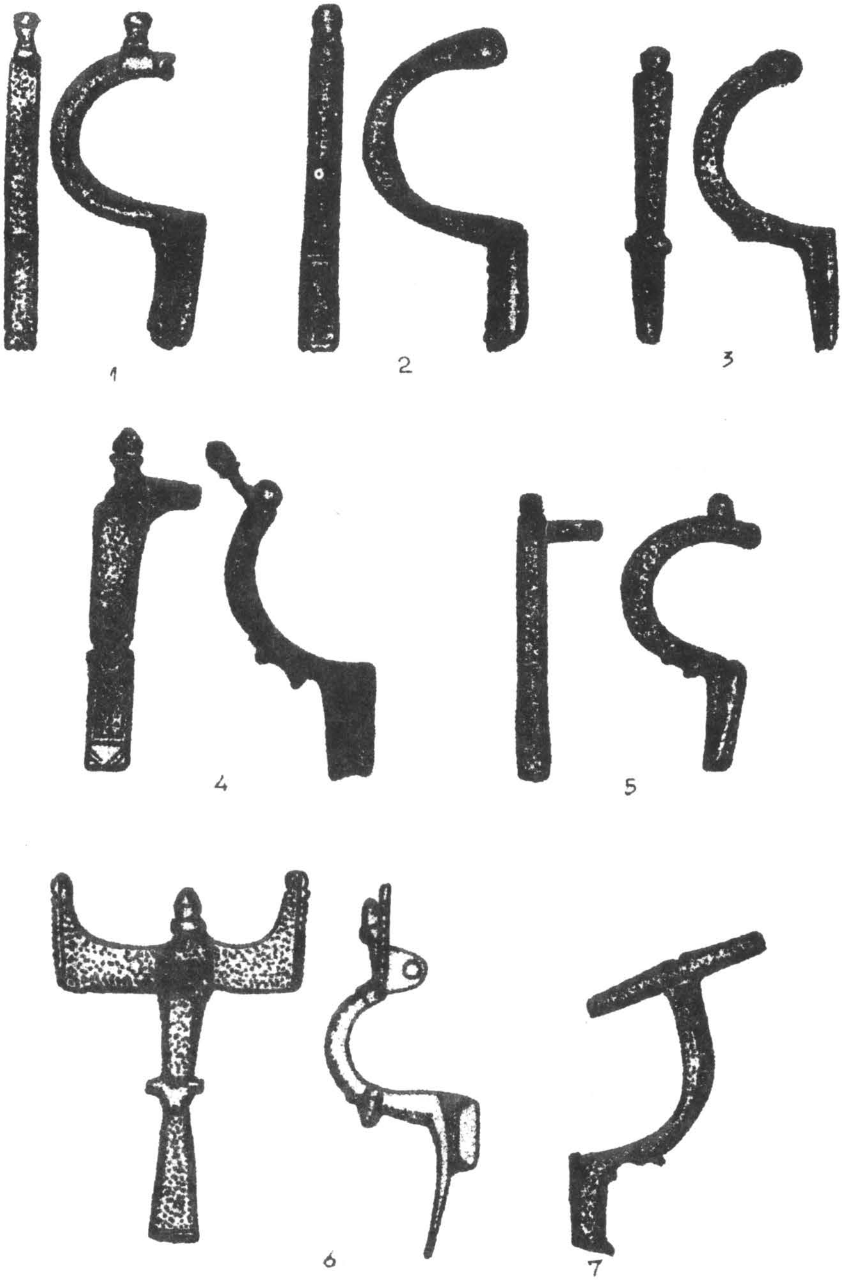

PL. XXIII

https://biblioteca-digitala.ro

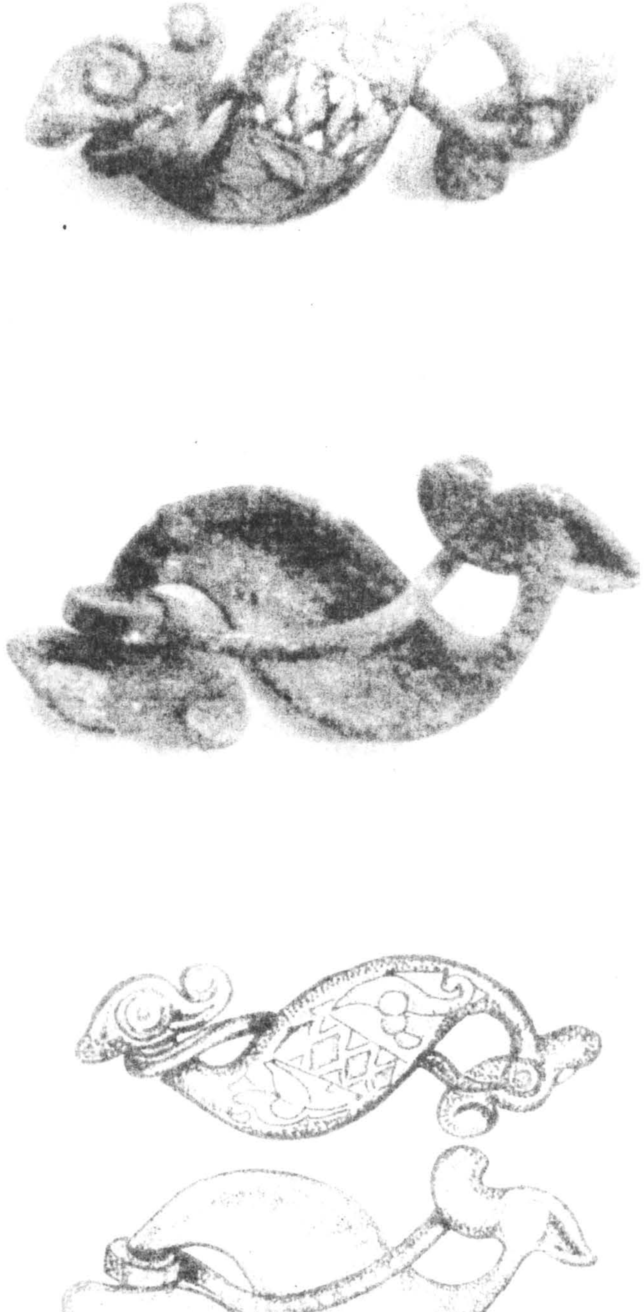

PL. XXVI

https://biblioteca-digitala.ro

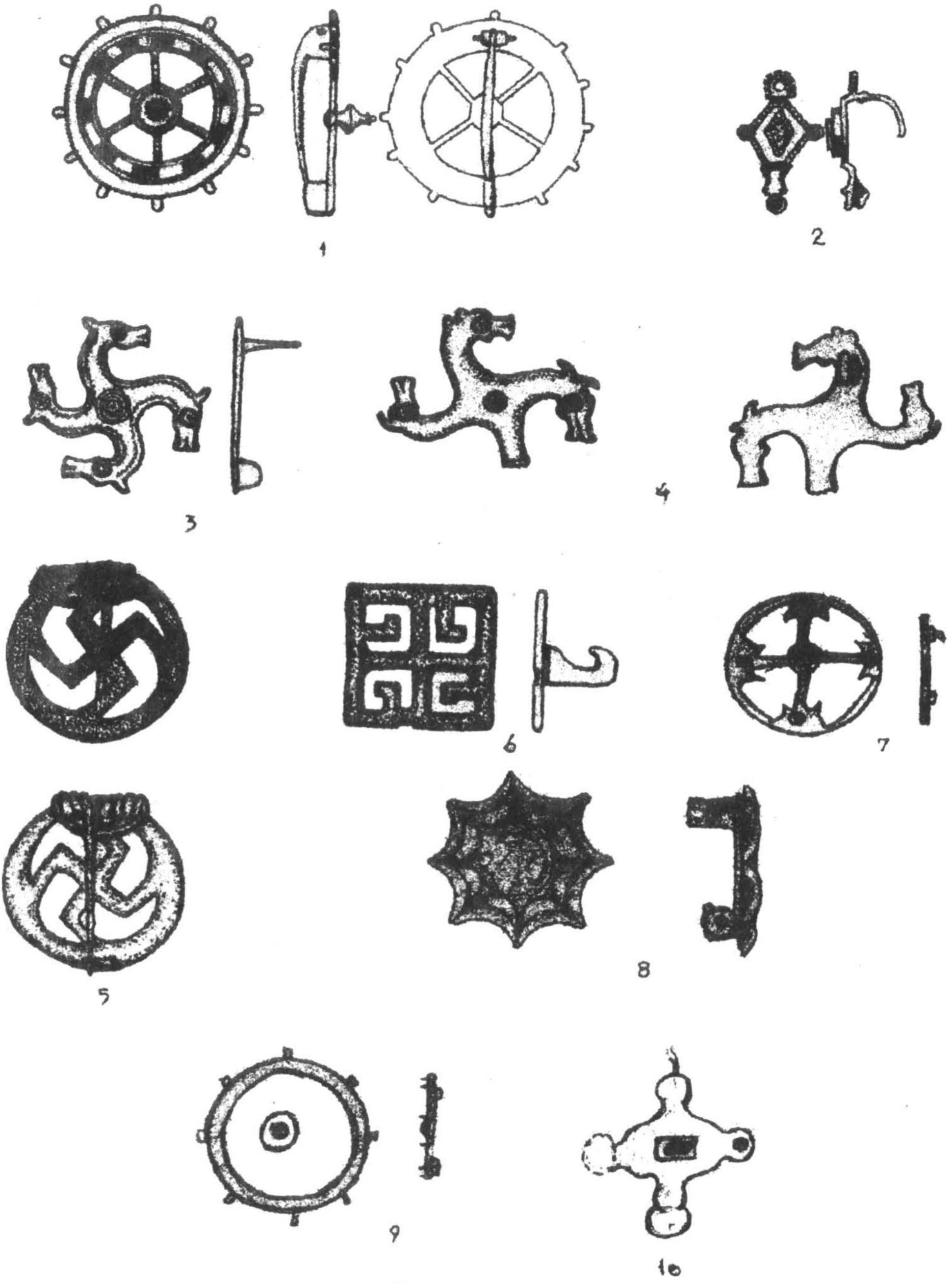

PL. XXVII

https://biblioteca-digitala.ro

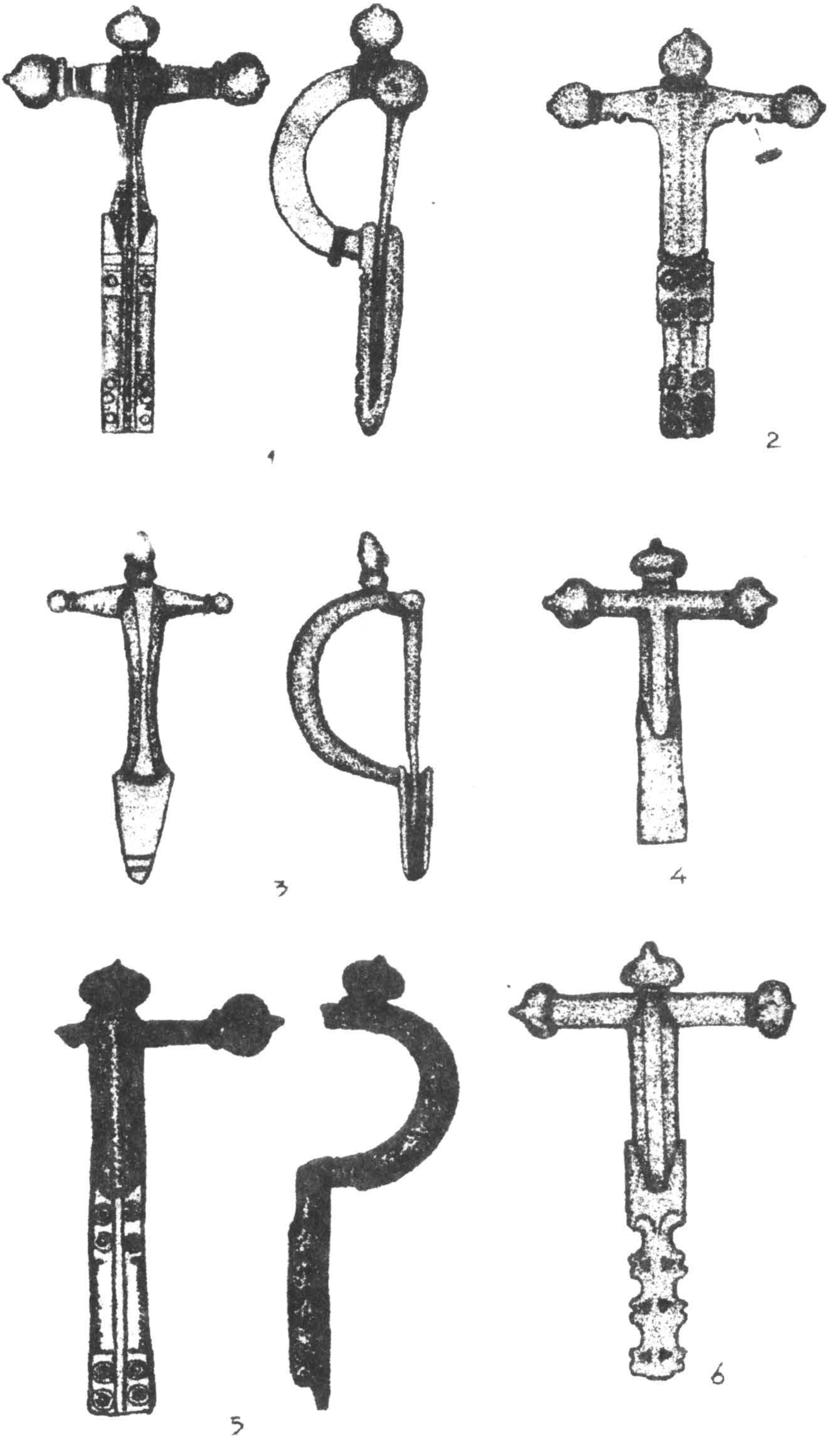

PL. XXVIII

https://biblioteca-digitala.ro

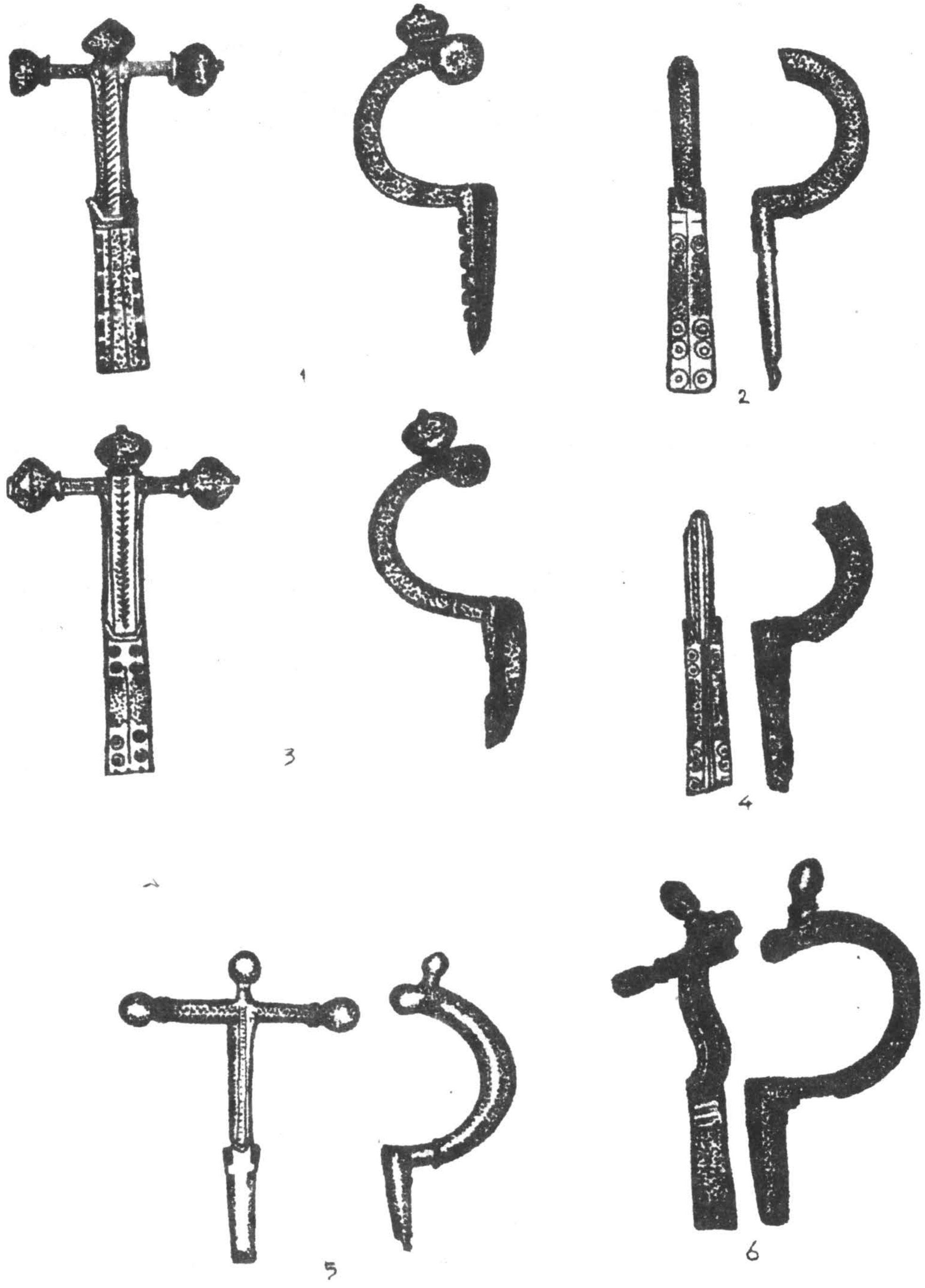

PL. XXIX

https://biblioteca-digitala.ro

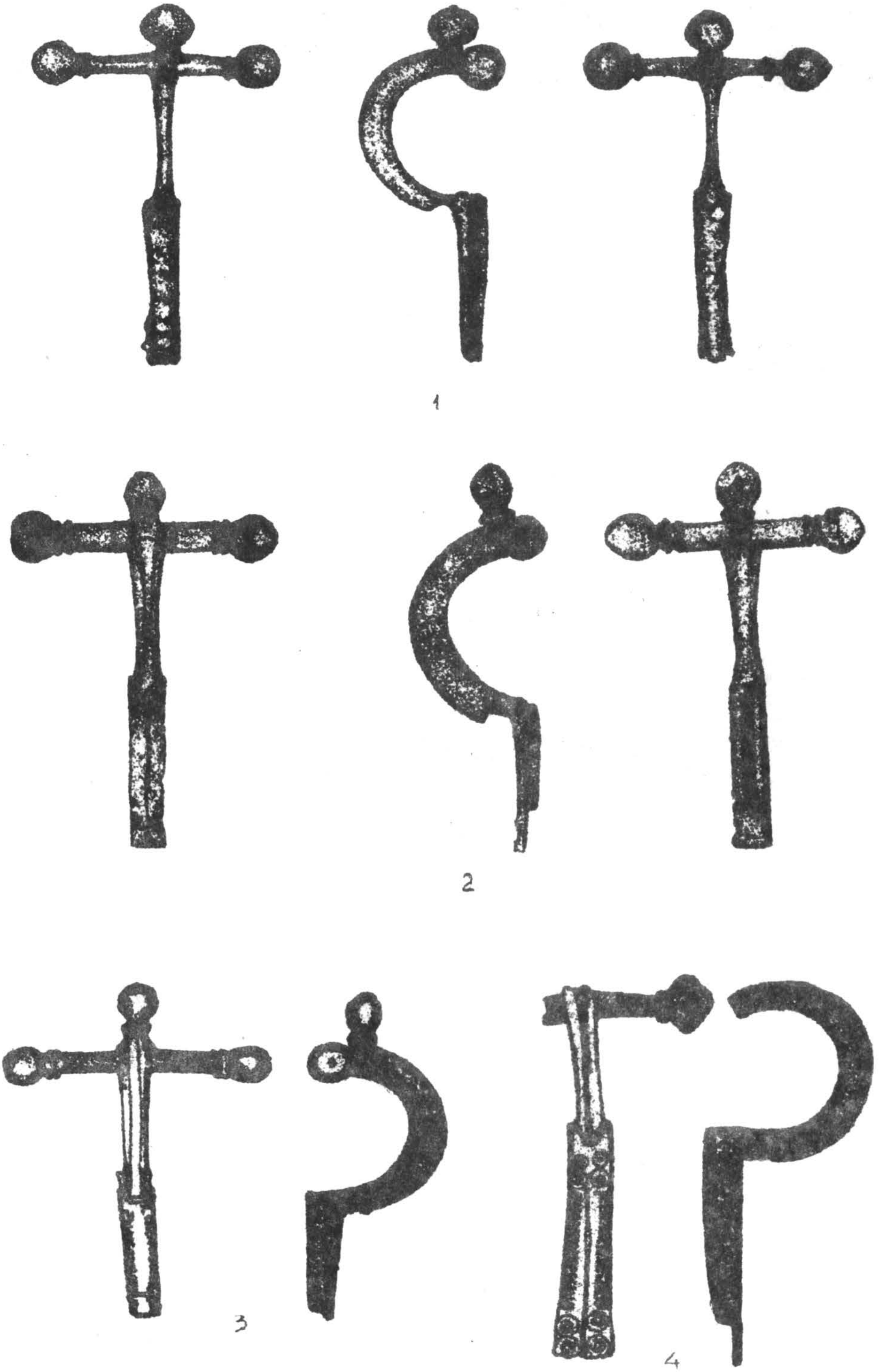

PL. XXX

https://biblioteca-digitala.ro

1

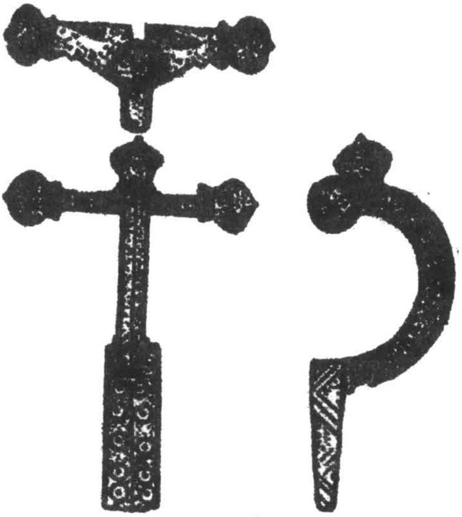

2

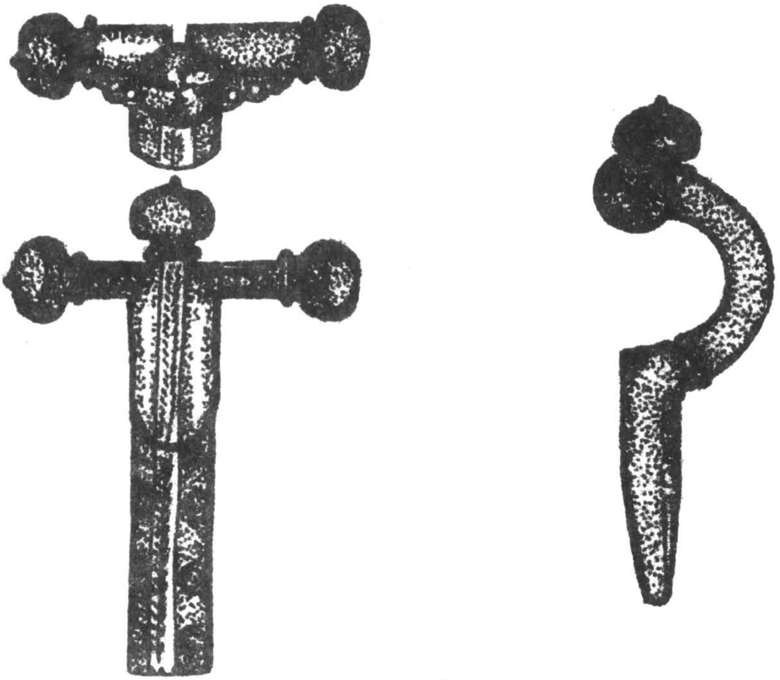

3

PL. XXXI

https://biblioteca-digitala.ro

1

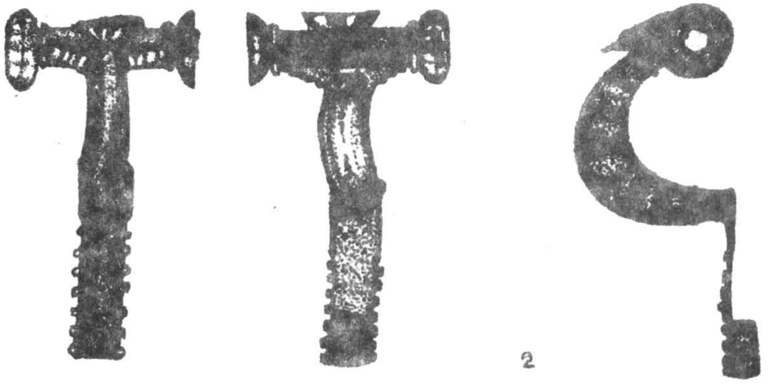

2

3

PL. XXXII

https://biblioteca-digitala.ro

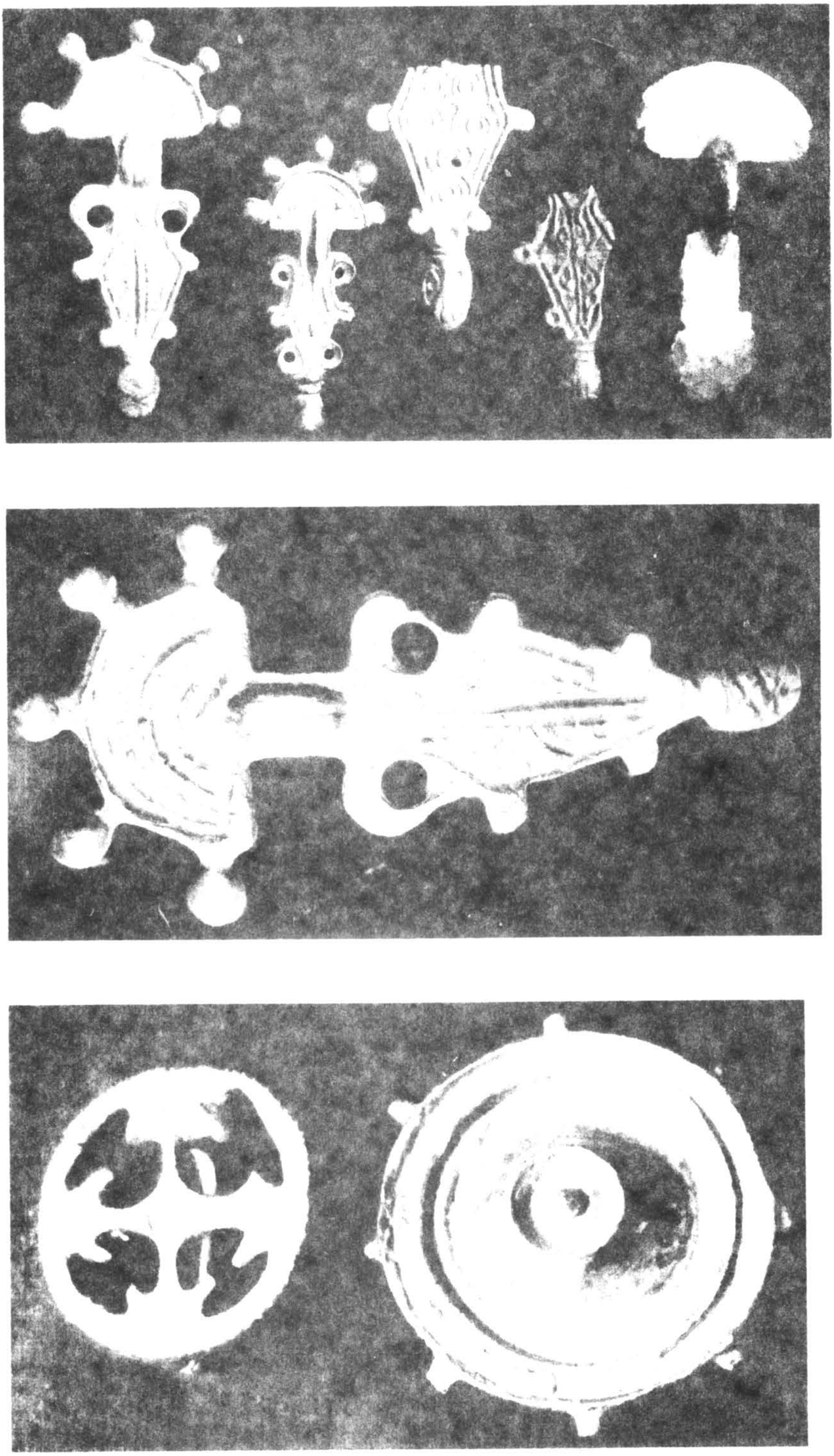

PL. XXXIII

https://biblioteca-digitala.ro

CONTRIBUȚII PRIVIND LITOSTRATIGRAFIA DEPOZITELOR PLIOCENE DIN SECTORUL DUNĂRE – MOTRU

Florina Diaconu

CONTRIBUTIONS CONCERNING THE LITHOSTRATIGRAPHY PLIOCENE DEPOSITS IN DANUBE - MOTRU SECTOR

Abstract

This paper presents the lithostratigraphy and fauna contain of Pontian, Dacian, Romanian deposits between Danube and Motru. In the outcrop studied prevailed mollusks fauna. Only in Husnicioara quarry had been discovered vertebrate's fossil remains too. The researches have brought to discovery a new outcrop with cronostrathigraphy importance.

Introducere

Depozitele neogene din umplutura molasică a Avanfosei Carpatice conțin importante zăcăminte de ligniți în intervalul stratigrafic Dacian – Romanian.

Obiectul acestei lucrări îl reprezintă doar rezultatul cercetărilor întreprinse în partea de vest a Olteniei, mai precis sectorul Dunăre – Motru, în care au fost separate o succesiune de depozite aparținând intervalului Sarmațian – Romanian, peste care se dispun formațiuni cuaternare.

Depozitele cu cărbuni aparțin ultimului ciclu de sedimentare, Meoțian – Cuaternar, și s-au acumulat în partea vestică a Bazinului Dacic, care era un mare bazin de sedimentare lacustru, intracontinental.

1. Depozitele meoțiene

În vestul Olteniei, între Drobeta Turnu Severin și Baia de Aramă, depozitele meoțiene ocupă după Fl. Marinescu (1978), o arie mult mai restrânsă decât alte depozite ale Neogenului superior. Suprafața depozitelor se îngustează foarte mult spre nord, dincolo de râul Coșuștea nu mai rămân decât petice izolate, acoperite de depozite ponțiene. Spre sud depozitele meoțiene apar doar ca suprafețe izolate, de dimensiuni reduse, peste care se dispun diverși termeni ai Ponțianului. Din această cauză cele mai multe din profilele studiate pentru orizontarea Meoțianului sunt localizate în sectorul Colibași – Bobaița.

În sectorul vestic al Bazinului Dacic au fost identificați ambii termeni ai Meoțianului, reprezentați prin depozite a căror litologie variază destul de rapid pe orizontală. Dar în acest sector Meoțianul stă discordant pe formațiunile mai vechi. Profilul cel mai reprezentativ poate fi considerat cel de la Furca Văii de la Colibași. În acest profil descris de Fl. Marinescu (1978), peste nisipurile sarmațiene stă discordant un strat de arenite mărunte, cu lespezi și galeți moi de argilă, provenind din Sarmațian, și cu numeroase exemplare de *Theodoxus* și *Congeria panticapaea* (deci Meoțian), care este urmat de argile marnoase, cenușiu albăstrui, tot meoțiene.

https://biblioteca-digitala.ro

Discordanța descrisă la Furca Văii poate fi observată și pe văile adiacente, fiind pusă în evidență de un strat de bolovănișuri, care ajută foarte mult la urmărirea ei, în special atunci când primul nivel al Meoțianului este alcătuit din pietrișuri ce stau peste pietrișurile sarmațiene.

În argilele din baza profilului, care aparțin stratelor de Valea Morilor, se găsesc fosile ce atestă vârsta volhiniană, iar în pietrișuri se găsesc *Theodoxus* și congerii meoțiene.

. Sectorul Colibași – Bobaița cuprinde cele mai multe deschideri importante pentru completarea stratigrafiei Meoțianului.

La nord de râul Coșuștea Mare și până în valea Motrului depozitele meoțiene apar numai în deschideri izolate, de sub depozitele ponțiene, pe care le acoperă.

2. Depozitele ponțiene

Ponțianul acoperă concordant depozitele meoțiene și numai pe rama de vest a bazinului acestea sunt în Portaferrian transgresive.

Depozitele ponțiene din sectorul cercetat, au fost studiate de I. P. Ionescu Argetoaia (1918), M. G. Filipescu (1942), Th. Joja și N. Oncescu (1952), P. Pion Niță (1958) și Fl. Marinescu (1978).

Din punct de vedere stratigrafic Ponțianul din sectorul vestic al Bazinului Dacic a fost împărțit (Fl. Marinescu et al.,1972), pe baza faunei de moluște, în cele trei subetaje: Odesian, Portafferian și Bosphorian.

Odesianului îi corespund argilele marnoase cu *Limnocardium zagrabiense, Didacna otiophora* și *Congeria rumana* de pe valea Coșuștei, descrise de Fl. Marinescu (1972).

Portaferrianul, marnos, cu intercalații de lumașele și falune, este tipic pentru Turnu Severin. El cuprinde printre altele și nivele cu *Congeria rhomboidea*.

Bosphorianul cuprinde marne și nisipuri marnoase, fiind reprezentat la Malovăț și Valea Boerească prin argile nisipoase și nisipuri argiloase vinețiu – albăstrui cu: *Phylocardium planum planum, Limnocardium apertum, L. emarginatum*, *Pontalmyra subcarinata subcarinata*, *P. subcarinata luxuriosa, P. subcarinata placida*, *Prosodacna orientalis*, *P. rumana*, *P. stenopleura*, *P. semisulcata*, *P. longiuscula*, *Dreissena rostriformis*, *Viviparus achatinoides*, *Viviparus neumayri*.

Depozitele ponțiene argilo-marnoase de la Malovăț, situate în albia ogașului cu același nume, cuprind o faună ponțiană din care (Florina Diaconu, 2002) am citat: *Viviparus neumayri neumayri* (Brus.) (Pl.V,1a,b), *Prosodacna munieri* Sabba (Pl.IV, 1), *Viviparus achatinoides achatinoides* (Desh.) (Pl.V,3,4), *Phyllocardium planum planum* (Desh.) (Pl.II,2), *Pontalmyra constantiae* Sabba (Pl.III,2a,b), *Limnocardium petersi nassirica* Eberzin (Pl.III,4), *Limnocardium (Euxinicardium) botenicum* Papaian., *Dreissenomya aperta* (Desh.) (Pl.II,3), *Dreissena rostriformis* (Desh.) (Pl.III,1), *Lunadacna lunae* (Voitești), *Limnocardium (Tauricardium) baraci* (Brus.) (Pl.IV,3), *Caladacna steindachneri* Brus. (Pl.III,3). Asociația faunistică este specifică Ponțianului superior (Bosphorianului).

https://biblioteca-digitala.ro

De pe Valea lui Urde, afluent drept al Malovățului, cu aceeaşi succesiune stratigrafică, (Florina Diaconu, 2002) am determinat: *Viviparus neumayri neumayri* (Brus.) (Pl.V,1a,b), *Viviparus achatinoides achatinoides* (Desh.) (Pl.V,3,4), *Phyllocardium planum planum* (Desh.) (Pl.II,2), *Prosodacna munieri* Sabba (Pl.IV,1), *Dreissena rostriformis* (Desh.) (Pl.III,1), *Pontalmyra constantiae* Sabba, (Pl.III,2a,b), faună care atestă Ponțianul superior.

Un alt profil în depozite ponțiene este pe Valea Boerească (Fig. 3), unde, încă de la şosea, spre amonte, în albie, se observă marne argiloase cu *Phyllocardium planum planum* (Desh.) (Pl.II,2), care spre partea superioară devin nisipoase şi cuprind: *Prosodacna munieri* Sabba (Pl.IV,1), *Viviparus neumayri neumayri* (Brus.) (Pl.V,1a,b), *Paradacna sp.*, *Dreissena rostriformis* (Desh.) (Pl.III,1), *Bulimus (Tylopoma) speciosus* (Cob.) (Pl.V,5), *Limnocardium petersi nassirica* (Eberzin) (Pl.III,4), *Prosodacna sturi* (Cob.), *Pontalmyra constantiae* Sabba (Pl.III,2a,b), *Limnocardium subsquamulosum* Andr. (Pl.II,1), faună care indică Ponțianul superior.

O secțiune reprezentativă în depozitele ponțiene din sectorul Dunăre – Motru, se află pe Valea Vişenilor (perimetrul minier Husnicioara), unde se poate urmări următorul profil:

- argile calcaroase siltice, cu rare exemplare de *Paradacna abichi* (R. Hoernes) şi cu *Limnocardium* cf. *zagrabiense* Brus., *Pontalmyra otiophora* Brus. *Paradacna abichi* (R. Hoernes), *Congeria digitifera* Andr., *Valenciennius ellipticus* Hanganu, în partea superioară, asociație care după Ioana Pană et al. (1981) ar putea indica Odessianul superior, eventual şi Portaferrianul inferior;
- nisipuri marnoase albăstrui cu: *Tauricardium petersi* (M. Hoernes), *Tauricardium petersi oviformis* Eberzin, *Bosphoricardium emarginatum* Desh., *Arpadicardium peregrinum* Eberzin, *Didacnomya corbuloides* Desh., *Phyllocardium planum planum* Desh., *Pseudocatillus subzlatarskii* Eberzin, *Paradacna retowskii* Andr., *Paradacna andrussowi* Eberzin, *Viviparus achatinoides Sabba*, *Viviparus achatinoides glogovensis* Sabba, asociație caracteristică Bosphorianului.

Din Valea Vişenilor am determinat: *Phyllocardium planum planum* (Deshayes) (Pl.II,2), *P. planum stevanovici* Marinescu, *Dreissena polymorpha* (Pallas) (Pl.IV,5,6), *Stylodacna heberti* (Cobălcescu), *Prosodacna savae* Teissyre, *P. mrazeci* Teissyre, *Pontalmyra subcarinata* (Deshayes) (Pl.IV,2), *P. placida* Ştefănescu, *Limnocardium (Tauricardium) baraci* (Brusina) (Pl.IV,3), *Pseudocatillus medius* Eberzin, *Viviparus neumayri popescui* (Cobălcesu) (Pl.V,2), *Bulimus (Tylopoma) bengestiensis* (Fontanes) şi *Lithoglyphus decipiens* Brusina.

În sectorul vestic al Bazinului Dacic, depozitele bosphoriene, constituite din argile nisipoase şi nisipuri argiloase, au în acoperiş un pachet de nisipuri gălbui denumite de Fl. Marinescu (1978), „nisipurile de Cocorova", pe care le atribuie Ponțianului.

În perimetrul minier Prunişor – Livezile, pe Valea Bistrița (sat Bistrița), a fost regăsit de Ioana Pană et al. (1981), nivelul fosilifer de pe Valea

https://biblioteca-digitala.ro

Vişenilor din care citează: *Deissenomya aperta* Desh., *Plagiodacna arcaeformis* Wenz, *Phyllocardium pląnum planum* Desh., *Pontalmyra subcarinata* Desh.

Pe Valea Erghevița, se găseşte un pachet de nisipuri argiloase fine, cenuşiu – gălbui, care stau direct peste marnele cenuşii, de vârstă bosphoriană. Din nisipurile bogat fosilifere de pe Valea Ergheviței, I. Pătruțoiu (2000), a determinat următoarele forme: *Dreissena rostriformis curvirostris* Andrusov, *D. rostriformis corniculata* Sabba, *D. rostriformis elongata* Papaian., *D. rostriformis gibba* Andrusov, *Phyllocardium planum planum* (Desh.), *P. planum stevanovici* Marinescu, *Lunadacna lunae* (Voit). *Lunadacna drobetica* sp. nov., *Viviparus achatinoides oltenensis* Luben.,Zazul, *V. achatinoides motruensis* Sabba, *V. achatinoides glogovensis* Sabba, etc.

Din acelaşi afloriment (Fig. 1) am determinat din „orizontul" inferior: *Pontalmira placida* Steff., *Pontalmyra constantiae* Sabba (Pl.III,2a,b), *Pontalmyra subcarinata* (Deshayes) (Pl.IV,2), *Prosodacnomya sturi sabbae* Andreescu, *Caladacna steindachneri* Brus. (Pl.III,3), *Plagiodacna carinata* Desh., *Pseudocatillus pseudocatillus* (Barb de Marny), *Paradacna retowskii* Andrusow (Pl.I,2), *Dreissena rostriformis* (Desh.) (Pl.III,1), *Phyllocardium planum planum* Desh. (PL.II,2), *Viviparus neumayri neumayri* (Brus.) (Pl.V,1a,b), iar din „orizontul" superior: *Phyllocardium planum planum* Desh.(Pl.II,2), *Dreissena rostriformis* (Desh.) (Pl.III,1), *Prosodacna* sp., asociație faunistică caracteristică Bosphorianului.

O faună sincronă cu cea de pe Valea Erghevița este prezentată de I. Pătruțoiu (2000) în zona nord-vestică a satului Şimian, pe o viroagă torențială,unde peste argilele bosphoriene urmează un strat de nisipuri argiloase gălbui cu: *Phyllocardium planum planum* (Desh.), *Pontalmyra* (*Pontalmyra*) *otiosa* Papaian., *Pontalmyra* cf. *Pontalmyra* (*Pontalmyra*) *rumana* Papaian., *Dreissena rostriformis curvirostris* Andrusov, *D. rostriformis elongata* Papaian., *Viviparus achatinoides oltenensis* Luben.,Zazul, *Bulimus* (*Tylopoma*) *speciosus* (Cob.).

Valea Chioşmeni a fost cercetată anterior de Niță Pion P. (1958) (valea este numită de autor Valea Chioşmei), care descrie şi figurează o serie de forme din fauna de moluşte de pe această vale: *Didacna subcarinata subcarinata* Desh., *Phyllocardium planum planum* Desh., *Prosodacna (Prosodacna) munieri* Ştefănescu, *Cladacna steindachneri* Brusina, *Viviparus achatinoides* Desh., *Viviparus neumayri popescui* (Cobălcescu). Această asociație faunistică este atribuită de autor intervalului Ponțian superior – Dacian inferior.

În malul stâng (Fig. 2) al pârâului Chioşmeni, afluent stâng al Topolniței, este bine conservat un lumaşel cu grosimea de 0,5 m din care au fost determinate şi publicate (Florina Diaconu şi C. Enache, 2000) următoarele forme fosile: *Viviparus neumayri popescui* (Cob.) (Pl.V,2), *Viviparus achatinoides glogovensis* (Sabba), *Bulimus speciosus* (Cob.) (Pl.V,5), *Phyllocardium planum planum* (Desh.) (Pl.II,2), *Prosodacna munieri* Sabba (Pl.IV,1), *Dreissena rostriformis* (Desh.) (Pl.III,1), *Dreissenomya*

https://biblioteca-digitala.ro

aperta (Desh.) (Pl.II,3), *Pontalmyra constantiae* Sabba (Pl.III,2a,b), *Limnocardium petersi nassirica* Eberzin (Pl.III,4), *Limnocardium baraci* (Brus.) (Pl.IV,3). Această faună este caracteristică Ponțianului superior.

La poalele Dealului lui Gârdan se află depozite de nisipuri cenuşii fosilifere din care am determinat (Florina Diaconu, 2002) o faună specifică Ponțianului superior: *Viviparus achatinoides achatinoides* (Desh.) (Pl.V,3,4), *Phyllocardium planum planum* (Desh) (Pl.II,2), *Dreissenomya aperta* Desh. (Pl.II,3), *Dreissena rostriformis* (Desh.) (PL.III,1), *Limnocardium petersi nassirica* Eberzin (Pl.III,4), *Pontalmyra constantiae* Sabba (Pl.III,2a,b).

Depozitele ponțiene ocupă o suprafață mare şi în malul Dunării, începând de la Turnu Severin spre est şi sud-est. Din aflorimente, cât şi din foraje s-a constatat (C. Ghenea, Ana Ghenea, 1962) că, Ponțianul este reprezentat prin alternanțe de argile şi marne (întâlnite de noi în malul Dunării la Ostrovul Corbului şi Batoți), iar la partea superioară prin nisipuri argiloase cenuşiu-vinete (din care am descris fauna de la Valea Mojiei).

Depozitele ponțiene din zona aflorimentelor de pe malul Dunării le-am cercetat în diferite ocazii (Florina Diaconu, 2002). Astfel, în depozitele cu marne vinete, uneori slab nisipoase, din versantul drept de la gura Văii Mojiei, se găseşte din abundență o faună fosilă caracteristică pentru Ponțianul inferior cu *Paradacna abichi* Hoernes (Pl.I,1) şi *Paradacna retowskii* Andrusov (Pl.I,2).

La Ostrovul Corbului depozitele de marne vinete din malul Dunării conțin o faună cu *Paradacna retowskii* Andrusow (Pl.I,2), *Valenciennius bonéi* Hanganu (Pl.I,3a,b), *Limnocardium squamulosum* Andrusow (Pl.II,1), faună specifică Ponțianului inferior, iar pe ogaşul de la limita estică a localității Hinova, în nisipuri argiloase cenuşii, se află un nivel cu *Phyllocardium planum planum* (Desh) (Pl.II,2).

Concordant, peste argilele şi marnele revenind Ponțianului inferior, urmează o serie de depozite reprezentate prin alternanțe de argile nisipoase, argile, nisipuri argiloase, bine deschise în malul Dunării, la sud-vest de Drobeta Turnu Severin (dealul Stârmina).

Din punct de vedere al conținutului macrofaunistic se constată diferențe comparativ cu partea inferioară a depozitelor ponțiene şi cuprinde: *Phyllocardium planum planum* Desh., *Arpacardium peregrinum* Eberzin., *Arpacardium mayeri* Hoern., *Limnocardium apertum* Münst., *Pterodacna edentula* Desh., *Caladacna steindachneri* Brus., *Dreissenomya aperta* Desh. şi *Valenciennsia annulata* Rous.

În aflorimentele din regiune s-a constatat că începând din dealul Stârmina spre nord, în malul Dunării şi pe toate văile afluente Dunării, Ponțianul superior fosilifer suportă un pachet de nisipuri albicioase, cu o grosime de aproximativ 80–100 m. Pachetul acesta de nisipuri are o dezvoltare continuă şi spre nord, teritoriu atribuit de diferiți cercetători fie Dacianului, fie Levantinului (Romanianului). Relațiile stratigrafice stabilite pentru Ponțianul din partea de vest a țării pledează însă pentru atribuirea acestui orizont nisipos ultimului termen al Ponțianului superior.

https://biblioteca-digitala.ro

În forajul de la Corlățel s-a străbătut, între adâncimile de 165 m şi 586 m, un pachet reprezentat prin alternanțe de argile, marne argiloase şi nisipuri cu resturi de faună care argumentează vârsta ponțiană a acestor depozite.

3. Depozitele daciene

Depozitele daciene ocupă o suprafață destul de mare în bazinul Dacic, au o faună deosebită şi conțin importante zăcăminte de cărbuni, fapt remarcat de mulți cercetători. Astfel, primele mențiuni asupra acestor depozite din Oltenia de Vest le găsim la M. Drăghiceanu (1883) şi apoi la Sabba Ştefănescu (1888).

Denumirea de „dacian" pentru terenurile pliocene din Oltenia este folosită pentru prima dată de I.P. Ionescu Argetoaia (1914a, 1918), care şi descrie profilele mai reprezentative din județul Mehedinți (Malovăț, Valea Boierească) şi arată care este aria de dezvoltare a acestor depozite.

H. Grozescu (1925) prezintă date stratigrafice în legătură cu Dacianul şi Levantinul din nord-vestul Olteniei, ale căror depozite conțin cărbuni, considerând că cele mai multe din zăcămintele de lignit aparțin Dacianului.

D. Cârâc (1959), face o succintă prezentare a zăcămintelor de lignit dintre Motru şi Coşuştea, constatând că Dacianul are un caracter transgresiv şi împarte depozitele acestui interval, cu o grosime de 300 m, în două orizonturi litologice:

- inferior, nisipos şi nefosilifer;
- superior, alcătuit dintr-o alternanță de argile cenuşii şi nisipuri, cu cărbuni.

Dacianul a fost divizat în Dacianul inferior (Gețian) sau strate cu *Pachydacna* şi în Dacianul superior sau strate cu *Psilodon* (*Prosodacna*).

Aflorimente daciene sunt mult mai rare în raport cu cele ponțiene. Cel mai complet, care poate fi luat ca reper este cel din partea superioară a Văii Vişenilor, la locul numit „În hoagă" (pârâul Spulba, la Niță Pion P., 1956), din care Fl. Marinescu (1978) citează: *Unio* sp., *Prosodacna orientalis* şi *Viviparus argesiensis*.

Un alt profil se găseşte la Ciovârnăşani pe o viroagă din dreapta şoselei naționale 67 Drobeta Turnu Severin – Tg. Jiu, numită Ogaşu' lui Băloiu. Acest profil este amintit şi de Sabba Ştefănescu (1888).

Pe unul din afluenții de la partea superioară a văii Stiochița, la Cocorova, Fl. Marinescu (1978), descrie un profil în care se găseşte o alternanță de lignit şistos cu o intercalație de argile, nisipuri galbene cu lentile de pietriş, argile cenuşii şi nisipuri.

În sectorul Dunăre – Motru, în forajele de explorare la diferite nivele, au fost determinate faune daciene astfel:

În forajul 20023 din zona Zegujani, deasupra str. I cărbune s-a întâlnit *Prosodacna rumana*. În forajul 71232 din zona Peşteana de Motru, în culcuşul stratului IV de cărbune, s-au găsit: *Hydrobia pontiliformis, Euxinicardium orientalis, Prosodacnomia sturi sturi, Zamphiridacna orientalis, Gyraulus* sp., *Viviparus monasterialis* şi *V. macarovici*.

https://biblioteca-digitala.ro

În forajul 71269, în culcuşul stratului IV, s-au identificat: *Horiodacna rumana, Prosodacnomia sturi sturi, Emericia rumana, Hydrobia sirmica*, iar deasupra stratului I cărbune, formele: *Dacicardium rumanum* şi *Viviparus argesiensis*.

În forajul 71263 din zona Prunişor, în acoperişul stratul IV cărbune se citează: *Prosodacnomia sturi sturi, Hydrobia grandis* şi *H. sirmica*, iar în culcuşul str. I cărbune, *Plagiodacna subcarinata*.

În zona Prunişor şi Izvorul Aneştilor, în acoperişul stratului IV de cărbune, în marne şi nisipuri, s-a întâlnit (Ioana Pană et al., 1981) o asociaţie care indică Dacianul superior *Prosodacnomya dainelli valachia* Papaianopol, *P. stenopleura* (Sabba), *P. sturi sturi* (Cobălcescu), *Dacicardium rumanum* (Rousseau), *Congeria turgida* (Brusina), *Dreissena* berbestiensis (Sabba), *Jaskoa sturdzae* (Cobălcescu), *Viviparus* ex. gr. *bifarcinatus* (Bielz), *V. argesiensis* (Sabba), *Lithogliphus acutus decipiensis* Brusina, *Bulimus speciosus* (Cobălcescu), *B. pilari* (Neumayr), *B. brusinae* Sabba, *B. croaticus* (Pillar), *B. spoliatus* (Sabba), *Valvata (Cincina) piscinalis* (Muller), *Hydrobia grandis* Cobălcescu, *H. Sirmyca* Neumayr, *Theodoxus licherdopoli scriptus* (Sabba), *Melanopsis esperioides* etc.

Această asociaţie faunistică arată o îndulcire destul de accentuată, dovedită prin apariţia unor unionide (*Jaskoa sturdzae*) şi viviparide precursoare ale celor din Romanian şi diminuarea frecvenţei unor specii de limnocardiide de talie mare (*Stylodacna*, *Pachyprionopleura*, *Zamphiridacna*) şi congerii.

Prezenţa taxonilor *Prosodacnomya dainelli valachia*, *P. stenopleura*, *P. sturi sturi* alături de *Zamphiridacna cucestiensis* şi *Dacicardium rumanum* este după Ioana Pană et al. (1981), tipică pentru Parscovianul Bazinului Dacic şi atestă aceeaşi vârstă pentru acoperişul stratului IV de cărbune din zona Prunişor – Livezile.

Nivelul faunistic parscovian întâlnit în vestul Olteniei (Livezile – Prunişor – Husnicioara) se regăseşte şi mai spre sud în zona Strehaia, unde pe valea Huşniţei (la Ciochiuţa), Schoverth (1962) a semnalat un lumaşel nisipos cu: *Horiodacna rumana* (Sabba), *Prosodacnomya stenopleura* (Sabba), *Zamphiridacna cucestiensis* (Fontannes), *Dacicardium rumanum* (Fontannes), *Stylodacna heberti* (Cobălcesu), *Rumanunio rumanus* (Tournouer), *Potamida psilodonta* (Teisseyre), *Psilunio sibienensis* (Penecke), *Jaskoa* ex gr. *sturdzae* (Cobălcescu), *Viviparus argesiensis* (Sabba), *Dreissena polymorpha* (Pallas) etc.

În profilul din Ogaşul lui Purcel din perimetrul Husnicioara, descris de C. Meilescu (1996), depozitele daciene au la bază nisipuri albe şi gălbui în alternanţă cu pietrişuri şi argile, foarte slab fosilizate. Partea mediană şi superioară a Dacianului inferior este predominant nisipoasă şi conţine stratele de cărbuni A, I, IV, V. Între stratele A şi I, la intersecţia drumului dintre mina II (azi închisă) şi cariera Husnicioara s-au observat două lumaşele cu *Viviparus* separate de un strat de argilă de aproximativ 1m grosime.

https://biblioteca-digitala.ro

Din primul lumaşel, C. Meilescu citează forme de *Viviparus glogovensis*, *Viviparus motruensis* (Sabba), *Viviparus argesiensis* (Sabba), *Viviparus craiovensis*, *Viviparus* sp., exemplare numeroase, uşor deformate. În baza acestui lumaşel au fost determinate: *Psilunio sibiensis*, *Unio* sp., *Valvata (Cincina) crusitensis*, *Lythoglyphus acutus michaeli*, *Dreissena polymorpha* (Pallas). Al doilea lumaşel este mai sărac în specii, dar mai puternic deformate, din care s-a determinat specia *Viviparus glogovensis*.

Pe Ogaşul lui Purcel (Fig. 4) pe care se găseşte drumul ce duce spre Mina II, pe malul drept, la nivelul drumului, unde din acesta se desparte drumul spre Cariera Husnicioara, imediat după bifurcaţie, pe stânga, se află un mic bot de deal, mărginit de Valea lui Purcel la sud şi de un mic ogaş ce se varsă în Ogaşul Sec la nord. Aici se găseşte un lumaşel situat între depozite nisipoase alb – gălbui. Într-o pornitură, o parte din acest lumaşel este dezvelit. Din acest punct fosilifer am colectat şi determinat (Florina Diaconu, 2002) următoarele forme: *Hyriopsis krejcii* Wenz (Pl.IV,2), *Viviparus argesiensis* (Sabba), *Viviparus achatinoides motruensis* Sabba (Pl.VII,1), *Valvata simplex carinata* (Fuchs), *Bulimus spoliatus* (Sabba), *Unio rumanus* Tourn. (Pl.VI,1) şi resturi de cardiacee (Pl.VI,7).

4. Depozitele romaniene

Depozitele romaniene s-au acumulat într-un mediu lacustru, perfect îndulcit, în care alternau perioadele cu aporturi bogate în material detritic, uneori grosolan, cu perioadele mlăştinoase, cu o bogată vegetaţie arboricolă, care au generat acumulările de lignit.

Aceste depozite au fost corelate cu cele din apropierea Craiovei, descrise de P. C. Porumbaru (1881) şi de S. Ştefănescu (1897), drept „fauna de Bucovăţ".

Caracterul transgresiv al depozitelor romaniene a fost observat (Fl. Marinescu, 1959) şi în deschiderea din versantul stâng al Văii Scroafei. Acest afloriment se află la sud de Gărdoaia, în dreptul locului numit „La Perii lui Crăciun".

Aflorimentul descris conţine argile cărbunoase cu o intercalaţie de 0,3 m, de lignit, aparţinând Dacianului, urmează nisipuri fine, cenuşiu-gălbui, micacee în baza cărora se găsesc acumulate resturi de moluşte: *Unio transcarpaticus* Teiss., *Theodoxus slavonicus* (Brus.), *Theodoxus quadrifasciatus* (Bielz), *Melanopsis onusta* Sabba, *Melanopsis esperoides* Sabba, *Melanposis sandbergeri rumana* Tournouer etc.

Pe culmea din stânga Văii Scroafei, din acelaşi nivel stratigrafic, Fl. Marinescu (1978) citează: *Viviparus desmanianus altecarinatus* (Brus.) (exemplare numeroase) şi *Unio* cf. *U. craiovensis* Tourn.

Un alt afloriment cercetat de Fl. Marinescu (1978) este cel de la Lupşa de Sus (sud-est de Valea Scroafei), unde se găsesc pietrişuri intercalate în nisipuri fine cu laminaţie oblică, ce stau la rândul lor peste argile şi nisipuri cu cărbuni. La baza acestor pietrişuri s-au găsit numeroase exemplare de *Unio prominulus* Sabba, *Pristinunio pristinus* (Bielz), *P. davilai* (Porumbaru), *Unio stoliczkai* Neum., *Viviparus mammatus* Sabba, *Viviparus*

https://biblioteca-digitala.ro

rudis aff. *V. rudis strossmazerianus* Brus., *Melanopsis onusta* Sabba şi *Melanopsis narzolina* Sismonda.

În perimetrul Husnicioara, depozitele romaniene au fost întâlnite în punctele: Pietrele Roşii (Victoria Giorgescu, 1987) şi Cariera Husnicioara (treapta a II-a şi treapta a III-a) (C. Meilescu, 1994). Relaţia de discordanţă dintre Romanian şi depozitele inferioare (Ioana Pană et al., 1981) este mai vizibilă în cariera Husnicioara decât la Pietrele Roşii.

Punctul fosilifer de la Pietrele Roşii descris de Victoria Giorgescu (1987) este acoperit de materialul provenit din alunecările de teren şi este mai sărac, din punct de vedere al numărului de specii, decât depozitele din carieră. Sunt citate: *Pristinunio pristinus* (Bielz), *Pristinunio davilai* (Porum.) şi *Jascoa strurdzae* (Cobălcescu).

În cariera Husnicioara, deasupra stratului VII de lignit, pe treapta a doua de steril, s-a întâlnit o vale fosilă cu depozite nisipoase în care la bază se afla un nivel fosilifer cu grosime de 0,15 m şi ceva mai sus, la circa 20 m, un al doilea nivel fosilifer de 1,5 m. Acest punct fosilifer, între timp excavat, a fost comunicat de C. Meilescu (1994). Am revizuit (Florina Diaconu, 2002) fauna existentă în muzeu, rezultând următoarele forme: *Theodoxus quadrifasciatus* (Bielz) (Pl.VII,7), *Theodoxus slavonicus* (Brus.) (Pl.VII,8a,b), *Lithogliphus acutus acutus* (Cob.), *Melanopsis sandbergeri rumana* (Tourn.) (Pl.VII,3), *Melanopsis bergeroni* Sabba (Pl.VII,4), *Valvata sulekiana* Brus. (Pl.VII,6a,b), *Dreissena polymorpa* (Pallas) (Pl.IV,5,6), *Theodoxus licherdopoli scriptus* (Sabba), *Rytia slavonica* (M. Hoern.) (Pl.VI,6), *Bulimus spoliatus* (Sabba), *Amphimelania fossariformis* (Tourn) (Pl.VII,5a,b), *Psilunio sibiensis* (Pen.), *Theodoxus pilidei pilidei* (Tourn.), *Pristinunio pristinus* (Bielz) (Pl.VI,4), *Pristinunio davilai* (Porumb.) (Pl.VI,3), *Pisidium slavonicum* Neumayr (Pl.VI,5) şi *Unio haekeli* (Pen.).

Tot în perimetrul Husnicioara, la Giurgeşti, am găsit (Florina Diaconu, 2000), un afloriment care prezintă o similitudine faunistică şi litologică cu cele de la Pietrele Roşii şi Cariera Husnicioara. Aflorimentul este situat pe valea Husnicioarei, pe versantul stâng, în amonte de localitatea cu acelaşi nume, în pădurea Giurgeşti. În succesiunea litologică amintită există un strat de nisip fosilifer care poate fi observat şi în al doilea afloriment situat la o distanţă de aproximativ 100 m.

Din acest punct nou semnalat au fost determinate fosilele: *Pristinunio pristinus* (Bielz) (Pl.VI,4), *Pristinunio davilai* (Porumb.) (Pl.VI,4), *Unio rakovicinus* (Brus.), *Rytia slavonica* (M. Hoern.) (Pl.VI,6), *Viviparus mammatus* (Sabba) şi *Viviparus bifarcinatus stricturatus* (Neum.) (Pl.VII,2).

Un alt afloriment cu faună romaniană, asemănătoare celei de la Bucovăţ, este cel de pe versantul stâng al pârâului Brezniţa de Motru, în dreptul localităţii cu acelaşi nume, chiar în culmea „Dealului cu Melci", unde se găseşte un nivel fosilifer bogat în special în gastropode. Din acest punct am determinat (Florina Diaconu, 2002) : *Pristinunio pristinus* (Bielz) (Pl.VI,4), *Pristinunio davilai* (Porumb.) (Pl.VI,3), *Viviparus bifarcinatus stricturatus* (Neum.) (Pl.VII,2) şi *Viviparus mammatus* (Sabba).

https://biblioteca-digitala.ro

În cariera Husnicioara (Fig. 5), ultimul strat vizibil de cărbune este stratul VII, deasupra căruia poate fi observată o importantă discontinuitate între Pelendavian (Romanianul mediu) şi Dacian, deasupra căreia, în afara faunei de moluşte menţionată mai sus, am descoperit resturi fosile de vertebrate, care au fost determinate de V. Codrea ca aparţinând unui mastodont *Anancus arvernenesis* (Croizet & Jobert), cf. *Mammuthus primigenius* (BLUMENBACH) şi unui rinocer *Stephanorhinus jeanvireti* (GUÉRIN). Resturile fosile de mastodont provin (V. Codrea şi Florina Diaconu, 2002) dintr-un nivel nesigur, poate din depozitele daciene, dar şi din Romanian, pentru că domeniul stratigrafic al acestei specii variază pe tot Pliocenul şi chiar în Miocenul superior.

Stephanorhinus jeanvireti este o specie de rinocer din Romanian, iar fosilele au fost găsite în depozitele superioare stratului VII, concluzia firească fiina că aceste depozite aparţin cu siguranţă Romanianului.

5. Depozitele cuaternare

Dintre terenurile cuaternare terasele reprezintă depozitele cele mai interesante din punct de vedere stratigrafic. Aceste depozite au fost studiate în special de geografi (P. Coteţ, 1957 şi V. Mihăilescu, 1966).

I.P. Ionescu Argetoaia (1918) delimitează cele mai vechi depozite de terasă pe culmile dealurilor, la marginea Podişului Mehedinţi. Resturile acestei vechi terase, care aparţin Pleistocenului, au fost delimitate şi cartografic, la fel ca şi celelalte terase din Depresiunea Severinului (terasele Dunării şi Topolniţei), studiate de C. Ghenea şi alţii.

Cuaternarul este împărţit în Pleistocen şi Holocen.

a) Depozitele pleistocene

Depozitele Pleistocenului inferior au un caracter predominant psefito-psamitic, reprezentând partea superioară a formaţiunii de Cândeşti şi terasele superioare din zona nordică a flancului intern al Avanfosei. Pietrişurile sunt constituite din elemente mici, uneori având pe suprafaţa granulelor o peliculă de oxizi de fier sau mangan. Structura întregului pachet este torenţială.

În malul Dunării, în aval de Turnu Severin, depozitele Pleistocenului inferior, cu grosimi de 20-120 m, stau peste depozitele Ponţianului superior. Depozitele Pleistocenul mediu sunt alcătuite din roci leossoide. La partea superioară se află depozite prăfos – argiloase, cu grosimi cuprinse între 5 şi 30 m, care, datorită culorii în general roşcate, au fost denumite „luturi roşii". Aceste formaţiuni au fost considerate ca reprezentând un depozit generat prin procese deluvial – proluviale.

b) Depozitele holocene aluvionare

Dunărea a format pe malul românesc, în aval de Turnu Severin, cinci nivele de terasă dintre care cele mai vechi pot fi urmărite şi în sectorul Cerneţi – Hinova.

https://biblioteca-digitala.ro

BIBLIOGRAFIE

CÂRÂC D., 1959 - *Zăcămintele de lignit dintre Motru şi Coşuştea*. Comit. Geol. St. tehn. şi ec. seria A nr.5, p. 11-25, Bucureşti.

CODREA V., DIACONU FLORINA, 2002 – *Plio-Pleistocene large mammals from Husnicioara (Mehedinţi, department)*. Studii şi cercetări, Geologie-Geografie, 8, p. 73-85, Bistriţa.

COTEŢ P., 1957 - *Câmpia Olteniei*, Ed. Ştiinţifică, Bucureşti

DIACONU FLORINA, ENACHE C., 2000 - *Punctul fosilifer de pe Valea Chioşmeni – Mehedinţi*. Oltenia. Studii şi Comunicări, Ştiinţele naturii, vol. XVI, p.37-42, Craiova

DIACONU FLORINA, 2000 - *Punctul fosilifer Giurgeşti. Perimetrul Husnicioara*. Drobeta, vol. X, p.118-124, Ed. Lumina, Drobeta Turnu Severin

DIACONU FLORINA, 2002 - *Observaţii recente în punctele fosilifere pliocene dintre Dunăre şi Motru*. Drobeta, vol. XI-XII, p.199-207, Ed. Radical, Drobeta Turnu Severin.

DRĂGHICEANU M., 1883 - *Avuţia minerală a judeţului Mehedinţi*. Bul. Soc. Rom. Geogr., Sem. I, p. 55, Bucureşti

FILIPESCU M.G., 1942 – *Recherches géologiques sur la NW de l'Oltenie*. Bul. Soc. Rom. Geol. V, p. 105 – 119, Bucureşti

GHENEA C., GHENEA ANA, 1962 – *Câteva observaţiuni geologice asupra prezenţei Ponţianului dintre Turnu Severin şi Batoţi*. D.S. şed. Com. Geol. XXXXVI (1958– 1959) p. 199-205, Bucureşti.

GIORGESCU VICTORIA, 1987- *Punctul fosilifer de la Pietrele Roşii, Bazinul Minier Husnicioara*. Natura , XXXVIII, Nr.4, p.27-31, Bucureşti

GROZESCU H., 1925 – *Zăcămintele de lignit din Pliocenul Olteniei*. Inst. Geol. St. Tehn. Ec. , T. 3/4, p. 1-56, Bucureşti.

IONESCU ARGETOAIA I.P., 1914 – *Uber die pantiche stuffe in der Oltenia*. Bul. Sect. Acad. Rom. P. 228-236, Bucureşti.

IONESCU ARGETOAIA I.P., 1918 – *Pliocenul din Oltenia*. An. Inst. Geol. Rom. Vol.VIII, p. 261-382, Bucureşti.

JOJA T., ONCESCU N., 1952 – *Observaţii asupra stratigrafiei Pliocenului superior dintre V. Dunării şi V. Jiului*. D.S. sed. Comit. Geol. 35, p. 9-15, Bucureşti.

MARINESCU Fl., 1959 – *Contribuţiuni la studiul Sarmaţianului dintre Dunăre şi valea Coşuştei (Oltenia de V)*. Com. Acad. R.P.R., T.9/10, p. 1069-1074, Bucureşti.

MARINESCU FL., 1972 – *Două faune cu congerii din Miocenul termninal al Bazinului Dacic*. D.S. şed. Inst. Geol. 58, nr. 3, Bucureşti.

MARINESCU Fl., 1978 – *Stratigrafia neogenului superior din sectorul vestic al Bazinului Dacic*. Ed. Academiei R.S.R. Bucureşti.

MEILESCU C., 1994 - *Contribuţii la cunoaşterea geologică a depozitelor Pliocenului din cariera Husnicioara*. "Drobeta", Bul.St. Muz".Porţile de Fier", p. 25-26, Drobeta Turnu Severin.

MEILESCU C., 1996 – *Date privind stratigrafia depozitelor pliocene din zona Pietrele Roşii – Husnicioara*. Drobeta, VII, p. 230-234, Drobeta Turnu Severin.

MIHĂILESCU V., 1966 – *Dealurile şi câmpiile României*. Ed. Şt., Bucureşti.

NIŢĂ PION P., 1956 – *Notă asupra prezenţei lui Valenciennius annulatus Rouss. În depozitele pliocene de la S de Cocorova (raion Severin, reg. Craiova)*, Com. Acad. R.P.R., 6, 3, p. 459-463, Bucureşti

NIŢĂ PION P., 1958 – *Contribuţiuni la stratigrafia Pliocenului dintre văile Topolniţa - Coşustea*. St. şi cerc. geol., geofiz., geogr., Seria Geologie III/3-4, p. 245 – 262, Bucureşti.

https://biblioteca-digitala.ro

PANĂ I., ENACHE C., ANDREESCU I., 1981 – *Fauna de moluşte a depozitelor cu ligniţi din Oltenia.* ICSITPML Craiova.
PĂTRUŢOIU I, 2000 – *Date noi pentru stabilirea limitei Ponţian-Dacian în vestul Bazinului Dacic.* Oltenia. Studii şi comunicări. Ştiinţele naturii, vol. XVI p. 48-50, Craiova
PORUMBARU R. C., 1881 – *Étude géologique des environs de Craiova parcours Bucovtu-Cretzesci.* Gauthier Villars, impr. Paris.
SCHOVERTH – ROŞCULESCU ECATERINA, 1962 - *Dacianul de pe valea Huşniţei.* D.S. sed. Inst. Geol. 46 (1959 – 1960), p. 305-307, Bucureşti.
ŞTEFĂNESCU SABBA, 1897 - *Etude sur les terrains tertiares de Roumanie – Contribution a l'étude stratigrafique* , Teză de doctorat. Lille.

https://biblioteca-digitala.ro

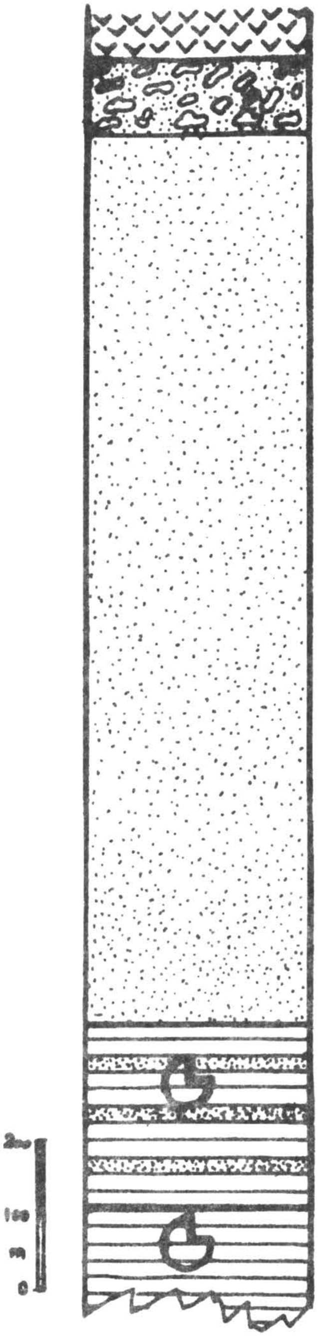

Fig. 1 Profilul aflorimentului Valea Erghevița

https://biblioteca-digitala.ro

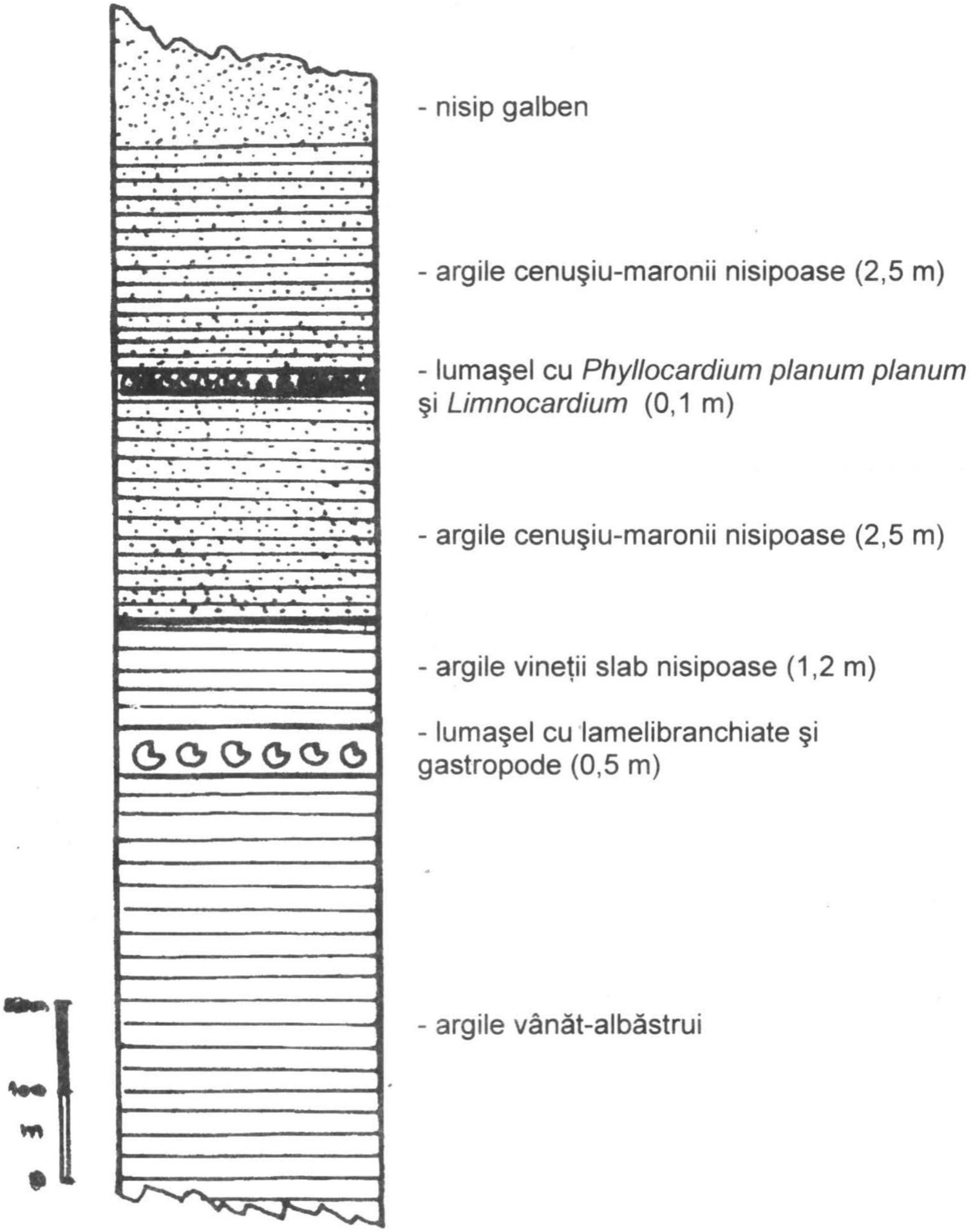

Fig. 2 Profilul aflorimentului Valea Chioşmeni

https://biblioteca-digitala.ro

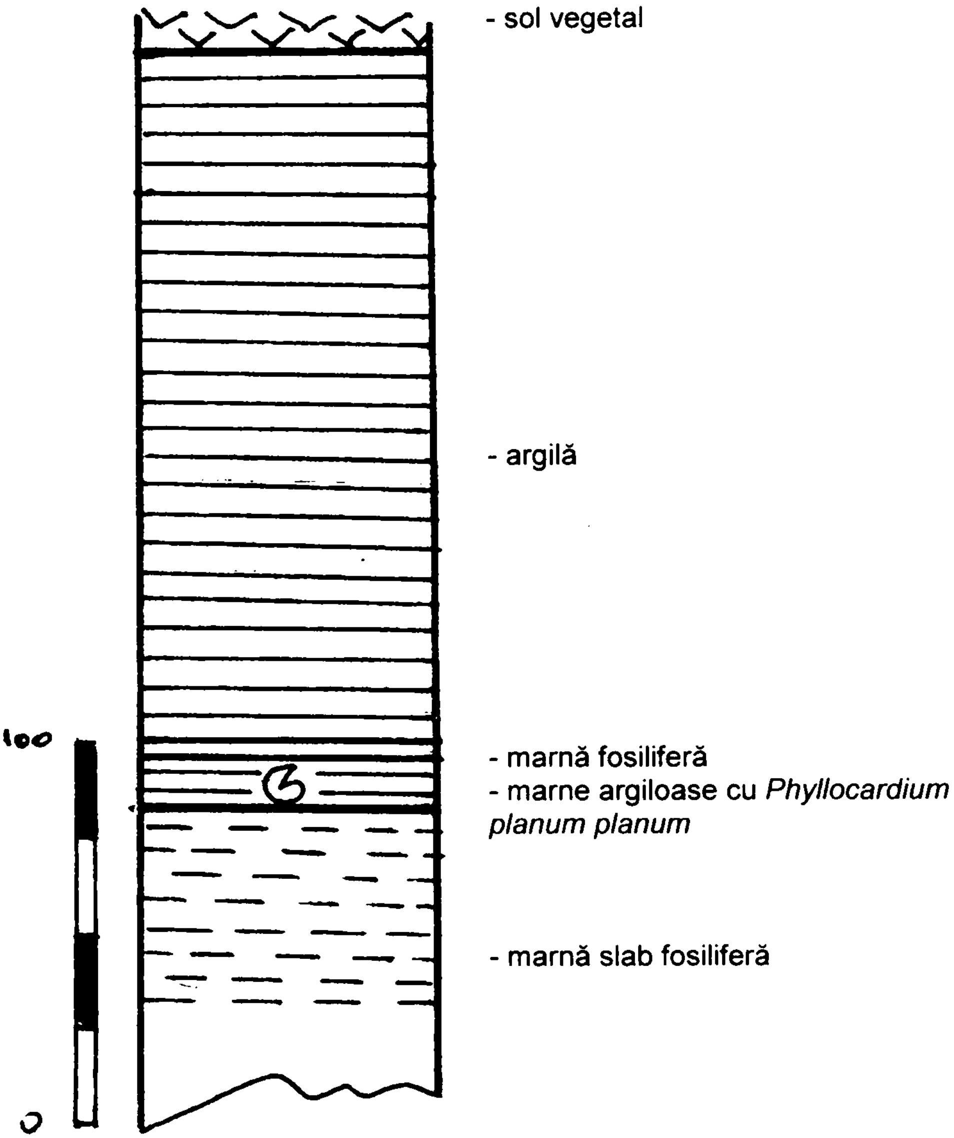

Fig. 3 Profilul aflorimentului Valea Boerească

https://biblioteca-digitala.ro

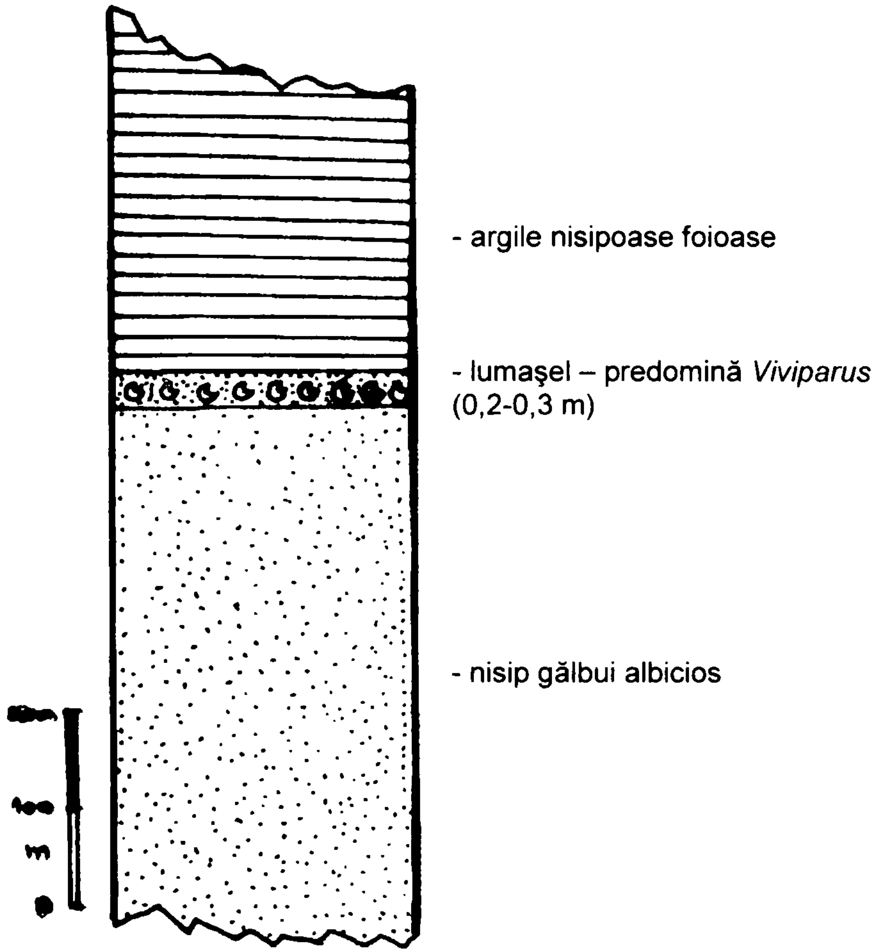

Fig. 4 Profilul aflorimentului Ogaşul lui Purcel

https://biblioteca-digitala.ro

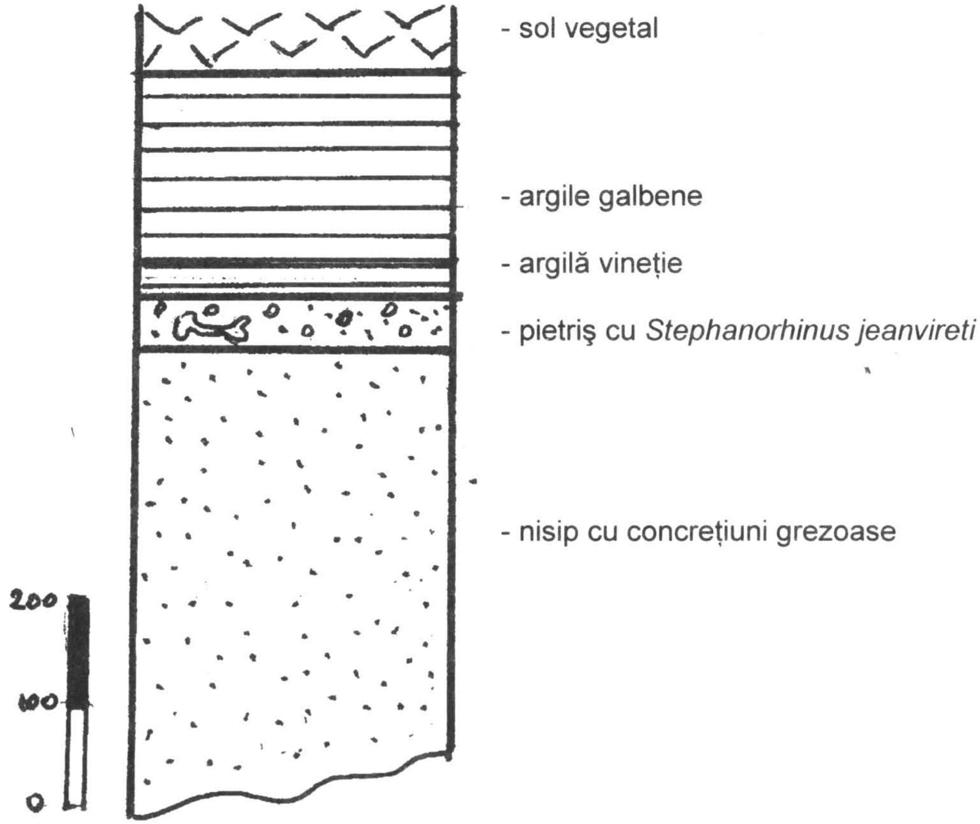

Fig. 5 Profilul aflorimentului Cariera Husnicioara

https://biblioteca-digitala.ro

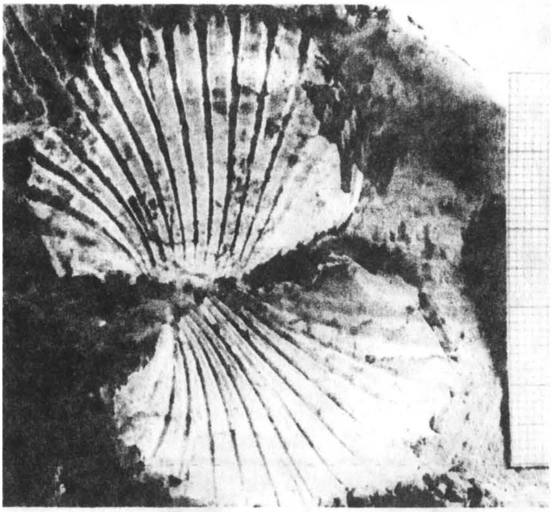

2

1

3a

3b

Planşa I

1-*Paradacna abichi* (Valea Mojiei); 2-*Paradacna retowski* (Valea Mojiei, Valea Erghevița, Ostrovul Corbului); 3a, b-*Valenciennius bonéi* (Ostrovul Corbului)

https://biblioteca-digitala.ro

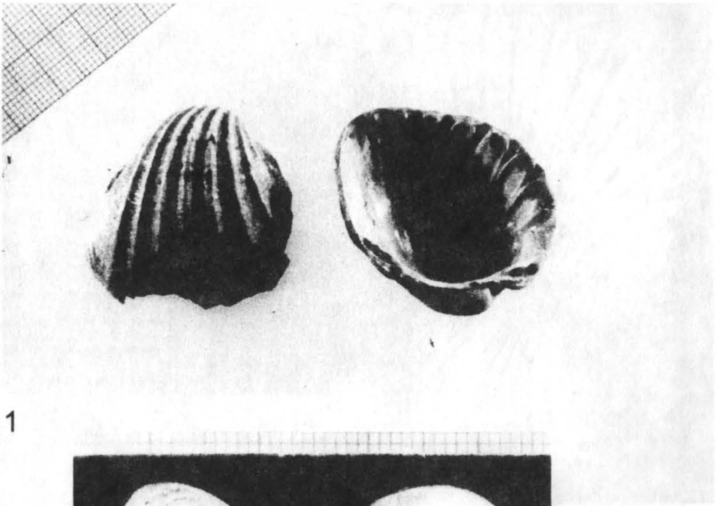

1

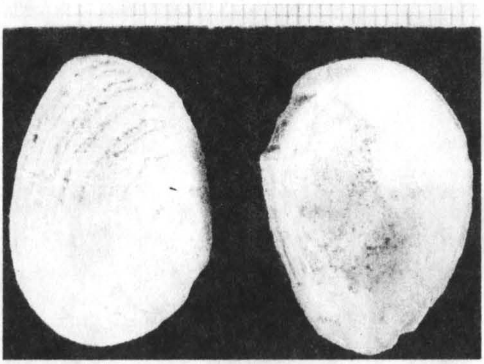

2

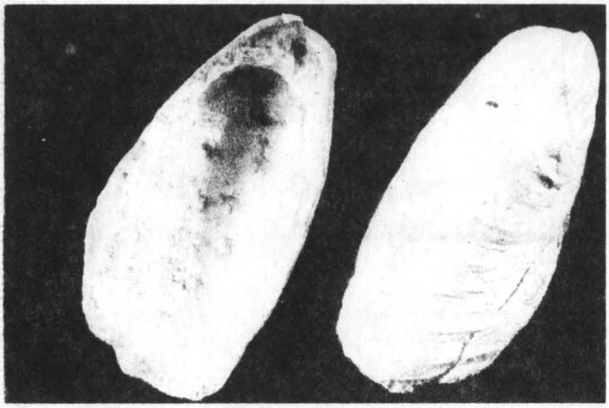

3

Planşa II

1-*Limnocardium subsquamulosum* (Valea Boerească, Ostrovul Corbului);
2-*Phyllocardium planum planum* (Malovăț, Valea lui Urde, Valea Boerească, Valea Vişenilor, Valea Erghevița, Valea Chioşmeni, Dealul lui Gârdan, Hinova);
3-*Dreissenomya aperta* (Malovăț, Valea Chioşmeni, Dealul lui Gârdan)

https://biblioteca-digitala.ro

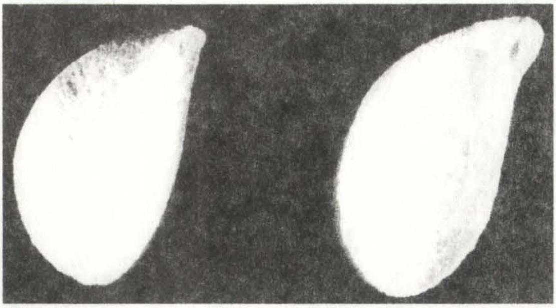

1

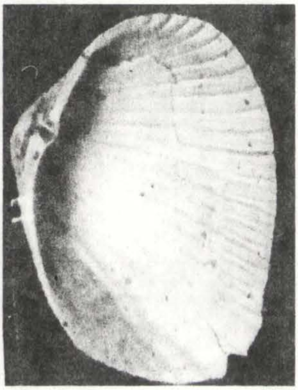

2a

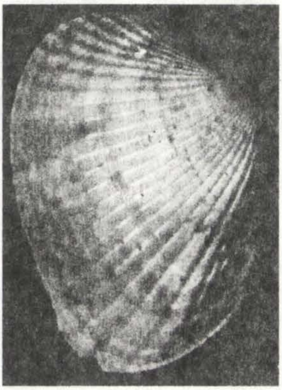

2b

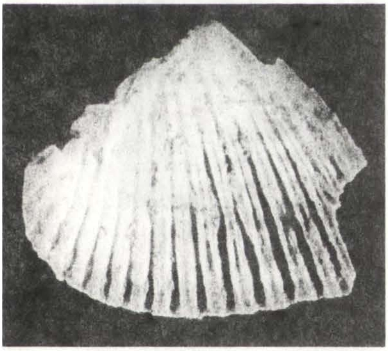

3

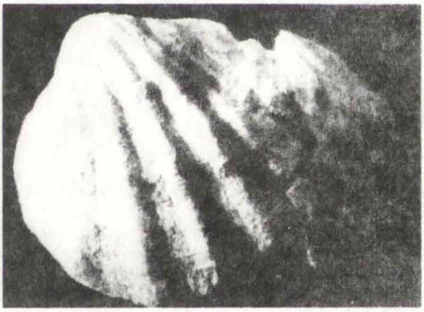

4

Planşa III

1-*Dreissena rostriformis* (Malovăţ, Valea lui Urde, Valea Boerească, Valea Chioşmeni, Valea Ergheviţa, Dealul lui Gârdan); 2a,b-*Pontalmyra constantiàe* (Malovăţ, Valea lui Urde, Valea Boerească, Valea Chioşmeni, Dealul lui Gârdan, Valea Ergheviţa); 3-*Caladacna steindachneri* (Malovăţ, Valea Ergheviţa); 4-*Limnocardium petersi nassirica* (Malovăţ, Valea Boerească, Valea Chioşmeni, Dealul lui Gârdan)

https://biblioteca-digitala.ro

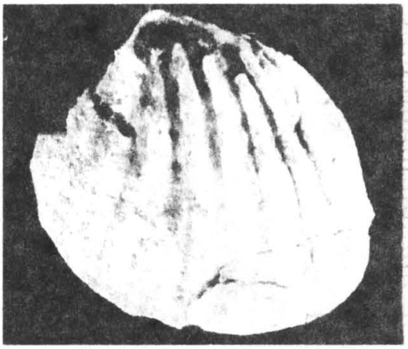

1

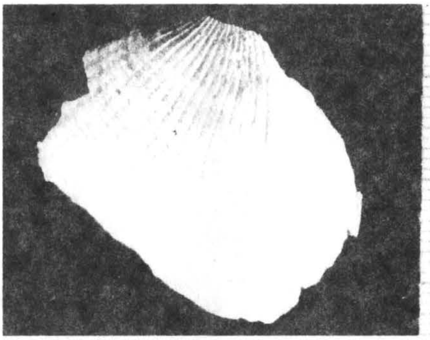

2

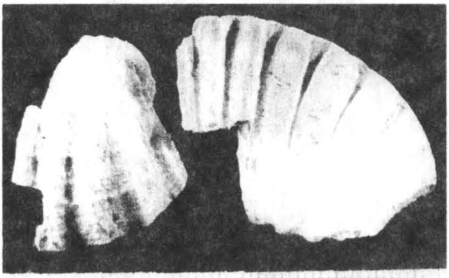

3

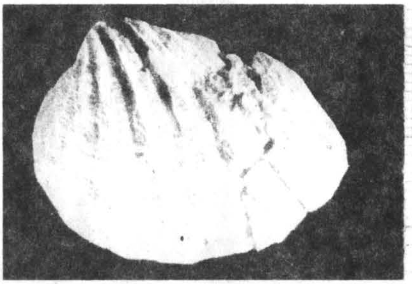

4

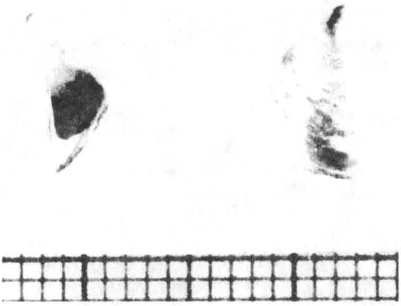

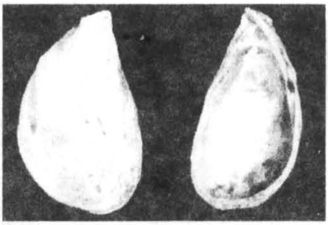

6

5

Planşa IV

1-*Prosodacna munieri* (Malovăţ, Valea lui Urde, Valea Boerească, Valea Chioşmeni); 2-*Pontalmyra subcarinata* (Valea Vişenilor, Valea Ergheviţa); 3-*Limnocardium baraci* (Malovăţ, Valea Vişenilor, Valea Chioşmeni); 4-*Limnocardium petersi* (Malovăţ, Valea Boerească, Valea Chioşmeni); 5,6-*Dreissena polymorpha* (Valea Vişenilor, Cariera Husnicioara)

https://biblioteca-digitala.ro

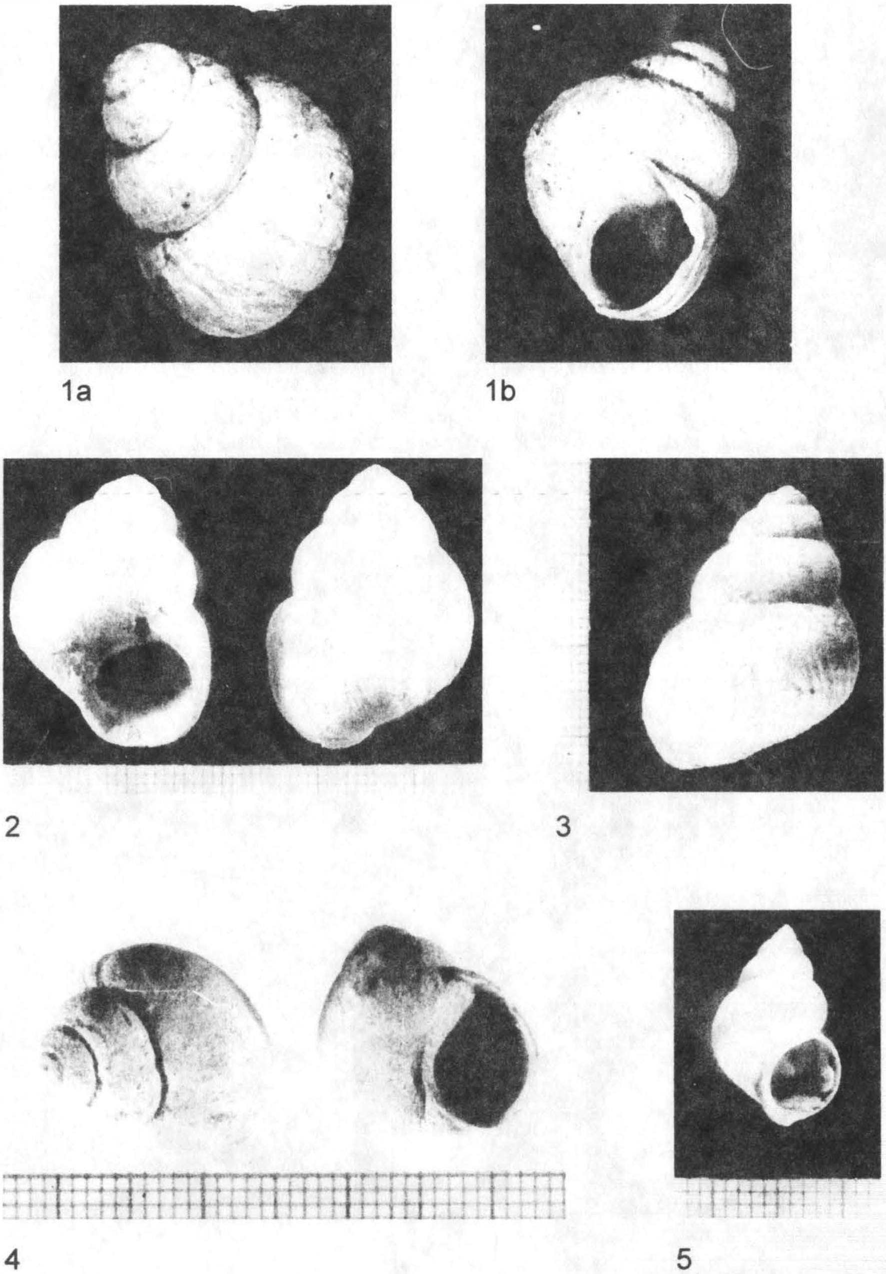

Planşa V

1a,b-*Viviparus neumayri neumayri* (Malovăţ, Valea lui Urde, Valea Boerească, Valea Erghevița); 2-*Viviparus neumayri popescui* (Valea Vişenilor, Valea Chioşmeni); 3,4-*Viviparus achatinoides achatinoides* (Malovăţ, Dealul lui Gârdan); 5-*Bulimus speciosus* (Valea Boerească, Valea Chioşmeni)

https://biblioteca-digitala.ro

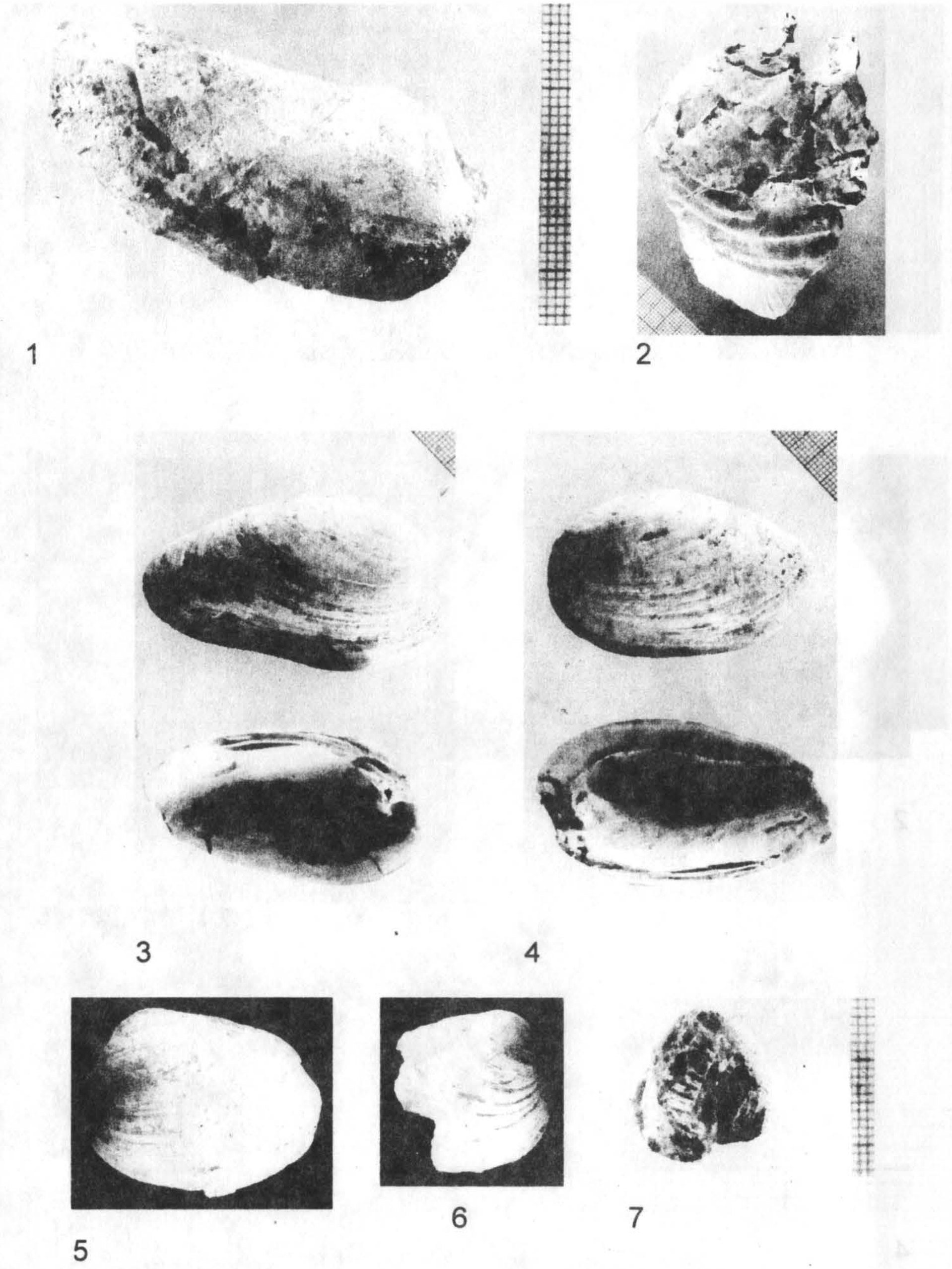

Planşa VI

1-*Unio rumanus* (Ogaşul lui Purcel); 2-*Hyriopsis krejci* (Ogaşul lui Purcel); 3-*Pristinunio davilai* (Cariera Husnicioara, Giurgeşti, Brezniţa de Motru); 4-*Pristinunio pristinus* (Cariera Husnicioara, Giurgeşti, Brezniţa de Motru); 5-*Pisidium slavonicum* (Cariera Husnicioara); 6-*Rytia slavonica* (Giurgeşti, Cariera Husnicioara); 7-*Cardiacee* (resturi) (Ogaşul lui Purcel)

https://biblioteca-digitala.ro

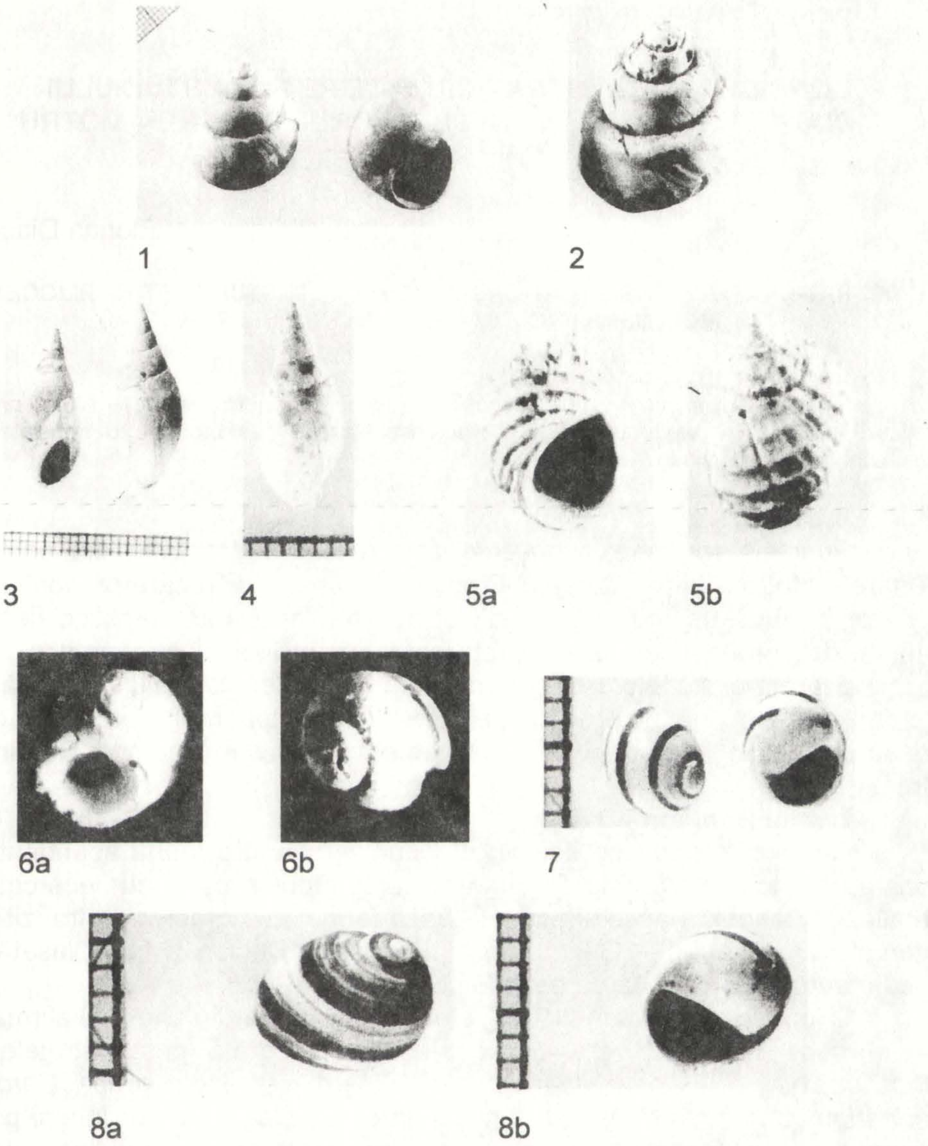

Planşa VII

1-*Viviparus achatinoides motruensis* (Ogaşul lui Purcel); 2-*Viviparus bifarcinatus stricturatus* (Giurgeşti, Breznița de Motru); 3-*Melanopsis sandbergeri rumana* (Cariera Husnicioara); 4-*Melanopsis bergeroni* (Cariera Husnicioara); 5a,b-*Amphimelania fossariformis* (Cariera Husnicioara); 6a,b-*Valvata sulekiana* (Cariera Husnicioara); 7-*Theodoxus quadrifasciatus* (Cariera Husnicioara); 8a,b-*Theodoxus slavonicus* (Cariera Husnicioara)

https://biblioteca-digitala.ro

CONSIDERAŢII BIOSTRATIGRAFICE PE BAZA STUDIULUI MOLUŞTELOR PLIOCENE DIN SECTORUL DUNĂRE – MOTRU

Florina Diaconu

BIOSTRATIGRAPHY CONSIDERATIONS BASED ON THE STUDY OF THE PLIOCENE MOLLUSKS FROM DANUBE – MOTRU SECTOR

Abstract

In the outcrop studied from deposits Pliocene between Danube – Motru prevail mollusks fauna. The study of these characteristic fossils has brought to translate the biostratigraphy conclusions.

Introducere

Punctele fosilifere cunoscute sau recent descoperite din sectorul Dunăre – Motru aparţin intervalul Ponţian – Romanian, în care predomină în general o faună de moluşte. Studiului acestor fosile caracteristice fiecărui interval stratigrafic a permis interpretarea unor concluzii biostratigrafice.

Stabilirea limitelor între depozitele aferente intervalului Ponţian – Romanian a fost una din problemele care au preocupat mulţi cercetători care au studiat în regiunea din vestul Olteniei, inclusiv în sectorul Dunăre – Motru.

Limita Ponţian – Dacian

Depozitele ponţiene din vestul Olteniei, având o faună abundentă şi variată, au fost mult timp în atenţia cercetătorilor care au încercat să detalieze stratigrafia acestui etaj. Pe baza faunei cu caracter de tranziţie in intervalul Bosphorian – Geţian, limita Ponţian – Dacian a fost plasată de fiecare autor în funcţie de cercetările proprii.

I. Ionescu-Argetoaia (1918), studiind Pliocenul din Oltenia, afirma că "limita superioară a Ponţianului poate fi considerată peste stratele cu *Dreissensiomya, Vivipara achatinoides* şi cardiaceele din grupa *Cardium carinatum, Cardium edentulum.* Prin urmare stratele ce se vor întâlni peste orizontul cu *Dreissensiomya,* etc., pot fi considerate ca fiind mai tinere decât Ponţianul".

În sectorul Dunăre – Motru, N. Pion Petre (1958) descrie în nisipurile galbene de pe Valea Chioşmei (Chioşmeni) din baza Dacianului un nivel lumaşelic cu o faună de tranziţie ponţian – daciană, atribuindu-i vârstă daciană.

Tot de pe Valea Chioşmeni, Florina Diaconu şi C. Enache, (2000) citează o faună cu: *Viviparus neumayri popescui* (Cob.) *Viviparus achatinoides glogovensis* (Sabba), *Bulimus speciosus* (Cob.), *Phyllocardium planum planum* (Desh.), *Prosodacna munieri* Sabba, *Dreissena rostriformis* (Desh.), *Dreissenomya aperta* (Desh.), *Pontalmyra constantiae* Sabba,

https://biblioteca-digitala.ro

Limnocardium petersi nassirica Eberzin *Limnocardium baraci* (Brus.), pe care autorii o consideră caracteristică Bosphorianului.

Limita Ponțian – Dacian este plasată de Fl. Marinescu (1964) deasupra ultimilor apariții de *Phyllocardium planum planum* Desh. aşa cum s-a stabilit şi în profilul tip de la Berceni (I. Macarovici, 1961).

Mai târziu, Fl. Marinescu (1978) consideră că argumentul principal pentru stabilirea limitei Ponțian – Dacian, este dispariția faunei cu *Phyllocardium planum planum* Desh. şi *Dreissenomya aperta* (Desh.). În sectorul vestic al Bazinului Dacic, peste depozitele bosphoriene constituite din argile nisipoase şi nisipuri argiloase cenuşiu - verzui, se găseşte un pachet de nisipuri gălbui denumite de Fl. Marinescu "nisipurile de Cocorova", pe care le-a atribuit Ponțianului superior. Depozitele care urmează sunt în general alcătuite aproape 80% din cuarț alb, având uneori intercalații de argile şi de nisipuri fine. Aceste nisipuri cuarțoase au fost denumite de Fl. Marinescu (1978), "nisipurile de Lazu", după localitatea cu acelaşi nume de la nord de Valea Vişenilor, în care apar tipic şi bine deschise.

Pe de altă parte I. Huică (1981) precizează că modificările paleogeografice survenite la începutul Dacianului inferior (Gețian), când s-au depus nisipurile albe cuarțoase, reprezentanții genului *Phyllocardium* nu au mai supraviețuit, decât foarte puțin şi numai în zone mai adânci ale bazinului de sedimentare.

În urma cercetărilor efectuate pentru întocmirea hărții geologice 1:200 000 a sectorului dunărean, în aval de Turnu Severin, aceste nisipuri au fost considerate de asemenea ponțiene de C. Ghenea şi Ana Ghenea (1962).

Pe Valea Erghevița, pachetul de nisipuri argiloase fine cenuşiu – gălbui, care stau direct peste marnele cenuşii cu nuanțe albăstrui de vârstă bosphoriană, care aflorează mai la sud în satul Bistrița, de unde Ioana Pană et al. (1981) descriu o faună bosphoriană reprezentată prin *Dreissenomya aperta* (Desh.), *Phyllocardium planum planum* Desh., *Plagiodacna arcaeformis* (Wenz), *Pontalmyra subcarinata* (Desh.). Pe baza absenței din fauna de Erghevița a formei *Dreissnomya aperta* (Desh.), I. Pătruțoiu (2000) precizează că acest nivel aparține bazei Dacianului, considerând pachetul de nisipuri de pe Valea Erghevița sincron cu "nisipurile de Cocorova".

Deoarece pe Valea Bistriței, peste nivelul fosilifer ponțian care include şi *Dreissnomya aperta,* urmează 2–3 m de nisipuri roşcate, apoi nisipuri albe în grosime de cca. 60 m, sincrone cu nisipurile albe de Lazu, iar fauna de la Erghevița se găseşte la nivelul nisipurilor roşcate, considerăm ca şi I. Pătruțoiu, limita Dacian – Ponțian la acest nivel.

Limita Dacian – Romanian

W. Teisseyre (1909) a separat etajul Dacian pe care l-a definit ca "stratele dacice cu congerii şi stratele dacice cu *Vivipara bifarcinata* Bielz", în opoziție cu "stratele ponțiene cu congerii şi stratele levantine cu *Vivipara bifarcinata* Bielz". În acelaşi timp, considera că în cadrul acestui etaj "există toate tranzițiile de la stratele adevărate cu congerii la stratele cu congerii şi cu psilodonți, între stratele cu congerii şi cu psilodonți, precum şi între

https://biblioteca-digitala.ro

stratele cu *Vivipara bifarcinata* şi cu psilodonți şi între stratele cu bifarcinate fără cardiacee", precizând că în cazul Dacianului avem de a face cu faciesuri care insesizabil trec dintr-unul într-altul. Privind dezvoltarea faciesului cu forme aberante de prosodacne, Teisseyre arată că "este de remarcat răspândirea restrânsă verticală şi geografică a formelor extreme de Psilodonți". Acelaşi autor consideră că etajul Levantin s. str. cuprinde straturile lacustre şi fluviatile de la Bucovăț, cu „unionizi sculptați"

Studiind zona Berca – Beciu – Arbănaşi, R. Ciocârdel (1949) pune limita Dacian – Levantin (Romanian) deasupra ultimei apariții a genului prosodacna, şi anume *Prosodacna (Stylodacna) sturi* Cob.

Prin cercetările geologice realizate pe structura Berca – Arbănaşi, N. Macarovici (1961) a precizat că limita superioară a Dacianului trebuie pusă odată cu apariția primilor "unionizi sculptați", fiindcă "această apariție este un fapt nou faunistic şi totodată se înregistrează şi dispariția marei majorități a faunei de tip dacian". Ea nu se poate pune odată cu dispariția genului *Prosodacna euphrosinae* din cauză că rămân unele specii de *Unio* şi *Viviparus* de tip dacian, care se continuă şi deasupra acestui nivel. El subliniază şi că în cuprinsul Dacianului se observă clar evoluția treptată a faunei, de la cea ponțiană la cea de tip romanian, prin dispariția mai întâi a formelor păstrate din Ponțian, urmată de cea a formelor daciene şi de apariția de forme noi de tip romanian.

Un studiu în detaliu al profilului de pe valea Sărățelului, realizat de Ioana Pană şi K. Muntz (1966), scoate de asemenea în evidență schimbarea gradată, observată în conținutul paleontologic al Dacianului.

În bazinul Văii Slănicul de Buzău, pe structura Berca – Arbănaşi, I. Andreescu (1972) separă holostratotipul Dacianului şi dă un profil tip pentru Romanian la Beceni. Autorul pune limita Dacian – Romanian la nivelul cu "psilodonții", argumentând că deşi peste nivelul cu *Prosodacna euphrosinae,* mai apar sporadic limnocardiide, însă ele sunt în declin.

Romanianul este definit de I. Andreescu (1972) ca fiind "perioada de timp în care s-au depus stratele cu unionizi netezi ex. gr. *sturdzae, slanicensis, brandzae,* etc. ("stratele cu bifarcinate" auct.) şi stratele cu unionizi sculptați ex. gr. *lenticularis, mojsvari, slavonica, bielzi,* etc. (=Levantin inferior auct.). Echivalentul acestor două complexe faunistice îl constituie stratele cu *Viviparus* ex. gr, *bifarcinatus,* la nivelul lor de extensie maximă."

Definiția Romanianului dată de I. Andreescu a fost preluată de a V-a reuniune a grupului de lucru pentru Paratetys din 1972, care a considerat că acest etaj este caracterizat prin apariția speciei *Unio sturdzae* în bază şi prin abundența speciilor *Viviparus bifarcinatus* şi *V. stricturatus.*

I. Andreescu et al. (1981), stabileşte pentru Dacianul superior şi Romanian următoarele zone biostratigrafice:

- Zona NSM9 cu *Pachyprionopleura haueri* si *P. neumayri* echivalată cu Parscovianul, care corespunde intervalului dintre evenimentele Sidufial şi Cochiti din epoca paleomagnetică Gillbert;

https://biblioteca-digitala.ro

- Zona NSM10 cu *Viviparus bifarcinatus bifarcinatus, Jazkoa sturdzae* şi *Psilunio sibinensis,* echivalată cu Siensianul (Romanian inferior), care corespunde pe scara paleomagnetică intervalului dintre evenimentul Cochiti şi limita dintre epocile Gillbert şi Gauss;
- Zona NSM 11 cu *Rugunio lenticularis, Cuneopsidea iconomiamus, Rythia bielzi, R. Brandzae* şi *Pristinunio pristinus,* echivalată cu Pelendavianul (Romanian mediu) şi intervalul epocii Gauss.

În concluzie, se constată că cercetătorii stratotipului Dacianului şi Romanianului consideră limita superioară a Dacianului ca fiind fie la nivelul cu *Prosodacna euphrosinae,* fie la apariţia "unionizilor sculptaţi", care reprezintă o faună cu totul nouă.

Pornind de la aceste constatări, C. Enache (1996, 2000), consideră că limita Dacian – Romanian trebuie repusă la nivelul cu „unionizi sculptaţi" pentru următoarele motive:

I. Andreescu et al. (1986), în urma cercetărilor din cariera Lupoaia (jud. Gorj), arată că limita superioară a evenimentului Cochiti, care la stratotip este echivalentă cu nivelul cu *Prosodacna (Psilodon) euphrosinae,* la această carieră se află la nivelul stratului VIII de cărbune. Sub acest strat autorii citează *Potomida slanicensis, P.* ex. gr. *sturdzae, Viviparus bifarcinatus bifarcinatus, V. wowardi,* care, deşi sunt faune care la stratotip sunt situate deasupra limitei susmenţionate, autorii recunosc că în cariera Lupoaia sunt parscoviene.

Din acoperişul stratului I de la mina Zegujani (Mehedinţi), I. Petrescu et al. (1989) au descris şi figurat forme de: *Viviparus argesiensis, V. berbestiensis, Psilunio (Psilunio) berbestiensis, P.(P), craiovensis slanicensis, Hyriopsis* aff. *crejcii* şi *Prosodacna sturi ogrinensis,* care atestă prezenţa Parscovianului în extremitatea vestică a Bazinului Dacic încă deasupra stratului I de cărbune şi apariţia unionidelor netede.

Peste depozitele geţiene caracterizate prin dezvoltarea pachidacnelor, între Valea Ialomiţei şi Valea Dâmboviţei (O. Iliescu 1978), se dispune un orizont cărbunos cu o asociaţie faunistică, care confirmă prezenţa Pelendavianului reprezentată prin: *Pristinunio pristinus* (Bielz), *P. davilai* (Porumb.), *Cyclopotomida munieri* (Stef.), *Rugunio* ex. gr. (Stef.) *R. condai* (Porumb.), *R. mojswari* (Penecke), *Cuneospidea oriovaciensis* (M.Horn.) *Viviparus bifarcinatus* (Bielz), *V. rudis* (Neum.) *V. turgidus* (Bielz) etc.

Datele de paleomagnetism de la stratotip şi din cariera Lupoaia, dovedesc deci că unionizii şi viviparidele menţionate la stratotip în subetajul Siensian, în Oltenia şi nu numai, apar mai devreme, când în Valea Buzăului mai exista încă un lac salmastru, aşa cum a arătat şi C. Enache (1976).

Între Drăgăneşti Olt, Roşiorii de Vede şi Alexandria (Victoria Lubenescu et al., 1987), peste partea superioară a Parscovianului cu *Zamphiridacna zamphiri, Dacicardium dacianum,* urmează un pachet de nisipuri, cărbuni şi argile cu *Viviparus bifarcinatus, V. stricturatus* împreună cu *Viviparus craiovensis, V. turgidus, Pristinunio pristinus, P. davilai, Rugunio condai,* etc.

https://biblioteca-digitala.ro

Între Slobozia şi Ţăndărei, în forajele pentru cărbuni, Dacianul este reprezentat la limita superioară printr-un nivel cu *Pseudocatillus humilis, Limnodacna gillete, Zamphiridacna zamphiri, Prosodacnomya stenopleura, Horiodacna rumana* etc., peste acest nivel se dispune discordant stratele cu unionizi "sculptaţi": *Cuneopsidea sculpta, C. beyrichi, C. truncata, Rugunio moldavicus, Sulcopotomida herjei, Viviparus stricturatus, V. contigus, etc.* aparţinând Pelendavianului (I. Papaianopol, 1993).

Trasarea limitei superioare a Dacianului la acest nivel este justificată şi de faptul că acesta este prezent în tot Bazinul Dacic, limita fiind uşor de trasat cartografic.

Nivelul cu „unionizi sculptaţi", situat la limita paleomagnetică Gilbert – Gauss, corespunde în domeniul marin limitei între Zanclean şi Piacenţian, situată la aceeaşi limită paleomagnetică (Suc, 1995) şi limitei Kimmerian – Akyshaghilian din bazinul Euxinic, situată de asemeni între epocile de polaritate Gilbert şi Gauss.

Din motivele arătate mai sus considerăm în zona studiată limita Dacian – Romanian la nivelul cu „unionizi sculptaţi".

În regiunea dintre Dunăre şi Motru, în Punctul Pietrele Roşii inferior, în Ogaşul lui Purcel există într-un afloriment (în care cvasitotalitatea formelor sunt vivipare din genul bifarcinatus de talie mică), pe care I. Pătruţoiu, în teza sa de doctorat, îl consideră Romanian.

Din cercetările noastre rezultă că în acest afloriment se găsesc: *Viviparus achatinoides glogovansis* (Sabba), *V. achatinoides motruensis* (Sabba), *V. berbestiensis* Lubenescu, *Viviparus neumairi popescui* (Sabba), *Hiriopsis krejcii* (Wenz), *Rumanunio rumanus* (Tournouer), *Jascoa sturdzae* (Cobălcescu) şi cardiacee nedeterminabile, care plasează sigur acest punct fosilifer în Dacian. De altfel, altimetric, aflorimentul se află sub stratul IV de lignit din Cariera Husnicioara.

În cariera Husnicioara (C. Meilescu 1994), Pelendavianul reprezentat prin *Pristinunio pristinus* (Bielz), *P. davilai* (Porumb.), *Rytia slavonica* (M. Hoern.), *Potomida munieri, P. craiovensis, Viviparus stricturatus,* etc. apare într-o "paleovale", discordant, la nivelul acoperişului stratului IV de lignit de unde acest autor citează *Jazkoa sturdzae.*

Desupra Minei Husnicioara I, aflată la izvoarele Văii Copcii, există un alt afloriment, cunoscut tot sub denumirea de „Pietrele roşii", unde într-adevăr formele existente sunt romaniene, aşa cum arată Victoria Giorgescu (1987).

În vestul localităţii Husnicioara, pe dealul Giurgeşti, am identificat un nou afloriment cu „unionizi sculptaţi" deasupra stratului VII de lignit.

În localitatea Lupşa de Sus, orizontul cu „unionizi sculptaţi" aflorează deasupra stratului XII ca în zona Horăşti din bazinul Motru.

Datele menţionate mai sus dovedesc că în sectorul Dunăre – Motru, Romanianul stă transgresiv şi discordant peste diferiţi termeni ai Dacianului.

De asemenea în sectorul adiacent, Jiu – Desnăţui, în profilele prezentate de P. Enciu şi I. Andreescu (1990), Pelendavianul stă discordant, uneori chiar pe stratul de lignit V.

https://biblioteca-digitala.ro

În concluzie, considerăm că revenirea la limita Dacian – Romanian, trasată la apariția unionizilor "sculptați", este cea mai acceptată variantă, pentru că această limită reflectă nu numai modificări definitive privind fauna, dar şi un eveniment ce poate fi observat în tot Bazinul Dacic şi anume, ingresiunea apelor lacului pliocenic. În plus, aceasta este şi o limită clară din punct de vedere cartografic.

BIBLIOGRAFIE

ANDREESCU I., 1972 -*Contribuții la stratigrafia Dacianului şi Romanianului din zona de curbură a Carpaților Orientali.* D.S. Inst. Geol. Vol. LVIII (1971), 4, Stratigrafie, p.131-156, Bucureşti.

ANDREESCU I., 1981 – *Middle-Upper Neogene and Early Quaternary chronostratigraphy from the Dacic Basic and correlations with neighbouring Areas.* Annal. Géol. des Paus Helleniques, Hors Série, fasc. IV, p. 129-138, Athens.

ANDREESCU I., 1986 – *Observations on the Pliocene coal formation conditions from Dacic Basin with special regard to the coal complex of Oltenia.* D.S. Inst. Geol. Geofiz., 70-71/4 (1983; 1984), p. 203-218, Bucureşti.

CIOCÂRDEL R., 1949 – *Regiunea petroliferă berca, Beciu, Arbănaşi.* Com.Geol.St.Tehn. Ec. (A), nr.4

DIACONU FLORINA, ENACHE C., 2000 - *Punctul fosilifer de pe Valea Chioşmeni – Mehedinți.* Oltenia. Studii şi Comunicări, Ştiințele naturii, vol. XVI, p.37-42, Craiova.

DIACONU FLORINA, 2002 - *Observații recente în punctele fosilifere pliocene dintre Dunăre şi Motru.* Drobeta, vol. XI-XII, p.199-207, Ed. Radical, Drobeta Turnu Severin.

ENACHE C., 1976 – *Geologia şi hidrogeologia regiunii dintre Motru şi Jiu cu privire specială asupra zăcămintelor de cărbuni.* Teza de doctorat. Univ. Bucureşti.

ENACHE C., 1996 – *Privire critică asupra limitei Dacian – Romanian.* Vol. Cercetarea ştiinţifică în sprijinul eficientizării extracţiei lignitului prin mine şi cariere p. 206 – 210 I.C.S.I.T.P.M.L., Craiova.

ENACHE C., 2000 – *Considération sur la limite Dacian-Romanian.* A.U.C. Geografie, Ed. Universitaria, p. 27-32, Craiova.

ENCIU P., ANDREESCU I., 1990 – *Stratigraphy of the Pliocene-Pleistocene deposits in the south/western part of Dacic Basin.* Inst. Geol. Rom., D.S., 74/4 (1987) p. 141-156, Bucureşti.

GHENEA C., GHENEA ANA, 1962 – *Câteva observațiuni geologice asupra prezenței Ponțianului dintre Turnu Severin şi Batoți.* D.S. şed. Com. Geol. XXXXVI (1958– 1959), p. 199-205, Bucureşti.

GIORGESCU VICTORIA, 1987 – *Punctul fosilifer de la Pietrele Roşii, Bazinul Minier Husnicioara.* Natura , XXXVIII, Nr.4, p.27-31, Bucureşti.

HUICĂ I., 1981 – Noi reprezentanţi ai genului *phyllocardium* în bosphorianul depresiunii getice din Oltenia de vest (Malovăţ, 23 August, Hinova). Şcoala Mehedinţilor nr. 6-7, p. 240-244, Drobeta Turnu Severin.

ILIESCU O., PAVNOTESCU V., PARASCHIVESCU C., NEDELCU C., 1978 – Contribuţii privind stratigrafia depozitelor pliocene dintre valea lalomiţei şi Valea Dâmbovitei. D. S. Inst. Geol., Geograf., vol LXIV, p. 37-51, Bucureşti.

IONESCU ARGETOAIA I.P., 1918 – *Pliocenul din Oltenia.* An. Inst. Geol. Rom. Vol.VIII, p. 261-382, Bucureşti.

IONESCU ARGETOAIA I.P., 1918 – *Contribuţiuni la studiul faunei moluşte Pliocene din Oltenia.* An.Inst.Geol. vol.VIII p. 383-431, Bucureşti.

https://biblioteca-digitala.ro

LUBENESCU VICTORIA, DIACONU M., RADU A., STEFĂNESCU C., CORNEA C., **1987** – *Stratigraphie des dépôts néogènes de la Plate-forme Moesienne* (secteur Drăgăneşti Olt – Roşiori de Vede – Alexandria). D.S. Inst. Geol. Geograf. 72-73/4, p. 115-126, Bucureşti.

MACAROVICI N., 1961 – *Observaţii stratigrafice pe structura Berca-Arbănaşi (cu privire la limitele Dacianului).* Com. Geol. St. Tehn. Ec. (E). nr. 7, Bucureşti.

MARINESCU FL., 1964 – *Propuneri cu privire la orizontarea ponţianului din partea occidentală a Bazinului Getic.* St. Cerc. Geol., geofiz., Ser. Geol., 7, 2, p. 261-273, Bucureşti.

MARINESCU FL., 1972 – *Două faune cu congerii din Miocenul termninal al Bazinului Dacic.* D.S. şed. Inst. Geol. 58, nr. 3, Bucureşti.

MARINESCU Fl., 1978 – *Stratigrafia neogenului superior din sectorul vestic al Bazinului Dacic.* Ed. Academiei R.S.R. Bucureşti.

MEILESCU C., 1994 - *Contribuţii la cunoaşterea geologică a depozitelor Pliocènului din cariera Husnicioara.* "Drobeta", Bul.St. Muz".Porţile de Fier", p. 25-26, Drobeta Turnu Severin.

NIŢĂ PION P.,1958 – *Contribuţiuni la stratigrafia Pliocenului dintre văile Topolniţa - Coşustea.* St. şi cerc. geol., geofiz., geogr., Seria Geologie III/3-4, p. 245 – 262, Bucureşti.

NIŢĂ PION P., 1962 – *Consideraţii asupra vârstei şi orizontării stratelor cu cărbuni dintre văile Topolniţa şi Coşuştea.* D.S. şed. Inst. geol. 44 (1956 – 1957), p. 169 – 182, Bucureşti.

PANĂ IOANA ŞI MUNTZ K., 1966 – *Date noi asupra Dacianului de pe valea Sărăţelului.* Petrol şi Gaze, vol. XVII/4, p. 167-173, Bucureşti.

PANĂ I., ENACHE C., ANDREESCU I., 1981 – *Fauna de moluşte a depozitelor cu ligniţi din Oltenia.* ICSITPML Craiova.

PAPAIANOPOL I., 1993 – Les dépôts néogènes entre Slobozia et Ţăndărei (partie de la Plate – forme Moesienne, Bassin Dacique). Bul. Soc. Rom. Géologie, 14, 4, p. 121-134, Bucureşti.

PĂTRUŢOIU I, 2000 – *Date noi pentru stabilirea limitei Ponţian-Dacian în vestul Bazinului Dacic.* Oltenia. Studii şi comunicări. Ştiinţele naturii, vol. XVI p. 48-50, Craiova.

PETRESCU et al. 1989 – *Cercetarea complexă a formaţiunilor pliocene cu cărbuni din Mehedinţi în vederea unei proiectări judicioase a lucrărilor geologo-miniere, perimetrul Zegujani,* Contract de cercetare, Cluj-Napoca.

TEISSEYRE W., 1909 – *Asupra etajelor Meotic, Pontic şi Dacic în regiunea subcarpatică a Munteniei de răsărit.* An. Inst. Geol. Rom. (1908), p. 331-338, Bucureşti.

https://biblioteca-digitala.ro

FLORA PONȚIANĂ DE LA BATOȚI – UN PATRIMONIU PALEOFLORISTIC MEHEDINȚEAN

Florina Diaconu

THE PONTIAN FLORA FROM BATOTI – A PALEFLORISTIC PATRIMONIAL FROM MEHEDINTI

Abstract

In this paper is presented an interesting fossil place, probaly one of the most important fossil places from the country. The fossil place from Batoti (Mehedinți) belongs to the inferior Pontian and by its contain full with fossil is comparable with the fossil place Chiuzbaia (Maramureş).

1. Localizarea geografică a localității Batoți

Localitatea Batoți se află în sudul județului Mehedinți, la 25 Km de Drobeta Turnu Severin. Aflorimentul cu plante fosile (Fig.1) apare pe malul stâng al Dúnării în terasa de 7 m a fluviului. Acest interesant loc fosilifer este probabil printre cele mai importante locuri fosilifere din țară, aparținând Ponțianului inferior, comparabil cu Punctul fosilifer Chiuzbaia (Maramureş).

Fig.1 Afloriment cu plante fosile – Batoți

2. Situația geologică a punctului fosilifer

Depozitele ponțiene de la Batoți se găsesc în umplutura neogenă a sectorului extern al Avanfosei Carpatice, în depozite acumulate în extremitatea vestică a Bazinului Dacic.

Prezența depozitelor ponțiene între Turnu Severin şi Batoți a fost semnalată de C. Ghenea şi Ana Ghenea (1962), dar date detaliate privind depozitele ponține au fost prezentate de Fl. Marinescu (1978).

https://biblioteca-digitala.ro

Secvența cu plante fosile face parte dintr-o suită predominat argiloasă, uneori cu filme de nisipuri fine, fiind atribuită Odessianului (Ponțianului inferior) de Fl. Marinescu (1978), pe baza conținutului fosilifer, printre care şi *Valenciennius anulatus* Rous şi *Paradacna abichi* Hoern.

În succesiunea depozitelor cu plante fosile de la Batoți se remarcă (Fig.2) predominanța argilelor bine stratificate cu resturi vegetale alături de care apar şi argile siltice şi silturi nisipoase, câteva concrețiuni de gresii calcaroase şi ele cu impresiuni de plante.

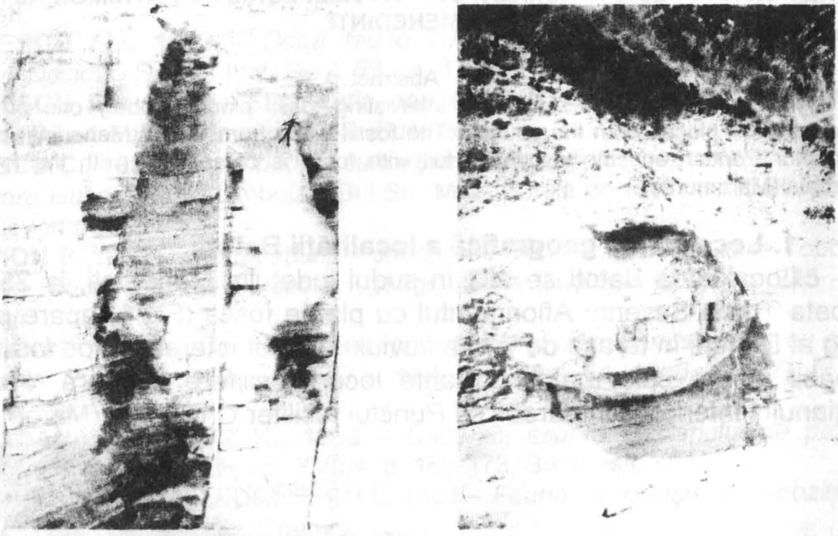

Fig. 2 Succesiunea depozitelor argiloase şi concrețiuni de gresii calcaroase

Concordant, peste depozitele ponțian inferioare, urmează o succesiune de depozite alcătuite din alternanțe de argile nisipoase, argile, nisipuri argiloase, bine deschise în malul Dunării, la sud – vest de Drobeta Turnu Severin (dealul Stârmina). Macrofauna fosilă a acestor depozite cuprinde: *Phyllocardium planum planum* Desh., *Arpacardium peregrinum* Eberzin., *A. mayeri* Hoern., *Limnocardium apertum* Münst., *Pterodacna edentula* Desh., *Caladacna steindachneri* Brus., *Dreissenomya aperta* Desh., *Valenciennsia annulata* Rous., asociație ce aparține Ponțianului superior.

3. Cercetări anterioare

Primele cercetări ale depozitelor cu plante fosile de la Batoți au fost efectuate în anul 2002 (I. Petrescu et al., 2002) şi au pus în evidență conținutul palinologic excepțional al depozitelor Ponțianului inferior de aici, menționând şi cinci specii macrofloristice (*Glyptostrobus europaeus* (Brongn.) Unger, *Alnus kefersteini* (Goeppert) Unger, *Salix varians* Goeppert, *Fagus pliocaenica* Saporta şi *Quercus pseudocastanea*).

Primele cercetări macrofloristice ale depozitelor ponțiene de la Batoți au fost efectuate în anul 2002 (N. Țicleanu et al., 2002), prilej cu care au fost descrişi şi figurați următorii taxoni: *Taxodium dubium* (Sernberg) Heer,

https://biblioteca-digitala.ro

Glyptostrobus europaeus (Brongn.) Unger, *Platanus platanifolia* (Ett.) Knobloch, *Alnus ducalis* (Gaudin) Knobloch, *Alnus cecropiaefolia* (Ettingsh.) Berger, *Betula insignis* Gaudin, *Fagus silesiaca* Walth. et Zast., *F. pliocaenica* Saporta, *Quercus kovatsi* E. Kovacs, *Q. pontica* C. Koch *miocaenica* Kubat, *Quercus* cf. *macrantheroides* Andreanszki, *Ulmus pyramidalis* Goeppert, *Pterocarya paradissiaca* (Ung.) Iljniskaya, *Populus populina* (Brognt.) Knobloch şi *Byttneriophyllum tiliaefolium* (Al. Braun) Knobl. et Kvacek.

Inventarul floristic a fost completat de Florina Diaconu (Florina Diaconu, 2002) cu încă 7 taxoni: ?*Sequoia gigantea* L., *Liquidambar europaea* Al. Braun, *Castanea* cf. *crenata* Sieb. et Zucc., Givulescu, *Carya serraefolia* (Goepp.) Krausel, *Acer integerrimum* (Viv.) Massal, *Vitis teutonica* Al. Braun şi *Cornus* sp. şi confirmă prezenţa speciei *Alnus cecropiaefolia* (Ettingsh.) Berger, astfel încât conspectul florei ponţiene de la Batoţi ajunge la 25 de taxoni.

Prin coroborarea rezultatelor cercetărilor anterioare este evidenţiată (Florina Diaconu et al., 2003), importanţa micro- şi macroflorei de la Batoţi (Mehedinţi) în contextul patrimoniului paleofloristic din România. Astfel, prin poziţia sa stratigrafică, flora de la Batoţi pe baza amprentelor foliare prezintă singura floră ponţian inferioară cunoscută până în prezent în România, iar pe baza conţinutului palinologic (I. Petrescu et al., 2002) se afirmă că, în România şi în ţările vecine nu se cunoaşte o microfloră aşa de bogată şi diversificată.

Cercetările recente (Florina Diaconu, sub tipar) au dus la concluzia că, în stadiul actual de cunoaştere, flora ponţiană de la Batoţi cuprinde 45 de taxoni. Astfel, inventarul floristic al punctului fosilifer Batoţi va fi completat cu încă 20 de taxoni, iar după frecvenţa acestora şi modul lor de conservare pot fi argumentate opiniile cercetătorilor anteriori privind alcătuirea fitogeografică şi aspectul vegetaţiei din timpul Ponţianului inferior, în sud-vestul Olteniei. Taxonii adăugaţi sunt: *Pinus* sp., *Pseudotsuga* cf. *taxifolia* Britt., *Sassafras subtriloba* (Konno) Tanoe et Onoe, *Carpinus grandis* Ung., *Ostrya* sp. aff. *O. virginiana* (Miller) C. Koch, Givulescu, *Fagus sylvatica* L., *Castanea gigas* (Goepp.) Iljinsk., *Castanea* cf. *sativa, Castanea kubynii* Kovats ex Ettinghausen, *Quercus drymeja* Ung., *Zelkova zekovefolia* (Ung.) Buz. et Kotl., *Juglans acuminata* Al. Braun, *Acer* cf. *campestre* , *Berchemia multinervis* (Al. Br.) Heer, *Rhamnus* cf. *gaudini* Heer, *Salix macrophyla, Typha latissima* A. Br., *Phragmites oeningensis* Al. Br., *Diospyros anceps* Heer, *Lonicera* sp., *Dicotylophyllum elongatum* Givulescu.

4. Consideraţii privind flora şi vegetaţia

Inventarul floristic cuprinde probabil o tafocenoză alohtonă. În lista prezentată a celor 45 de taxoni ce aparţin la 29 genuri, putem distinge 2 grupe predominante: Fagacee, Betulacee şi Aceracee, aceste reprezentate printr-un mare număr de specii, la care se adaugă modest Ulmacee şi Platanacee, şi mai modest Salicacee şi Juglandacee.

Abundenţa vegetaţiei din regiune nu trebuie considerată un fapt ieşit din comun. Încă din 1936 E. Pop afirma că trecerea de la Miocen la Pliocen

https://biblioteca-digitala.ro

se face cu o îmbogățire notabilă de taxoni, afirmație ilustrată şi de flora de la Chiuzbaia.

Cu toate că în prezent flora de la Batoți nu reprezintă decât 15 % din numărul de specii ale florei ponțian superior de la Chiuzbaia (R. Givulescu, 1990), proporțional, cele două flore au aceeaşi caracteristică: dominanța elementelor nord american atlantice, secondate de cele est-asiatice. De fapt, aceasta este o caracteristică a florei Miocenului superior din România.

5. Concluzii

Pe baza materialului studiat se pot face presupuneri privind identificarea speciilor care dominau pădurea ce acoperea regiunea Batoți în Pliocen.

Deci, pădurea respectivă era alcătuită din forme de *Fagus*, *Quercus*, *Carya*, *Betula*, *Acer*, *Vitis*, *Populus*, ş.a., care formau vegetația predominantă, la care se adăugau: *Glyptostrobus*, *Ulmus*, *Liquidambar*, *Alnus*, *Castanea*, *Cornus*, etc. Cele mai frecvente specii sunt cele de *Fagus* şi *Quercus*, acestea găsindu-se aproape în fiecare nivel cu plante fosile.

Pe baza paleoflorei determinate şi a corespondenților actuali respectivi se pot face interpretări paleoecologice şi paleogeografice, urmărind realizarea unei reconstituiri paleogeografice în primul rând a Ponțianului din sud-vestul Olteniei.

Genul *Fagus* are o uimitoare variație foliară, care ne va permite un studiu morfologic de amănunt al frunzei, de fapt un studiu tafonomic.

Flora de la Batoți reprezintă o etapă importantă în cunoaşterea evoluției vegetației fosile a țării şi inclusiv a județului Mehedinți.

În concluzie, punctul fosilifer Batoți va fi un depozit de referință pentru paleoflora întregului Paratethys şi va deveni unul din locurile fosilifere importante din țară, propus pentru includerea într-o viitoare rezervație naturală. Astfel, localitatea Batoți va fi declarată o zonă naturală ce cuprinde valori de patrimoniu natural, care necesită protejarea ei pentru asigurarea acestor valori de interes ştiințific național.

BIBLIOGRAFIE

DIACONU FLORINA, 2002 - *Date noi privind studiul florei ponțiene de la Batoți (județul Mehedinți).* Oltenia. Studii şi comunicări. Ştiințele naturii, vol. XVIII, p. 37-44, Craiova.

DIACONU FLORINA, ȚICLEANU N., PETRESCU I., BARBU V., MEILESCU C., 2003 - *Importanța micro- şi macroflorei de la Batoți (județul Mehedinți), în contextul patrimoniului paleofloristic din România.* Acta Paleontol. IV, Cluj-Napoca.

DIACONU FLORINA, (sub tipar) - *Noi elemente floristice în depozitele ponțiene de la Batoți (județul Mehedinți).* Studii şi cercetări, Geologie-Geografie, 9, p. , Bistrița.

GIVULESCU R., 1990 – *Flora fosilă a Miocenul superior de la Chiuzbaia.* Ed. Acad. Rom., Bucureşti.

PETRESCU I., BICAN-BRIŞAN NICOLE, MEILESCU C., PĂTRUȚOIU I., 2002 – *The palynology of the Pontian from Batoti- Mehedinti (South – Western Romania).* Acta Paleontol. III, Cluj-Napoca.

POP E., 1936 – *Flora pliocenă de la Borsec.* Ed. Univ. Cluj, p. 1-136, Cluj.

https://biblioteca-digitala.ro

POPESCU S. M., 2001 – *Vegetation, climat et cyclostratigrafie en Paratethys centrale au Miocene superior et au Pliocene inferior d apres palynologie*. These de doctorat, Univ. Claude Bernard, Lyon 1.
ŢICLEANU N., PETRESCU I., DIACONU FLORINA, MEILESCU C., PĂTRUŢOIU I., 2002 – *Fossil plants from Pontian deposits at Batoţi – Mehedinţi*. Studia, Univ. Babeş-Bolyai, Geologia, Special ISSUE, 1, p. 351-364, Cluj-Napoca.

https://biblioteca-digitala.ro

CONTRIBUŢII PRIVIND VEGETAŢIA ACVATICĂ ŞI PALUSTRĂ DIN AREALUL PARCULUI NATURAL PORŢILE DE FIER

Sorina Ştefania Matacă

CONTRIBUTIONS CONCERNING AQUATIC AND PALUSTRE VEGETATION IN THE IRON GATES NATURAL PARK AREA

Abstract

In the Iron Gates Natural Park area was identified 12 aquatic and palustre vegetation associations, distributed in 5 alliances, 4 orders and 3 classes. In this article, we are made the dendrograms of similitude for the associations Lemnetea and Phragmiti-Magnocaricetea classes.

Cu toate că vegetaţia acvatică şi palustră nu aparţine Defileului Dunării, dar se găseşte în proximitatea acestuia, prezentăm principalele asociaţii observate cu prilejul studiului grupărilor vegetale ale Defileului Dunării, chiar dacă nu am insistat în mod deosebit asupra acesteia.

Contribuţii mai cuprinzătoare au fost publicate de unele colective ale Grupului de cercetări complexe „Porţile de Fier", înaintea acumulării lacului. În prezent, o mare parte din grupările vegetale care populau apele stătătoare şi cu scurgere lentă, au fost inundate şi rămân mai puţin accesibile unor studii fitosociologice.

În studiul vegetaţiei acvatice şi palustre a Parcului Natural Porţile de Fier s-au utilizat metodele de cercetare fitosociologică în spiritul şcolii central-europene, pe baza principiilor şi metodicii elaborate de J. Braun-Blanquet (1921) şi adaptate de A. Borza (1934) la particularităţile covorului vegetal din ţara noastră. S-a adoptat ca unitate sintaxonomică de bază, asociaţia vegetală definită de J. M. Géhu şi S. Rivas-Martinez (1981) ca „unitatea fundamentală a fitosociologiei, concept abstract care se degajă dintr-un ansamblu de indivizi de asociaţie ce posedă în comun aproape aceleaşi caractere floristice, statistice, ecologice, dinamice, corologice şi istorice".

Denumirea asociaţiilor vegetale a fost adoptată în conformitate cu prevederile stabilite în *Codul de Nomenclatură Fitosociologică* (J. J. Barkman, J. Moraveç, S. Rauschert, 1986) şi cu indicaţiile de sintaxonomie din *Notions fundamentales de phytosociologie* (J. M. Géhu, S. Rivas-Martinez, 1981).

În clasificarea unităţilor cenotice s-a abordat sistemul de clasificare utilizat în lucrarea *Die Planzengeschellschaften Österreichs* (G. Grabherr, L. Mucina, vol. II, 1993).

Tehnica efectuării releveelor şi a aprecierilor calitative şi cantitative s-a realizat ţinând cont de recomandările autorilor A. Borza, N. Boşcaiu (1965) şi V. Cristea (1993).

În urma studiului efectuat au fost analizate 12 asociaţii vegetale grupate în 5 alianţe, 4 ordine şi 3 clase.

https://biblioteca-digitala.ro

Tabelele sintetice ale asociațiilor conțin informații asupra compoziției floristice a asociațiilor. Succesiunea speciilor din tabel corespunde fidelității, redată după scara numerică stabilită de Braun-Blanquet. În capul de coloană al tabelelor s-a indicat numărul de ordine al releveului, expoziția, înclinația pantei (^{0}), acoperirea (%), suprafața analizată (m^2). În ultima coloană a fiecărui tabel s-a indicat şi constanța speciilor (K).

Pentru fiecare unitate sintaxonomică s-a menționat răspândirea în teritoriul cercetat, componența floristică, structura biologică, pe baza spectrelor de bioforme, structura fitogeografică, prezentată pe baza spectrelor elementelor floristice şi comportamentul ecologic, reflectat prin raportul indicilor ecologici (U,T,R) reprezentați grafic. Pentru fiecare asociație s-a calculat indicele de diploidie (S. Pignatti, 1960, 1961, 1966), care reprezintă raportul dintre suma prezențelor tuturor speciilor diploide din tabelul fitocenologic al asociațiilor şi suma prezențelor tuturor speciilor poliploide. De asemenea, a fost redată grafic şi distribuția speciilor diploide şi poliploide.

Pentru analiza comparativă a gradului de similitudine a condițiilor staționale, s-a calculat coeficientul de similaritate Jaccard pentru asociațiile cuprinse în 2 clase, cu ajutorul programului NTSYS.

Conspectul sintaxonomic al grupărilor vegetale

LEMNETEA de Bolós et Masclans 1955
- **LEMNETALIA** de Bolós et Masclans 1955
  - **LEMNION MINORIS** de Bolós et Masclans 1955
    - ***Lemnetum minoris*** Oberd. ex T. Müller et Görs 1960
    - ***Lemno-Spirodeletum polyrhizae*** Koch 1954
- **HYDROCHARITETALIA** Rübel 1933
  - **HYDROCHARITION** Rübel 1933
    - ***Hydrocharitetum morsus-ranae*** van Langendonck 1935
    - ***Ceratophylletum demersi*** Hild 1956
    - ***Salvinio-Spirodeletum*** Slavnić 1956

POTAMETEA R. Tx. ex Preising 1942
- **POTAMETALIA** Koch 1926
  - **POTAMION PECTINATI** (Koch 1926) Görs 1977
    - ***Potamogetonetum nodosi*** (Soó 1960) Segal 1964
  - **NYMPHAEION** Soó 1964
    - ***Polygono-Potametum natantis*** Soó 1927
    - ***Trapetum natantis*** Kárpati 1963

PHRAGMITI-MAGNOCARICETEA Klika in Klika et Novák 1941
- **PHRAGMITETALIA** Koch 1926
  - **PHRAGMITION COMMUNIS** Koch 1926
    - ***Phragmitetum vulgaris*** Soó 1927
    - ***Typhetum angustifoliae*** Pignatti 1953
    - ***Typhetum latifoliae*** Lang 1973
    - ***Glycerietum aquaticae*** Hueck 1931

https://biblioteca-digitala.ro

LEMNETEA de Bolós et Masclans 1955

Clasa Lemnetea de Bolós et Masclans 1955 cuprinde asociații de pleustofite ce populează apele stătătoare şi care, în general, nu seacă în sezonul secetos. Alcătuirea grupărilor din această clasă este reprezentată printr-un strat de pleustofite natante, iar în cazul destabilizării lor, apar şi plante submerse.

Lemnetalia minoris de Bolós et Masclans 1955

Grupează asociațiile plutitoare ce populează apele stătătoare, bazinele mari şi adăpostite, cu slabi curenți de fund sau de suprafață.

Lemnion minoris de Bolós et Masclans 1955

Suprafața teritoriilor analizate este acoperită cu fitocenoze de lintiță, adesea la adăpostul vegetației palustre.

Lemnetum minoris Oberd. ex T. Müller et Görs 1960

Cu toate că asociația de lintiță (Lemna minor) are optimul în apele stagnante boreal montane, în teritoriul Parcului Natural Porțile de Fier au fost identificate cenoze în interiorul Ostrovului Calinovăț şi în balta Nera (Tabelul nr. 1).

Asociația se caracterizează printr-un număr redus de specii. Spectrul bioformelor arată preponderența helohidatofitelor (55%). După principalii indici ecologici, se constată că fitocenozele sunt hidrofile, predominant micro-mezoterme şi euriionice. În ceea ce priveşte numărul de cromozomi, se observă predominanța speciilor poliploide (63,63%), în raport cu cele diploide (36,36%). Indicele de diploidie (I.D.=0,65) are valori subunitare. Spectrul elementelor floristice este dominat de speciile eurasiatice (37%) şi cosmopolite (36%).

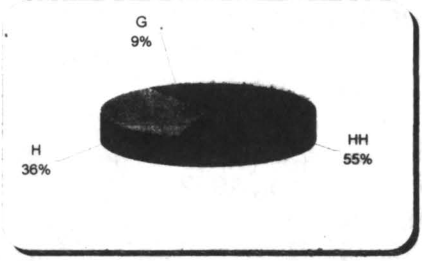

Fig. 1 Spectrul bioformelor asociației Lemnetum minoris

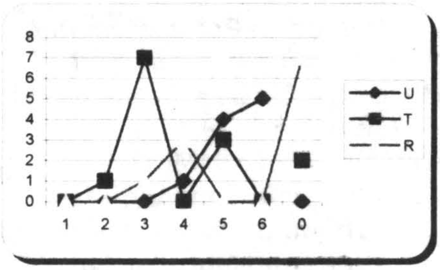

Fig. 2 Indicii ecologici ai asociației Lemnetum minoris

https://biblioteca-digitala.ro

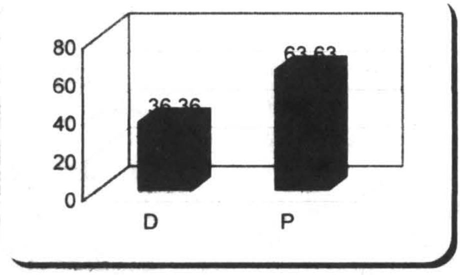

Fig. 3 Spectrul cariologic al asociației Lemnetum minoris

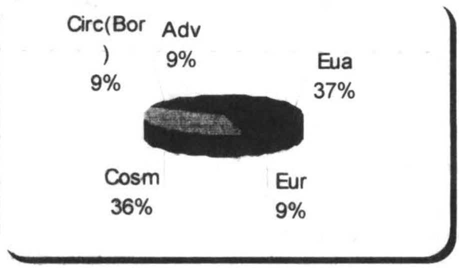

Fig. 4 Elementele floristice ale asociației Lemnetum minoris

Tabelul nr. 1 ***Lemnetum minoris*** Oberd. ex T. Müller et Görs 1960

F.b.	E.f.	Cyt.							K
			Releveul	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**	
			Acoperirea (%)	**60**	**60**	**60**	**60**	**60**	
			Suprafața (m^2)	**16**	**16**	**16**	**16**	**16**	
			Lemnion minoris						
HH	Cosm	P	*Lemna minor*	4	4	4	4	4	V
HH	Cosm	P	*Spirodela polyrhiza*	+	+	+	+	+	V
HH	Adv	P	*Azolla caroliniana*	-	-	-	+	+	II
			Phragmiti-Magnocaricetea						
HH	Cosm	D	*Alisma plantago-aquatica*	+	-	+	+	+	IV
H-HH	Eua	D	*Lycopus europaeus*	-	+	+	+	-	III
G-HH	Cosm	P	*Eleocharis palustris*	+	-	+	-	-	II
H-HH	Eur	P	*Mentha aquatica*	+	-	-	-	-	I
HH-H	Eua	D	*Veronica becabunga*	-	+	-	-	-	I
			Variae Syntaxa						
HH	Eua	D	*Salvinia natans*	+	+	+	+	+	V
H-HH	Eua	P	*Lysimachia vulgaris*	-	+	-	+	+	III
H-G	Circ (Bor)	P	*Stachys palustris*	-	-	-	+	+	II

Locul și data efectuării releveelor: 1,2,3-Ostrovul Calinovăț (22.09.2002); 4,5-balta Nera (21.09.2002).

Lemno-Spirodeletum polyrhizae Koch 1954

Fitocenoze ale asociației Lemno-Sipodeletum polyrhizae Koch 1954 au fost identificate la Gurile Nerei, Ostrovul Calinovăț, în apele Dunării din dreptul ruinelor de la Tricule și comunei Dubova.

https://biblioteca-digitala.ro

Lemna minor şi *Spirodela polyrhiza* sunt dominante în cadrul acestor fitocenoze, iar *Ceratophyllum demersum* ssp. *demersum* formează stratul submers.

Hydrocharitetalia Rübel 1933

Grupează vegetaţia emersă sau submersă din marile bazine acvatice. Specii caracteristice: *Hydrocharis morsus-ranae, Ceratophyllum demersum* ssp. *demersum, Ceratophyllum submersum*.

Hydrocharition Rübel 1933

Apele în care este cantonată vegetaţia emersă şi liberă au un conţinut bogat în substanţe organice. Speciile de recunoaştere ale alianţei Hydrocharition identificată în sectorul vestic al Parcului Natural Porţile de Fier sunt: *Hydrocharis morsus-ranae, Salvinia natans*.

Hydrocharitetum morsus-ranae van Langendonck 1935

Fragmente ale asociaţiei au fost identificate la Gurile Nerei şi în Ostrovul Calinovăţ (Tabelul nr. 2). Spectrul bioformelor arată preponderenţa helohidatofitelor, iar în funcţie de indicii ecologici, fitocenozele sunt predominant hidrofile, micro-mezoterme şi euriionice. Spectrul cariologic arată o frecvenţă mai mare a speciilor poliploide (76,92%) faţă de cele diploide (23,07%), ceea ce face ca valorile indicelui de diploidie (I.D.=0,41) să fie subunitare. Speciile cosmopolite (46%) şi cele eurasiatice (23%) reprezintă fondul de bază al asociaţiei.

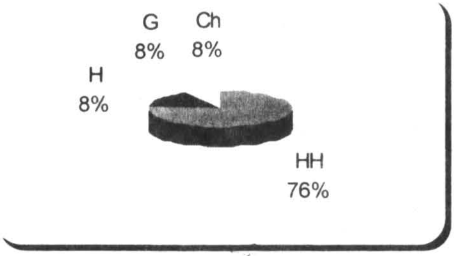

Fig. 5 Spectrul bioformelor asociaţiei Hydrocharitetum morsus-ranae

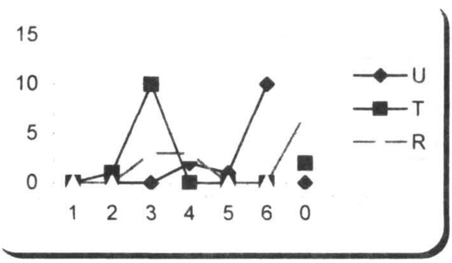

Fig. 6 Indicii ecologici ai asociaţiei Hydrocharitetum morsus-ranae

https://biblioteca-digitala.ro

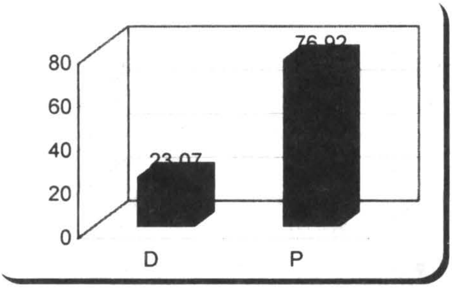

Fig. 7 Spectrul cariologic al asociației Hydrocharitetum morsus-ranae

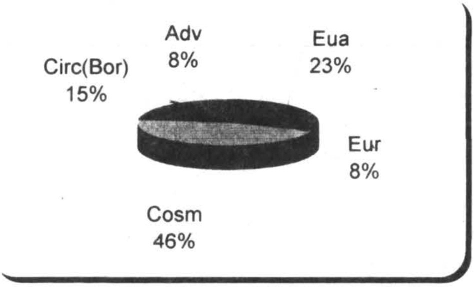

Fig. 8 Elementele floristice ale asociației Hydrocharitetum morsus-ranae

Tabelul nr. 2 ***Hydrocharitetum morsus-ranae*** van Langendonck 1935

			Releveul	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**	
			Acoperirea (%)	**80**	**90**	**90**	**60**	**60**	
F.b.	**E.f.**	**Cyt.**	**Suprafața (m²)**	**25**	**25**	**25**	**25**	**25**	**K**
			Hydrocharition						
HH	Eua	P	*Hydrocharis morsus-ranae*	5	5	5	4	4	V
HH	Eua	D	*Salvinia natans*	+	1	1	+	+	V
			Potametalia						
HH	Cosm	D	*Ceratophyllum demersum ssp. demersum*	+	+	+	+	+	V
HH	Eua(Med)	P	*Ceratophyllum submersum*	+	-	+	-	-	II
HH	Adv	P	*Elodea canadensis*	-	+	-	-	+	II
HH	Circ(Bor)	P	*Myriophyllum spicatum*	-	+	-	+	-	II
			Lemnion						
HH	Cosm	P	*Lemna minor*	+	+	+	-	-	III
HH	Cosm	P	*Spirodela polyrhiza*	+	+	+	-	-	III
			Phragmition communis						
HH	Cosm	P	*Phragmites australis ssp. australis*	+	+	+	+	+	V
G-HH	Cosm	D	*Typha latifolia*	-	-	-	+	+	II
H-HH	Cosm	P	*Lythrum salicaria*	-	+	-	+	-	II
HH-H	Circ(Bor)	P	*Glyceria maxima*	-	-	-	+	+	II
Ch	Eur	P	*Lysimachia nummularia*	-	+	+	-	-	II

Locul şi data efectuării releveelor: 1,2,3-Ostrovul Calinovăț (22.09.2002); 4,5-Gurile Nerei (21.09.2002).

https://biblioteca-digitala.ro

Ceratophylletum demersi Hild 1956

Anumite sectoare ale Ostrovului Calinovăţ sunt temporar inundate de apele fluviului Dunărea. Fragmente ale asociaţiei Ceratophylletum demersi au fost identificate în aceste sectoare, de unde s-au efectuat două relevee, pe o suprafaţă de 16 m^2 fiecare, în data de 22.09.2002. Alături de specia dominantă *Ceratophyllum demersum ssp. demersum* AD 3, cohabitau următoarele plante: *Myriophyllum spicatum* AD 1, *Ceratophyllum submersum, Lemna minor, Trapa natans, Spirodela polyrhiza.*

Salvinio-Spirodeletum Slavnić 1956

Chiar dacă nu are o largă răspândire la noi în ţară, pe teritoriul cercetat au fost identificate fragmente ale asociaţiei Salvinio-Spirodeletum Slavnić 1956 doar în extremitatea vestică a Parcului Natural Porţile de Fier: la Gurile Nerei şi în apele Dunării din dreptul localităţii Pojejena (Tabelul nr. 3).

În alcătuirea asociaţiei participă în proporţie de 100% helohidatofitele. Faţă de principalii indici ecologici, cele mai multe specii sunt hidrofile, micro-mezoterme şi euriionice. Din spectrul cariologic se observă că speciile poliploide (75%) sunt predominante. Indicele de diploidie (I.D.) are valoarea 0,52. Spectrul elementelor floristice arată participarea mai mare a speciilor eurasiatice (49%), urmate de cele cosmopolite (25%), circumboreale (13%) şi adventive (13%).

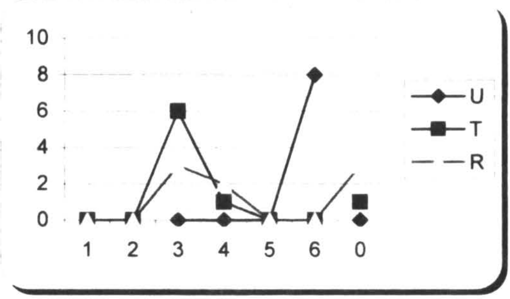

Fig. 9 Indicii ecologici ai asociaţiei Salvinio-Spirodeletum

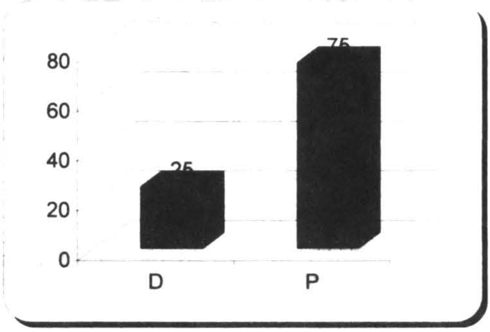

Fig. 10 Spectrul cariologic al asociaţiei Salvinio-Spirodeletum

https://biblioteca-digitala.ro

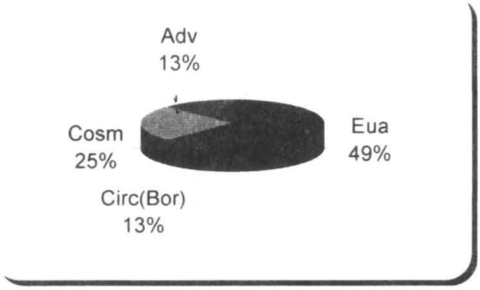

Fig. 11 Elementele floristice ale asociației Salvinio-Spirodeletum

Tabelul nr. 3 ***Salvinio-Spirodeletum*** Slavnić 1956

F.b.	E.f.	Cyt.	Releveul Acoperirea (%) Suprafața (m^2)	1 60 16	2 60 16	3 60 16	4 60 16	5 40 16	K
			Hydrocharition						
HH	Eua	D	*Salvinia natans*	4	4	4	4	3	V
HH	Eua	P	*Hydrocharis morsus-ranae*	+	+	+	+	-	IV
			Lemnion						
HH	Cosm	P	*Spirodela polyrhiza*	+	+	+	+	+	V
			Potametalia						
HH	Cosm	D	*Ceratophyllum demersum ssp. demersum*	+	+	+	-	+	IV
HH	Adv	P	*Elodea canadensis*	-	-	-	-	+	I
			Nymphaeion						
HH	Eua(Med)	P	*Nymphoides peltata*	+	+	-	-	-	II
HH	Circ(Bor)	P	*Myriophyllum spicatum*	-	+	+	-	-	II
			Nanocyperion						
HH	Eua(Med)	P	*Trapa natans*	+	+	+	-	-	III

Locul și data efectuării releveelor: 1,2,3,4-Gurile Nerei (21.09.2002); 5-Pojejena (24.09.2002).

POTAMETEA R. Tx. ex. Preising 1942

Clasa Potametea cuprinde plante acvatice submerse şi emerse, puternic înrădăcinate pe fundul unor ape stătătoare sau lent curgătoare cu un conținut variabil de $CaCo_3$. Existența acestor grupări de plante este condiționată de regimul staționar al apelor stagnante sau lent curgătoare.

Potametalia W. Koch 1926

Asociațiile ordinului Potametalia reprezintă o etapă avansată a evoluției fitocenotice a vegetației acvatice față de asociațiile clasei Lemnetea.

Potamion pectinati (Koch 1926) Görs 1977

Speciile diagnostice (de recunoaştere) ale alianței Potamion pectinati (Koch 1926) Görs 1977 întâlnite în teritoriul cercetat sunt: *Potamogeton perfoliatum, Potamogeton crispus, Potamogeton nodosus, Myriophyllum spicatum*.

Potamogetonetum nodosi (Soó 1960) Segal 1964

Fitocenoze ale asociației Potamogetonetum nodosi (Soó 1960) Segal 1964 au fost identificate în dreptul ruinelor de la Tricule, pe Valea Ponicovei

https://biblioteca-digitala.ro

şi în apele Dunării în dreptul Poliţiei de Frontieră din localitatea Divici. Edificatorii dominanţi ai asociaţiei sunt: *Potamogeton nodosus* AD 4, *Myriophyllum spicatum* AD 1, la care se adaugă *Potamogeton perfoliatum*, iar ca specii însoţitoare *Veronica becabunga, Lycopus europaeus, Alisma plantago-aquatica*.

Nymphaeion Soó 1964

Alianţa Nymphaeion Soó 1964 grupează asociaţii ce populează lacurile sau bălţile cu apă stagnantă, în care flora submersă şi cea natantă îşi găsesc optimul ecologic.

Polygono-Potametum natantis Soó 1927

Cenoze edificate de *Polygonum amphibium* şi *Potamogeton natans* au fost identificate în Ostrovul Moldova Veche şi în dreptul localităţii Pojejena. Alături de speciile edificatoare, în structura asociaţiei sunt prezente şi elemente caracteristice alianţei Nymphaeion şi ordinului Potametalia. În aceste staţiuni, fitocenozele identificate, vin în contact cu cele subscrise clasei Lemnetea şi ordinului Phragmitetalia (Tabelul nr. 4).

Din spectrul bioformelor se constată că procentul cel mai mare (67%) îl au helohidatofitele, iar în funcţie de umiditate, temperatură şi reacţia solului predomină speciile hidrofile, micro-mezoterme şi euriionice. Din punct de vedere cariologic, în alcătuirea asociaţiei predomină speciile poliploide (69,23%), iar valoarea indicelui de diploidie (I.D.) este 0,39. Asociaţia este dominată de speciile cosmopolite (46%) şi eurasiatice (40%).

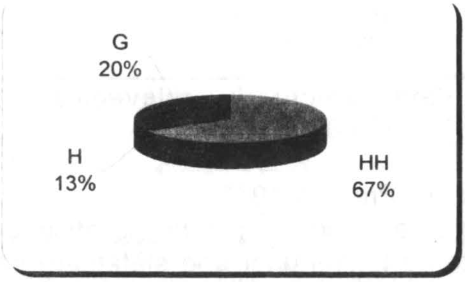

Fig. 12 Spectrul bioformelor asociaţiei Polygono-Potametum natantis

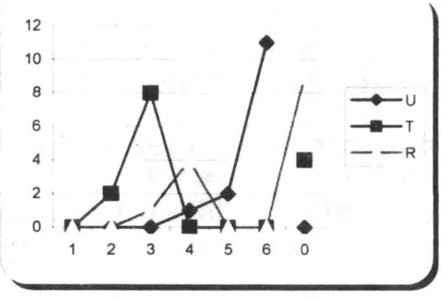

Fig. 13 Indicii ecologici ai asociaţiei Polygono-Potametum natantis

https://biblioteca-digitala.ro

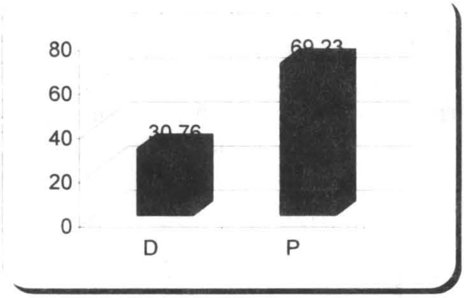

Fig. 14 Spectrul cariologic al asociației Polygono-Potametum natantis

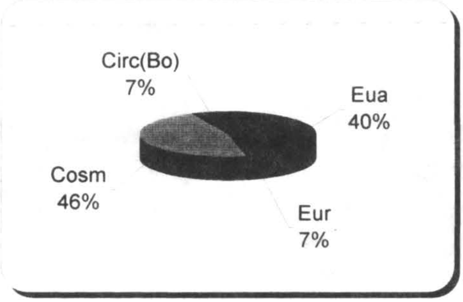

Fig. 15 Elementele floristice ale asociației Polygono-Potametum natantis

Tabelul nr. 4 ***Polygono-Potametum natantis*** Soó 1927

			Releveul	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**	
			Acoperirea (%)	**80**	**60**	**70**	**70**	**60**	
F.b.	**E.f.**	**Cyt.**	**Suprafața (m^2)**	**25**	**25**	**25**	**25**	**25**	**K**
			Nymphaeion						
G(HH)	Cosm	P	*Polygonum amphibium*	4	3	4	4	3	V
HH	Cosm	P	*Potamogeton natans*	2	2	1	1	2	V
HH	Circ(Bor)	P	*Myriophyllum spicatum*	-	-	+	-	+	II
			Potametalia						
HH	Eua(Med)	P	*Ceratophyllum submersum*	-	-	+	+	+	III
			Lemnetea						
HH	Cosm	P	*Spirodela polyrhiza*	+	+	-	-	-	II
			Phragmitetalia						
G-HH	Cosm	D	*Typha latifolia*	+	+	+	-	+	IV
G-HH	Eur	P	*Iris pseudacorus*	+	+	-	+	+	IV
HH	Cosm	D	*Alisma plantago-aquatica*	+	-	+	+	-	III
HH	Cosm	P	*Phragmites australis ssp. australis*	-	+	-	+	+	III
HH	Eua	D	*Oenanthe aquatica*	+	+	-	-	-	II
HH	Eua(Med)	D-P	*Butomus umbellatus*	-	+	+	-	-	II
HH-G	Cosm	P	*Schoenoplectus lacustris*	+	-	-	-	-	I
			Variae Syntaxa						
H-HH	Eua	P	*Lysimachia vulgaris*	+	+	-	+	-	III
H	Eua	D	*Eupatorium cannabinum*	+	+	-	-	-	II
HH	Eua(Med)	D-P	*Rorippa amphibia*	+	-	-	+	-	II

Locul și data efectuării releveelor: 1,2-Pojejena (malul Dunării) (24.09.2002); 3,4,5-Ostrovul Moldova Veche (23.09.2002).

https://biblioteca-digitala.ro

Trapetum natantis Kárpati 1963

Cenoze de *Trapa natans* au fost identificate în extremitatea vestică a Parcului Natural Porțile de Fier, atât în apele fluviului, cât şi în cele două ostroave (Tabelul nr. 5). *Trapa natans* a devenit periclitată datorită acumulărilor de noxe în apele în care se întâlneşte.

Valoarea subunitară a indicelui de diploidie (I.D.=0,4) este explicabilă prin participarea elementelor floristice care alcătuiesc fitocenozele acestei asociații.

Fig. 16 Trapetum natantis (Ostrovul Moldova Veche)

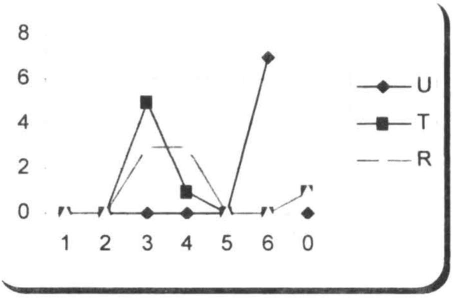

Fig. 17 Indicii ecologici ai asociației Trapetum natantis

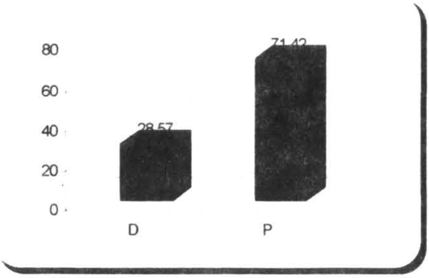

Fig. 18 Spectrul cariologic al asociației Trapetum natantis

https://biblioteca-digitala.ro

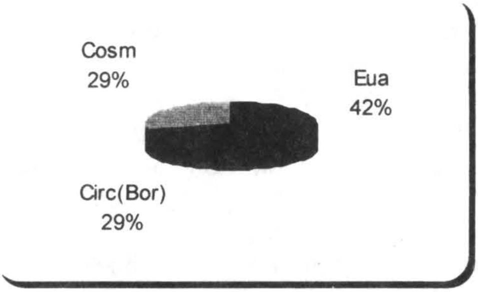

Fig. 19 Elementele floristice ale asociației Trapetum natantis

Tabelul nr. 5 ***Trapetum natantis*** Kárpati 1963

F.b.	E.f.	Cyt.	Releveul Acoperirea (%) Suprafaţa (m^2)	1 80 25	2 60 25	3 80 25	4 80 25	5 60 25	K
			Nymphaeion						
HH	Eua(Med)	P	*Trapa natans*	5	4	5	5	4	V
HH	Circ(Bor)	P	*Myriophyllum spicatum*	+	-	+	+	-	III
HH	Circ(Bor)	P	*Nymphoides peltata*	+	-	-	-	-	I
			Potametalia						
HH	Cosm	P	*Potamogeton crispus*	-	+	+	-	+	III
HH	Cosm	D	*Ceratophyllum demersum ssp. demersum*	-	-	+	+	+	III
			Lemnetea						
HH	Eua	D	*Salvinia natans*	+	+	+	-	+	IV
HH	Eua	P	*Hydrocharis morsus-ranae*	+	-	+	-	-	II

Locul şi data efectuării releveelor: 1-Gurile Nerei (21.09.2002); 2-Divici (malul Dunării) (21.09.2002); 3-Ostrovul Calinovăț (22.09.2002); 4,5-Ostrovul Moldova Veche (23.09.2002).

PHRAGMITI-MAGNOCARICETEA Klika in Klika et Novák 1941

Stufărişurile şi rogojiştile înalte au fost încadrate sintaxonomic în clasa Phragmiti-Magnocaricetea Klika in Klika et Novák 1941, urmând soluția nomenclaturală adoptată de E. Bálátova-Tuláčkova şi L. Mucina (1933). Cenozele se extind pe soluri subhidrice sau cu inundații periodice, cu conținut abundent în substanțe organice.

Phragmitetalia Koch 1926

Ordinul Phragmitetalia Koch 1926 reuneşte fitocenoze higrofile, sărace în specii, care se dezvoltă la marginea apelor lente sau stagnante.

Phragmition communis Koch 1926

Substratul pedologic al grupărilor vegetale este constituit din soluri hidromorfe, cu textură luto-nisipoasă sau argiloasă, cu acumulări de material organic la suprafață. Stratele de argilă intercalate favorizează menținerea îndelungată a umidității în cursul anului. Cenozele apartenente alianței Phragmition communis stabilesc legătura dintre grupările acvatice din clasa Potametea şi cele terestre ale alianței Magnocaricion elatae.

Phragmitetum vulgaris Soó 1927

Cenoze ale asociației Phragmitetum vulgaris Soó 1927 au fost identificate în lunca Dunării din sectorul Baziaş-Moldova Veche şi în balta de

https://biblioteca-digitala.ro

la vest de Schela Cladovei. Specia edificatoare *Phragmites australis* ssp. *australis* (înălțimea medie de 2 m) formează primul strat, iar specii ca *Lycopus europaeus, Lysimachia vulgaris, Equisetum palustre*, formează cel de-al doilea strat (Tabelul nr. 6).

Dintre bioformele care alcătuiesc cenozele acestei asociații, hemicriptofitele (53%) şi helohidatofitele (26%) sunt cele mai numeroase. În funcție de principalii indici ecologici, predomină speciile hidrofile, higrofile, mezo-higrofile, micro-mezoterme, euriionice şi slab acid-neutrofile. În ceea ce priveşte distribuția diploizilor şi poliploizilor, speciile poliploide reprezintă 61,76%, cele diploide 29,41%, iar cele diplo-poliploide 8,82%. Indicele de diploidie, rezultatul raportului dintre suma prezențelor speciilor diploide şi suma prezențelor speciilor poliploide, are valoarea 0,41. În spectrul elementelor floristice se remarcă un număr mare de eurasiatice (42%), circumboreale (26%) şi cosmopolite (26%).

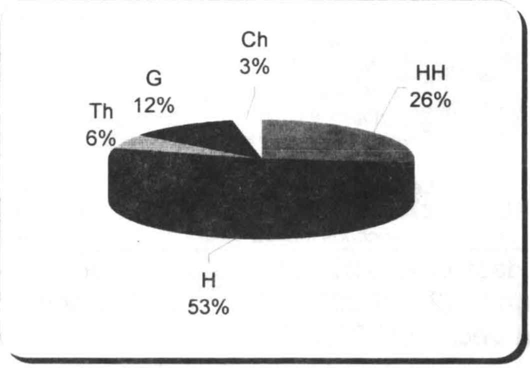

Fig. 20 Spectrul bioformelor asociației Phragmitetum vulgaris

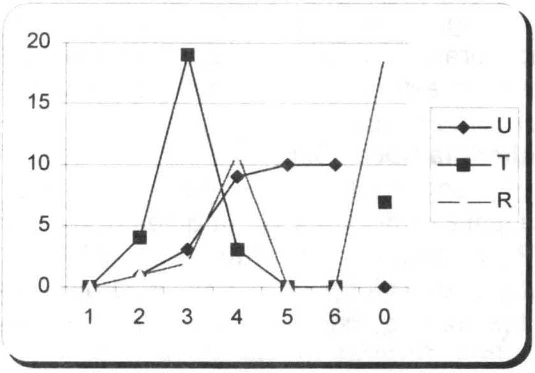

Fig. 21 Indicii ecologici ai asociației Phragmitetum vulgaris

https://biblioteca-digitala.ro

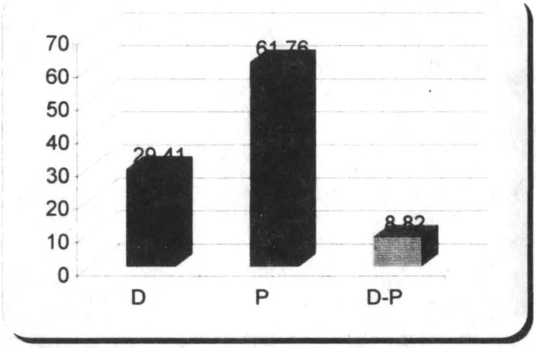

Fig. 22 Spectrul cariologic al asociației Phragmitetum vulgaris

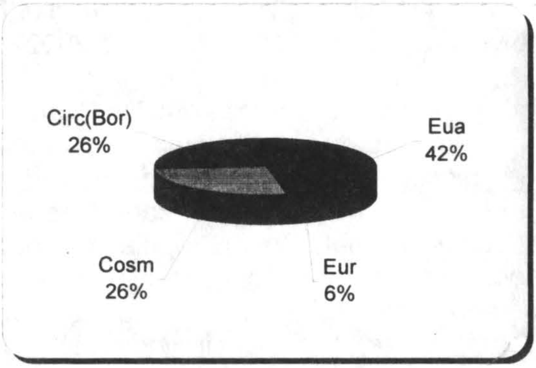

Fig. 23 Elementele floristice ale asociației Phragmitetum vulgaris

Tabelul nr. 6 ***Phragmitetum vulgaris*** Soó 1927

F.b.	E.f.	Cyt.	Releveul Acoperirea (%) Suprafața (m^2)	1 90 100	2 90 100	3 90 100	4 90 100	5 90 100	6 70 100	K
			Phragmition communis et Phragmitetalia							
HH	Cosm	P	*Phragmites australis ssp. australis*	5	5	5	5	5	4	V
HH-G	Cosm	P	*Schoenoplectus lacustris*	+	+	-	+	+	+	V
H-HH	Eua	D	*Lycopus europaeus*	+	+	+	-	+	+	V
HH	Cosm	D	*Alisma plantago-aquatica*	+	+	-	+	+	+	V
HH	Eua	D	*Oenanthe aquatica*	+	-	-	+	+	+	IV
HH-H	Circ(Bor)	P	*Glyceria maxima*	+	-	+	-	+	+	IV
G-HH	Cosm	D	*Typha latifolia*	+	+	-	-	+	-	III
H-HH	Circ(Bor)	P	*Veronica anagalis-aquatica*	-	-	+	+	+	-	III
HH	Eua	D	*Sium latifolium*	-	-	-	-	+	+	II
H	Eua	D	*Eupatorium cannabinum*	-	-	+	-	+	-	II
G-HH	Cosm	D	*Typha angustifolia*	-	-	-	-	-	+	I
			Phragmiti-Magnocaricetea							
HH	Eua(Med)	D-P	*Butomus umbellatus*	+	+	+	+	+	+	V
H-HH	Cosm	P	*Lythrum salicaria*	+	+	-	+	+	+	V
G(HH)	Cosm	P	*Polygonum amphibium*	+	-	+	+	+	+	V
H	Circ(Bor)	D	*Galium palustre ssp. palustre*	+	+	+	-	+	-	IV
H	Circ(Bor)	P	*Scutellaria galericulata*	+	-	-	+	+	+	IV
H(G)	Eur	P	*Rumex hydrolapathum*	+	+	+	-	+	-	IV
H-HH	Eua	P	*Lysimachia vulgaris*	+	+	-	-	+	-	III
HH-G	Circ(Bor)	P	*Scirpus sylvaticus*	+	+	-	-	+	-	III
H-HH	Eur	P	*Mentha aquatica*	-	+	-	+	-	+	III

https://biblioteca-digitala.ro

Th	Eua	P	*Myosotis scorpioides*	+	-	-	-	+	-	II
H	Circ(Bor)	P	*Poa palustris*	-	-	-	-	-	+	I
			Variae Syntaxa							
HH	Eua(Med)	D-P	*Rorippa amphibia*	+	+	+	+	+	+	V
H(G)	Cosm	P	*Urtica dioica*	+	+	+	-	+	+	V
H	Eua	P	*Symphytum officinale* ssp. *officinale*	+	+	+	-	+	-	IV
H	Circ(Bor)	P	*Agrostis stolonifera* ssp. *stolonifera*	+	+	+	-	+	-	IV
Ch-N	Eua(Med)	P	*Solanum dulcamara*	+	+	+	-	-	-	III
H	Eua	P	*Lotus corniculatus*	-	+	-	+	+	-	III
H-Ch	Eua	D-P	*Glechoma hederacea*	-	+	-	+	+	-	III
H	Cosm	P	*Alopecurus geniculatus*	+	-	-	-	+	-	II
Th	Circ(Bor)	P	*Ranunculus sceleratus*	-	-	-	-	+	+	II
H	Eua	D	*Festuca pratensis* ssp. *pratensis*	-	-	-	+	+	-	II
G	Circ(Bor)	P	*Equisetum palustre*	-	+	+	-	-	-	II
H	Eua	D	*Angelica sylvestris* ssp. *sylvestris*	+	-	+	-	-	-	II

Locul şi data efectuării releveelor: 1-Gurile Nerei (21.09.2002); 2-Ostrovul Moldova Veche (23.09.2002); 3-Ostrovul Calinovăţ (22.09.2002); 4-Divici (malul Dunării) (21.09.2002); 5-Pojejena (malul Dunării) (24.09.2002); 6-mlaştina de la vest de Schela Cladovei (29.05.2002).

Typhetum angustifoliae Pignatti 1953
Typhetum latifoliae Lang 1973

Cenozele asociaţiilor Typhetum angustifoliae şi Typhetum latifoliae sunt frecvente în toate bazinele acvatice, cantonate de obicei între asociaţia Phragmitetum vulgaris şi mal. Preferă apele mai puţin adânci (0,2-0,8 m adâncime) (Tabelul nr. 7). În teritoriul studiat, cele două asociaţii preferă ecotopurile asemănătoare cu cele ale trestiişurilor, având în general compoziţie asemănătoare, cu specii îndeosebi din clasa Phragmiti-Magnocaricetea.

Bioformele predominante ale asociaţiei Typhetum latifoliae sunt hemicriptofitele (40%), urmate de helohidatofite (32%), geofite (16), terofite anuale (8%) şi camefite (4%). În ceea ce priveşte comportamentul faţă de principalii indici ecologici, speciile asociaţiei Typhetum latifoliae sunt în general higrofile (44,44%), micro-mezoterme (70,37%), euriionice (59,25%). Luând în considerare aspectele cariologice ale speciilor vegetale din fitocenozele edificate de *Typha latifolia* se observă că procentul speciilor poliploide (59,25%) este mai mare decât al speciilor diploide (33,33%), ca urmare a capacităţii mai mari de competiţie a poliploizilor. Indicele de diploidie (I.D.) are valoarea 0,58. În structura areal geografică a asociaţiei Typhetum latifoliae predomină speciile eurasiatice (50%), urmate de cele cosmopolite (25%), circumboreale (14%) şi europene (11%).

https://biblioteca-digitala.ro

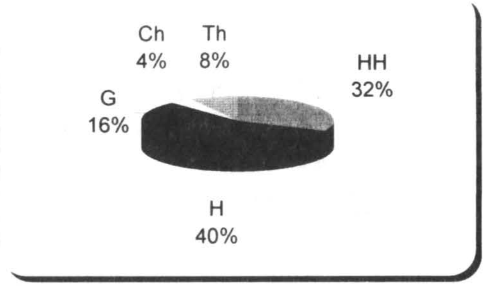

Fig. 24 Spectrul bioformelor asociației Typhetum latifoliae

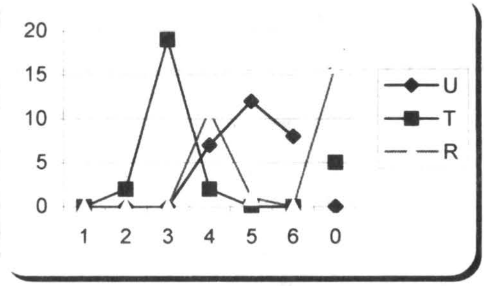

Fig. 25 Indicii ecologici ai asociației Typhetum latifoliae

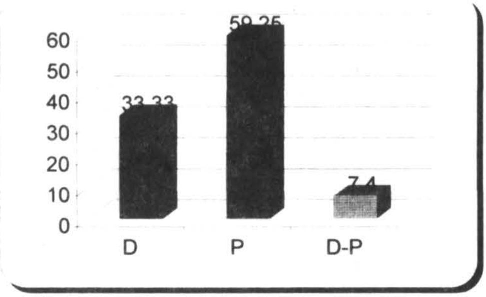

Fig. 26 Spectrul cariologic al asociației Typhetum latifoliae

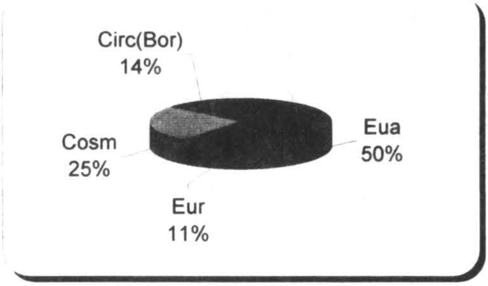

Fig. 27 Elementele floristice ale asociației Typhetum latifoliae

https://biblioteca-digitala.ro

Tabelul nr. 7 ***Typhetum latifoliae*** Lang 1973 (releveele 1,2,3,4)
Typhetum angustifoliae Pignatti 1953 (releveul 5)

F.b.	E.f.	Cyt.	**Releveul** **Acoperirea (%)** **Suprafaţa (m^2)**	**1** **90** **100**	**2** **90** **100**	**3** **70** **100**	**4** **90** **100**	**5** **70** **100**
			Phragmition communis					
G-HH	Cosm	D	*Typha latifolia*	5	5	4	5	1
G-HH	Cosm	D	*Typha angustifolia*	-	-	-	-	4
HH	Cosm	P	*Phragmites australis* ssp. *australis*	+	+	+	-	+
HH-G	Cosm	P	*Schoenoplectus lacutris*	+	+	-	+	+
Ch-N	Eua(Med)	P	*Solanum dulcamara*	+	+	-	+	+
HH-H	Circ(Bor)	P	*Glyceria maxima*	+	-	-	+	+
H(G)	Eur	P	*Rumex hydrolapathum*	+	+	-	-	-
HH	Euc	D	*Sparganium erectum* ssp. *neglectum*	-	-	-	-	+
HH	Eua	D	*Sium latifolium*	-	-	-	-	+
H	Circ(Bor)	P	*Poa palustris*	-	-	-	-	+
			Phragmitetalia					
HH	Eua	D	*Oenanthe aquatica*	+	-	+	+	+
H-HH	Eur	P	*Mentha aquatica*	-	+	-	-	+
			Phragmiti-Magnocaricetea					
HH	Eua(Med)	DP	*Butomus umbellatus*	+	+	+	+	+
HH	Cosm	D	*Alisma plantago-aquatica*	+	+	+	-	+
G-HH	Eur	P	*Iris pseudacorus*	+	+	+	-	+
H-HH	Eua	D	*Lycopus europaeus*	+	-	+	+	+
G-HH	Cosm	P	*Eleocharis palustris*	+	+	+	-	-
G(HH)	Cosm	P	*Polygonum amphibium*	-	-	+	+	+
H	Eua(Med)	P	*Ranunculus repens*	+	+	+	-	-
Th	Eua	P	*Myosotis scorpioides*	+	-	-	-	-
			Convolvuletalia					
H	Eua	D	*Calystegia sepium*	+	-	-	+	-
H-HH	Eua(Cont)	D	*Euphorbia palustris*	+	-	-	-	-
			Variae Syntaxa					
H-G	Circ(Bor)	P	*Stachys palustris*	+	+	+	+	+
HH	Eua(Med)	DP	*Rorippa amphibia*	+	+	+	+	+
H	Circ(Bor)	D	*Galium palustre* ssp. *palustre*	+	+	+	+	-
H-HH	Eua	P	*Lysimachia vulgaris*	+	+	+	-	-
H	Eua	P	*Symphytum officinale* ssp. *officinale*	+	+	+	-	-
HH-H	Eua	D	*Veronica becabunga*	+	-	+	-	-
Th	Eua	P	*Bidens tripartita*	+	+	-	-	-

Specii prezente într-un singur releveu: *Bolboschoenus maritimus* ssp. *maritimus* (1): HH-G, Cosm, P; *Equisetum palustre* (2): G, Circ(Bor), P; *Polygonum hydropiper* (3): Th, Eua, D.

Locul şi data efectuării releveelor: 1-Pojejena (malul Dunării) (24.09.2002); 2-Ostrovul Moldova Veche (23.09.2002); 3-Belobreşca (24.09.2002); 4-Divici (malul Dunării) (21.09.2002); 5-mlaştina de la vest de Schela Cladovei (29.05.2002).

https://biblioteca-digitala.ro

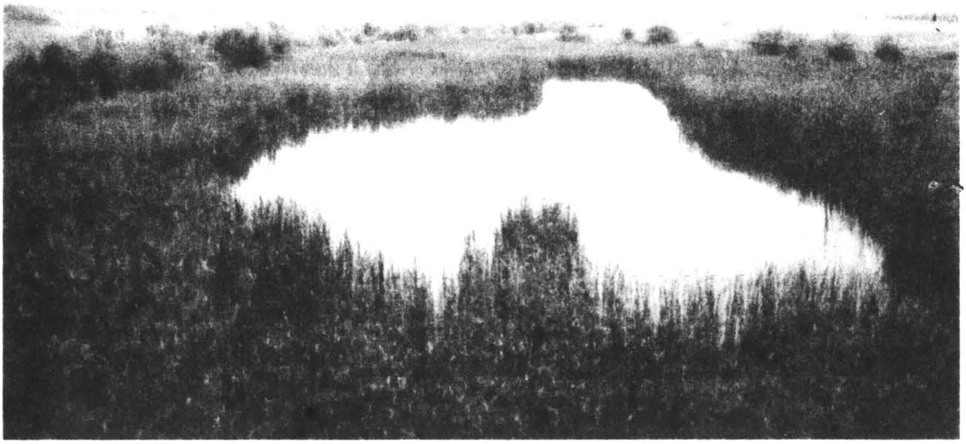

Fig. 28 Typhetum latifoliae (Ostrovul Moldova Veche)

Glycerietum aquaticae Huek 1931

Asociația Glycerietum aquaticae a fost identificată pe malul Dunării, în dreptul localității Pojejena, sub formă de pâlcuri disparate, dispuse în vecinătatea păpurişurilor, unde nivelul apei variază în limite largi pe perioada de vară. Specia diagnostică a asociației este *Glyceria maxima* AD 4. Alături de specia dominantă, cohabitează următoarele plante: *Phragmites australis* ssp. *australis, Schoenoplectus lacustris, Rumex hydrolapathum, Iris pseudacorus, Galium palustre* ssp. *palustre, Eleocharis palustris, Alisma plantago-aquatica, Polygonum amphibium, Myosotis scorpioides, Butomus umbellatus, Lycopus europaeus*, iar ca specii însoțitoare: *Rorippa amphibia, Symphytum officinale* ssp. *officinale, Bolboschoenus maritimus* ssp. *maritimus, Potentilla reptans*.

https://biblioteca-digitala.ro

1 1.000
2 0.167 1.000
3 0.143 0.231 1.000
4 0.133 0.500 0.357 1.000
5 0.118 0.222 0.400 0.400 1.000

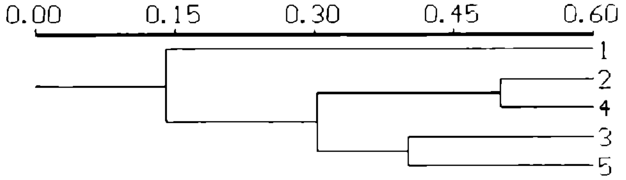

A

1-Lemnetum minoris, 2-Lemno-Spirodeletum polyrhizae, 3-Hydrocharitetum morsus-ranae, 4-Ceratophylletum demersi, 5-Salvinio-Spirodeletum

1. 1.000
2. 0.368 1.000
3. 0.409 0.438 1.000
4. 0.316 0.360 0.467 1.000

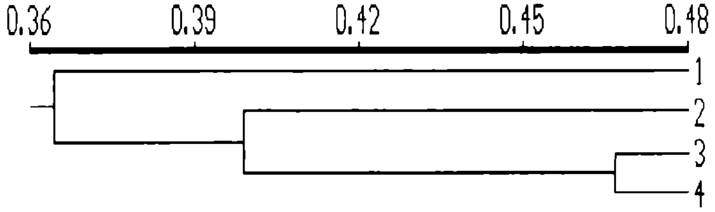

B

1-Phragmitetum vulgaris, 2-Typhetum angustifoliae, 3-Typhetum latifoliae, 4-Glycerietum aquaticae

Fig. 29
Matricea şi dendrograma de similaritate a asociaţiilor din clasa Lemnetea (A)
Matricea şi dendrograma de similaritate a asociaţiilor din clasa Phragmiti-Magnocaricetea (B)

Calculând indicele de similaritate Jaccard, pentru taxonii identificaţi în asociaţiile clasei Lemnetea, a rezultat dendrograma de similaritate a releveelor efectuate (Fig. 88, A). Cea mai mare similaritate o prezintă asociaţiile Lemno-Spirodeletum polyrhizae (2) şi Ceratophylletum demersi (4), având o valoare a Q_J de peste 0,45 (Fig. 88). În urma calculării indicelui de similaritate Jaccard pentru taxonii identificaţi în asociaţiile clasei Phragmiti-Magnocaricetea, s-a realizat dendrograma de similaritate a releveelor efectuate (Fig. 88, B). Se constată că cea mai mare similaritate o

https://biblioteca-digitala.ro

prezintă asociațiile Typhetum latifoliae (3) şi Glycerietum aquaticae (4), având o valoare a Q_J de peste 0,45.

BIBLIOGRAFIE

BARKMAN J. J., MORAVEÇ J., RAUSCHERT S., 1986: *Code der Pflanzensoziologischen Nomenklatur Vegetatio*, vol. 67, nr. 3, Dordrecht: 145-195.

BORHIDI A., SÁNTA A., 1999: *Vörös Könyo Magyarország növenytársulásairól*, Vol. 1-2, Természet BÚVÁR Alapitvány Kiadó, Budapest.

BORZA A., 1934: Studii fitosociologice în Munţii Retezatului, *Bul. Grăd. Bot.*, 14, Cluj-Napoca.

BORZA A., BOŞCAIU N., 1965: *Introducere în studiul covorului vegetal*, Edit. Acad. R.P.R., Bucureşti.

BRAUN-BLANQUET J., 1921: *Prinzipien einer Systematik der Pflanzengesellschaften auf floristischer Grundlage*, Jahrb. St. Gall. Naturwiss. Ges., 57.

CRISTEA V., 1991: *Fitocenologie şi vegetaţia României. Îndrumător de lucrări practice*, Univ. „Babeş-Bolyai", Cluj-Napoca.

CRISTEA V., 1993: *Fitosociologie şi vegetaţia României*, Univ. „Babeş-Bolyai", Cluj-Napoca.

DIHORU G., CRISTUREAN I., ANDREI M., 1973: Vegetaţia dintre Valea Mraconiei-Depresiunea Dubova din Defileul Dunării, *Acta Bot. Horti Buc. (1972-1973)*: 353-423, Bucureşti.

FEDOROV A., 1969: *Hromosomnîie cisla tvetcovîh rastenii. Nauca*, Leningrad.

GÉHU J.-M., RIVAS-MARTINEZ R., 1981: Notions fondamentales de Phytosociologie, *Ber. Intern. Symposion Syntaxonomie* in Rinteln, 1-33.

GRABHERR G., MUCINA L. (Eds.), 1993: *Die Pflanzengesellschaften Österreichs, Teil II: Natürliche waldfreie Vegetation*, Gustav Fischer Verlag, Jena-Stuttgart-New York.

GRIGORE S., COSTE I., 1978: Cercetări asupra vegetaţiei dintre Moldova Veche şi Pescari (judeţul Caraş-Severin), *Banatica 7, Caiete de Ştiinţe naturale, Stud. cerc. geol., geogr., biol.*, 173-189, Reşiţa.

LÖVE Á., LÖVE D., 1961: *Chromosome numbers of Central and Northwest European plant species*, Opera botanica, vol. V a Societate Botanica lundensi in suplimentum seriei „Botaniska Notiser" editata, 1-581.

LÖVE Á., LÖVE D., 1974: *Cytotaxonomical Atlas of the Slovenian Flora*, Verlag von J. Cramer, Leutershausen.

MATACĂ SORINA ŞTEFANIA, 2003: *Parcul Natural Porţile de Fier. Floră, vegetaţie şi protecţia naturii*, Teză de doctorat.

MORARIU I., DANCIU M., ULARU P., 1973: Die Vegetation der flussinel Moldova Veche, *Acta Botanica Horti Bucurestiensis 1972-1973*: 465-500, Bucureşti.

PIGNATTI S., 1960: Il significato delle specie poliploidi nelle asociazioni vegetali, *Atti Inst. Veneto di Sc.*, Lett. Arti, 118, 75-98.

PIGNATTI S., 1961: Die Beteutung der Polyploidie in den Pflanzengesellschaften, *Mitt. Ostalpin. Pflanzensoz. Arbeitsgem.*, 1: 57-62.

PIGNATTI S., 1966: Polyploidie-Verhältnisse der Anthropogenen Pflanzengesellschaften und Vegetationsserien, *Anthropogene Vegetationi*, 108-120.

POPESCU A., SANDA V., 1998: Conspectul florei cormofitelor spontane din România, *Acta Bot. Horti Buc.*, Bucureşti.

https://biblioteca-digitala.ro

RĂCLARU P., ALEXAN M., 1973: Asociaţii vegetale palustre din Defileul Dunării, Baziaş-Pojejena, *Stud. cerc. biol., ser. bot.*, **25**(2): 131-139, Bucureşti.
SANDA V., POPESCU A., 1980: Vegetaţia acvatică şi palustră din zona lacului de acumulare „Porţile de Fier" (Baziaş-Drobeta-Turnu Severin), *Contribuţii botanice*: 161-175, Cluj-Napoca.
SANDA V., POPESCU A., ARCUŞ M., 1999: *Revizia critică a comunităţilor de plante din România*, Edit. TPI, Constanţa.
SANDA V., POPESCU A., BARABAŞ N., 1997: Cenotaxonomia şi caracterizarea grupărilor vegetale din România, *Studii şi comunicări, Complexul muzeal de Ştiinţele naturii Bacău*, Ed. I. Borcea, Bacău.
SANDA V., POPESCU A., BARABAŞ N., 1998: *Bibliografia fitocenologică a României*, Edit. „I. Borcea", Bacău.
SANDA V., POPESCU A., DOLTU M., DONIŢĂ N., 1983: Caracterizarea ecologică şi fitocenologică a speciilor spontane din flora României, *St. şi Comunic., Şt. nat.*, Supliment, Muz. Brukenthal, 25: 1-126, Sibiu.
SANDA V., POPESCU A., STANCU D. I., 2001: *Structura cenotică şi caracterizarea ecologică a fitocenozelor din România*, Editura Conphis, Piteşti.
SANDA V., ŞERBĂNESCU G., RĂCLARU P., ALEXAN M., 1970: Contribuţii la cunoaşterea staţiunilor cu *Acorus calamus* L. şi însoţitoarele acesteia în România, *Stud. cerc. biol., ser. bot.*, **22**(6): 481-489, Bucureşti.
SANDA V., ŞERBĂNESCU G., ZĂVOIANU I., 1968: Aspecte ale florei şi vegetaţiei palustre din Clisura Cazanelor, *Stud. cerc. biol., ser. bot.*, 20(3): 217-224, Bucureşti.
ŞTEFUREAC T., 1970: Cercetări asupra florei şi vegetaţiei de la Porţile de Fier, *Anal. Univ. Bucureşti, ser. biol. veg.*, XIX: 193-204, Bucureşti.
TARNAVSCHI I., 1948: Die Chromosomenzahlen der Antophyten-Flora von rumänien mit einem ausblick auf das Polyploidie-Problem, *Bul. Grăd. Bot. Muz. Bot. Cluj*, XXVIII, supl. 1: 1-130, Cluj-Napoca.
TODOR I., GERGELY I., BÂRCĂ C., 1971: Contribuţii la cunoaşterea florei şi vegetaţiei din zona Defileului Dunării între oraşul Moldova Veche şi comuna Pojejena (judeţul Caraş-Severin), *Contribuţii botanice*: 203-256, Cluj-Napoca.
TUTIN T. G., HEYWOOD V. H. (Red.), 1964-1980: *Flora Europaea*, vol. 1-5, Cambridge University Press.
TUTIN T. G. (Red.), 1991: *Flora Europaea*, vol. I, Ed. II, Cambridge University Press.
WEBER H. E., MORAVEC J., THEURILLAT J.-P., 2000: International Code of Phytosociological Nomenclature, 3rd edition, *Journal of Vegetation Science*, 11: 739-768.
***** 1972:** *Atlasul complex „Porţile de Fier"*, Editura Academiei R. S. R., Bucureşti.
***** 1995:** *Code of Botanical Nomenclature* (Code de Tokyo, 1993), Boissiera, Vol. 49: 1-85, Genève.
***** 1952-1965:** *Flora Republicii Populare Române*, I-X, Edit. Acad., Bucureşti.
***** 1966-1976:** *Flora Republicii Socialiste România*, XI-XIII, Edit. Acad., Bucureşti.

https://biblioteca-digitala.ro

GESTIUNEA ECOLOGICĂ, VALOAREA SOCIALĂ ŞI POTENŢIALUL TURISTIC AL PARCULUI NATURAL PORŢILE DE FIER

Sorina Ştefania Matacă

ECOLOGICAL MANAGEMENT, SOCIAL VALUE AND TOURIST POTENTIAL OF THE IRON GATES NATURAL PARK

Abstract

The author underlines the ecological management's directions in the Iron Gates Natural Park. Also, this article presents the plants included in Red List of flora in our country and proposals for the completion of this Red List.

Aspectele peisagistice ale Parcului Natural Porţile de Fier au dobândit o reputaţie internaţională încă de la sfârşitul secolului al XIX-lea. Prin valorile peisagistice, la care se adaugă şi cele culturale, Valea Dunării a fost „predestinată" să devină un întins parc natural.

În calitate de „parc natural", gestiunea ecologică a Parcului Natural Porţile de Fier rămâne mai puţin restrictivă decât cea a unui parc naţional.

Astfel, pe teritoriul Parcului Natural Porţile de Fier se vor putea desfăşura activităţile economice şi sociale, care nu afectează integritatea ecosistemelor protejate.

Astfel, se vor putea desfăşura în continuare activităţile economice tradiţionale deja integrate în peisajul autohton, ca: îndeletnicirile agricole tradiţionale, păstoritul cu efective de animale care nu degradează resursele furajere, ca şi pescuitul şi vânătoarea aflate sub un control riguros. În cazul activităţilor agricole se va evita utilizarea pesticidelor, ca şi fertilizările excesive. Există şi activităţi economice cu efecte ecologice favorabile ecosistemelor naturale şi seminaturale (apicultura).

La rândul lor, plantaţiile de *Morus nigra* pot oferi condiţii pentru dezvoltarea sericiculturii.

Un aspect important pentru prestigiul parcurilor naturale îl constituie păstrarea tradiţiilor culturale. În această privinţă este deosebit de importantă conservarea stilului local al construcţiilor şi amenajărilor gospodăreşti, cărora în diverse ţări ale continentului nostru deja li se acordă cea mai mare importanţă.

În vederea acestui obiectiv, ar fi de dorit ca viitoarea administraţie a Parcului Natural Porţile de Fier să dispună de un corp de specialişti, cunoscători ai tradiţiilor şi stilului local, care să avizeze toate proiectele construcţiilor de pe teritoriul parcului.

Ca sursă de venituri pentru populaţia din perimetrul parcului, se va recomanda dezvoltarea unei industrii artizanale, care să promoveze stilul local (ceramică, ţesături, icoane pe sticlă, diverse obiecte artizanale).

Tot atât de importantă rămâne şi păstrarea costumelor populare, care pot stimula interesul turiştilor, mai ales cu prilejul unor sărbători tradiţionale.

https://biblioteca-digitala.ro

Prestigiul Parcului Natural Porţile de Fier devine cu atât mai mare, cu cât teritoriul său va deveni un parc natural transfrontalier, alcătuit din sectorul românesc, care cuprinde zona Clisurii, cunoscută în toponimia populară prin denumirea de Cazanele Dunării şi sectorul iugoslav al Parcului Naţional Djerdap.

O binemeritată reputaţie a dobândit acest teritoriu în urma popularizării făcute de geograful francez E. Reclus (1876, 1878), care a prezentat zona Porţile de Fier în stadiul în care s-a aflat înaintea efectuării derocărilor pentru facilitarea navigaţiei danubiene. Prin calitatea ilustraţiilor, aceste volume rămân un autentic document istoric al epocii.

Promovarea turismului în acest parc natural va conduce la elaborarea unui sistem judicios de gestiune ecologică care să armonizeze interesele economice cu cele ale protecţiei.

Evident, dezvoltarea unui turism adecvat intereselor Parcului Natural Porţile de Fier, va necesita efectuarea unor investiţii în vederea îmbogăţirii dotaţiilor existente şi care vor facilita accesul fluxurilor turistice.

Între cele mai remarcabile obiective de atracţie pentru turişti se află zona Clisurii, cuprinsă între Eşelniţa şi Valea Plavişeviţei, care cuprinde Cazanele Mari şi Mici, Mănăstirea şi Valea Mraconiei, ca şi traseul rutier dintre Orşova şi Drobeta Turnu Severin, care este încadrat într-un peisaj de un interes estetic remarcabil.

Fig. 1 Cazanele Mari

https://biblioteca-digitala.ro

Pe malul sârbesc al Cazanelor Mici se află drumul roman săpat în stânci, care a fost traversat de legiunile romane în timpul războiului dacic şi care este străjuit de „Tabula Traiana", cuprinsă în patrimoniul UNESCO.

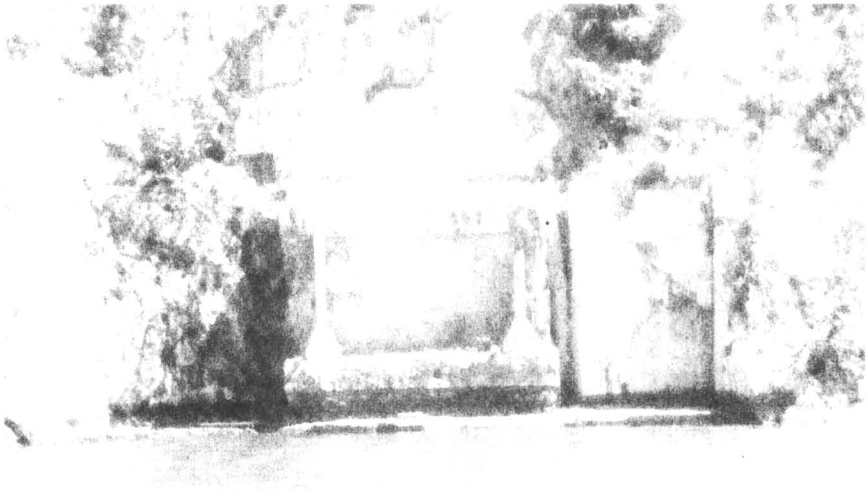

Fig. 2 Tabula Traiana

Acelaşi interes turistic îl prezintă şi sectorul danubian cuprins între Coronini şi Svinița. Pe acest traseu se află şi faimoasa stâncă cunoscută de populația locală sub numele de Stânca Babacai.

Fig. 3 Stânca Babacai

Chiar dacă prezintă un interes mai mare pentru specialişti, sectorul românesc al Defileului Dunării cuprinde o serie de rezervații ştiințifice: Balta Nera-Dunăre, Baziaş, Râpa cu lăstuni din Valea Divici, Valea Mare, Locul fosilifer Svinița, Cazanele Mari şi Mici, Locul fosilifer Bahna, Dealul

https://biblioteca-digitala.ro

Duhovnei, Gura Văii-Vârciorova, Fața Virului, Cracul Crucii, Valea Oglănicului, Cracul Găioara, Dealul Vărănic.

Dintre plantele vasculare cuprinse în Lista roşie a florei țării noastre elaborată de N. Boşcaiu, G. Coldea, C. Horeanu (1994), în teritoriul Parcului Natural Porțile de Fier se regăsesc următoarele:

- E. Periclitate. Specii în pericol de extincție: *Tulipa hungarica*;

Fig. 4 Tulipa hungarica (Cazanele Mari)

- V. Vulnerabile: *Ruscus aculeatus, Crocus flavus, Daphne laureola, Ephedra distachya, Acer monspessulanum*;

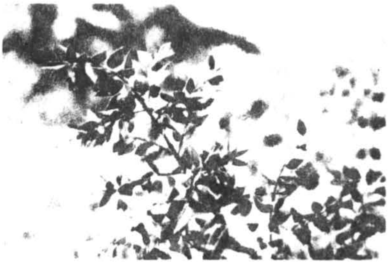

Fig. 5 *Ruscus aculeatus*
(Valea Slătinicului Mare)

Fig. 6 *Daphne laureola*
(Valea Mare)

Fig. 7 *Acer monspessulanum* (Cazanele Mari)

https://biblioteca-digitala.ro

- R. Plante rare: *Acanthus balcanicus, Asplenium cuneifolium, Cachrys ferulacea, Colutea arborescens, Convolvulus althaeoides* ssp. *tenuissimum, Convolvulus cantabrica, Dianthus kladovanus, Dianthus pinifolius* ssp. *serbicus, Euphorbia myrsinites, Ferula heuffelii, Gladiolus illyricus, Onobrychis alba, Paronychia cephalotes, Parietaria lusitanica, Ruscus hypoglossum, Sesleria filifolia, Stipa danubialis.*

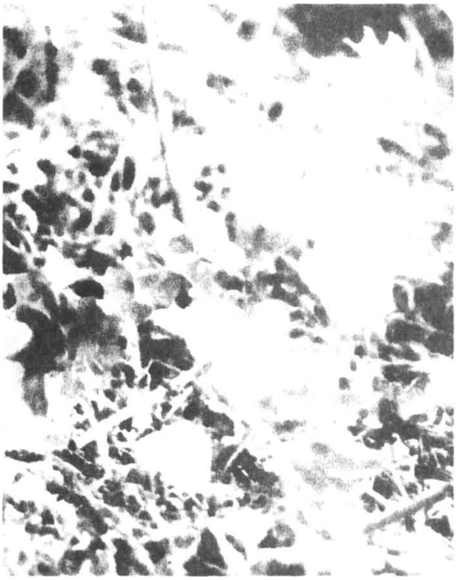

Fig. 8 *Acanthus balcanicus*
(Viaductul Ungureanu-Viaductul Padina Mică)

Fig. 9 *Asplenium cuneifolium*
(Tisovița)

Fig. 10 *Cachrys ferulacea* (Viaductul Virul Mic)

https://biblioteca-digitala.ro

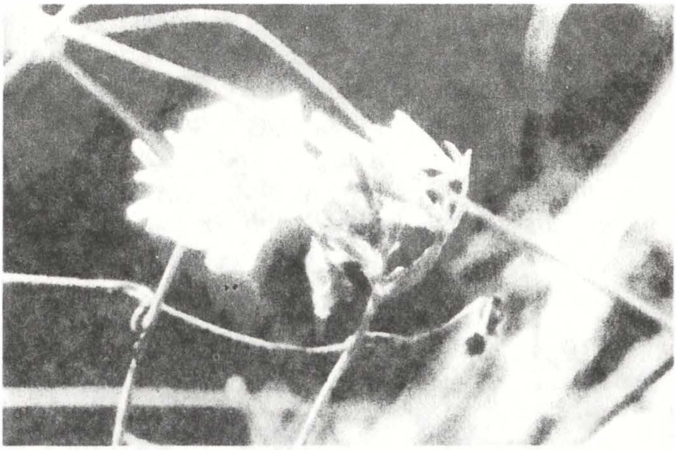

Fig. 11 *Convolvulus cantabrica* (Viaductul Moşu)

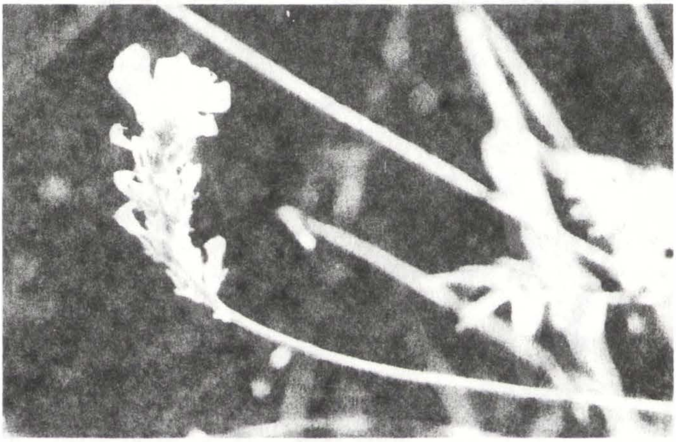

Fig. 12 *Onobrychis alba* (amonte de Schela Cladovei)

Fig. 13 *Paronychia cephalotes* (Tisoviţa)

https://biblioteca-digitala.ro

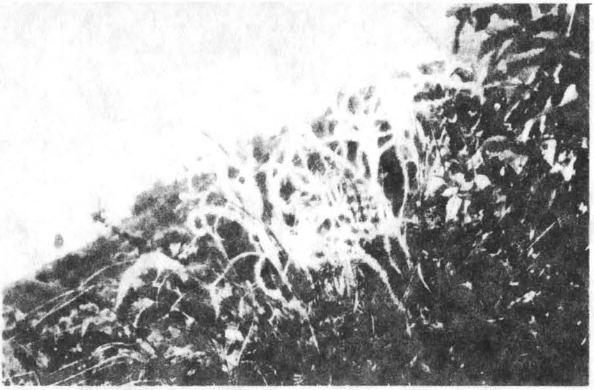

Fig. 14 *Ruscus hypoglossum* (Valea Slătinicului Mare)

Fig. 15 *Stipa danubialis* (Cracul Găioara)

Pe baza cercetărilor efectuate, propunem completarea listei speciilor periclitate, vulnerabile şi rare cu următoarele specii din Parcul Natural Porţile de Fier:

- E. Periclitate. Specii în pericol de extincţie: *Fagus orientalis*;
- V. Vulnerabile: *Cheilanthes marantae, Colchicum neopolitanum* ssp. *haynaldii, Crataegus nigra, Dianthus petraeus* ssp. *petraeus, Rubus x cazanensis, Saponaria glutinosa, Symphytum ottomanum*;

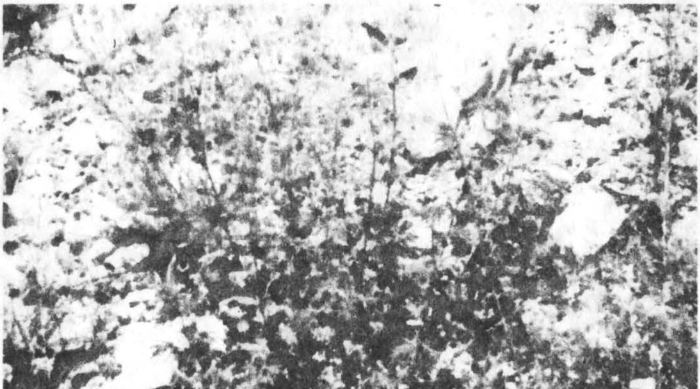

Fig. 16 *Saponaria glutinosa* (Valea Dunării-aval de Iuţi)

- R. Plante rare: *Aegilops triuncialis, Anacamptis pyramidalis, Anthericum liliago, Cephalanthera rubra, Dianthus x vârciorovensis, Ophrys apifera, Pinus nigra* ssp. *pallasiana* var. *banatica, Polygala supina* ssp. *hospita, Stipa bromoides*.

https://biblioteca-digitala.ro

Fig. 17 *Pinus nigra* ssp. *pallasiana* var. *banatica* (Tricule)

În urma imersării Insulei Ada-Kaleh de către apele lacului de acumulare, au dispărut următoarele plante: *Antirrhinum majus, Astragalus austriacus, Balsamita major, Chaenomeles japonica, Euphorbia peplus, Geranium pratense, Helianthus tuberosus, Hemerocalis flava, Kochia prostrata, Maclura pomifera, Morus nigra, Parhenocissus inserta, Parthenocissus quinquefolia, Solidago canadensis, Stachys atherocalyx, Sternbergia lutea, Tetragonolobus maritimus* ssp. *siliquosus, Trigonella coerulea.*

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ

BOŞCAIU N., 1976: Vegetaţia potenţială şi importanţa sa pentru amenajările teritoriale şi reconstrucţia ecologică, *Ocrot. Nat. Med. Înconj.*, **20**(2): 99-104, Bucureşti.

BOŞCAIU N., COLDEA G., HOREANU C., 1994: Lista roşie a plantelor vasculare dispărute, periclitate, vulnerabile şi rare din flora României, *Ocrot. Nat. Med. Înconj.*, **38**(1): 45-56, Bucureşti.

BOTNARIUC N., TONIUC N., 1986: Parcurile naţionale în concepţia strategiei mondiale a conservării naturii, *Ocrot. Nat. Med. Înconj.*, **30**(2): 85-89, Bucureşti.

DIHORU G., DIHORU A., 1994: Plante rare, periclitate şi endemice în flora României-Lista roşie, *Acta Bot. Horti Buc. (1993-1994)*: 173-197, Bucureşti.

MATACĂ SORINA, 2002: Lista roşie a plantelor vasculare dispărute, periclitate, vulnerabile şi rare din flora Parcului Natural Porţile de Fier, *Oltenia, St. şi Comunic., Şt. Naturii*, XVIII: 103-108, Craiova.

MATACĂ SORINA ŞTEFANIA, 2003: *Parcul Natural Porţile de Fier. Floră, vegetaţie şi protecţia naturii*, Teză de doctorat.

RECLUS E., 1876: *Nouvelle Géographie Universelle. La Terre et les hommes*, Vol. I, L'Europe Méridionale, Paris, Librairie Hachette et Cie.

RECLUS E, 1878: *Nouvelle Géographie Universelle. La Terre et les hommes*, Vol. III, L'Europe Centrale, Paris, Librairie Hachette et Cie.

STAJIĆ S., 1969: Parcuri naţionale şi turism, *Ocrot. Nat.*, **13**(2): 149-154, Bucureşti.

TONIUC N., BOŞCAIU N., 1991: Convenţia pentru protecţia patrimoniului mondial, cultural şi natural, *Ocrot. Nat. Med. Înconj.*, **35**(1-2): 59-60, Bucureşti.

https://biblioteca-digitala.ro

PERSPECTIVELE COLABORĂRII INTERNAŢIONALE PRIN CONSTITUIREA UNEI ZONE TRANSFRONTALIERE PORŢILE DE FIER

Sorina Ştefania Matacă

THE INTERNATIONAL COLLABORATION' PERSPECTIVES ACROSS THE ESTABLISHMENT OF THE IRON GATES' TRANSBORDER ZONE

Abstract

With a view to elaborate a base of dates for the ecological management in Iron Gates Natural Park, for each syntaxon we are specified the CORINE code and, if possible, the EMERALD code.

Constituirea Parcului Natural Porţile de Fier ca arie protejată interstatală implică intensificarea măsurilor pentru protecţia naturii şi realizarea unui program unitar menit să integreze activităţile de protecţie la scara întregului continent european. Acest demers necesită elaborarea unui program unitar o dată cu obţinerea unor informaţii pertinente privitoare la caracteristicile ecosistemelor naturale şi seminaturale de pe teritoriul Parcului Natural Porţile de Fier. Aceste informaţii necesită raportarea lor la standardele stabilite de Comunitatea Europeană. În vederea acestui obiectiv, am raportat ansamblul asociaţiilor identificate la Nomenclatorul biotopilor stabilit de Comunitatea Europeană în cadrul programului CORINE.

Conceptul biotopilor a fost exprimat în cadrul acestui program prin termenul de „situri", care a fost definit ca o „arie terestră sau acvatică, de extinderi variabile, care formează o unitate ecologică de importanţă pentru conservarea naturii în cadrul Comunităţii Europene, indiferent de împrejurarea dacă această arie e formal protejată prin dispoziţii legislative" (ap. Mihaela Sămărghiţan, 2001).

Siturile care necesită protecţie la nivelul Comunităţii Europene sunt caracterizate prin prezenţa unor specii de plante şi animale periclitate şi de asemenea, prin prezenţa unui habitat sensibil la diverse impacte. La rândul său, clasificarea habitatelor în cadrul proiectului CORINE se bazează pe sistemul sintaxonomic al fitosociologiei central-europene.

În etapa în care s-a elaborat programul CORINE, ţările din Europa Centrală şi răsăriteană încă nu au colaborat cu organele Consiliului Europei. În ultimul deceniu, activităţile programului CORINE s-au putut extinde şi asupra teritoriilor unor ţări din Europa Centrală şi Estică.

Adaptarea programului CORINE la particularităţile biogeografice şi ecologice ale întregului continent se realizează în cadrul programului EMERALD, care constituie o extindere a programelor CORINE şi NATURA 2000.

În vederea elaborării unei baze de date pentru gestiunea Parcului Natural Porţile de Fier, în cadrul fiecărui sintaxon s-a precizat codul CORINE şi în măsura disponibilităţii şi codul EMERALD. În versiunea din 1995 a

https://biblioteca-digitala.ro

codului CORINE s-a stabilit o clasificare a habitatelor palearctice (Pal. Class.).

Pentru stabilirea codurilor CORINE ale asociațiilor vegetale din teritoriul Parcului Natural Porțile de Fier, ne-am servit de Manualul CORINE, difuzat de Comitetul Uniunii Europene, de Cartea Roşie a asociațiilor de plante din Ungaria publicată de A. Borhidi şi A. Sánta (1999), ca şi de Monografia *„Flora şi vegetația Văii Gurghiului"*, elaborată de Mihaela Sămărghițan (2001).

LEMNETEA de Bolós et Masclans 1955
COD CORINE (PAL. CLASS.): 22.411, 22.412, 22.415
COD EMERALD: 22.41
COD NATURA 2000: 3150

LEMNETALIA de Bolós et Masclans 1955
COD CORINE (PAL. CLASS.): 22.411, 22.412, 22.413

LEMNION MINORIS de Bolós et Masclans 1955
COD CORINE (PAL. CLASS.): 22.41

Lemnetum minoris Oberd. ex T. Müller et Görs 1960
COD CORINE (PAL. CLASS.): 22.411

Lemno-Spirodeletum polyrhizae Koch 1954
COD CORINE (PAL. CLASS.): 22.411

HYDROCHARITETALIA Rübel 1933
COD CORINE (PAL. CLASS.): 22.412

HYDROCHARITION Rübel 1933
COD CORINE (PAL. CLASS.): 22.412

Hydrocharitetum morsus-ranae van Langendonck 1935
COD CORINE (PAL. CLASS.): 22.412

Ceratophylletum demersi Hild 1956
COD CORINE (PAL. CLASS.): 22.412

Salvinio-Spirodeletum Slavnić 1956
COD CORINE (PAL. CLASS.): 2.411

POTAMETEA R. Tx. ex Preising 1942
COD CORINE (PAL. CLASS.): 22.42
COD EMERALD: 22.43
COD NATURA 2000: 3150

POTAMETALIA Koch 1926
COD CORINE (PAL. CLASS.): 22.421

POTAMION PECTINATI (Koch 1926) Görs 1977
COD CORINE (PAL. CLASS.): 22.421

Potamogetonetum nodosi (Soó 1960) Segal 1964
COD CORINE (PAL. CLASS.): 22.421

NYMPHAEION Soó 1964
COD CORINE (PAL. CLASS.): 22.413, 22.4314

Polygono-Potametum natantis Soó 1927
COD CORINE (PAL. CLASS.): 22.4315

https://biblioteca-digitala.ro

Trapetum natantis Kárpati 1963
COD CORINE (PAL. CLASS.): 22.4312

PHRAGMITI-MAGNOCARICETEA Klika in Klika et Novák 1941
COD CORINE (PAL. CLASS.): 53
COD EMERALD: 53

PHRAGMITETALIA Koch 1926
COD CORINE (PAL. CLASS.): 53.1

PHRAGMITION COMMUNIS Koch 1926
COD CORINE (PAL. CLASS.): 53.11

Phragmitetum vulgaris Soó 1927
COD CORINE (PAL. CLASS.): 53.112, 53.111

Typhetum angustifoliae Pignatti 1953
COD CORINE (PAL. CLASS.): 53.132

Typhetum latifoliae Lang 1973
COD CORINE (PAL. CLASS.): 53.131

Glycerietum aquaticae Hueck 1931
COD CORINE (PAL. CLASS.): 53.151

ASPLENIETEA TRICHOMANIS (Br.-Bl. in Meier et Br.-Bl. 1934) Oberd. 1977
COD CORINE (PAL. CLASS.): 62.4

POTENTILLETALIA CAULESCENTIS Br.-Bl. in Br.-Bl. et Jenny 1926
COD CORINE (PAL. CLASS.): 34.52

POTENTILLION CAULESCENTIS Br.-Bl. in Br.-Bl. et Jenny 1926
COD CORINE (PAL. CLASS.): 34.52

Drabo lasiocarpae-Ceterachetum officinarum Peia 1978 (*Asplenio-Ceterachetum* auct. rom. non Vives 1964)
COD CORINE (PAL. CLASS.): 34.352

MOEHRINGION MUSCOSAE Horv. et H-ič in Horv. 1962
COD CORINE (PAL. CLASS.): -

Campanuletum crassipedis Borza (1931) 1936
COD CORINE (PAL. CLASS.): -

THLASPIETEA ROTUNDIFOLII Br.-Bl. 1948
COD CORINE (PAL. CLASS.): -

GALIO-PARIETARIETALIA OFFICINALIS Gergely et al. 1966
COD CORINE (PAL. CLASS.): -

STIPION CALAMAGROSTIS Jenny-Lips ex Br.-Bl. et al. 1952
COD CORINE (PAL. CLASS.): -

Parietarietum officinalis **Csűrös1958**
COD CORINE (PAL. CLASS.): -

Parietario-Geranietum lucidi Gergely et al. 1966

https://biblioteca-digitala.ro

COD CORINE (PAL. CLASS.): -
Lamio bithynici-Parietarietum officinalis ass. nova
COD CORINE (PAL. CLASS.): -
Galietum erecti Pop et Hodişan 1964
COD CORINE (PAL. CLASS.): -
PELTARION ALLIACEAE H-ič (1956) 1958
COD CORINE (PAL. CLASS.): -
Geranietum macrorrhizi Boşcaiu 1971
COD CORINE (PAL. CLASS.): -

FESTUCO-BROMETEA Br.-Bl. et R. Tx. ex Klika et Hadač 1944
COD CORINE (PAL. CLASS.): 34.9
COD EMERALD: 34.3
COD NATURA 2000: 6210
FESTUCETALIA VALESIACAE Br.-Bl. et R. Tx. ex Br.-Bl. 1949
COD CORINE (PAL. CLASS.): 34.31
COD NATURA 2000: 6240
FESTUCION VALESIACAE Klika 1931
COD CORINE (PAL. CLASS.): 34.312
Stachyo nitens-Cachrysetum ferulaceae Sanda et Popescu 1999
COD CORINE (PAL. CLASS.): 34.312
STIPO PULCHERRIMAE-FESTUCETALIA PALLENTIS Pop 1968
COD CORINE (PAL. CLASS.): 34.35
SESLERIO-FESTUCION PALLENTIS Klika 1931
COD CORINE (PAL. CLASS.): -
Melico-Phleetum montani Boşcaiu et al. 1966
COD CORINE (PAL. CLASS.): 34.31
Convolvulo cantabricae-Stipetum eriocaulis ass. nova
COD CORINE (PAL. CLASS.): 34.353
BRACHYPODIO-CHRYSOPOGONETALIA (Horvatič 1958) Boşcaiu 1972
COD CORINE (PAL. CLASS.): 34.35
DANTHONIO-BRACHYPODION Boşcaiu 1972
COD CORINE (PAL. CLASS.): 34.312
Danthonio-Chrysopogonetum grylli Boşcaiu (1970) 1972
COD CORINE (PAL. CLASS.): 34.311

KOELERIO-CORYNEPHORETEA Klika in Klika et Novák 1941
COD CORINE (PAL. CLASS.): -
ALYSSO-SEDETALIA Moravec 1967
COD CORINE (PAL. CLASS.): 34.112
ALYSSO ALYSSOIDIS-SEDION ALBI Oberd. et T. Müller in T. Müller 1961

https://biblioteca-digitala.ro

COD CORINE (PAL. CLASS.): 34.112

Alysso petraei-Sedetum hispanici Schneider-Binder et al. 1971
COD CORINE (PAL. CLASS.): 34.112

Saponario glutinosae-Convolvuletum cantabricae ass. nova
COD CORINE (PAL. CLASS.): 34.112

Convolvulo cantabricae-Dasypyretum villosae ass. nova
COD CORINE (PAL. CLASS.): 34.112

SESLERIETEA ALBICANTIS Oberd. 1978 corr. Oberd. 1990
COD CORINE (PAL. CLASS.): -

SESLERIETALIA COERULEAE Br.-Bl. in Br.-Bl. et Jenny 1926
COD CORINE (PAL. CLASS.): -

SESLERION RIGIDAE Zólyomi 1939
COD CORINE (PAL. CLASS.): -

Campanulo crassipedis-Seslerietum filifoliae Domin 1932
COD CORINE (PAL. CLASS.): -

Jurineo glycacanthae-Cephalarietum laevigatae ass. nova
COD CORINE (PAL. CLASS.): -

CALLUNO-ULICETEA Br.-Bl. et R. Tx. ex Klika et Hadač 1944
COD CORINE (PAL. CLASS.): 31.2

VACCINIO-GENISTETALIA Schubert 1960
COD CORINE (PAL. CLASS.): 31.22

GENISTION PILOSAE Duvigneaud 1942
COD CORINE (PAL. CLASS.): 31.22

Vaccinio myrtilli-Callunetum Büker 1942 nom. inv.
COD CORINE (PAL. CLASS.): 31.22

GALIO-URTICETEA Passarge ex Kopecký 1969
COD CORINE (PAL. CLASS.): -

CONVOLVULETALIA SEPIUM R. Tx. 1950 em. Mucina 1993
COD CORINE (PAL. CLASS.): -

PETASITION OFFICINALIS Sillinger 1933
COD CORINE (PAL. CLASS.): -

Telekio-Petasitetum hybridi (Morariu 1967) Resm. et Rațiu 1974
COD CORINE (PAL. CLASS.): -

ALNETEA GLUTINOSAE Br.-Bl. et R. Tx. ex Westhoff et al. 1946
COD CORINE (PAL. CLASS.): 44.9
COD EMERALD: 44.9

https://biblioteca-digitala.ro

SALICETALIA AURITAE Doing 1962
COD CORINE (PAL. CLASS.): 44.92
SALICION CINEREAE T. Müller et Görs 1958
COD CORINE (PAL. CLASS.): 44.92
Frangulo-Salicetum cinereae Malc. 1929
COD CORINE (PAL. CLASS.): 44.92

QUERCO-FAGETEA Br.-Bl. et Vlieger in Vlieger 1937
COD CORINE (PAL. CLASS.): 41
FAGETALIA SYLVATICAE Pawlowski in Pawlowski et al. 1928
COD CORINE (PAL. CLASS.): 41
ALNO-ULMION Br.-Bl. et R. Tx. ex Tchou 1948 em. T. Müller et Görs 1958
COD CORINE (PAL. CLASS.):44.3
COD EMERALD: 44.3
COD NATURA 2000: 91EO
Telekio speciosae-Alnetum incanae Coldea (1986) 1990
COD CORINE (PAL. CLASS.): 44.32
alnetosum glutinosae Oroian 1998
COD CORINE (PAL. CLASS.): -
Stellario nemorum-Alnetum glutinosae (Kästner 1938) Lohmeyer 1957
COD CORINE (PAL. CLASS.): 44.323
SYMPHYTO-FAGION Vida 1959
COD CORINE (PAL. CLASS.): 41.31
COD EMERALD: 41.1
LATHYRO HALLERSTEINII-CARPINENION (Boşcaiu 1979) Boşcaiu et al. 1982
COD CORINE (PAL. CLASS.): 41.2
COD EMERALD: 41.2
COD NATURA 2000: 9170
Carpino-Fagetum Paucă 1941
COD CORINE (PAL. CLASS.): 41.2
MOEHRINGIO MUSCOSAE-ACERENION Boşcaiu et al. 1982
COD CORINE (PAL. CLASS.): -
Phyllitidi-Fagetum Vida (1959) 1963
COD CORINE (PAL. CLASS.): 41.4

QUERCETEA PUBESCENTI-PETRAEAE (Oberd. 1948,1957) Jakucs 1961
COD CORINE (PAL. CLASS.): 41.7
ORNO-COTINETALIA Jakucs 1961
COD CORINE (PAL. CLASS.): 41.73
QUERCION FARNETTO Horvat 1954
COD CORINE (PAL. CLASS.): 41.8

https://biblioteca-digitala.ro

Quercetum farnetto-cerris Georgescu 1945, Rudski 1949
COD CORINE (PAL. CLASS.): 41.7
Tilio argenteae-Quercetum petraeae-cerris Soó 1957
COD CORINE (PAL. CLASS.): 41.46

SYRINGO-CARPINION ORIENTALIS Jakucs 1959
COD CORINE (PAL. CLASS.): 41.73
Acantho longifolii-Quercetum pubescentis Jakucs et Fekete 1958
COD CORINE (PAL. CLASS.): 41.73
Echinopo banatici-Quercetum pubescentis Boşcaiu et al. 1971
COD CORINE (PAL. CLASS.): 41.73
Syringo-Carpinetum orientalis Jakucs 1959
COD CORINE (PAL. CLASS.): 41.73
Cotino-Carpinetum orientalis Csűrös et al. 1968
COD CORINE (PAL. CLASS.): 41.73
Stipo aristellae-Carpinetum orientalis Ştefureac et Popescu 1978
COD CORINE (PAL. CLASS.): 41.73
Carpino orientalis-Quercetum cerris Oberd. 1948
COD CORINE (PAL. CLASS.): 41.73
Pinetum pallasianae auct. rom.
COD CORINE (PAL. CLASS.): 41.7
COD EMERALD: 42.66

ACERI TATARICO-QUERCION Zólyomi et Jakucs 1957
COD CORINE (PAL. CLASS.): 41.7
Ceraso mahaleb-Quercetum pubescentis Jakucs et Fekete 1957 in Zólyomi 1958
COD CORINE (PAL. CLASS.): 41.73742

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ

BORHIDI A., SÁNTA A., 1999: *Vörös Könyo Magyarország növenytársulásairól*, Vol. 1-2, Természet BÚVÁR Alapitvány Kiadó, Budapest.

SĂMĂRGHIŢAN MIHAELA, 2001: *Flora şi vegetaţia Văii Gurghiului*, Teză de doctorat.

***** 2000:** *Convention on the Conservation of European wildlife and natural habitats. Building up the Emerald Network: a guide for Emerald Network country team leaders*, Strasbourg.

***** 1991:** *CORINE biotopes manual. Check-list of threatenead plants. Data specifications*. Part 1, Luxembourg.

***** 1993:** *Legea nr. 13/1993-pentru aderarea României la Convenţia privind conservarea vieţii sălbatice şi a habitatelor naturale din Europa, adoptată la Berna la 19 septembrie 1972*, p. 1-2.

***** 1999:** *Manuel d'interprétation des habitats de l'Union Européenne*, Strasbourg.

https://biblioteca-digitala.ro

CONTRIBUŢII LA CUNOAŞTEREA AVIFAUNEI PARCULUI NATURAL PORŢILE DE FIER

Gabriel Chişamera

Parcul Natural Porţile de Fier se întinde peste jumătatea sudică a Munţilor Locvei, sudul Munţilor Almăjului, extremitatea sud-vestică a Munţilor Mehedinţi şi extremitatea vestică a Podişului Mehedinţi, poziţie geografică ce a permis dezvoltarea unor tipuri de ecosisteme de un deosebit interes stiinţific.

Construcţia Complexului Hidroenergetic şi de Navigaţie Portile de Fier a condus la formarea unui lac de acumulare care a produs modificări substanţiale în ceea ce priveşte viteza de curgere a apelor Dunării precum şi procesele de transport de aluviuni şi sedimentare. Aceste modificări s-au răsfrînt şi asupra păsărilor din zonă prin diminuarea suprafeţelor unor ostroave de pe Dunăre (Ostrovul Calinovăţ, Ostrovul Moldova Veche) şi prin apariţia unor suprafeţe noi inundate. Acestea oferă condiţii bune de hrană pentru numeroase specii acvatice (Ciconiiforme; Anseriforme; Charadriiforme etc).

Zonele cu diversitatea specifică cea mai ridicată sînt reprezentate în special de ostroave şi gurile de vărsare ale rîurilor, unde datorită terenurilor mlăştinoase şi datorită regimului de frontieră impactul antropic este mai redus.

Avifauna zonei a fost cercetată în decursul timpului de numeroşi ornitologi, dar primul care aduce date semnificative este Robert Ritter von Dombrowski, care, în lucrarea sa *Die Vogelwelt Rumänien's* apărută în anul 1912, citează numeroase specii din zona Defileului Dunării. Traducerea în limba romană şi completarea acestei lucrări în anii 1945, 1954, 1955 de către Dionisie Linţia aduce de asemenea contribuţii extrem de valoroase la cunoasterea păsărilor din zonă. O lucrare cu referire strictă la avifauna Parcului Natural Porţile de Fier este publicată în anul 1975 de NADRA E. şi TĂLPEANU M. [22], în cadrul Grupului de Cercetări Complexe Porţile de Fier. Alte lucrări mai recente au fost publicate de către: MUNTEANU D. 1983; RADU D. 1991; TĂLPEANU M.; KISS A. 1982, 1996, 1998, 1999 etc.

Material şi metodă: Deplasările în teren au fost efectuate în anii 2001 şi 2002 în cadrul proiecului *Life00/NAT/RO/7171, Parcul Natural Porţile de Fier, Conservarea şi Managementul Habitatelor,* deplasări ce au avut ca scop inventarierea speciilor de păsări din arealul parcului. Perioadele de observaţie au fost: 25-26 noiembrie 2001; 12-15 februarie 2002; 20-23 aprilie 2002; 20-27 septembrie 2002; 23-26 decembrie 2002.

Conspectul sistematic al avifaunei a fost realizat pe baza cercetărilor personale de teren efectuate între anii 2001 şi 2003, precum şi a datelor din literatură şi a informaţiilor obţinute de la personalul silvic din zonă (Ocolul Silvic Moldova Nouă). Au fost incluse şi speciile reprezentate în colecţiile diferitelor muzee de ştiinţele naturii prin exemplare colectate în arealul Parcului Natural Porţile de Fier. La fiecare specie au fost trecute următoarele

https://biblioteca-digitala.ro

date: denumirea ştiinţifică, categoria fenologică, originea geografică (după Stegmann), semnalările din literatură şi observaţiile personale.

CONSPECTUL SISTEMATIC AL AVIFAUNEI PARCULUI NATURAL PORŢILE DE FIER

ORD. GAVIIFORMES

FAM. GAVIIDAE:

•***Gavia arctica*** (L.) 1758 Cufundar polar; (OI);[S]; Lit:[2]; [22]; [20];

ORD. PELECANIFORMES

FAM. PHALACROCORACIDAE:

•***Phalacrocorax carbo sinensis*** (Blumenbach) 1798 (OV);[Tp]; Lit:[22]; Obs. p.: 13.02.2002 M. N., O.M.V. (in zbor stoluri de 5-12 exemplare; in total ~ 20 ex.); 13.02.2002 Baziaş; 15.02.2002 Pescari; 21.04.2002 O.M.V. (in zbor stoluri de 5-7 exemplare; ~ 30 ex. staţionând pe cioate de salcie); •***Phalacrocorax pygmaeus*** (Pall.)1773 (OV);[M]; Lit: nesemnalată; Obs. p.: 13.02.2002 M. N., O.M.V. (aproximativ 30 exemplare dispersate in lungul malului, stationind pe cioatele de salcie); 13.02.2002 Baziaş; 15.02.2002 Pescari; 21.04.2002 O.M.V. (aproximativ 20 exemplare dispersate pe cioatele de pe mal)

FAM. PELECANIDAE

•***Pelecanus onocrotalus*** (O.V.-M.P.);[Mo]; Lit: nesemnalată; Obs. p: ian 2003 O.M.V. 1 ex. (in verbis F.D.)

ORD. PODICIPEDIFORMES

FAM. PODICIPEDIDAE:

•***Tachybaptus ruficollis*** (Pall.) 1764 (OV);[E];Lit:[22]; Obs. p.: 21.04.2002 O.M.V.; •***Podiceps nigricollis*** C.L.Brehm (MP);[E]; Obs. p.: ian 2003 O.M.V. (in verbis F.D.) •***Podiceps cristatus*** (L.) 1758; (OV);[Tp]; Lit:[22]; [20]; Obs. p.: 21.04.2002 O.M.V.;

ORD. CICONIIFORMES

FAM. ARDEIDAE:

•***Ixobrychus minutus*** (L.) 1766 (OV);[E]; Lit:[22]; [20]; Obs. p.: 21.04.2002 O.M.V.; •***Ardea cinerea*** (L.) 1758 (OV);[Tp]; Lit: [2]; [22]; Obs. p.: 21.04.2002 O.M.V. (8 exemplare adulte); •***Ardea purpurea*** (L.) 1766 (OV);[M]; Lit:[22]; [20]; Obs. p.: 21.04.2002 O.M.V. (1 ex. ad.); •***Nycticorax nictycorax*** (L.) 1758; (OV);[M]; Lit:[22]; [20]; Obs. p.: 21.04.2002 O.M.V.; •***Ardeola ralloides*** (Scopp.) 1769; (OV);[M]; Lit:[22]; •***Casmerodius albus*** (L.) 1758 (OV);[Ch]; Lit:[22]; Obs. p.: 13.02.2002 M. N., O.M.V.; 13.02.2002 Baziaş; 21.04.2002 O.M.V. (5 exemplare ad.); •***Egretta garzetta*** (L.) 1766; (OV);[M]; Lit:[22]; Obs. p.: 13.02.2002 M. N., O.M.V.; 21.04.2002 O.M.V. (4 exemplare); •***Botaurus stellaris*** (L.) 1758; (OV);[Mo]; Lit: [2].

FAM. TRESKIORNITIDAE

•***Platalea leucorodia*** L. 1758; (P);[E]; Lit: nesemnalată; Obs. p.: 23.09.2002 12 ex. O.M.V.

https://biblioteca-digitala.ro

FAM. CICONIIDAE:

•*Ciconia nigra* (L.) 1758; (OV);[E]; Lit: Nesemnalată; Obs. p.: aug. 2002 Dubova (in verbis L.R.); •*Ciconia ciconia* (L.) 1758; (OV);[E]; Lit:[22]; Obs. p.: 20.04.2002 Ieşelniţa;

ORD. ANSERIFORMES

FAM. ANATIDAE:

•*Cygnus olor* (Gm.) 1789 (OV);[E]; Lit: nesemnalată; Obs. p.: 13.02.2002 M. N., O.M.V. (1 exemplar juvenil); •*Cygnus cygnus* (L.) 1758; (OI);[S]; Lit: nesemnalată; Obs. p.: 13.02.2002 M. N., O.M.V. (4 ex. pe Dunăre); 13.02.2002 Divici (20 exemplare pe Dunăre); •*Anser anser* (Swinhoe) 1871 (OV);[Mo]; Lit: nesemnalată; Obs. p.: ian 2003 O.M.V. 1 ex. (in verbis F.D.); •*Anser fabalis* (Lath.) 1787; (OI);[A]; Lit: nesemnalată; Obs. p.: 13.02.2002 M. N., O.M.V. (1ex.); •*Anser albifrons* (Scop.) 1769; (OI);[A]; Lit:[22]; Obs. p.: 13.02.2002 M. N., O.M.V. (1ex.) •*Branta ruficollis* (Pall.) 1769 (Acc.);[A]; Lit: nesemnalată; Obs. p.: ian 2003 O.M.V. 1 ex. (in verbis F.D.) •*Tadorna tadorna* (L.) 1758 (O.I.);[Mo]; Lit: nesemnalată; Obs. p.: 25.12.2002, 5 ex. Pescari •*Anas plathyrhynchos* (L.) 1758; (S);[Tp]; Lit: [2]; [22]; Obs. p.: 13.02.2002 M. N., O.M.V. (♂;♀ ~200 exemplare pe Dunăre si in ostrov); 13.02.2002 Divici; 13.02.2002 Poj.; 21.04.2002 O.M.V.; •*Anas querquedula* (L.) 1758; (OV);[Tp]; Lit:[22]; [20]; Obs. p.: 21.04.2002 O.M.V.; •*Anas strepera* (L.) 1758 (OV);[Tp]; Lit: nesemnalată; Obs. p.: 21.04.2002 O.M.V.; •*Anas clypeata* (L.) 1758 (OV);[Tp]; Lit: nesemnalată; Obs. p.: ian 2003 Baziaş (in verbis F.D.)•*Anas crecca* (L.) 1758; (OI);[Tp]; Lit:[22]; Obs. p.: 13.02.2002 M. N., O.M.V. (3-4 perechi in zbor); 21.04.2002 O.M.V.; •*Anas penelope* (L.) 1758; (OI);[S]; Lit: nesemnalată; Obs. p.: ian 2003 M.N. (in verbis F.D.); •*Anas acuta* (L.) 1758; (OI);[S]; Lit: nesemnalată; Obs. p.: ian 2003 (in verbis F.D.); •*Aythya ferina* (L.) 1758; (S);[E];Lit: nesemnalată; Obs. p.: 13.02.2002 M. N., O.M.V. (5 exemplare pe Dunăre); 13.02.2002 Poj.; 21.04.2002 O.M.V.; •*Aythya nyroca* (Guldenst.) 1770; (OV);[E]; Lit: nesemnalată; Obs. p.: 13.02.2002 M. N., O.M.V. (♂♀ 8 exemplare); 21.04.2002 O.M.V.; •*Aythya fuligula* (L.) 1758; (OI);[S]; Lit:[22]; •*Bucephala clangula* (L.) 1758; (OI);[S]; Lit: nesemnalată; Obs. p.:26.11.2001, 9 ex. Pescari; •*Mergus albellus* L. 1758; (OI);[S]; Lit:[22].

ORD. GALLIFORMES

FAM. PHASIANIDAE:

•*Perdix perdix* (L.) 1758; (S);[E]; Lit:[22]; Obs. p.: 13.02.2002 M. N.; •*Alectoris gareca* (Meisn.) 1804 (S);[Mo]; Lit:[22]; [19]; [20]; [11]; •*Coturnix coturnix* (L.) 1758; (OV);[E]; Lit:[22]; [20]; •*Phasianus colchicus* (L.) 1758; (S);[Ch]; Lit: nesemnalată; Obs. p.: M.N. (in verbis F.D.) •*Tetrastes bonasia* (C.L.Brehm) 1831 ; (S);[S]; Lit:[22]; [19]; [20].

ORD. GRUIFORMES

FAM. RALLIDAE:

•*Rallus aquaticus* (L.) 1758; (OV);[E]; Lit:[22]; [20]; Obs. p.: 21.04.2002 O.M.V.; •*Crex crex* (L.) 1758 (OV);[E]; Lit:[22]; [20]; •*Gallinula chloropus* (L.) 1758; (OV);[E]; Lit:[22]; Obs. p.: 21.04.2002 O.M.V.; •*Fulica atra* (L.)

https://biblioteca-digitala.ro

1758; (S);[Tp]; Lit:[22]; Obs. p.: 13.02.2002 M. N., O.M.V. (23 exemplare in ostrov si peste 150 ex. pe Dunăre); 21.04.2002 O.M.V.;

FAM. GRUIDAE:

•***Grus grus*** (L.) 1758 ; (P);[E]; Lit:[22].

FAM. OTIDAE:

•***Otis tarda*** L. 1758 (S);[Mo]; Lit:[20]; [22].

Ord. Falconiformes

FAM. ACCIPITRIDAE:

•***Aquila chrysaetos*** (L.) 1758 (S);[Tp]; Lit:[22]; [20]; [11]. •***Aquila clanga*** Pall. 1811; (P);[E]; Lit: nesemnalată; Obs. p.: 14.02.2002 Sf. Elena; •***Aquila heliaca*** Savigny 1809; (P);[E]; Lit:[22]; [20]; [11]. •***Aquila pomarina*** C. L. Brehm 1831; (OV);[E]; Lit:[22]; [19]; [20]; Obs. p.: 12.02.2002 M. N., Valea Mare(2 exemplare adulte ♂♀ si 1 juvenil in zona Cornetul Dracului); 13.02.2002 Baziaş; 14.02.2002 Sf. Elena (3 perechi, o pereche spre platoul Sf. Elena; o pereche spre releul Tv. de pe 'Cornet', o pereche spre exploatările de Cu de lângă M. N.); 20.04.2002 Orşova (2 ex. adulte ♂♀); 21.04.2002 Cozla UP8 (două cuiburi instalate in *Fagus sp*. La înălţimi de 15-20 m faţă de sol); •***Neophron percnopterus*** (L.) 1758 (OV);[M]; Lit:[20]; [22]; [19]; [11]. •***Hieraetus pennatus*** (Gmel.) 1788 (OV);[E]; Lit:[22]; [20]. •***Milvus migrans*** (Bodd.) 1783 (OV);[E]; In lit.[22]; [20]. •***Milvus milvus*** (L.) 1758 ; (P);[E]; Lit:[20]; [22]. •***Accipiter gentilis*** (L.) 1758; (S);[Tp]; Lit:[22]; [20]; Obs. p.: 12.02.2002 M. N., Valea Mare(1ex. ♀); 20.04.2002 Ieşelniţa; 21.04.2002 Cozla UP8; •***Accipiter nisus*** (L.) 1758; (OI);[Tp]; Lit: [2]; [22]; [20]. •***Haliaeetus albicilla*** (L.) 1758; (Acc.); [Tp]; Lit: [2]. •***Pernis apivorus*** (L.) 1758 (OV);[E]; Lit:[22]; [20]. •***Circaetus gallicus*** (Gmel.) 1788 (OV);[E]; Lit:[22]; [20]; Obs. p.: 20.04.2002 Orşova; •***Circus macrourus*** (Gmel.) 1771 (OV);[Mo]; Lit:[22]; [20]; •***Circus aeruginosus*** (L.) 1758; (OV);[Mo]; Lit:[22]; Obs. p. 22.04.2002 O.M.V.; 23.09.2002 1 ex. O.M.V.; •***Buteo buteo*** (L.) 1758; (S);[Tp]; Lit: [2]; [20]; [22]; Obs. p.: 13.02.2002 Poj.; 20.04.2002 Orşova; 20.04.2002 Ieşelniţa; 20.04.2002 Cozla; 21.04.2002 Cozla UP8; 21.04.2002 M. N. – iazuri decantare-;21.04.2002 O.M.V.; •***Buteo lagopus*** (Pont.) 1763; (OI);[A]; Lit:[22]; Obs. p.: 26.11.2001 Pojejena (2 ex.), Baziaş (1 ex.)

FAM. FALCONIDAE:

•***Falco tinunculus*** (L.) 1758; (OV);[Tp]; Lit:[22]; [20]; Obs. p.: 21.04.2002 Cozla UP8; 21.04.2002 O.M.V.; •***Falco subbuteo*** (L.) 1758; (OV);[Tp]; Lit:[22]; [20]; [11]; Obs. p.: 21.04.2002 O.M.V. (1 ex. ad. ♀,); •***Falco vespertinus*** (L.) 1766; (OV);[Mo]; Lit: nesemnalată; Obs. p.: 20.04.2002 Ieşelniţa 1 ex. ♂ •***Falco naumanni*** Fleicher 1818 ; (OV);[Mo]; Lit: [11]; [16]; [22]; [20]; [7]. •***Falco peregrinus*** Tunst. 1771; (P);[Tp]; Lit:[22]; [20]; •***Falco cherrug*** Kleischm. 1939; (P);[Mo]; Lit:[22]; [20]; [11].

ORD. CHARADRIIFORMES

FAM. LARIDAE:

•***Larus argenttatus cachinans*** (Pall.) 1811 (S);[Tp]; Lit: [2]; [22]; [20]; Obs. p.: 15.02.2002 Pescari; 21.04.2002 O.M.V.; •***Larus ridibundus*** (L.) 1758; (S);[Tp]; Lit: [2]; [22]; [20]; Obs. p.: 15.02.2002 Pescari; 21.04.2002 O.M.V.;

https://biblioteca-digitala.ro

•*Larus fuscus* (L.) 1758; (P);[A]; In lit.:[18]; •*Larus canus* (L.) 1758; (OI);[S]; Lit:[22]; [20].

FAM. STERNIDAE

•*Chlidonias niger* (L.) 1758; (OV);[E]; Lit:[22]; Obs. p.: 21.04.2002 O.M.V.; •*Sterna hirundo* (L.) 1758; (OV);[E]; Lit: nesemnalată; Obs. p.: 21.04.2002 O.M.V.; •*Chlidonias leucopterus* (Temm.) 1815 (OV);[E]; Lit:[22]; [20].

FAM. SCOLOPACIDAE:

•*Tringa totanus* (L.) 1758; (P);[Mo]; Lit:[22]; •*Tringa hypoleucos* L. 1758; (P);[A]; Lit:[22]; [20]; •*Tringa glareola* L. 1758; (P);[S]; Lit:[22]; [20]; •*Scolopax rusticola* L. 1758; (OV);[E]; Lit:[22]; Obs. p.: 12.02.2002 M. N., Valea Mare; •*Gallinago gallinago* (L.) 1758 (OV);[E]; Lit:[22]; [20]; Obs. p.: 12.02.2002 M. N., Valea Mare; •*Numenius arquata* (L.) 1758 (OV);[E]; Lit: nesemnalată; Obs. p.: 21.04.2002 O.M.V.; •*Numenius phaeopus* (L.) 1758 (P);[Tp]; Lit: [20]; [22]; •*Limosa limosa* (L.) 1758 (P);[Mo]; Lit: nesemnalată; Obs. p.: 22.09.2002 Baziaş 1 ex.

FAM. CHARADRIIDAE:

•*Charadrius dubius* Gmel. 1789; (OV);[Mo]; Lit:[22]; [20]; Obs. p.: 21.04.2002 O.M.V.; •*Vanellus vanellus* (L.) 1758; (OV);[Mo]; Lit:[22]; [20]; Obs. p.: 21.04.2002 O.M.V.;

FAM. BURHINIDAE:

•*Burhinius oedicnemus* (L.) 1758 (OV);[M]; Lit:[22]; [20].

FAM. RECURVIROSTRIDAE:

•*Recurvirostra avocetta* L. 1758 (OV);[Mo]; Lit: nesemnalată; Obs. p.: O.M.V. (in verbis F.D.) •*Himantopus himantopus* (L.) 1758 (OV);[Mo]; Lit: nesemnalată; Obs. p.: 21.04.2002 O.M.V.;

ORD. CUCULIFORMES

FAM. CUCULIDAE:

•*Cuculus canorus* (L.) 1758 (OV);[Tp]; Lit:[22]; Obs. p.: 20.04.2002 Orşova; 20.04.2002 Ieşelniţa; 20.04.2002 Cozla; 21.04.2002 Cozla UP8; 21.04.2002 M. N. – iazuri decantare-;21.04.2002 Sf. Elena;

ORD. COLUMBIFORMES

FAM. COLUMBIDAE:

•*Streptopelia decaocto* (Friv) 1838 (S);[M]; Lit: [2]; [22]; [19]; Obs. p.: 20.04.2002 Orşova; 20.04.2002 Ieşelniţa; 21.04.2002 M. N. – iazuri decantare-; •*Streptopelia turtur* (L.) 1758 (OV);[E]; Lit:[22]; [20]; •*Columba palumbus* L. 1758 (OV);[E]; Lit:[22]; [20]; •*Columba oenas* L. 1758 (OV);[E]; Lit:[22]; [20].

ORD. STRIGIFORMES

FAM. STRIGIDAE:

•*Strix aluco* L. 1758 (S);[E]; Lit: [2]; [22]; [20]; Obs. p.: 12.02.2002 M. N., Valea Mare(1 ex. mort); •*Strix uralensis* Pall. 1771 (S);[S]; Lit:[22]; [20]; [11]; Obs. p.: 12.02.2002 M. N., Valea Mare; •*Surnia ulula* (L.) 1758 (S);[S]; Lit:[22]; [11]; •*Asio otus* (L.) 1758 (S);[Tp]; Lit:[22]; •*Asio flammeus* (Pontopp.) 1763 (OI);[Tp]; Lit:[22]; •*Bubo bubo* (L.) 1758 (S);[Tp]; Lit:[11]. •*Galaucidium passerinum* (L.) 1758 (S);[S]; Lit: nesemnalată; Obs. p.: 15.02.2002, 1 ex. Pescari; •*Aegolius funereus* (Pontopp.) 1763 (S);[S];

https://biblioteca-digitala.ro

Lit:[22]; [11]; •***Athene noctua*** (Scop.) 1769 (S);[Mo]; Lit:[22]; [20]; Obs. p.: 15.02.2002 Berzeasca; •***Otus scops*** (L.) 1758 Ciuş (OV);[E]; Lit:[22]; [20]; [11].

FAM. TYTONIDAE:

•***Tyto alba guttata*** (C. L. Brehm) 1831 (S);[E]; Lit: [2]; [20]; [22].

ORD. CAPRIMULGIFORMES

FAM. CAPRIMULGIDAE:

•***Caprimulgus europaeus*** L. 1758 (OV);[E]; Lit:[22]; [20].

ORD. APODIFORMES

FAM. APODIDAE:

•***Apus apus*** (L.) 1758 (OV);[E]; Lit:[22]; Obs. p.: 21.04.2002 Sf. Elena; 21.04.2002 O.M.V.; •***Apus melba*** (L.) 1758 (OV);[M]; Lit:[22]; [19]; [32].

ORD. CORACIIFORMES

FAM. UPUPIDAE:

•***Upupa epops*** (L.) 1758 (OV);[E]; Lit:[22]; [19]; [20]; Obs. p.: 20.04.2002 Orşova; 20.04.2002 Ieşelniţa; 21.04.2002 Sf. Elena; 21.04.2002 O.M.V.;

FAM. CORACIIDAE:

•***Coracias garrulus*** (L.) 1758 (OV);[E]; Lit:[22].

FAM. MEROPIDAE:

•***Merops apiaster*** (L.) 1758 (OV);[M]; Lit:[22]; [20].

FAM. ALCEDINIDAE:

•***Alcedo atthis*** (L.) 1758 (S);[E]; Lit: [2]; [22];Obs. p.: 21.04.2002 O.M.V.;

ORD. PICIFORMES

FAM. PICIDAE:

•***Jynx torquila*** L. 1758 (OV);[Tp]; Lit:[22]; [19]; [20]. •***Picus viridis*** L. 1758 (S);[E]; Lit: [2]; [22]; [20]; Obs. p.: 12.02.2002 M. N., Valea Mare; 20.04.2002 Orşova; 20.04.2002 Ieşelniţa; 20.04.2002 Cozla; 21.04.2002 O.M.V.; •***Picus canus*** (Gmel) 1788 (S);[E]; Lit:[22]; [20]; Obs. p.: 20.04.2002 Ieşelniţa; •***Dryocopus martius*** (L.) 1758 (OI);[S]; Lit:[22]; [20]; [19]. •***Dendrocopos major*** (L.) 1758 (S);[Tp]; Lit: [2]; [22]; Obs. p.: 12.02.2002 M. N., Valea Mare; 20.04.2002 Orşova; 20.04.2002 Ieşelniţa; 20.04.2002 Cozla; 21.04.2002 M. N. – iazuri decantare-;21.04.2002 Sf. Elena; •***Dendrocopos leucotos*** (Bechst.) 1803 (S);[Tp]; Lit:[22]; [20]; •***Dendrocopos minor*** (C.L.Brehm) 1831 (S);[Tp]; Lit:[22]; [20]; Obs. p.: 20.04.2002 Orşova; •***Dendrocopos medius*** (L.) 1758 (S);[E]; Lit: [20]; Obs. p.: 13.02.2002 M. N; •***Dendrocopos syriacus balcanicus*** (Hempr. Et Ehrenb) 1833 (S);[M]; Lit: [2]; [22]; [19].

ORD. PASSERIFORMES

FAM. ALAUDIDAE:

•***Galerida cristata*** L. 1758 (S);[Mo]; Lit:[22]; Obs. p.: 12.02.2002 M. N., Valea Mare; 20.04.2002 Ieşelniţa; 21.04.2002 M. N. – iazuri decantare-;21.04.2002 Sf. Elena; 21.04.2002 O.M.V.; •***Alauda arvenis*** L. 1758 (OV);[Mo]; Lit:[22]; [19];; Obs. p.: 21.04.2002 M. N. – iazuri decantare-;21.04.2002 Sf. Elena; 21.04.2002 O.M.V.; •***Calandrella brachhydactyla*** (Leisl.) 1814 (OV);[Mo]; Lit:[22]; [20]; •***Lullula arborea*** (L.) 1758 (OV);[E]; Lit:[22]; [20]; Obs. p.: 21.04.2002 Cozla UP8;

https://biblioteca-digitala.ro

FAM. HIRUNDINIDAE:

•***Hirundo rustica*** (L.) 1758 (OV);[Tp]; Lit:[19]; Obs. p.: 21.04.2002 O.M.V.; •***Hirundo daurica rufula*** Temm. 1835 (OV);[M]; Lit: [19]; [31]; [32]; •***Riparia riparia*** (L.) 1758 (OV);[Tp]; Lit:[22]; [20]; Obs. p.: 21.04.2002 O.M.V. (3 colonii formate din peste 200 de cuiburi fiecare); •***Delichon urbica*** (L.) 1758 (OV);[Tp]; Lit:[22]; [19]; Obs. p.: 21.04.2002 O.M.V.; •***Ptynoprogene rupestris*** Scop. 1779 (OV);[Mo]; Lit:[22]; [19];

FAM. ORIOLIDAE:

•***Oriolus oriolus*** (L.) 1758 (OV);[E]; Lit:[22]; Obs. p.: 20.04.2002, Ieşelniţa.

FAM. CORVIDAE:

•***Pica pica*** (L.) 1758 (S);[E]; Lit:[22]; [19]; [20]; Obs. p.: 12.02.2002 M. N., Valea Mare; 15.02.2002 Berzeasca; 20.04.2002 Orşova; 20.04.2002 Ieşelniţa; 20.04.2002 Cozla; 21.04.2002 M. N. – iazuri decantare-;21.04.2002 O.M.V.; •***Garrulus glandarius*** (L.) 1758 (S);[E]; Lit: [2]; [22]; [19]; [20]; Obs. p.: 12.02.2002 M. N., Valea Mare; 15.02.2002 Berzeasca; 20.04.2002 Orşova; 20.04.2002 Ieşelniţa; 20.04.2002 Cozla; •***Corvus monedula*** (Vieil) 1817 (S);[E]; Lit: [2]; [22]; [20]; Obs. p.: 12.02.2002 M. N., Valea Mare; 15.02.2002 Berzeasca; 20.04.2002 Orşova; 20.04.2002 Ieşelniţa; 20.04.2002 Cozla; 21.04.2002 M. N. – iazuri decantare-;21.04.2002 O.M.V.; •***Corvus frugilegus*** (L.) 1758 (S);[E]; Lit: nesemnalată; Obs. p.: 12.02.2002 M. N., Valea Mare; 20.04.2002 Orşova; 20.04.2002 Ieşelniţa; 21.04.2002 M. N. – iazuri decantare-;21.04.2002 O.M.V.; •***Corvus corone cornix*** L. 1758 (S);[E]; Lit: [2]; [22]; [19]; [20]; Obs. p.: 12.02.2002 M. N., Valea Mare; 15.02.2002 Berzeasca; 20.04.2002 Orşova; 20.04.2002 Ieşelniţa; 21.04.2002 M. N. – iazuri decantare-;21.04.2002 O.M.V.; •***Corvus corax*** L. 1758 (S);[Tp]; Lit:[22]; [20]; Obs. p.: 12.02.2002 M. N., Valea Mare; 15.02.2002 Berzeasca; 20.04.2002 Orşova; 20.04.2002 Ieşelniţa; 20.04.2002 Cozla; 21.04.2002 Sf. Elena; 21.04.2002 O.M.V.;

FAM. TROGLODYTIDAE:

•***Troglodytes troglodytes*** (L.) 1758 (S);[E]; Lit: [2]; [22]; [19]; Obs. p.: Info. localnici

FAM. TURDIDAE:

•***Turdus merula*** (L.) 1758 (S);[E]; Lit: [2]; [22]; [19]; [20]; Obs. p.: 12.02.2002 M. N., Valea Mare; 14.02.2002 Sf. Elena; 20.04.2002 Orşova; 20.04.2002 Ieşelniţa; 21.04.2002 M. N. – iazuri decantare; •***Turdus torquatus*** (C.L.Brehm) 1831 (OV);[E]; Lit:[22]; [20]; •***Turdus viscivorus*** L. 1758 (OV);[E]; Lit:[22]; [20]; •***Turdus philomelos*** C.L.Brehm 1831 (OV);[E]; Lit:[22]; Obs. p.: 12.02.2002 M. N., Valea Mare; 14.02.2002 Sf. Elena; 20.04.2002 Orşova; 20.04.2002 Ieşelniţa; •***Turdus pilaris*** (L.) 1758 (OI);[S]; Lit:[22]; [20]; •***Turdus iliacus*** L. 1776 (P);[S]; Lit:[22]. •***Erithacus rubecula*** (L.) 1758 (OV);[E]; Lit: [2]; [22]; Obs. p.: 14.02.2002 Sf. Elena; •***Saxicola rubertra*** (L.) 1758 (OV);[E]; Lit:[22]; [20]. •***Saxicola torquata*** (L.) 1766 (OV);[Mo]; Lit:[22]; [20]; •***Phoenicurus phoenicurus*** (L.) 1758 (OV);[E]; Lit:[22]; Obs. p.: 21.04.2002 M. N. – iazuri decantare-;21.04.2002 Sf. Elena; •***Phoenicurus ochruros*** (Gmel.) 1789 (OV);[Mo]; Lit:[22]; [20]; [19]; •***Monticola saxatilis*** (L.) 1776 (OV);[Mo]; Lit:[22]; [19]; [20]; Obs. p.:

https://biblioteca-digitala.ro

23.04.2002 Sirinia; •*Luscinia megarhynchos* C.L.Brehm 1831 (OV);[E]; In lit. : [22]; [19]; [20]; Obs. p.: 21.04.2002 M. N. – iazuri decantare-;21.04.2002 Sf. Elena; •*Oenanthe oenanthe* (L.) 1758 (OV);[Tp]; Lit:[22]; [19]; [20]; Obs. p.: 21.04.2002 Sf. Elena; 21.04.2002 O.M.V.; •*Oenanthe pleschanca* (Lepechin). 1770 (OV);[Mo]; Lit: [11]. •*Oenanthe hispanica* (Guld.) 1775 (OV);[M]; Lit:[22]; [19]; [20].

FAM. SYLVIIDAE:

•*Acrocephalus arundinaceus* (L.) 1758 (OV);[E]; Lit:[22]; Obs. p.: 21.04.2002 M. N. – iazuri - ;21.04.2002 O.M.V.; •*Acrocephalus palustris* Bechst 1798 (OV);[E]; Lit:[22]; •*Locustella luscinioides* (Savi) 1824 (OV);[E]; Lit: nesemnalată; Obs. p.: 21.04.2002 O.M.V.; •*Hippolais icterina* (Vieil) 1817 (OV);[E]; Lit: [20]; Obs. p.: 21.04.2002 Cozla UP8; 21.04.2002 M. N. – iazuri decantare-;21.04.2002 Sf. Elena; •*Sylvia communis* Lath. 1787 (OV);[E]; Lit:[22]; •*Sylvia curruca* (L.) 1758 (OV);[E]; Lit:[22]; •*Sylvia atricapilla* (L.) 1758 (OV);[E]; Lit:[22]; [19]; Obs. p.: 21.04.2002 Çozla UP8; •*Sylvia nisoria* (Bechst.) 1795 (OV);[E]; Lit:[22];; Obs. p.: 21.04.2002 Cozla UP8;23.04.2002 Sirinia; •*Sylvia cantillans* Pall (OV);[M]; Lit:[19]; [32]; •*Phylloscopus collybita* (Vieil) 1817 (OV);[Tp]; Lit:[22]; [19]; [20]; •*Phylloscopus sibilatrix* (Bechst.) 1793 , (O.V.) [E]; Lit: [20];

FAM. PRUNELIDAE

•*Prunella modularis* (L.) 1758; (P.);[E]; Lit: [2].

FAM. MUSCICAPIDAE:

•*Ficedula hypoleuca* (Pall.) 1746 Lit:[22]. •*Ficedula albicollis* (Temm.) 1815 (OV);[E]; Lit:[22]; [20]. •*Muscicapa striata* (Pall.) 1746 (OV);[E]; Lit:[22]; [19].

FAM. REGULIDAE:

•*Regulus ignicapillus* (Temm.) 1820 (S);[E]; Lit:[22]. •*Regulus regulus* (L.) 1758 (OI);[E]; Lit:[22]; Obs. p.: 12.02.2002 M. N., Valea Mare;

FAM. MOTACILLIDAE:

•*Anthus trivialis* (L.) 1758 (OV);[E]; Lit:[22]; [20]; Obs. p.: 21.04.2002 Sf. Elena; •*Anthus cervinus* (Pall.) 1811 (P);[A]; Lit: [20]; [22]. •*Motacilla flava flava* L. 1758 (OV);[Tp]; Lit: [2]; [22]; [20]; Obs. p.: 21.04.2002 Cozla UP8; 21.04.2002 M. N. – iazuri decantare-;21.04.2002 Sf. Elena; 21.04.2002 O.M.V.; •*Motacilla flava feldegg* (Mich) 1830 (OV);[Tp]; Lit: nesemnalată; Obs. p.: 21.04.2002 Cozla UP8; 21.04.2002 M. N. – iazuri decantare-;21.04.2002 Sf. Elena; 21.04.2002 O.M.V. •*Motacilla cinerea* Tunst. 1771 (OV);[E]; Lit:[22]; [19]; [20]; Obs. p.: 21.04.2002 Cozla UP8; 21.04.2002 Sf. Elena. •*Motacilla alba* (L.) 1758 (OV);[E]; Lit:[22]; Obs. p.: 21.04.2002 Cozla UP8; 21.04.2002 M. N. – iazuri decantare-;21.04.2002 Sf. Elena; 21.04.2002 O.M.V.

FAM. LANIIDAE:

•*Lanius collurio* (L.) 1758 (OV);[E]; Lit: [2]; [22]; [19]; Obs. p.: 21.04.2002 Sf. Elena; •*Lanius minor* (Gmel) 1788 (OV);[E]; Lit:[22]; [19]; •*Lanius excubitor* L. 1758 (OV);[Tp]; Lit:[22]; [20]; •*Lanius senator* L. 1758 (OV);[M]; Lit:[19].

https://biblioteca-digitala.ro

FAM. BOMBYCILLIDAE:

•***Bombycilla garrulus*** (L.) 1758; (Acc);[S]; Lit: [2].

FAM. STURNIDAE:

•***Sturnus vulgaris*** L. 1758 (OV);[E]; Lit:[22]; [19]; [20]; Obs. p.: 12.02.2002 M. N., Valea Mare; 20.04.2002 Ieşelniţa; 20.04.2002 Cozla; •***Sturnus roseus*** (L.) 1758 (OV);[M]; Lit:[11].

FAM. PARIDAE:

•***Parus major*** (L.) 1758 (S);[E]; Lit: [2]; [22]; [19]; [20]; Obs. p.: 14.02.2002 Sf. Elena; 20.04.2002 Orşova; 20.04.2002 Ieşelniţa; 20.04.2002 Cozla; 21.04.2002 M. N. – iazuri decantare-;21.04.2002 O.M.V.; •***Parus montanus*** Selys-Longch 1843 (S);[S]; Lit: nesemnalată; Obs. p.: 14.02.2002 Sf. Elena; •***Parus caeruleus*** (L.) 1758 (S);[E]; Lit: [2]; [22]; Obs. p.: 14.02.2002 Sf. Elena; 20.04.2002 Orşova; 20.04.2002 Cozla; •***Parus palustris*** L. 1758 (S);[E]; Lit: [2]; [22]; [20]. •***Parus ater*** L. 1758 (S);[E]; Lit: [2]; [22]; [19]. •***Parus lugubris*** Temm. 1820 (S);[M]; Lit:[22]; [19]; [20]; [11]. •***Aegithalos caudatus*** (L.) 1758 (S);[Tp]; Lit:[22]; [20]; Obs. p.: 20.04.2002 Ieşelniţa;

FAM. CINCLIDAE:

•***Cinclus cinclus*** (L.) 1758 (S);[E]; Lit: [2]; [22]; [19]; [20];

FAM. SITTIDAE:

•***Sitta europaea*** Wolf 1810 (S);[Tp]; Lit: [2]; [22]; [20]; Obs. p.: 12.02.2002 M. N., Valea Mare; 20.04.2002 Orşova; 20.04.2002 Ieşelniţa;

FAM. CERTHIIDAE:

•***Certhia familiaris*** L. 1758 (S);[E]; Lit:[22]; [20].

FAM. PLOCEIDAE:

•***Passer montanus*** (L.) 1758 (S);[Tp]; Lit: [2]; [22]; [19]; Obs. p.: 13.02.2002 M. N., O.M.V.; 14.02.2002 Sf. Elena; 20.04.2002 Orşova; 20.04.2002 Ieşelniţa; 20.04.2002 Cozla; •***Passer domesticus*** (L.) 1758 (S);[Tp]; Lit: [2]; [22]; [19]; Obs. p.: 13.02.2002 M. N., O.M.V.; 14.02.2002 Sf. Elena; 20.04.2002 Orşova; 20.04.2002 Ieşelniţa; 20.04.2002 Cozla; ***Passer hispaniolensis*** (Temm.) 1820, Lit: [32]

FAM. FRINGILLIDAE:

•***Carduelis carduelis*** (L.) 1758 (S);[E]; Lit:[22]; [19]; Obs. p.: 13.02.2002 M. N., O.M.V.; 14.02.2002 Sf. Elena; 20.04.2002 Orşova; 20.04.2002 Cozla; 21.04.2002 M. N. – iazuri decantare- •***Carduelis chloris*** (L.) 1758 (S);[E]; Lit: [2]; [22]; [19]; [20]; Obs. p.: 12.02.2002 M. N., Valea Mare; 14.02.2002 Sf. Elena; 20.04.2002 Orşova; 20.04.2002 Cozla; 21.04.2002 M. N. – iazuri decantare-; •***Carduelis spinus*** (L.) 1758 (OI);[E]; Lit: nesemnalată; Obs. p.: 12.02.2002 M. N., Valea Mare; •***Coccothraustes coccothraustes*** (L.) 1758 (S);[E]; Lit: [2]; [22]; [19]; Obs. p.: 14.02.2002 Sf. Elena; 20.04.2002 Ieşelniţa; 20.04.2002 Cozla; •***Fringilla coelebs*** (L.) 1758 (S);[E]; Lit: [2]; [22]; [19]; Obs. p.: 12.02.2002 M. N., Valea Mare; 14.02.2002 Sf. Elena; 20.04.2002 Orşova; 20.04.2002 Ieşelniţa; 20.04.2002 Cozla; •***Fringilla montifringilla*** L. 1758 (OI);[S]; Lit: [2]; [22]; [20]; •***Emberiza citrinella*** (L.) 1758 (S);[E]; Lit:[22]; [19]; Obs. p.: 12.02.2002 M. N., Valea Mare; 13.02.2002 M. N., O.M.V.; 14.02.2002 Sf. Elena; 20.04.2002 Orşova; 21.04.2002 M. N. – iazuri decantare-; •***Emberiza hortulana*** L. 1758

https://biblioteca-digitala.ro

(OV);[E]; Lit:[22]; [20]; •*Emberiza scoeniclus* (L.) 1758 (S);[Tp]; Lit: nesemnalată; Obs. p.: 13.02.2002 M. N., O.M.V.; 20.04.2002 Cozla; 21.04.2002 M. N. – iazuri decantare-; •*Emberiza cirlus* L. 1766 (S);[M]; Lit:[22]; [19]; [20]; Obs. p.: 13.02.2002 Baziaş; •*Emberiza cia* L.1766 (S);[M]; Lit:[22]; [19]; [20]. •*Serinus serinus* (L.) 1776 (OV);[M]; Lit:[19]. •*Pyrrhula pyrrhula* (L.) 1758 (S);[S]; Lit:[22]; [20]; Obs. p.: 12.02.2002 M. N., Valea Mare; 14.02.2002 Sf. Elena; •*Acanthis cannabina* (L.) 1758 (O.I);[E]; Lit: [20]. •*Loxia curvirostra* L. 1758 (S);[S]; Lit: [20].

Prescurtări utilizate:

Categorii fenologice: (OV) = specie oaspete de vară; (OI) = specie oaspete de iarnă; (S) = specie sedentară; (P) = specie de pasaj; (MP) = specie migratoare parțial;

Originea geografică (după Stegmann): [Tp] = specie de origine transpalearctică; [M] = specie de origine mediteraneană; [Mo] = specie de origine mongolă; [S] = specie de origine siberiană; [E] = specie de origine europeană; [A] = specie de origine arctică;

Alte prescurtări folosite: Obs. p. = observații personale; Lit. = citări în literatură O.M.V. = Ostrovul Moldova Veche; M.N = Moldova Nouă;

Notă: KISS A. – 1982: [11]- redă informații din lucrări de ornitologie publicate in Caietele de Ştiințele Naturii (Timişoara), apărute înainte de anul 1900 în special ale dr. Kuhn Lajos sau lucrări vechi ale lui Dionisie Linția. Aceste date au o impartanță istorică deosebită deoarece în prezent multe dintre speciile citate în lucrările respective nu se mai regăsesc în avifauna Parcului iar altele au dipărut complet din avifauna Romaniei.

Rezultate şi discuții: Analizând din punct de vedere sistematic avifauna Parcului Natural Porțile de Fier şi a zonelor limitrofe, constatăm că aceasta reuneşte un număr total de 214 specii care aparțin la 17 ordine şi 51 de familii.

Ordinele Falconiformes (23 specii), Charadriiformes (20 specii) şi Anseriformes (19 specii) sînt bine reprezentate (Fig.1), dar numai anseriformele prezintă şi un număr mare de indivizi, în special în perioadele de pasaj.

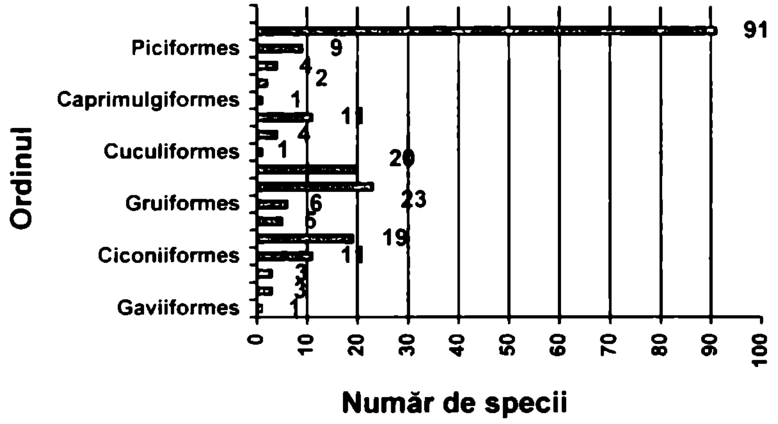

Fig. 1: Repartiția numărului de specii pe ordine

https://biblioteca-digitala.ro

Lacul de acumulare Porțile de Fier este situat pe o importantă cale de migrație care face legătura între Câmpia Panonică şi Peninsula Balcanică, fiind frecventat de un important număr de specii şi de indivizi care se opresc aici în timpul pasajului sau poposesc mai multă vreme în cursul iernii. Se întîlnesc astfel în cursul iernii populații mari de Anseriforme iar în perioadele de pasaj ostroavele oferă condiții de hrănă excelente pentru Charadriiforme şi alte ordine de păsări acvatice.

Datorită puternicei presiuni antropice exercitate asupra peisajului natural unele specii de păsări care în trecut au fost semnalate ca specii clocitoare în lungul defileului astăzi apar numai accidental sau au dispărut complet. Un astfel de exemplu este vulturul hoitar *Neophron percnopterus* care în trecut se întâlnea ca specie clocitoare atât în Cazane Mari şi Cazanele Mici cât şi pe Valea Cernei. Potârnichea de stâncă *Alectoris graeca saxatilis* a fost semnalată în anul 1846 pe valea Cernei, iar în anul 1938 a fost identificată la Divici, aproape de Baziaş şi la Sasca Română, acestea fiind ultimele semnalări ale speciei în România. Sînt prezente şi un număr însemnat de specii prioritare pentru conservare la nivel european. Dintre acestea menționez: *Aythya nyroca, Himantopus himantopus, Recurvirostra avocetta, Phalacrocorax pygmaeus, Egretta garzetta* şi *Ciconia nigra*.

Ordinul Passseriformes este bine reprezentat prin 91 de specii aparținînd la 20 de familii. Dintre acestea cel mai bine reprazentate sînt familiile Turdidae (16 specii), Fringillidae (15 specii) şi Sylviidae (11 specii). (Fig. 2).

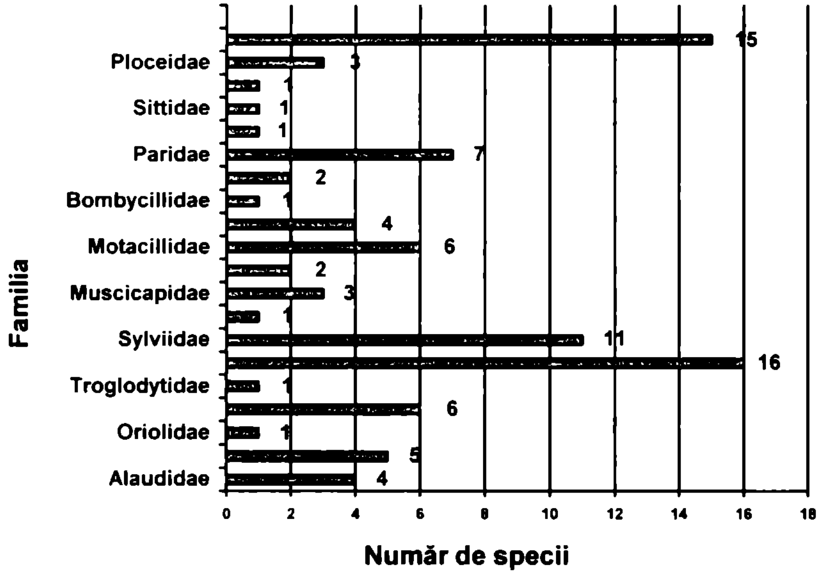

Fig. 2 Repartiția numărului de specii pe familii în cadrul ordinului Passeriformnes

https://biblioteca-digitala.ro

BIBLIOGRAFIE

***** -1972- *The Iron Gates Complex Atlas*, Ed. Acad. R.S.R.

BOTU E. –1999- *Colecția de păsări a secției de Stiințele Naturii din Muzeul Regiunii Porților de Fier*, Drobeta IX, p.236-251, Drobeta Turnu Severin

CĂTUNEANU I, KORODI G., MUNTEANU D., PAŞCOVSCHI S., VESPERMEANU E.– 1978- *Fauna R.S.R. Aves (Păsări)* vol. XV Fascicula 1 Ed. Acad. R.S.R. Bucureşti

CĂTUNEANU I, TĂLPEANU M.– 1966- Lăstunul de stâncă (*Apus melba* L.) cuibăreşte în România, *Ocrotirea Naturii* tom. 10 Nr. 1 pag. 71-76

CHIŞAMERA G., 2002 - *Contribuții la cunoaşterea avifaunei Ostrovului Moldova Veche*, Drobeta, vol. XI-XII, p. 337-342, Drobeta Turnu Severin.

CIOCHIA V.– 1992- *Păsările clocitoare din România* –atlas- Ed. Stiințifică.

CIOCHIA V. 2001 – *Aves Danubii, Păsările Dunării de la izvoare la vărsare*, Ed. Pelecanus, Braşov .

DOMBROWSKI R. R 1912 - *Ornis Romaniae, Die Vogelwelt Rumänien's*, Bucureşti

GÎRLEA D.– 1977- Lăstunul de stâncă (*Apus melba* L.) în Masivul Retezatul Mic, *Ocrotirea Naturii* tom. 21 Nr. 1 pag. 43-44

HARTMUND K.– 1990- *Die Entervogel der Welt*

KISS A. - 1982- *Activitatea ornitologică în cadrul Societații de Stiințele Naturii din Timişoara*, Studii şi Comunicări vol. II, pag. 473-486, Reghin

KISS A. - 1996- *Lacul de acumulare Porțile de Fier I*, pub. SO.R. Buletin A.I.A. Nr. 4

KISS A.– 1998- *Lacul de acumulare Porțile de Fier I*, pub. S.O.R. Buletin A.I.A. Nr. 7

KISS A.– 1999- *Avifauna din zonele umede ale Banatului*, Ed. Mirton Timişoara.

LINTIA D. – 1946- *Păsările României, dupa R.R.Dombrowski Ornis romaniae* vol.I Fundatia Nationala pentru Literatură şi Arta, Bucureşti

LINTIA D. – 1954- *Păsările din R.P.România*, II, E.S. Bucureşti

LINTIA D. – 1955- *Păsările din R.P.România*, III, E.S. Bucureşti

MUNTEANU D.– 1982- Pescăruşul negricios (*Larus fuscus* L.) în România, *Studii si Comunicări*, Reghin pag 415-426

MUNTEANU D.– 1983- *Caracterizarea avifaunistică a văii Cernei*, An. Banat. St. Nat. Muz. Banat. I pag. 253-257, Timişoara

NADRA E. – 1972 - *Catalogul sistematic al Colecției Ornitologice a Muzeului Banatului* Timişoara, Timişoara

NADRA E.–1962- *Rezervația Ornitologică de la Satchinez*, Ocrot Nat., T. 6, Nr. 1, pag. 51-62, Bucureşti

NADRA E., TĂLPEANU M. –1975- *Grupul de cercetări complexe Porțile de Fier*, seria monografică fauna *Aves* Ed. Acad. R.S.R. pag. 304-311

NEUMANN H.–1982- *Aspecte noi privind situația păsărilor de apă din județul Timiş*, Studii şi Comunicări Reghin

PAPADOPOL A.– 1967- *Contributions à la connaisance de la migration et de l'écologie des Charadriiformes de Roumanie*, Trav. Mus. Hist. Nat. „Grigore Antipa" Vol VII pag 379-395

PAPADOPOL A.– 1968- *Les Charadriiformes de Roumanie (II) Contributions concenant à l'écologie des especes couveuses*, Trav. Mus. Hist. Nat. „Grigore Antipa" Vol IX pag 511-527

PAPADOPOL A.; TĂLPEANU M.; 1986 - *Le catalogue des collections ornithologiques provenant de Roumanie conservées au Museum d'Histoire naturelle „Grigora Antipa"* de Bucharest. I Gaviiformes- Gruiformes; Trav. Mus. Hist. Nat. „Grigore Antipa" Vol. XXXVIII, p.199- 246, Bucureşti

https://biblioteca-digitala.ro

PAPADOPOL A.; TĂLPEANU M.; 1987 - *Le catalogue des collections ornithologiques provenant de Roumanie conservées au Museum d'Histoire naturelle „Grigora Antipa"* de Bucharest. II Charadriiformes- Passeriformes; Trav. Mus. Hist. Nat. „Grigore Antipa" Vol. XXIX, p. 213-316 Bucureşti

PASCOVSCHI S. – *Câteva consideraţii biogeografice asupra Munţilor Banatului*, Ocrot. Nat, Bucureşti

PASCOVSCHI S. – *Păsări rare in Rezervaţiile Naturale din Banat*, Ocrot. Nat., Bucureşti

RADU D. – 1977- *Hirundo daurica rufula Temm.* specie nouă pentru România, St si Cerc Biol. Seria Biol. Animal. T. 29 Nr. 1 pag 11-14 Bucureşti

RADU D. – 1991- Rândunica roşcată (*Hirundo daurica rufula Temm.*) işi extinde arealul în România, St. şi Cerc. Biol, Seria Biol. Animal. T. 43 Nr. 1-2 pag 3-5 Bucureşti

TĂLPEANU M. 1979 – *Expantion récente de quelques éspèces d'oiseaux en Roumanie*, Trav. Mus. Hist. Nat. „Grigore Antipa" Vol. XX, p. 441-449 Bucureşti

https://biblioteca-digitala.ro

PATRIMONIUL IMOBILIAR AL ORŞOVEI ÎN ANII 1930-1948

Nicolae Chipurici

Orşova – ca oraş al epocii moderne, până la strămutarea sa pe actualul amplasament (1971) – a fost clădită şi extinsă pornindu-se de la vechile ei vetre: romană (Dierna) şi medievală (Uscia, Ursua, Ruşava, Orşova).

Aşezarea lor pe malul Dunării, la intersectarea unor mari drumuri regionale pe apă şi pe uscat le-a fost favorabilă dar, din cauza frecventelor războaie (a celor austro - otomane din perioada 1699-1791, mai ales), cetatea şi oraşul medievale au avut de suferit distrugeri şi ruinări, stagnări şi părăsiri temporare[1]. Datorită importanţei geostrategice a culoarului Orşova-Cerna-Caransebeş, a defileului Porţile de Fier – Cataracte şi a situării cetăţii la poarta de intrare în aceste deschideri naturale, Orşova (cetate şi oraş) au fost, de fiecare dată, refăcute şi repopulate. Într-un astfel de moment a cunoscut-o călătorul Evlia Celebi, în anii 1660-1664[2], iar descrierea sa prezintă cele mai vechi şi cuprinzătoare informaţii despre zestrea imobiliară a cetăţii şi oraşul Orşova, din perioada când a fost sandjeac în cadrul paşalâcului Timişoarei.

În perioada 1791-1918, oraşul, portul şi zestrea lor imobiliară au cunoscut o relativă extensie teritorială şi o notabilă dezvoltare edilitară, cu deosebire după anul 1829, ca urmare a liberalizării navigaţiei pe Dunăre şi a schimburilor comerciale inter-europene pe acest fluviu[3].

---

[1] După lupta de la Posada (1330), a fost organizată ca cetate regească, condusă de un castelan. În anul 1396 a fost pentru a doua oară cucerită de otomani. În anul 1408 a fost fortificată de Pippo Spano, banul Severinului. În anul 1429, împreună cu Mehadia şi Almăjul, a fost ocupată de cavalerii teutoni, până în anul 1435. După plecarea lor apărarea cetăţilor Severin, Orşova şi Mehadia a fost preluată de Iancu de Hunedoara şi de fratele său Ioan Corvin. În 1542 a fost recucerită de turci, în 1529 reînglobată în statul ungar, în 1542 a fost recucerită de Belibeg, paşă de Belgrad şi a fost organizată ca sandjeac pendinte de paşalâcul Timişoarei. Recucerită de generalul Veterani, la 1687, de la turci. Aceştia, sub conducerea vizirului Koprülü Mustafa, au reocupat-o, iar după pacea de la Karlowitz (1699) au fortificat-o împreună cu împrejurimile şi au statornicit aici o flotă fluvială sub comanda lui Ibrahim Paşa. De la anul 1717 şi până în toamna 1740 a fost stăpânită de austrieci. La 1740, pacea de la Şistov a trecut-o iarăşi sub turci. După o jumătate de secol, de la 1791 şi până în decembrie 1918, a fost stăpânită de Imperiul Habsburgic (din 1867, Austro-Ungar).

[2] *Călători străini despre Ţările Române*, vol. VI, Editura Ştiinţifică şi Enciclopedică, Bucureşti, 1976, p. 695-696. Vezi anexa nr.1 cu această descriere.

[3] ANDTS, fond Primăria Orşova, ds.4/1939, f.270-374 şi 276-287. Inventarul bunurilor imobiliare ale oraşului Orşova terminat la 25 aug. 1939 cuprinde 47 de construcţii cu terenurile lor intravilane şi extravilane agricole etc. Peste jumătate din aceste bunuri imobiliare aparţineau Orşovei şi comunei sale dinainte de anul 1900 (Vezi anexa nr.2)

https://biblioteca-digitala.ro

De asemenea, perioada interbelică a fost o etapă de consolidare şi dezvoltare a patrimoniului imobiliar al Orşovei, de conturare modernă a oraşului ca port la Dunăre, ca centru comercial de tranzit şi local, ca localitate turistică deschisă spre splendorile naturale din Defileul Porţile de Fier – Cazanele Mari şi Mici.

A fost o perioadă de împliniri, dar lipsa de credite şi facilităţi pentru investiţii şi războiul în care ţara s-a angajat în anii 1941-1945 i-au marcat şi frânat dezvoltarea.

La recensământul general din anul 1930, Orşova dispunea de o reţea de 35 de străzi, care însumau 13,975 km, 1391 de gospodării şi 4452 de locuitori[4].

O statistică a Orşovei, întocmită de administraţia oraşului în anul 1932, conţine informaţii relevante privind patrimoniul imobiliar al acestei aşezări[5]. Astfel, comuna urbană Orşova avea o suprafaţă de 867 km.p. (populaţi şi nepopulaţi), o populaţie de 5282 de locuitori, două stabilimente metalurgice (310 CP), două firme textile şi de confecţii (259 CP), o moară sistematică cu capacitatea de 2 tone în opt ore, 12 brutării, o uzină electrică, gara şi serviciile căilor ferate române, instalaţiile şi serviciile Comisiei Internaţionale a Dunării, agenţiile de navigaţie D.D.S.G., M.F.T.R., N.F.R., cehoslovacă etc., serviciul hidraulic, căpitănia de port, portul de pasageri Orşova şi portul de mărfuri Coroana – Orşova, vama, oficiul poştal, direcţia silvică, două ocoale silvice, serviciul de control şi constatare, percepţia fiscală, regiune agricolă, notariat public, judecătorie mixtă, primărie, pretura plăşii Orşova, circumscripţie sanitară, serviciu zoo-veterinar, şase şcoli, două internate, patru biserici, farmacie, corporaţie a meseriaşilor, regimentul 94 infanterie, compania de grăniceri Orşova, spital cu 18 paturi în local închiriat şi 792 de case de locuit.

Enciclopedia României din anul 1938 menţionează şi alte dotări imobiliare la Orşova: o rafinărie de petrol, o fabrică de tâmplărie, şase ateliere de reparaţii navale, cinematograf, trei agenţii bancare, un cazinou, două grădiniţe, o societate corală, o filială a Asociaţiei „Astra", Clubul sportiv „Alion", o reuniune civilă de tir, Societatea Cultul Eroilor, o filială a Societăţii Crucea Roşie şi altele[6].

La recensământul general din anul 1941 s-a constatat că vatra oraşului Orşova era de 75 de hectare şi 64 ari, cele 37 de străzi însumau 15,996 km lungime, mobilate cu 897 de construcţii. Gospodării erau 1669 cu 4712 locuitori[7]. Faţă de anul 1930, oraşul se mai extinsese cu două străzi (Dr. M. Popovici şi strada Cimitirului), reţeaua stradală sporise cu: 2021 metri liniari, numărul gospodăriilor cu 278 şi populaţia numai cu 260 de locuitori[8].

---

[4] *Ibidem*, ds.1/1930, f.24 şi urm. (Vezi anexa nr.2)
[5] *Ibidem*, ds.2/1932, f.102 şi 273
[6] *Enciclopedia României*, vol. II, Bucureşti, 1938, p. 396-397
[7] ANDTS, ds.1/1941, f.211 (Vezi şi anexa nr.3)
[8] Ibidem

https://biblioteca-digitala.ro

În nomenclatura străzilor avuseseră loc schimbări: strada Regina Maria devenise strada Regele Mihai I, strada Tudor Vladimirescu se numea strada Dunării, strada Regele Carol al II-lea devenise strada Zăvoi, strada Damaschin Bojincă primise numele poetului Octavian Goga, strada Ignat Freyler se chema strada Crucii, strada Filomele – strada Traian Henţiu, iar strada Ispir – strada Colonel Marcu Rotariu[9].

Aşezat pe malul stâng al Dunării oraşul se întindea pe o lungime de aproape 4 km, lăţimea sa era de 500-600 de metri şi avea ramificaţii pe valea Cernei (unde se afla cartierul Jupalnic), pe valea Graţca (unde începuse să se construiască vile) şi o colonie lângă gara CFR Orşova[110].

Aşadar, oraşul Orşova se înfăţişa ca o înşiruire de străzi chiar de-a lungul malului Dunării. Excepţie făceau cartierul Jupalnic, situat între muntele Alion şi dealul Moşului şi cartierul Graţca, situat în valea îngustă şi pitorească dintre dealul Olimpului şi dealul Poienii[11].

Pavate cu piatră de râu erau numai străzile Regele Mihai I şi Regele Ferdinand I[12].

În faţa oraşului şi a portului oraşului, spre miazăzi, curgeau maiestuos apele marelui fluviu, dincolo de care se înălţau munţii Serbiei, la poale cu cocheta localitate Tekia. În spatele oraşului străjuiau, încă din erele geologice ale pământului, o salbă de dealuri: Olimpului, Poiana, Moşului, Viilor şi Dâlboca, flancate la răsărit, de muntele Alion.

În jurul staţiei de cale ferată se formase o colonie cu casele salariaţilor angajaţi în serviciile locale ale Căilor Ferate Române iar, peste calea ferată, câteva case alcătuiau un mic cartier arondat comunei vecine Tufări. La confluenţa apei Dâlboca cu Dunărea staţionau vasele fluviale la iernatic.

Munţii dinspre apus, între care se aflau Cazanele Mari şi Cazanele Mici ale Dunării, apărau oraşul de furia duşmănoasă a vântului Coşava, zis şi Bora. Un climat submediteranean binecuvânta grădinile orşovenilor cu smochini şi castani comestibili în zona străzii Poligonului, ca şi terenurile de grădinărit aflate pe malul drept al râului Cerna[13].

În cuprinsul teritorial-administrativ al comunei Orşova se aflau 249 de hectare şi 43 ari terenuri arabile, 242 hectare de fâneţe, 193 hectare de păşuni, 82 hectare de izlaz comunal, 2,88 hectare cu viţă de vie şi 1054 hectare şi 37 ari de păduri. Diferenţa până la cele 3741 de hectare revenea vetrei propriu zise a oraşului[14].

---

[9] *Ibidem*, f.212. Împreună cu populaţia Jupalnicului, coloniei de la Gara C.F.R. şi Graţca, în anul 1941, aceasta a însumat 7295 de locuitori (*Ibidem*, f.211)

[10] *Ibidem*, f.212. Împreună cu populaţia din Jupalnic, Graţca şi cartierul C.F.R., în anul 1941 populaţia era de 7295 de locuitori

[11] . *Ibidem*, f.12

[12] *Ibidem*

[13] *Ibidem*

[14] *Ibidem*, f.213. În anul 1971, cea mai mare parte a acestei întinderi a fost inundată de apele lacului de acumulare de la Porţile de Fier !

https://biblioteca-digitala.ro

Un număr de 897 de construcții serveau în anii 1940-1941, ca locuințe. La acestea se adăugau construcțiile instituțiilor publice militare, bisericeşti, ale firmelor industriale şi comerciale (unele în chiar casele de locuit) şi altele.

Pentru cunoaşterea trecutului de până la anul 1971 a unui oraş ca Orşova, strămutat din vatra sa pe un alt amplasament, prezentarea construcțiilor de interes şi utilitate publică este de o indubitabilă importanță pentru istoria instituțiilor, pentru istoria patrimoniului material al oraşului, pentru integralitatea istoriei Orşovei, ale cărei vestigii materiale ori au fost demolate, ori au rămas sub ape.

Prin urmare, aceste construcții şi instituții au fost:

Pretura Plăşii Orşova , str. Împăratul Traian, 13 camere a 384 m.p., teren 973 stj.p., clădită în 1863, fostă Grantzhaupt-Schaft Kanzeler şi, din anul 1872, preluată de pretura plăşii. În anul 1939 valora 500000 lei şi proprietar era Ministerul Agriculturii şi Domeniilor[15].

Primăria oraşului Orşova , str. Împăratul Traian, 21 de camere pe 234 stj.p., construită în anul 1885, 190 stj.p. teren intravilan. Avea o remiză pentru pompieri, garaj pentru autocisternă şi alte dependințe. În anul 1939 valora 1,8 milioane lei. Era proprietatea comunei Orşova din anul 1885, în baza deciziei Judecătoriei Mixte Orşova nr.917/1885[16].

Uzina Electrică Orşova, (casa de maşini), str. Cernei, 17 camere pe 220 stj.p., construită în 1909 pentru maşinile şi atelierul uzinei electrice. În intravilan mai deținea două grădini: una de 350 stj.p. şi cealaltă de 91 stj.p. În anul 1939 valora 1,2 milioane lei. Era proprietatea comunei Orşova care o construise ca uzină electrică şi locuință a mecanicului ei şef[17].

Administrația Uzinei Electrice Orşova, str. Împăratul Traian, 17 camere (birouri, magazii de materiale, locuința îngrijitoarei). Construită în anul 1860 ca proprietate a comunei, în baza unei tranzacții cu Prima Casă de Păstrare din Orşova[18].

Abatorul Comunal Orşova, str. Horea, cu 10 camere pe o suprafață de 14 stj.p., construită în 1842 cu destinația de abator, valoarea aproximativă 550000 lei. În anul 1939, proprietatea comunei Orşova în temeiul deciziei nr.1026/1842 a Judecătoriei Mixte Orşova. Servea pentru tăierea vitelor, ca birou pentru medicul veterinar şi ca locuință pentru administratorul abatorului[19].

Infirmeria Comunală Orşova, str. Regele Ferdinand I, cu 21 de camere pe o suprafață de 370 stj.p. şi cu un teren intravilan de 1044 stj.p., construită în anul 1884 cu această destinație, respectiv pentru consultații medicale şi tratamente. Spațiile serveau pentru infirmerie şi locuința infirmierului. Comuna dobândise acest imobil în anul 1886, în temeiul

---

[15] *Ibidem*, ds.4/1939, f.273 şi ds.5/1940, f.80
[16] *Ibidem*, ds.4/1939, f.273 şi ds.5/1940, f.101
[17] *Ibidem*, ds.4/1939, f.272 şi ds.5/1940, f.98
[18] *Ibidem*, ds.4/1939, f.273 şi ds.5/1940, f.99
[19] *Ibidem*, ds.4/1939, f.273 şi ds.5/1940, f.96

https://biblioteca-digitala.ro

deciziei cu nr.916/1882 şi 1065/1886 ale Judecătoriei Mixte Orşova. În anul 1939 valora circa 600000 lei[20].

Grădina de lângă Regimentul 94 Infanterie Orşova în suprafaţă de 400 stj.p., dobândită cu decizia nr.818/1880 a Judecătoriei Mixte Orşova de statul austro-ungar şi, după 1918, de Ministerul Apărării Naţionale şi folosită de Regimentul 94 Infanterie[21].

Cazarma Regimentului 94 Infanterie Orşova, 127 de camere amplasate pe o suprafaţă de un iugăr şi 1311 stj.p. (inclusiv magazii, grajduri şi alte anexe), precum şi un teren în suprafaţă de 34 iugăre şi 1391 de stj.p. Construcţia cazărmii data din anul 1890, iar proprietatea fusese dobândită în anul 1891, cu decizia nr.925 din acel an, a Judecătoriei Mixte Orşova[21].

Judecătoria Mixtă Orşova, str. Împăratul Traian, 27 de camere pe un teren în suprafaţă de 970 stj.p., construită în anul 1890 pentru judecătorie, carte funciară, arhive şi locuinţă pentru aprozi. Era proprietatea statului în baza deciziei cu nr. 1493/1900 a Judecătoriei Orşova[23].

Grădina Ispir, donaţie a domnului L.Ispir, circa 400 stj.p. Servea ca grădină publică a oraşului[24].

Remiza pompierilor, str. Împăratul Traian, două camere pe un teren de 190 stj.p., construite în anul 1883 cu această destinaţie. Era proprietatea comunei în baza deciziei cu nr. 917/1885 a Judecătoriei Mixte Orşova[25].

Cheiul Portului Orşova, două iugăre şi 581 de stj.p. situaţi la malul Dunării, între piaţa Schela (cazarma companiei de grăniceri de pază) şi pârâul Mosna, în folosinţa comunei dinainte de Patenta imperială din 1807 şi, la anul 1850, intabulaţi ca proprietate a comunei Orşova Veche de către Secţia Cărţilor Funduare de pe lângă Judecătoria de Ocol Orşova, la 16 noiembrie 1887. Un litigiu de proprietate a început în anul 1911 şi a durat până la 6 aprilie 1949[26].

Vama, percepţia şi Compania 3 Grăniceri Orşova, proprietatea statului (Ministerul de Finanţe), str. Regele Carol al II-lea (fostă Dunării) şi Schela, trei clădiri totalizând 78 de camere amplasate pe o suprafaţă de un iugăr şi 715 stj.p., construite în anul 1878 şi intabulate cu decizia Judecătoriei Mixte Orşova, nr. 1035/1889. Pentru birouri serveau 15 camere (şi pentru public). Valora în anul 1939, 3 milioane lei. O sală şi două birouri pentru controlul pasagerilor, amplasate pe o suprafaţă de 314 m.p., se aflau la splaiul Regina Maria. Valorau, în anul 1939, 250000 lei şi erau proprietatea Vămii Orşova[27].

---

[20] *Ibidem*, ds.4/1939, f.273 şi ds.5/1940, f.97
[21] *Ibidem*, ds.4/1939, f.271 şi ds.5/1940, f.104
[21] *Ibidem*, ds.4/1939, f.271 şi ds.5/1940, f.105
[23] *Ibidem*, ds.5/1940, f.106
[24] *Ibidem*, ds.4/1939, f.272
[25] *Ibidem*, ds.5/1940, f.100
[26] *Ibidem*, ds.1/1941, f.14, 22, 20, 24, 27-72, documente originale cu traduceri în limba română. Vezi şi ds.6/1941, f.21
[27] *Ibidem*, ds.4/1939, f.271 şi ds.5/1940, f.102

https://biblioteca-digitala.ro

Debarcader şi depozit, imobil pe o suprafaţă de trei iugăre şi 1165 stj.p., proprietate a localităţii Jupalnicul Nou cu act din 1 aprilie 1923. Era folosit de Serviciul Hidraului din cadrul Ministerului Comunicaţiilor[28].

Oficiul Poştal Orşova, 29 de camere pe un teren de 921 de stj.p., construite în anul 1880 şi cumpărate de stat în anul 1914de la baroneasa Iulia Puschi, împreună cu alte două terenuri intravilane: 664 stj.p. şi, respectiv, 257 stj.p. Erau proprietatea Direcţiei Generale P.T.T. în baza deciziilor 1077/1914 şi 214/1915 emise de Judecătoria Mixtă Orşova şi, în anul 1939 valorau 500000 lei[29].

Ocolul Agricol Orşova str. Regele Ferdinand I, şapte camere şi 392 de stj.p., construcţie din anul 1878, cu această destinaţie; la 31 martie 1939 primite de serviciul agricol de stat în folosinţă. În anul 1939 valorau 330000 lei şi cuprindeau şi locuinţa inginerului agronom[30].

Ocoalele Silvice de Stat, de Regim şi C.A.P.S. Orşova, o clădire cu 44 de camere şi 400 de stj.p. în str. Împăratul Traian, precum şi un teren în suprafaţă de un iugăr şi 560 stj.p. (din care 440 stj.p. cu viţă de vie). Construcţia era făcută din piatră, cărămidă, mortar de var şi ţiglă; în anul 1939 valora circa un milion de lei şi din anul 1919 erau proprietatea Ministerului Agriculturii şi Domeniilor[31].

Oficiul de Asigurări Sociale Orşova, str. Împăratul Traian, compus din două clădiri care totalizau 17 camere construite din piatră, cărămidă, mortar şi ţiglă pe un teren în suprafaţă de un iugăr şi 91 de stj.p., cumpărate cu actul nr.1697 din 29 octombrie 1937 al Judecătoriei Mixte Orşova. Prima clădire avea şapte camere, două bucătării şi o magazie de alimente şi cea de a doua dispunea de patru camere şi trei bucătării. Camerele erau folosite pentru birouri, farmacie şi locuinţe pentru salariaţi. În anul 1939 valorau un milion de lei[32].

Spitalul Orşova, str. Mărăşeşti, cu deschiderea de 13,70 m.l. la str. Regele Ferdinand I, 21 de camere, lucrare aflată în construcţie în anul 1940[33].

Şcoala de Contabilitate Cooperatistă, str. General Dragalina, compusă din trei clădiri cu 60 de camere, construite în anul 1885 din piatră, cărămidă şi mortar pe un teren în suprafaţă de 1581 stj.p. Servea ca şcoală şi locuinţă directorului. În curte avea fântână. Era proprietatea Institutului Naţional de Cooperaţie. Fusese Şcoala Superioară de Comerţ Orşova, transformată în şcoală de cooperaţie[34].

Gimnaziul Mixt Orşova, str. Regele Ferdinand I, imobil cu 26 de camere clădite pe 1011 stj.p., în anul 1874. În anul 1930 a fost transferat în

---

28 *Ibidem*, ds.4/1939, f.274
29 *Ibidem*, f.270 şi ds.5/1941, f.103
30 .*Ibidem*, ds.4/1939, f.271 şi ds.5/1941, f.109
31 *Ibidem*, ds.4/1939, f.270 şi ds.5/1940, f.137, 154 şi 178
32 *Ibidem*, ds.4/1939, f.273 şi ds.5/1940, f.136
33 *Ibidem*, ds.5/1940, f.7
34 *Ibidem*, ds.4/1939, f.270-271 şi ds.5/1940, f.135

https://biblioteca-digitala.ro

proprietatea Ministerului Educației Naționale prin decizia nr.1607/1930 a judecătoriei Mixte Orşova. Valora în anul 1939, 2 milioane de lei[35].

Internatul Gimnaziului Mixt Orşova, str. Decebal, imobil cu 15 camere amplasate pe 240 stj.p., construite de Amblard Jean France şi alții în anul 1909. Asigura dormitoare şi dependințe la acestea pentru elevii internați şi locuința directorului internatului. În anul 1939 valora 700000 lei[36].

Şcoala Primară „Ion Şt. Paulian" Orşova, construcție, curte şi teren, în suprafață de 667 stj.p. Era proprietate a statului român în temeiul ordonanțelor cu nr.30644 şi 4822/1923 ale Directoratului General Cluj. Se afla pe str. Decebal 218. În anul 1939 valora un milion de lei. La subsol locuia îngrijitorul şcolii[37].

Şcoala Primară Gara C.F.R. Orşova, imobil compus din două săli de clasă, construite în anul 1907. În anii 1919-1969 a funcționatîn administrația Căilor Ferate Române. Din septembrie 1932 a fost condusă de învățătorul şi folcloristul Pompeiu Hossu Longin[38].

Grădinița de Copii nr.2 Orşova[39] a funcționat cu chirie, în casa nr.248 a Parohiei Ortodoxe Române Orşova[40].

Biserica Ortodoxă Română Orşova, situată în str. Regele Carol al II-lea, valora în anul 1939, 2 milioane de lei. Pe acelaşi amplasament se afla o clădire cu 16 camere care serveau de locuință preotului bisericii şi pentru Grădinița de Copii nr.2, patronată de Filiala Orşova a Societății Ortodoxe Române. Valoarea acestei clădiri era în anul 1939, de 100000 lei. Terenul pe care se aflau amplasate era de 807 stj.p.[41].

Parohia Ortodoxă Română Orşova, o clădire cu şapte camere pe un teren în suprafață de 210 stj.p., construită de comunitatea ortodoxă pe terenul donat de Petre Iosif cu decizia nr.621/1880 a Judecătoriei Mixte Orşova. Era locuința preotului protopop şi, în anul 1939, valora aproximativ 200000 lei[42].

Teren în suprafață de 25 iugăre şi 1318 stj.p., situat în str. Mihai Popovici, sesie a comunității ortodoxe române orşovene, stăpânită de circa 80 de ani. Uzufructul revenea preotului ortodox[43].

Teren intravilan în suprafață de 170 stj.p., donația soților Cristea şi Iosefina Eperieşi bisericii ortodoxe române cu decizia 1376/1937 a Judecătoriei Mixte Orşova. Se afla în str. Împăratul Traian şi avea o valoare de 3000 de lei, în anul 1939[44].

---

[35] *Ibidem*, ds.4/1939, f.273 şi ds.5/1940, f.108
[36] *Ibidem*, ds.4/1939, f.273 şi ds.5/1940, f.107
[37] *Ibidem*, ds.4/1939, f.273-274
[38] Nicolae Chipurici, Tudor Rățoi, *Îndrumător în Arh.St.Jud.Mehedinți*, vol. II, Bucureşti, 1993, f.392-394, neinventariată în anii 1939-1940
[39] Grădinița de asemenea neinventariată
[40] ANDTS, Primăria Orşova, ds.4/1939, f.273
[41] *Ibidem*, ds.4/1939, f.272-273 şi ds.5/1940, f.89
[42] *Ibidem*, ds.4/1939, f.272 şi ds.5/1940, f.94
[43] *Ibidem*, ds.4/1939, f.272 şi ds.5/1940, f.92. În lunca Mosnei mai avem 10 stj.p
[44] *Ibidem*, ds.4/1939, f.272 şi ds.5/1940, f.93

https://biblioteca-digitala.ro

Casa şcolii nr.187, cu plaţ de 80 stj.p., proprietatea comunităţii ortodoxe din Orşova, cu actul nr.1038/1883[45].

Casa cu nr.56, cu plaţ de 210 stj.p., proprietate a aceleiaşi comunităţi ortodoxe române, cu actul nr.621/1880[46].

Cimitirul ortodox român, 1389 stj.p. pe str. Împăratul Traian, proprietate a parohiei ortodoxe române locale din anul 1883, cu actul 1038[47].

Loc pentru cruce, în suprafaţă de 19 stj.p., proprietate a parohiei ortodoxe române locale din anul 1883, cu actul nr.1038[48].

Loc pentru cruce, în suprafaţă de şase stj.p., aflat în aceeaşi proprietate şi din acelaşi an[49].

Crucea din promenadă pe o suprafaţă de patru stj.p., proprietate a aceleiaşi comunităţi ortodoxe române, cu actul 2516/1890[50].

Grădina publică din str. Regele Carol al II-lea, în suprafaţă de 474 stj.p., proprietate a comunităţii bisericii ortodoxe române din anul 1883, actul 1038[51].

Biserica romano-catolică Orşova, str. Regele Carol al II-lea, casa cu nr.220 cu plaţ de 88 stj.p., proprietatea comunităţii romano-catolice locale, construcţie din anul 1826[52].

Casa parohială (nr.150) a bisericii romano-catolice locale, cu un plaţ de 453,33 stj.p., în folosinţa parohului în funcţiune[53].

Domus catolica (casa nr.219), cu plaţ de 193 stj.p. şi o grădină de 1092 stj.p., proprietate a bisericii romano-catolice locale cu actul nr.1607/1930. Biserica, casa parohială, domusul şi grădina însumau 1638 stj.p.[54]

Cimitirul romano-catolic Orşova, teren în suprafaţă de 610 stj.p., în str. Cimitirului, dobândită cu decizia nr. 2815/1886 a Judecătoriei Mixte Orşova[55].

Biserica evanghelică (protestantă) Orşova, biserica şi casa parohială, construite pe 589 stj.p. cumpăraţi de către comunitatea evanghelică locală, în anul 1874. Proprietatea a fost recunoscută cu decizia nr.283/1882 a Judecătoriei Mixte Orşova. În anul 1939 valora circa 450000 lei[56].

---

[45] *Ibidem*, ds.4/1939, f.272

[46] *Ibidem*

[47] *Ibidem*, ds.4/1939, f.272 şi ds.5/1940, f.91

[48] *Ibidem*, ds.4/1939, f.272

[49] *Ibidem*

[50] *Ibidem*

[51] *Ibidem* şi ds.5/1940, f.90. Prima sursă indica 449 stj.p

[52] *Ibidem*, ds.4/1939, f.272 şi ds.5/1940, f.87

[53] *Ibidem*. *Ibidem*. După sursa din anul 1939, suma totală era de 1826 stj.p

[54] *Ibidem*. După sursa din anul 1939, suma totală era de 1826 stj.p

[55] *Ibidem*, ds.4/1939, f.272 şi ds.5/1940, f.86

[56] *Ibidem*, ds.4/1939, f.272 şi ds.5/1940, f.85

https://biblioteca-digitala.ro

Cimitirul evanghelic Orşova, un teren în suprafaţă de 405 stj.p., situat în str. Cimitirului, proprietate a comunităţii protestante locale cu decizia nr.382/1882 a Judecătoriei Mixte Orşova[57].

Casa de rugăciune a comunităţii baptiste din Orşova, un teren în suprafaţă de 255 stj.p. cu o construcţie cu două camere, situate în str. Împăratul Traian, în proprietatea comunităţii baptiste din Arad. Construcţia era din anul 1890 şi fusese reparată de Nicolae Bona. Terenul şi casa au fost cumpărate de baptişti la 28 aprilie 1926, cu actul nr. 736. Valora în anul 1939, suma de 20000 lei[58].

Casa izraelită de rugăciuni din Orşova, construcţie cu 12 camere şi teren de 533 stj.p., situate în str. Împăratul Traian. Construcţia data din anul 1878 şi servea ca sinagogă şi ca locuinţă pentru rabin încă de la constituirea comunităţii mozaice în localitate. In anul 1939 valora aproximativ 250000 lei[59].

Cimitirul comunităţii izraeliene din Orşova, 215 stj.p., situaţi în str. Cimitirului, dobândiţi de comunitate cu decizia nr.865/1911 a Judecătoriei Mixte Orşova[60].

Izlazul comunal Orşova cuprindea o suprafaţă de 753 de iugăre şi 50 de stj.p., situată în afara oraşului. Era format din 643 de iugăre şi 314 stj.p. cu pădure, 66 iugăre şi 557 stj.p. fâneţe şi două iugăre şi 57 stj.p. teren arabil etc. Izlazul a intrat în proprietatea comunei în baza Patentei imperiale din anul 1807[61].

Terenuri pentru exerciţii militare: un iugăr şi 80 stj.p. În Jupalnicul Nou, începând de la data de 1 aprilie 1923 şi de la aceeaşi dată şi un teren de păşune în suprafaţă de 82 stj.p.[62]

Pieţele şi parcurile publice ale oraşului Orşova în aprilie 1940, erau: *Piaţa Halelor*, cuprinsă între strada Halelor şi parcul General Dragalina. Lungă de 148 de metri şi lată de 44 de metri, avea o suprafaţă de 6512 m.p., pavaţi cu macadam; *Parcul General Dragalina*, situat între strada Regele Ferdinand I şi splaiul Regina Maria. Era lung de 118 metri şi lat de 54 metri şi însuma o suprafaţă de 6372 m.p., acoperiţi cu arbori ornamentali şi flori; *Parcul Ispir*, cuprins între străzile Regele Carol al II-lea, Ispir şi Crucii. Lung de 98 metri şi lat de 48 metri, avea 470 de metri pătraţi plantaţi

---

57 *Ibidem*, ds.4/1939, f.273 şi ds.5/1940, f.84

58 *Ibidem*, ds.4/1939, f.272 şi ds.5/1940, f.83

59 *Ibidem*, ds.4/1939, f.272 şi ds.5/1940, f.81

60 *Ibidem*, ds.4/1939, f.272 şi ds.5/1940, f.82

61 *Ibidem*, ds.5/1940, f.95. La inventarierea din anul 1939 a fost menţionată o suprafaţă totală de 821 de iugăre şi 1023 de stj.p., din care 633 de iugăre şi 633 de stj.p. de pădure, 6 iugăre şi 1114 stj.p. de păşune, iar restul erau străzile, pieţele, parcurile etc. oraşului, adică o suprafaţă de 192 de iugăre (*Ibidem*, ds.4/1939, f.273)

62 *Ibidem*, ds.4/1939, f.274

https://biblioteca-digitala.ro

cu arbori şi arbuşti floricoli şi era proprietatea comunităţii bisericii ortodoxe române din Orşova[63].

Alte terenuri publice ale Orşovei: un teren în suprafaţă de un iugăr şi 888 stj.p. cu fâneţe, intabulat la 15 mai 1939, pe numele Incoop. Bucureşti; 49 de stj.p. teren arabil în punctul Gramiţa, intabulaţi pe numele statului; 280 stj.p. teren arabil în punctul Gramina, proprietatea statului; 425 de stj.p. în izlaz, proprietatea statului; 64 de stj.p. în izlaz, proprietatea statului; casa cu nr.103 cu teren în intravilan, măsurând 177 stj.p., situată în lunca de peste Cerna, proprietatea statului; un iugăr şi 1322 stj.p. în lunca de peste Cerna, proprietatea statului folosită de armată; două iugăre şi 1202 stj.p. teren arabil în lunca de peste Cerna, proprietatea Ministerului de Justiţie[64].

Podurile şi podeţele oraşului Orşova. La 20 aprilie 1940, acestea erau: *podul peste Cerna*, lung de 127 de metri şi lat de 8 metri, construit din fier pe două culee şi două culee din piatră brută zidită în ciment. Era proprietatea Ministerului Comunicaţiilor; *podeţul peste pârâul Graţca*, lung de 125 de metri, cu fundaţie din piatră brută, cu bolta din cărămidă, situat la intersecţia străzii Graţca cu strada Împăratul Traian. Era proprietatea comunei Orşova; *podeţul de la confluenţa pârâului Graţca cu fluviul Dunărea*, lung de 38 de metri, proprietatea comunei Orşova; *podeţul peste Mosna*, lung de şase metri, cu fundaţie din piatră brută, situat la intersecţia străzii Mosna cu strada Împăratul Traian, era proprietatea comunei Orşova; *podeţul peste Mosna*, situat la intersecţia străzii Mosna cu strada Tudor Vladimirescu, durat în piatră şi cărămidă, era tot proprietatea comunei Orşova; *podeţul peste pârâul Cervena*, lung de şase metri, deschiderea de 4,80 metri, fundaţia din piatră, bolta din cărămidă şi parapet din zidărie de piatră, era tot proprietatea comunei Orşova[65].

La începutul anului 1939, administraţia oraşului şi-a propus să treacă la rezolvarea unor probleme edilitare esenţiale: canalizarea şi aprovizionarea modernă a oraşului cu apă potabilă.

La 2 ianuarie 1939, primarul şi ing. Dimitriu au făcut o vizită de lucru în oraş. A urmat, la 23 ianuarie 1939, prezentarea documentului „Consideraţiunii asupra aducţiunii apei şi canalizării la Orşova", de către ing. Gabriel Dimitriu, preşedintele Oficiului de Cură şi Turism Orşova.

Pentru alimentarea cu apă erau propuse trei variante: din puţuri săpate în apropierea Dunării sau a râului Cerna; din captări de izvoare situate pe o rază convenabilă; din Dunăre sau Cerna, cu epurarea, decantarea, pomparea şi distribuirea apei prin cădere[66].

---

[63] *Ibidem*, ds.5/1940, f.130. Împreună cu străzile oraşului, în anul 1939, acestea însumau o suprafaţă de 192 de iugăre (*Ibidem*, ds.4/1939, f.273). Pavaje cu piatră de râu erau pe străzile Regele Ferdinand I şi Regina Maria (*Ibidem*, ds.1/1932, f.61 şi 69-70)

[64] *Ibidem*, ds.4/1939 august 11, f.274 şi 274 v.

[65] *Ibidem*, ds.5/1940, f.131

[66] *Ibidem*, ds.1/1932, f.21-23 şi ds.4/1939, nenumerotat. Varianta aducţiunii apei din Dunăre , cu decantarea şi pomparea ei, era apreciată ca soluţia cea mai posibilă, pentru un debit de 1200 m.c./24 ore

https://biblioteca-digitala.ro

Pentru canalizarea oraşului, acelaşi inginer propunea un colector principal pe stada Dunării. Reţeaua de aducţiune urma să se suprapună, în mare parte, reţelei de alimentare cu apă, prin cădere spre Dunăre, datorită nivelului terenului. Deversarea în apele Dunării urma să se facă în aval de vărsarea apelor Cernei în fluviu[67].

Pentru a se putea întocmi documentaţiile tehnico-economice şi organizarea licitării ofertelor, s-a solicitat şi executat planul de nivelare a oraşului, lucrare realizată, potrivit cererii, până la 8 martie 1939, de ing. Ludovic Varga. Din lipsa de credite sau alocaţii de la buget, lucrările de aducţiune a apei şi de canalizare a oraşului au fost abandonate. Oraşul a continuat să fie aprovizionat cu apă din fântâni, adânci de la 8-14 m[68].

Deşi era război, până în ianuarie 1944 numărul clădirilor a mai sporit, ajungând la 1274[69]. Dar bombardamentele aeriene din primăvara şi vara anului 1944 şi luptele armate din perioada 23 august-septembrie a aceluiaşi an, au provocat avarii, distrugeri şi pierderi patrimoniului imobiliar al oraşului. Astfel, au fost total distruse sau avariate într-o proporţie de peste 30%un număr de 44 de clădiri, daunele materiale ridicându-se la 42,610 milioane de lei[70].

Pagube în valoare de zeci de milioane de lei au cauzat Orşovei trupele sovietice şi luptele desfăşurate pe şi de pe Dunăre şi din oraş, în cursul lunii septembrie 1944[71].

Anii 1945-1948 au constituit o perioadă de refacere a oraşului. Recensământul din ianuarie 1948 a evidenţiat că reţeaua stradală a oraşului era aceeaşi cu cea recenzată în anul 1941. Erau 38 de străzi, în nomenclatura cărora fuseseră operate unele modificări: strada Regele Ferdinand I se numea 23 August; strada Regina Maria se numea Gh.Gheorghiu-Dej; strada Regele Mihai I se numea Republicii; strada Octavian Goga devenise strada Damaschin Bojincă; fosta stradă Damaschin Bojincă se numea Dr. Schwarzt; strada Ispir devenise strada Marcu Rotariu.

Lungimea străzilor sporise la 16427 metri, numărul construcţiilor la 1048 de la 897 în 1941. În acelaşi timp, numărul gospodăriilor înregistrase o scădere de la 1669 la 1619, iar al populaţiei de la 4712 la 4199 locuitori[72].

---

[67] *Ibidem*. La 19 ianuarie 1939, ing. Ludovic Varga prezentase documentul „Problema apeductului oraşului Orşova" şi, la 22 ianuarie 1939 a prezentat propuneri pentru „Canalizarea oraşului Orşova" (*Ibidem*, ds.1/1932, f.24 şi 27). Ing. Varga a propus varianta „apă din Cerna" şi ing. N.Damşescu – varianta aprovizionării cu apă din Dunăre, cu pompe electrice... (*Ibidem*, f.32-35)

[68] *Ibidem*, ds.1/1932, f.30, 35, 49 şi 54

[69] Până în anul 1953, numărul fântânilor a ajuns la 512. Pe străzile principale erau între 92-142 de fântâni, pe străzile Gării şi Dunării erau câte 20 de fântâni, zece fântâni pe strada Cerna şi câte 13 fântâni pe alte străzi (*Ibidem*, ds.11/1953, f.163)

[70] *Ibidem*, ds.1/1944, f.44 şi 47. Pentru anul 1942, vezi ds.7/1942, f.145

[71] *Ibidem*, ds.2/1945, f.18, 23, 53 şi 108. Hotelul „Imperial", casele 27, 27A, 30, 36, magazinul Felix Kugler, două case din Jupalnic au fost distruse integral.

[72] *Ibidem*, ds.1/1944, f.81-296

https://biblioteca-digitala.ro

În privința instituțiilor şi a întreprinderilor orşovene, față de recensământul din anul 1941, recensământul din anul 1948 consemna schimbări. Fuseseră înființate instituții şi întreprinderi noi ca: Centrul de Studii şi Cercetări Tehnologice pentru Amenajarea Apelor Dunării în Regiunea Cataractelor şi construirea unei Uzine Electrice[73], Circumscripția Sanitară Orşova pentru Orşova şi Jupalnic[74], Spitalul Mixt de Stat Orşova, construcție nouă, cu 2000 metri teren[75], Protopopiatul Ortodox Român al Mehadiei (pentru plăşile Bozovici, Orşova şi zece comune din plasa Teregova[76], Şcoala de Ucenici Industriali Orşova[77], Ocolul Veterinar Orşova, Secția Tehnică de Drumuri Naționale (trei clădiri), Şcoala de Pădurari Orşova, Serviciul Hidraulic Orşova (cu 41 de clădiri şi nouă terenuri), Fabrica de Gheață Orşova (proprietatea Marcu Reicher), Textila „Jandera" C.B.I., Industria Lubicrom, Şantierul Naval C.Colan şi Maria Hatinger, Industria Textilă „Nonna" (textile şi stofe), Agenția Sovrom, Serviciul siguranței şi altele[78].

Aceste schimbări şi noi structuri organizatorice marcau intrarea oraşului şi a patrimoniului imobiliar orşovean sub zodia naționalizărilor de stat, a proprietății de stat de tip sovietic.

---

[73] *Ibidem*, ds.7/1948, f.1 şi 58. Vezi şi anexa nr.4
[74] *Ibidem*, ds.5/1948, f.2
[75] *Ibidem*, f.4
[76] *Ibidem*, f.5
[77] *Ibidem*, f.25
[78] *Ibidem*, f.29, 32, 35, 182 şi ds.6/1948, f.21

https://biblioteca-digitala.ro

CARACTERISTICILE VECHII CETĂŢI ORŞOVA

„Pe vremea lui Suleiman han, în anul 933 <8 oct. 1526 – 26 sept. 1527, mai probabil după cucerirea Timişoarei (1552)>, cuceritorul Timişoarei, Ahmed paşa, al doilea vizir, a reparat-o, iar când i s-a făcut recensământul <al locuitorilor şi al averilor lor> vilaietului Timişoarei, Orşova a devenit reşedinţa unui sângeacbei. În prezent, după legea lui Suleiman han, venitul beiului este de 310000 aspri. În sângeacul lui se găsesc zaimi şi 556 timaroţi. Are un alaibei şi un ceribaşî, precum şi un iusbaşî. În timp de război, oştile beiului, laolaltă cu gebeliii se ridicau la 3000 de soldaţi aleşi. După regulă, se mai afla în acest sângeac: chehaia de spahii şi serdar de ieniceri, dizdar, 150 de soldaţi pentru paza cetăţii, agă de azapi, agă de martalogi, intendent de vamă, muthesib, strigător de taxe, intendent de haraci, agă de construcţii, chehaia al oraşului, iar din partea Seriatului profetului are seihul-isla, nakib şi cadiu, cu rang de 150 aspri, mai are şi 70 de sate şi comune".

„Cetatea este o palancă frumoasă, în patru colţuri, înconjurată cu ziduri de pământ, pe malul Dunării. De jur împrejur sunt 800 paşi. Are două părţi: prima, o poartă mică de lemn dă spre răsărit, pe malul Dunării; a doua este la apus, tot pe malul Dunării şi dă spre oraş. Partea de sud a cetăţii e scăldată de apele Dunării, dar spre nord se află înălţimi şi şanţuri adânci. În cetatea aceasta, palatul beiului e mai frumos decât toate celelalte case. Deasupra zidului de pe malul Dunării se aflau numeroase locuri de recreiere şi fel de fel de palate de petrecere. Are, în total, 50 de case acoperite cu şindrilă. Lângă poarta cea mare, se afla o mică geamie, cu faţa spre Dunăre şi cu mulţi enoriaşi".

„Descrierea cetăţii interioare. Este o cetate mică, zidită din piatră, cu patru laturi, rezistentă, rămasă din timpul ghiaurilor. În interiorul ei locuiesc numai dizdarul, imamul, muezinul şi metherbaşiul. Lângă turnul închisorii, deasupra porţii interioare, există un turn cu orologiu, acoperit cu scânduri; bătaia ceasului se aude de la o distanţă de un fersah <o oră de mers cu calul, la pas>".

„Caracteristicile oraşului cel mare. În total se găsesc trei sute de case cu şi fără etaj, unele din piatră, iar altele din lemn, toate fiind acoperite cu scânduri. Are o geamie, o moschee, o medrese, o şcoală şi zece dughene; nu are prăvălii de pânzeturi, dar se găsesc tot felul de produse. La marginea şanţului cetăţii se afla o baie şi un han pentru negustori. Pe malul Dunării se găsesc casele mari şi frumoase, cu grădini, ale ghiaurilor greci <majoritatea români>; au şi o biserică a lor".

„Dealurile ce formează întăriturile cetăţii sunt acoperite în întregime cu vii, iar locuitorii câştigă de pe urma năvoadelor, deoarece toţi se ocupă cu pescuitul. În partea de răsărit a acestui oraş se află Ţara Românească, întrucât oraşul acesta, fiind punctul de graniţă, formează hotarul cu Ţara Românească".

Călători străini despre Ţările Române, Vol. VI, Editura Ştiinţifică şi Enciclopedică, Bucureşti, 1976, p. 695-696

https://biblioteca-digitala.ro

Anexa 2

STRĂZILE ORAŞULUI ORŞOVA LA RECENSĂMÂNTUL DIN 1930

13975 1391 4452 locuitori

Denumirea străzii	Lungimea (metri)	Număr gospodării	Numărul locuitorilor	Observaţii
Decebal	890	168	501	Ocol silvic, agricol, şcoli, internat
Poligonului	300	2	13	
Mihai Viteazul	90	1	5	
Graţca	550	40	134	
Împăratul Traian	2200	206	623	Pretura, Judecătoria, serv. sanitar, primăria, Regimentul 94, ocol silvic, biserica evanghelică
Ioan Curiţa	105	28	75	
Ignat Freyler	75	13	30	Poliţia oraşului
Mărăşeşti	205	22	56	Dispensarul
Filomelei	950	27	93	
Mosna	150	10	31	
Cervena	275	4	20	
Cuza Vodă	230	16	56	
Ştefan cel Mare	110	8	23	
Regele Carol al II-lea	275	7	47	Fosta Principele Carol
Vasile Alecsandri (fostă Principesa Elisabeta)	315	23	77	Oficiul poştal
Botoşanilor	120	2	3	
Piaţa Libertăţii	100	3	11	
Cernei	280	18	77	
Regele Ferdinand I	1700	408	1297	
Crucii	150	8	23	Of. veterinar, vama, percepţia
Piaţa Dragalina	130	6	20	Direcţia silvică
Splaiul Regina Maria	1960	83	255	Căpitănie
Tudor Vladimirescu	615	119	393	C.I.D., S.H.
Piaţa Unirii	140	1	4	
Avram Iancu	750	20	80	
Alionului	100	73	242	P.T.T. GARA, Intreţin.
Fabricii	130	43	159	
Horea	150	14	47	Abatorul
Carantinei (Lazaretului)	150	6	18	
Piaţa Halelor (Severinului)	220	3	9	
Olimpului	120	-	-	
Schelei	120	1	4	R.M.S., grăniceri
Ispir	110	1	4	
Grănicerilor	100	3	12	
Mihai Eminescu	110	4	10	

Primăria Oraşului Orşova, ds.1/1930, nenumerotat.

https://biblioteca-digitala.ro

Anexa 3

STRĂZILE ORŞOVEI LA RECENSĂMÂNTUL DIN 1941

Denumirea	Lung. metri	Nr. de clădiri	Nr. de familii	Nr. de locuitori	Observaţii
Decebal	1150	90	180	474	
Împăratul Traian	1230	121	213	489	
Regele Ferdinand I	1212	59	152	406	
Regele Mihai I	1930	123	236	680	Fostă Regina Maria
Splaiul Regina Maria	965	44	72	202	Fostă T. Vladimirescu
Dunării	605	83	122	400	
Cernei	360	26	48	140	
Col. Ion Curiţa	207	21	40	114	
Mărăşeşti	302	23	40	117	
Horea	230	19	27	83	
Mihai Viteazul	172	6	9	32	
Zăvoi	256	5	6	31	Fostă Carol al II-lea
Olumpului	86	-	-	-	
Cpt. av. Damşescu	101	1	2	7	
Octavian Goga	138	4	16	39	Fostă D. Bojincă
Poligonului	259	5	8	26	
Vasile Alecsandri	225	19	38	136	
Graţca	720	50	58	210	
Damaschin Bojincă	193	10	24	53	
Crucii	75	4	9	17	Ignat Freyler
Ştefan cel Mare	86	7	11	28	
Traian Henţiu	950	41	52	142	Fostă Filomelei
Col. Marcu Rotariu	86	5	9	24	Fostă Ispir
Cuza Vodă	172	13	29	68	
Cervena	302	8	10	20	
Mosna	144	13	19	48	
Botoşani	48	6	10	31	
Mihail Eminescu	144	9	15	39	
Dr. M. Popovici	600	31	44	151	
Avram Iancu	1195	9	16	52	
Alionului	80	23	29	90	
Fabricii	288	15	29	100	
Gării	392	24	78	161	
Ignat Grigorie	583	11	9	30	
Piaţa Gl.Dragalina	184	5	3	57	
Cimitirului	326	5	6	15	
	15996	897	1669	4712	

Primăria Oraşului Orşova, ds.1/1941, f.211

https://biblioteca-digitala.ro

STRĂZILE ORAŞULUI ORŞOVA ÎN ANUL 1948 Anexa 4

Denumirea străzii	Lung. metri	Nr. clădirilor	Nr. gospodăriilor	Începe în strada, se sfârşeşte în strada
Decebal	1150	96	175	Împ. Traian - Jupalnic
Împăratul Traian	1230	129	198	Republicii – Împ. Traian
23 August 1944	1212	70	159	Republicii - Cernei
Republicii	1930	131	236	23 August – M. Popovici
Protopop M.Popovici	600	52	45	Republicii - Eşelniţa
Gh.Gheorghiu-Dej	965	39	61	Dunării – P-ţa Dragalina
Dunării	605	75	97	Ogaş Cervena – Gheorghiu-Dej
Mihai Viteazul	172	6	11	Zăvoi - Decebal
Mărăşeşti	302	23	20	Pod Cerna – pădurea comunală
Cernei	360	32	29	Decebal – Pod Cerna
Col. I. Curiţa	207	25	28	Cernei - Mărăşeşti
Horea	230	17	19	Mărăşeşti – Ignat Grigorie
Zăvoi (Zăvoiului)	256	5	7	Mihai Viteazul – I. Grigorie
Cpt. av. Damşescu	101	1	1	I. Grigorie – 23 August
Damaschin Bojincă	138	3	16	23 August - Decebal
Poligonului	259	9	7	Decebal – poligonul de tragere
Vasile Alecsandri	225	18	35	Împ. Traian – Gheorghiu-Dej
Dr. Schwartz	193	10	22	Împ. Traian – Gheorghiu-Dej
Graţca	720	51	59	Pădurea comunală – Împ. Traian
Traian Henţiu	950	59	44	Împ. Traian – pădurea comunală
Crucii	75	3	7	Gheorghiu-Dej - Republicii
Ştefan cel Mare	86	7	12	Republicii – Împ. Traian
Cuza Vodă	172	12	21	Gheorghiu-Dej –Împ. Traian
Cervena	302	3	3	Împ. Traian –Gheorghiu-Dej
Mosnei	144	14	18	Împ.Traian–pădure comunală
Botoşani	48	5	8	Republicii – Împ. Traian
Mihai Eminescu	144	8	14	Gheorghiu-Dej - Republicii
Grănicerilor	81	14	13	Republicii – Gheorghiu-Dej
Gl. Dragalina	184	5	8	Ignat Grigorie – 23 August
Marcu Rotariu	86	2	7	Gheorghiu-Dej - Republicii
Piaţa Ignat Grigorie	583	11	11	Ioan Dragalina – Horea
Cimitirului	326	8	4	Cernei – com. Jupalnic
Alionului	80	31	28	Fabricii – Avram Iancu
Fabricii	288	21	27	Str. Gării – com. Tufari
Str. Gării	392	11	23	Avram Iancu - Tufări
Avram Iancu	195	21	18	Cernei - Tufări
Olimpului	86	-	-	23 August - Decebal
Colonia C.F.R.	350	21	44	Avram Iancu - Alionului
Total: 38 de străzi,	16427	1048	1535	

Primăria Oraşului Orşova, ds.7/4/1948, f.1. Vezi şi f.24 şi 58 şi ds.6/1948, f.10-11

https://biblioteca-digitala.ro

DJERDAP NATIONAL PARK
(Yougoslavia)

Vesna Vandič

Djerdap National Park: a natural site of outstanding national importance nominated for the List of the World Cultural and Natural Heritage, lies in the north-eastern part of Yugoslavia, in Serbia, close to the Yougoslav border with Romania.

NATIONAL PARK
DJERDAP

Fig. 1 National Park Djerdap (mape)

It was established by the Djerdap National Park act adopted by the Assembly of the Socialist Republic of Serbia in 1983 (Official Gazette SRS, N^0. 21/83 and 29/88) after years of research and study, collection of historical and natural material, protection of natural and cultural and historical entities of particular value and other area preservation projects.

The national park is run by the Djerdap National Park protection and development enterprise (Park Management) established by the Assembly of Serbia with headquarters at Donji Milanovac, one of the most popular resorts in Eastern Serbia.

The Djerdap National Park land use plan lays the foundations for the land use of area and its sustainable development inconformity with the objectives and criteria governing the protection of the natural and cultural and historical heritage. Strict protection is enforced over 5% of the total area, embracing natural preserves, natural sites, archeological sites, monuments of culture and the lake. In the remaining part of the park controlled development of primary activities is allowed with special attention accorded to the rational and sustainable use of natural resources guaranteeing their

https://biblioteca-digitala.ro

renewal and preservation. Although in the middle of the Danube's course Djerdap Gorge is a highly specific natural entity differing from both the Pannonian and the Pontian sections of the river. The Djerdap Gorge, the biggest of its kind in Europe comprises four smaller gorges (Golubačka, Gospodjin Vir, Kazanska, Sipska) and three valleys (Ljupkovska, Donjomilanovačka, Oršavska).

Fig. 2. Veliki Cazan

The Djerdap Gorge has always been a world into itself. This applies in particular to early Holocene when all the adjacent lowlands were depopulated.

The interplay of the great river and surrounding hills and mountains resultants in frequent and steep changes of altitude (50-800 m) and presence of several ecological zones in a small area.

Two basic genetic types of exogenous relief are found in Djerdap National Park: fluvio-denudational and karst. The former emerged from the combined action of the river erosion and other geomorphologic forces and produced Danubian terraces and floors, rocky cliffs, deep valleys of Danube's tributaries and mountains.

Geologically speaking, the rocks in the Djerdap Gorge are of different petrography composition and stratigraphy. In the course of their geological evolution they were exposed to tectonic movements and major magmatic penetrations.

As a result of the heterogeneity of geological formations and the lithological diversity the hydrographic conditions in the Djerdap area are highly complex. The national park's area is characteristic primarily of parts with scarce and meager spring and practically waterless karst. Abundant springs are found only in a very small area along the Porečka River and only the Porečka and Brnjica Rivers reach the Danube's catchments in Djerdap sector.

The local climate is moderate continental to continental and the modified mountainous climate predominates atop the highest mountains.

https://biblioteca-digitala.ro

Djerdap National Park is typical river Valley Park a sits morphological basis is constituted by the low right bank of Danube in the Djerdap Gorge. The gorge is also the principal natural phenomenon in the park with outstanding cultural and historical monuments, natural scenery, preserved original ecosystems and age-old plant and animal life of remarkable value and rarity.

What distinguishes Djerdap from other inland national park in Yugoslavia is its direct link with the great river and the manmade lake which are part of an important international waterway. Such advantageous position, direct contact with Romania and vicinity of Bulgaria make the park an area with major development possibilities, notably in tourism.

Djerdap National Park covers an area of 63.608 ha; it is over 100 km long and up to 6 km wide.

The entrance into the park is by the townlet of Golubac, near medieval Golubac fortress and the exit by the village of Karataš that is the Danube dam and ancient city of Diana.

Djerdap vegetation is of utmost scientific importance as it comprises numerous ecocenological and historical community chains which make this ancient refuge of plant and animal life a genuine museum preserving the history of plant life.

In terms of the historical age of Djerdap's forest vegetations one distinguishes there polydominant relict forest and bush communities of beech, Turkish hazel, oak, lilac, southern nettle tree, nut and other species.

In Djerdap there are more then fifty plant communities, 35 of which are relict communities. They include 15 communities closed to the Tertiary jungle varieties and area to this day rich in composition and structure. There is a great variety of widespread rare and relict species of plants such as Turkish hazel, nut-tree, lilac, silver linden, Montpelier maple, downy oak, eastern horn beam southerner nettle tree, common yew, smoke wood and others. Many species hitherto unknown in Serbia and Yugoslavia and a large number of new varieties and forms have been identified and described.

The animal life in Djerdap is rich and diverse. Of the tall game note should be made of the deer population whose size and quality have earned it international fame. Throughout the national park there are does, wild boars, rabbits, foxes and other common species. In the river valleys and low-lying parts of the park there are partridges, quails and pheasants and the Danube banks are populated with a large variety of marsh-birds. A successful experiment in the Djerdap Gorge allowed introducing a chamois population there. Their number is sufficiently large to allow the transfer of the animals to other hunting-grounds. At present Djerdap is the only such game preserve in Yugoslavia.

In addition the these types of game whose health and quality are kept under careful control through sanitary measures, hunting and the like, Djerdap also has to its credit some very rare animals and birds such as bear, lynx, wolf, jackal, marbled polecat, grey eagle and other predatory birds, long-eared owl and many other owl varieties, black stork, hazel-grouse.

https://biblioteca-digitala.ro

These natural rarities constitute a true treasure trove and in this regard Djerdap is unrivalled in Serbia.

All these orographis, microclimatic, biotic, natural historical factors have created an outstanding natural site and a unique wildlife refuge in Europe. The plant and animal life has continued in this relatively small area without interruption since Pliocene to this day.

A large number of microecological habitats distributed storey-like between the river and adjoining mountains and meadows provides all that is necessary to sustain life.

Archaeological research in the Djerdap area allows to fully perceiving the evolution of the human community, notably the development of the material and spiritual culture since the earliest arrival of man to these parts to this day. Numerous archaeological finds, preserved cultural and historical monuments dating back to the Roman, medieval and Turkish times alternate with modern settlements. The big dam on the Danube, a major engineering feat, is the indelible mark left by the modern man in the cultural and building history of the area.

The three oldest archaeological sites belonging to the Mesolithis period in Djerdap, Vlasac, Padina and Lepenski Vir, evolved and flourished in Gospodin Vir Gorge in B.C. 7000-5000. Of these three, Lepenski Vir, situated in the central part of the gorge an a small Danubian terrace and protected by Košo hill, had the best balanced climate which then resulted in a large number of plants and animal communities. Owing to these favourable natural conditions Lepenski Vir was continually populated between B.C. 5800 and B.C. 4300 and its inhabitants created a monumental culture of singular value.

Fig. 3 Anthropomorphic statuette Lepenski Vir

In the first and second centuries A.D. Roman emperors Tiberius, Claudius, Domitian and Traian built through the gorge a strategic road, bridges and fortifications the traces of which can still are seen. Diana, the Roman city near Karataš, Traian's plaque and bridge are the most important monuments of that period.

https://biblioteca-digitala.ro

The medieval fortress which guarded the entrance into and the passage through, the Djerdap Gorge-the most important is Golubački Grad, Fetislam, dating to the Turkish times-testify to the never-ending warring along the border, the site of confrontations of maybe cultures and civilizations.

Fig. 4 Medieval fortress Golubac Grad

The evolution of the folk culture in this area could not but be influenced by the frequent changes of government and political supremacy as it passed from Byzantine rule in the early Middle Ages when it was settled by the Slavs into the hands of Bulgarian khans, Hungarians, Serbs, Turks and then Serbs again. Nonetheless, the century-old coexistence of Serbs and Valachians made them find ways to preserve their traditional villages dispersed on hills and broad mountain plateaus. Colorful folk customs and legends dating back to antiquity testify to their joint life in the area ever since the heathen times.

Djerdap National Park is a well-know summer and winter resort. Favorable climate, a large number of sunny days, scenery provides, all conditions for a pleasant stay, walking and mountaineering tours; the Djerdap Lake offers facilities for water sports; mountain slopes and the rolling landscape lure the lovers of winter sports, and diverse game attract many hunters.

Hotels built in the park area accommodation for over 700 visitors and area broadening their winter and summer facilities year in and year out. Lepenski Vir is a first-class hotel and numerous boarding houses, mountain and hunting lodges, village cottages offer hospitality to different categories of visitors. There are also sports grounds, swimming-pools, paths and marked mountain freaks for mountaineers and other nature-lovers.

Travel agencies are equipped to cater to the special needs of visiting scientists, experts, researches in different fields of science and help in organizing conferences, symposia and other venues.

https://biblioteca-digitala.ro

EVOLUŢIA JUDEŢULUI MEHEDINŢI PÂNĂ LA MIJLOCUL SECOLULUI AL XVIII-LEA

Melentina Bâzgan

Judeţul din Oltenia aflat la extremitatea vestică a Ţării Româneşti se numea în trecut, la fel ca şi astăzi, Mehedinţi. Analizând originea numelui acestui judeţ filologii şi istoricii au ajuns la concluzia că numele dac *Mede*, care desemna un pârâu din partea locului[1], a fost preluat de romani, care au construit la *Ad-Mediam*[2] o staţiune balneară, nu departe de cea cunoscută de la Herculanum. În documentele emise în cancelaria ungară, în secolul al XIV-lea, termenul care denumea localitatea apare sub forma latină: *Myhald*[3], iar în documentele româneşti sub forma *Mehedia*[4], Zona din jurul cetăţii, ridicată aici pe ruinele romane prin secolul al XII-lea, a fost numită *Mehedinţi*.

Originea latină a termenului Mehedinţi, care numea formaţiunea teritorial-administrativă apărută la hotarul vestic al ţării, este admisă de B. P. Haşdeu[5], A. D. Xenopol[6], Paul Negulescu[7] ş.a.

În epoca romană şi mai apoi cea bizantină, în această parte vestică a ţării noastre a existat, pe malul fluviului Dunărea, cetatea cu numele Drobeta. Deoarece cetatea era părăsită, prin secolul XIII, piatra de aici a fost întrebuinţată pentru construirea în apropiere a unei fortificaţii noi, numită Severin[8]. În jurul acestei cetăţi s-a constituit, la începutul aceluiaş secol XIII, formaţiunea politică Ţara Severinului[9] prin unirea populaţiei autohtone aşezate în satele pe ambii versanţi sudici ai Carpaţilor Meridionali.

În urma războiului din anul 1230, izbucnit între regatul maghiar şi ţaratul bulgar, ungurii au întemeiat în jurul cetăţii Severin o formaţiune

---

[1] G. Pascu, *Elemente dace. Mehadia. Mehedinţi*, în "Arhiva. Organul Societăţii Ştiinţifice şi Literare", Iaşi, XVII, 1906, nr. 2, p. 93; nr. 3, p. 135.

[2] *Ibidem*, p. 89.

[3] *Documenta Romaniae Historica, D, Relaţiile între Ţările Române*, (în continuare se va nota: *D.R.H., D*), Bucureşti, Ed. Academiei Române, 1977, doc. 15, p. 36.

[4] G. Pascu, *op. cit.*, p. 93.

[5] B. P. Haşdeu, *Istoria critică a românilor. Pământul Ţării Româneşti*, ediţie îngrijită de Grigore Brâncuşi, Bucureşti, Ed. Minerva, 1984, p. 405

[6] A. D. Xenopol, *Istoria românilor din Dacia Traiană*, vol. III, ediţie îngrijită de Nicolae Stoicescu şi Maria Simionescu, Bucureşti, Ed. Ştiinţifică şi Enciclopedică, 1988, p. 470-471.

[7] P. Negulescu, *Istoricul judeţelor în România*, în "Revista de Drept Public", Bucureşti, 1942, nr. 1-2, p. 90.

[8] Pavel Binder, *Contribuţii la geografia istorică a Banatului de Severin*, în "Studii. Revistă de Istorie", tom. 31, 1968, nr. 4, p. 626-627.

[9] *D.R.H., B*, vol. I, Bucureşti, Ed. Academiei Române, 1966, doc. 1, p. 8.

https://biblioteca-digitala.ro

administrativ-militară pe care au numit-o Banatul de Severin. Acesta cuprindea o parte din Oltenia[10] şi ţinutul dintre Dunăre şi Munţii Semenic[11].

Crearea Banatului de Severin avea drept scopuri apărarea graniţei regatului maghiar şi înfiinţarea unui avanpost în vederea supunerii teritoriului românesc dintre Carpaţi şi Dunăre. În acest spaţiu existau, încă din secolele XII-XIII, organizaţii teritorial-politice româneşti, amintite şi de Diploma Cavalerilor Ioaniţi, din anul 1247. La acea dată acestea au fost silite să cedeze pretenţiilor coroanei maghiare deoarece diploma arată că banul ungur de la Severin urma să fie ajutat în îndeplinirea atribuţiilor sale militare de căpeteniile formaţiunilor politice româneşti[12].

Începând cu ultimul sfert al secolului al XIII-lea, izvoarele documentare atestă încercările repetate ale căpeteniilor româneşti de a se desprinde de sub tutela ungară şi de a se constitui în formaţiuni politice de sine stătătoare[13]. După anul 1278, în lista dregătorilor din Regatul Ungar nu figurează nici un ban de Severin[14], ceea ce ne îndreptăţeşte să credem că Banatul de Severin se afla sub administrarea unei căpetenii române, autoritară în plan local, probabil în persoana voievodului român Litovoi al II-lea.

Din 1291 şi până către 1342[15], cu excepţia unor scurte perioade, în anii 1324 şi 1330[16], voievozii români de la sud de Carpaţi au stăpânit Banatul Severinului pentru care, la început, au plătit regulat tribut maghiarilor. În timpul voievodului Basarab I, fiul lui Tihomir, s-a înfăptuit unificarea voievodatelor şi cnezatelor dintre Carpaţi şi Dunăre şi a fost constituit statul centralizat şi de sine stătător Ţara Românească. A fost perioada în care domnia a organizat formaţiunile teritorial-administrative locale de unde se percepeau de la supuşi banii şi produsele naturale necesare întreţinerii aparatului de stat, dar şi nevoilor unei armate care avea menirea de a apăra hotarele ţării.

Pentru întreţinerea şi apărarea cetăţii Severinului a fost constituită de domnie formaţiunea teritorială cunoscută sub numele Judeţul de Baltă. În această parte a ţării, la adăpostul bălţilor care mărgineau Dunărea în aval de cetatea Severin, se dezvoltau aşezări ai căror locuitori erau chemaţi să răspundă necesităţilor autorităţii în stat, în persoana domnului şi armatei sale care le asigura protecţie în faţa invadatorilor.

Tot atunci, la hotarul apărut între statul român şi cel maghiar s-a consolidat rolul militar al cetăţii Mehadia, care a fost la începutul statului român centralizat când sub administraţia domnilor români[17], când sub

---

[10] Ştefan Ştefănescu, *Bănia în Ţara Românească*, Bucureşti, Ed. Ştiinţifică, 1965, p. 19.
[11] Pavel Binder, *op. cit.*, p. 630.
[12] *D.R.H.*, *B*, vol. I, doc. 1, p. 8-9.
[13] Ştefan Ştefănescu, *op. cit.*, p. 29.
[14] Pavel Binder, *op. cit.*, p. 631.
[15] Ştefan Ştefănescu, *op. cit.*, p. 30-31.
[16] *Istoria Românilor*, vol. III, coordonatori Ştefan Pascu, Răzvan Teodorescu, Bucureşti, Ed. Enciclopedică, 2001, p. 573.
[17] *D.R.H.*, *D*, vol. I, doc. 15, p. 36-37; 76, p. 123-125.

https://biblioteca-digitala.ro

aceea a regalităţii maghiare[18]. Între anii 1330 şi 1391 funcţia de ban al Severinului a figurat atât în titlul unor dregători maghiari, cât şi în titlul domnilor Ţării Româneşti[19].

Pentru a-şi consolida posesiunile în această zonă strategică şi pentru a contracara propaganda catolică a regalităţii maghiare care era sprijinită de papalitate, domnul Vladislav I a înfiinţat o Mitropolie la Severin[20] şi o mănăstire la Vodiţa[21]. Mitropolia Severinului, a doua în stat după cea de la Argeş, a activat între anii 1370-1403[22]. În timpul lui Mircea cel Bătrân administrarea şi apărarea hotarului vestic al ţării erau concentrate în mâna unui ban cu reşedinţa la Severin, domnul însuşi atribuindu-şi titlul de ban în virtutea dreptului de stăpânire a cetăţii Severinului[23].

În condiţiile deselor cedări ale cetăţii Severinului către români şi în faţa pericolului turcesc, sediul administrativ al băniei ungureşti de margine s-a stabilit la Mehadia. Între anii 1391 şi 1421, cetatea Severinului a fost în stăpânirea domnilor români pentru ca în pentru perioada anilor 1428-1470 aceasta să fie administrată de unguri[24]. În această ultimă perioadă, banii unguri au stăpânit în versantul estic al Carpaţilor teritoriul dintre Motru şi Dunăre. Centrul administrativ şi militar al întregii regiuni a fost în Severin şi în Mehadia, iar regii maghiari au emis acte de danie care priveau statutul juridic al unor localităţi din această parte a ţării[25]. În acest interval de timp sediul băniei româneşti s-a retras la Strehaia[26] şi mai apoi la Tismana[27].

Revenind Ţării Româneşti, în deceniul opt al secolului al XV-lea, Banatul de Severin a fost reorganizat, în timpul domnilor Basarab cel Tânăr (1477-1482) şi Vlad Călugărul (1482-1495), sub denumirea de Banatul de Mehedinţi[28]. Teritoriul situat în partea estică a râului Cerna, numit Mehedinţi, a constituit un judeţ care era condus de un ban atunci când domnii români şi-au asigurat o stăpânire definitivă asupra acestui colţ de ţară.

La sfârşitul secolului al XV-lea sediul băniei s-a mutat definitiv de la Severin la Craiova, iar banii au căpătat statutul de mari bani în ierarhia dregătorilor statului. La hotarul ţării au rămas reprezentanţi ai domniei, numiţi bani, care au preluat o parte din funcţiile marelui ban. Pentru a

---

Idem, doc. 27. p. 54-55; 55, p. 96-98; 64, p. 108-109; 76, p.123-125; 132, p. 216-217.

Pavel Binder, *op. cit.*, p.636.

Ibidem., p. 637; *Istoria Românilor*, vol. III, p. 250.

D.R.H., *B*, voi. I, doc. 6, p.18. Mănăstirea Vodiţa a fost ctitorită pe la anul 1372.

Istoria Românilor, vol. IV, coordonatori Ştefan Ştefănescu, Camil Mureşan, Bucureşti, Ed. Enciclopedică, 2001, p. 250.

23 *D.R.H.,B*, vol. I, doc. 3, p. 13; 5, p. 16; 13, p. 33; 24, p. 57; 45, p. 91.

24 Pavel Binder, *op. cit.*, p. 637.

25 *D.R.H.*, *B*, vol. I, doc. 62, p. 118-122; 97, p. 168-171. Sunt recunoscute în anii 1428 şi 1444 privilegiile mănăstirilor Tismsna şi Vodiţa.

26 Const. C. Giurescu, *Istoria românilor*, vol. II, ediţie îngrijită de Dinu C. Giurescu, Bucureşti, Ed. All, 2000. p. 265; Ştefan Ştefănescu, *op. cit.*, p. 59.

27 *D.R.H.*, *D*, vol. I, doc. 324, p. 442-443.

28 I. C. Filitti, Banatul Olteniei şi Craioveştii, Craiova, Ed. Scrisul Românesc, 1929, p. 20-21; Ştefan Ştefănescu, op. cit., p. 56-57.

https://biblioteca-digitala.ro

conferi putere mai mare acestui bastion aflat la hotarele ţării, Banatului de Mehedinţi, devenit mai apoi judeţul Mehedinţi i-au fost alipite o bună parte din teritoriile formaţiunilor administrative mai vechi: judeţul Motru în partea nordică şi judeţul de Baltă în partea sud-estică.

Începând cu sfârşitul secolului al XV-lea avem informaţii documentare referitoare la organizarea teritorial administrativă a zonei Mehedinţi. La 27 ianuarie 1483, domnul Vlad Călugărul întărea unor boieri nişte sate printre care se enumera şi "Criva de la Mehedinţi"[29]. Acelaşi domn întărea, la 10 aprilie 1493, o danie mănăstirii Tismana pentru care depuneau mărturie "patru boieri care sunt mai bătrâni din Mehedinţi"[30].

Câţiva ani mai târziu, la 29 iulie 1497, judeţul era bine organizat din punct de vedere fiscal deci şi administrativ din moment ce domnul dăruia mănăstirii Tismana "din judeţul Mehedinţi, câte 300 de vedre de vin,...15 găleţi de grâu din venitul domniei mele, afara satelor sfintei mănăstiri"[31]. Deducem că erau cunoscute satele ce compuneau judeţul, cele ce aparţineau altor stăpâni decât domnia, şi era organizat un aparat administrativ care putea să respecte dania şi porunca domnului.

În fruntea judeţului era banul ce avea un rol important în apărarea graniţelor de vest ale ţării, el fiind ales din rândul unor mari boieri. La 17 august 1511, între boierii martori ai omagiului depus de Vlad cel Tânăr faţă de regele maghiar figura şi Radul, ban de Mehedinţi[32]. La conducerea judeţului erau, la 23 aprilie 1486, doi bani: Dumitru Ghizdavăţ şi Detco, care erau împuterniciţi de domnul Vlad Călugărul să asigure ordinea locală şi să-i pedepsească pe cei care nu se supuneau autorităţii sale: "să-i ia acelui om pentru un singur cuvânt hatalm şi ocina să şi-o piardă"[33].

Judeţul Mehedinţi s-a aflat într-o continuă dezvoltare economico-socială favorizată de poziţia geo-strategică care permitea circulaţia oamenilor şi a mărfurilor pe vechile căi de comunicaţie, din şi spre vestul Europei şi spre sudul Dunării. De la Severin pornea spre estul ţării un drum care străbătea peste dealuri şi ses localităţile mai importante de la vadurile apelor: Craiova, Slatina, Piteşti, Bucureşti[34]. De aici se bifurcau două drumuri: unul spre Brăila şi unul spre Oraşul Floci.

Rolul banului din această zonă a ţării a crescut, mai ales după ce Banatul Timişoarei a fost cucerit şi transformat în paşalâc turcesc, în vara anului 1552. La 1 ianuarie <1588>, domnul Mihnea Turcitul poruncea "slugii domniei mele, lui Mihai ban de judeţul Mehedinţi"[35], această poruncă

---

[29] D.R.H., B, vol. I, doc. 184, p. 298. Localitatea Crivina la care face referire documentul există şi astăzi în judeţul Mehedinţi pe malul Dunării, în aval de Drobeta Turnu-Severin

[30] Ibidem, doc. 236, p. 382.

[31] Ibidem, doc. 276, p. 450-451.

[32] Ştefan Ştefănescu, *op. cit.*, p. 60.

[33] D.R.H.,B, vol. I, doc. 197, p. 317.

[34] Dinu C. Giurescu, *Ţara Românească în secolele XIV-XV*, Bucureşti, Ed. Ştiinţifică, 1973, p. 190.

[35] *Documente privind Istoria Românilor, B, Ţara Românească* (în continuare se va nota: *D.I.R., B*), *veac XVI*, vol.V, Bucureşti, Ed. Academiei Române, 1952, doc. 358. Dregătoria de ban al judeţului Mehedinţi era ocupată la acea dată de viitorul domn Mihai Viteazul.

https://biblioteca-digitala.ro

arătând astăzi care erau unele dintre îndatoririle banului în calitatea sa de conducător al județului. El trebuia să rezolve atunci plângerea făcută domnului de călugării de la mănăstirea Tismana împotriva unor sate din județ, care se opuneau plății dărilor ce se cuveneau mănăstirii în calitate de stăpân. Banul trebuia să-i însoțească pe călugări la acele sate "ca să dea găleţile şi ceia ce este dajdea sfintei mănăstiri, dar nici mai mult, ci cum dau şi ceilalți vecini celorlalte mănăstiri sau boierilor"[36], având sarcina de a impune perceperea obligațiilor ce rezultau din relația supus-stăpân şi de a supraveghea ca acestea să fie făcute în temei legal.

Datorită contribuției pe care-o aduceau la apărarea hotarului țării, banii de Mehedinți aveau un statut aparte în rândul conducătorilor celorlalte județe oltene. Acest atu la care se adaugă şi posibilitatea achiziționării de averi[37], în bună parte pe seama contribuabililor, a făcut ca Mihai banul de Mehedinți din anul 1588, să ajungă mare ban al Craiovei, iar mai apoi domn al Țării Româneşti.

Cu hotarul din vest spre Banatul aflat sub administrație ungară, delimitat prin hotarnica din 9 iunie 1520[38], județul Mehedinți era, la mijlocul secolului al XVII-lea, cel mai mare din cele cinci județe ale Olteniei. El se învecina în nord-est cu județul Gorj, în est cu județul Dolj, iar în sud cu fluviul Dunărea.

Centrul administrației a fost mai întâi la Strehaia[39], la Severin până la arderea şi distrugerea cetății de către turci în anul 1524[40], iar ulterior la Cerneți, menționat pentru prima dată într-un document din 27 august 1571[41].

O altă localitate importantă în județ a fost Calafatul. Acesta era cunoscut încă din vechime, iar după întemeierea statului Țara Românească localitatea a devenit schelă deoarece aici se percepea vama pentru produsele care ieşeau din țară, din zona cuprinsă "din gura Jiului până la izvoară"[42]. Rolul localității a crescut, în perioada cât vadul de la Severin se afla sub stăpânirea maghiară, deoarece tranzacțiile către Balcani se realizau prin acest loc accesibil de trecere a fluviului[43].

În timpul domniei lui Matei Basarab conducerea județului Mehedinți a fost încredințată unui căpitan cu sediul la Cerneți care a devenit mare căpitan de margine în jurul anului 1642[44]. Căpităniei de la Cerneți i se

---

[36] *Ibidem.*
[37] Ion Donat, *Domeniul domnesc în Țara Românească (sec. XIV-XVI)*, ediție îngrijită de Gheorghe Lazăr, Bucureşti, Ed. Enciclopedică, 1996, p. 198.
[38] *D.R.H, B*, vol. II, Bucureşti, Ed. Academiei Române, 1972, doc. 194, p. 375-379.
[39] Ştefan Ştefănescu, *op. cit.*, p. 60.
[40] Nicolae Chipurici, *Moşia şi satul Severinului în documente*, în Drobeta.I, Drodeta Turnu-Severin, 1974, p. 199.
[41] D.*R.H.*, *B*, vol. VII, Bucureşti, Ed. Academiei Române, 1988, doc. 60, p. 80.
[42] *Idem*, vol. V, Bucureşti, Ed. Academiei Române, 1983, doc. 173, p. 186.
[43] Ion Donat considera că aşezarea Calafat avea statut de oraş la sfârşitul secolului al XVI-lea: în *Domeniul domnesc în Țara Românească*, p. 116.
[44] Arhivele Naționale Istorice Centrale (în continuare se va nota: A.N.I.C.), Col. Manuscrise, Ms. 449, f. 372.

https://biblioteca-digitala.ro

subordonau căpităniile de la Strehaia şi cele apărute mai târziu la Baia de Aramă şi la Calafat.

Căpitanii de margine din fruntea judeţului Mehedinţi aveau pe lângă obligaţiile militare şi sarcini administrative şi judecătoreşti. Banii de judeţ, numiţi bănişori de judeţ, aveau drept atribuţie judecarea micilor pricini ivite între locuitori ce nu ţineau de competenţa domnului, marelui ban sau marelui căpitan[45].

Judeţul Mehedinţi se învecina la mijlocul secolului al XVII-lea cu Banatul unguresc la vest, cu fluviul Dunărea la sud, cu judeţul Gorj la nord-est şi cu judeţul Dolj la est. Partea cu munţi şi dealuri era mai populată, spre deosebire de cea de şes şi Lunca Dunării.

El a continuat să fie şi în perioada următoare cel mai întins judeţ al Olteniei. Judeţul ajungea, potrivit hărţii stolnicului Constantin Cantacuzino din anul 1700, până aproape de Craiova şi se învecina la est cu judeţul Dolj pe lângă localităţile Coţofeni şi Calafat[46]. În judeţ sunt reprezentate pe harta stolnicului un număr de 25 de sate, dintre care patru cu aşezări boiereşti, două oraşe -Cerneţi şi Baia de Aramă şi trei mănăstiri[47]. Nu sunt prezente pe hartă localităţile Strehaia, care era oraş la sfârşitul secolului al XVII-lea[48] şi nici Filiaşul pe care Paul de Alep îl considera oraş la mijlocul aceluiaşi secol[49]. Calafatul este însemnat ca fiind un târg mic dar este amplasat greşit pe malul drept al Dunării[50].

Cerneţul era cea mai importantă aşezare a judeţului ce căpătase statutul de oraş datorită faptului că pe aici treceau şi erau vămuite toate mărfurile intrate sau ieşite, fiind punctul terminus al drumurilor interne spre vestul continentului şi spre sudul Dunării[51]. Potrivit actelor cancelariei domneşti vameşii de la Cerneţi aveau autoritate asupra locuitorilor "cu toate scaunele şi cu satele şi cu tot venitul şi cu toate bălţile câte sunt sub ascultarea vameşilor şi cu judecata de pe margine. Şi să aibă a judecare vameşii pre tot omul carii sunt sub ascultarea lor şi să le facă dreptate şi certare fieşcăruia după vina lui"[52].

Vama de la Cerneţi îndeplinea în timpul domnului Constantin Brâncoveanu aceleaşi atribuţii pe care le aveau pârcălăbiile din celelalte oraşe ale ţării. În treburile acestei instituţii nu aveau voie să se amestece potrivit poruncilor domneşti "nici căpitanii după margine, nici oamenii

---

[45] *D.R.H., B,* vol. XXIV, Bucureşti, Ed. Academiei Române, 1974, doc. 27, p. 31.

[46] Const. C. Giurescu, *Harta stolnicului Constantin Cantacuzino. O descriere a Munteniei la 1700,* în "Revista istorică română", vol. XIII, 1943, nr.1, p. 13. Coţofeni este astăzi sat în comuna Almăj, judeţul Dolj.

[47] *Ibidem,* p. 14, 17, 19.

[48] Ana Toşa Turdeanu, *Contribuţii cartografice la cunoaşterea aşezărilor urbane din Oltenia în cursul secolului al XVIII-lea,* în "Comunicări de Geografie", vol. V, 1967, p. 149.

[49] Paul de Alep, *Călătoria patriarhului Macarie din Alep,* în *Călători străini despre ţările române,* (în continuare se va nota: *Călători străini...*), vol. VI, îngrijit de M. M. Alexandrescu-Dersca Bulgaru, Mustafa Ali Mehmet, Bucureşti, Ed. Ştiinţifică şi Enciclopedică, 1976, p. 121.

[50] Const. C. Giurescu, *Harta stolnicului...,* p. 15.

[51] Dinu C. Giurescu, *Anatefterul. Condica de porunci a vistieriei lui Constantin Brâncoveanul* (în continuare se va nota: *Anatefter...*), p. 367-368.

[52] *Ibidem.*

https://biblioteca-digitala.ro

banului, nici pârcălabii boiereşti, nici potropopii"[53]. Oraşul avea în administrare 12 sate din jur, din rândul cărora amintim satele Bâtcoveşti, Breznița, Cărarea, Curila, Ergheviţa, Gărdanul, Micleuşevţi, Padina, Precârstia, Prilepeţ, Vadu Cladovei şi Varovnicele[54].

O altă vamă importantă pentru produsele care treceau spre sudul Dunării sau veneau de acolo era Calafatul. Portul de aici constituia punctul final al drumului comercial cunoscut sub numele *Drumul sării*. De aici produsele excedentare ale Țării Româneşti erau exportate spre Peninsula Balcanică şi tot pe aici pătrundeau în ţară mărfurile negustorilor turci, greci, raguzani. Ca o dovadă a intensei activităţi comerciale desfăşurată în portul şi schela Calafat, la începutul secolului al XVIII-lea exista o casă lazaret "pentru negustori şi mărfurile lor"[55] care funcţiona aici pentru a nu fi oprit traficul în caz de epidemii sau epizootii.

Pe cuprinsul judeţului Mehedinţi mai era semnalată o altă aşezare orăşenească în anul 1693[56]. Este vorba de Baia de Aramă care redevenise oraş[57] cu putere economică influenţată, ca şi în vechime, de exploatarea aramei din apropiere. Nicolae de Potra, secretarul Administraţiei austriece, menţiona faptul că domnul Brâncoveanu dădea în arendă minele de aici unui arendaş ce era obligat să-i vândă arama numai lui, domnul realizând astfel importante beneficii de pe urma prelucrării acesteia[58].

Acelaşi domn arendase birul judeţului în anul 1695 lui Dumitraşco Hărgetoianu şi căpitanului Necula Glogoveanu[59], ambii provenind din familii cu rol important în viața economică, militară şi politică locală, iar în anul 1697 marelui logofăt [60]. Condica vistieriei domneşti are însemnat la categoria boierilor mazili pe Necula Glogoveanul căpitan de Cerneți, în anii 1699 şi 1700[61].

La conducerea judeţului s-a aflat marele căpitan de margine, ajutat de ceilalţi căpitani de slujitori. Până la 1716, la Cerneţi au fost sediile căpităniei de margine şi a vămii vestice a Ţării Româneşti[62], iar paza hotarelor era asigurată de lefegii conduşi de căpitani. Din rândul acestora făceau parte plăieşii, dorobanţii şi martalogii[63]. Căpitanii cei mari participau

---

[53] *Ibidem*.
[54] Vezi lista localităților şi harta anexată; N. Chipurici, *Moşia şi satul Severinului...*, p. 203-206.
[55] I. C. Weis, *Scurtă descriere a mănăstirilor celor mai însemnate şi a locurilor mai apărate din Oltenia austriacă*, în *Călători străini...*, vol. IX, îngrijit de Maria Holban, M. M. Alexandrescu-Dersca Bulgaru, Paul Cernovodeanu, Bucureşti, Ed. Academiei Române, 1997, p. 188.
[56] N. Iorga, *Studii şi documente cu privire la istoria românilor*, vol V, partea I, Bucureşti, 1903, p. 62, 308-309.
[57] *Ibidem*.
[58] Nicolae de Potra, *Consideraţii despre ocnele şi minele de aramă, pescăriile şi vămile din Oltenia*, în *Călători străini...*, vol. IX, p. 123.
[59] C. D. Aricescu, *Condica de venituri şi cheltuieli a vistieriei de la leatul 7202-7212 (1694-1704)*, în "Revista Istorică a Arhivelor României", Bucureşti, 1873, p. 11, 62.
[60] *Ibidem*, p. 300.
[61] *Ibidem*, p. 488, 554.
[62] Dinu C. Giurescu, *Anatefter...*, nr. 3, p. 367-368.
[63] *Ibidem*, nr. 14, p. 375

https://biblioteca-digitala.ro

la judecăţi alături de trimişii domniei şi emiteau cărţi de judecată în pricinile mai importante, legate îndeosebi de stăpânirea unor moşii şi sate. La 3 octombrie 1712, mare căpitan de Cerneţi era Chircă Rudeanul şi judeca pricina dintre rumânii mănăstirii Strehaia cu egumenul Sava[64]. La 20 iunie 1714 în funcţia de mare căpitan de Cerneţi era Matei Cantacuzino[65].

În anii 1716-1717, pe teritoriul Olteniei au avut loc lupte ca urmare a războiului austro-turc, iar la conducerea judeţului se afla, în funcţie de victoria combatanţilor, "un căpitan trimis de domn"[66] sau unul aflat sub ordinile austriecilor[67].

La fel ca şi harta stolnicului, harta căpitanului austriac Friederich Schwantz, din anul 1722, prezintă Mehedinţiul ca fiind cel mai mare judeţ al Olteniei. Căpitanul arată în spaţiul judeţului un număr de 230 de aşezări[68], dintre care 76 sunt însemnate ca fiind părăsite de locuitori din cauza ostilităţilor[69]. Între acestea din urmă, enumerăm câteva dintre satele care aparţineau familiei fostului domn Constantin Brâncoveanu: Hălmăjelul, Aninii, Şuşiţa, Ruptura, Drincea şi Şipotul[70].

În harta lui Schwantz se regăsesc un număr de 19 localităţi dintre cele semnalate de Constantin Cantacuzino în anul 1700. Stema judeţului este reprezentată în hartă printr-un stup de albine [71], deoarece austriecii constataseră abundenţa acestui produs: "acest judeţ are întâietate la miere"[72]

O conscripţie, din anul 1722, întocmită la ordinul generalului austriac Virmond şi cunoscută sub numele de *Conscripţia Virmondiană,* ne arată că judeţul Mehedinţi avea un număr de 114 sate[73], dintre care 17 erau proprietăţi ale unor mănăstiri [74]. Nicolae de Potra, secretarul Administraţiei austriece de ocupaţie, mai adăuga acestor 114 sate încă 11

---

[64] A.N.I.C., Col. Manuscrise, Ms. 714, f. 965-966.

[65] Idem, Mănăstirea Strehaia, XIV/ 6.

[66] Anton Maria del Chiaro, *Descrierea Ţării Româneşti,* în *Călători străini...,* vol. VIII, îngrijit de Maria Holban, M. M. Alexandrescu-Dersca Bulgaru, Paul Cernovodeanu, Bucureşti, Ed. Ştiinţifică şi Enciclopedică, 1983, p. 374.

[67] Sainte-Croix, căpitan, *Rapoartele de la Tismana,* în *Călători străini...,* vol. IX, p.41.

[68] Al. A. Vasilescu, *Registrul tuturor localităţilor în harta Olteniei lucrată de Friederich Schwantz şi terminată la 1723,* în "Arhivele Olteniei", an V, 1926, nr. 27, p. 352.

[69] Ioan. C. Băcilă, *Oltenia sub austrieci (1718-1739). Un document cartografic,* în "Arhivele Olteniei", an III, 1924, nr. 12, p. 115-117.

[70] I. Lupaş, *Documente istorice privitoare la moşiile brâncoveneşti din Transilvania şi Oltenia (1654-1823),* în "Anuarul Institutului de Istorie Naţională", Cluj, VI, 1931-1935, p. 9-10.

[71] Friederich Schwantz, *Descrierea Olteniei,* în *Călători străini...,*vol. IX, p. 65; Ana Toşa Turdeanu,
Oltenia. Geografie istorică în hărţile secolului XVIII, Craiova, Ed. Scrisul Românesc, 1975, p. 192.

[72] Franz Paul von Wallis, general, Rebentisch, baron, *Inspecţia făcută în Oltenia,* în *Călători străini...,* vol. IX, p. 174. Comparând bogăţiile ce caracterizau judeţele Olteniei , la 20 august 1731, cei doi adăugau alături de mierea ce individualiza judeţul şi bogăţia în fân şi păşuni pentru vite.

[73] C. Giurescu, *Material pentru istoria Olteniei supt austriaci,* vol. II, publicat de Const. C. Giurescu, Bucureşti, 1944, p. 325-329.

[74] *Ibidem,* p. 328.

https://biblioteca-digitala.ro

sate, în anul 1728[75]. Din totalul de 125 de aşezări cele mai însemnate erau Cerneţi şi Baia de Aramă despre care căpitanul Schwantz nota în anul 1722: "amândouă sunt numai nişte biete târguri"[76], comparându-le probabil cu cele din ţara sa. Documentele păstrate din perioada ocupaţiei arată că localitatea Cerneţ a fost recunoscută de austrieci ca fiind localitate urbană[77].

Situaţii statistice privind populaţia, numărul aşezărilor şi administraţia judeţului sunt oferite de *Catastih de coscription sud Mehedinţi*[78], întocmit în anul 1727 din porunca Administraţiei austriece. Judeţul apare în acest catastif împărţit în patru plase: Plasa de Jos, condusă de ispravnicul Constantin Poenaru era alcătuită din 43 de sate[79], Plasa de Margine, condusă de ispravnicul Barbu Păianu avea 30 de sate[80], Plasa de Mijloc, condusă de ispravnicul Stoica Glagoveanul avea 20 de sate[81] şi Plasa de Sus, condusă de ispravnicul Lazăr Şăinoiul, care avea 30 de sate. Între aceste aşezări este menţionat şi oraşul Baia de Aramă [82].

Catastiful-catagrafie este o dovadă incontestabilă a faptului că la acea dată judeţul era împărţit în subunităţi administrative numite plase. Numele diviziunilor administrative şi întinderea teritorială a acestora au fost preluate de austrieci, la începerea ostilităţilor, de la administraţia românească găsită de ei în Oltenia.

Potrivit catagrafiei din 1727, în Mehedinţi se găseseau un număr de 123 de sate şi 4 591 familii de contribuabili[83]. Un număr de 17 sate, din cele 76 însemnate ca părăsite la 1722, figurează în această conscripţie ca fiind repopulate. Doi ani mai târziu, în anul 1729, în judeţ erau 6 320 familii de contribuabil, în 1730 un număr de 6143 de familii[84], iar în anul 1735 un număr de 6 353 de familii[85]. Numărul populaţiei impozabile era în creştere datorită întoarcerii celor fugiţi în satele de baştină, dar şi a rigurozităţii cu care începuseră austriecii să ţină evidenţa contribuabililor.

Judeţul a fost condus în perioada administraţiei austriece de un vornic care era ajutat de patru ispravnici şi 12 vătăşei, menţionaţi şi în conscripţia de mai sus. Reşedinţa vornicului a continuat să fie, la fel ca şi în trecut, în oraşul Cerneţi.

---

[75] *Ibidem*..
[76] Friederich Schwantz, *op. cit.*, în *Călători străini...*,vol. IX, p. 64.
[77] C. Giurescu, *op. cit.*, vol. I, Bucureşti, 1913, p. 389, 415.
[78] Nicolae Chipurici, *Judeţul Mehedinţi într-o conscripţie de la începutul secolului al XVIII-lea*, în "Drobeta", Muzeul Regiunii Porţilor de Fier, Drobeta Turnu-Severin, 1978, p. 142-151.
[79] *Ibidem*, p. 142-144.
[80] *Ibidem*, p. 144-145.
[81] *Ibidem*, p. 145-147.
[82] *Ibidem*, p. 146-147.
[83] *Ibidem*, p. 138, 149.
[84] C. Giurescu, *op. cit.*, vol. II, p. 425.
[85] E. Hurmuzaki, *Documente privitoare la istoria românilor*, vol.VI, 1, tipărite de N. Iorga, Bucureşti, 1878, p. 525.

https://biblioteca-digitala.ro

După ce Oltenia a fost reintegrată administrației Țării Româneşti, la 5 august 1741, în fruntea județului se afla căpitanul Constandinache[86] care primea pentru slujba depusă o simbrie de 250 taleri[87]. Reforma domnului Constantin Mavrocordat a adus în fruntea județului un ispravnic în persoana unui căpitan, datorită amplasării sale la capătul țării.

Datele oferite de izvoarele istorice arată că județul Mehedinți avea la mijlocul secolului al XVII-lea un număr de aproximativ **377** de localități[88] şi că el se situa pe primul loc între județele țării. Nu toate localitățile enumerate la începuturi au existat până la sfârşitul perioadei cercetate, după cum nu putem afirma că au fost semnalate documentar toate satele şi cătunele care alcătuiau județul medieval[89].

Amplasând pe hartă localitățile menționate s-a obținut conturul județului către mijlocul secolului al XVIII-lea. Studiind această hartă se poate constata că județul avea o întindere mai mică decât cea prezentată în harta căpitanului Schwantz. La o comparare a hărților se vede că județul Mehedinți cuprinde în harta actuală mai puțin spațiu din teritoriul județului Dolj. Acelaşi lucru poate fi observat şi în partea nord-estică unde județul avea hotarul mai departe de localitatea Tismana şi ocupa mai puțin din teritoriul județului vecin Gorj.

La hotarele estice, către județele Gorj şi Dolj, se aflau următoarele sate arătate de izvoarele documentare ca aparținând județului Mehedinți: Ciucelul[90], Grozeşti[91], Maglaveț[92], Tatomireşti[93], Vârtopul[94], Filiaşi, Glogova, Mădovan, Negoeşti[95], Brădetul, Ciuperceni, Cloşani, Fometeşti, Mătăsari şi Predeşti[96]. Localizarea a fost făcută, pentru denumirile din trecut şi pentru cele actuale, pe coordonatele împărțirii teritorial-administrative existente în anul 1974[97].

Hotarul către județul Dolj pornea în nord din apropierea gurii de vărsare a Gilortului în Jiu şi includea în teritoriul său o parte din localitățile

---

[86] Emil Vârtosu, Ion Vârtosu, *Aşezămintele Brâncoveneşti, 100 de ani de la înființare (1838-1938),* Bucureşti, 1938, doc. 77, p. 82.
[87] *Ibidem*, doc. 84, p. 87.
[88] Vezi lista anexată cuprinzând satele care alcătuiau județul.
[89] Numărul satelor nu poate fi stabilit cu exactitate. Generalul von Bauer care a întocmit şi o hartă provinciei româneşti arăta în memoriile sale că județul Mehedinți avea în anul 1778 un număr de 209 localități: Const. J. Karajda, *Oltenia după memoriile lui von Bauer,* în "Arhivele Olteniei", an III, 1924, nr. 16, p. 514-512; O catagrafie, întocmită la poruncă domnească, în anul 1815, arată că celaşi județ avea un număr de 293 de sate, grupate în 11 plăşi, cu 14 376 familii de contribuabili: Dionisiu Fotino, *Istoria generală a Daciei sau a Transilvaniei, Țării Munteneşti şi a Moldovei,* traducere de George Sion, tom. III, Bucureşti, 1859, p. 180-182.
[90] *D.R.H., B,* vol. XXI, Bucureşti, Ed. Academiei Române, 1965, doc. 137, p. 236.
[91] *Idem*, vol. XXX, Bucureşti, Ed. Academiei Române, 1998, doc. 92, p. 124.
[92] A.N.I.C, Colecția Manuscrise, Ms. 705, f. 308.
[93] *Catalogul documentelor Țării Româneşti din Arhivele Statului,* vol. IV, Bucureşti, 1981, doc. 1178, p. 524.
[94] *D.R.H., B,* vol. XXIII, Bucureşti, Ed. Academiei Române, 1969, doc. 243, p. 391.
[95] Const. C. Giurescu, *Harta stolnicului...*, p. 17.
[96] C. Giurescu, *op. cit.*, p. 325-329.
[97] Ion Iordan, Perte Gâştescu, D. I. Oancea, *Indicatorul localităților din România,* Bucureşti, Ed. Academiei Române, 1974.

https://biblioteca-digitala.ro

aflate în stânga Jiului, de la Ţânţăreni până la Brădeşti. Hotarul trecea apoi în dreapta Jiului şi urma, spre Calafat şi Dunăre, satele care mărgineau Dealurile Motrului şi ale Câmpiei Înalte, care se găseau pe cuprinsul Mehedinţiului. Judeţul era bine populat în zona de submontană şi de podiş, cuprinsă între bazinul hidrografic al râului Motru şi cursul fluviului Dunărea şi mai puţin locuit în zona de şes, din sud-est.

Abrevieri şi semne grafice

com. - comună
cop. - copie
Dj. - Dolj
fo. - fotografie
Gj. - Gorj
înd. - document îndoielnic
lg. - lângă
Mh. - Mehedinţi
O - document original
pr. - probabil
sig.– sigur
tr. - traducere

<> - dată probabilă;
- sat astăzi dispărut;
& - sat cu nume astăzi schimbat;
¤-sat înglobat în altă unitate administrativă.

LOCALITĂŢILE ATESTATE ÎN JUDEŢUL MEHEDINŢI PÂNĂ LA MIJLOCUL SEC. AL XVIII-LEA

	Nume sat în document	Jud sig.	pr	Dată document	Localizare actuală	Jud
1.	Alboleştie = Albuleşti		Mh	1623 mai 27, o.	Albuleşti, com. Dumbrava	Mh.
2.	Almăjel = Hălmăjelul		Mh	1533 mai 30, cop.	Almăjelu, com. Vlădaia	Mh.
3.	Aninii		Mh	1533 mai 30, o.	pr. Valea Anilor, com. Corlăţel	Mh.
4.	Argetoaia = Hărjătoaia		Mh	1613 ian. 16, o.	Argetoaia, com.	Dj.
5.	Arşi #		Mh	1625 aug. 25, o.	lg. Baia de Aramă, oraş	Mh.
6.	Arvăteşti	Mh.		1722 Virmond	sat, com. Prunişor	Mh.
7.	Babinţi #		Mh	1533 mai 30, cop.	pr. lg. Corlăţel, com.	Mh.
8.	Babrova = Brabova		Mh	1606 ian. 1, cop.	Brabova, com.	Dj.
9.	Bâcleş		Mh	<1513> sept. 20, o.	com.	Mh.
10.	Bahna		Mh	<1374>, o.	sat, com. Iloviţa	Mh.
11.	**Baia <de Aramă>**		Mh	1518 mai 3, tr.	oraş	Mh.
12.	Bala de Sus = Beala		Mh	1415 iun. 10, o.	sat, com. Bala	Mh.
13.	Balaciţa = Bălăciţa		Mh	1535 iul. 12, o.	Bălăciţa, com.	Mh.
14.	Baloteşti = Băloteşti		Mh	1610 apr. 8, o.	sat, com. Izvoru Bârzei	Mh.
15.	Balta #		Mh	1547 ian. 30, o.	în Baia de Aramă, oraş	Mh.
16.	Balta Verde		Mh	1718-1730	sat, com. Gogoşu	Mh.
17.	Bâlvăneşti		Mh	<1620> mart 14, o.	com.	Mh.
18.	Bărăiacul		Mh	1633 mai 12, o.	sat, com. Ponoarele	Mh.

https://biblioteca-digitala.ro

19.	Bârda &		Mh	<1580>, cop.	azi Pitulaşi, com. Malovăţ	Mh.
20.	Bârtcoveşti #		Mh	1483 dec. 3, o.	pr lg. Drobeta Turnu-Severin, oraş	Mh.
21.	Başcovul	Mh.		1722 Virmond		Mh.
22.	Batovţi = Batoţi		Mh	1553 ian. 25, o.	Batoţi, sat, com. Deveselu	Mh.
23. #	Bălboşani = Bolboşanii		Mh	1575 ian. 26, o.	lg. Oreviţa, lg. Vânju Mare, oraş	Mh.
24.	Bălceşti = Bălăceşti ¤	Mh.		1700, harta	în Poiana Fântânii, com. Argetoaia	Dj.
25.	Băltăreasa		Mh	<1513> o.	în Corzu, com. Bâcleş	Mh.
26.	Bălteni #		Mh	1593 oct. 8, o.	lg. Capu Dealului, com. Brăneşti	Gj.
27.	Bălţaţi &		Mh	1483 dec.3, o.	azi Dumbrava, com.	Mh.
28.	Bărboi	Mh.		1700, harta	sat, com. Greceşti	Dj.
29.	Bărseşti #		Mh	1620 ian. 27, o.	lg. Ciovârnişani, com. Şişeşti	Mh.
30.	Băţeşti #		Mh	1486 apr. 23, o.	lg. Mărăşeşti, lg. Baia Aramă, oraş	Mh.
31.	Bednu = Obedinu #		Mh	<1400-18>, o.	în Corzu, com. Bâcleş	Mh.
32.	Belciugatul #	Mh.		1695 apr., cop.	nelocalizat	
33.	Belo Izvor		Mh	1623 mai 8, o.	Izvoarele, com. Gruiu	Mh.
34. &	Belovţii = Beloveşti		Mh	1597 oct. 5, o.	azi Albuleşti, com. Dumbrava	Mh.
35.	Bereşti ¤		Mh	1483 dec. 3, o.	în Rudina, com. Bala	Mh.
36.	Berivoeşti #		Mh	1465 nov. 5, o.	pr. lg. Padeş, com.	Gj.
37.	Bistriţa		Mh	1385 oct. 3, o.	sat, com. Hinova	Mh.
38.	Bobaiţa		Mh	<1561-68> mai 31, o.	sat, com. Malovăţ	Mh.
39.	Bobotnici #		Mh	<1477>, o.	pr. lg. Jirov, com. Corcova	Mh.
40.	Bogdăneşti #		Mh	1483 iun.25, o.	pr. lg. Corcova, com.	Mh.
41.	Brabeţ = Vrabeţi ¤		Mh	1487 iun 13, o.	în Horăşti, lg. Motru, oraş	Gj.
42.	Braloştiţa		Mh	1580 mart. 12,cop.	com.	Dj.
43.	Braniştea		Mh	1598> febr. 24, tr.	sat, com. Vânători	Mh.
44.	Bratilov		Mh	<1391-92>, o.	sat, lg. Baia de Aramă, oraş	Mh.
45.	Brativoeşti		Mh	1487 iun. 13, o.	sat, com. Bala	Mh.
46.	Brădeştii		Mh	1615 mai 31, o.	com.	Dj.
47.	Brădetul	Mh.		1722 Virmond	sat, com. Mătăsari	Gj.
48.	Brebina = Băbrin ¤		Mh	<1561-68> mai 31, o.	în Baia de Aramă, oraş	Mh.
49.	Brescăreni #		Mh	<1595> iun. 12, tr.	lg. Corcova, com.	Mh.
50.	Bresniţa		Mh	1387 iun. 27, o.	Brezniţa Ocol, com.	Mh.
51.	Bresniţa		Mh	<1560 iun. 1>, tr.	Brezniţa Motru, com.	Mh.
52.	Broscari &		Mh	1585 sept. 9, o.	azi Livezi, com.	Mh.
53.	Broşteni		Mh	1487 iun. 13, o.	com.	Mh.
54.	Bucina #		Mh	1510 nov. 12, o.	lg. Jidoştişa, com. Brezniţa Ocol	Mh.
55.	Bucoviciorul		Mh	1535 iul. 12, o.	sat, com. Vela	Dj.
56.	Bucureşti #		Mh	1483 ian. 27, cop.	lg. Balta, com.	Mh.

https://biblioteca-digitala.ro

57.	Budăneşti		Mh	<1620> mart. 10, o.	sat, com. Ialovăţ	Mh.
58.	Buiacul		Mh	1492 iul. 9, o.	Buicani, com. Ponoarele	Mh.
59.	Buiceşti = Bunceşti		Mh	1543 iun. 15, o.	sat, com. Butoieşti	Mh.
60.	Burbi = Vulvi #		Mh	1633 mai 12, o.	lg. Văieni, com. Padeş	Mh.
61.	Burila	Mh.		1637 febr. 12, o.	Burila Mare, com.	Mh.
62.	Busul	Mh.		1644 dec. 14, cop.	Busu, com. Greceşti	Dj.
63.	Cacovţi = Cacovţe &		Mh	1615 apr. 2, cop.	azi Izvoru de Jos, com. Tâmna	Mh.
64.	**Calafat** = Vadu Vidinului		Mh	1424 aug. 5, o.	oraş	Dj.
65.	Cameni = Vadu Cumani		Mh	1385 oct. 3, o.	Basarabi, ¤ în Calafat, oraş	Dj.
66.	Câmpul lui Balotă #		Mh	1571 aug. 27, o.	pr. Balota, com. Prunişor	Mh.
67.	Caraula		Mh	1615 febr. 12, o.	com.	Dj.
68.	Cârneşti = Cărneşti #		Mh	<1594> aug. 3, o.	în Filiaşi, oraş	Dj.
69.	Carpen = Carpeni		Mh	<1568-77>, cop.	com.	Dj.
70.	Cârşia		Mh	1562 mai 29, o.	Cârşu, com. Bala	Mh.
71.	Călineşti	Mh.		1653 nov. 10, o.	sat, com. Bâlvăneşti	Mh.
72.	Căpinteni = Căpiteni ¤		Mh	1580 aug., înd	în Floreşti, com. Ţânţăreni	Gj.
73.	Cărarea = Cărăreni #		Mh	<1424> dec. 12, cop.	lg. Cerneţi, com. Şimian	Mh.
74.	Cătunul		Mh	1581 mart. 12, o.	Cătunele, com.	Gj.
75.	Căzăneşti		Mh	<1564-67> apr.28, o.	com.	Mh.
76.	Cecanii Barei #		Mh	<1495-05> sept.15, o.	pr. lg. Brezniţa Ocol, com.	Mh.
77.	Cernaia		Mh	1514 aug. 3, o.	sat, com. Corcova	Mh.
78.	Cernăteşti		Mh	1597 oct. 5, o.	com.	Dj.
79.	**Cernetul**		Mh	1571 aug. 27, o.	Cerneţi, com. Şimian	Mh.
80.	Ceroveţul #		Mh	<1374> o	lg. Brezniţa Ocol, com.	Mh.
81.	Certeji #		Mh	1483 dec. 3, o.	pr. lg. Jirov, com. Corcova	Mh.
82.	Cerveniţa de Sus		Mh	1483 ian. 27, cop.	sat, com. Prunişor	Mh.
83.	Cetatea		Mh	1722 Virmond	com.	Mh.
84.	Cetăţuie		Mh	<1566-67>, cop.	lg. Batoţi, com. Devesel	Mh.
85.	Ciorobărenii		Mh	1597 febr. 1, o.	sat, com. Jiana	Mh.
86.	Ciovârnişani	Mh.		1645 dec. 27, o.	sat, com. Şişeşti	Mh.
87.	Ciremoşnic = Cireşu		Mh	1547 iun. 30, o.	Cireşu, com.	Mh.
88.	Cireşov = Cireşelu #		Mh	<1398>, o.	lg. Ploştina, ¤ în Motru, oraş	Gj.
89.	Ciucelul = Ciocel #		Mh	1577 mai 6, o.	lg. Glogova, com.	Gj.
90.	Ciuperceni	Mh.		1654 apr. 14, o.	Ciupercenii Vechi, lg. Calafat	Dj.
91.	Ciuşi #		Mh	<1593> oct. 8, o.	lg. Ciovârnişani, com.Şişeşti	Mh.
92.	Clăşneşti		Mh	1483 dec. 3, o.	Cleşneşti, com. Glogova	Gj.
93.	Cleanov		Mh	1535 iul.12, o.	sat, com. Carpen	Dj.
94.	Clecevăţ = Preclecevăţ #		Mh	<1428> oct. 28, cop.	lg. Şuşiţa, com. Brezniţa Ocol	Mh.

https://biblioteca-digitala.ro

95. Cloşani	Mh.	1722 Virmond	sat, com. Padeş	Mh.
96. Cocicodia = Cocina Coandei #	Mh	1614 sept. 16, cop.	lg. Albuleşti, com. Dumbrava	Mh.
97. Colareţi	Mh	1569 oct. 16, tr.	Colareţ, com.Tâmna	Mh.
98. Colibaşi #	Mh	1599 febr. 13, o.	sat, com. Malovăţ	Dj.
99. Comăneşti	Mh	<1558-59> iul., o.	sat, com. Bala	Mh.
100. Corcova	Mh	1472 iul. 28, o.	com.	Mh.
101. Cordun	Mh	1564 iun. 28, o.	sat, com. Corcova	Mh.
102. Corlăţel = Cornăţel	Mh	1533 mai 30, o.	com.	Mh.
103. Corni	Mh	1567 mai 1, tr.	Cornu, com. Pleniţa	Dj.
104. Corzu = Corzii	Mh	<1556-57>, cop.	Corzu, com. Bâcleş	Mh.
105. Cosacul #	Mh	1595 sept. 15, tr.	lg. Şiroca, com. Godeanu	Mh.
106. Costeşti = Costişti	Mh	<1374> o	sat, com. Balta	Mh.
107. Coşcodia = Coşcodia #	Mh	1575 mai 24, o.	Albuleşti, com. Dumbrava	Mh.
108. Cotoruia	Mh	1497 sept. 15, fo.	Cotoroaia, com. Voloiac	Mh.
109. Coţofeni	Mh	<1571> febr. 15,o.	Coţofenii din Dos, com.	Dj.
110. Crainici	Mh	1579 iun. 7, o.	sat, com. Bala	Mh.
111. Crăişani = Crăşani #	Mh	1596 <sept.-dec.>, o	lg. Lazu, com. Terpeziţa	Dj.
112. Crevelnic = Crivelnic #	Mh	1666 apr. 1, o.	în Firizu, com. Ilovăţ	Mh.
113. Criva	Mh.	1483 ian. 27, cop.	Crivina, com. Burila Mare	Mh.
114. Cruici	Mh	1536 mai 16, o.	Croici, com. Mătăsari	Gj.
115. Cucuiaţi #	Mh	1597 oct. 6, tr.	lg. Caraula, com.	Dj.
116. Curiacea &	Mh	1571 aug. 27, o.	azi Izvoru Bârzii, com.	Mh.
117. Curilo = Curila #	Mh	<1400>, o.	lg. Cerneţ, com. Şimian	Mh.
118. Cuşmir = Cujmir	Mh	1604 sept. 16,cop.	Cujmir, com.	Mh.
119. Dălboca = Dâlbociţa	Mh	1579 oct. 9, cop.	Dâlbociţa, com. Ilovăţ	Mh.
120. Dărmăneşti = Dărmoneşti #	Mh	<1564-67> apr. 28, o.	nelocalizat	
121. Dărvariul = Dârvari	Mh	<1540-41>, cop.	Dârvari, com.	Mh.
122. Dedoviţa	Mh.	1722 Virmond	Dedoviţa Veche, com. Şimian	Mh.
123. Degeraţi &	Mh	1571 ian. 8, o.	azi Cerveniţa, com. Prunişor	Mh.
124. Desăraţi #	Mh	1571 ian. 8, o.	lg. Degeraţi, com. Prunişor	Mh.
125. Devesel	Mh.	1637 febr.12, o.	com.	Mh.
126. Diia &	Mh	1577 iul 28, o.	azi Predeştii Mici, com. Predeşti	Dj.
127. Dobra	Mh	<1618 dec.13>, o.	sat, com. Bălăciţa	Mh.
128. Dobridora	Mh	1587 ian. 20, cop.	sat, com. Moţăţei	Dj.
129. Dranov #	Mh	1543 iun.15, o.	pr. lg. Corzu, com. Bâcleş	Mh.
130. Drăgăneiul #	Mh	<1568-77>, tr.	lg. Bucovicior, com. Vela	Dj.
131. Drăgoicea #	Mh	<1513> sept. 20, o	lg. Bâcleş, com.	Mh.
132. Drăgoteşti	Mh	1618 apr. 23, o.	sat, com. Prunişor	Mh.
133. Drăgoteşti #	Mh	1483 ian. 27, cop.	în Crăguieşti, com. Şişeşti	Mh.

https://biblioteca-digitala.ro

134. Drencea = Drincea	Mh	1525 mart.8, înd.	Drincea, com. Punghina	Mh.
135. Elhovăţ #	Mh	<1477-82>, o.	lg. Iloviţa, com.	Mh.
136. Elhoviţa = Ieloviţa	Mh	<1400-18>, o.	Iloviţa, com.	Mh.
137. Ercea = Hercea = Iarci	Mh	1497 sept.15, fo.	Ercea, com. Căzăneşti	Mh.
138. Ermoneşti =Jormăneşti	Mh	1483 dec. 3, o.	Iormăneşti, com. Glogova	Gj.
139. Fântâna	Mh	1625 mai 3, cop.	Fântâna Banului, ¤ în Cetate, com.	Dj.
140. Faţa	Mh	1577 mai 16, o.	Menţii din Faţă, lg. Strehaia, oraş	Mh.
141. Fauri #	Mh	<1561-68> mai 31, o.	Făuroaia, com. Brezniţa Motru	Mh.
142. Filiaşul	Mh	<1570>mart. 22,o.	oraş	Dj.
143. Flămânda &	Mh	1597 oct. 6, tr.	azi Jiana, com.	Mh.
144. Floreşti	Mh	1613 iun. 23, o.	com.	Mh.
145. Fometeşti &	Mh.	1722 Virmond	Ciuperceni de Sus, com. Ciuperceni	Gj.
146. Frasinul	Mh	<1570>mart.22, o.	sat, com. Predeşti	Dj.
147. Gălmăjoaia	Mh	1629 ian. 25, cop.	Ghelmegioaia, com.Prunişor	Mh.
148. Gârbovăţ	Mh	1596 aug. 13, tr.	sat, com. Căzăneşti	Mh.
149. Gârla	Mh	1652 mai 31, o.	Gârla Mare, com.	Mh.
150. Gârniţa	Mh.	<1571-74> mai 8,o	sat, com. Prunişor	Mh
151. Gemeni	Mh	<1628> apr. 2, o.	sat, com. Dârvari	Mh.
152. Giureşti ¤	Mh	1511 ian. 10, o.	în Bala, com.	Mh.
153. Gligoreşti #	Mh.	1722 Virmond	nelocalizat	
154. Glogova	Mh	1537 mai 10, o.	com.	Gj.
155. Godeşti	Mh.	1722 Virmond	Godeanu, com.	Mh.
156. Gogoşe = Gogoşii	Mh	1543 iun. 15, o.	Gogoşu, com.	Dj.
157. Gornovi = Gorunoviţa	Mh	1486 iun. 13, o.	pr. Gornoviţa, com. Balta	Mh.
158. Gosteşti #	Mh	1593 oct. 25, o.	în Baia de Aramă, oraş	Mh.
159. Govodarva	Mh	<1564-67> apr.28, o.	sat, com. Căzăneşti	Mh.
160. Grădanovţi = Gărdanul #	Mh	<1400>, o	lg. Cerneţi, com. Şimian	Mh.
161. Grădişte	Mh	1577 mai 6, o.	sat, com. Greceşti	Dj.
162. Grădişte #	Mh	1577 mai 6, cop.	în Baia de Aramă, oraş	Mh.
163. Greci	Mh	<1619> apr. 2,cop.	com.	Mh.
164. Gropeni	Mh.	1631 mai 6, o.	Gropanele, com. Greceşti	Dj.
165. Groşi	Mh	1597 oct. 6, tr.	pr. lg. Filiaşi, oraş	Dj.
166. Grozeşti	Mh	1518 mai 4, o.	com.	Mh.
167. Gruia	Mh.	1623 mart. 20, o.	com.	Mh.
168. Gruiari #	Mh	1519 ian 13, cop.	lg. Ioneşti, com.	Gj.
169. Gubavcea = Gubaucea	Mh	<1568-77> tr.	sat, com. Vela	Dj.
170. Gura Motrului, m-re	Mh	1519 ian. 13, cop.	sat, com. Butoieşti	Mh.
171. Gura Şuşiţei	Mh	1622 ian. 8, cop.	sat, com. Ioneşti	Mh.

https://biblioteca-digitala.ro

172. Gvardinița = Vardinița		Mh	1535 iul. 12, o.	Gvardenița, com. Bălăcița	Mh.
173. Halânga		Mh	1620 mart. 16, o.	sat, com. Izvoru Bârzii	Mh.
174. Halânga ¤		Mh	1620 mart. 16, o.	în Drobeta Turnu-Severin, oraș	Mh.
175. Hinova	Mh.		1722 Virmond	com.	Mh.
176. Hotărani	Mh.		1722 Virmond	sat, com. Vânjuleț	Mh.
177. Huniia		Mh	1623 mai 27, o.	sat, com. Maglavit	Dj.
178. Iablanița		Mh	<1583> mai 30, tr.	sat, com. Padina	Mh.
179. Iazupcea #		Mh	1535 iul. 12, o.	lg. Veleni, com. Seaca de Pădure	Dj.
180. Imeasa = Imoasa		Mh	1645 ian. 15, o.	Imoasa, com. Corcova	Mh.
181. Ionești		Mh	1519 ian. 13, cop.	com.	Gj.
182. Iubca		Mh	1561-68> mai 31, o.	Iupca, com. Bala	Mh.
183. Iubenți = Ebenți #		Mh	1626 mart. 15, o.	lg. Scăești, com.	Dj.
184. Ivinți #		Mh	1547 iun. 30, o.	lg. Cireșul, com.	Mh.
185. Ivancoți #		Mh	1615 mai 31, o.	lg. Coțofeni din Dos, com.	Dj.
186. Izimcea = Ezemșa		Mh	1623 mai 27, o.	Izimșa, com. Obârșia de Câmp	Mh.
187. Izmiduh #		Mh	<1580> mart.20, cop.	pr. lg. Bârda, com. Malovăț	Mh.
188. Izverna		Mh	1614 apr. 19, o.	Isverna, com.	Mh.
189. Izvoare		Mh	1560 apr. 18, o.	com.	Dj.
190. Izvorul Călugăresc #		Mh	1548 oct. 7, o.	nelocalizat	
191. Jarcovți = Jarcovița #		Mh	1387 iun. 27, o.	în Breznița Ocol, com.	Mh.
192. Jiana	Mh.		1722 Virmond	com.	Mh.
193. Jidovștița		Mh	<1374>, o.	Jidoștița, com. Breznița Ocol	Mh.
194. Jirov		Mh	1483 dec. 3, o.	Jirov, com. Corcova	Mh.
195. Jirovel #		Mh	1483 dec. 3, o.	lg. Jirov, com. Corcova	Mh.
196. Jupânești	Mh.		1722 Virmond	sat, com. Cireșu	Mh.
197. Lacul		Mh	1596 aug. 12, tr.	Lac, com. Voloiac	Mh.
198. Larga		Mh	<1475-76>, fo.	Larga, com. Samarinești	Gj.
199. Lazu	Mh.		1630 ian. 13, o.	sat, com. Malovăț	Mh.
200. Leurda ¤		Mh	1424 aug. 5, o.	în Motru, oraș	Gj.
201. Lostiște #		Mh	1581 mart. 12, o.	lg. Baia de Aramă, oraș	Mh.
202. Lubnicul		Mh	1483 ian. 27, cop.	Lumnic, com. Prunișor	Mh.
203. Lupoaia		Mh	1588 iun. 2, o.	sat, com. Cătunele	Gj.
204. Luponița		Mh	1497 sept. 15, fo.	sat, lg. Motru, oraș	Gj.
205. Lupșa	Mh.		1722 Virmond	sat, com. Broșteni	Mh.
206. Luturoasa = Lăturoasa &		Mh	1483 dec. 3, o.	azi Brateșul, com. Bala	Mh.
207. Madovan	Mh.		1700 harta	pr. Milovan, com. Predești	Dj.
208. Maglavit		Mh	<1589-91> apr. 15, o.	com.	Dj.
209. Malovăț = Melovățul		Mh	1571 aug. 27, o.	com.	Mh.
210. Mânăstirea = Mănăstirea		Mh	1537 mai 10, o.	Valea Mănăstirii, com. Cătunele	Gj.

https://biblioteca-digitala.ro

211. Marcea #		Mh	<1580>, cop.	pr. lg. Bârda, com. Malovăţ	Mh.
212. Marga		Mh	1511 ian. 10, o.	sat, com. Godeanu	Mh.
213. Măilaţi = Măinlat #		Mh	1480 ian. 18, o.	lg. Poiana Fântânii, com. Argetoaia	Dj.
214. Măreşeşti #		Mh	1486 apr. 23, o.	Mărăşeşti, ¤ în Baia de Aramă, oraş	Mh.
215. Mărmanovţi = Mormanul #		Mh	1547 iun. 30, o.	Marmanul, com. Husnicioara	Mh.
216. Mătăsari		Mh	<1632 iun. 20>, o.	com.	Gj.
217. Medvejde #		Mh	1571 aug. 27, o.	lg. Malovăţ, com.	Mh.
218. Meianţi ¤		Mh	1469 iun. 28, o.	Menţii din Faţă, ¤ în Strehaia, oraş	Mh.
219. Merişani = Meriş ¤		Mh	1562 ian. 9, o.	în Motru, oraş	Gj.
220. Micleuşevţi #		Mh	<1400> o	lg. Cerneţ, com. Şimian	Mh.
221. Mihăileşti #		Mh	1487 iun.13, o.	pr. lg. Broşteni, com.	Mh.
222. Mirceşti #		Mh	1509 nov. 3, cop.	lg. Cireşu, com.	Mh.
223. Motru m-re	Mh.		1634 mai 30, cop.	oraş	Gj.
224. Necşeşti #		Mh	1486 apr. 23, o.	pr. lg. Strâmta, com. Slivileşti	Gj.
225. Nedanova = Nădanova		Mh	1511 ian. 10, o.	Nadanova, com. Isverna	Mh.
226. Negoteşti = Negoeşti #		Mh	1515 iun. 26, o.	în Baia de Aramă, oraş	Mh.
227. Nevăţi		Mh	1579 oct. 9, cop.	Nevăţu, com. Balta	Mh.
228. Nigeşti #		Mh	1588 iul. 17, fo.	lg. Cleşneşti, com. Glogova	Mh.
229. Novoselţi #		Mh	<1400-1418> o	lg. Şuşiţa, com. Brezniţa Ocol	Mh.
230. Obârşia		Mh	1525 mart. 8, înd.	Obârşia de Câmp, com.	Mh.
231. Obârşie		Mh	1486 apr. 23, o.	Obârşia Cloşani, com.	Mh.
232. Obăialeşti #		Mh	<1428> oct.28, cop.	pr. lg. Strehaia, oraş	Mh.
233. Obedin = Bedinu Corzii #		Mh	<1400-1418>, o.	în Corzu, com. Băcleş	Mh.
234. Ocolişte #		Mh	<1561-68> mai 31, o.	nelocalizat	
235. Ohaba		Mh	<1561-68> mai 31, o.	sat, com. Şovarna	Mh.
236. Olteni	Mh.		1722 Virmond	Olteanu, com. Glogova	Gj.
237. Orbeşti		Mh	1607 ian. 12, o.	Orbeni, ¤ în Broşteni, com.	Mh.
238. Orehoviţa		Mh	<1584> iun. 22, o.	Oreviţa Mare, lg. Vânju Mare, oraş	Mh.
239. Orodel = Horodel		Mh	1567 mai 1, tr.	com.	Dj.
240. Ostrovu	Mh.		1722 Virmond	sat, com. Hinova	Mh.
241. Padina Oreahova &		Mh	<1374>, o.	Vârciorova, în Drobeta Turnu Severin	Mh.
242. Paia		Mh	1589 mai 17, o.	Botoşeşti Paia, com.	Dj.
243. Pădeşti	Mh.		1722 Virmond	sat, com. Pădina	Mh.

https://biblioteca-digitala.ro

244. Părul ¤		Mh	1614 sept. 16,cop.	Valea Perilor, ¤ în Tâmna, com.	Mh.
245. Păstaia #		Mh	1585 ian. 13, cop.	lg. Pleniţa, com.	Dj.
246. Pecaleşti #		Mh	<1428> oct. 28, tr.	lg. Strehaia, oraş	Mh.
247. Peri		Mh	1558 iul. 8, o.	sat, com. Husnicioara	Mh.
248. Perişorul		Mh	<1570-71>, tr.	com.	Dj.
249. Pestriţa ¤		Mh	1580 mart. 12, o.	în Baia de Aramă, oraş	Mh.
250. Peştera = Peşteana		Mh	1547 iun. 30, o.	Peşteana, com. Floreşti	Mh.
251. Petroviţa #		Mh	1378 iun. 27, o.	pr. lg. Brezniţa Ocol, com.	Mh.
252. Piatra #		Mh	1562 oct. 28, o.	lg. Orodel com.	Dj.
253. Piatra = Petra		Mh	<1400-1418>, o.	Petra, com. Bâcleş	Mh.
254. Piriha = Pierâia		Mh	<1513> sept. 20,o.	Piria, com. Argetoaia	Dj.
255. Piscupeşti #		Mh	1465 nov. 5, o.	pr. lg. Costeni, com. Văgiuleşti	Gj.
256. Pleana #		Mh	1594 aug. 29, o.	lg. Pleniţa, com.	Dj.
257. Pleniţa		Mh	1562 oct. 28, o.	com.	Dj.
258. Ploştina ¤		Mh	1534 dec. 18, o.	lg. Motru, oraş	Gj.
259. Poiana		Mh	1627 ian. 9, o.	Poiana Fântânii, com. Argetoaia	Dj.
260. Poiana	Mh.		1638 mart. 31, o.	sat, com. Căzăneşti	Mh.
261. Pojerâta #		Mh	1483 dec. 3, o.	nelocalizat	
262. Ponor		Mh	1459 sept. 20, o.	pr. Ponoarele, com.	Mh.
263. Ponorălul #		Mh	1596 aug. 12, o.	pr. lg. Balta, com.	Mh.
264. Poroina		Mh	1607 mai 11, tr.	Poroina Mare, com.	Mh.
265. Poroinţi		Mh	<1392>, o.	sat, com. Rogova	Mh.
266. Potoceţul = Potoc #		Mh	1385 oct. 3, o.	lg. Jidoştiţa, com. Brezniţa Ocol	Mh.
267. Preajva #		Mh	1535 iul. 12, o.	pr. lg. Bucovicior, com. Vela	Dj.
268. Precârstia #		Mh	1511 ian. 10, o.	lg. Gura Văii, ¤ în Drobeta Turnu Severin	Mh.
269. Precenu = Presna		Mh	1486 apr. 23, o.	Prejna, com. Balta	Mh.
270. Predeşti	Mh.		1722 Virmond	Predeştii Mici, com. Predeşti	Dj.
271. Prestol		Mh	1604 sept. 16,cop.	Pristol, com.	Mh.
272. Priboieşti		Mh	<1564-65>, o.	sat, com. Husnicioara	Mh.
273. Prilepeţ #		Mh	1387 iun. 27, o.	în Drobeta Turnu-Severin, oraş	Mh.
274. Prislop #		Mh	1415 iun. 10, o.	pr. lg. Bala, com.	Mh.
275. Prişineni #		Mh	<1561-68> mai 31, o.	în Crăguieşti, com. Şişeşti	Mh.
276. Proiteşti	Mh.		1722 Virmond	sat, com. Ponoarele	Mh.
277. Pruni #		Mh	1547 lun. 30, cop.	lg. Corcova, com.	Mh.
278. Prunişor		Mh	1594 oct. 4, cop.	com.	Mh.
279. Punghina		Mh	1616 nov. 29, tr.	com.	Mh.
280. Racoviţa		Mh	<1561-68> mai 31, o.	sat, com. Braloştiţa	Mh.
281. Radoşel #		Mh	1469 iun 28, o.	pr. lg. Jilţu, com. Turceni	Gj.

https://biblioteca-digitala.ro

282. Răcarii		Mh	1582 iun. 9, o.	sat, lg. Filiaşi, oraş	Dj.
283. Răciţa = Reciţa #		Mh	1493 iun. 3, o.	lg. Cireşu com.	Mh.
284. Răgheviţa = Ergheaviţa ¤		Mh	1543 iun. 15, o.	Ergheviţa, ¤ în Şimian, com.	Mh.
285. Răguleni = Răgulii #		Mh	1559 ian. 9, o.	lg. Ploştina, lg. Motru, oraş	Gj.
286. Răscăiaţi #		Mh	1623 mai 27, o.	lg. Drincea, com. Punghia	Mh.
287. Răstăcelu #		Mh	1577 mai 8, cop.	Răsnicu cel Bătrân, com. Cernăteşti	Dj.
288. Rătezi = Răteza		Mh	1593 oct. 25, o.	Rătez, com. Godineşti	Gj.
289. Recea	Mh.		1607 ian. 10, o.	Recea, com. Punghina	Mh.
290. Retezei #	Mh.		1722 Virmond	nelocalizat	
291. Risipiţi = Răsipiţi &		Mh	1615 nov. 21, cop.	azi Unirea, com.	Dj.
292. Rogova		Mh	1539 dec. 18, o.	com.	Mh.
293. Roşi		Mh	1607 mai 11, tr.	Roşia, com. Căzăneşti	Mh.
294. Rucşoreni		Mh	1597 oct. 6, tr.	Rocşoreni, com. Dumbrava	Mh.
295. Rudeni = Rudari &		Mh	1585 ian. 28, tr.	azi Izvoare, com.	Dj.
296. Rudina		Mh	1610 mai 20, cop.	sat, com. Bala	Mh.
297. Runcu		Mh	1486 apr. 23, o.	Runcuşoru, com. Bala	Mh.
298. Ruptura		Mh	1543 iun. 15, o.	sat, com. Voloiac	Mh.
299. Salcea		Mh	1525 mart. 8, tr.	sat, com. Argetoaia	Dj.
300. Sălătrucul		Mh	1594 aug. 29, o.	Sălătruc, com. Greci	Mh.
301. Sălcuţa		Mh	1585 ian. 13, o.	com.	Dj.
302. Sârbsca		Mh	1568 oct. 28, tr.	Sârsca, com. Sopot	Dj.
303. Seliştea Băneştilor #	Mh.		1627 ian. 10, tr.	lg. Perişor, com.	Dj.
304. Sămărineşti	Mh.		1722 Virmond	Samarineşti, com.	Gj.
305. Sărcov #		Mh	1533 mai 30, cop.	pr. lg. Vlădaia, com.	Mh.
306. Sărdăneşti		Mh	1607 mai 11, tr.	sat, com. Bala	Mh.
307. Scăeşti ¤		Mh	1598 aug. 29, tr.	în Filiaşi, oraş	Dj.
308. Schitul Ciutura	Mh.		1722 Virmond	Schitu, com. Braloştiţa	Mh.
309. Scoriia = Scorila		Mh	<1598> febr. 24,tr.	Scorila, com. Vlădaia	Mh.
310. Seaca = Siliştea Seacă		Mh	1535 iul. 12, o.	Seaca de Pădure, com.	Dj.
311. Seliştiuţa		Mh	1577 mai 6, o.	Seliştiuţa, com. Băcleş	Mh.
312. Severin, cetate		Mh	<1230> menţ.	Drobeta Turnu-Severin, oraş	Mh.
313. Severineşti		Mh	<1593> oct. 8, o.	sat, com. Căzăneşti	Mh.
314. Slaşoma = Zlaşoma		Mh	1597 oct. 6, tr.	Slaşoma, com. Padina	Mh.
315. Slatina = Slătioara		Mh	1560 iun. 1, o.	lg. Brezniţa Ocol, com.	Mh.
316. Slătinicul ¤		Mh	1594 aug. 29, o.	în Strehaia, oraş	Mh.
317. Smadoviţa = Smedoviţa		Mh	<1513> sept. 20,o.	sat, com. Băcleş	Mh.
318. Smârdăşteţul &		Mh	<1540-41>, cop.	azi Viaşu, com. Pătulele	Mh.
319. Smileşti = Simileşti #		Mh	1547 iun. 30, o.	lg. Crăguieşti, com. Şişeşti	Mh.
320. Spinişor #		Mh	1534 sept. 12, o.	în Filiaşi, oraş	Dj.
321. Stâlpnicioara = Stâlpniţa #		Mh	1569 oct. 16, tr.	Stigniţa, com. Poroina Mare	Mh.
322. Stârmina #		Mh	<1566-67>, cop.	lg. Batoţi, com. Deveselu	Mh.

https://biblioteca-digitala.ro

323. Stănceşti ¤	Mh	<1527-28>, o.	în Strehaia, oraş	Mh.
324. Stăngăcea	Mh	1534 sept. 12, o.	Stângăceaua, com.	Mh.
325. Stejariul	Mh	1626 mai, 28, o.	sat, com. Corcova	Mh.
326. Strâmba #	Mh	1567 mai 1, tr.	lg. Pleniţa, com.	Dj.
327. Strâmta = Strâmbul	Mh	<1428> oct. 28, cop.	sat, com. Slivileşti	Gj.
328. Strâmtişorul = Strimtul #	Mh	1486 apr. 23, o.	pr. lg. Strâmtul, com. Slivileşti	Gj.
329. Strehae = Strehaia	Mh	1589 mai 17, o.	oraş	Mh.
330. Streitnic #	Mh	1547 iun. 30, o.	nelocalizat	
331. Strugaţi = Trugaţi #	Mh	1511 ian. 10, o.	pr. lg. Bărda, com. Malovăţ	Mh.
332. Stubla = Studina #	Mh	<1580>, cop.	Studina, com. Şovarna	Mh.
333. Suşiţa = Şuşiţa #	Mh	<1391-92>, o.	Şuşiţa, com. Brezniţa Ocol	Mh.
334. Svodie	Mh	1595 sept. 15, tr.	Sfodea, com. Balta	Mh.
335. Şapănăuţi = Şepăneşti #	Mh	<1580>, cop.	pr. lg. Bărda, com. Malovăţ	Mh.
336. Şipot	Mh	<1482-95>, o.	Şipotu, com. Ponoarele	Mh.
337. Şipot	Mh	1486 apr. 23, o.	Şipotu, com. Poroina Mare	Mh.
338. Şiroca	Mh	<1580>, cop.	sat, com. Godeanu	Mh.
339. Şişăşti	Mh.	1632 mai 16, cop.	Şişeşti, com.	Mh.
340. Şivarna = Şuvarna = Şovarna	Mh	1511 ian. 11, o.	Şovarna com.	Mh.
341. Şovârliug = Şovârlov #	Mh	1510 nov. 12, o.	lg. Schitul Topolniţei, com. Izvorul Bârzii	Mh.
342. Ştircoviţa	Mh	1533 mai 30, cop.	sat, com. Vlădaia	Mh.
343. Ştubei	Mh	1616 iun. 29, fo.	sat, com. Vela	Dj.
344. Ştiubei = Ştiubeiae #	Mh	1493 iun. 3, o.	pr. lg. Moiseşti, com. Iloviţa	Mh.
345. Şuşiţa = Şuşeţu	Mh	1519 ian. 13, cop.	sat, com. Grozeşti	Mh.
346. Târgoviştea #	Mh	<1495-1505>, o.	lg. Gura Văii, ¤ în Drobeta Turnu Severin	Mh.
347. Tatomireşti	Mh.	1638 mart. 25, o.	sat, com. Brădeşti	Dj.
348. Temna =Tâmna	Mh	1543 iun.15, o.	com.	Mh.
349. Tiliceşti #	Mh	1483 dec. 3, o.	nelocalizat	
350. Topolniţa	Mh	1466 iun. 8, o.	Schitu Topolniţei, com. Izvoru Bârzii	Mh.
351. Toporno #	Mh	1385 oct. 3, o.	lg. Golenţi, lg. Calafat, oraş	Dj.
352. Trestenic #	Mh	1620 mart. 16, o.	lg. Brezniţa Ocol, com.	Mh.
353. Trestioara &	Mh	<1489-99>, o.	Brădet, com. Mătăsari	Gj.
354. Trufeşti #	Mh	<1400-1418>, o.	lg. Corzu, com. Băcleş	Mh.
355. Turcineşti #	Mh	<1400-1418>, o.	pr. lg. Ploştina, lg. Motru, oraş	Gj.
356. Ţânţăreni	Mh	1571 aug.13, o.	com.	Gj.
357. Ţaroveţ = Ţeroveţ #	Mh	<1400-1418>, o.	lg. Bahna, com. Iloviţa	Mh.
358. Vadul Cladovii #	Mh	1424 aug. 5, o.	în Drobeta Turnu-Severin, oraş	Mh.
359. Vâlcom #	Mh	<1568-77>, tr.	lg. Floran, com. Terpeziţa	Dj.
360. Vâlculeşti #	Mh	1486 iun. 13, o.	pr. lg. Drobeta Turnu-Severin	Mh.

https://biblioteca-digitala.ro

361. Vale		Mh	<1561-68>mai 31, o.	Valea, com. Bolboşi	Gj.
362. Vale Bună		Mh	1514 aug. 3, o.	sat, com. Voloiac	Mh.
363. Vârâţi &		Mh	1589 mai 17, o.	azi Jiul, com. Ţuglui	Dj.
364. Vârbiţa = Verbiţa		Mh	1387 iun. 27, o.	com.	Dj.
365. Vârful lui Vlad #		Mh	1493 apr. 10, o.	lg. Bahna, com. Iloviţa	Mh.
366. Varovnicele #		Mh	1387 iun. 27, o.	în Drobeta Turnu-Severin, oraş	Mh.
367. Vârtopul	Mh.		1631 mai 26, o.	com.	Dj.
368. Vârvor = Vârbor		Mh	1535 iul. 12, o.	Vârvor de Jos, com.	Dj.
369. Vădeani = Văeni		Mh	1465 nov. 5, o.	sat, com. Padeş	Gj.
370. Văgiuleşti		Mh	<1477-82>, o.	com.	Gj.
371. Vlădeni = Vlădaia		Mh	1533 mai 30, cop.	Vlădaia, com.	Mh.
372. Vlădeşeşti		Mh	1479 sept. 15, fo.	sat, com. Corcova	Mh.
373. Vodiţa #		Mh	<1374> o	lg. Bahna, com. Iloviţa	Mh.
374. Voluiac = Voloiac		Mh	1571 ian. 8, o.	com.	Mh.
375. Vrata	Mh.		1625 iun. 10, o.	sat, com. Gârla Mare	Mh.
376. Zăgae = Zegaia		Mh	1571 ian. 8, o.	Zăgaia, com. Prunişor	Mh.
377. Zăgujani = Zegujani		Mh	1562 mai 29, o.	sat, com. Floreşti	Mh.

https://biblioteca-digitala.ro

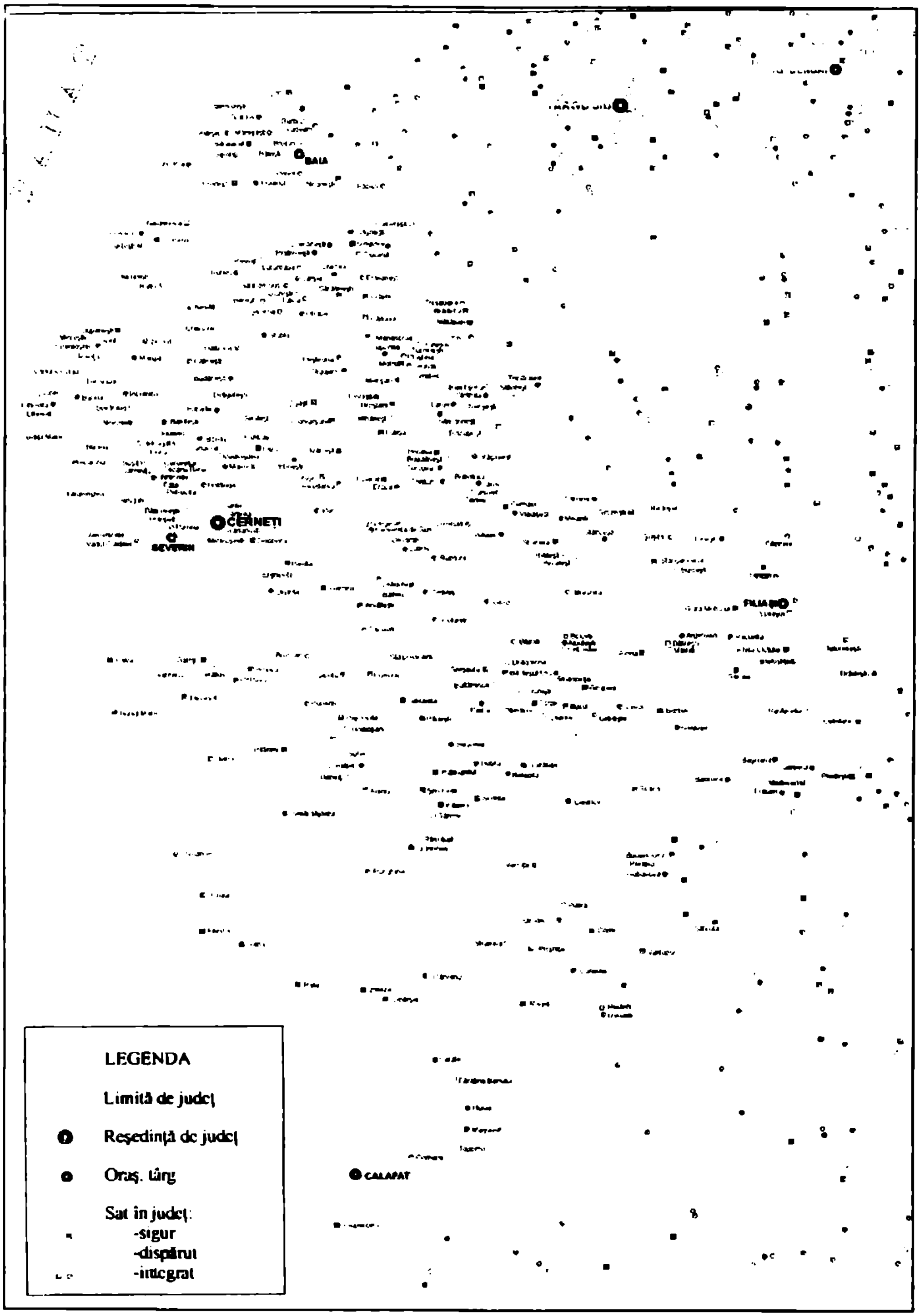

https://biblioteca-digitala.ro

OBŞTILE DEVALMĂŞE DE MOŞNENI: CONSTITUIREA FUNCŢIONAREA ŞI ADMINISTRAREA LOR CONFORM PREVEDERILOR CODULUI SILVIC DIN 1940

Nicolae Chipurici

Preocupările puterilor statului român modern pentru a da patrimoniului silvic reglementări juridice de organizare şi funcţionare datează din anii de după Unirea din 24 ianuarie 1859. În anul 1874 a apărut primul proiect de cod silvic[1] şi, în anul 1881, primul cod silvic[2]. Peste trei decenii, în aprilie 1910, a fost votat şi promulgat un nou cod silvic[3] care, în anii 1920-1930, a fost modificat şi extins asupra teritoriilor româneşti unite cu Regatul România[4].

Codul silvic din anul 1910 a fost un compromis, rezultat al unor puternice contradicţii de interese. Pe de o parte au fost în joc interese de ordin pur silvic de a se stabili o poliţie silvică care să asigure reguli de exploatare raţională şi care să curme exploatarea prădalnică a pădurilor; pe de altă parte au fost în joc interesele exploatatorilor de păduri şi ale proprietarilor acestora de a dispune, în continuare, liberi şi după al lor plac de pădurile aflate în devălmăşie sau nu[5]. Şi pădurile care permiteau exploatatorilor afacerile cele mai profitabile erau cele devălmaşe moşneneşti. În special în jurul acestor păduri s-au purtat dezbateri contradictorii de interese, urmărindu-se ca aceste interese să fie codificate în reglementări juridice avantajoase purtătorilor de interese.

Reglementarea din punct de vedere juridic a situaţie pădurilor devălmaşe a fost întemeiată, în lipsa unei doctrine juridice despre devălmăşie, pe o construcţie artificială, în sensul că devălmăşia era un fel de indiviziune, ceea ce asigura un compromis între interesele statului, moşnenilor codevălmaşi şi exploatatorilor de moşii. În consecinţă, Codul silvic din anul 1910 nu a declarat pe moşneni că ar fi nici devălmaşi, nici că

---

[1] Monitorul oficial (în continuare M.O.) nr.256 din 4/16 dec. 1874

[2] Codul Hamangiu, vol. I, p. 992 şi urm.

[3] M.O. nr.8 din 9 apr. 1910 şi Codul Hamangiu, vol.I, p.995. Publicarea Codului silvic a fost precedată de Legea pentru înfiinţarea Casei Pădurilor şi organizarea administraţiilor silvice (M.O. nr.291 din 30 martie 1910 şi Codul Hamangiu, vol. VI, p.205).

[4] Codul silvic a fost modificat în anul 1920 (M.O. nr.131 din 16 sept. 1920 şi Codul Hamangiu, vol. IX-X, p. 472), în anul 1921 a fost extins asupra Basarabiei (M.O. nr. 171 din 1 nov. 1921) în anul 1923 a fost extins şi asupra celorlalte teritorii unite cu România (M.O. nr. 59 din 17 iunie 1923 şi Codul Hamangiu, vol. XII-XIV, p. 576). În anul 1930 a fost iarăşi modificat şi adaptat (M.O. nr.148 din 7 iul. 1930 şi Codul Hamangiu, vol. XVIII, p.632), precedat fiind de Legea pentru administrarea generală silvică şi înfiinţarea Casei Autonome a Pădurilor Statului (M.O. nr.90 din 25 apr. 1930 şi Codul Hamangiu, vol. XVIII, p. 227).

[5] Henri H. Stahl, *Contribuţii la studiul satelor devălmaşe româneşti*, vol. II, Editura Academiei R.P.R., 1959, p. 210

https://biblioteca-digitala.ro

ar fi indivizi. S-a mărginit să-i considere şi trateze ca pe nişte proprietari în indiviziune, incapabili să-şi apere drepturile şi, ca atare, au fost „puşi" sub tutela şi controlul „protector" al statului[6].

Această abordare a devălmăşiei de către Codul silvic a fost favorabilă şi profitabilă societăţilor anonime forestiere, căci fiecărui moşnean codevălmaş i se recunoştea facultatea de a dispune individual de „dreptul" său. Statului i s-a acordat dreptul incomod de a controla pe exploatatorii de păduri, ceea ce nu convenea nici acestora şi nici fiecărui moşnean codevălmaş[7].

În privinţa proprietarilor codevălmaşi obşteni, Codul silvic prevedea: stabilirea, în mod clar şi precis, a drepturilor ce reveneau fiecăruia: să le înregistreze nominal şi cantitativ, într-o tabelă de drepturi şi un registru de drepturi (conf. art.33 din cod) şi să le transcrie şi actualizeze în registre de transcriere a acestor drepturi, prin operaţiune de inscripţie, asupra acestor drepturi urmând să opereze instituţia succesiunii[8], bugetul şi controlul statului.

Obligaţia autentificării tabelelor şi a ţinerii registrelor de drepturi a fost încredinţată, de legiuitor, judecătorilor care, fără aceste documente de evidenţă a drepturilor fiecărui codevălmaş, nu puteau să decidă constituirea, în litera şi spiritul legii, a obştilor devălmaşe, adică sub formă de societăţi anonime, cu adunare generală, consiliu de administraţie, preşedinte, cenzori, buget de venituri şi cheltuieli ş.a.m.d. Căci această formă de organizare se exprima prin vot şi votul se exprima în funcţie de mărimea drepturilor posedate de fiecare moşnean proprietar[9].

Drepturile de proprietate ale tuturor membrilor din cetele de moşneni aflate în devălmăşie asupra pădurilor, păşunilor, fâneţelor, locuirilor de arătură, aflate în devălmăşie, în conformitate cu prevederile art.29 din Codul silvic, urmau să fie stabilite de comisii şi legalizate de judecătorii în termen de opt luni de la publicarea legii silvice[10].

În practică s-a dovedit că tabelele şi registrele de drepturi nu numai că nu au fost întocmite în termenul de opt luni, dar au rămas ani de zile neîntocmite, au fost înlocuite cu acte de partaj voluntar, sau nu au fost niciodată întocmite. Chiar şi cazurile când procesele verbale, tabele de drepturi şi deciziile judecătoriilor au rămas definitive în vederea constituirii obştilor potrivit Codului silvic, aceste documente au fost lăsate uitate în arhivele judecătoriilor şi tribunalelor judeţene, moşnenii continuând să folosească pădurile şi munţii lor după reguli păstrate de la bătrâni[11]. Potrivit statisticii întocmită de P. Poni pentru anul 1912, deci imediat după punerea

---

[6] *Ibidem*, p. 211-212
[7] *Ibidem*, p. 212
[8] *Ibidem*, p. 213
[9] *Ibidem*, p. 213-215
[10] M.O. nr.8 din 9 apr. 1910 şi Direcţia judeţeană a Arhivelor Naţionale (D.J.A.N.) Mehedinţi, fond Serviciul Silvic Mehedinţi, ds. 27/1941+1942, f. 169
[11] Henri H. Stahl, *lucr.cit.*, p. 216

https://biblioteca-digitala.ro

în aplicare a Codului silvic din anul 1910, în vechiul regat al României erau 2335 de sate moşneneşti şi un număr de 231104 moşneni[12].

Sigur că numărul pădurilor obşteşti stăpânite în devălmăşie nu era tot câte sate de moşneni stabilea această statistică (cele 2335 de sate nici nu erau locuite numai de moşneni). Oricum, numărul obştilor cu păduri stăpânite în devălmăşie era destul de mare şi a rămas mare. Astfel, în toamna anului 1942, după 32 de ani de la promulgarea şi punerea în lucrare a Codului silvic, ediţia 1910, Direcţia Pădurilor Persoanelor Juridice din Ministerul Agriculturii şi Domeniilor dezvăluia stadiul în care se afla constituirea obştilor devălmaşe potrivit Legii silvice. În circulare cu nr.51530/oct. 1942 a acestei instituţii centrale de specialitate a statului se arăta[13]:

„Astăzi, după 32 de ani, din 1600 de obşti şi composesorate cu o suprafaţă de peste un milion de hectare, abia sunt constituite, după Codul silvic român, un număr de 400, adică 25% şi, în consecinţă, gospodărirea acestor importante averi nu se poate face nici legal, nici pe bază de dreptate".

„Ministerul Domeniilor, în calitate de organ tutelar, a căutat să imprime un ritm mai accelerat acestor lucrări, punând importante sume la dispoziţia comisiilor silvice de constituire. În urma acestei acţiuni a început să sosească, în prezent, lucrări de această natură, în special din Ardeal".

„Din examinarea lor rezultă însă că, pentru stabilirea cotei de drepturi, se întrebuinţaseră, de cele mai multe comisiuni, un calcul greşit, care va da naştere la mari dificultăţi viitoare şi anume la calcularea numărului de drepturi , cu ocazia adunărilor generale, la stabilirea cotei de venit net din dreptul de lemne şi de păşunat...".

Lipsa de implicare cu determinare a judecătoriilor în constituirea şi organizarea obştilor devălmaşe ca societăţi anonime, cum prevedea Codul silvic, era mărturisită, la 12 febr. 1942, într-un raport către Inspectoratul silvic Craiova trimis de la Turnu-Severin, astfel: „Vă declarăm din experienţă, - ca unul care am lucrat în multe judeţe, atât la obşti, cât şi la composesorate -, **că niciodată judecătoriile n-au înţeles să lucreze în această chestiune şi să aplice prevederile Codului silvic**"[14]. (sublinierea noastră N.C.).

Aşadar, starea de neconstituire, neorganizare şi neadministrare a obştilor devălmaşe (în special a celor cu păduri, goluri alpine şi păşuni) în conformitate cu prevederile Codului silvic, continua să existe şi în anul 1942 într-un număr de aproximativ 1200 de obşti şi composesorate din România, care nu mai avea în hotarele sale, Transilvania de Nord şi Dobrogea.

---

[12] P. Poni, *Statistica răzeşilor*, Bucureşti, 1912, p. 3, apud Dinică Ciobotea, *Istoria moşnenilor*, vol. I, partea I (1829-1912), EUC, Editura Universitaria, Craiova, 1999, p. 55-58 şi 60. Cele mai multe sate moşneneşti se aflau în: 321, în jud. Argeş; 303, în jud. Vâlcea; 286, în jud. Buzău; 285, în jud. Gorj; 276, în jud. Mehedinţi; 153, în jud. Dolj; 142, în jud. Prahova; 123, în jud. Dâmboviţa; 93, în jud. Muscel; ş.a.m.d.

[13] D.J.A.N. Mehedinţi, *fond cit.*, ds. 27/1941-1942, f. 169

[14] *Ibidem*, f. 31

https://biblioteca-digitala.ro

Preocupat să instaureze legea, ordinea şi controlul statului asupra averilor devălmaşe ale obştilor, - surse de venituri şi pentru bugetul ţării aflată în război -, Ministerul Agriculturii şi Domeniilor şi structurile sale silvice regionale, judeţene şi locale au desfăşurat, în anii 1940-1942, o campanie susţinută (constând în ordine, circulare, dispoziţii, rapoarte, demersuri, controale şi îndrumări în teren) de a introduce şi statornici bugetul şi execuţia bugetară în administrarea obştilor devălmaşe[15].

Campania aceasta iniţiată şi desfăşurată de structurile silvice ale statului faţă de administrarea veniturilor obştilor devălmaşe s-a lovit însă de starea de neconstituire şi neorganizare a acestor obşti, juridic şi administrativ, ca societăţi anonime pe acţiuni. Neavând statute, tabele de drepturi confirmate de justiţie şi rămase definitive, consilii de administraţie numite de judecătorii, adunări generale legale şi funcţionale, formulare financiar-contabile preconstituite şi conforme cu legislaţia de specialitate în vigoare ş.a., introducerea şi statornicirea instituţiei bugetului în obştile devălmaşe neconstituite potrivit Codului silvic a fost un eşec, cu puţine excepţii.

Relevant pentru acest eşec este şi un document din noiembrie 1942, către Judecătoriile Baia de Aramă şi Balta, în care se arăta:

„În cuprinsul jurisdicţiilor dumneavoastră există obşti de moşneni a căror avere s-a irosit din lipsa îngrijirii averii, unde fiecare proprietar şi neproprietar a făcut ceea ce a dorit".

„Cum majoritatea din averea acestor obşti de moşneni o constituie pădurea, un bun naţional ce se creează cu multă greutate şi, odată distrus, repararea este foarte grea şi costisitoare. **Cum până în prezent nu s-a trecut, pe teren, pentru aplicarea art.29 şi urm. Din Codul silvic pentru constituirea acestor obşti** (Sublinierea noastră N.C.), credem necesar că este bine a se lua măsurile dictate de lege şi, deci, a se păşi la constituirea acestor obşti, pentru a pune capăt distrugerii acestor bunuri naţionale. De aceea, noi am cerut ministerului să pună la dispoziţie fondurile necesare pentru întâmpinarea cheltuielilor (diurnă, transport) ce se vor face cu ocazia acestor lucrări"[16].

În anul 1943 au avut loc încercări de a revigora acţiunea introducerii bugetului şi a contului de gestiune în administrarea obştilor devălmaşe de moşneni. Între aceste încercări s-a înscris şi conferinţa de lucru organizată de Inspectoratul Regional Silvic Craiova în zilele de 21-23 iulie 1943, cu toate serviciile şi ocoalele silvice din Oltenia.

---

[15] *Ibidem*, f. 33 şi 36. Ordinele cadru ale acestei campanii emise de Direcţia Pădurilor Persoanelor Juridice din Ministerul Agriculturii şi Domeniilor au fost: nr. 296/1940, 3171/1941, 2809 şi 3926/1942 ş.a.

[16] *Ibidem*, f. 203. Cu circulara nr.8183, ministerul a comunicat că este de acord cu aceste cheltuieli, dar în condiţiile politice şi militare în care se afla ţara, economia şi finanţele ei, aceste cheltuieli, pentru care se ceruse judecătoriilor să întocmească şi devize, nu au mai putut să fie susţinute, la Mehedinţi pentru obştile Balta, Băseşti, Costeşti, Izverna, Motru Mare, Motru Sec şi Padeş

https://biblioteca-digitala.ro

Conferinţa a hotărât ca ing. silvic inspector S. Turtuman să întocmească evidenţa actelor normative ministeriale privitoare la bugetul şi contul de gestiune al obştilor devălmaşe de moşneni, precum şi „orice alte instrucţiuni în legătură cu gospodărirea obştilor"[17], pentru a fi puse în aplicare.

De asemenea, conferinţa a stabilit ca, în funcţie de valoare, bugetele obştilor să fie întocmite de ocoalele silvice, serviciile silvice girante, inspectoratul regional şi, respectiv, de către minister, inspectorii de control urmând să le verifice şi să le îndrepte chiar la nivelul ocoalelor silvice, în temeiul ordinului cu nr.71063 din 20 noiembrie 1942 al Ministerului Agriculturii şi Domeniilor şi al jurnalului Consiliului de Miniştri nr.5369 din 30 noiembrie 1943[18].

Dar procesul verbal al acestei conferinţe a fost difuzat serviciilor silvice judeţene şi ocoalelor silvice abia la 18 august 1945[19]. Rămăsese piesă de arhivă şi, în condiţiile politice şi economico-sociale din România de după 6 martie 1945, neaplicabil.

În lumina informaţiilor deja prezentate şi a celor ce urmează cu privire la obştile devălmaşe din Mehedinţi, afirmaţia că, **în anii 1910-1915,** obştile moşneneşti au fost organizate pe baza Codului silvic din anul 1910 (vezi, spre exemplu, la Dinică Ciobotea, *Istoria moşnenilor*, vol.I/1, 1829-1912, p.99) se dovedeşte nesusţinută de documentele arhivistice ale perioadei 1910 -1948.

În judeţul Mehedinţi, potrivit statisticii P. Poni, în anul 1912 erau 276 obşti[20]. La 19 decembrie 1912, în Mehedinţi au fost recenzate un număr de 11 obşti pentru exploatarea pădurilor în localităţile Baloteşti, Comăneşti, Drincea, Hinova, Glogova, Gornenţi, Gruia, Gura Motrului, Rocşoreni, Slaşoma şi Smadoviţa[21].

Pentru a fi constituite, începând din aprilie 1910 potrivit prevederilor Codului silvic, obştile moşneneşti devălmaşe erau obligate să încheie, prin judecătorii, următoarele documente: tabela de drepturi (întocmită de comisia silvică prin cercetare la faţa locului şi întocmirea procesului verbal de cele constatate şi stabilite pentru fiecare codevălmaşi); decizia judecătoriei cu privire la drepturile stabilite şi din punct de vedere al procedurii, rămasă definitivă; statutul şi actul constitutiv al obştii; numirea consiliului de

---

[17] *Ibidem*, ds. 57/1945, f. 65

[18] *Ibidem*. Pentru efectuarea controlului urma ca ministerul să numească câte un contabil recrutat, de preferinţă, dintre brigadierii silvici cu aptitudini, la inspectoratele regionale silvice câte 1-2 contabili-controlori ai gestiunilor obştilor, la minister agenţi calificaţi, oneşti şi corecţi. La Mehedinţi, obştile Izverna, Prejna, Motru Mare şi Motru Sec reveneau controlului ministerului, obştile Costeşti, Gornenţi, Orzeşti şi Podeni reveneau controlului Inspectoratului Silvic Craiova, iar celelalte obşti-Serviciului Silvic Mehedinţi

[19] *Ibidem*, f. 206

[20] P. Poni, *loc. cit.*, p.3

[21] *Dicţionarul statistic al României întocmit pe baza rezultatelor definitive ale recensământului general al populaţiei din 19 decembrie 1912*, ediţie oficială, vol. II, Bucureşti, 1915, p. 546-593

https://biblioteca-digitala.ro

administrație propus de serviciul silvic, votat de adunarea generală a obștii și aprobat de judecătorie; registrul de drepturi și cel de transmiterea și transcrierea acestor drepturi.

Pentru administrarea drepturilor (averea obștii) se cerea bugetul de venituri și cheltuieli (întocmit de consiliul de administrație, vizat de serviciul silvic și aprobat de adunarea generală a moșnenilor), contul de gestiune, registre de evidența financiar-contabilă etc.

Așadar, devenind societăți anonime pe acțiuni, în baza Codului silvic obștile devălmașe creau și păstrau acte, adică creau și păstrau arhive. Dar, la Direcția Județeană Mehedinți a Arhivelor Naționale, nu a fost depusă, spre păstrare, nici o astfel de arhivă. Documente disparate privitoare la obștile moșnenești după anul 1910 s-au păstrat în arhive Judecătoriei Baia de Aramă, a Tribunalului Mehedinți și a Serviciului Silvic Județean Mehedinți.

Din cercetarea acestor documente se desprind informații despre constituirea și mai ales neconstituirea, conform Codului silvic a obștilor din nord-vestul Mehedințiului, cu cele mai mari suprafețe de păduri, pășuni și goluri alpine.

Obștea Baia de Aramă a fost constituită și a funcționat pe bază de statut autentificat de Judecătoria Baia de Aramă abia la 2 iulie 1919 (ds.235/1919), iar drepturile fiecărui moșnean au fost stabilite după 45 de ani de la aplicarea Codului silvic din 1910, adică la 1 iulie 1945[22], când Judecătoria a emis o decizie în acest sens. O parte din moșneni au contest decizia judecătoriei la tribunalul județean, la 13 iunie 1945, tabela de drepturi neavând putere definitivă[23].

Obștea stăpânea 45 de ha pădure, 8 ha fânețe, 67 ha pășune și avea 30 ha însușite ilegal de alți proprietari[24]. În anii 1934-1941 administrația obștii a lucrat cu registre de casă. Din 1942 a avut consiliu de administrație stabilit de șeful ocolului silvic, cont de gestiune, totul sub controlul acestui șef de ocol.

Așadar, până la 31 mai 1945 a fost o obște în devălmășie și de la iunie 1945 o obște cu drepturile împărțite pe moșneni[25].

La 22 martie 1947, urmare adresei cu nr.64/1947 a Ocolului Silvic Baia de Aramă, Judecătoria Baia de Aramă a numit ca președinte al Obștii Baia de Aramă pe Mihail Predescu, care era și primarul orașului, în locul lui Nicolae Țăpârdea, demisionat[26].

Ceata moșnenilor Trăileşti din comuna Cireșu a avut tabela de drepturi din anul 1910 (ds.4296/1910) și o sentință civilă pronunțată de

---

[22] D.J.A.N. Mehedinți, Judecătoria Baia de Aramă, ds. 4 (334)/1913-1914, f. 8. Cererea de stabilire a drepturilor dată din anul 1913

[23] *Ibidem*, f. 20+21. La 13 iunie 1913, stabilirea drepturilor a fost contestată la Tribunalul Mehedinți

[24] *Idem*, Serviciul Silvic Județean Mehedinți, ds. 27/1941-1942, f. 47-49, 65, 100, 115, 124-125, 135 și 137

[25] *Idem*, Judecătoria Baia de Aramă, ds. 4 (334)/1913-1914, f. 14-15

[26] *Ibidem*, f. 1

https://biblioteca-digitala.ro

Tribunalul Mehedinți în anul 1911[27]. Alte documente privitoare la constituirea acestei obşti nu am găsit.

Ceata moşnenilor Taloeşti (sat Negruşa, com.Cireşu) avea tabela de drepturi din anul 1910 (ds.4926/1910). Alte documente privind constituirea acestor moşneni conform Codului silvic nu s-au găsit.

Ceata moşnenilor Mărculeşti, Cosieşti şi Tomeşti avea tabela de drepturi tot din anul 1910 (ds.4894/1910) şi sentință a Tribunalului Mehedinți din anul 1911, cu nr.335.

Ceata moşnenilor Sitari şi Pătruțeşti avea tabelă de drepturi în muntele Camăna-Gornenți din anul 1910 (ds.4894/1910) şi sentința nr.336/1911 a tribunalului.

Obştea Izverna avea act de ieşire din indiviziune din anul 1912 (ds.38/1912, transcris de tribunal sub nr.1705/1912), act nepus în lucrare ca şi statutul obştii. Adunarea generală a obştii nu conlucra cu consiliul de administrație. Administrarea averii codevălmaşilor se făcea fără întocmirea bugetului şi fără evidența contabilă conform legii. În anii 1938-1942, preşedinte a fost Gh.Beniog, iar hotărârile adoptate de ieşire din indiviziune nu au fost niciodată aplicate[28].

Obştea Motru Mare, devălmaşe peste 2800 de ha de pădure şi 1000 de ha de păşuni, nu a întocmit nici un act prevăzut de Codul silvic pentru constituirea obştii. Moşnenii declarau că sunt ieşiți din indiviziune. Pentru a putea impune administrarea averii moşnenilor pe bază de buget de venituri şi cheltuieli, reprezentantul ocolului silvic a numit un consiliu de administrație, în ianuarie 1942. Moşnenii şi-au arendat şi încasat fiecare drepturile[29]. A fost şi era o obşte neconstituită şi neadministrată conform prevederilor Codului silvic.

Obştea Motru Sec. Cu procesul verbal al comisiei silvice din anul 1910, au fost stabilite drepturile a 82 de moşneni proprietari, în trupul Ciolanul şi Fața Măgurii (drepturi de la 1-40 m). La 2 noiembrie 1910, comisia silvică a emis decizia de întocmire a tabelei de drepturi, tabelă care, cu decizia tribunalului (nr.148/1925) a rămas definitivă, urmare a perimării apelului[30].

În muntele Buza Oslii, drepturile fiecărui moşnean au fost stabilite de comisia silvică cu procesul verbal din 7 octombrie 1910 şi decizia din 2 noiembrie acelaşi an[31]. Urmare a apelului introdus în tribunal şi declarat de instanță, în anul 1925, ca fiind perimat, tabela de drepturi a 56 de moşneni a rămas definitivă[32].

Procesul verbal, decizia şi tabela de drepturi pentru 85 de codevălmaşi în trupul de moşie Lupşa au fost întocmite în octombrie 1910 şi

---

[27] *Idem*, Tribunalul Mehedinți, sentința nr.322/1911

[28] *Idem*, Serviciul Silvic Județean Mehedinți, ds. 27/1941-1942, f. 54-55

[29] *Ibidem*, f. 13, 115, 124-125, 135-137, 165, 173, 181, 199, 211-212

[30] *Idem*, Judecătoria Baia de Aramă, ds. 8 (414)/1914, f. 4-9. În tabelă erau cuprinşi 102 proprietari moşneni

[31] *Ibidem*, f.18-21. Drepturile stabilite erau de la 7-455 m

[32] *Ibidem*, f.39-43. Drepturile stabilite erau de la 2-40 m

https://biblioteca-digitala.ro

au rămas definitive la 8 mai 1925, prin perimarea apelului în tribunalul județean[33].

Asemenea s-a urmat pentru trupul de moşie Ştefu, tabela de drepturi rămânând definitivă cu sentința civilă nr.636/1935 a tribunalului județean[34].

Moşnenii mijlocani din cătunul Motru Sec, - stăpâni între ei fără act juridic peste 12 bucăți de pământ – la 13 iunie 1911 au încheiat act de ieşire din indiviziune, considerându-l titlu de proprietate pentru 32 de codevălmaşi[35].

Pentru cele 2500 de ha stăpânite în Fața (Buza) Oslii, Dosul Oslii, Ploschinul şi Curmezişa de Sus, în anul 1942 moşnenii din Motru Sec nu şi-au asumat obligația de a introduce şi executa bugetul pe exercițiul 1942/43, organul silvic de control constatând că fiecare devălmaş „păşunează, taie, arendează şi încasează" fiecare[36].

Obştea Nadanova este atestată de documente (din anii 1940-1942) ca neconstituită şi neadministrată conform Codului silvic şi totuşi era obligată, de serviciul silvic, să întocmească şi execute bugetul de venituri şi cheltuieli[37].

Obştea Orzeşti stăpânea, în muntele Gârdomanul, 1300 ha (din care 700 ha pădurea Zănoaga), 200 ha poieni şi păşuni, 100 ha locuri de muncă şi conace, precum şi 300 ha gol alpin şi păşune[38]. De asemenea, stăpânea, în muntele Olanu, circa 700 ha (400 ha pădure, 100 ha păşuni şi 250 ha gol alpin şi păşuni)[39].

În octombrie 1910 au fost întocmite procesul verbal de stabilirea drepturilor, decizia de acceptare a întocmirii tabelei de drepturi şi tabela de drepturi autentificată de Judecătoria Baia de Aramă la 2 noiembrie 1910[40].

Cu un act de partaj voluntar din anul 1910, în muntele Olanu moşnenii din fosta comună Orzeşti îşi stabiliseră 926 de drepturi pentru 56 de moşneni. Actul a fost validat de Judecătoria Baia de Aramă dar moşnenii Brebenari au contestat validarea judecătoriei pronunțată la 2 noiembrie 1910, din cauză că drepturile lor de moşneni în muntele Olanu nu fuseseră recunoscute[41].

Apelul contestatarilor Brebenari a fost admis, în principiu, de tribunalul județean cu jurnalul nr.3532/23 martie 1931, obligând ca, la cererea moşnenilor, judecătorul Gr. Dănescu să execute cercetarea la fața

---

[33] *Ibidem*, f.75-78 şi 90.

[34] *Ibidem*, ds. 14/1911, f. 54-60. Unii moşneni se învoiseră să iasă din indiviziune la 3 febr. 1868 (*Ibidem*, ds. 8 (414)/1910, f. 60-63

[35] *Idem*, Serviciul Silvic Jud. Mehedinți, ds. 27/1941-1942, f. 45

[36] *Ibidem*, f. 4, 13, 14, 27, 28, 39, 87-88, 104, 156-157

[37] *Ibidem*, f. 40

[38] Ibidem

[39] *Idem*, Judecătoria Baia de Aramă, ds. 7 (414)/1910, f. 675. Decizia nr. 317/1910 a fost transcrisă la Tribunalul Mehedinți, după contestație, sub nr. 3544/1944. Deci abia în 1944 a rămas, din punct de vedere juridic, definitivă

[40] *Ibidem*, f. 40. Erau 2759 de drepturi pentru 113 moşneni

[41] *Idem*, Judecătoria Baia de Aramă, ds. 7 (414)/1910, f. 1

https://biblioteca-digitala.ro

locului şi să stabilească drepturile revendicate de Brebenari[42]. Brebenarii nu au formulat cererea şi cercetarea judecătorească la faţa locului nu s-a făcut. Abia la 26 august 1942 au introdus cererea la tribunal care, la 31 august acelaşi an, a delegat pe judecătorul Băran[43] să întreprindă cercetarea la faţa locului. Neţinând seama de această stare juridică a obştii, în perioada ianuarie-august 1942 serviciul silvic judeţean a făcut schimbări în consiliul de administraţie al obştii, a tocmit bugetul de venituri şi cheltuieli pentru muntele Gârdomanul şi Olanu, dar, în lipsa confirmării de către judecătorie a consiliului de administraţie, bugetul tocmit nu a putut să fie susţinut, votat şi pus în lucrare[44].

Obştea Padeş sau Olanu Mare stăpânea, în muntele cu acelaşi nume, 210 ha de pădure şi 630 ha poieni, iar în muntele Stâna Mare – 120 ha (din ogaşul Cărbunelui zis şi Negreşti şi până în graniţa austro-ungară de până la 1 decembrie 1918, suprafaţă fiind câştigată de la obştea Orzeşti)[45].

Obştea avea tabela de drepturi confirmată de judecătorie la 7 iulie 1930, dar contestată de parte din moşneni la secţia a II-a a Tribunalului Mehedinţi (dosar nr.22280) şi până la 13 ianuarie 1942 rămăsese nesoluţionată[46]. Venit în obşte, inginerul silvic şef constata, la 3 mai 1942, că păşunea obştii era „folosită fără nici o noimă"[47] şi, deşi obştea nu avea constituirea conformă cu prevederile Codului silvic, inginerul a numit, fără ştirea lor, un consiliu de administraţie, a tocmit bugetul 1942/43 şi a obligat obştea să fie administrată pe bază de buget şi evidenţă financiar-contabilă în vigoare[48]. În septembrie 1942, serviciul silvic judeţean constata că cele stabilite au rămas doar pe hârtie[49].

Obştea Podeni avea un aşezământ din anul 1910, dar în anul 1941, serviciul silvic judeţean constata că acest aşezământ rămăsese doar un simplu înscris, moşnenii stăpânind şi folosind pădurea şi păşunile după bunul lor plac[50].

Pentru a pune averea obştii sub tutela şi controlul statului, prin intermediul bugetului şi al execuţiei bugetare, serviciul silvic a propus, în ianuarie 1942 numirea consiliului de administraţie[51]. Obştea nefiind constituită şi administrată după Codul silvic, încercarea aceasta impusă nu a fost viabilă.

Obştea Titerleşti-Brebenari avea act de partaj voluntar autentificat de Judecătoria Baia de Aramă cu nr.292 din 10 iulie 1910. Fiind făcut pe

---

[42] *Ibidem*, f. 675
[43] *Ibidem*, f. 677 şi 679
[44] *Idem*, Serviciul Silvic Jud. Mehedinţi, ds. 27/1941-1942, f. 39-40, 58 şi 112. Consiliile de administraţie făcute şi schimbate în 1942 nu au acceptat bugetul şi execuţia sa, sub motiv că nu aveau numirea judecătoriei
[45] *Ibidem*, f. 98
[46] *Ibidem*, f. 10, 99 şi 161
[47] *Ibidem*, f. 98
[48] *Ibidem*, f. 98-99
[49] *Ibidem*, f. 161
[50] *Ibidem*, f. 220
[51] *Ibidem*, f. 4-5

https://biblioteca-digitala.ro

ascuns şi abuziv numai de opt moşneni, ceilalţi moşneni l-au contestat la tribunal, dar Tribunalul Mehedinţi l-a anulat abia la 23 martie 1931, cu sentinţa civilă 3592[52].

Cu actul de partaj voluntar, cei opt moşneni şi-au împărţit între ei tot muntele Olanu, muntele Olănelul declarându-l comisiei silvice că se afla deja împărţit între moşneni[53].

Actul de partaj voluntar privind muntele Olanu şi declaraţi privind muntele Olănelul au fost confirmate de comisia silvică dar, contestate fiind de majoritatea moşnenilor, Tribunalul Mehedinţi le-a anulat ca fiind ilegal făcute şi fără încunoştinţarea tuturor moşnenilor. În anul 1931, Tribunalul Mehedinţi a hotărât că moşnenii Titerleşti au drepturi numai în muntele Olanu şi a dispus ca judecătorul Gr. Dănescu să refacă drepturile acestor moşneni. Dar, fie la intervenţia celor opt moşneni, fie din cauza slăbiciunii şi inacţiunii moşnenilor nedreptăţiţi, judecătorul Dănescu nu a mai întocmit această lucrare[54]. La 1 aprilie 1942, Brigada Silvică Baia de Aramă constata că situaţia era neschimbată, cei opt moşneni stăpânind şi folosind în dauna altor 50-60 de locuitori cu drepturile răpite[55]. În consecinţă, Brigada Silvică Baia de Aramă a cerut Serviciului Silvic jud. Mehedinţi ca, pe baza actelor ce i se trimiteau, să ceară judecătoriei să refacă drepturile pentru toţi moşnenii îndreptăţiţi în munţii Olanu şi Olănelul, să numească consiliul de administraţie sub denumirea **Obştea moşnenilor Brebenari-Titerleşti**, iar veniturile şi cheltuielile să fie administrate pe bază de buget şi execuţie bugetară. Sesizat, tribunalul a răspuns că înfiinţarea acestei obşti a rămas în nelucrare din martie 1931, moşnenilor revenindu-le obligaţia să ceară redeschiderea cauzei aflate în dosarul nr.3352/1931 al tribunalului judeţean[56].

Preluarea munţilor Olanu şi Olănelul de către stat după 6 martie 1945, a găsit şi această obşte ca şi pe cele mai multe din zona nord-vestică a Olteniei, neconstituite şi neadministrate potrivit cu prevederile Codului silvic.

În această situaţie se aflau, potrivit informaţiilor din documentele arhivistice din anii 1941-1942 şi obştile devălmaşe Costeşti, Gornenţi, Nadanova, Prejna, Glogova şi, desigur şi toate celelalte neintrate în preocuparea organelor silvice de a le impune buget, execuţie bugetară şi evidenţă contabilă potrivit legislaţiei în vigoare.

Obştea Costeşti desprinsă de Prejna, în anul 1941 a fost amendată de Brigada Silvică de la Baia de Aramă, iar în ianuarie 1942, Inspectoratului Silvic Craiova i s-a cerut să propună judecătoriei numirea unui consiliu de

---

[52] *Ibidem*, f. 68 şi Tribunalul Mehedinţi ds. 3352/1931. Cei opt moşneni erau: Petre Iezărescu, I. Ploscaru, Petre I. Martie, Vasile I. Popescu, Niţu Bălu, Gh. Trandafir, Petru Bălu, Nicolae Bălu

[53] *Idem*, Serviciul Silvic Mehedinţi, ds. 27/1942/43, f. 68

[54] Ibidem

[55] *Ibidem*. Din arendarea pădurii, fiecare din cei opt avea, în 1942, un venit de 38000 lei

[56] *Ibidem*, f. 101

https://biblioteca-digitala.ro

administrație[57] (condus de Popițu Zănel), cu ajutorul căruia să poată fi introdus bugetul şi execuția bugetară în administrarea averii obştii.

Identic s-a procedat şi cu Obştea Gornenți, preşedinte al consiliului de administrație fiind propus şi numit Nicolae P. Vlădica[58].

După acelaşi scenariu s-a procedat şi cu Obştea Nadanova căreia, în ianuarie 1942, i s-a trimis spre completare formularul de buget pe exercițiul 1942/43 şi care, nefiind pe v[59]oia devălmaşilor, nu a fost alcătuit şi restituit Serviciului Silvic Județean Mehedinți.

Situarea Obştii Prejna în afara prevederilor Codului silvic a determinat pe şeful serviciului silvic județean să participe personal (la ordinul Inspectoratului Silvic Craiova) la adunarea generală a obştii programată pentru 22 martie 1942. Avea să dea explicații şi îndrumări necesare pentru ca 2hotarele luate să fie în conformitate cu legile în vigoare şi cu interesul general al coproprietarilor"[60].

Documentele existente la Direcția Județeană Mehedinți a Arhivelor Naționale nu conțin informații şi despre situația, din punct de vedere juridic şi administrativ, a celorlalte obşti, în raport cu prevederile Codului silvic, dar alte informații despre aceste obşti se afla în documente.

Astfel, la 21 aprilie 1910, Judecătoria Baia de Aramă cerea informații din comunele Obârşia, Mărăşeşti, Cloşani, Orzeşti, Ponoarele, Baia de Aramă, Negoieşti, Glogova, Comăneşti, Bala, Rudina, Şovarna şi Ohaba cu privire la obştile moşneneşti din acele locuri[61].

Documentele atestă că până în martie 1914, Judecătoria Baia de Aramă s-a ocupat numai de constituirea obştilor Baloteşti-Aldeşti, Orzeşti, Brebinesc, Motru Sec, Motru Mare, Mărăşeşti, Obârşia şi Baia de Aramă şi pronunțase decizii de confirmare a tabelelor de drepturi numai pentru primele şase obşti, dar aceste tabele fuseseră apelate în tribunalul județean. Moşnenii din Obârşia şi Baia de Aramă erau împărțiți între ei. Pentru nici una din cele opt obşti nu fusese format aşezămîntul[62].

Cu privire la păduri, într-un document al Serviciului Silvic Județean Mehedinți sunt menționate că aparțineau moşnenilor numai cele din Balta Verde (91 ha), Broşteni, Bâlvăneşti-Călineştii de Sus-Călineştii de Jos-Godeanu-Păuneşti (850 ha), Breznița Motru, Mătăsari (50 ha), Ruptura (77 ha), Seliştea (6128 ha), Izverna (155 ha), Buseşti-Cerna Vârf-Nadanova (570 ha), Podeni (312 ha), Padeş (71 ha), Ponoarele (80 ha), Cătunele (100 ha), Gogoşu[63].

---

57 *Ibidem*, f. 10 şi 17

58 *Ibidem*, f. 10

59 *Ibidem*, f. 45

60 *Ibidem*, f. 220. Hotarele luate proveneau din desprindere, pe cale judecătorească, de devălmaşii din Prejna

61 *Idem*, Judecătoria Baia de Aramă, ds. 8/1910, f. 1-3

62 *Ibidem*, ds. 4/1913-1914, f. 66-67

63 *Idem*, Serviciul Silvic Județean Mehedinți, ds. 3/1939, f. 58, 67, 69, 70, 90, 107, 132, 133, 199, 279, 283, 304, 327, 330, 364 ş.a. Apreciem ca fiind incompletă această situație, fapt dovedit şi de situații întocmite în anii 1940, 1942 şi 1943

https://biblioteca-digitala.ro

Urmare ordinului circular cu nr.21438 din 17 şi 24 august 1940, Serviciul Silvic Judeţean Mehedinţi a întocmit şi trimis Inspectoratului Silvic Craiova situaţia pădurilor existente în judeţ şi proprietarii lor.

Pădurile menţionate ca fiind ale moşnenilor erau următoarele[64]: Balta (490 ha), Bobaiţa (490 ha), Budăneşti-Bădâi-Băseşti (75 ha), Băltenii din Balta (300 ha), Căzăneşti (120 ha), Crăguieşti (80 ha), Cireşu (240 ha), Negruşa de Cireşu (200 ha), Dâlbociţa şi G. Georgescu (700 ha), Dâlma (586 ha), Gornenţi (100 ha), Godeanu (100 ha), Iupca (80 ha), Popeşti-Ohaba (35 ha), Sărdăneşti-Ohaba (40 ha), Ohaba (200 ha), Izverna (2000 ha), Marga (100 ha), Cerna Vârf-Nadanova (80 ha), Buseşti (60 ha), Peri (10 ha), Podeni (200 ha), Prejna (300 ha), Rudina (60 ha), Şovarna (1100 ha).

Compararea informaţiilor consemnate despre moşneni şi pădurile lor în anii 1939 şi 1940 cu cele întocmite în anii 1942 şi 1943, evidenţiază constatarea că la nivelul Serviciului Silvic Judeţean Mehedinţi încă nu exista o evidenţă clară şi precisă a pădurilor în general şi a pădurilor moşneneşti în special.

Astfel, în anul 1942, când Ministerul Agriculturii şi Domeniilor a dispus ca pădurile şi păşunile obştilor moşneneşti să fie administrate pe bază de buget şi execuţie bugetară, serviciul silvic judeţean a restrâns evidenţa pădurilor numai la obştile Baia de Aramă (37 ha, sic!), Costeşti (3000 ha), Cloşani (6000 ha), Motru Mare, Motru Sec, Gornenţi (1500 ha), Glogova (120 ha), Izverna (2000 ha), Nadanova (1000 ha), Padeş-Orzeşti (2000 ha), Podeni (1500 ha) şi Prejna (1500 ha)[65].

În acelaşi an, dar cu alt scop, a fost întocmită o situaţie statistică mult mai cuprinzătoare. În acest document au fost înscrise 110 localităţi mehedinţene în care existau păduri în stăpânirea foştilor moşneni (devălmaşi, împroprietăriţi, cumpărători ori asociaţi). Fără să se specifice situaţia lor juridică şi administrativă faţă de Codul silvic[66].

---

[64] *Ibidem*, ds. 9/1939-1940, f. 236-237

[65] *Ibidem*, ds. 31/1942, f. 662

[66] *Ibidem*, f. 663-667. Aceste localităţi erau: Ponoarele (830 ha de păduri şi crâng <în continuare p. şi c.>, cu 359 proprietari <în continuare prp.>); Nadanova (550 ha p. şi c., cu 150 prp.); Costeşti (550 ha p. şi c., cu 2000 prp.); Balta (peste 540 ha p. şi c., cu 250 prp.); Podeni (300 ha p. şi c., cu 80 prp.); Cireşu (473 ha p. şi c., cu 100 prp.); Bâlvăneşti (215 ha p. şi c., cu 215 prp.); Călineşti (170 ha p. şi c., cu 98 prp.); Godeanu (225 ha p. şi c., cu 143 prp.); Păuneşti (240 ha p. şi c., cu 152 prp.); Ilovăţ (500 ha p. şi c., cu 230 prp.); Baloteşti (251 ha p. şi c., cu 100 prp.); Căzăneşti (75 ha p. şi c., cu 56 prp.); Husnicioara (65 ha p. şi c., cu 45 prp.); Peri (270 ha p. şi c., cu 300 prp.); Ghelmegioaia (70 ha p. şi c., cu 25 prp.); Negreşti (5 ha p. şi c., cu 10 prp.); Malovăţ (15 ha p. şi c., cu 35 prp.); Prunişor (50 ha p. şi c., cu 286 prp.); Fântâna Domnească (146 ha p. şi c., cu 320 prp.); Izvorul Aneştilor (47 ha p. şi c., cu 154 prp.); Ergheviţa (191 ha p. şi c., cu 120 prp.); Devesel (60 ha p. şi c., cu 100 prp.); Ostrovu Mare (10 ha p. şi c., cu 17 prp.); Scăpău (50 ha p. şi c., cu 200 prp.); Broşteni (372 ha p. şi c., cu 220 prp.); Ploştina (60 ha p. şi c., cu 25 prp.); Roşiunţa (160 ha p. şi c., cu 230 prp.); Obârşia Cloşani (60 ha p. şi c., cu 135 prp.); Glogova (300 ha p. şi c., cu 100 prp.); Crainici (300 ha p. şi c., cu 151 prp.); Bala (880 ha p. şi c., cu 200 prp.); Rudina (600 ha p. şi c., cu 150 prp.); Şovarna (250 ha p. şi c., cu 325 prp.); Miculeşti (410 ha p. şi c., cu 469 prp.); Mătăsari (25 ha p. şi c., cu 60 prp.); Brădetu (147 ha p. şi c., cu 450 prp.); Dragoteşti (325 ha p. şi c., cu 325 prp.); Slivileşti (278 ha p. şi c., cu 420 prp.); Covrigi (30 ha p. şi c., cu 45 prp.); Văgiuleşti (120 ha p. şi c., cu 30 prp.); Samarineşti (455 ha p. şi c., cu 560 prp.); Lupoaia (137

https://biblioteca-digitala.ro

În ianuarie 1943, Serviciul Silvic Județean Mehedinți a întocmit și trimis Inspectoratului Silvic Craiova o situație statistică a pădurilor statului, particulare și a celor administrate de stat și instituții[67](obști, școli, primării, asociații etc.). Între pădurile din ultima categorie au fost înscrise și cele ale obștilor Cloșani (650 ha), Padeș (250 ha), Baia de Aramă (37 ha), Glogova (120 ha), Prejna (2000 ha), Gornenți (1500 ha) și Podeni (1500 ha).

Documente ale aceluiași serviciu silvic județean și tot din anul 1943 menționează pădurile „Foaie-n Vânt" a moșnenilor Voloiaceni și Țăpârdești (196 ha), „Breznicioara" și „Straja" ale moșnenilor Bălțații de Jos (250 ha), „Dosul Stârminii" a moșnenilor Batoți și șase păduri moșnenești situate în plaiul Cloșani[68].

Campania instituțiilor silvice de stat de a impune obștilor moșnenești administrarea averii lor pe bază de buget anual, execuție bugetară, contabilitate și control financiar a continuat, în anul 1941, cu o acțiune de intimidare a moșnenilor. Astfel, în județul Mehedinți, în luna iulie a acelui an, Brigada Silvică Baia de Aramă a aplicat amenzi mari și a încheiat procese-verbale pentru delicte silvice comise în pădurile din Costești, Gornenți, Izverna, Motru, Podeni și Cloșani[69].

La 9 ianuarie 1942, - deși obștile Baia de Aramă, Cloșani, Nadanova, Orzești, Podeni și altele nu aveau consiliile de administrație numite de

---

ha p. și c., cu 150 prp.); Zegaia (224 ha p. și c., cu 77 prp.); Șișești (150 p. și c., cu 130 prp.); Severinești (130 ha p. și c., cu 150 prp.); Valea Anilor (76 ha p. și c., cu 29 prp.); Cleanov (49 ha p. și c., cu 61 prp.); Viașu (38 ha p. și c., cu 67 prp.); Orevița (34 ha p. și c., cu 180 prp.); Pătulele (40 ha p. și c., cu 150 prp.); Almăjel (41 ha p. și c., cu 150 prp.); Flămânda (150 ha p. și c., cu 92 prp.); Salcia (55 ha p. și c., cu 157 prp.); Corlățel (25 ha p. și c., cu 13 prp.); Țigănași (34 ha p. și c., cu 42 prp.); Tâmna (250 ha p. și c., cu 120 prp.); Pluta (40 ha p. și c., cu 30 prp.); Deleni (12 ha p. și c., cu 17 prp.); Butoiești (141 ha p. și c., cu 130 prp.); Șușița (7 ha p. și c., cu 26 prp.); Strehaia (265 ha p. și c., cu 185 prp.); Menții din Față (53 ha p. și c., cu 101 prp.); Rocșoreni (12 ha p. și c., cu 50 prp.); Grozești (962 ha p. și c., cu 50 prp.); Cernaia (278 ha p. și c., cu 88 prp.); Balta Verde (91 ha p. și c., cu 35 prp.); Voloiacu (400 ha p. și c., cu 153 prp.); Socolești (137 ha p. și c., cu 117 prp.); Comănești (600 ha p. și c., cu 120 prp.); Titerlești (6280 ha p. și c., cu 981 prp.); Olteanu (200 ha p. și c., cu 58 prp.) Negoiești (100 ha p. și c., cu 30 prp.); Izvoarele (139 ha p. și c., cu 65 prp.); Bucura (7 ha p., cu 24 prp.); Gârbovățu de Jos (35 ha p., cu 12 prp.); Mătăsari (40 ha p. și c., cu 85 prp.); Podu Grosului (11 ha p., cu 20 prp.); Scăpău (50 ha p. și c., cu 300 prp.); Stignița (35 ha p., cu 28 prp.); Buicești (40 ha p., cu 28 prp.); Buicești (40 ha p. și c., cu 28 prp.); Bălțații de Jos (450 ha p. și c., cu 295 prp.); Menții din Dos (150 ha p. și c., cu 135 prp.); Strâmtu (153 ha p. și c., cu 73 prp.); Bobaița (490 ha p. și c., cu 520 prp.); Budănești (90 ha p. și c., cu 38 prp.); Crăguiești (80 ha p. și c., cu 38 prp.); Ohaba (355 ha, cu 392 prp.); Izvoru Bârzii (40 ha p. și c., cu 73 prp.); Bahna (950 ha p. și c., cu 730 prp.); Colibași (950 ha p. și c., cu 730 prp.); Govodarva (480 ha p. și c., cu 367 prp.); Zegaia (37 ha p. și c., cu 125 prp.); Pădina (17 ha, cu 58 prp.) ș.a.

[67] *Ibidem*, f. 662-663

[68] *Ibidem*, ds. 47/1943, f. 3, 15 și 31

[69] *Ibidem*, ds. 21/1941-1942, f. 15, 218, 220 și 221. La Cloșani au fost amendați 58 de moșneni cu 172320 lei. Moșnenilor din Costești li s-au aplicat amenzi de 1067200 lei. Unui număr de 41 de moșneni din Izverna li s-au aplicat amenzi în valoare de 90792 lei. Din Titerlești și Cloșani au fost amendați opt moșneni cu 50480 lei. După aceste amenzi, au fost aresate și introduse în justiție șase procese verbale de constatare de delicte silvice. Aceste acțiuni corecitive au urmat unor inspecții și confiscări operate în perioada sept. 1940 – ian. 1941

https://biblioteca-digitala.ro

judecătorie -, serviciul silvic județean le-a trimis formulare de buget, cu obligația de a le completa şi restitui[70]. Apoi, la 13 ianuarie acelaşi an, se cerea ca Inspectorul Silvic Craiova să intermedieze pe lângă judecătorii pentru numirea de consilii de administrație în obştile Motru Mare, Motru Sec, Orzeşti, Padeş, Gornenți, Podeni şi Costeşti[71].

La 23 ianuarie 1942, Brigada Silvică Baia de Aramă raporta serviciului silvic județean, la o dispoziție a acestuia din 10 ianuarie 1942, că la Obştea Baia de Aramă consiliul de administrație are mandatul expirat şi nu-şi asumă răspunderea unui buget de venituri şi cheltuieli; consiliul de administrație al Obştii Cloşani propus de serviciul silvic, nu avea numirea judecătoriei şi moşnenii, fruntaşii şi intelectualii satului nu acceptau întocmirea şi semnarea bugetului. Aceeaşi situație s-a constatat şi în obştile de la Padeş şi de la Orzeşti[72].

Raportând aceste constatări, şeful Brigăzii Silvice Baia de Aramă conchidea că obştile moşneneşti nu au consilii de administrație legal numite şi nici tabelele de drepturi; moşnenii se considerau a fi împărțiți (ieşiți din devălmăşie) în baza unor acte de partaj voluntar, deşi în fapt, erau indivizi; starea de spirit a populației din satele moşneneşti era foarte agitată din cauza amenzilor, proceselor pentru delicte silvice şi a măsurilor luate de judecătoria locală în conformitate cu art.29 din Codul silvic[73].

Din cauza iernii, a condițiilor grele de deplasare şi activitate topografică în teren, a stării de spirit a populației şi a greutăților şi suferințelor cauzate de război, a lipsei de tabele de drepturi şi consilii de administrație legal constituite, întocmirea şi aplicarea bugetelor 1942/43 au continuat să fie amânate în tot cursul anului 1942.

La 23 ianuarie 1942, şeful Brigăzii Silvice Baia de Aramă raporta cele constatate în Obştea Motru Sec: că devălmaşii nu au putut argumenta că sunt împărțiți asupra pădurii şi golului din munte; că ar înclina să accepte administrarea obştii, dar nu şi a posesiunilor vechi (conace, case de locuit, grădini de cultură), a pădurilor şi poienilor cu conace situate între sat şi culmea Cernii unde, susțineau moşnenii, că erau definitiv împărțiți şi cu posesiuni vechi; că pământul devălmaş al obştii, - cuprins între culmea Cernii şi vechea frontieră de până la 1918 -, avea o suprafață de 4500 ha, din care 2200 ha pădure, 700 ha poieni, 100 ha posesiuni vechi şi 1500 ha gol cu păşuni; că veniturile aduse de aceste imobile ar putea însuma 150000 lei şi cheltuielile s-ar putea ridica la 30000 lei; că moşnenii adunați au acceptat ca pe 2 februarie să se adune, să încheie un proces-verbal şi să hotărască că vor să se constituie legal în obşte[74].

În temeiul acestor constatări, Brigada Silvică Baia de Aramă avansa propunerile: până la întocmirea şi definitivarea, din punct de vedere juridic, a actelor de constituire a obştilor, serviciul silvic județean să intervină pe lângă

---

[70] *Ibidem*, f. 4

[71] *Ibidem*, f. 10 şi 12

[72] *Ibidem*, f. 15

[73] *Ibidem*, f. 15-16

[74] *Ibidem*

https://biblioteca-digitala.ro

cei abilitaţi să fie numite din oficiu câte cinci persoane în fiecare obşte şi care să fie investite cu conducerea obştii, întocmirea şi aplicarea bugetului pe exerciţiul 1942/43[75].

Convingerea profesională a raportorului că prin aceste numiri se va putea întocmi şi executa bugetul 1942/43 în obştile moşneneşti. Altfel nimeni nu-şi va asuma răspunderea, nefiind legat sau obligat printr-o decizie[76].

Serviciul silvic judeţean şi-a însuşit raportul şi propunerile primite şi a intervenit pentru ca ministerul să instituie astfel de „consilii administrative" în toate obştile moşneneşti deşi, prin astfel de numiri, se eluda legea silvică.

Încercarea de înfiinţare a bugetelor obştilor devălmaşe a cauzat mari dificultăţi. Peste tot în obşti erau nemulţumiţi. Cei ce beneficiaseră şi beneficiau de veniturile obştii erau cei dintâi. Refuzau să participe la adunările moşneneşti în acest scop, reclamau şi contestau întrunirile şi lucrările întocmite ca fiind abuzive şi nelegale, chiar şi în situaţiile când se invocau prevederile art.47 din Codul silvic[77]. Şi erau abuzive pentru că puteau să fie numite trei persoane cu administrarea bunurilor devălmaşe, în situaţiile prevăzute de art.47 Cod silvic, dar nu de către serviciul silvic, ci de către judecătorie.

Situaţia obştilor devălmaşe din Mehedinţi, raportată la sfârşitul lunii mai 1942 Direcţiei Pădurilor din Ministerul Agriculturii şi Domeniilor, prezenta următorul tablou sinoptic[78]:

---

[75] *Ibidem*. Şeful Serviciului Silvic Mehedinţi, raportând Inspectoratului Silvic Craiova, preciza:"Se urmăreşte de noi îndeaproape de a pune regulă şi a introduce administraţie la cele câteva obşti de moşneni ce le avem în judeţ şi care, acum, s-au descoperit a fi constituite şi n-au nici un fel de administraţie. Primul lucru care-l dorim este numirea consiliului de administraţie, în care scop vă rugăm să binevoiţi a interveni să se numească prin judecătorii... După numirea consiliilor de administraţie, se va interveni direct de subsemnatul personal, pentru ca să dăm îndrumările necesare pentru buna administrare, să se fixeze adunările generale şi să se întocmească şi bugetele" (*Ibidem*, f. 10)

[76] *Ibidem*, f. 15-16 şi 27. Brigadierul Iulian Pârvănescu numea astfel de comisii interimare, după care cerea serviciului silvic judeţean să intervină pe lângă judecătorie pentru numirea lor în mod legal.

[77] Ibidem

[78] *Ibidem*, f. 89

https://biblioteca-digitala.ro

23 mai 1942

Nr. Crt	Denumirea obştii nedivizate	Sediul obştii	Supr pădure ha	Supr. împădurit ha	Păşune alpină ha	Teren Cult ha	Total Supr. ha	Constr exist.
1.	Izverna	com Izverna	2200	950	500	350	4000	Conace şi stâni
2.	Gornenţi	com. Podeni	800	1000	-	200	2000	-„-
3.	Podeni	Com. Podeni	900	450	-	150	1500	
4.	Buseşti	C.Nadanova	300	700	-	-	1000	-„-
5.	Prejna	Com. Prejna	1500	1300	100	100	3000	-„-
6.	Costeşti	Com. Prejna	500	800	-	200	1500	-„-
7.	Padeşu	Com.Padeşu	210	630	840	-	1680	-„-
8.	Orzeşti	Com.Cloşani	700	250	850	100	1900	-„-
9.	Motru Sec	Com.Cloşani	2000	900	1500	100	4500	-„-
10.	Motru Mare	Com.Cloşani	1800	1000	1000	200	4000	-„-
11.	Baia de Aramă	Tg. Baia	45	-	75	30	150	-„- -„-
12.	Brebenari	Tg. Baia de Aramă	300	100	300	-	700	-„-
	TOTAL		11255	8080	5165	1430	25930	

Nici una din aceste obşti nu avea aşezământ.

Raportarea acestei situaţii a fost însoţită de următoarele precizări: nici o pădure nu are amenajament aprobat; de asemenea, nici o păşune împădurită sau gol de munte; nici unul din perimetrele constituite nu are teren degradat; aveau conducere conf.art.37-47 din Codul silvic român, numai obştile de moşneni Costeşti, Izverna şi Podeni, nu şi celelalte nouă; conducerile obştilor Gornenţi, Izverna şi Podeni nu-şi exercitau mandatul din cauză că erau împotriva administrării, în comun, a bunurilor devălmaşe, motivând că sunt împărţiţi deşi, în realitate, erau devălmaşi; se spera că bugetele acestor douăsprezece obşti vor fi întocmite şi aplicate; obştea moşnenilor Buseşti nu aveau consiliu de administraţie, dar urma să fie convocat; obştile Prejna şi Costeşti erau în aceeaşi situaţie ca cele din Gornenţi, Izverna şi Podeni, iar tabela drepturilor era contestată în dosarul nr.3123/1934 al Tribunalului Gorj; tabela de drepturi a moşnenilor Padeş se afla contestată în dosarul nr.2288/1930 al Tribunalului Mehedinţi; moşnenii Orzeşti, Motru Mare, Motru Sec erau împotriva administrării în comun a devălmăşiilor lor, dar se spera că bugetul va fi înfiinţat şi aplicat; obştea Brebenari nu avea conducere, nici tabela de drepturi şi nici buget; nici obştile şi nici judecătoriile nu au comunicat date privitoare la suprafeţele stăpânite; datele din tabel au fost completate după cele stabilite la tocmirea bugetului 1942/43; ulterior se va proceda la întocmirea bugetelor la obştile cu consilii de administraţie numite de judecătorie; numărul de moşneni din obşti nu se cunoaşte decât pentru obştea Izverna: 1079[79].

Referindu-se la cei trei ani de activitate (1940, 1941 şi 1942) desfăşurată de către structurile silvice de toate gradele pentru constituirea şi

[79] *Ibidem*, f. 89 şi 91

https://biblioteca-digitala.ro

funcționarea obştilor devălmaşe potrivit Codului silvic şi pentru administrarea lor pe bază de buget şi execuție bugetară, şeful Serviciului Silvic Mehedinți raporta Inspectoratului Silvic Craiova: „.... În decursul celor trei ani de la declanşarea acțiunii s-a putut stabili că există obşti constituite şi neconstituite, dar fără ca să se fi făcut ieşirea din indiviziune; nici un moşnean nu a avut bunăvoința să declare situația lui, toți afirmă că sunt divizați; că deşi odată cu înființarea obştilor de moşneni ar fi trebuit ca acestea să figureze în scriptele judecătoriilor, măcar pe jumătate din obştile existente, totuşi nu a fost găsită decât obştea Izverna şi aceea într-o stare de dezordine"[80].

Aceasta era de fapt o recunoaştere a stării reale în care se aflau obştile devălmaşe şi în anii celui de al doilea război mondial. Schimbările urmărite cu insistență de către structurile silvice, - invocând în sprijin legea silvică în ceea ce privea administrarea obştilor, deşi obştile nu fuseseră şi nu erau constituite şi funcționale potrivit Codului silvic -, nu au fost acceptate de moşneni. Structurile silvice constatau şi recunoşteau starea de neschimbare din obşti. Nu conştientizau sau nu doreau să conştientizeze că neschimbarea se datora politicii urmărite de stat, intereselor contrarii ale acestuia față de cele ale moşnenilor, mijloacelor şi procedeelor pe care le foloseau, forțând şi încălcând Codul silvic. Moşnenii se eschivau, refuzau şi rezistau presiunilor la care erau supuşi. Structurile silvice ale statului persistau însă să le impună pe cale administrativă şi cu forța. Dar moşnenii nu au acceptat ca formele lor de proprietate devălmaşe sau nu să fie puse sub controlul statului, să servească intereselor acestuia şi nu pe deplin moşnenilor.

Astfel, şi în octombrie 1942, serviciile silvice de execuție au primit ordin că „bugetele trebuie întocmite în prealabil de domnii şefi de ocoale, de acord cu consiliul de administrație (numit de şeful de ocol). În bugete se va fixa dreptul de plată pentru personalul silvic, leafa ce se dă de C.A.P.S. personalului său. Veniturile se vor stabili la adevărata lor valoare. În lipsă de venituri, membrii vor fi obligați să achite cote pentru acoperirea cheltuielilor strict necesare"[81].

O circulară a Inspectoratului Silvic Craiova, cuprinzând metodologia de lucru „pentru bunul mers în administrarea obştilor de moşneni" a fost emisă la 30 octombrie 1942. Primind-o, şeful serviciului silvic mehedințean nu şi-a însuşit-o şi nu a pus-o în aplicare, raportând la 4 noiembrie 1942 Inspectoratului Silvic Craiova că „nu a putut folosi la nimic"[82].

În anul 1943 a slăbit determinarea serviciilor silvice de stat față de administrarea obştilor. Țara făcea eforturi pentru susținerea războiului.

Evenimentele politice şi militare prin care țara a trecut în anii 1944-1945 au scos definitiv problema administrării obştilor de moşneni de pe agenda de lucru a Ministerului Agriculturii şi Domeniilor. Starea de

---

[80] *Ibidem*, ds. 27/1941-1942, f. 31
[81] *Ibidem*, f. 83
[82] *Ibidem*, f. 174

https://biblioteca-digitala.ro

neconstituire, nefuncționare şi neadministrare a obştilor de moşneni în conformitate cu Codul silvic a rămas neschimbată şi după 6 martie 1945, până când statul comunist român a trecut pădurile, golurile şi păşunile alpine în proprietatea sa, prin legile abuzive emise în anii 1949-1959.

https://biblioteca-digitala.ro

UN MANUSCRIS INEDIT DIN COLECȚIILE MUZEULUI OLTENIEI APARȚINÂND LUI VASILE DIMITRESCU

Otilia Gherghe

Una dintre personalitățile de seamă ale Severinului, cel care a militat pentru înființarea unui muzeu în care să fie păstrate vestigiile trecutului, atât de numeroase în județul Mehedinți, a fost institutorul Vasile Dimitrescu. Acesta contribuie la fondarea, în anul 1881, a Societății de Istorie și Arheologie care avea drept scop înființarea unui muzeu al Severinului[1]. Președinte al societății a fost numit prefectul județului N. Băicoianu, dar animatorul acțiunilor întreprinse în vederea înființării muzeului, a fost Vasile Dimitrescu, numit și vicepreședinte al societății. *Pe la începutul lunei lui august, anul trecut,* (1881 n.n.), *cum se scie* – relatează V. Dimitrescu – *dupe îndemnul d-lui general Davila și apoi dupe stăruința și mijloacele puse atunci de D-l maior N. Băicoianu, prefect p-atunci al Districtului nostru, secondați de câțiva bărbați din localitate, s-a instituit societatea noastră. Între membrii săi am fost permanent și eu, la alegerea comitetului de acțiune, mi s-a făcut onoarea a fi propus și ales ca vicepreședinte*[2].

Dorința membrilor societății era *de a face ceva în folosul comun, fiincă muzeul ce avem să înființăm este declarat de la început a fi averea comunei Severin*[3]. În lucrarea sa *Muzeul Severinului sau Antichitățile județului Mehedinți*, Vasile Dimitrescu aduce un cuvânt de mulțumire prefectului N. Băicoianu care a sprijinit înființarea societății: *Vrednică de toată lauda inițiativa ce ați luat d-a se înființa în Severin o Societate Istorico-Arhiologică, frumoasa măsură ce ați luat a se aduna prin mijloacele de care dispuneți, orice obiecte interesante științei, și dorința ce ați manifestat a înființa aici în Severin muzeul nu numai al orașului, ci și al județului*[4].

Apariția Societății de Istorie și Arheologie a fost primită cu interes de intelectualitatea orașului care a luat atitudine împotriva abuzurilor și dezinteresului autorităților locale referitor la distrugerea monumentelor istorice. Neprimind nici un sprijin din partea oficialităților, atât societatea cât și muzeul nu pot să-și îndeplinească menirea pentru care au fost create, ceea ce l-a determinat pe V. Dimitrescu să redacteze mai multe memorii în care să arate starea în care se aflau atât societatea cât și muzeul: *mare*

---

[1] *Cuvânt rostit de dr. M. Davidescu, directorul Muzeului Regiunii Porților de Fier cu ocazia sărbătoririi a 100 de ani de la înființarea muzeului*, Drobeta, VI, Turnu Severin, 1985, p. 15

[2] Vasile Dimitrescu, *Viitorul societății judecat după prezinte sau ceva despre Societatea de Istorie și Arheologie din județul Mehedinți*, Turnu Severin, 1882, p. 17-18

[3] *Cuvânt rostit de dr. M. Davidescu..., p. 15*

[4] Vasile Dimitrescu, *Muzeul Severinului sau Antichitățile județului Mehedinți*, Turnu Severin, Tipografia Comercială, 1881, p. 8

https://biblioteca-digitala.ro

zgomot, mare entuziasm, multă paradă de vorbă, multă speranță inspira tuturor; dar în scurt timp, mare linişte, multă răceală, multă indiferență din partea unora de la care se adăsta cât promiteau şi care a insuflat multă descurajare la mulți dintre noi; cât pentru mine în parte de atunci mi-am pierdut mult din iluziile ce aveam mărturisea V. Dimitrescu în memoriul întocmit în anul 1882, referitor la situația muzeului şi societății[5].

În colecțiile Muzeului Olteniei se află un manuscris inedit, intitulat *Memoriu despre Societatea de Istorie şi Arheologie din Severin*, redactat la 10 ianuarie 1883, pe care noi îl atribuim lui Vasile Dimitrescu. Manuscrisul cuprinde 22 de pagini, scrise cu cerneală neagră pe hârtie şi este adresat probabil fratelui său Constantin Dimitrescu Severeanu, doctor în medicină şi chirurgie, medic primar la Spitalul Colțea căruia i-a dedicat şi lucrarea *Istoria Oraşului Severin*, tipărită în anul 1883[*].

După ce face o prezentare a societății, Vasile Dimitrescu relatează faptele care s-au petrecut la sfârşitul anului 1882 şi care au dus la pierderea spațiului destinat muzeului şi societății. *Abia se instalase acolo societatea şi începutul de muzeu, al său; când a fost numit casier general N. Cristescu şi de îndată s-a auzit vorbindu-se în tot oraşul că societatea are să fie aruncată afară de acolo cu muzeu cu tot, că, încăperile acelea sunt necesare D. Casier*[6]. În continuare sunt oferite date referitoare la patrimoniul muzeului: *Vedeți aci o sumă de lucruri care nu sunt de dispreţuit. Priviți obiectele de mineralogie; atâtea eşantioane aflate în pământul județului. Apoi antichități şi monede de mai multe feluri în dulapul acela. Priviți pe pereți portretele regelui şi reginei; al lui Eliad Rădulescu, şi fotografia statuei sale; al lui Tudor Vladimirescu; tabloul tuturor domnilor celor mari ai Țării Româneşti; hărți ale țării şi județului; tablouri de istorie naturală şi celelalte câte le vedeți. Cu toată opoziția membrilor societății, bunurile muzeale au fost scoase din încăperi şi acestea ocupate de cancelaria prefecturii: Acum a început a se scoate şi a se muta de acolo parte din lucrurile muzeului care li se păreau incomode. Un tron mare de plumb din timpul romanilor găsit pe la anul 1875 aci la Severin, cântărind mai multe sute de ocale, cu câteva mărunțişuri întrânsul; o sumă de piese, vase vechi şi cărămizi romane, au fost scoase afară şi puse într-o tindă; acum nu se mai ştie ce s-au făcut.*

La sfârşitul memoriului Vasile Dimitrescu face un apel către Dl. Dimitrescu pentru a folosi aşa cum va crede de cuviință aceste informații *fie chiar date la publicitate.*

În continuare prezentăm memoriul redactat de Vasile Dimitrescu aflat în Colecția de documente a Muzeului Olteniei.

---

[5] Vasile Dimitrescu, *Viitorul societății judecat după...*, p. 19

[*] Mulțumim şi pe această cale d-rei E. Bosoancă şi d-lui N. Chipurici pentru informațiile date.

[6] Colecția de documente a Muzeului Olteniei, *Memoriu despre Societatea de Istorie şi Arheologie din Severin*, p. 4

https://biblioteca-digitala.ro

Memoriu despre Societatea de Istorie şi Arheologie din Severin

Într-o broşură publicată în anul trecut sub titlul "Viitorul societăţilor A. A." am dat o idee despre mersul acestei societăţi de la înfiinţarea sa până după plecarea sau mutarea preşedintelui său din acest judeţ.

Cine va fi citit această broşură va fi văzut în sarcina a ce fel de oameni va cădea păcatul încercării de a sugruma chiar în leagăn fătul lor chiar, şi de a pune piedici la propăşirea unei instituţii de folos comun.

Acele fiinţe cu chipul de oameni dar cu sufletul de reptile au făcut mai târziu totul ca să radă totul să insufle descurajarea şi să paralizeze mai de tot întreprinderea de care mă ocupam.

La venirea în locul D. Maior Băicoianu preşedintele societăţii, ca prefect, a d. Moscuna, bărbat stimat de toată lumea pentru multe însuşiri frumoase ce are, acei oameni, înconjurându-l, l-au făcut să crează că este mai bine a sta rece şi indiferent de această instituţiune.

Tot asemenea şi cu venirea noului casier general D. N. Cristescu de la care societatea a primit lovitura ca şi de graţie, cum se va vedea mai jos.

La timp se va descrie mai pe larg istoria acestei societăţi, şi se va da la iveală nume şi mai multe fapte care să servească de exemplu viitorului spre stârpirea nehinei, tăciunelui şi mălurei din grâu. Acum facem numai istoricul celor întâmplate cu localul, obiectele muzeului şi mobilierul său, spre a se vedea până unde merg cu dispreţul chiar pentru instituţiile şi lucrurile naţionale, o seamă de oameni, pe care chiar naţiunea-i hrăneşte cu bugetul său; şi despre care eu nu am ce zice decât că se aseamănă cu un <u>netrebnicu altoiu</u> în naţiunea română, din acel neam rătăcitor cu proverbul "Şi-a mâncat biserica".

Da! pentru că astăzi mai cu seamă în secolul acesta numai acel popor; acel neam fiindcă ş-au neglijat şi dispreţuit religie, naţionalitate, istoria, instituţii, monumente; cetatea în fine; şi a îngrijit numai d-ale stomacului, a rămas rătăcind în lume numai cu treanţa în spate, burta plină şi cu proverbul "Şi-a mâncat biserica".

Iată istoricul lucrului de care ne ocupăm; în toamna anului 1881 după intervenirea D. inspector financiar, Vera, s-a cedat societăţii de către onor minister al finanţelor două camere din localul statului unde se află instalată casieria generală a judeţului Mehedinţi, şi care chiar casierul de atunci le-a declarat ca prisos pentru casierie.

Cu reparaţia acestor încăperi, s-au făcut cheltuieli de mai multe sute de lei de către societate; asemenea cu instalarea muzeului şi cancelaria sa.

Abia se instalasă acolo societatea şi începutul de muzeu, al său; când a fost numit de casier general persoana de care ne fu vorba mai sus şi de îndată s-a auzit vorbindu-se în tot oraşul că societatea are să fie aruncată afară de acolo cu muzeu cu tot, că, încăperile acelea sunt necesare D-lui casier spre a aşeza acolo pe perceptorul oraşului cheltuielile de percepţie, şi prin urmare şi chiria de local fiind plătită de bieţii români contribuabili cu zecimile, nimeni nu credea că D. Casier vorbeşte serios, îngrijindu-se atât de punga perceptorului

https://biblioteca-digitala.ro

Nu ştiu dacă în toată ţara şi cu alt perceptor s-a mai făcut o aşa generozitate. Puţin după venirea acestui domn nou casier general, fără să ştiu dacă a sosit sau ba, într-o zi aflându-mă în biroul societăţii regulând oarecare lucrări; m-am pomenit intrând pe uşă cu un străin chipeş cu o căutătură tot aşa de străină; cu o mână la spate, cu alta pe mustaţă şi cu ochii drept înainte şi pe sus, fără bună ziua, trece, nevăzând, în cealaltă cameră a cărei uşă era deschisă. Deocamdată am rămas înmărmurit la această vedere; chiar fiori mi-au trecut prin cap; dară îngerul care niciodată nu ma părăsit mi-a insuflat curajul şi sculându-mă dupe scaun, m-am prezentat în faţa musafirului meu zicându-i:

-Ce pofteşte domnul ?

-Voiesc să ştiu cu cine să mă înţeleg să deşarte aceste camere fiindu-mi trebuincioase pentru biroul percepţiunii oraşului, îmi răspunde.

-Dară vă rog, cu cine am onoarea a vorbi?

-Cu Casierul general al judeţului, mi se răspunde cu un ton de boier mare

-Dară bine, domnule casier, zisei eu, poate nu aţi auzit că societatea instalată aici, recunoscâdu-se de către onor minister ca o instituţie de folos comun pentru cultura naţională, i-a cedat acest local cu a cărui reparaţie s-a ocupat societatea cheltuind mai multe sute de lei; asemenea şi cu instalarea, şi de-abia fiind câteva luni de când s-a făcut aceasta, nu cred ca onor minister să zică acum altfel.

-Asta este treaba voastră, mi s-a răspuns.

-Dacă, încă te rog D. Casier, văz că perceptorul are două camere aci în care lucrează, şi apoi în cazul de a cere să fie mai comod, am putea lua o parte, eu unu primesc din salonul ce vedeţi şi aşa ar putea fără jenă să fie aici şi una şi alta; dacă nu se poate altfel. Ar fi păcat de banii cheltuiţi de noi societarii, şi apoi încă ar râde şi lumea străină de noi românii văzând că nu suntem vrednici să ţinem această instituţiune.

Vedeţi aci o sumă de lucruri care nu sunt de dispreţuit. Priviţi obiectele de mineralogie; atâtea eşantioane aflate în pământul judeţului. Apoi antichităţi şi monede de mai multe feluri în dulapul acela. Priviţi pe pereţi portretele regelui şi reginei; al lui Eliad Rădulescu, şi fotografia statuei sale; al lui Tudor Vladimirescu; tabloul tuturor domnilor celor mari ai Ţării Româneşti; hărţi ale ţării şi judeţului; tablouri de istorie naturală şi celelalte câte le vedeţi.

Toate acestea costă câteva mii de lei, şi ele sunt lucruri publice nu private, făcute de noi o seamă de oameni care am crezut în ceea ce ni se spune că se face în ţările civilizate în care negreşit cred că aţi călătorit şi Dv. şi ori trebuie să fi auzit că aşa este. Ştiu D-le, vă cred, dară n-am ce vă face, mi se răspunse, cu un ton ca şi dispreţuitor. Cine voieşte, zice, să facă aşa lucruri, trebuie să plătească chirie.

Atunci văzând cu cine am aface, m-am întors, mi-am făcut cruce şi apoi mi-am căutat de lucru.

Trecuseră mai mult de 5 luni şi se părea că D. Casier a renunţat la acea idee rău pretenţioasă. Percepţia se părea mulţumită cu ce avea.

https://biblioteca-digitala.ro

Societatea şi muzeul său erau ne îndepărtate când mă pomenesc într-o bună dimineaţă cu un trimis din partea D. Casier ce îmi zice cu un ton ca şi când eram un inferior al D-lui, un camerist: să merg cu cheia că voieşte D. inspector financiar (era un altul nu D. Vera al cărui nume nici n-am voit a întreba să-l aflu) să vază încăperile unde este muzeul. Nu eram eu care să păstrez cheia cerută era secretarul societăţii, conservatorul muzeului, cameristul societăţii în fine. Astfel de răspuns am dat mesager D-lui Casier şi D-lui inspector financiar cine va fi fost. A doua zi am auzit că s-a raportat onor minister cerându-se aprobarea ca să gonească de acolo şi muzeul şi societatea şi totul. Apoi nu a trecut mult timp şi s-a văzut că acele încăperi s-au ocupat cu cancelaria prefecturei şi comitetului permanent, fiind încăperile acestora în reparaţie şi aceasta s-a făcut fără altă formă decât numai că s-au deschis uşile cu alte chei şi s-a instalat acolo peste lucrurile muzeului şi mobilierul societăţii. Aceasta se zice cu ştirea şi voia D. Casier general care căpătase deja aprobarea cerută.

Acum a început a se scoate şi a se muta de acolo parte din lucrurile muzeului care li se păreau incomode. Un tron mare de plumb din timpul romanilor găsit pe la anul 1875 aci la Severin, cântărind mai multe sute de ocale, cu câteva măruntişuri întrânsul; o sumă de piese, vase vechi şi cărămizi romane, au fost scoase afară şi puse într-o tindă; acum nu se mai ştie ce s-au făcut. Pe toamnă prin luna lui octombrie, terminându-se localul societăţii imediat a fost ocupat de perceptorul oraşului Severin, intrând acolo peste lucrurile şi mobilierul societăţii... Uitându-mă pe pereţii camerei la tablourile atârnate: Aşa vă trebuie şi mai cu seamă ţie Heliade; ţie care ai muncit şi ai sacrificat atâta ca să deştepţi simţul naţional al românului !! Poate, pentru că ridicând tu vocea acum 60 de ani ai făcut ca ţara aceasta să fie ţara românului şi nu a cazacilor, pentru aceea poate văz eu acum ce văz.

În fine, până astăzi 10 ianuarie 1883 suntem cu societatea, localul şi muzeul său în starea descrisă. Parte din lucruri duse aci la şcoală, parte, dacă se vor mai ţine în localul vechi ocupat de percepţie. La multe se zice că nu li se mai ştie urma...

Cine este curios meargă şi vază şi cruce-şi va face de ce va vedea acolo.

Sfârşesc, Domnule Dimitrescule, permiţându-mi a zice şi cum de multe ori te-am auzit zicând că astăzi mulţi şi foarte mulţi sunt în Societatea noastră care ne având nici interes nici frică profanează orice lucru cât de sacru fie el.

V. Demetrescu

P.S. Puteţi uza cum veţi crede de această scrisoare, fie chiar dată la publicitate
Noi, trebuie să ne facem datoria până în fine, precum te-am auzit totdeauna.

https://biblioteca-digitala.ro

FAMILII GRECEŞTI LA TURNU SEVERIN
FAMILIA ANASTASIU

Paula Scalcău

Cu ani în urmă, domnul Traian Popescu, pe atunci fotograf al Muzeului Regiunii Porților de Fier, mi-a prezentat un unchi al său, fost căpitan de vas, o persoană fermecătoare. Mama domnului Traian şi soția căpitanului au avut un frate, domnul Marin Cristea, soțul doamnei Lili Cristea[1], descendentă a familiei Anastasiu. Aşa am aflat amănunte din viața acestei familii şi a altor greci, căci fostul căpitan de vas, care fusese adesea în casele Anastasiu de pe Strada Mare şi la moşia de la Petra (Bâcleş), avusese şi o mulțime de prieteni greci de care vorbea cu duioşie. Îşi amintea de Vlahos cu magazinele de stofă şi îmbrăcăminte, de cârciuma lui Tahu (peste drum de "Cerna"), de depozitele de vinuri ale lui Arghir (Smârdan colț cu Strada Mare), de cârciuma lui Telbis (la colțul unde va fi apoi ADAS-ul), unde opreau trăsurile la primărie...

După câțiva ani aveam s-o cunosc la Bucureşti şi pe doamna doctor Cleo Anastasiu, cu ajutorul căreia am completat tabloul acestei familii. Doamna Cleo, căreia în copilărie mama îi povestise de locurile natale, "uitate în munți, departe, că mergi cu diligența şi te ucid tâlharii", a ținut foarte mult să cunoască aceste locuri şi, după 1989, când lucrul a devenit posibil, deşi avea o vârstă înaintată, a făcut o călătorie la Papingo[2], în Grecia, pe urmele strămoşilor ei.

Papingo e un loc neasemuit de frumos, unul din cele mai pitoreşti sate ale regiunii Zagori. "Munți neîmbătrâniți, stânci rostogolite, drumuri şi

---

[1] Mulți dintre severinenii care au învățat la Liceul Traian, şi-o amintesc, printre slujitorii învățământului mehedințean, şi pe profesoara Angheliki Cristea, nepoată a lui Mihu şi fiică a lui Anastasie Anastasiu.. *"Urcând cu un pas egal scările, imperturbabilă, agale, Doamna profesoară se îndrepta spre clasa unde toți o aşteptam ca pe o necunoscută permanentă; totdeauna avea ceva de spus, de completat atunci când te interoga şi nu pierdea ocazia să-ți arate că nu ştii chiar tot ceea ce ar trebui să ştii, probabil ca să te facă să "cauți" mai departe. Îşi părăsea rar catedra; era foarte sobră, o simțeam chiar prea distantă. Când îți spunea "mă, nărodule", însemna că-ți aprecia gândirea, dar nu voia să-ți dea satisfacție totală, mai trebuia să faci ceva să-i fi pe plac"*[104], povesteşte unul din foştii ei elevi, domnul Dan Anton, azi profesor de limba franceză la acelaşi liceu. (Ioța Raluca, Murgu Diana, *Profesori şi elevi greci ai Liceului Traian* (manuscris), comunicare la Sesiunea elevilor, Zilele Culturii Elene, Turnu Severin, mai 2002)

[2] Despre alți greci din Severin originari din Papingo, articolele noastre: *Un medic severinean şi familia sa din Epir*, în Drobeta, IX, Muzeul Regiunii Porților de Fier, Drobeta Turnu Severin, 1999; *Din inima Pindului la Dunăre*, în "Răstimp", anul II, nr.3 (9)şi 4 (10), Centrul Județean al Creației populare Mehedinți, Turnu Severin, 1999 (într-o formă prescurtată – fără anexe, în Buletinul Societății Române de Studii Neoelene, Bucureşti, 2001); *Familii greceşti în Turnu Severin. Familia Pantazopol*, în Drobeta, XI-XII, Muzeul Regiunii Porților de Fier, Drobeta Turnu Severin, 2002

https://biblioteca-digitala.ro

cărări mult umblate, arbori străvechi, ciuntiți, înrădăcinați de secole, fântâni cu apă şi fântâni care...au secat. Case în picioare şi case care...nu mai există. Construcții rezistente şi construcții...devenite un morman de pietre. Ogoare şi vii ce azi sunt păduri...toate încă vorbesc!(...) Înalt şi îndepărtat, pe un braț al blocului pietros al Pindului, pe Timfi, e clădit ca un cuib de vultur, cine ştie de când! – Papingo"[3].

Primii membri ai acestei familii epirote s-au stabilit în Țara Românească înainte de înființarea oraşului modern Turnu Severin. Un chestionar al Camerei de Comerț şi Industrie din Turnu Severin din 1924 privitor la perioada de după 1800 menționează pe negustorul **Anastasie Anastasiu**, cu pescărie şi cârciumă la Cerneți[4].

După 1900, afaceri importante la Turnu Severin avea **Mihail (Mihu) Anastasiu** (1840-1821). Avea tâmplărie cu maşini şi fabrică de var, fierărie, coloniale şi manufactură. La Papingo, familia Anastasiu era numită şi Tzamihas. La recensământul din Papingo din 1861, în dreptul numelui Mihos Anastasiu Tzamihas, care era absent, scrie "*vekilis sti Vlahia*"(*vechil* în Valahia). Aşa erau numiți aici, nu doar administratorii de moşii, ci toți aceia care au plecat în Țara Românească şi au dobândit aici o situație prosperă. Soția lui Mihu, Anghelina Protopapa, era tot din Papingo. Primul lor fiu, Anastasie (1876-1944), s-a căsătorit cu profesoara Vasiliki Hristodoulou (1878-1953), originară din acelaşi sat epirot. Anastasie s-a ocupat cu exploatarea de păduri şi comerțul cu cereale. Fratele lui Anastasie, Apostol, s-a ocupat de magazinele de fierărie ale tatălui său. Acestea se numărau printre magazinele la care făceau practică elevii Şcolii Comerciale[5]. Soția lui Apostol, Zoe Bebis, provenea dintr-o familie de greci originari din Chios, alungați din Bulgaria. Sora ei, Lili Bebis, este mama renumitei cântărețe Marina Crilovici. Fiica Anghelinei şi a lui Mihu, Caliopi, căsătorită Delescu, a fost proprietara casei în care funcționează astăzi Palatul Copiilor. Mezinul familiei, Cristodor, era moşier. Studiase dreptul, vorbea curent franceza şi germana şi călătorea mult. Şi el s-a căsătorit cu o grecoaică, Calypso Louloudis. Anghelina s-a prăpădit în 1892 şi după câțiva ani Mihu s-a recăsătorit cu o tânără austriacă, Constanța Filipek. Fiul ei vitreg, Cristodor, îi scria adesea din călătoriile sale. Cărțile poştale trimise din Atena, Paris sau Nisa între 1900-1910, purtând doar numele destinatarului şi al localității – Turnu Severin, fără nici o altă adresă, arată cât de cunoscută era la vremea aceea familia Anastasiu în oraş.

Ştim că în 1900 Mihu Anastasiu era deja căsătorit cu Constanța Filipek, ea fiind menționată, alături de Mihu, de recensământul din Grecia din 1900. Jurnalul Constanței Anastasiu conține elemente sugestive pentru viața cotidiană a familiilor înstărite din Turnu Severin la începutul secolului XX.

---

[3] Ioannou G. Papaioannou, *Το Πάπιγκο, ένα από τα ωραιότερα χωριά του Ζαγορίου*, vol. I, Papingo, 1994, p.27, 33

[4] Rățoi Tudor, *Negustori şi comercianți greci la Turnu Severin*, în "Oltenia", nr.1-2, Craiova, 2001, p. 156

[5] *Anuarul Şcoalei Comerciale Elementare şi cursurilor Superioare de seară din Turnu Severin* (1908-1925)

https://biblioteca-digitala.ro

"*Mihu se scoală în fiecare zi la cinci, îi fac o cafea turcească şi pleacă apoi la treabă, la magazin, ori cu afaceri*", scrie Constanța despre soțul ei foarte ocupat. Ea-şi umple timpul cu garoafele albe din grădina casei, cu lucrul de mână – brodează, în timp ce Suzi, doamna de companie, îi citeşte, face planuri pentru o casă nouă (în 1905 ea costa 26.000 lei fără tâmplărie). E tristă când pier oameni în accidente (pe 3 septembrie 1910 o locomotivă şi un vagon deraiază şi ies de pe pod, în apă, accident pe care-l pune, ca şi alte necazuri, pe seama "anului cometei"). E necăjită când, uneori, constată că "dragostea şi prietenia pot fi răsturnate de o prejudecată", când cei apropiați nu-i răspund la scrisori, când doamnele invidioase din oraş o bârfesc, când Roli, cățeluşul ei face otită şi trebuie să-l cheme pe doctorul Sitaru, sau când nu se înțelege cu Apostol, fiul ei vitreg, asupra culorii cărămizii noii case; apoi, când îi fuge bucătăreasa, Alexandra, şi e nevoită să spele toate vasele de gătit, iar când vizitiul i-o aduce pe soția lui, aceasta îi hrăneşte cu o mâncare groaznică, şi certată, pleacă şi ea după doar trei zile... E foarte fericită când are ocazia să vorbească cu oameni buni şi cultivați, ori când Mihu o duce la Bucureşti să-şi cumpere toalete. Toamna, Constanța supraveghea prepararea conservelor. În septembrie 1903, când Mihu construia magazine şi casa se zugrăvea, printre zidari şi zidărițe, într-o cameră se fierb roşii (180 kilograme!) şi se fac conserve pentru toamnă. Era mult de muncă, dar familia îşi făcea timp pentru odihnă. Mergeau adesea în excursie la Herculane, la Cladova cu barca, la Ada-Kaleh cu trenul, cu trăsura ori cu barca. La Orşova mergeau cu trăsura şi se-ntorceau cu vaporul, pe la Porțile de Fier.

Călătoriile lungi era nevoită să le facă fără soțul ei, atât de ocupat cu afacerile în Severin. În aprilie 1905 călătoreşte cu Caliopi la Viena, unde-i comandă acesteia trusoul pentru nuntă. Se opreşte la Triest şi la Veneția, unde cumpără grăunțe de porumb şi hrăneşte sutele de porumbei. Locuieşte la *Capello Nero*, unde duminica dimineața cânta muzica militară. Laudă măiestria actorilor care joacă *Frou-Frou* la Teatrul Goldoni şi observă toaletele decoltate ale doamnelor. O impresionează călătoria cu gondola şi doi italieni care cântă, acompaniați de o chitară, *Santa Lucia*, în timp ce aşteaptă sosirea vaporului... La Pesta, petrece o noapte la hotelul *Arhiducele Iosif* şi-apoi, prin Vârciorova, revine acasă. Mihu îi face o surpriză şi o aşteaptă la Severin cu sufrageria zugrăvită proaspăt şi perdelele puse toate la locul lor. "Pretutindeni e bine, dar acasă-i cel mai bine".

În vara lui 1905 îşi petrece vacanța cu Mihu la Constanța şi Techirghiol. Călătoria o fac cu trăsura, pe un drum plin de praf, pe seceta din august. Techirghiolul era pe atunci "o câmpie largă, nesfârşită, doar cu două clădiri - două hoteluri mari, nici un copac, nici o floare, nimic decât iarbă arsă de soare şi de mărăcini". Au stat la hotelul *Movila* unde "locuiau cei nobili". La Constanța, "hotelul *Belvedere* e mic şi scump, costă 8 franci, şi pe deasupra murdar, deservirea defectuoasă, mult zgomot, fluierau locomotivele, vapoarele, dar hotelierul era vesel şi prietenos". În schimb, sunt foarte mulțumiți de cumpărăturile făcute la magazinul *Lascaridis* din Constanța şi de excursia la far, unde merg împreună cu alte familii: Suici,

https://biblioteca-digitala.ro

Bălcescu, Escoufiée, Hergott. Aici notează înălţimea farului (65 m), numărul treptelor (200) şi costul lucrării (1.400.000 lei.) Revenind la Severin, scrie “Am dobândit multe trăiri, dar sunt bucuroasă că sunt acasă. Aici e cel mai bine”.

Jurnalul Constanţei păstrează şi impresiile dintr-o altă călătorie, în martie 1911. De data aceasta ea călătoreşte împreună cu soţul ei şi familia Triandafil, la Paris, unde locuia proprietara unei moşii de lângă Severin, pe care domnii Anastasiu şi Triandafil au cumpărat-o “pentru un milion”[6]. La Paris, afacerile se îmbină cu plăcerile iar Constanţa notează plimbările cu trăsura sau cu metroul, spectacolele de la Operă, de la *Varieté Olympia*, de la *Comédie Française* sau *Moulin Rouge*, baia în Sena şi plimbarea cu vaporaşul la Saint-Cloud, vizitele în marile magazine pariziene (îşi cumpără mobilă pentru salonaş de la *Grands Magasins de Meubles Dufaquel*). O impresionează vizita la *Nôtre Dame* şi la catedrala *Madeleine*, parcurile şi fântânile arteziene de la Versailles, picturile, statuile, gobelinurile şi briliantele de la Louvre. Se simte bine la Nisa, la Monte Carlo pierde 100 de franci la jocurile de noroc, se pierde în pădurea de broderii împietrite, împodobită cu numeroasele statui ale sfinţilor de pe coridoarele Domului din Milano, unde se bucură de bomboanele ieftine, dar foarte bune. La Veneţia admiră Biserica San Marco şi vizitează o fabrică de sticlă şi una de dantelă. Totul i s-a părut minunat în această excursie, în afară de mâncare. Cu excepţia unui şniţel “cum se cade” la Triest, nimic nu-i este pe plac şi scrie “îmi lipseşte mâncarea noastră bună, gustoasă, de-acasă”.

Am avut jurnalul Constanţei de la fiica lui Apostol (doamna Cleo), de la care am aflat că după moartea lui Mihu Anastasiu, Constanţa s-a mutat la Bucureşti, unde s-a căsătorit cu directorul C.E.C.-lui, devenind doamna Constantinescu. Despre Mihu Anastasiu, doamna Cleo îmi scria cu ani în urmă: *“Bunicul meu a fost un om cu o energie remarcabilă, capabil, muncitor, şi care, în afară de imensa avere din România, trimetea ajutoare şi la Papingo, de unde venise. A făcut import-export cu germanii, avea fierărie, cu desfacere pe calea Traian, 74”*. Într-adevăr, se ştie că din initiativa lui **Mihail Anastasiu**, a fost fondată înainte de 1880 la Turnu Severin societatea *«Αδελφότης Παπίγκου» (Frăţia Papingo)*[7]. Istoricul grec Ioannis Lambridis ne spune că această frăţie întreţinea Şcoala de fete din satul natal, trimiţând la Papingo un ajutor anual de 36 de monezi a câte 20 de franci fiecare[8]. Listele cu donaţii pentru Papingo, întocmite de Manthos Oikonomou menţionează numele lui Mihu Anastasiu, al Vasilikiei Anastasiu, ca şi ale altor severineni originari din Papingo, din familiile Panaitescu,

---

[6] *Transcripţiunile Tribunalului Mehedinţi* păstrează o tranzacţie făcută în 1911 de Mihu Anastasiu în asociaţie cu C. Triandafil, care cumpără moşia Podu Gros de la Zoe Zefcari, cu suma de 30.060 de lei. În 1914 cei doi asociaţi fac un act de partaj voluntar asupra moşiei, fiecăruia revenindu-i câte 804,5 ha. (Arhivele Naţionale, Direcţia Jud. Mehedinţi, fond Tribunalul Mehedinţi, dos.87/1914)

[7] Manthos Oikonomou, *Ευεργέτες – δωρητές των χωριών του Ζαγορίου μέχρι το 1940*, Atena, 1980, p.55

[8] Ioannis Lambridis, *Ηπειρωτικά Μελετήματα*, VIII, p.70, 82

https://biblioteca-digitala.ro

Pantazopol, Protosinghelos, Ghekis (Ghiculescu), Fortunas (Furtună), Polihroniu, Daska etc.[9]

De curând, Comunitatea elenă din Turnu Severin a reluat legăturile cu localitățile de origine şi aşa, în iulie 2000 i-au vizitat la Severin prietenii lor din Papingo. Consiliul Local a adoptat deja în luna martie 2003 o Hotărâre privind aprobarea înfrățirii Severinului cu Papingo. Iată un pas, după mai bine de un veac de la inițiativa lui Mihail Anastasiu, către continuarea şi îmbogățirea unei frumoase tradiții.

---

[9] Manthos Oikonomou *Op. cit.*, p. 55-57

https://biblioteca-digitala.ro

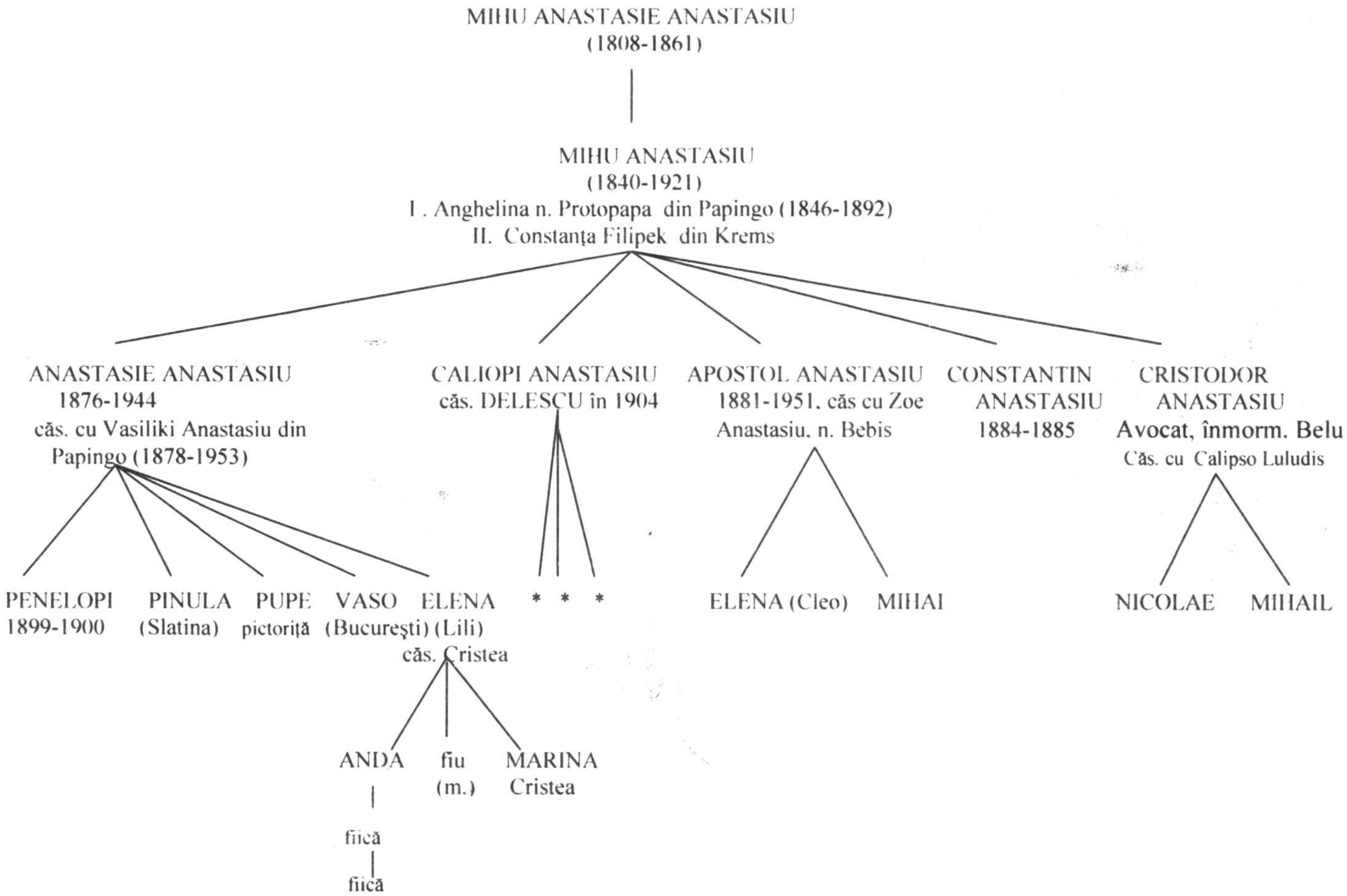

Arborele genealogic al familiei Anastasiu

https://biblioteca-digitala.ro

Constanța Anastasiu şi doamna de companie

Familia Anastasiu în curtea casei din Str. Traian

Mihu Anastasiu (1840-1921)

Lili Cristea

https://biblioteca-digitala.ro

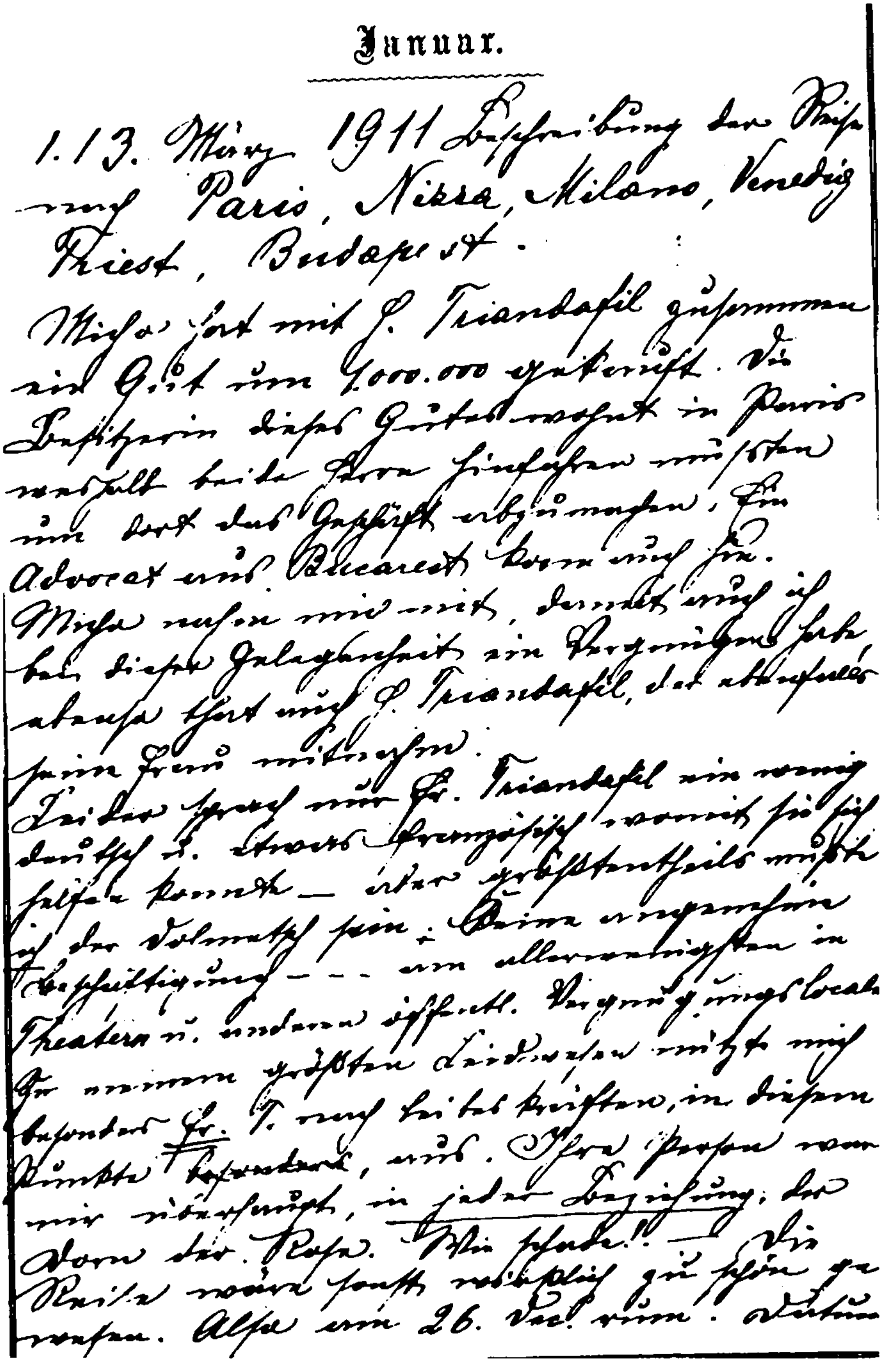
Januar.

1./13. März 1911 Beschreibung der Reise nach Paris, Nizza, Milano, Venedig, Triest, Budapest.

Mischa hat mit G. Triandafil zusammen ein Gut um 1000.000 gekauft. Die Besitzerin dieses Gutes wohnt in Paris, weshalb beide Herren hinfahren mussten um dort das Geschäft abzuschliessen. Ein Advocat aus Bucarest kam auch hin. Mischa nahm mich mit, damit auch ich bei dieser Gelegenheit ein Vergnügen habe; ebenso that auch G. Triandafil, der ebenfalls seine Frau mitnahm. [illegible] Theatern u. andere öffentl. Vergnügungslocale [illegible] Also am 26. Dec. rum. [illegible]

Pagină din jurnalul Constanței Anastasiu

https://biblioteca-digitala.ro

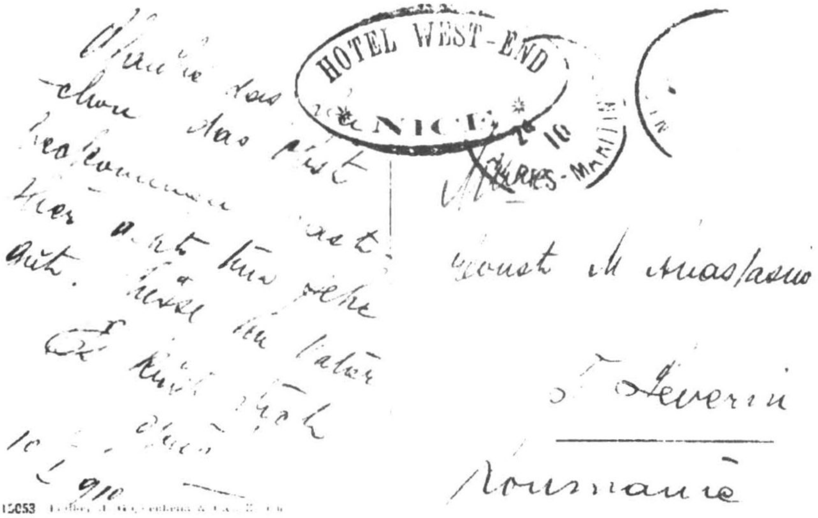

Carte poştală trimisă de Cristodor Anastasiu de la Nisa (faţă-verso)

https://biblioteca-digitala.ro

UN ALT PAPINGHIOT LA TURNU SEVERIN:NIKOLAOS DASKAS

Paula Scalcău

Pe 14 iulie 2003, epitropia Bisericii Sf. Vlasiou din Papingo, a desfăşurat o ceremonie de pomenire a lui Nikolaos Daskas, unul din fiii satului care şi-a legat destinul de oraşul Turnu Severin. În cuvântul său, domnul Andreas Apostolou, membru al Epitropiei Eclesiastice din Papingo, arăta:

Familia lui Nikolaos Daskas e originară din Megalo Papingo (Papingo – Mahalaua Mare), iar casa acestei familii se află în zona Bunari. Există şi astăzi, aparţinând Bisericii Sf. Vlasiu. Bărbaţii din această familie, au călătorit în România de prin sec. al XIX-lea stabilindu-se la Turnu Severin, unde erau majoritatea bărbaţilor din Papingo plecaţi din sat pe vremea aceea. Pe atunci satul avea o populaţie mult mai mare şi, fiind la munte, hrana nu era suficientă, iar singura scăpare era drumul. Nu ştim când şi de unde au venit la Papingo primii membri ai familiei Daskas. Prima oară este pomenit, pe la mijlocul sec. XIX, Konstantinos Daskas, care era plecat în România, stabilit la Turnu Severin, şi avea o foarte bună situaţie economică. Fiul său, Nikolaos Daskas, s-a născut în 1806 la Papingo, unde a făcut şi primii ani de şcoală, iar apoi, ca mai toţi tinerii satului, a plecat şi el la Turnu Severin, unde, dezvoltând activităţile economice ale tatălui său, a creat o avere importantă, după cum se observă din testamentul soţiei sale, Diohno. Soţia sa, care provenea din familia lui Pantazi Gr. Pantazis (sau Pantazas), s-a născut la Papingo în 1816. Casa ei era alături de casa soţului ei, Nikolaos (înainte de a fi casa Tsiotidis şi azi casa lui Hristodoulos Stoukidis). După obiceiul de atunci, Diohno nu a părăsit niciodată satul. Nu au avut copii. Erau oameni ai prinosului şi ai sacrificiului. Oameni care şi-au iubit aproapele în suferinţă. Erau oameni cultivaţi, educaţi, şi această educaţie voiau s-o dobândească şi copiii satului care n-aveau posibilităţi economice şi acest lucru de asemeni răzbate din testamentul lăsat de Diohno Daska. Nikolaos Daskas a murit înaintea ei. Soţia lui, care l-a moştenit, şi-a redactat testamentul în faţa secretarului Episcopiei Vellas, Gheorghios Papahristidis, la 10 august 1888, având ca martori pe Toma G. Mouzas, Vasiliou H.Zisiadou, Vasiliou Masioulas, Ioannou K.Lazarou, Dimitriou K. Tsiolou, Nikolaou A. Hatziopoulou şi Apostolou K.Lappa. Conform acestui testament, ea lasă întreaga avere din Papingo, ca şi averea imobiliară din Ioannina şi cea din Turnu Severin Bisericii Sf. Vlasiou şi satului Papingo, cu dorinţa, ca din când în când, biserica să o pomenească, pentru sufletul ei, al soţului Nikolaos şi al surorii ei, Despos... Această datorie o îndeplinim astăzi, după posibilităţi, rugându-ne ca Dumnezeu să odihnească sufletele lor.

https://biblioteca-digitala.ro

Toate datele de mai sus, referitoare la familia Daskas din Cuvântul Domnului Apostolou provin de la Domnul **Ioannis Papaioannou** şi reprezintă un fragment din cartea sa "*Το Πάπιγκο ένα από τα ωραιότερα χωριά του Ζαγορίου*", volumul III (în curs de publicare)[1].

Domnul Papaioannou mi-a arătat şi câteva documente (provenite din colecţia domnului Christodoulos Stoukidis) din care rezultă că soţia lui N. Daskas a împuternicit în iunie 1889, pentru a se ocupa de averea imobiliară lăsată de soţul ei la Turnu Severin, doi consăteni stabiliţi şi ei la Severin – Hristos Apostolou[2] şi Kosta Panaiotescu (Fig.1). Cei doi au prezentat socotelile doamnei Daska după vânzarea oficială din România. Este menţionată de asemeni una din proprietăţi şi anume *Sala Apollo* din Turnu Severin. Din acte mai rezultă că Nikolaos K. Daskas din Papingo era cunoscut la Severin şi cu numele de Ştirbu.

Arhivele Tribunalului Mehedinţi păstrează două dosare privitoare la vânzarea acestei averi în 1889. Constantin Panaiotescu, ca împuternicit al doamnei Diohno Daska, născută Pantazi, soţia lui Nikolaos Daskas (Ştirbu) vinde lui Hristea Apostol dreptul la a patra parte din casele numite *Sala Apollo* din Turnu Severin cu suma de 9000 lei[3] (Fig. 2,3). Hristea Apostol, ca împuternicit al Panaghiei Dai din Ioannina (sora lui Nikolaos Daskas), vinde negustorului Ianni Konstantinidis *casele din strada Aurelian, nr.66, numite "Sala Apollo", cu toate dependinţele lor, o casă mare cu două etaje situată la stradă, iar în curte alte 12 camere cu pivniţe şi 3 prăvălii cu faţa în strada Decebal, având şi acestea dependinţe,* la preţul de 30.000 lei[4]. Ianni Konstantinidis cumpăra în acelaşi an 1889, cu 7000 lei, tot de la Hristea Apostol, partea acestuia (adică a treia parte) din casele numite *Porta de Feri*, cumpărătorul fiind deja proprietarul celorlalte părţi[5]. E posibil ca şi el să fi fost tot un papinghiot. Găsim un Konstantinidis alături de numele lui Hristos Apostol pe lista donatorilor satului Papingo în 1885[6]. Din aceeaşi listă cunoaştem că Nikolaos Daskas a donat în acelaşi an suma de 5000 gr. pentru obţinerea autorizaţiei Patriarhiei de a reface Biserica Sf. Vlasiou din Papingo[7].

---

[1] Îmi exprim gratitudinea faţă de domnul Ioannis Papaioannou pentru sprijinul acordat în studierea legăturilor dintre Papingo şi Turnu Severin.

[2] Hristos Apostol este bunicul doctorului Odysseu Apostol, medicul şef al armatei române în timpul lui Carol al II-lea . Soţia lui Hristos Apostol, Vasiliki Tsiotidi, se trăgea din familia Pantazas (era rudă cu Diohno Daska)

[3] Arhivele Naţionale, Direcţia Jud. Mehedinţi, fond Tribunalul Mehedinţi, Dosar 1382 (număr vechi 3007) / 1889

[4] Arhivele Naţionale, Direcţia Jud. Mehedinţi, fond Tribunalul Mehedinţi,.Dosar 1275 (număr vechi 2768) / 1889

[5] Arhivele Naţionale, Direcţia Jud. Mehedinţi, fond Tribunalul Mehedinţi, Dosar 190 (număr vechi 351) / 1889 Documentul citat localizează Casele Porta de Feri în vecinătatea caselor lui Barbu Severineanu, Petraşcu Vidan, Bicea Diaconu şi a străzii Craiovei.

[6] Este vorba de o donaţie de 200 de franci pentru podul din faţa satului, cf. Manthos Oikonomou, *Ευεργέτες – δωρητές των χωριών του Ζαγορίου μέχρι το 1940*, Atena, 1980, p.55

[7] Ibidem, p. 56

https://biblioteca-digitala.ro

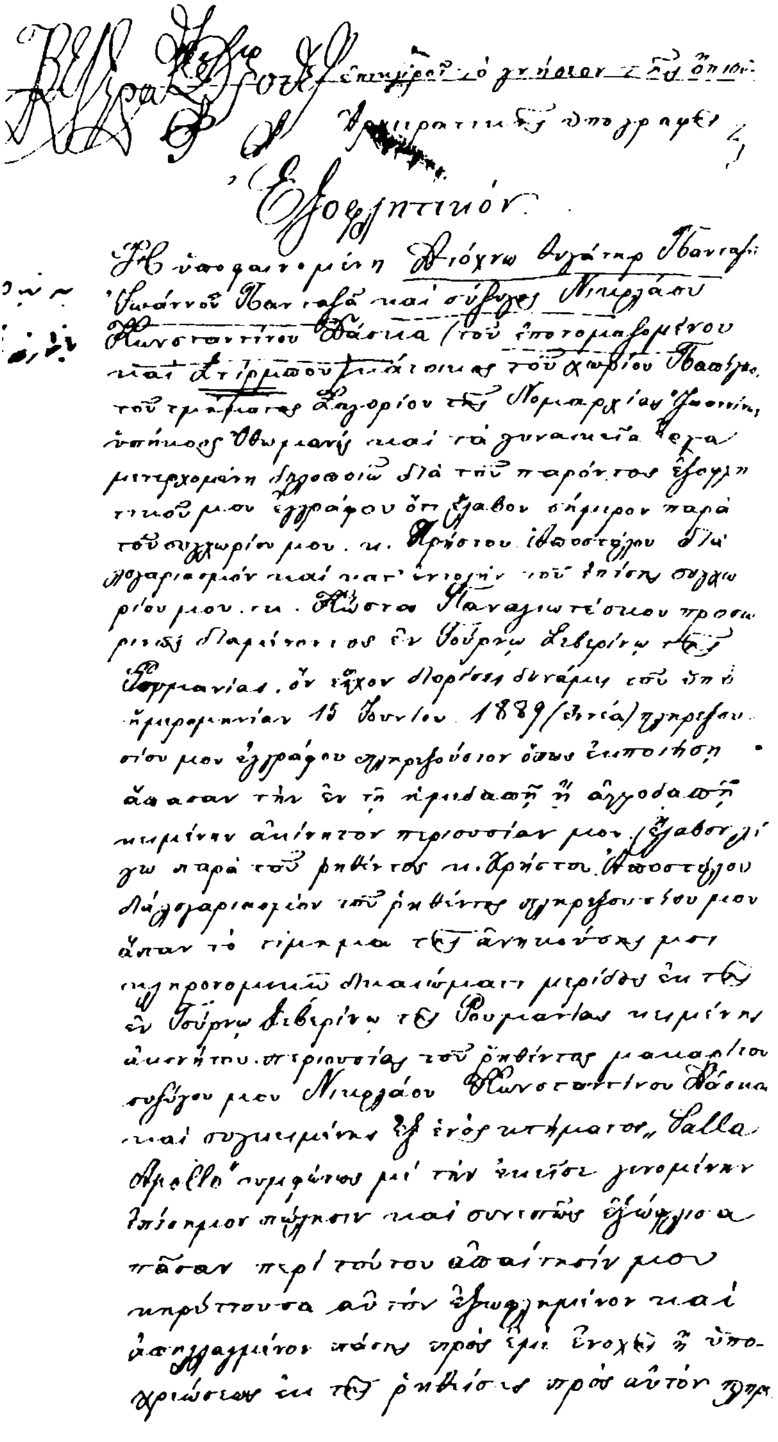

Ἐπικυροῦται ὁ γνήσιον τῆς ἄνωθεν [illegible] ὑπογραφῆς

Ἐξοφλητικόν.

Ἡ ὑποφαινομένη [illegible] θυγάτηρ [illegible] Ἰωάννου [illegible] καὶ σύζυγος Μιχαήλου Κωνσταντίνου Βάσκα (τοῦ ἐπονομαζομένου [illegible]) κάτοικος τοῦ χωρίου [illegible] τοῦ τμήματος [illegible] τῆς Νομαρχίας Ἰωαννίνων, ὑπήκοος Ὀθωμανή καὶ τὰ γυναικεῖα ἔργα μετερχομένη ἀγράμματος διὰ τοῦ παρόντος ἐξοφλητικοῦ μου ἐγγράφου ὅτι ἔλαβον σήμερον παρὰ τοῦ συγχωρίου μου κ. Χρίστου Ἀποστόλου διὰ λογαριασμόν καὶ κατ' ἐντολὴν τοῦ ἐπίσης συγχωρίου μου κ. Κώστα Παναγιωτέσκου προσωρινῶς διαμένοντος ἐν Τούρνῳ Σεβερίνῳ τῆς Ρουμανίας, ὃν εἶχον διορίσει δυνάμει τοῦ ὑπὸ ἡμερομηνίαν 15 Ἰουνίου 1889 ([illegible]) πληρεξουσίου μου ἐγγράφου ὅπως εἰσπράξῃ ἅπασαν τὴν ἐν [illegible] κειμένην ἀκίνητον περιουσίαν μου. Ἔλαβον λέγω παρὰ τοῦ ῥηθέντος κ. Χρίστου Ἀποστόλου διὰ λογαριασμὸν τοῦ ῥηθέντος πληρεξουσίου μου ἅπαν τὸ τίμημα τῆς ἀνηκούσης μοι κληρονομικῷ δικαιώματι μερίδος ἐκ τῆς ἐν Τούρνῳ Σεβερίνῳ τῆς Ρουμανίας κειμένης ἀκινήτου περιουσίας τοῦ ῥηθέντος μακαρίτου συζύγου μου Μιχαήλου Κωνσταντίνου Βάσκα καὶ συγκειμένης ἐξ [illegible] Valla [illegible] συμφώνως μὲ τὴν ἐκεῖσε γενομένην [illegible] πώλησιν καὶ συνεπῶς ἐξοφλῶ ἅπασαν περὶ τούτου ἀπαίτησίν μου κηρύττουσα αὐτὸν ἐξωφλημένον καὶ ἀπηλλαγμένον πάσης πρὸς ἐμὲ ἐνοχῆς ἢ ὑποχρεώσεως ἐκ τῆς ῥηθείσης πρὸς αὐτὸν [illegible]

Fig. 1 Actul de împuternicire a lui Hristos Apostolou şi Kosta Panaiotescu

https://biblioteca-digitala.ro

(2.9) (12.30.)

Patriarchul de Constantinopole certifică authenticitatea semnăturei lui Sofronie de Janina.

Procură

Subscrisa Zvichne, fiică a lui Pantazi Ioan Pantazi, și veduvă a lui Nicolae Constantin Dasca, supranumit și Stirbu, originar din Papingo din Zagori și mort în Janina, supusă otomană, de profesiune menageră și domiciliată în acela și sat Papingo, numesc și rânduesc representant împuternicit și procurator al meu general și special pe d. Constantin Panajotescu, supus otoman, proprietar, locuitor în Papingo și domiciliat provisoriu în Turnu Severin din România, spre a cere în locul meu și a primi, de la ori cine posedă avere mobilă sau imobilă a numitului meu soț, atât în țerră cât și în streinătate, partea legală ce mi se cuvine prin drept de moștenire în lipsă de testament. Prin urmare îi acord dreptul a se presinta în locul meu înaintea tuturor instanțelor civile și corecționale din țerră și din streinătate, cum și înaintea ori cărei autorități administrative, a {intenta} în acest scop acțiuni, apeluri, oposițiuni, recedări, contra-oposițiuni, recursuri, a face sequestre asiguratorie și {sitrice} opri-stări, a subscrie, a presinta, a comunica și a primi actele respective, a face licitațiuni, a deferi, a referi și a primi jurăminte, a propune, a accepta și a recusa arbitri și experți, a face ori ce anchetă ar găsi de cuviință, a elibera și a subscrie ori ce fel de quitanțe, a ceda la terți ori ce pretențiune a mea, a desface averea mea mobilă și imobilă și a primi prețul, a subscrie și a presinta cereri și memorii și în general ori ce act trebuincios în această afacere, și în genere a lucra și a face ori ce ar crede de [illegible] [illegible] dreptu[illegible]

+ × s'au adăogat cuvintele „intenta” și „sitrice” [illegible]

Fig.2

https://biblioteca-digitala.ro

se arată anume în acest act, numind și alți împuterniciți cu același mandat sau mai restrâns. Iar eu promit a recunósce ca valabile și neschimbăciósе tóte actele numitului meu împuternicit, d. Constantin Panajotescu, cum și acelor numiți de dânsul ca atari. ---------

Papingo, 3/15 Iunie 1889 ---------

Semn.) Diochne, fiica lui Pantazi și soția lui Nicolae Constantin Dasca, supranumit și Sîrbu, neștiind carte, după disul eu o subscriu eu parochul și econom. Păr. Theodor, fiind și martor.

" Papaioan Constantin, martor ---------

" D. Caracosta, martor.

" Ioan G. Romandopoulo, martor ---------

" George Papa, martor ---------

" T. Chrysokoide, martor

" George A. Caliva, martor

" Chr. M. Papa, martor ---------

" Mihu Pezelu, martor

" P. Scurtopoulo, martor.

" Thoma G. Muza, Primar al Comunitătei din Papingo legalisésă authenticitatea semnăturilor de pe ~~ceastă~~ pagină și actul. --------- (L. S.)

(L. S.) Episcopul de Vella, Basilie, legalisésă authenticitatea semnăturilor. ---------

+ ~~Episcopul~~ Mitropolit de Ianina, Sofronie, certifică authenticitatea semnăturei S. S. episcopului de Vella, mgr. Vasilie

(L. S.)

No. 63. Conf. cererei înregistrată sub No. 3146 se legalisésă de către S. P. S. S. patriarchul ecumenic Mgr. Mgr. Dionysie, authenticitatea semnăturei archieriecesci de mai sus a P. S. S. mi-

Fig. 3

https://biblioteca-digitala.ro

MONUMENTUL CRIPTĂ AL EROILOR MEHEDINŢENI DIN RĂZBOIUL REÎNTREGIRII

Tudor Răţoi

Reper esenţial al municipiului de reşedinţă a judeţului Mehedinţi, Monumentul – Criptă al Eroilor Mehedinţeni din Războiul Reîntregirii face parte din lunga serie de monumente ridicate în ţară, la puţin timp după încheierea conflagraţiei, ca rezultat al numeroaselor iniţiative întreprinse în acest sens de foştii luptători, patrioţi, familii şi autorităţi, ca semn de cinstire a memoriei sutelor de mii de eroi jertfiţi pentru Întregirea Neamului.

Timp de circa două decenii, dar mai ales în primul deceniu de după război, în ţară şi în Mehedinţi, în oraşe şi în sate, au fost ridicate monumente şi au fost puse troiţe şi plăci comemorative, în raport cu fondurile şi posibilităţile materiale ale comunităţilor respective, toate destinate să-i cinstească pe eroi şi să le păstreze amintirea în conştiinţa generaţiilor următoare[1].

Cele mai multe dintre aceste monumente s-au datorat activităţii generoase a Societăţii „Cultul Eroilor". La Turnu Severin, aceasta a luat fiinţă la 20 decembrie 1919, fiind precedată de Societatea „Monumentele Eroilor" şi având-l ca preşedinte pe generalul Obogeanu, comandantul Diviziei I, aflată atunci cu comandamentul în reşedinţa judeţului Mehedinţi[2]. Numele societăţii arată că prima preocupare a acesteia a fost să se îngrijească de marele număr de morminte răspândite în toată ţara, acolo unde luptaseră ostaşii mehedinţeni. Această operă a durat până în 1928 şi s-a desfăşurat în

[1] Pentru monumentele din Mehedinţi, vezi articolele consacrate localităţilor urbane şi rurale în *Dicţionarul enciclopedic al judeţului Mehedinţi,* 2003, Editura „Prier"

[2] Arhivele Naţionale Drobeta – Turnu Severin, Colecţia Manuscrise, V/3, f. 9. Este vorba despre o piesă spectaculoasă având pe frontispiciu dedicaţia „Eroilor noştri 1916-1919", fiind de fapt Cartea de Aur a Eroilor Mehedinţeni din Războiul Reîntregirii, alcătuită cu prilejul terminării şi dezvelirii Monumentului în 1933, la Centenarul oraşului. Pe lângă numele membrilor familiei regale, ale demnitarilor oraşului şi judeţului şi ale celor 93 de ofiţeri şi 12632 de soldaţi înscrise în paginile sale, Cartea consemnează povestea Monumentului şi marile bătălii purtate de soldaţii încorporaţi în cele două mari unităţi curat mehedinţene, Regimentul I Mehedinţi nr. 17 „Ştirbei Vodă" şi Regimentul 57 Infanterie. Alături de acestea, Regimentele: I Artilerie de Câmp, I Vânători, I Roşiori şi I Călăraşi au avut aproape jumătate din efective formate din mehedinţeni, iar Corpul I Armată – o cincime. În proporţie mai mică, Marina, Grănicerii şi Jandarmeria au cuprins şi ele luptători originari din Mehedinţi. Dintre toate marile unităţi, Regimentul I Mehedinţi nr. 17 s-a bucurat de cea mai înaltă faimă. Provenit din mai vechiul Regiment I de Linie, acesta s-a distins în Războiul Reîntregirii în luptele de la Cerna – Alion, Valea Jiului, Mărăşti, Răchitaşul Mare, Coşna, Cireşoaia şi la Tisa. Drapelul său de luptă a fost decorat cu Ordinul „Mihai Viteazul". În 1923 garnizoana sa a fost fixată la Lugoj. Regimentul 57 Infanterie a fost înfiinţat în aprilie 1914 la Turnu Severin. Neavând drapel la intrarea în campanie în 1916, a împrumutat drapelul Liceului „Traian", pe care l-a purtat cu glorie la Cerna, în luptele de la Olt şi în cele de la Tighina din ianuarie 1918 (Ibidem, f. 7-8)

https://biblioteca-digitala.ro

paralel cu inițiative particulare generoase având acelaşi scop, cum a fost aceea a institutorului N.D. Spineanu, primul care, în 1920, a donat 10000 de lei pentru îngrijirea mormintelor eroilor.

Proiectul construcției unui monument al eroilor la Turnu Severin s-a născut în 1924, când comitetul local al Societății „Cultul Eroilor" (format din generalul Darvari, colonelul Şt. Popescu, colonelul lustinian, Marius Vorvoreanu, prefectul județului, V. Petrescu, inginerul şef al județului, profesorul E. Nemeş, directorul Şcolii Comerciale şi colonelul N. Aleman, comandantul Cercului de Recrutare Mehedinți) s-a adresat unor arhitecți pentru propuneri de planuri în referire. Nu s-a putu însă face nimic din pricina lipsei banilor, a părerilor contradictorii cu privire la monument şi a lipsei omului care să-şi asume rolul de liant, mediator şi conducător al tuturor inițiativelor.

Decizia edificării Monumentului s-a luat la 27 mai 1927, odată cu alegerea unui nou comitet al Societății „Cultul Eroilor", format din generalul Samsonovici, comandantul Diviziei a 19-a, ing. V. Petrescu, pr. Şt. Pârligras, protoiereul județului, C. Marinchescu, administrator financiar, N. Petculescu, directorul filialei locale a Băncii Naționale şi I. Giurescu, directorul Băncii Comerciale. Prin faptul că noul comitet a hotărât pozitiv şi fără echivoc asupra construcției şi a stabilit modalitățile principale de colectare a fondurilor, în istoria Monumentului de la Turnu Severin data de 28 mai 1927 constituie un moment decisiv, care va fi consolidat în anii următori prin hotărâri la fel de importante în aspecte punctuale fără de care lucrările propriu-zise n-ar fi putut începe ori s-ar fi amânat la nesfârşit.

În 1928, de pildă, comitetul (avându-i în componență ca noi membri pe generalul Mironescu, comandantul Diviziei a 19-a, pe Pompiliu Băbeanu, I. Gogan şi Virgil Netta) a hotărât să facă intervențiile necesare către primăria severineană pentru a obține un loc în Parcul Trandafirilor în vederea amplasării Monumentului. La aceeaşi dată, s-au admis, în principiu, planurile arhitectului State Baloşin, iar în legătură cu grupurile de bronz prevăzute a fi puse pe monument s-a căzut de acord să se ceară propuneri de la trei – patru sculptori, elaborate în consens cu ideile directoare ale comitetului şi cu cele ale conducătorului întregului proiect.

În anul 1929, alături de „Cultul Eroilor", la susținerea edificării Monumentului a venit şi Societatea „Carpați" a gradelor inferioare demobilizate, constituită şi ea imediat după încheierea războiului şi care, în 1929, a fuzionat cu filiala locală a „Cultului Eroilor". În momentul fuziunii, filiala Societății „Carpați" a adus şi o sumă de 457606 lei, strânsă în cei 10 ani scurşi de la înființare.

A urmat şedința consiliului comunal din 10 iunie 1929 când, la propunerea primarului Virgil Netta, consiliul a hotărât ca Monumentul să fie ridicat în Parcul Trandafirilor, în fața caselor lorgu Tache Popescu şi Dimitrie Burileanu. La 31 iulie acelaşi an, a fost aprobat planul complet al Monumentului, fără devize, aşteptate să fie trimise ulterior.

Acum s-a conturat pentru prima oară imaginea Monumentului, pe planul prezentat de State Baloşin putând fi identificate: în față, o terasă cu

https://biblioteca-digitala.ro

parapetul şi pavajul din piatră de Gura Văii şi cu copertine din piatră de Câmpulung; în spate, o altă terasă, de proporții mai mici, cu coborâre prin două rânduri de scări în piatră, aşezate de o parte şi de alta a corpului principal. Cele două terase erau făcute să dea perspectivă şi amploare Monumentului, legându-l de ansamblul parcului şi adăpostind masca – criptă din interior, ținând cont că edificiul urma să fie un Monument – Criptă situat într-un parc public. Monumentul era prevăzut să fie executat din piatră de Câmpulung, pe terasa din față şi pe axul ei nord-sud. Corpul edificiului era flancat de patru coloane din marmură de Ruşchița pentru a completa ansamblul şi pentru a sublinia stilul arhitectonic de tradiție romano-bizantină, inspirată după vechile aşezăminte romane destul de frecvente în zonă şi după motivele bizantine, exprimate cu deosebire în proporția coloanelor şi capitelelor, adică a elementelor aflate la baza arhitecturii româneşti. Pe terasa din față şi pe o estradă mai ridicată, de o parte şi de alta a corpului principal, urmau să fie puse două motive din piatră şi plăci de marmură în formă de mormânt, pe care erau săpate două epitafe, destinate să facă apologia eroismului din timpul romanilor şi din timpul generației Marii Uniri. Pe *lespedea din dreapta* era prevăzut textul:

„Prinos de mărire şi închinare OSTAŞILOR ROMÂNI ce şi-au jertfit viața pentru întreirea Patriei Unite.

Admirație şi recunoştință acelora dintre supraviețuitorii ce şi-au sfârtecat trupurile şi vărsat sângele în luptele glorioase sau nefericite pentru apărarea gliei.

Mângâiere pentru cei ce au lăcrămat şi lăcrămează încă, pierzând pe cei mai scumpi ai lor.

De-a pururea mărturie că glia ținuturilor noastre este plămădită, la fel cu întreg pământul românesc, cu sângele celor mai buni fii ai noştri.

Că prin această jertfă s-a chezăşuit şi pecetluit de-a pururi UNITATEA ŞI ÎNTREGIREA NEAMULUI ROMÂNESC"

Pe lespedea din stânga:

„Consolatio,

Parentibus, quod habebunt domestica exempla virtutes;

Conjugibus, quod iis viris carebunt, quod laudare quam lugere praestabit;

Omnibusque militibus quorum ossa, non dispersa contecta sunt publico opere atque muneribus publicis, eaque extructione, ovae sit, ad memoriam aeternitatis, ara virtutis".

La capătul celor două plăci şi epitafe, urmau să ardă două candele, semnul creştinesc de pomenire. Deasupra, între coloane, două urne de bronz sculptate cu scene din războaiele daco-romane şi al Reîntregirii, erau destinate să servească drept amfore de tămâiere, iar două mici vase situate la baza epitafelor urmau să primească merinde pentru păsările cerului.

Două piese esențiale pentru Monument erau prevăzute a fi amplasate pe blocul principal din centru, formând o alegorie compusă din două figuri de 3,50 m înălțime, ca expresie a ideii dominante a edificiului,

https://biblioteca-digitala.ro

respectiv aceea a predării torței latinității şi civilizației de către legionarul roman soldatului român. În față, pe piedestalul principal, statuia Victoriei, zeița protectoare a eroilor, urma să sprijine stema României Mari. Între cele două alegorii era amplasat medalionul Regelui Ferdinand şi Reginei Maria, întregitorii neamului, iar pe verso, medalionul cu chipurile lui Traian şi Decebal. Deasupra colonadelor, în zbor planat, doi vulturi de bronz purtau Crucea Comemorativă, ca omagiu adus divinității şi sacrificiului eroilor, în timp ce deasupra intrării în criptă, un soldat sculptat, căzut pe laurii biruinței, simboliza sacrificiul național.

Spre terasa din spate era prevăzută intrarea în criptă, locul de odihnă al osemintelor eroilor adunate de pe câmpul Severinului şi de pe plaiurile județului. Cripta era în formă de cruce, având în dreapta şi în stânga două gropi comune pentru osemintele eroilor neidentificați. Întreaga criptă se prezenta ca un altar destinat să permită oficierea slujbei pentru odihna celor morți.

În 1930 principala preocupare a comitetului (în care a intrat acum şi colonelul D. Caletzeanu, noul comandant al Cercului județean de Recrutare) a fost să definitiveze detaliile construcției. La 10 februarie 1930 s-a desfăşurat la Primăria Turnu Severin licitația publică în urma căreia partea din piatră a lucrării a fost adjudecată de antreprenorul Carol Umberto, la suma de 1222815 lei. În anii următori, s-a dovedit că cerințele generale de estetică au impus lucrări suplimentare numeroase, care au dus la depăşirea sumei.

Încheierea formalităților a permis ca la 21 septembrie 1930, în cadrul unei solemnități, să fie pusă piatra fundamentală a Monumentului. *Actul de fundație* avea următorul cuprins:

„Prin voința lui Dumnezeu, înțelepciunea Regelui Erou Ferdinand I şi jertfa celor 800000 ostaşi morți în luptele de dezrobirea neamului s-a închegat Statul românesc în veci unit în hotarele sale fireşti, Dunăre, Tisa, Nistru şi Mare.

În zilele de pace ce urmară Războiului Popoarelor, cu rănile încă sângerânde, România Mare adună sfintele oseminte de pe întregul ei întins, aşezându-le la locul de cinste.

Urmând aceeaşi pildă, astăzi în a 21-a zi a lunii septembrie din anul Mântuirii 1930, în al 14-lea an de la intrarea României în Războiul pentru Unitatea națională, în primul an de domnie al Măriei Sale Regelui Carol al II-lea, Mehedințenii şi Severinenii, culegând de pe văi şi dealuri scumpele rămăşițe a<le> eroilor noştri în luptele de la Cerna şi Severin şi pe întreg ținutul mărginaş, au pus azi piatra fundamentală a Monumentului ce va păstra în veci osemintele lor sfințite.

El se ridică, ca prinos de mărire şi închinare ostaşilor Români ce şi-au jertfit viața fără şovăire pentru întregirea Patriei Unite.

Ca mângâiere pentru cei ce au lăcrămat şi lăcrămează încă, pierzând pe cei mai scumpi ai lor, el va sta de-a pururi ca pildă de avânt, vitejie şi jertfă de sine generațiilor viitoare.

https://biblioteca-digitala.ro

Ca mărturie veşnică, că gloria ţinuturilor noastre este plămădită, la fel cu întreg pământul românesc, cu sângele celor mai buni fii ai noştri.

Că prin această jertfă s-a chezăşuit şi pecetluit de-a pururi *Unitatea şi Întregirea Neamului Românesc.*

Acest Monument se ridică cu sume adunate prin obolul public, cu contribuţia Societăţii „Cultul Eroilor" şi a Societăţii „Carpaţi" grade inferioare, a Uniunii Ofiţerilor de Rezervă, a Primăriei oraşului T. Severin, sub Guvernul ţării prezidat de d. Iuliu Maniu"

În anul 1931 s-a lucrat din plin la partea din piatră a Monumentului. Pentru a face faţă cheltuielilor, Prefectura judeţului şi Primăria severineană au acordat subvenţii de 200000 şi, respectiv, 150000 de lei, iar Societatea „Cultul Eroilor" a dat 25000 de lei.

Tot în 1931, luând ca bază ideea de ansamblu a lui State Baloşin cu privire la dimensiunea estetică a Monumentului, sculptorii Oscar Han, Ionescu-Varo, Burcă, Iordănescu şi Hette au prezentat machete pentru grupul de bronz înfăţişând legionarul roman şi soldatul român. La 30 noiembrie 1931 comitetul a acceptat macheta lui Burcă, invitat cu acest prilej să depună studii şi oferte şi pentru celelalte accesorii din bronz (cele două amfore şi medalioanele cu familia regală şi cu Traian şi Decebal).

La partea estetică, în cadrul comitetului, sporadic, şi-a spus cuvântul şi Al. Resmeriţă, fost profesor de desen, la acea dată pensionar.

În anul următor, 1932, Burcă a realizat aproape toate lucrările de sculptură, recepţionate în luna noiembrie. Pentru soldatul român din grupul de bronz situat deasupra Monumentului, artistul l-a ales ca model pe fruntaşul T.R. Vasile V. Chesnoiu din Regimentul 95 Infanterie, contingentul 1932, născut la 1 mai 1910 în comuna Stroeşti, judeţul Gorj.

Cu prilejul montării pieselor de sculptură, s-a constatat că „Simbolul Sacrificiului", prevăzut a fi aşezat în faţă, formând un singur bloc cu corpul principal, deşi de mărime naturală, discorda ca proporţie cu ansamblul, fiind prea mic. La propunerea lui Gr. Constantinescu şi G. Stănică, s-a hotărât ca această piesă să fie amplasată în spate, deasupra intrării în criptă, iar în locul ei să fie aşezat „Simbolul Victoriei". Modificarea a implicat, desigur, bani în plus, pentru care prefectul judeţului, C. Danciu, a lansat 400 de liste de subscripţie, lucrurile fiind rezolvate conform cerinţelor de echilibru ale ansamblului.

În 1933, a fost finalizat şi pus la locul său „Simbolul Victoriei" având ca model o tânără din familia Delescu, persoană care cu doi ani mai înainte câştigase un concurs de frumuseţe desfăşurat pe întreaga Oltenie. În 1933 au fost puse, de asemenea, la locul lor grupul de bronz de la partea superioară, statuia Biruinţei, amforele şi medalioanele, cei doi lei din piatră, s-au montat placa neagră de marmură (cu cuvintele Reginei Maria „Nu plângeţi pe Eroi..") şi cei doi vulturi mari de bronz (dăruiţi de centrala Societăţii „Cultul Eroilor") şi, în fine, au fost aduse şi depuse în criptă osemintele Eroilor.

https://biblioteca-digitala.ro

În aprilie 1933 a fost recepționată şi pictura criptei, semnată de Chirovici. În linii generale, aceasta cuprindea un tablou central reprezentând Sacrificiul (simbolizat prin Isus Hristos, coborât de pe cruce în momentul când Maica Domnului, înfăşurându-l în giulgiu, cu durere, îl pregăteşte pentru aşezarea în mormânt), apoi două panouri aşezate în două nişe (fiecare cu câte un înger în stihar, sprijinindu-se pe cruce), iar la intrarea în criptă, în stânga şi în dreapta, marii mucenici Gheorghe şi Dimitrie străjuind sufletele sălăşluitoare deasupra osemintelor. Făcută timp de trei luni de zile, pe fond aurit şi mozaicat, pictura impresiona prin armonia culorilor şi prin sobrietatea subiectelor.

La jumătatea lui iunie 1933, Monumentul era terminat. Dimpreună cu toate accesoriile, el a costat 2520000 de lei din care: subvenția prefecturii – 422250 de lei; subvenția primăriei – 457606 lei; de la centrala „Cultul Eroilor" Bucureşti – 25000 de lei; de la Uniunea Ofițerilor de Rezervă – 25000 de lei; de la Camera de Comerț şi Industrie Turnu Severin – 35000 de lei; prin liste de subscripție – 402447 lei; din serbări, vânzări de insigne, cărți poştale, donații etc. – 432697 lei.

Tot din fondurile strânse pentru Monument, din cota adunată prin subscripție publică, s-a ridicat placa din Portul Turnu Severin, unde a pus piciorul pe pământ românesc principele Carol I al României.

În afara sumelor de mai sus, alte fonduri au provenit de la particulari, între care dr. Călărăşanu, inspector general sanitar, fiul preotului Călărăşanu „de la Cerna" (supranume amintind de comportamentul exemplar al acestuia în timpul războiului) – 25000 de lei, arhitectul Statie Ciortan (originar din Roşiuța, profesor la Academia de Arhitectură, decanul arhitecților din România) – 10000 de lei, comercianții din oraş, mobilizați de G. Stănică – 60650 de lei şi alții. Extrem de semnificativ, elevii Virgil Constantinescu, Ilie Simionescu, Dumitru Murgan şi Dumitru D. Jujescu de la Şcoala de Băieți Nr. 3 au donat micile lor economii în valoare de 275 de lei, iar eleva Speranța I. Traşcă de la Liceul de Fete, fiica învățătorului Ion Traşcă din Albeşti, mort în război, a donat 100 de lei „în amintirea tatălui său, pe care nici nu l-a cunoscut"[3].

Terminat în vara lui 1933, anul în care se sărbătorea Centenarul întemeierii oraşului Turnu Severin, Monumentul Eroilor Mehedințeni din Războiul Reîntregirii a fost dezvelit la 25 octombrie acelaşi an, în prezența regelui Carol al II-lea. Au rostit cu acest prilej cuvântări generalul Ion Jujescu, comandantul Diviziei a 19-a Infanterie şi generalul Virgil Econimu, comandantul Corpului 7 Armată.

Încă de la dezvelirea şi punerea lui în circuitul public, Monumentul a purtat o bogată încărcătură simbolică. Cum spunea generalul Jujescu la 25 octombrie 1933, făclia culturii şi civilizație latine încredințată de legionarul roman, simbolul sacrificiului şi al biruinței erau destinate, toate, să fie o neîncetată aducere aminte pentru generațiile următoare de jertfa celor ce făuriseră România Mare şi, în egală măsură, în legătură cu datoria de a o

[3] Ibidem, f. 16

https://biblioteca-digitala.ro

apăra şi păstra. Că această datorie nu s-a împlinit este o altă chestiune. La fel de trist a fost însă că după ultimul război ani în şir rostul iniţial şi legitim al Monumentului a fost pus în umbră conjunctural de punerea în prim-planul simbolisticii naţionale a unor elemente infinit mai puţin semnificative. După 1990, Monumentul şi-a recâştigat locul în conştiinţa publică severineană şi mehedinţeană, fiind locul de reculegere şi de reîntoarcere la gloria şi valorile româneşti perene.

https://biblioteca-digitala.ro

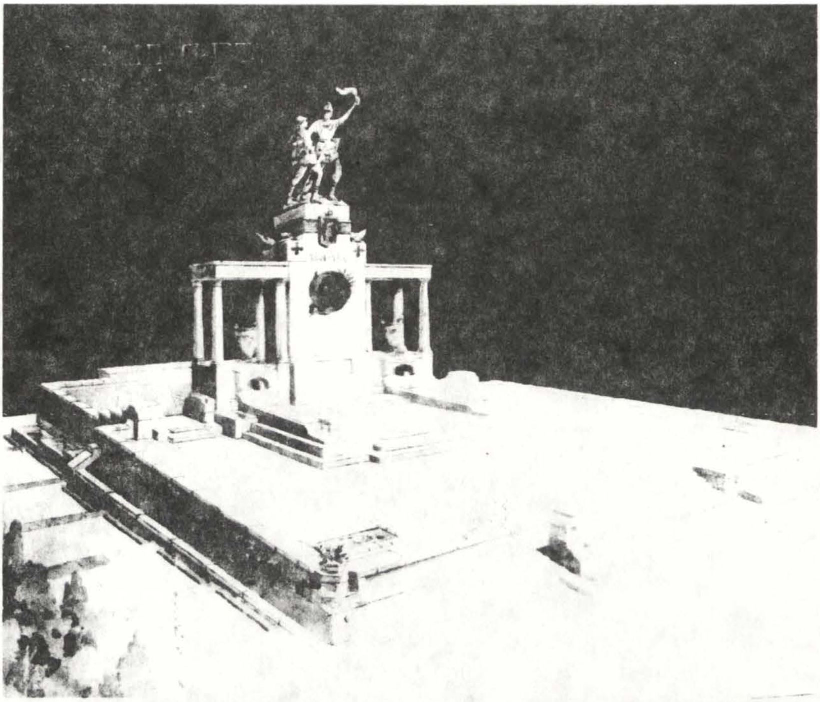

Macheta monumentului realizată de arhitectul State Baloşin

Imagine a monumentului din perioada interbelică (în fundal casa Burileanu)

https://biblioteca-digitala.ro

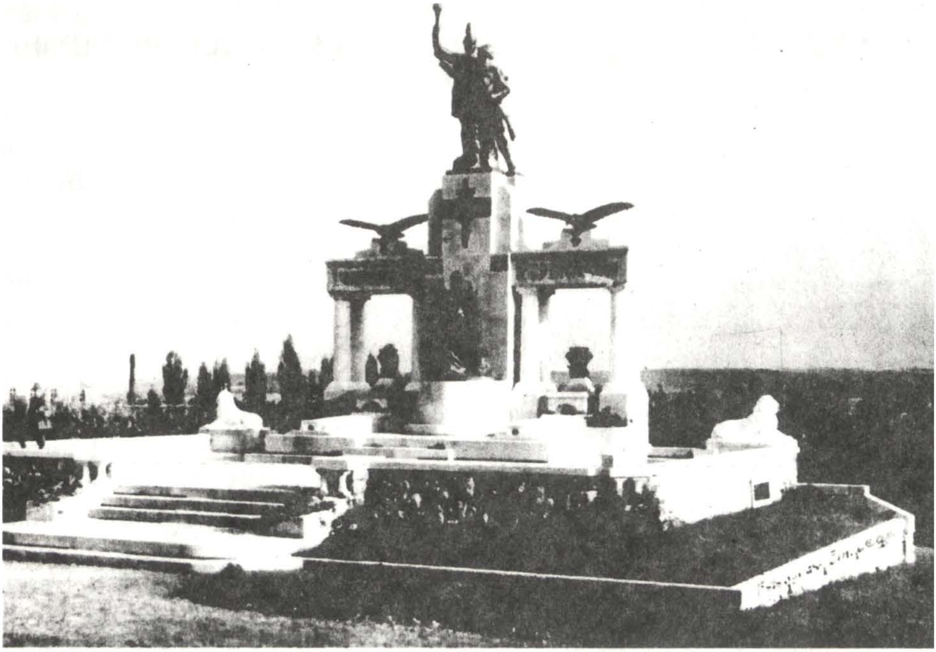

Imagine a monumentului din perioada interbelică (vedere spre Dunăre)

Imagine a monumentului din perioada actuală

https://biblioteca-digitala.ro

O CARTE MANUSCRIS ÎN BIBLIOTECA MUZEULUI REGIUNII PORȚILOR DE FIER

Ecaterina Bosoancă

Prezența psalmilor, a versetelor, a imnurilor, existența notațiilor muzicale, menționarea orelor canonice MATUTINI, LAUDI, VESPER, COMPLETA, ne determină să credem că este vorba de un *Antifonar* sau de un *Breviar*, carte de cult catolic în limba latină, corespunzătoare Ceaslovului bisericii ortodoxe.

Codicele a fost scris în limba latină, cu caractere gotice, folosindu-se cerneluri de bună calitate în culorile neagră, roşie, albastră. Literele au mărimea de 5 şi 8 mm, numărul rândurilor pe o pagină este 23; oglinda textului este 145 x 224. Majoritatea inițialelor marcând începutul psalmilor şi al versetelor sunt în roşu sau, în cazul celor de mari dimensiuni, ornamentate în roşu şi albastru. Calendarul care precede paginile *Antifonarului* este realizat cu aceleaşi culori: negru, roşu, albastru.

Constatăm existența a trei tipuri de scriere (orientând încercarea noastră de datare, primele două în secolele XIV-XV, a treia în secolul XVI): scrierea gotică monahală, numită de paleografi LITTERA MISSALIS sau PSALTERIALIS; scrierea cursivă gotică CURSIVA NOTULARIS; cursiva umanistă CANCELLERESCA. Ortografia, punctuația, prescurtările prin trunchiere, contracțiune, litere suprapuse ori semne speciale, erau frecvent utilizate în secolele XIV-XV.

Varianta de notare a sunetelor muzicale pe portativele cu patru linii este aşa numita notație gotică, NOTATIO QUADRATA, răspândită în mânăstirile catolice din Transilvania începând cu secolul al XIV-lea.

Calendarul conține principalele sărbători religioase catolice notate prin numele sfinților. Prezintă elemente ale vechiului calendar roman iulian, potrivit căruia luna se împarte în 3 diviziuni: NONAE, IDUS, CALENDAE. Durata Zodiacului se specifică prin expresii ca SOL IN PISCES, SOL IN GEMINIS. Zilele săptămânii figurează prin litere majuscule de la A la G, unde A este semnul Duminicii. Prezența în acest calendar catolic a unora din sărbătorile de origine răsăriteană (Sfinții Dumitru şi Ilie), precum şi a sărbătorilor având datele lor particulare în Ungaria medievală (Sfinții Ştefan, Gerard, Ladislas, Margareta), indică Europa Centrală drept arie de proveniență a cărții, cu precădere Ungaria şi Transilvania mai curând decât Polonia, Austria ori Slovacia.

Codicele a fost scris pe ambele fețe ale foilor de pergament de bună calitate, având culoarea alb gălbuie. Dimensiunile unei file sunt 300 x 210. Câteva file sunt rigidizate, altele prezintă mici defecte de lucrare, găuri, urme de cusătură.

https://biblioteca-digitala.ro

Din punct de vedere al structurii, codicele este format din 13 fascicole numărând 126 file în cazul unui bloc intact. Din nefericire 33 de file lipsesc, nici un fascicol nu este complet, se observă urme de decupare recentă.

Legătura originară, aşa numita *legătură monastică*, prezintă un decor imprimat la rece, prin presare. Ornamentele aplicate sunt specifice perioadei gotice: elemente florale împrumutate din feronerie. Trei chenare liniare închid un cartuş în câmpul central de formă dreptunghiulară, cu elemente florale în reţea de romburi. Scoarţele din lemn măsurând 7 x 440 x 215 sunt învelite în piele groasă de vită. Legătura prezintă patru nervuri profilate pe cotor şi două închizători metalice.

Nu există însemnări din care să rezulte numele caligrafului, data sau locul realizării.

Examinând cu deosebire conţinutul calendarului, tipurile de scriere, particularităţile ortografice şi de punctuaţie, aspectul pergamentului şi al legăturii, elementele de decor şi tehnică decorativă ale acesteia, calitatea pergamentului şi a cernelurilor, avansăm ipoteza că ne aflăm în faţa unei cărţi de cult catolic, produs între sfârşitul secolului al XIV-lea şi mijlocul secolului al XV-lea, al unui *scriptorium* de mânăstire din Transilvania sau Ungaria. Anul 1541 însemnat pe faţa interioară a celei de-a doua coperţi datează transliterarea textului imnului DEUS CREATOR OMNIUM, aşternut anterior pe ultima pagină a codicelui. Putem compara două variante ale aceluiaşi text scris în cursiva gotică şi în cursiva umanistă. În cuprinsul volumului apar adnotări ale unui deţinător din secolul al XVI-lea, cu aceleaşi caractere de literă cursivă umanistă.

Presupunem că la jumătatea secolului XX se afla într-o bibliotecă parohială sau mânăstirească transilvăneană sau maghiară, de unde eventual a fost sustras şi parţial vandalizat, cu intenţia unei valorificări ulterioare în străinătate.

În 1984 a fost reţinut la vama Porţile de Fier I şi transferat în patrimoniul Muzeului Regiunii Porţilor de Fier, nr. inv. 1716, Biblioteca.

BIBLIOGRAFIE

CRISTINA LUCIA BICA, IACOB MÂRZA, *Psaltirea lui David cu calendar*, Ed. Meridiane, Bucureşti, 1977

GHEORGHE BULUŢĂ, CORNELIU DIMA-DRĂGAN, *Manuscrise miniate franceze în colecţii din România*, Ed. Meridiane, Bucureşti, 1978

SYILVIE FOURNIER, *Brève histoire du parchemin et de l'enluminure*, Ed. Fragile, Gavaudun, 1998

ZSIGMOND JAKÓ, *Paleografia latină cu referire la Transilvania (sec. XII – XV),* în volumul *Documente privind istoria României, Introducere*, vol. I, Ed. Academiei RPR, 1956

ZSIGMOND JAKÓ şi RADU MANOLESCU, *Scrierea latină în evul mediu*, Ed. Ştiinţifică, Bucureşti, 1971

ZSIGMOND JAKÓ, *Oradea în istoria bibliotecilor noastre medievale*, în volumul *Philobiblon transilvan*, Ed. Kriterion, Bucureşti, 1977

https://biblioteca-digitala.ro

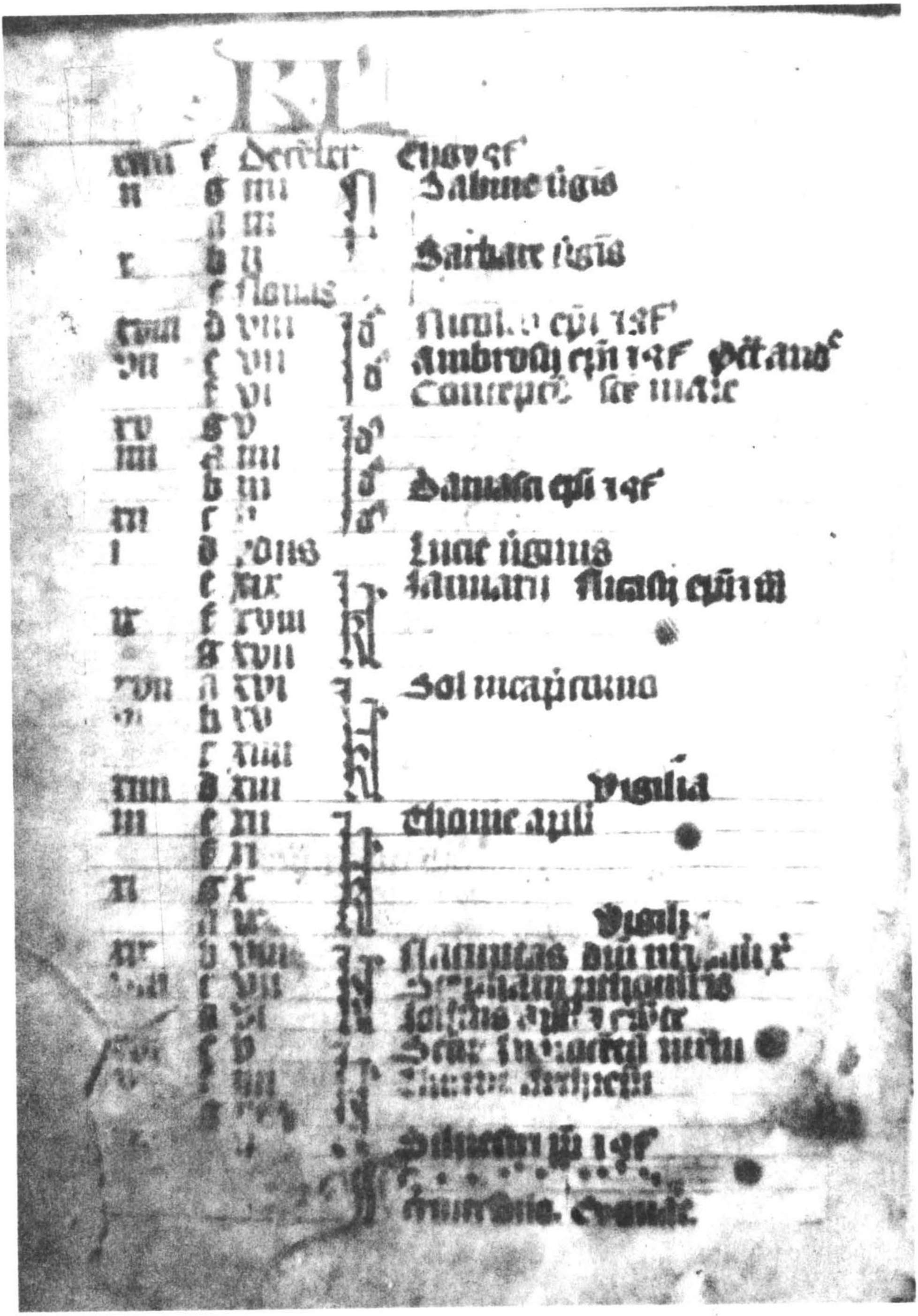

Fig. 1. Pagină de calendar. Luna decembrie

https://biblioteca-digitala.ro

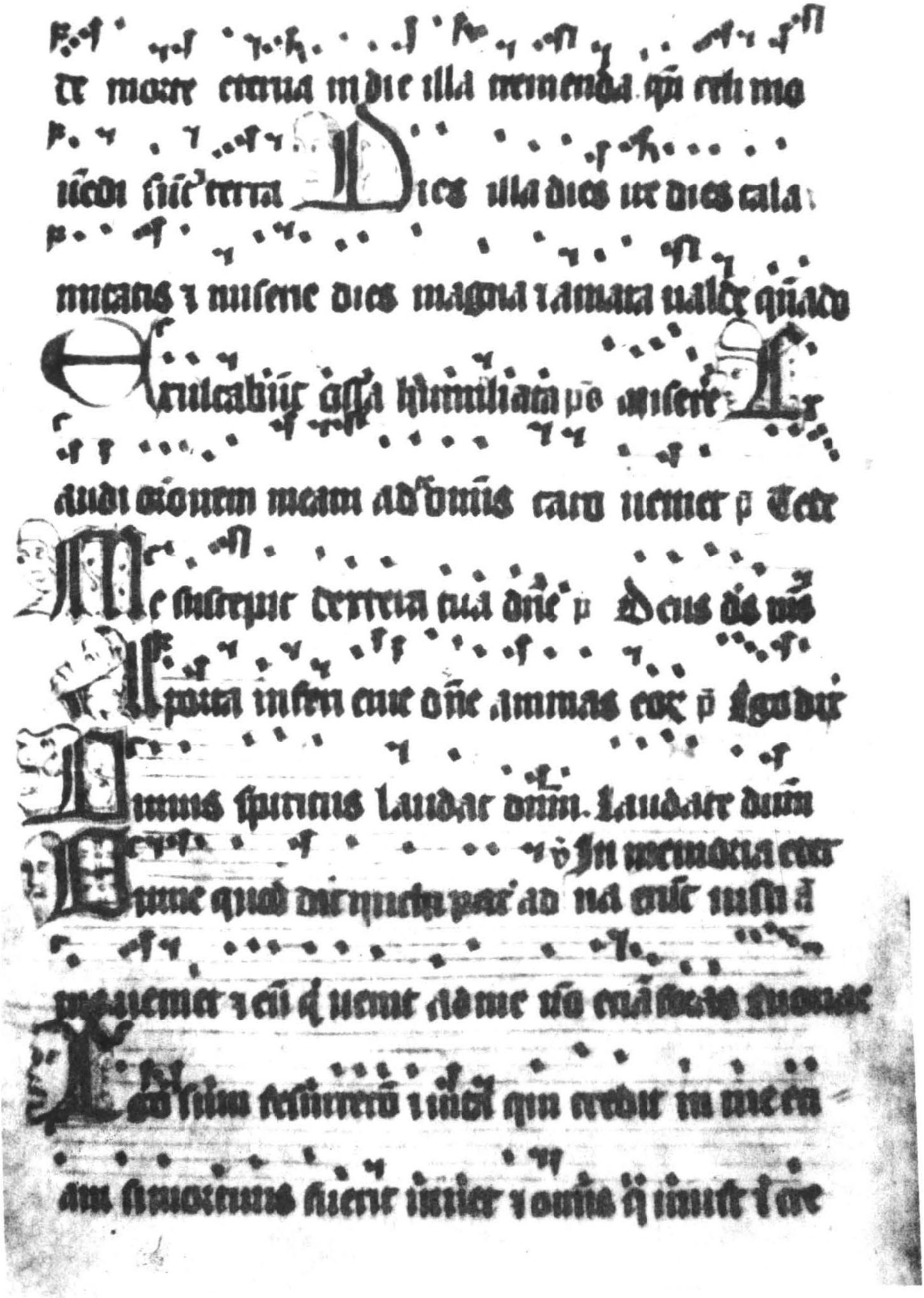

Fig. 2 Pagină cu notații muzicale

https://biblioteca-digitala.ro

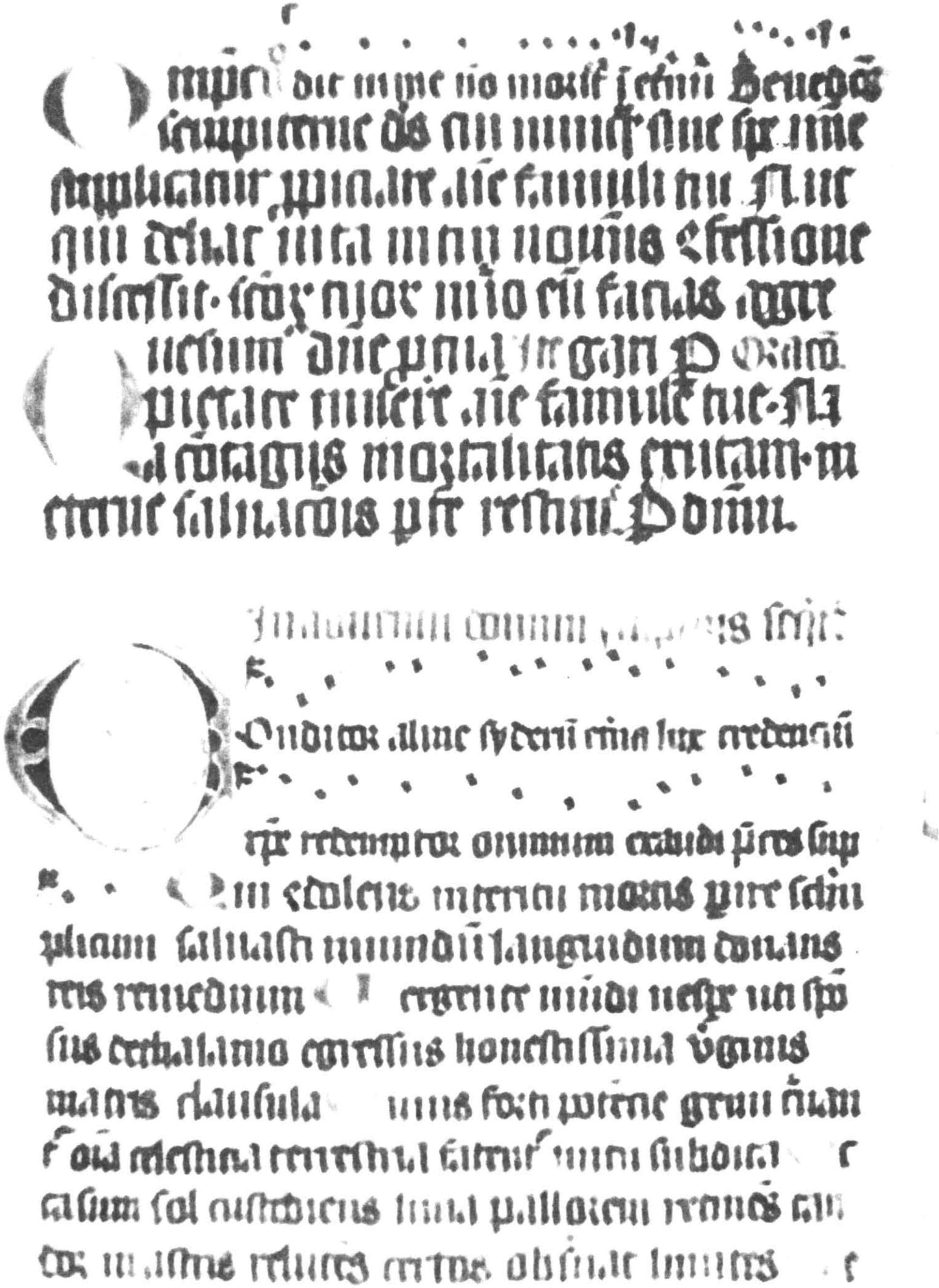

Fig. 3 Versetul *CONDITOR ALME SYDERUM ETERNA LUX*...(Inițiala ornată **C**)

https://biblioteca-digitala.ro

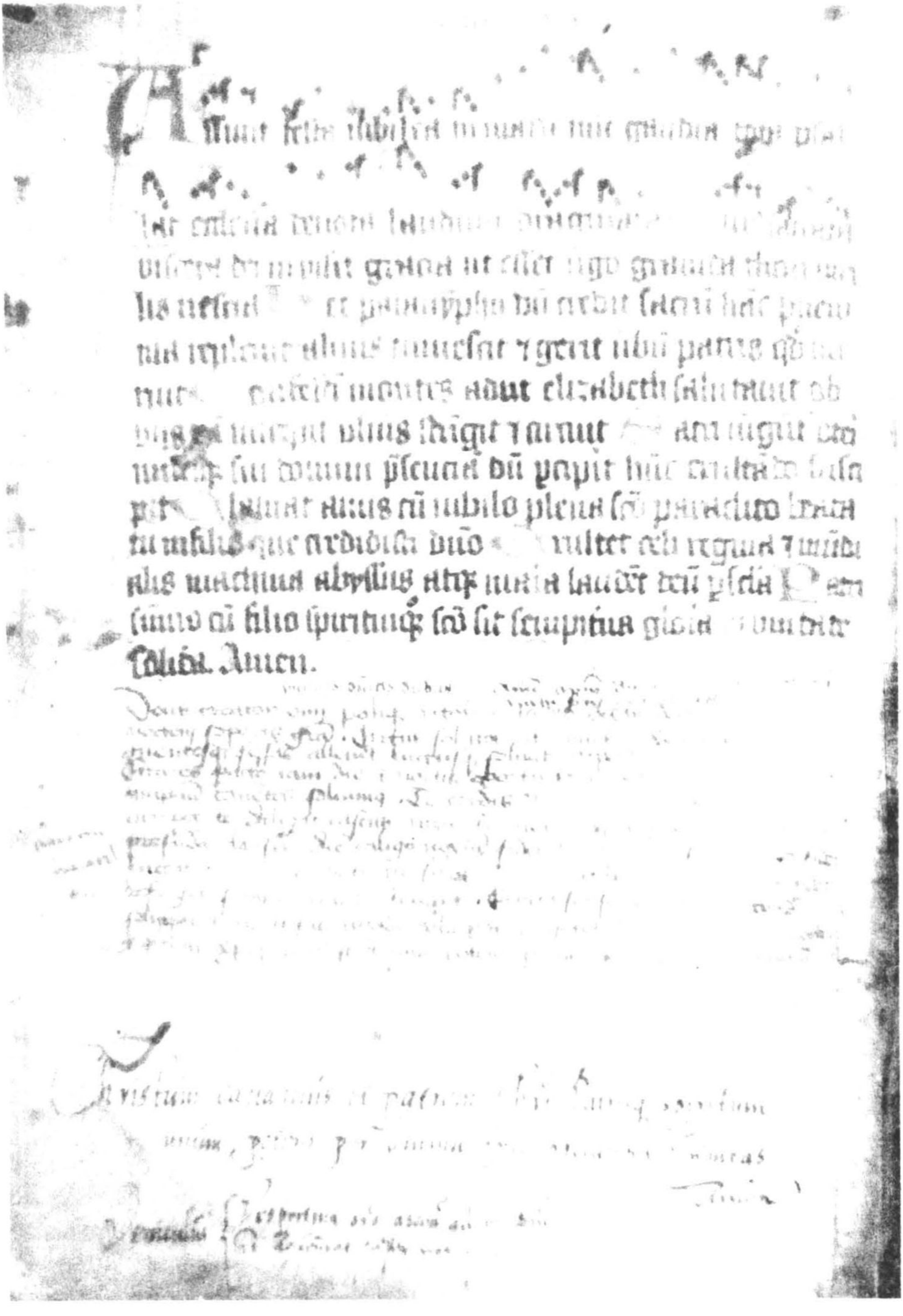

Fig.4 Textul imnului *DEUS CREATOR OMNIUM* în variantă cursivă gotică (jumătatea inferioară a paginii finale)

https://biblioteca-digitala.ro

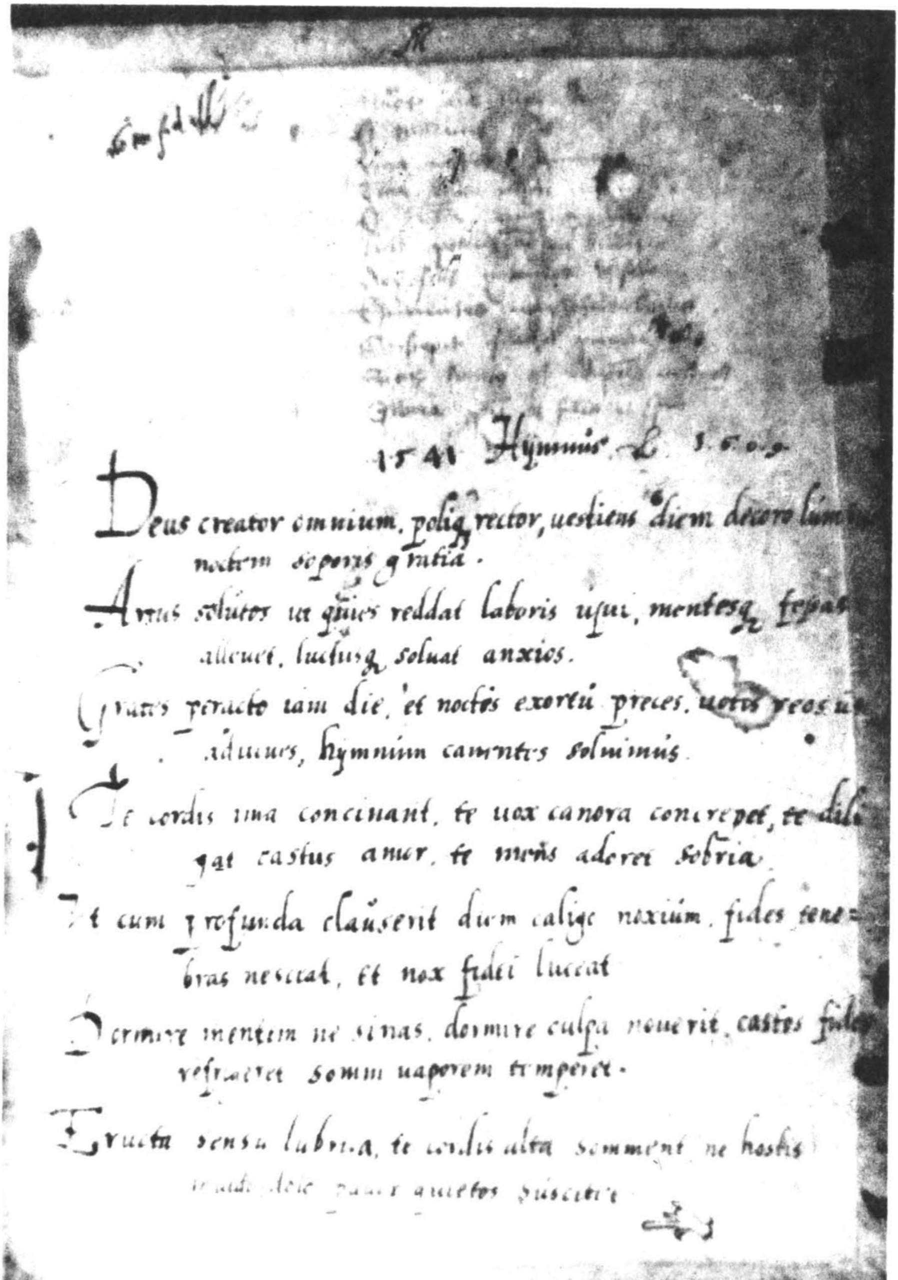

Fig. 5 Textul aceluiaşi imn copiat în anul 1541 în variantă cursivă umanistă (forzaţ, coperta 3)

https://biblioteca-digitala.ro

UN MANUSCRIS GRECESC DIN BIBLIOTECA MUZEULUI REGIUNII PORȚILOR DE FIER

Paula Scalcău

Printre cărțile-manuscris străine păstrate în Biblioteca Muzeului Regiunii Porților de Fier, este și un manuscris grecesc[*], cu copertă din lemn îmbrăcată în piele, cu două închizători și ornamente ștanțate, format 232/170 mm, cuprinzând 375 de file.

Este intitulat *Θεοδώρου γραμματικης εισαγωγης των εις δ εις το δ εξήγησις και αποσημειώματα διαφόρων ανναγκαιότατα. Τί εστι γραμματική (Introducere în Gramatică a lui Theodoros, partea a 4-a din patru, explicată și adnotată pentru diferite nevoi. Ce este gramatica)*

Este cunoscut faptul că în Țările Române au circulat o mulțime de gramatici grecești, cum ar fi cele ale lui Constantin Lascaris, Apollonios, Gheorghe Sougdouris, Visarion Macri, Ilarion Cigalas, Alexandru Mavrocordat Exaporitul, Antonie Catiforos, Constantin Caraioannis, Ștefan Comitas, Neofit Doucas, Dimitrie Darvaris, Constantin Vardalahos, ș.a. Dintre toate acestea, cea mai răspândită și mai solicitată a fost aceea a lui Theodor Gazis.

Theodor Gazis (născut la Salonic în 1370) s-a numărat printre acei supraviețuitori ai elitei intelectuale a Bizanțului care au dus în Italia "fărâmele civilizației care se stinsese la obârșia ei...provocând mișcarea culturală cunoscută sub numele de renașterea studiilor clasice"[1]. El a venit în Italia înainte de căderea Bizanțului și a fost profesor la Ferrara între 1441-1450. *Gramatica* lui, formată din patru cărți, a apărut abia în 1495 și a cunoscut foarte multe ediții. Primele au purtat titlul latin *Theodori introductivae grammatices libri quatuor*, cele mai târzii apărând sub titlu grecesc. În sec. al XVI-lea s-a reeditat în diferite volume, împreună cu alte gramatici ca ale lui Pseudo-Lecapinos și a lui Moschopoulos. Cu toate că între timp au apărut și alte gramatici, manualul lui Gazis a fost folosit până târziu. În sec. al XIX-lea, era destul de solicitat, din moment ce editurile venețiene și vieneze continuau să-l editeze destul de des, în original ori comentat de diferiți autori (La Veneția, tipografia Theodosiu l-a editat în 1769, 1801, 1802, 1805, tipografia Glykis în 1798, 1802, 1803, 1804, 1807, iar la Viena, tipografia Shraimbl în 1805 și 1806). Manualul era încă utilizat în sec. al XIX-lea și în Academiile domnești de la București și Iași, în forma originală ori prescurtat și prelucrat de diferiți profesori. S-a bucurat de succes mai ales a patra carte a acestei gramatici, privitoare la sintaxă, după cum o dovedesc tipăriturile și manuscrisele păstrate în bibliotecile românești[2].

---

[*] A intrat în inventarul muzeului în anul 1989 și poartă numărul de inventar 12605.

[1] Demostene Russo, *Studii istorice greco-române*, opere postume, tomul II, Fundația pentru Literatură și Artă, București, 1939

[2] Biblioteca Centrală Universitară "Mihail Eminescu" din Iași și Biblioteca Academiei Române din București păstrează câteva exemplare tipărite - ediții venețiene (1801, 1803, 1807) și

https://biblioteca-digitala.ro

Un erudit comentariu al Gramaticii lui Gazis a fost realizat de Neofit Cavsocalivitul, profesor de limba şi literatura greacă în şcolile de la Athos, Chios, Adrianopol şi la Academia domnească din Bucureşti. Filologul francez Ansse de Villoisson, îi scria despre acest amplu comentariu prietenului său Harles, *"Constantin Mourouzi m'avait fait présent à Kouroutchechmé près de Constantinople, de ce gros commentaire in folio, qui a 1298 colonnes, sans compter la Table, qui est fort ample, la dédicace au prince Ghica, la préface et la lettre de Néophyte à Eugène...Ses compatriotes le regardent comme le plus savants grammairien de leur nation... Il met à contribution l'optique, l'astronomie, la logique, etc. pour expliquer le quatrième livre de la grammaire de Théodore Gaza"*[3]. Un alt filolog celebru, Wolff, profesor în Germania, la Halle, aprecia că opera lui Neofit dovedeşte că există încă erudiţi ce cunosc în profunzime limba greacă. Voluminosul tratat de gramatică s-a publicat în Ţara Românească, în 1768[4], în Tipografia cea nouă de la Bucureşti, pe cheltuiala mitropolitului Grigore şi a ieromonahului Iacob Mavrocordat din Hios, este dedicat lui Grigore Alexandru Ghica şi a circulat şi sub formă de manuscris

Gramatica lui Gazis a fost comentată şi de fostul profesor al lui Neofit Cavsocalivitis, Evghenios Voulgaris. Printre manualele publicate pe cheltuiala fraţilor Zosimas, la Moscova, Veneţia şi Viena, la începutul sec. al XIX-lea, pentru a fi distribuite şcolilor greceşti, se numărau şi câteva elaborate de Voulgaris – *Astronomia şi Cosmografia*, *Filosofia şi Logica* (după Graavesand), *Metafizica* (după Genovese), *Geometria* (după Taquet şi Whiston), ca şi *Comentariile la Cartea a patra a Gramaticii lui Gazis*[5]. Ea a apărut în 1805 şi 1806 la editura Shraimbl din Viena, dar a circulat şi în manuscris (*Ms.gr. 1006,* Biblioteca Academiei Române)

---

vieneze (1805, 1806), şi, de asemeni, câteva manuscrise. Câteva exemplare ale Gramaticii folosite la Academia Domnească din Iaşi, sunt semnalate şi descrise de Const. Erbiceanu în "*Revista Teologică*", anul III, nr.12/9 iunie, Iaşi, 1885, p. 89

[3] Cf. Ariadana Camariano-Cioran, *Les Academies princières de Bucarest et de Jassy et leurs professeurs*, Institute for Balkan Studies, Thessaloniki, 1974, p. 419

[4] *Θεοδώρου Γραμματικης εισαγωγης των εις τεσσαρα εις το τέταρτον υπόμνημα, εκ πολλων συνερανισθεν, υπο Νεοφύτου Ιεροδιακόνου Πελοπονησίου* (I. Bianu, N. Hodos, Bibliografia românească veche, Bucureşti, 1910, tom II, nr. 362/p.190-191; E. Legrand, Bibliographie hellénique du XVIIIè siècle, vol.II, Paris, 1928, p.77-79).

[5] *Σχόλια εις το Τέταρτον Βιβλίον της Θεοδωρου του Γαζη Γραμματικης, συντεθέντα εις την Λατινικήν Διάλεκτον παρα Ηλίου Ανδρέου Βουρδιγαλησίου απο δε της Λατινικης εις την Ελληνικην μετενεχθέντα, και παραδείγμασι πλείστοις διασαφηνισθέντα υπο του πανιερωτάτου και σοφολογιωτάτου Αρχιεπισκόπου κυρίου Ευγενίου του Βουλγάρεως ετι διακόνου όντος και σχολαρχουντος εν Ιωαννίνοις, εν Αθωνι, και εν Κωνσταντινουπόλει, νυν πρωτων τύποις εκδοθέντα δαπάνη της φιλογενους Αυταδελφότητος των Κυρίων Ζωσιμάδων. Α.Ν.Ζ.Μ. Των εξ Ιωαννίνων επι τω διανεμηθηναι δωρεαν τοις φιλομαθέσι των Ελλήνων*

https://biblioteca-digitala.ro

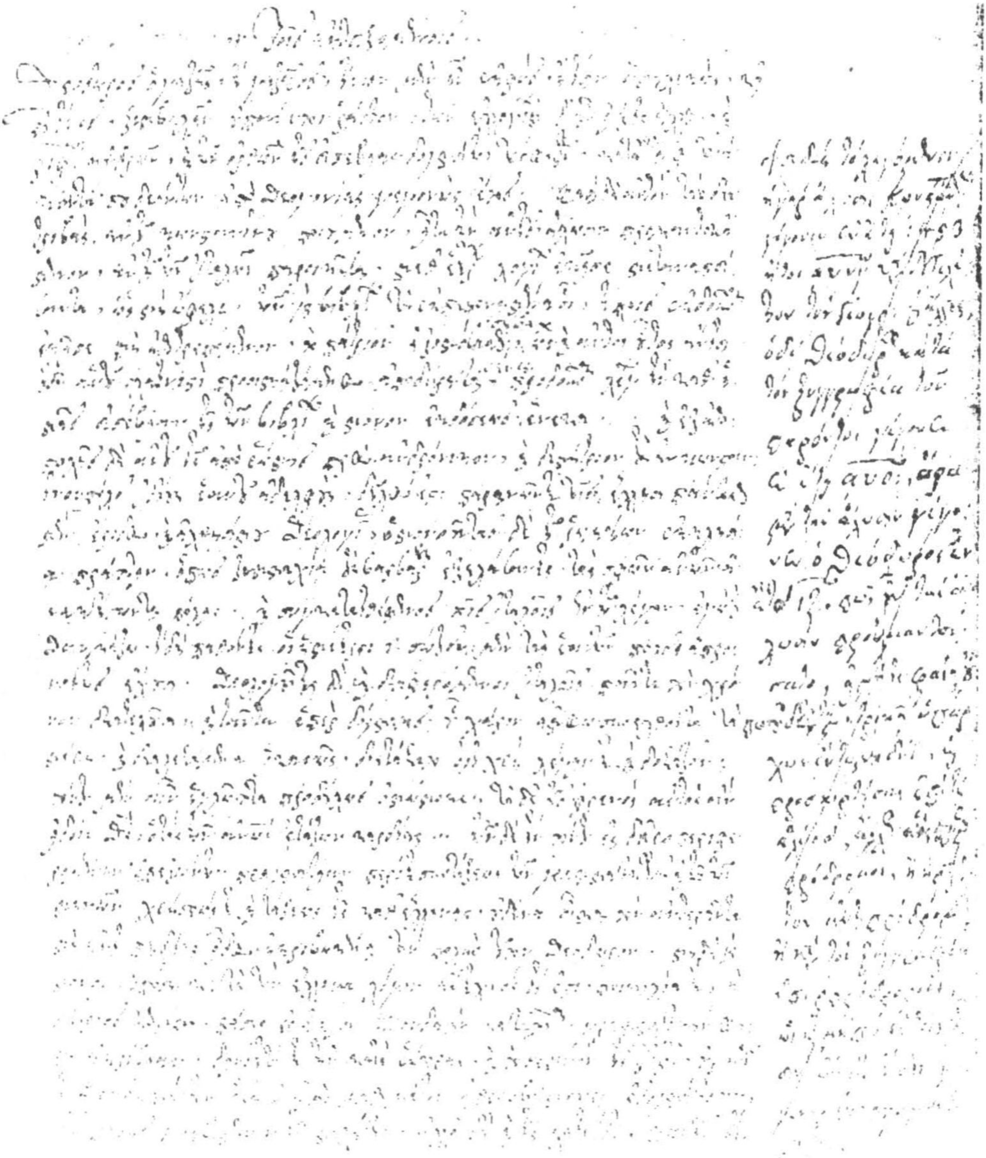

Fig. 1 Pagina 1 a manuscrisului

https://biblioteca-digitala.ro

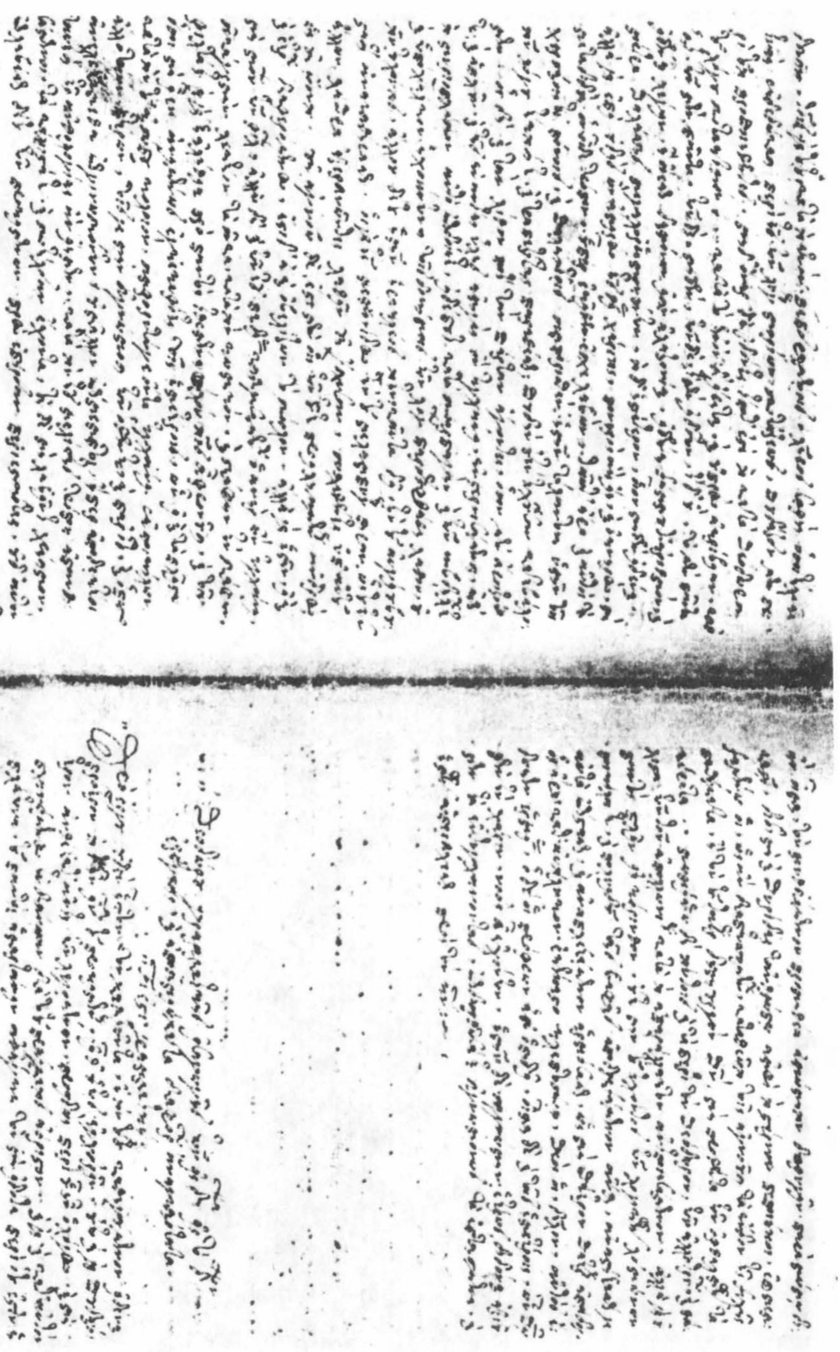

Fig. 2 Paginile 2,3 ale manuscrisului. Pe pagina 3 - titlul lucrării

https://biblioteca-digitala.ro

EXPOZIŢIE EVENIMENT LA MUZEUL REGIUNII PORŢILOR DE FIER
CAPODOPERE CUCUTENIENE. MAGIA RESTAURĂRII

Constantin Juan-Petroi

Începând cu mijlocul lunii iulie 2003, holul de marmură al Muzeului Regiuni Porţilor de Fier a găzduit o expoziţie eveniment de arheologie, organizată în colaborare cu Institutul de Arheologie şi Complexul muzeal Moldova din Iaşi – *Capodopere cucuteniene. Magia restaurării.* Este, după cum uşor se poate observa chiar din genericul sub care a fost organizată expoziţia, o prezentare a celor mai valoroase piese neolitice reprezentative pentru cultura Cucuteni, rezultate din dialogul arheologului cu pământul în situl de la Scânteia, judeţul Iaşi, aşezare datată circa 4 600 – 4 050 a Ch.; în paralel este reprezentată şi arta restaurării pieselor descoperite în acest sit, multe dintre ele de dimensiuni impresionante, recompuse în forma lor iniţială din zeci şi chiar sute de cioburi.

Expoziţia a fost itinerată, după „premiera" ei ieşeană, în Grecia, unde a avut un succes deosebit, apoi la Cluj-Napoca, Alba Iulia, Sibiu, Timişoara, Caransebeş (uşor de observat din enumerarea acestora că toate sunt centre studenţeşti cu profil istorico-arheologic), iar după Drobeta Turnu Severin urma să fie prezentată publicului din Craiova şi Slatina.

La vernisaj au participat o serie de oameni de cultură severineni, oficialităţile fiind reprezentate de ing. Viorel Palaşcă, vicepreşedinte al Consiliului Judeţean Mehedinţi şi de subprefectul Constantin Bulică.

Prezentarea expoziţiei a fost făcută de dr. Gheorghe Lazarovici, profesor universitar la Cluj-Napoca şi Caransebeş, expunerea distinsului oaspete constituind mai mult decât un expozeu obişnuit într-un atare moment, ea constituindu-se într-o veritabilă lecţie de percepere actuală a valorilor preistoriei noastre, în context cu cercetări mondiale în domeniu. După ce şi-a amintit de anii primelor sale cercetări arheologice, petrecuţi în mare parte chiar în zona Porţilor de Fier, dr. Gheorghe Lazarovici a subliniat câteva elemente care dau valoare deosebită sitului de la Scânteia, pentru cei ce sunt doar vizitatori ai expoziţiei detaşându-se în primul rând splendoarea vaselor pictate, specifice arealului Culturii Cucuteni A.

Acest tip de ceramică era modelat din suluri de lut, cu mâna, „olarul" dându-le forma definitivă fără a utiliza „roata", abia mai târziu, în faza Cucuteni A-B utilizându-se un sistem de rotire a vasului, care este însă altceva decât „roata olarului", rapidă ori înceată, deci încă departe de tehnica introdusă abia după câteva mii de ani şi perpetuată până în zilele noastre. Apoi vasele sunt scufundate într-o „soluţie" de apă, lut şi minerale, care dă culoarea de fond, peste care se aplică pictura care acoperă întreaga suprafaţă, în maniera a ceea ce se defineşte ca a fi *horror vacui* – oroarea de spaţii libere.

https://biblioteca-digitala.ro

Ornamentul cel mai întâlnit îl constituie spirala dublă – „începutul şi sfârşitul" – alte sensuri dându-le şi numărul acestor ornamente, în număr de **şapte** sau multipli ai acestuia. Nu intenţionăm o detaliere asupra **semnificaţiei cifrei şapte** în elementele spirituale ale numerelor, nici să ne referim la interpretările matematice ale acesteia; trebuie să remarcăm însă faptul că numerologia îşi află tot mai mult locul în interpretarea descoperirilor arheologice, mai cu seamă atunci când ea îşi găseşte aplicabilitate pe mai multe şi variate descoperiri. Amintim în acest sens doar faptul că cifra **şapte** se repetă şi-n descoperirea figurinelor de la Isaiia[1], mai precis în cele trei categorii de reprezentări feminine - una reprezentând fecioare în pragul iniţierii, cealaltă grupând reprezentări plastice ale femeilor măritate, dar care nu au dat încă naştere vieţii, iar ultima, formând grupul femeilor mame, care dăduseră naştere vieţii – fiecare dintre aceste grupuri fiind alcătuit din câte şapte piese.

Descoperirea de la Isaiia nu este izolată, un alt vas cu **21 de statuete** şi 13 scăunele fiind descoperit în anul 1981, de către arheologul Dan Monah, la Poduri (judeţul Bacău), într-o locuinţă aparţinând tot culturii precucuteniene. Este – după părerea descoperitorului – vorba tot de un ansamblu de cult, piesele fiind conservate în vas pentru perioada dintre ceremonii şi etalate după un anumit ritual în momentul derulării acestuia.

Un al treilea ansamblu de cult similar - tot cu **21 statuete** feminine plus 13 scăunele-tron şi aparţinând de asemenea culturii Precucuteni-Tripolie A - a fost descoperit într-o construcţie - sanctuar din aşezarea de la Sabatinovka (Ucraina, bazinul Bugului sudic), de data aceasta piesele fiind etalate pentru o ceremonie de cult ce se desfăşura în zona vetrei[2].

De altfel, semnificaţia sacră a pieselor – aşa cum pentru alte repere plastice ale vremii au făcut-o deja Anton Niţu, Silvia Marinescu-Bâlcu şi Vasile Tomescu[3] - este demonstrabilă şi prin compoziţia numerică a celor trei complexe de cult, similitudinea componenţei lor, în ciuda distanţelor care le separă (numai între Poduri şi Isaiia sunt peste 140 km.), permiţând descoperitorilor şi cercetătorilor lor emiterea supoziţiei că încă de pe acea treaptă de dezvoltare a omenirii exista o credinţă unitară – cel puţin pentru purtătorii culturii Precucuteni-Tripolie A, cu extindere cel puţin spre lumea mesopotamiană – despre valoarea magică a numerelor. Această credinţă poate fi explicată logic prin permanenta şi puternica influenţă a civilizaţiilor Orientului Apropiat, transmisă pe filiera Anatoliei spre neoliticul şi eneoliticul din sud-estul Europei.

În lumea mesopotamiană sistemul numeric avea baza **şase,** iar ceea ce depăşea normalul, adică **şapte**, era considerat ca aparţinând

---

[1]Nicolae Ursulescu, *Sanctuarul eneolitic de la Isaiia. Religie şi magie acum 6000 de ani*, în Academica. Serie nouă, anul XII, nr.2-3 (139-140), mai-iunie 2002, p.41 şi urm.

[2] Ibidem, p.43

[3] Anton Niţu, *Reprezentări feminine dorsale pe ceramica neo-eneolitică carpato-balcanică*, în MEMORIA ANTIQUITATIS, Piatra Neamţ, 2, 1970, p.95-96; Silvia Marinescu-Bâlcu, *„Dansuri rituale" în reprezentările neo-eneolitice din Moldova*, în S.C.I.V.A., 25, 1974, nr.2, p.170 şi urm.; Vasile Tomescu, *Muzica daco-romana*, I, Editura Muzicală, Bucureşti, 1978, p.359

https://biblioteca-digitala.ro

extraordinarului, adică, în ultimă instanță, divinității. De altfel, în civilizația asiro-babiloniană zeii aveau o ierarhie numerică[4].

Pornind de la aceste mentalități ale preistoriei şi antichității timpurii, constatăm că „numărul **21** nu este altceva decât multiplul lui **şapte** cu **trei**, ultima cifră fiind considerată, în numeroase religii antice, drept simbol al echilibrului ipostazelor divinității (concepție pe care o regăsim şi în treimea divină a creştinismului). Putem considera deci, fără a ne depărta de adevăr, că 21 (numărul statuetelor din complexul de cult al civilizației Precucuteni) era simbolul divinității omnipotente şi omniprezente, venerată în diversele sale ipostaze. De asemenea numărul scăunelelor-tronuri din aceste complexe de cult – **13,** poate fi considerat ca având o semnificație divină, deoarece se găsea dincolo de **12**, dublul lui şase, simbol al lumii obişnuite"[5], între care numărul lunilor anului, numărul zodiacului şi altele.

Fără a continua aceste interpretări şi discuții asupra semnificației numărului şapte şi a legăturii sale cu omul, mai amintim doar faptul că acest număr *luminează drumul esenței umane prin timp şi îi metamorfozează imaginea de la o etapă la alta*[6]. Poate părea surprinzător, dar acest fenomen se manifestă încă din starea prenatală, practica medicală dovedind că un copil se poate naşte şi în cea de a şaptea lună a vieții sale intrauterine, mai precis în cea de a douăzeci şi opta săptămână (adică 7x4). Deci şi în sensul astronomic al vieții prenatale a fătului cifra şapte joacă un rol: copiii născuți prematur, în luna a şaptea, rămân pentru toată viața fragili fizic, dar înzestrați din punct de vedere intelectual; ei nu rezistă însă dacă naşterea prematură se petrece în luna a opta[7]. Chiar Sfântul apostol Pavel, referindu-se la naşterea prematură, observa: *Iar la urma tuturor, ca unuia născut înainte de vreme, mi S-a arătat şi mie*[8]. Cifra astronomică şapte influențează la rându-i viața omului, la intervale regulate de câte şapte ani, între naştere şi moarte, producându-se la fiecare individ schimbări de natură psihică şi intelectuală[9].

Un exemplar de excepție din expoziție, în ansamblul acestor piese pictate, l-a constituit un vas mare, de alimente, care nu era pictat, dar avea ca ornament aceeaşi spirală dublă în relief.

Atenție deosebită au meritat în derularea tematică a expoziției şi idolii antropomorfi, cărora le-au fost destinate două vitrine, plastica respectivei culturi având (firesc) un specific, care permite „pătrunderea" (prin interpretări interdisciplinare) în spiritualitatea acelor comunități, aducând, totodată, elemente noi studierii acestor reprezentări.

Expoziția *Capodopere cucuteniene* a fost, indiscutabil, un succes, unul dintre evenimentele oferite de muzeul severinean pe acest plan.

---

[4] Walter Krauss, *Civilizația asiro-babiloniană*, Ed. Prietenii cărții, Bucureşti, 1996, p.134-135

[5] Nicolae Ursulescu, op.cit., p.43

[6] E. Bindel, Elementele spirituale ale numerelor, Ed. Herald, Bucureşti, 1996, p.120

[7] Ibidem.

[8] Noul Testament, 1, Corinteni, 15, 8

[9] E. Bindel, op.cit., p.121

https://biblioteca-digitala.ro

EXPOZIȚIA ROMÂNO-IUGOSLAVĂ *PORȚILE DE FIER-DJERDAP* UN PAS SPRE PARCUL TRANSFRONTALIER AL BIOSFEREI DEFILEULUI DUNĂRII

Constantin Juan-Petroi
Gabriela Ana Juan

Luna august 2003 a prilejuit vizitatorilor Muzeului Regiunii Porților de Fier vizionarea unei expoziții (Foto 1) ce s-a constituit într-o veritabilă premieră pentru viitoarea activitate științifică, de conservare a naturii și vizitare a acesteia la nivelul contemporaneității: este vorba de expoziția organizată de Muzeul Regiunii Porților de Fier în cooperare cu Parcul Natural Porțile de Fier din țara noastră și Parcul Național Djerdap din Serbia, prin care aceste instituții au prezentat, într-o viziune comună, unitară, valorile bogățiilor naturale, inclusiv peisagistice ale Defileului Dunării, aportul omului la crearea de valori culturale în acest spațiu, dar mai cu seamă nevoia imperioasă de ocrotire a acestora în comun, inclusiv a Dunării, care le unește și le este adevărată „axă vitală", *prin crearea unui parc transfrontalier*. Expoziția pentru specialiști și publicul larg, ca și conferința de presă care a urmat vernisajului și s-a constituit într-o adevărată masă rotundă privind activitatea celor două parcuri, au constituit un real schimb de impresii și experiențe, mai cu seamă că Parcul Național Djerdap are deja o vechime de două decenii, pe când Parcul Natural Porțile de Fier este în al cincilea an de existență.

Foto 1

https://biblioteca-digitala.ro

La vernisarea acestei prime expoziţii realizată în comun de Muzeul Regiunii Porţilor de Fier şi Parcul Natural Porţile de Fier cu Parcul Naţional Djerdap, animaţia a fost deosebită, nu doar prin numărul mare de vizitatori, care au dorit să fie prezenţi la acest eveniment, cât mai cu seamă prin faptul că majoritatea au fost personalităţi, române şi sârbe, în diferite domenii de activitate, fiecare dintre aceştia având ori urmând să aibă, într-un fel sau altul, tangenţe cu aceste instituţii de ocrotire a mediului şi valorilor culturale din zonă cât şi cu viitorul parc transfrontalier. Au fost prezenţi subprefectul ing. Constantin Bulică şi vicepreşedintele Consiliului Judeţean Mehedinţi, ing. Viorel Palaşcă, dar şi similari ai lor din zona vecină a Serbiei; a sosit pentru acest moment de la Reşiţa inginerul Ilie Chincea, inspector şef al Inspectoratului de Protecţie a Mediului Caraş-Severin, precum şi doi reprezentanţi ai Ministerului pentru Protecţia Resurselor Naturale şi Dezvoltare a Republicii Serbia, dr. Lidija Amidžić, director general şi inginer Srejana Prokić, şeful Departamentului pentru parcuri naţionale; n-au lipsit personalităţi ştiinţifice, între care Prof. univ. dr. Maria Pătroescu, iniţiatoarea şi „sufletul" înfiinţării Parcului Natural Porţile de Fier, dar şi similara dânsei, manager relaţii publice, avocat Vesna Vandić, cea care de peste un deceniu conduce cu o „mână de fier" destinele Parcului Naţional Djerdap de pe malul vecin al Dunării. Aşa cum este firesc, a fost prezent directorul Parcului Natural Porţile de Fier, inginerul Virgil Florescu, similarul său sârb, aflat la acea dată într-o altă delegaţie, scuzându-se pentru absenţă, dar urmând să viziteze expoziţia ulterior (expoziţia ce ne stă în atenţie urma să fie itinerată şi la Donji Milanovac). De altfel, din capul locului trebuie evidenţiat interesul pentru această expoziţie a numeroşi specialişti din diferite domenii, alături de biologi, arheologi şi etnologi severineni sosind arheologi din Belgrad (între care Elena Kondić), biologi (am purtat un mai larg dialog cu biologul Branka Nikolić) şi alţii. Au fost prezenţi şi numeroşi reprezentanţi ai presei, în zilele următoare săptămânalul „Obiectiv Mehedinţean" alocând acestui eveniment un spaţiu deosebit de generos[1].

Vernisajul a fost deschis de conf. univ. dr. Ion Stângă, directorul Muzeului Regiunii Porţilor de Fier, care, după ce a salutat numeroşii oaspeţi, a subliniat, printre altele, că „organizarea acestei expoziţii trebuie văzută în perspectiva dorinţei noastre de a realiza un parc unic în zona defileului Porţilor de Fier, aşa cum îl cere însăşi structura Defileului Dunării din această parte a Europei. Deci, expoziţia româno-sârbă pe care o vernisăm azi se vrea un pas de început."

La rândul ei, doamna Vesna Vandić (Foto 2, dreapta) a mulţumit partenerilor români, în numele tuturor salariaţilor Parcului Naţional Djerdap, pentru realizarea acestui proiect important, ce vizează viitorul, pentru întâlnirile care vor avea loc şi-n continuare în scopul realizării protejării

---

[1] Constantin Juan, *Un pas spre parcul transfrontalier al biosferei – Expoziţie româno-sârbă la Muzeul Regiunii Porţilor de Fier*, Obiectiv Mehedinţean, V, 2003, nr.199 din 6 august, p.1 şi 5

https://biblioteca-digitala.ro

comune a biosferei din cele două parcuri învecinate. În felul acesta, toţi cei care activează în cele două parcuri lucrează pentru viitorul Europei, a unei Europe fără granițe şi-n care valoarea biosferei din acest areal, din viitorul parc unic, realizat prin forțele unite, să fie recunoscută la importanța-i reală pe Bătrânul Continent, în lume.

I-a salutat apoi pe cei prezenți inițiatoarea acestei expoziţii, muzeograful drd. Sorina Matacă: „În numele tuturor celor care au trudit la această expoziție, care aici, la Muzeul Regiunii Porților de Fier, prezintă valorile floristice, faunistice, geologice, culturale de pe cele peste 180 000 de hectare, cât ocupă cele două parcuri, vă invităm să urmăriţi, filă cu filă, exponatele ce vă sunt prezentate”.

În final, cei prezenți au fost salutați de doamna Prof. univ. dr. Maria Pătroescu (Foto 2, stânga), care a sintetizat efortul pentru acest eveniment expoziţional şi scopul său, acela „de a vă atrage atenția asupra minunatelor resurse umane şi naturale din acest areal atât celor prezenți, cât şi – prin mass-media – opiniei publice din ţară şi din Europa asupra patrimoniului cultural şi material, care se cere pus în undă într-o rezervație a biosferei, singura rezervație transfrontalieră din bazinul Dunării. Prin exponatele prezentate dorim şi să vă sensibilizăm spre a fi alături de noi în deciziile următoare, factori activi în realizarea acestui parc transfrontalier, dorit deocamdată de un grup de oameni de ştiinţă şi oameni ai mediului, dar în perspectivă de a fi un loc în care să ne simţim bine, aşa cum ne-am dorit, pe meleagurile pe care ne-am născut şi trăim”.

Foto 2

A fost apoi vizitată expoziția, care valorifică cadrul de bază al primei săli din expoziția permanentă a Secției Ştiinţele Naturii din cadrul muzeului gazdă (Foto 3, 4). După harta bazinului Dunării, care marchează în spaţiul

https://biblioteca-digitala.ro

continental zona celor două parcuri, au fost incluse o suită de panouri ample, concepute de arhitectul Dragan Drndarević, menite să prezinte sintetic, diferite aspecte ale Parcului Naţional Djerdap, elemente pe care le vom detalia şi noi mai jos. În zona centrală a sălii, harta în relief a Defileului Dunării a devenit cadrul de prezentare a materialelor naturalizate de floră şi faună, iar vitrinele cu exponate de geologie şi carstice au reliefat aceste bogăţii ale zonei. De altfel, având în vedere multiplele elemente comune care conferă unitate ambelor parcuri, amintitele exponatele tridimensionale au fost asigurate din patrimoniul Muzeului Regiunii Porţilor de Fier.

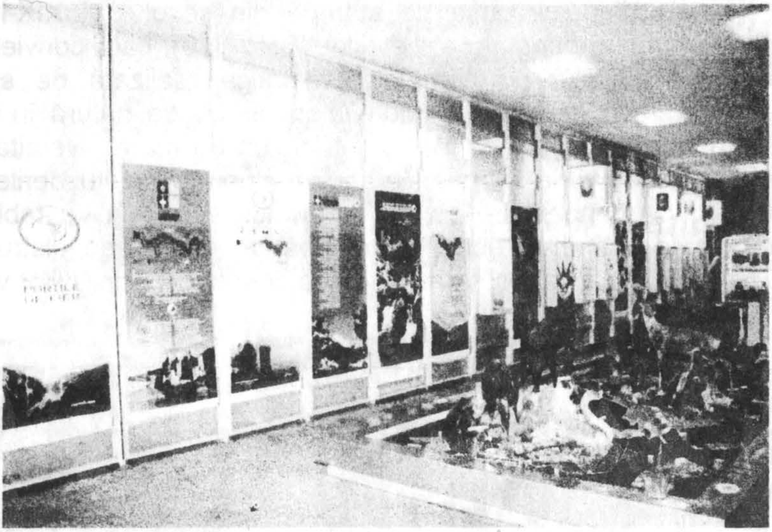

Foto 3

Foto 4

https://biblioteca-digitala.ro

La rândul lor, partenerii de la Parcul Național Djerdap au exemplificat prin câteva piese reprezentative, dar şi printr-o vitrină cu tipărituri proprii, remarcabila descoperire arheologică de la Lepenski Vir, descoperire cu care specialiştii şi publicul din Capitală sau severinean (şi nu numai) de o anumită vârstă au putut lua contact direct în urmă cu un sfert de veac, la marea expoziție tematico-temporară „Comori arheologice în regiunea Porțile de Fier" precum şi din substanțialul catalog al acesteia[2]. De altfel, partea sârbă a oferit bibliotecilor muzeale, dar şi specialiştilor interesați, o serie de publicații legate de această descoperire, inclusiv un catalog al ei[3].

Pe scara timpului, suita de stampe din secolul al XIX-lea ca şi „sectorul" de costume populare ale etniilor (Foto 5, 6), care conviețuiesc pe malul stâng al fluviului au completat tematica realizată de specialiştii muzeului severinean dedicată marilor valori oferite de natură în curgerea mileniilor, îmbogățite de om cu alte şi alte valori de mare diversitate, într-o existență de câteva mii de ani pe cele două maluri ale acestui defileu hărăzit de Dumnezeu cu neasemuite bogății şi frumuseți într-un veritabil unicum european. Toate acestea trebuie acum apărate de noi de distrugere, de alterare, pentru a fi păstrate şi transmise aşa cum sunt generațiilor viitoare.

Foto 5

Foto 6

PARCUL NAȚIONAL DJERDAP este – după cum a fost prezentat pe panouri tematice (Foto 7) în expoziție[4] şi pe care o redăm în cele ce urmează - „o arie naturală de o remarcabilă importanță națională nominalizat în Lista Internațională a Patrimoniului Cultural şi Natural în partea

---

[2] *Comori arheologice în regiunea Porțile de Fier*. Catalog, Bucureşti, 1978

[3] *Lepenski Vir*, National Museum Belgrade, Belgrad, 1979

[4] Mulțumim şi pe această cale colegilor sârbi pentru informațiile respective şi o facem nu doar în numele nostru personal, ci şi al tuturor celor interesați, care au, cel puțin deocamdată, acces la datele pe această problemă prin inserarea lor în această prezentare.

https://biblioteca-digitala.ro

nord-estică a Serbiei, la granița acesteia cu România"[5]. Evident, acest aspect este valabil şi pentru aria de pe malul stâng al Dunării, respectiv cel din țara noastră, unde s-a constituit, aşa cum vom vedea mai jos, Parcul Natural Porțile de Fier.

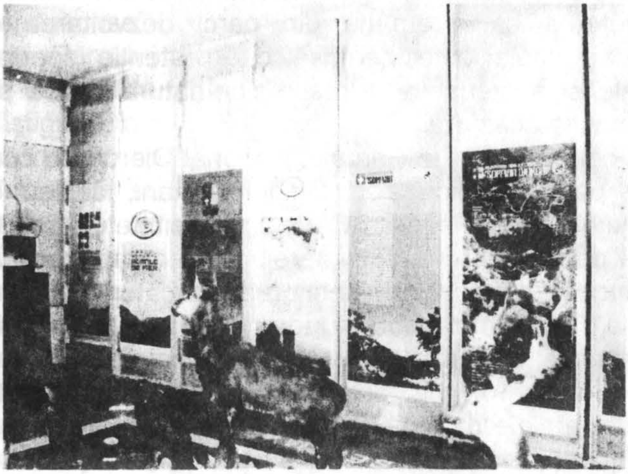

Foto 7

Parcul a fost înființat prin Actul Parcului Național Djerdap, adoptat de Adunarea Republicii Socialiste a Serbiei în anul 1983 (Gazeta Oficială SRS nr.21/1983 şi nr. 9/1988) după mai mulți „ani de cercetări şi studii, colectări de materiale pentru protecția entităților naturale, culturale şi istorice cu valori deosebite, precum şi a altor proiecte de conservare". În prezent, Parcul Național Djerdap este condus, aşa cum a stabilit Adunarea Serbiei, de Antrepriza de Protecție şi Dezvoltare a Parcului Național Djerdap (Managementul parcului), sediul său fiind la Donji Milanovac, una dintre cele mai populare stațiuni climaterice ale țării vecine.

Cuprins între orăşelul Golubac, din apropierea cetății cu acelaşi nume şi satul Karataš de la barajul Hidrocentralei Porțile de Fier I (oraşul antic al Dianei romane), Parcul Național Djerdap are o lungime de 100 km şi o lățime de până la 6 km, acoperind o suprafață de 63 608 ha. El se situează astfel, oarecum, la mijlocul cursului Dunării, în întregul defileu Porțile de Fier/Djerdap este cea mai mare unitate naturală de acest fel nu doar de pe fluviu, ci din întreaga Europă, constituind „o entitate naturală cu totul aparte, deosebindu-se atât de sectorul Panonic cât şi de cel Pontic al acestui fluviu". În plus, trebuie remarcat faptul că acest defileu se subîmparte în „patru defilee mai mici (Golubačka, Gospodjin Vir, Kazanska, Sipska) şi trei depresiuni (Ljupkovska, Donjomilanovačka şi Oršavska)"[6].

---

[5] Citatele ce vor urma în această secțiune a prezentării noastre provin din înscrisurile panourilor şi materialului la care ne-am referit în nota anterioară.

[6] Subîmpărțirea aceasta fiind valabilă, evident, pentru ambele părți, nu o vom mai relua la prezentarea parcului de pe malul românesc al fluviului.

https://biblioteca-digitala.ro

În Parcul Național Djerdap, pe baza unui Plan de Utilizare a Terenului se fundamentează modul de folosire şi dezvoltarea a acestui areal „în conformitate cu obiectivele şi criteriile ce guvernează protecția patrimoniului natural, cultural şi istoric. Măsurile de protecție strictă sunt aplicate pe mai mult de 5% din suprafața totală, cuprinzând rezervații naturale, situri naturale şi arheologice, monumente ale culturii şi lacul de acumulare în partea care rămâne din parc; dezvoltarea controlată a activităților fundamentale este permisă cu o atenție specială acordată utilizării naționale şi sustenabile a resurselor naturale care să garanteze reînnoirea şi protecția acestora".

O primă caracteristică a Parcului Național Djerdap o constituie chiar arealul său pe partea sudică a Defileului Dunării, defileu care „a fost întotdeauna o lume în ea însăşi". Ca o specificitate, interacțiunea dintre marele fluviu cu dealurile şi munții dimprejur a generat „frecvente şi bruşte schimbări de altitudine (50-800 m), ca şi prezența câtorva zone ecologice cu suprafețe reduse". Tipurile genetice fundamentale ale reliefului exogen din Parc sunt cel carstic şi cel fluvio-denudațional, aceste din urmă apărând „din acțiunea combinată a eroziunii râului şi a altor forțe geomorfologice şi a produs terasele şi etajele danubiene, falezele stâncoase ca şi văile adânci ale afluenților Dunării".

La rândul lor, ca „rezultat al heterogenității formațiunilor geologice şi al diversității litologice, condițiile hidrografice din zona Djerdap sunt deosebit de complexe". Astfel, arealul Parcului Național Djerdap „este caracterizat în primul rând de partea cu izvoare sărace şi carst practic lipsit de apă". Pe de altă parte „numai într-o zonă restrânsă de-a lungul râului Porecka" se întâlnesc izvoare puternice, astfel că doar „râurile Porečka şi Brnjica alimentează permanent lacul de acumulare în sectorul Porților de Fier".

Principalul fenomen natural al Parcului Național Djerdap îl constituie caracterul său de defileu şi el se constituie ca „un parc tipic de vale de râu, a cărui bază morfologică este constituită de malul drept al Dunării" în zona cataractelor denumite „Porțile de Fier/Djerdap".

În general, climatul Parcului Național Djerdap „este moderat continental spre continental, iar climatul montan predomină numai în zona vârfurilor munților înalți".

Față de celelalte parcuri naționale din Uniunea Serbia şi Muntenegru, Parcul Național Djerdap are ca o caracteristică distinctivă „legătura dintre marele fluviu şi lacul artificial, care este parte a unei importante căi navigabile internaționale. Această poziție avantajoasă, contactul direct cu România şi proximitatea Bulgariei fac din acest parc o zonă cu posibilități majore de dezvoltare, în special în turism".

Flora defileului este de mare importanță ştiințifică, ea „cuprinzând numeroase serii ecologice şi istorice, care fac din acest vechi refugiu pentru viața plantelor şi animalelor, un muzeu original în care este conservată istoria vieții plantelor. În limitele vârstei istorice ale vegetației forestiere din Porțile de Fier se disting aici păduri relicte polidominante şi continuități arbustive cu fag, alun turcesc, stejar, liliac, laur, nuc şi alte specii. În zona

https://biblioteca-digitala.ro

Porțile de Fier există peste 50 de comunități de plante, 35 dintre acestea fiind comunități relicte. Acestea includ 15 comunități terțiare bogate din punct de vedere al compoziției şi structurii. Se întâlneşte o mare varietate de specii de plante relicte, cum ar fi: alunul turcesc, nucul, liliacul, teiul argintiu, arțarul bănățean, tufa râioasă, cornul, laurul, tisa etc. Multe specii până acum necunoscute în Serbia şi un mare număr de noi forme şi varietăți au fost identificate şi descrise".

Fauna Parcului Național Djerdap este, la rândul ei, bogată şi diversificată, demnă de remarcat fiind „populația de cerbi, a cărei mărime şi calitate a câştigat o faimă internațională. În tot cuprinsul parcului național se întâlnesc căprioare, mistreți, iepuri, vulpi şi alte specii comune. În văile râurilor şi în şesuri se întâlnesc potârnichi, prepelițe şi fazani, iar malul Dunării este populat de o mare varietate de păsări de baltă. Un experiment încununat de succes în Defileul Porților de Fier a constat în introducerea aici a caprei negre. Numărul lor este suficient de mare pentru a permite transferul animalelor pe alte fonduri de vânătoare. În prezent, Djerdapul este singura rezervație de vânătoare din Serbia".

În afara speciilor de vânat prezentate mai sus, „a căror sănătate şi calitate este ținută sub control prin măsuri sanitare, vânătoare, etc.", în Parcul Național Djerdap, mai trăiesc câteva specii de animale şi păsări rare, între care ursul, râsul, lupul, şacalul, vulturul cenuşiu şi alte păsări de pradă cum sunt bufnița cu urechi lungi, alte specii de bufniță, barza neagră. Sunt „rarități naturale" care fac din defileul Djerdap o zonă neegalată în Serbia.

Priviți în ansamblu, „toți aceşti factori orografici, microclimatici, biotici, naturali şi istorici au creat un spațiu natural remarcabil şi un refugiu al vieții sălbatice unic în Europa. Viața plantelor şi animalelor a continuat în această arie relativ mică fără întrerupere din Pliocen şi până în zilele noastre. Un mare număr de habitate microecologice distribuite etajat între fluviu şi pajiştile montane furnizează tot ceea ce este necesar pentru susținerea vieții".

Istoria comunităților umane, de la primele manifestări ale omului în acest areal şi până în zilele noastre, cu deosebire evoluția în timp a culturilor materiale şi spirituale sunt reprezentate grație cercetărilor întreprinse de specialişti de-a lungul unei perioade îndelungate, mai cu seamă însă în ultima jumătate a secolului trecut, când studiile au fost efectuate pe multiple planuri şi interdisciplinar. Între acestea se numără trei situri arheologice aparținând perioadei mezolitice din zonă (Vlasac, Padina şi Lepenski Vir), care „au evoluat şi înflorit în defileul Gospodjin Vir cu 7000-5000 de ani a.Hr.", între acestea trei „Lepenski Vir, situat în partea centrală a defileului pe o mică terasă danubiană şi protejat de dealul Košo, a avut cel mai echilibrat climat, ceea ce a determinat existența aici a unui mare număr de plante şi comunități de animale. În aceste condiții naturale favorabile, Lepeski Vir a fost populat continuu între 5800 şi 4300 a.Hr., locuitorii creând o cultură monumentală cu o valoare cu totul deosebită. În secolele I şi II p.Hr. împărații romani Tiberiu, Claudiu, Domițian şi Traian au construit în defileu un drum strategic, poduri şi fortificații, ale căror urme pot fi încă

https://biblioteca-digitala.ro

văzute. Oraşul roman Diana de lângă Karataš, Tabula Traiana şi Podul lui Traian sunt cele mai importante monumente din această perioadă. Fortăreţele medievale care păzeau intrarea şi trecerea prin Defileul Porţile de Fier-cele mai importante fiind Golubački Grad şi Fetislam, ambele datând din perioada turcească-dovedesc grija neîntreruptă pentru paza graniţei, punct de confruntări dintre culturi şi civilizaţii".

La rândul ei, cultura populară din zonă a fost influenţată de schimbările frecvente ale supremaţiei politice şi statale, aşa cum s-a petrecut începând cu Evul Mediu timpuriu, când stăpânirea bizantină „a fost trecută de către slavi în mâinile hanilor bulgari" ajungând apoi sub „unguri, sârbi, turci şi iarăşi sârbi. Cu toate acestea coexistenţa de secole dintre sârbi şi valahi i-a făcut să găsească căile de conservare a satelor lor tradiţionale dispersate pe dealuri şi platouri montane largi. Costumele populare pline de culoare şi legendele cu referire la antichitate dovedesc convieţuirea în această zonă încă din timpurile păgâne".

PARCUL NATURAL PORŢILE DE FIER are, firesc, multiple caracteristici naturale comune cu parcul de pe malul drept al fluviului. Vom reţine deci numai câteva dintre elementele care-l definesc: este situat, conform Legii nr. 5/12.04.2000, de la vărsarea râului Nera în Dunăre până la limita vestică a cartierului Schela Cladovei, aparţinător de municipiul Drobeta Turnu Severin, deci pe o lungime de143 km de-a lungul cursului Dunării, iar lăţimea sa maximă atinge chiar 60 km. Suprafaţa sa totală este de 115 655,85 ha. Referitor la caracteristicile sale geologice, floristice şi faunistice nu vom insista detaliat, rezumându-ne doar la a puncta câteva aspecte.

Din punct de vedere geologic, defileul este alcătuit din două unităţi structurale majore: Pânza Getică dintre Baziaş şi Liubcova, care „aflorează în versantul stâng al Dunării prin şisturi cristaline de diferite grade de metamorfism, intruziuni granitoide şi formaţiuni sedimentare având vârste cuprinse între Carbonifer şi Cretacic" şi Autohtonul Danubian dintre Schela Cladovei şi Sicheviţa conţinând „formaţiuni cristaline alcătuite din roci amfibolitice, gnaise, magmatice, serpentine, iar în vest filite, cuarţite, şisturi verzi"[7], acestea datând din Paleozoicul inferior, superior, Mezozoic şi acoperite cu depozite posttectonice neogene. Referitor la relief reţinem doar că înălţimile cele mai mari de pe malul stâng al fluviului sunt Ciucarul Mare 318 m şi Ciucarul Mic 313 m, inferioare celor de pe malul sârbesc Veliki Strbač 768 m şi Mali Strbač 626 m; de asemenea, amintim numărul mare de fenomene endocarstice. Flora, deosebit de bogată pe fondul unui relief variat, dispune în parcul românesc de o impresionantă biodiversitate. „Cormofitele Parcului Natural Porţile de Fier însumează 1875 taxoni vasculari, incluzând 1749 specii (dintre care 77 sunt hibrizi), la care se mai adaugă 120 subspecii diferite de specia tipică, 6 varietăţi, repartizate în 570 genuri şi 131 familii. În teritoriul Parcului Natural Porţile de Fier au fost

---

[7] Unele citate referitoare la Parcul Natural Porţile de Fier vor fi din broşura *Parcul Natural Porţile de Fier*, editată de Centrul Carpato-Danubian de Geomorfologie, Bucureşti, f.a., p.2 şi urm.

https://biblioteca-digitala.ro

identificate până în prezent 1749 specii vasculare, reprezentând 49,97% din totalul speciilor cunoscute în flora ţării noastre. Parcul Natural Porţile de Fier este locul unde se interferează numeroase elemente floristice mediteraneene, balcanice, carpatice (*Pinus nigra* ssp. *pallasiana* var. *banatica, Hepatica nobilis, Dianthus petraeus, Linum uninerve, Athamantha turbith* ssp. *hungarica, Thymus comosus*), carpato-balcanice (*Moehringia pendula, Minuartia hirsuta* ssp. *frutescens, Cerastium banaticum, Centaurea triniifolia, Tulipa hungarica, Sesleria rigida*), carpato-caucaziene, alpine, panonice, pontice, ponto-mediteraneene, ilirice, crimeice, atlantice, atlanto-mediteraneene şi totul pe un fond local cu elemente dacice şi daco-balcanice (*Helleborus purpurascens, Minuartia cataractarum, Dianthus banaticus, Onobrychis alba, Euphorbia lingulata, Seseli rigidum, Oenanthe banatica, Iris reichenbachii, Crocus banaticus, Stipa danubialis*), etc." [8]

Fauna Parcului este marcată şi la nord de fluviu prin câteva specii care-şi au doar aici aria (sau dominanta) de răspândire: scorpionul (*Euscorpius carpahticus*), vipera cu corn (*Vipera ammodytes ammodytes*), vulturul alb-hoitarul (*Neophron percnopterus*), egreta mică (*Egretta garzetta*) şi broasca ţestoasă de uscat sau Ţestoasa lui Hermann (*Testudo hermanni boettgeri*); legat de această din urmă specie, pentru salvarea ei de la dispariţie, la Eşelniţa a luat fiinţă, în cadrul *Programului LIFE NATURE 2000*, un centru de înmulţire în captivitate a acestei specii, care, începând cu anul 2002, a reuşit să redea zonei primele exemplare de ţestoase înmulţite astfel.

Pe aria Parcului Natural Porţile de Fier sunt declarate 14 rezervaţii ştiinţifice cu protecţie integrală: Balta Nera-Dunăre, Baziaş, Râpa cu lăstuni, Valea Mare, Locul fosilifer Sviniţa, Cazanele Mari şi Cazanele Mici, Gura Văii-Vârciorova, Locul fosilifer Bahna, Dealul Duhovnei, Faţa Virului, Cracul Crucii, Valea Oglănicului, Cracul Găioara, Dealul Vărănic.

Şi în acest parc se află o serie de valori create de om de-a lungul timpului, mult mai multe fiind însă definitiv pierdute datorită impactului pe care omul l-a avut asupra zonei prin construirea Hidrocentralei Porţile de Fier I şi formarea lacului de acumulare al acesteia.

Mai remarcăm faptul că în cadrul Parcului Natural Porţile de Fier au fost constituite patru Centre de Informare şi Documentare (CID) – la Drobeta Turnu Severin, în cadrul Muzeului Regiunii Porţilor de Fier, la Orşova, chiar în sediul Primăriei, la Berzasca, în cadrul Căminului Cultural şi la Moldova Nouă, la Ocolul Silvic – în cadrul cărora se pot obţine gratuit informaţii privind diferitele aspecte din Parc de interes pentru cei care le solicită, materiale de popularizare etc.

A urmat, îndată după vernisaj, o conferinţă de presă (Foto 8) în cadrul căreia s-au prezentat de către Prof. univ. dr. Maria Pătroescu, Vesna Vandić, ing. Ilie Chincea, ing. Snejana Prokić, dr. Lidija Amidžić şi dr. Ion Stângă o serie de aspecte privind începuturile diligenţelor pentru crearea

---

[8] Vezi Sorina Ştefania Matacă, *Parcul Natural Porţile de Fier. Floră, vegetaţie şi protecţia naturii*, teză de doctorat, manuscris, 2003

https://biblioteca-digitala.ro

Parcului Natural Porțile de Fier, caracteristici ale activității din Parcul Național Djerdap şi începuturile colaborării dintre cele două instituții, obiectivele comune ale lor şi mai cu seamă importanța constituirii unui parc transfrontalier, a unei rezervații a biosferei de pe ambele maluri, inclusiv a Dunării, care le străbate ca o veritabilă axă. Din păcate, faptul că majoritatea ziariştilor prezenți erau mai puțin documentați, familiarizați cu problemele parcurilor naturale şi naționale, s-a pierdut mult timp cu răspunsul la întrebări ce trebuiau să constituie pentru reprezentanții unora dintre mediile de informare, activitatea de predocumentare, pierzându-se o serie de informații pe care unii dintre participanți, cu deosebire Vesna Vandić, erau pregătiți să le ofere.

Foto 8

Un rezultat pe linia valorificării educative a informațiilor prezentate de expoziție, l-a constituit şi impactul educativ generat de aceasta, prin atractivitatea ei, asupra elevilor din clasele mici ale Şcolii cu clasele I-VIII de la Orşova. Deşi ne aflam în vacanță, am mobilizat câțiva elevi, care împreună cu familiile lor, au vizitat expoziția (cu o parte dintre aceştia, care ne-au fost elevi în ciclul şcolar 1998-2002, am vizitat în grup, muzeul şi expoziția temporară „Universul mamiferelor"[9]) şi Centrul de creştere în captivitate a Țestoasei lui Hermann de la Eşelnița, aceste contacte fiind punctul de plecare spre implementarea unor noi activități, care vizează pe de o parte cunoaşterea Parcului Natural Porțile de Fier în care noi trăim, iar

[9] Constantin Juan, *Expoziția Universul mamiferelor*, Obiectiv Mehedințean, III, 2001, nr.116, p.7

https://biblioteca-digitala.ro

pe de altă parte satisface interesul manifestat de copii faţă de tot ce ţine de natură.

Prezenţa la Expoziţia Porţile de Fier-Djerdap, ca şi materialele din presă, tot mai multe, referitoare la crearea Parcului Natural Porţile de Fier şi primele activităţi întreprinse în cadrul acestuia, au focalizat atenţia spre realizarea primei căi de comunicare între şcoală şi Parcul Natural Porţile de Fier, ea continuând o relaţie deja existentă între noi şi muzeul severinean, dar şi cu alte muzee ori monumente cunoscute de-a lungul unor excursii şcolare prin ţară întreprinse în anii 2001-2003, când am vizitat cu grupuri de elevi, Peştera Urşilor, Peştera Muierii, Peştera Scărişoara cu vestitul ei gheţar, rezervaţiile naturale din Munţii Retezat şi de la Haţeg sau parcul dendrologic de la Simeria. Faptul că atât copiii cât şi părinţii lor s-au dovedit, cu aceste ocazii, foarte receptivi la ideea de a întreprinde activităţi de protejare a naturii, a florei şi faunei care o populează, mai cu seamă a speciilor pe cale de dispariţie, au generat ideea unei discipline opţionale de vădit interes pentru copii şi foarte la îndemână nouă, de vreme ce trăim chiar în mijlocul Parcului Natural Porţile de Fier. Aceasta, poate şi datorită faptului că cele două expoziţii severinene, au atras interesul grupului nostru, un segment al „publicului de azi - grăbit, atras de multiple centre de interes, pretenţios"[10], care a aflat în ele un real centru de interes. Totodată disciplina opţională ce s-a născut cu acest prilej, premerge, într-o anumită măsură, ideea că aşa cum în muzee scopul principal al activităţilor de valorificare a patrimoniului îl constituie atragerea publicului spre expoziţii[11], activitatea specialiştilor din cadrul Parcului Natural Porţile de Fier trebuie să fie destinată într-o proporţie cuvenită atragerii de vizitatori, prin ghidarea cărora să se realizeze şi educarea lor în sensul cunoaşterii şi respectării scopului esenţial pentru care Parcul a fost constituit. Este o activitate, care treptat va fi defalcată faţă de categoriile distincte de vizitatori permanenţi ori aleatorii, cu deosebire spre cei virtual permanenţi (în rândul cărora copiii constituie ponderea principală).

Un prim pas l-am efectuat, pornind de la interesul pe care elevii noştri îl manifestă pentru desen, în executarea câtorva planşe legate de tema generală *„Parcul natural Porţile de Fier–un viitor durabil"* lansată de conducerea Parcului Natural Porţile de Fier încă în primăvara anului 2003, realizarea acestora oferindu-ne şi prilejul de a le analiza, în spiritul celor mai noi viziuni pe plan mondial, creativitatea[12]. De asemenea vom viza acţiunile organizate de Parcul Natural Porţile de Fier sau vom iniţia activităţi proprii sub genericul „Zilele Verzi (Green Days)". Am putea folosi în continuare cu succes materialul cunoscut în cadrul aceste vizite, ba chiar permanent prezent în jurul nostru, pe principiul transdisciplinarităţii, ca sursă de pornire spre diferite lecţii la limba română, concretizate în compuneri prin care elevii

---

[10] Ioan Opriş, *Programul DACIA PRO PAT*, Revista muzeelor, XXX, 1993, nr.4, p.5
[11] Stelian Baicu, *Muzeul Regiunii Porţilor de Fier- probleme actuale ale relaţiei muzeu-public*, Drobeta, VIII, 1998, p.278
[12] Margareta Dincă, *Teste de creativitate*, Ed. Paideea, Bucureşti, 2001, p.5 şi urm.

https://biblioteca-digitala.ro

să descrie un animal, o plantă etc. Ca feed-back ar fi interesantă realizarea, la obiectul „cunoaşterea mediului", a unui portofoliu cu fotografii, desene, articole din presă etc. despre parc şi valorile sale. Acest început, ca şi celelalte activităţi vizate a se desfăşura atât în parc, cât şi la muzee, inclusiv în gama completă de rezervaţii pe toate profilele existente în ţară şi chiar în alte părţi (aceasta prioritar prin utilizarea literaturii de specialitate[13]), mai cu seamă că Parcul Naţional Djerdap poate fi destul de uşor accesibil, fiind în imediata noastră vecinătate, constituie un pas spre a ne aduce contribuţia la realizarea unor strategii didactice educative, în limitele admise o replică la acea pedagogie muzeală propusă a se realiza prin „aplicarea unui sistem logic, coerent, ştiinţific elaborat, de metode şi principii menite a împlini sau a desăvârşi dorinţe de autoeducaţie a publicului de toate vârstele"[14]. Mai mult chiar, primele vizite le-am efectuat cu copii care au cerinţe educative speciale şi situaţie familială precară (clasa II-a), rezultatele deja amintite mai sus constituind un pas mic spre globalizarea învăţământului.

O analiză, cu concluzii pertinente, rămân a fi realizate după finalizarea acestui demers didactic, corelării şi comparării sale cu activităţi similare realizate atât în şcoală cât şi în alte unităţi de învăţământ cu care vom intra în relaţie, precum şi prin continuarea vizitelor muzeale de grup atât la expoziţii sau alte manifestări organizate de Muzeul Regiunii Porţilor de Fier, cât şi/sau de Parcul Natural Porţile de Fier în cadrul programelor lor viitoare.

---

[13] Se vor utiliza cu precădere volumele din seria *Patrimoniu universal. Natura şi cultura protejate de UNESCO*, Editura Şchei-Braşov, 1988-1999

[14] Doina Pungă, Victor Simion, *Pedagogia muzeală din România între deziderate şi împliniri*, Revista muzeelor, XXXV, 1998, nr.1 (230), p.6

https://biblioteca-digitala.ro

CERAMICĂ DIN MOLDOVA ÎN COLECȚIILE MUZEULUI REGIUNII PORȚILOR DE FIER. PROIECT DE EXPOZIȚIE

Varvara Magdalena Măneanu

I. ARTICOL PUBLICITAR

A devenit deja o obişnuință pentru Muzeul Regiunii Porților de Fier ca periodic să prezinte publicului diferite oferte culturale. În acest caz este vorba de un nou proiect expozițional realizat de Secția de Etnografie şi artă populară: *Ceramică din Moldova în colecțiile Muzeului Regiunii Porților de Fier.*

Trebuie precizat de la început că întreg materialul expus şi titlul însuşi conțin dedicarea acestui demers Marii Sărbători Naționale de la 1 Decembrie, deoarece este cunoscut faptul că Muzeul Regiunii Porților de Fier mai are pe lângă caracterul zonal, conferit de fondatorul său Al. Bărcăcilă şi un caracter național, după asimilarea patrimoniului Muzeului Dr.C.Istrati care a funcționat în Severinul interbelic. În acest context se cuvine să amintim că marea personalitate, Dr.C.I.Istrati, de la care noi cei de azi am moştenit un muzeu cu un patrimoniu deosebit de valoros, a desfăşurat în perioada 1914-1916 o intensă activitate publicistică şi oratorică, alături de B. Şt. Delavrancea, N. Iorga, I. Cantacuzino, Oct. Goga şi alți intelectuali de frunte în *spiritul realizării unității naționale.* În acelaşi spirit al unității culturale acesta a colecționat pentru muzeul ce avea să-i poarte numele, obiecte de la românii din toate zonele etnografice.

Astfel se explică prezența în colecțiile Muzeului Regiunii Porților de Fier a unui număr de *interesante* şi *rare* piese de ceramică din Moldova, din diferite centre şi epoci, precum:

-ceramică eneolitică atribuită culturii Cucuteni

-ceramică medievală monumentală

-ceramică monumentală produsă în atelierul parizianului Formigé, inspirată de ceramica monumentală moldovenească din epoca lui Ştefan cel Mare

-ceramică zgrafitată de Bucovina

-ceramică uzuală smălțuită sau neagră din diferite centre.

De aceea munca pe tărâm cultural a acestei mari personalități, valorificată de noi azi prin proiectul expozițional propus, se cuvine să o dedicăm marelui eveniment Unirea de la 1 Decembrie, pentru care Dr. C. I. Istrati nu şi-a precupețit energia, dar la care nu a putut participa, stingându-se din viață cu câteva luni înainte, în ianuarie 1918.

De altfel unele piese expuse ilustrează ideea de unitate spirituală românească (din punct de vedere al ornamenticii), vizitatorul având ocazia să observe cum un ornament specific românesc precum ("bradul","crenguța de brad") apare pe ceramică din Moldova, Oltenia, Muntenia.

https://biblioteca-digitala.ro

O altă idee principală este evidențierea valorii și diversității patrimoniului muzeal ce face din Muzeul Regiunii Porților de Fier, *o instituție care poate să vină cu o ofertă culturală din patrimoniul național* (în cazul nostru ceramică din Moldova).

Materialul expozițional care este desfășurat pe grupe tipologice, în ordine cronologică, prezintă interes din două puncte de vedere: didactic, servind la consolidarea cunoștințelor de istorie, publicul școlar local putând aprofunda pe viu aspecte de civilizație și cultură românească din zona Moldovei, cât și din punct de vedere al spectacolului - divertisment cultural pentru alte categorii de public ce frecventează muzeul, ca opțiune de destindere.

În ceea ce privește valoarea acestui patrimoniu amintim că despre cultura Cucuteni cercetătoarea Linda Ellis (S.U.A) afirma că „este un unicat în Europa de acum 5000 de ani". Ceramica medievală monumentală moldovenească destinată împodobirii fațadelor construcțiilor în Moldova (de origine bizantină), după ce a suferit influențe apusene pe pământ moldovenesc, a dat naștere "discului" de la bisericile lui Ștefan cel Mare, ceea ce este o manifestare artistică cu valoare europeană cu totul românească. De aceea a și folosit ca sursă de inspirație pentru un ceramist și un arhitect renumit al Franței de la 1900. Alături de acestea, ceramica zgrafitată din Bucovina, reprezentată tot de ceramică monumentală - cahle de sobă - ilustrează alinierea modului de viață al unor elemente din societatea moldovenească a secolului al XIX-lea la moda, gusturile și standardele europene.

Considerăm că succintele noastre aprecieri pot să constituie un bun pretext pentru o vizită la Muzeul Regiunii Porților de Fier, temei pentru a putea cunoaște și aceste bijuterii de civilizație românească.

II. DESFĂŞURAREA EXPOZIŢIEI

vitrina I – afiș

vitrina II

text: DR.C.I.ISTRATI, ÎN PERIOADA 1914-1916, A DESFĂȘURAT O INTENSĂ ACTIVITATE PUBLICISTICĂ ȘI ORATORICĂ ALĂTURI DE ALȚI INTELECTUALI DE FRUNTE, ÎN SPIRITUL REALIZĂRII UNITĂȚII NAȚIONALE. ÎN ACELAȘI SPIRIT AL UNITĂȚII CULTURALE ACESTA A COLECȚIONAT OBIECTE DIN TOATE ZONELE ETNOGRAFICE ALE ȚĂRII, IAR MUZEUL CARE ÎN SEVERIN AVEA SĂ-I POARTE NUMELE, DE ACEEA A AVUT UN CARACTER NAȚIONAL.

foto: CATALOGUL MUZEULUI DR.C.I.ISTRATI

etichetă: ASPECTE DIN MUZEUL DR.C.I.ISTRATI (expunerea ceramicii monumentale -cahle de sobă)

text: MUZEUL REGIUNII PORȚILOR DE FIER ARE PE LÂNGĂ CARACTERUL ZONAL CONFERIT DE FONDATORUL SĂU, AL. BĂRCĂCILĂ, ȘI UN CARACTER NAȚIONAL, DUPĂ ASIMILAREA PATRIMONIULUI MUZEULUI DR.C.ISTRATI . ASTFEL SE EXPLICĂ PREZENȚA ÎN COLECȚIILE ACESTUIA A

https://biblioteca-digitala.ro

UNUI NUMĂR DE INTERESANTE ŞI RARE PIESE DE CERAMICĂ DIN MOLDOVA DIN DIFERITE CENTRE ŞI EPOCI, PRECUM:

- CERAMICĂ ENEOLITICĂ ATRIBUITĂ CULTURII CUCUTENI
- CERAMICĂ MEDIEVALĂ MONUMENTALĂ
- CERAMICĂ ZGRAFITATĂ DE BUCOVINA
- CERAMICĂ UZUALĂ, SMĂLŢUITĂ SAU NEAGRĂ, DIN DIFERITE CENTRE
- CERAMICĂ MONUMENTALĂ PRODUSĂ ÎN ATELIERUL PARIZIANULUI FORMIGÉ, INSPIRATĂ DE CERAMICA MONUMENTALĂ MOLDOVENEASCĂ DIN EPOCA LUI ŞTEFAN CEL MARE.

foto: MUZEUL REGIUNII PORŢILOR DE FIER (Dispunerea imaginilor celor două muzee se va face astfel încât să se sugereze faptul că primul a fost asimilat de către cel de al doilea)

vitrina III

eticheta: CERAMICĂ ENEOLITICĂ

text: CERAMICA ENEOLITICĂ CUCUTENI, DENUMITĂ ASTFEL DUPĂ AŞEZAREA UNDE A FOST DESCOPERITĂ (COMUNA CUCUTENI MILENIUL IV-III Î.E.N.) ŞI DEZVOLTATĂ ÎN MOLDOVA, APOI RĂSPÂNDITĂ ÎN MUNTENIA DE NORD-EST, TRANSILVANIA DE SUD-EST, ESTE UNA DIN CELE MAI INTERESANTE ŞI STRĂLUCITE CULTURI ENEOLITICE EUROPENE. PARE A SE ÎNRUDI CU CERAMICA DIN CENTRUL ŞI RĂSĂRITUL ASIATIC AL EPOCII ENEOLITICE.

vase eneolitice atribuite culturii Cucuteni

reprezentări grafice: detaliu, formă şi decor de vas atribuit culturii Cucuteni

text : CERCETĂTOAREA LINDA ELLIS (S.U.A.) O CONSIDERĂ *"UN UNICAT ÎN EUROPA DE ACUM 5000 DE ANI"*. SE PARE CĂ O ASEMENEA CULTURĂ ESTE ATESTATĂ NUMAI PRIN PĂRŢILE CHINEI .

text: CALITATEA DEOSEBITĂ A ACESTOR VASE SE EXPLICĂ PRIN FAPTUL CĂ ELE AU FOST ARSE ÎN CUPTOARE SPECIAL AMENAJATE, CE PUTEAU ASIGURA O TEMPERATURĂ REGLABILĂ. ÎN CEEA CE PRIVEŞTE CROMATICA, EA ESTE LA FEL DE VIE ŞI AZI, REŢINE ATENŢIA CULOAREA NEAGRĂ A ORNAMENTELOR OBŢINUTĂ LA O TEMPERATURĂ DE PESTE 1000 C^{o}.

vitrina IV

etichetă:CERAMICĂ MONUMENTALĂ MEDIEVALĂ

text: IMPORTANTE CENTRE DE CERAMICĂ SMĂLŢUITĂ AU EXISTAT LA PUTNA, RĂDĂUŢI, SUCEAVA ŞI STUPCA. INVESTIGAŢIILE REALIZATE ÎN ZONĂ AU IDENTIFICAT OBIECTE ŞI FRAGMENTE CERAMICE CE REPREZINTĂ DOVEZI CĂ ÎN SECOLELE XIV -XV AICI S-A CONFECŢIONAT O CERAMICĂ SMĂLŢUITĂ DE CALITATE SUPERIOARĂ. PRODUSELE ACESTEI CATEGORII DE CERAMICĂ MONUMENTALĂ (PLĂCI ŞI DISCURI ORNAMENTALE), AVÂND O GAMĂ CROMATICĂ BAZATĂ PE TONURI DE VERDE, CAFENIU, GALBEN ŞI O ORNAMENTICĂ ÎN RELIEF, COMPUSĂ ATÂT DIN MOTIVE DECORATIVE GEOMETRICE, CÂT ŞI DIN ELEMENTE FITOMORFE ŞI ZOOMORFE SAU HERALDICE, ERAU UTILIZATE ÎN DECORAREA INTERIOARELOR ŞI EXTERIOARELOR CONSTRUCŢIILOR CIVILE ŞI RELIGIOASE .

etichetă: ÎN SECOLUL AL XV-LEA ÎN MOLDOVA ERAU CUNOSCUTE 50 DE CUPTOARE, DINTRE CARE 30 NUMAI ÎN CENTRUL VECHI AL ORAŞULUI SUCEAVA.

https://biblioteca-digitala.ro

text: CERAMICA DESTINATĂ ÎMPODOBIRII FAŢADELOR CONSTRUCŢIILOR ÎN MOLDOVA ESTE DE ORIGINE BIZANTINĂ, DAR ÎN PRIVINŢA MOTIVELOR DECORATIVE A SUFERIT INFLUENŢE APUSENE. AMESTECUL ACESTA A DAT NAŞTERE "DISCULUI" DE LA BISERICILE LUI ŞTEFAN CEL MARE, CARE REPREZINTĂ O MANIFESTARE ARTISTICĂ CU TOTUL ROMÂNEASCĂ.

eticheta: CAPUL DE BOUR, AŞEZAT PESTE *CIMIER*, CU UN *TENANT* SAU CU DOI *TENANTS*, FACE PARTE DIN HERALDICA MOLDOVEI.

eticheta: ALTE PLĂCI, AFLATE PE MINUNATELE CTITORII ALE LUI ŞTEFAN CEL MARE, AMINTESC EMBLEME HERALDICE, DAR ÎN REALITATE ACESTEA PAR A URMĂRI DOAR SCOPURI ORNAMENATELE, ÎNTRUCÂT LIPSEŞTE ELEMENTUL *CIMIER*, SAU ÎNCADRAREA LOR ÎNTR-UN ECUSON.

discuri cu stema Moldovei

eticheta: DISCURILE REPREZENTÂND UN CERC CENTRAL DIN CARE PLEACĂ RAZE ONDULATE ÎNFĂŢIŞEAZĂ MOTIVUL SOLAR, DE SORGINTE ORIENTALĂ.

discuri cu motiv solar

eticheta: "HIMERA" SAU CENTAURUL ÎNARIPAT CU ATRIBUTE MASCULINE ŞI CAP DE FEMEIE ÎNCORONAT PARE ORIGINAR DIN ORIENTUL APROPIAT, AMINTIND DE ZEII ASIRO-BABILONIENI CU CAPETE DE OAMENI ŞI TRUPURI DE FELINE ÎNARIPATE.

discuri cu Himeră

vitrina V

disc cu motivul cerbului

eticheta: MOTIVUL CERBULUI ESTE PROBABIL DE ORIGINE GERMANICĂ.

eticheta: MOTIVUL DECORATIV *ENTRELACS* POATE FI DE PROVENIENŢĂ ARABO-BIZANTINĂ.

disc cu *entrelacs*

eticheta: ZGRIPŢORUL "(GRIFONUL) ÎNTÂLNIT ÎN ARTA SASANIDĂ, PREZENT PE STOFELE FATIMIDE DIN EGIPT (SECOLUL AL X-LEA), PĂTRUNS LA NOI PE CALE ROMANICĂ, LOMBARDĂ.

text: ÎN CURSUL SECOLULUI AL XV-LEA MOTIVELE SE TRANSFORMĂ, IAU O ÎNFĂŢIŞARE MAI ROMÂNEASCĂ ŞI SE NASC ALTELE NOI. UN EXEMPLU DE ASEMENEA TRANSFORMARE SE REMARCĂ LA MOTIVUL SIRENEI, "MELUSINA". MAI ÎNTÂI COADA DE PEŞTE A MELUSINEI TINDE SĂ SE DESPARTĂ DE TRUPUL FEMEII SUB FORMA A DOI PEŞTI, ÎN FINAL FIIND REPREZENTATĂ PRINTR-UN TRUNCHI DE OM CE ŢINE CÂTE UN PEŞTE ÎN FIECARE MÂNĂ.

discuri cu ambele forme de Melusină

eticheta: DISCURILE SE FIXAU ÎN TENCUIALĂ CU AJUTORUL PICIORULUI CE A EVOLUAT DE LA UN OLAN TRONCONIC CĂTRE UNUL DE FORMĂ APROAPE CILINDRICĂ.

(discurile se expun astfel ca să se observe piciorul de încastrare în zid, pe de o parte, încât să sugereze încastrarea în zid pe de altă parte)
reprezentări grafice: tipuri de discuri (detaliu). Sistemul de încastrare în tencuială.

eticheta: MOTIVUL LEULUI ESTE DE ORIGINE ORIENTALĂ, CARACTERISTIC ARTEI SASSANIDE, ÎNTÂLNIT ŞI ÎN ARTA BIZANTINĂ.

https://biblioteca-digitala.ro

disc cu motivul leului

vitrina VI

text: ÎNTREBUINŢAREA CERAMICII RELIEFATE, CU MOTIVE DIFERITE, CA ORNAMENTAŢIE EXTERIOARĂ A MONUMENTELOR, ILUSTREAZĂ O SINTEZĂ A ELEMENTULUI AUTOHTON CU ELEMENTE BIZANTINO-MEDITERANEENE, ORIENTALE, PĂTRUNSE PE CALE OCCIDENTALĂ, GOTICĂ. ARTA ESTE MAI TOTDEAUNA SORTITĂ SĂ PRIMEASCĂ INFLUENŢE DIVERSE CARE, CONTOPINDU-SE CU ELEMENTE AUTOHTONE, DAU CARACTERUL SPECIFIC AL UNEI EPOCI ŞI AL MEŞTERILOR ARTIŞTI. DE ACEEA CERAMICA MONUMENTALĂ MEDIEVALĂ MOLDOVENEASCĂ ESTE CONSIDERATĂ O REALIZARE ARTISTICĂ DE VÂRF, CARACTERISTIC ROMÂNEASCĂ ŞI A FOLOSIT CA SURSĂ DE INSPIRAŢIE CERAMISTULUI FRANCEZ FORMIGE, CARE A CREAT O SERIE DE DISCURI ORNAMENTALE AVÂND SIMILITUDINI CU CELE MOLDOVENEŞTI, PE CARE LE AVEA PREZENTATE ŞI ÎN CATALOGUL DE ATELIER.

foto/etichetă: CATALOGUL DE ATELIER AL CERAMISTULUI FRANCEZ FORMIGE DIN PARIS, UNDE SUNT PUBLICATE DISCURILE ORNAMENTALE DE INSPIRAŢIE DIN ARTA MOLDOVENEASCĂ MEDIEVALĂ. ÎN 1902 UN DISC PUTEA FI ACHIZIŢIONAT LA PREŢUL DE 7 FRANCI.

etichetă: DISCURI CREATE DE CERAMISTUL FORMIGE DUPĂ MODELUL CERAMICII MONUMENTALE MEDIEVALE MOLDOVENEŞTI, UTILIZATE LA ÎMPODOBIREA PAVILIONULUI ROMÂNESC LA EXPOZIŢIA UNIVERSALĂ DE LA PARIS 1900, CARE APOI AU FOST EXPUSE ŞI LA PAVILIONUL FRANCEZ, ÎN CADRUL EXPOZIŢIEI GENERALE ROMÂNE, DE LA BUCUREŞTI, ÎN 1906.

discuri create de ceramistul francez, cu diferite însemne de sorginte heraldică

vitrina VII

text: ÎN CELE MAI MULTE CENTRE MOLDOVENEŞTI TRADIŢIA PREISTORICĂ A OLĂRIEI NEGRE PARE SĂ FI ÎNVINS DESTUL DE TIMPURIU RELATIV PUŢINELE CENTRE BIZANTINE CU ZGRAFITO. TOTUŞI ACEASTĂ TEHNICĂ N-A FOST CU TOTUL PIERDUTĂ, CĂCI O REGĂSIM MAI TÂRZIU, ÎN SECOLUL AL XIX-LEA, ÎN NORDUL BUCOVINEI, IAR ÎN SECOLUL XX LA RĂDĂUŢI.

ceramică zgrafitată din Bucovina

text: CERAMICA ZGRAFITATĂ PĂSTRATĂ ÎN COLECŢIILE MUZEULUI REGIUNII PORŢILOR DE FIER ESTE REPREZENTATĂ DE O SERIE DE CAHLE - O CERAMICĂ DE ASEMENEA MONUMENTALĂ UTILIZATĂ LA PLACAREA SOBELOR. PLĂCILE AU O MARE VARIETATE DE MOTIVE DECORATIVE CULESE DIN SUBIECTE CARACTERISTICE SECOLULUI AL XIX-LEA: SOLDAŢI, CĂLĂREŢI ÎN UNIFORMELE TIMPULUI, ANIMALE, SCENE CU DIFERITE PERSONAJE ÎN COSTUMELE EPOCII.

tipuri de cahle

vitrina VIII

text: ARHITECTURA PRETENŢIOASĂ A REŞEDINŢELOR VOIEVODALE, NOBILIARE SAU LOCUINŢELE UNOR ORĂŞENI ÎNSTĂRIŢI PRESUPUNE RAFINAMENTUL AMBIENTULUI, REALIZAT ŞI PRIN ESTETICA

https://biblioteca-digitala.ro

INSTALAȚIILOR DE ÎNCĂLZIT. DE ACEEA SOBA ESTE UN ELEMENT PRINCIPAL DE CONFORT ŞI DECORAȚIE A INTERIORULUI.

fragmente de cahle de sobă de la Suceava

vitrina IX

ceramică utilitară neagră şi smălțuită utilitară din diferite centre din Moldova, sec.XX

etichetă: PARTICULARITĂȚILE CERAMICII NEGRE NU SUNT DATE DE TEHNICA DE LUCRU, DE CALITĂȚILE LUTULUI SAU DE MODUL SĂU DE PREPARARE ŞI DE TIPURILE CUPTOARELOR DE ARS, CI DE TEHNICA DE ARDERE.

etichetă: HARGĂU -STRACHINĂ DE GĂTIT LA FOC CE PREZINTĂ LOCAŞ PENTRU COADĂ DE LEMN, DIN COMUNA HORODNICENI, CĂTUNA BOTEŞTI, OFERITE DE P. GAVRILESCU, 1910.

text: DUPĂ O ARDERE OXIDANTĂ ÎN TIMPUL CĂREIA VASELE DEVIN ROŞII, SE INTRODUC ÎN FOC LEMNE ÎNTREGI DE BRAD, DENUMITE LOCAL "FACHII", DUPĂ CARE TOATE GURILE CUPTORULUI SE ASTUPĂ CU CIOBURI DE OALE, BĂLEGAR ŞI LUT. SE PRODUCE O A DOUA TRATARE TERMICĂ, ARDEREA REDUCĂTOARE, CARE DUREAZĂ ÎN JUR DE 10 ORE ŞI ÎN CARE BIOXIDUL DE CARBON SE DEPUNE PE PEREȚII VASULUI, DETERMINÂND CULOAREA NEAGRĂ ÎN DIFERITE INTENSITĂȚI, DE LA CENUŞIU LA NEGRU INTENS, ÎN FUNCȚIE DE ETANŞEITATEA CUPTORULUI, CALITATEA COMBUSTIBILULUI UTILIZAT ŞI CANTITATEA DE OXIZI FERICI EXISTENȚI ÎN COMPOZIȚIA LUTULUI. VASELE NEGRE NU AU NEVOIE DE ANGOBĂ, ORNAMENTAȚIA SE REALIZEAZĂ PRIN LUSTRUIREA SUPRAFEȚELOR CU O PIATRĂ DE RÂU.

tipuri de vase de ceramică neagră (sec XX) (colecție particulară)

recipient de import utilizat în Moldova (piesă expusă la Expoziția Generală Română, Bucureşti, 1906)

vitrinele X-XI

forme de vase modelate de olarii din Moldova

text: DENUMIRI LOCALE ALE RECIPIENTELOR SAU PĂRȚI ALE ACESTORA

PIPCĂ - toarta vasului

PUIŞOR - vas pentru prins lapte cu bază îngustă, gât alungit, şi gură lărgită

UNCHI - baza îngustă a vasului pentru lapte

USNA - gura largă a vasului pentru lapte

RĂVAR - vas mare, de formă tronconică, pentru păstratul produselor pentru iarnă

GAVANOS - borcan pentru păstratul produselor pentru iarnă

GAVANOS - borcan pentru păstratul produselor (colecție particulară)

STRECURĂTOARE

vitrina XII

etichetă: ÎNTÂLNIM ŞI ÎN CERAMICA DE UZ COMUN DIN MOLDOVA MOTIVE DECORATIVE CA "BRĂDUȚUL", PUNCTUL, STRUGURELE, LINIA VĂLURITĂ, UTILIZATE ÎN MOD CURENT ÎN CERAMICA ROMÂNEASCĂ.

https://biblioteca-digitala.ro

text: BRĂDUŢUL ("CREANGA BRADULUI", ÎN VARIANTE ASEMĂNĂTOARE), REALIZAT CU PENSULA SAU CORNUL, SMĂLŢUIT SAU DIN ANGOBĂ, RĂSPÂNDIT ŞI UTILIZAT ÎN TOATE ZONELE ETNOGRAFICE, ILUSTREAZĂ CONCRET UNITATEA DE SIMŢIRE ŞI GÂNDIRE ROMÂNEASCĂ.

reprezentare grafică: creanga de brad - detaliu pe piese de mobilier din Transilvania

vas din Moldova, decorat cu „creanga bradului"
vas din Oltenia,Tg-Jiu,decorat cu „creanga bradului".
vas din Oltenia, Şişeşti, decorat cu „creanga bradului"

III. PLIANT ŞI CATALOGUL EXPOZIŢIEI

A. Ceramică eneolitică
1 Vase atribuite culturii Cucuteni
B. Ceramică monumentală medievală
2 Disc cu Melusină
3 Disc cu Melusină de concepţie moldovenească
4 Disc cu motiv solar
5 Disc cu leul rampant
6 Disc cu Himeră
7 Disc cu Zgripţor
8 Disc cu antrelac
9 Discuri cu motive heraldice moldoveneşti
10 Disc cu motiv decorativ zoomorf, cerbul
C. Discuri create în atelierul francezului Formigé (sec XX)
11 Discuri inspirate de ceramica medievală moldovenească
D. Ceramică zgrafitată din Bucovina (sec XIX)
12 Cahle de sobă
E. Ceramică utilitară (sec XX)
13 Tipuri de vase de ceramică neagră (Marginea)
14 Tipuri de ceramică smălţuită
F. Motivul bradului, element ce exprimă unitatea de trăire şi gândire românească
15 Vase din Moldova cu motivul brăduţului
16 Vas din Oltenia cu brăduţ (Tg Jiu)
17 Vas din Oltenia cu brăduţ (Şişeşti)

IV. AFIŞ PENTRU ŞCOLI

BIBLIOGRAFIE

Dicţionar de istorie veche a României, Ed. Ştiinţifică şi Enciclopedică, Bucureşti,1976.
Feodosia Rotaru, *Ceramica populară din judeţul Bacău*, Carpica, XII, 1980, p.271.

https://biblioteca-digitala.ro

Dragoş Cusiac, *Centre de olărie în Bucovina*, Analele Bucovinei, tom II, 2, 1995, p.411; an III,1, 1996, p.157; tomIII, 2, 1996, P.431; tom. IV, 1997, p.429.
T. Bănăţeanu, *Arta populară în Bucovina*, Ed. Meridiane, p .156.
Alexandru Artimon, *Oraşul Medieval Tg-Trotuş în lumina datelor istorico-arheologice*, Carpica, XIX,1982, p.92.
M. D. Matei. Em. Emandi, *O casă orăşenească din secolul XV, de la Suceava*, SCIVA, tom. 28, nr.4 oct-dec.1977, p.553.
Elena Busuioc, *Contribuţii la cunoaşterea ceramicii din sec. al XI-lea de la Suceava*, SCIV, tom.19, nr.3, 1968, p.493.
Varvara M. Măneanu, *Ceramică zgrafitată de Bucovina (un posibil model de sinteză culturală)*, Porţile de Fier, an V, nr.1(10), 200, p.10.
V. M. Măneanu, *Catalogul ceramicii din Colecţia Secţiei de Artă populară a Muzeului Regiunii Porţilor de Fier*, (manuscris) Drobeta Tr-Severin,1990.
C. Juan-Petroi, *Ceramică ornamentală moldovenească în colecţiile Muzeului Regiunii Porţilor de Fier*, Drobeta V, Tr-Severin, p.125.
Barbu Slătineanu, *Studii de Artă populară*, Bucureşti, Ed. Meridiane, 1972, p.163.
Maria Cioară, *Zona etnografică Rădăuţi*, Ed. Sport Turism, Bucureşti 1979, p.70.
Angela Paveliuc - Olariu, *Zona etnografică Botoşani*, Ed. Sport Turism, Bucureşti 1983, p.43.
Dorinel Ichim, *Zona etnografică Trotuş*, Ed. Sport Turism, Bucureşti, 1983, p.62.

https://biblioteca-digitala.ro

Ceramică monumentală (sec. XV) care a împodobit ctitoriile lui Ştefan cel Mare
a. disc Melusina
b. disc inspirat din heraldica Moldovei

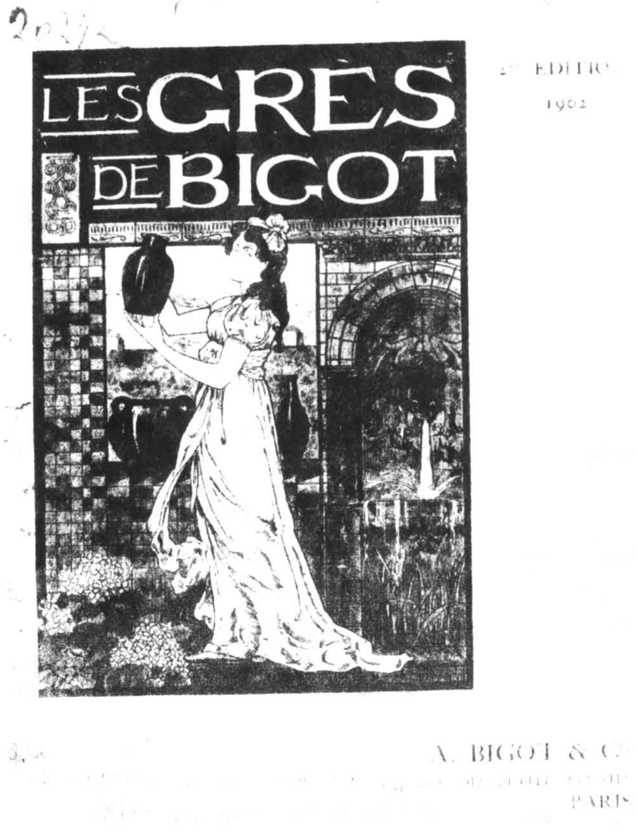

Catalogul de atelier al ceramistului francez Formigé din Paris, unde sunt publicate discurile ornamentale inspirate din arta moldovenească medievală

https://biblioteca-digitala.ro

Ceramică zgrafitată de Suceava (sec. XIX)

https://biblioteca-digitala.ro

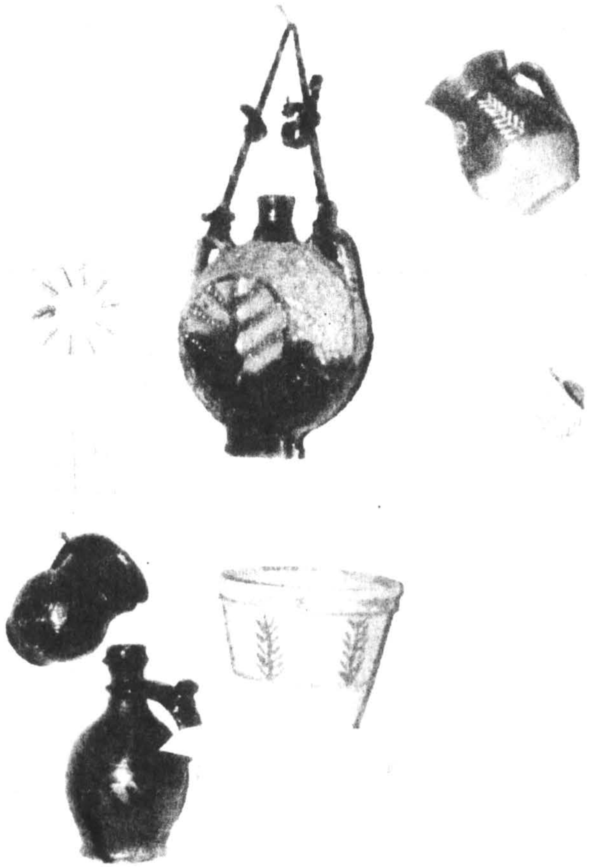

Vase de ceramică din Moldova, Oltenia, Transilvania, împodobite cu motivul decorativ "brăduțul"

https://biblioteca-digitala.ro

DINAMICA VIZITATORILOR MUZEULUI REGIUNII PORŢILOR DE FIER ÎN ANUL 2002

Magdalena Trăistaru

Ca în fiecare an Secţiei de Relaţii Publice îi revine sarcina de a face un studiu privind dinamica vizitatorilor, pe baza căruia se pot trage anumite concluzii şi se pot formula idei noi în realizarea programului de activităţii muzeale pe anul următor.

Graficele prezentate în actuala lucrare indică dinamica vizitatorilor de muzeu atât individuali cât şi grupuri, raportată la lunile anului, anotimpuri, categorii de vârstă, şcolile din municipiu, judeţe, ţări de provenienţă.

Tabel 1

An	ian	feb	mar	apr	mai	iun	iul	aug	sept	oct	nov	Dec
2002	562	490	386	557	451	522	825	969	512	413	283	127
2001	426	390	392	442	359	385	710	722	595	525	400	112

Pentru o mai bună înţelegere a ceea ce s-a întâmplat la nivelul acestui an s-a apelat la o analiză comparativă, introducându-se în tabele şi situaţia vizitatorilor la nivelul anului 2001.
Analizând tabelul 1 rezultă că numărul vizitatorilor la nivelul anului 2002 a crescut faţă de numărul vizitatorilor din 2001, mai puţin în perioada de toamnă, când numărul lor a scăzut.

Diagr.1 Statistica vizitatorilor individuali în anul 2002

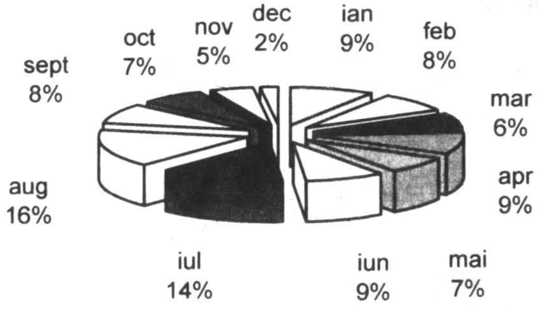

Din diagr.1 se observă că luna cu cea mai mare afluenţă de vizitatori este luna august (969 vizitatori), iar luna cu cei mai puţini vizitatori este luna decembrie (127 vizitatori).

Urmărind procentual, în lunile de iarnă, muzeul a fost vizitat de 19% din totalul vizitatorilor individuali, primăvara vizitatorii au fost în procent de 22%, vara s-a înregistrat un procent de 39%, iar toamna procentul scade la 20%. De aici se poate trage concluzia că în anul 2002 muzeul a fost vizitat constant pe întreg parcursul

https://biblioteca-digitala.ro

anului de vizitatori individuali, cu o excepție pe perioada verii, când numărul acestora a crescut. Lucru absolut normal pentru această perioadă, ținând cont că vara este anotimpul concediilor şi al vacanțelor pentru toate categoriile de public.

Tabel 2

An	iarnă	primăvară	vară	toamnă
2002	1179	1394	2316	1208
2001	928	1193	1817	1520

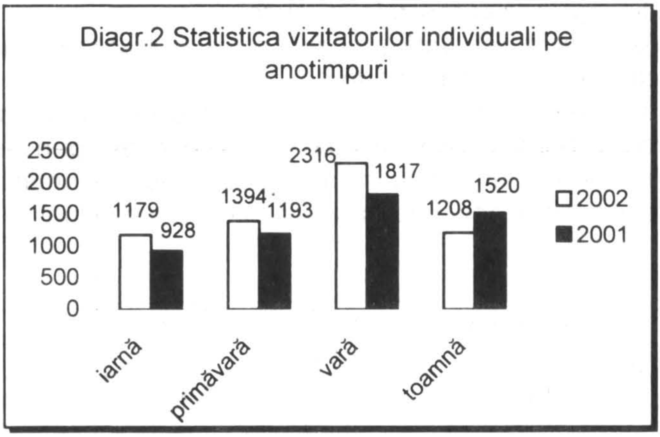

Diagr.2 Statistica vizitatorilor individuali pe anotimpuri

Urmărind raportul, pe anotimpuri, dintre anul 2002 şi cel anterior se poate observa că în perioadele de iarnă, primăvară şi vară numărul vizitatorilor individuali a crescut față de anul 2001, iar în perioada de toamnă numărul vizitatorilor a scăzut.

Tabel 3

An	ian	feb	mar	apr	mai	iun	iul	aug	sept	oct	nov	dec
2002	295	212	1660	2260	4402	4901	1461	618	774	1340	1013	169
2001	103	207	791	952	4470	8058	1578	1003	417	2156	6223	174

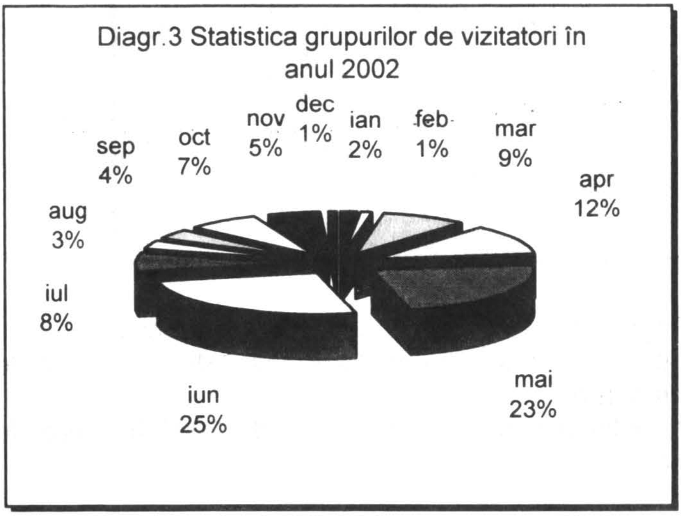

Diagr.3 Statistica grupurilor de vizitatori în anul 2002

În tabelul 3 este prezentată situația grupurilor de vizitatori din anul 2002, raportată la anul 2001. Din acest tabel rezultă că atât în anul 2001, cât şi în anul 2002, luna cu cea mai mare afluență de grupuri de vizitatori este luna iunie. În această lună muzeul a fost vizitat de un număr de

https://biblioteca-digitala.ro

4.901 vizitatori sosiţi în grupuri organizate, faţă de 8.058 vizitatori ai aceleiaşi luni, dar cu un an înainte. Absenţa vacanţei educaţională din noiembrie, când elevii claselor primare erau îndrumaţi către muzeu, s-a resimţit în anul 2002, în numărul scăzut de vizitatori ai aceleiaşi luni, ajungându-se, de la 6.223 elevi în anul 2001, la 1013 elevi în anul 2002.

Din diagr.3 se poate trage concluzia că în perioada de iarnă muzeul a fost vizitat de un număr scăzut de grupuri de vizitatori (4%), dar odată cu venirea primăverii numărul acestora a crescut (44%), pentru ca în perioada de toamnă să scadă iar la 16%.

Lunile mai şi iunie prezintă cea mai mare afluenţă de vizitatori: 48% din totalul vizitatorilor veniţi în grupuri organizate în muzeu.

În lunile de iarnă (ianuarie şi februarie) muzeul a fost vizitat mai mult de vizitatori individuali decât de grupuri de vizitatori.

Datorită faptului că muzeul nu este încălzit, grupurile de elevi nu pot să susţină o lecţie în condiţii optime, fapt ce face să evite acest gen de activitate pe timpul iernii. Din luna martie până în luna iulie numărul grupurilor de vizitatori este mai mare decât numărul vizitatorilor individuali.

Tabel 4

An	iarnă	primăvară	vară	toamnă
2002	676	8322	6980	3127
2001	484	6213	10639	8796

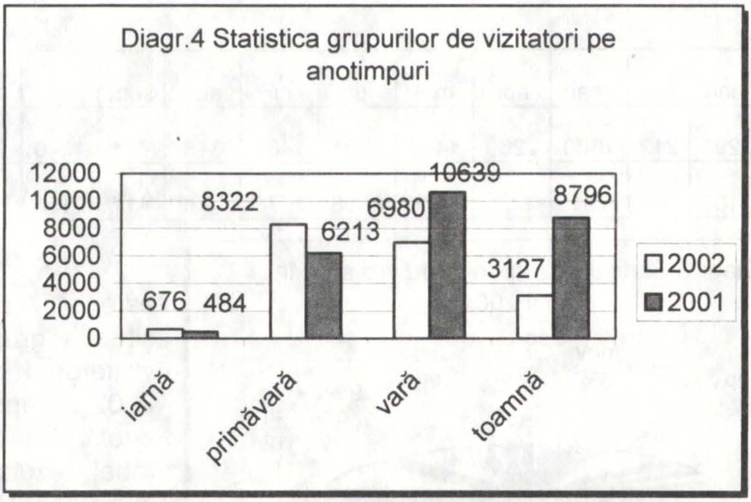

Din tabelul 4 şi diagrama 4 se pot trage următoarele concluzii:

- numărul vizitatorilor a crescut în anul 2002 faţă de 2001 în lunile de iarnă şi primăvară
- numărul vizitatorilor a scăzut în 2002 faţă de 2001 în lunile de vară şi toamnă

https://biblioteca-digitala.ro

Tabel 5

Preşcolari	Şc generală	Liceu	Studenţi	Adulţi
631	1532	798	608	2163

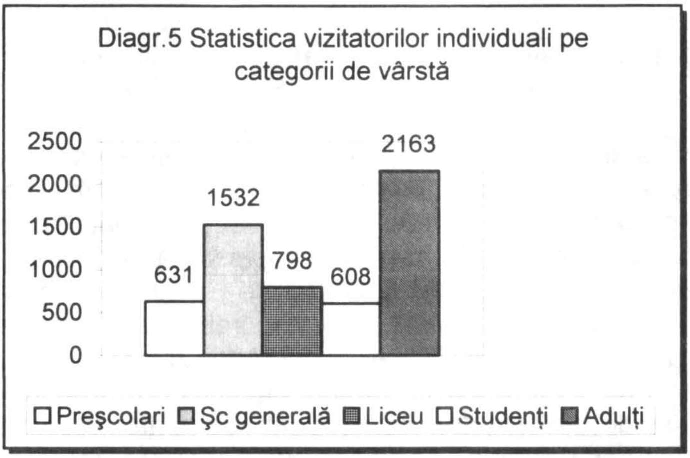

Urmărind diagr. 5 se poate observa că cei mai mulţi vizitatori individuali în anul 2002 fac parte din categoria adulţilor (2163), urmaţi de elevii de şcoală generală (1532).

Din diagr. 6 se poate observa că cei mai mulţi vizitatori veniţi în grup în spaţiul muzeal sunt elevi de şcoală generală (9568), urmaţi de adulţi (2295) şi elevi de liceu (1954).

Tabelul nr.6

Preşcolari	Şc generală	Liceu	Studenţi	Adulţi
688	9568	1954	1057	1706

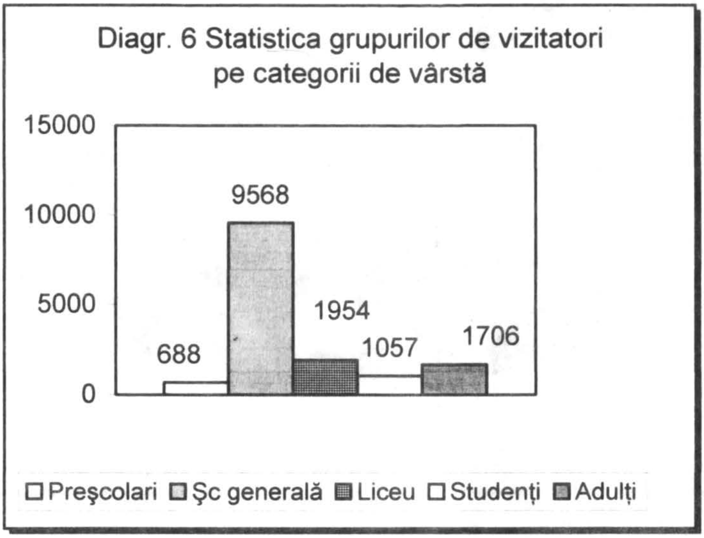

https://biblioteca-digitala.ro

Comparând cele două diagrame se observă că numărul preşcolarilor veniţi în grupuri organizate este aproximativ egal cu numărul preşcolarilor care au vizitat muzeul alături de părinţi, bunici sau fraţi mai mari.

Cea mai mare discordanţă există la categoria elevilor de şcoală generală. Aici se observă că numărul elevilor vizitatori în grup (lecţie aplicată în muzeu, vizită, excursie, tabără şcolară) este net superior numărului de elevi care vin individual în spaţiul muzeal. Elevii de liceu vizitează muzeul mai degrabă organizat (1954) decât individual (798). Faţă de numărul elevilor de şcoală generală, numărul elevilor de liceu este slab reprezentat în diagr. 6. Datorită programei de învăţământ foarte încărcate, liceenii nu au timpul necesar pentru desfăşurarea anumitor lecţii în spaţiul muzeal. Într-o oră de curs timpul este insuficient pentru deplasarea la muzeu, susţinerea lecţiei şi revenirea în incinta liceului. Secţia de Relaţii Publice va trebui să găsească o modalitate de rezolvare a acestei probleme, în vederea creşterii numărului de vizitatori, atât individuali cât şi organizat, la nivelul elevilor de liceu. Vizitatorii studenţi păşesc pragul muzeului în grupuri organizate (excursii de studii, tabere studenţeşti) în proporţie mai mare decât individuali. Vizitatorii individuali adulţi sunt în număr mai mare decât cei în grup.

Pornind de la o altă concluzie, aceea că elevii de şcoală generală reprezintă mai mult de 50% (11.100) din totalul vizitatorilor români (21355) care ne-au vizitat muzeul în anul 2002, considerăm interesantă prezentarea unei statistici a şcolilor generale din oraş, ai căror elevi au vizitat muzeul în acest an.

Tabel 7

Şcoala / gen.	Ş.G. nr.1	Ş.G. nr.2	Ş.G. nr.3	Ş.G. nr.4	Ş.G. nr.5	Ş.G. nr.6	Ş.G. nr.7	Ş.G. nr.8	Ş.G. nr.9	Ş.G. nr.10	Ş.G. nr.11	Ş.G. nr.14	Ş.G. nr.15	Palatul Copiilor
elevi	142	53	57	169	44	123	30	0	243	53	30	31	12	60

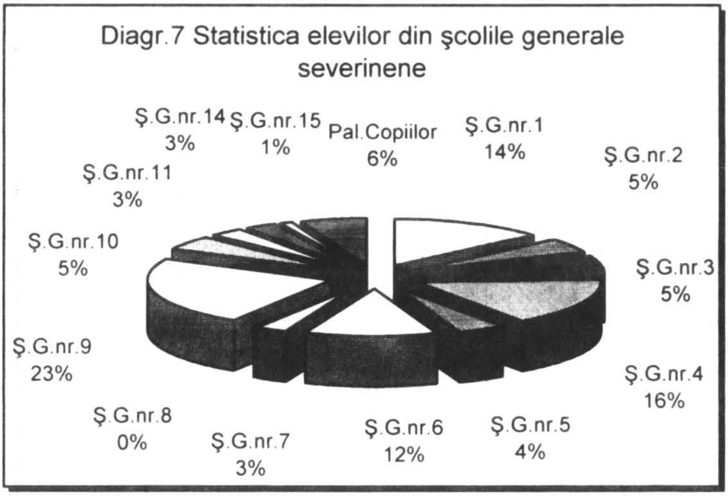

https://biblioteca-digitala.ro

Astfel, din diagr.7 se poate observa că cei mai mulți elevi care au vizitat muzeul în anul 2002 provin de la Şcoala *Constantin Negreanu* (nr.9) în proporție de 23%, urmați de elevii Şcolii *Petre Sergescu* (nr.4) în proporție de 16%, Şcoala *Dimitrie Grecescu* (nr.1) în proporție de 14% şi Şcoala Generală nr. 6 în proporție de 12%. Toate aceste şcoli sunt relativ mai aproape de sediul muzeului, față de Şcolile generale nr. 7, nr.11, nr. 14 şi nr.15, care sunt mai departe de muzeu, iar elevii acestora au venit în număr mai mic. Din tabelul 7 se observă că elevii Şcolii Generale nr.8 nu au vizitat muzeul şi nu au participat la nici-o activitate a muzeului în anul 2002. Din Şcoala Generală nr.7, o şcoală de cartier, realmente departe de muzeu, s-a înregistrat o singură clasă de elevi vizitatori.

Plecând de la aceeaşi concluzie, că elevii de şcoală generală sunt majoritari printre grupurile de vizitatori, am realizat o statistică a județelor de proveniență.

Tabel 8

DJ	GJ	TM	OL	HD	VL	CS	MH
1404	1751	597	882	483	319	712	2048

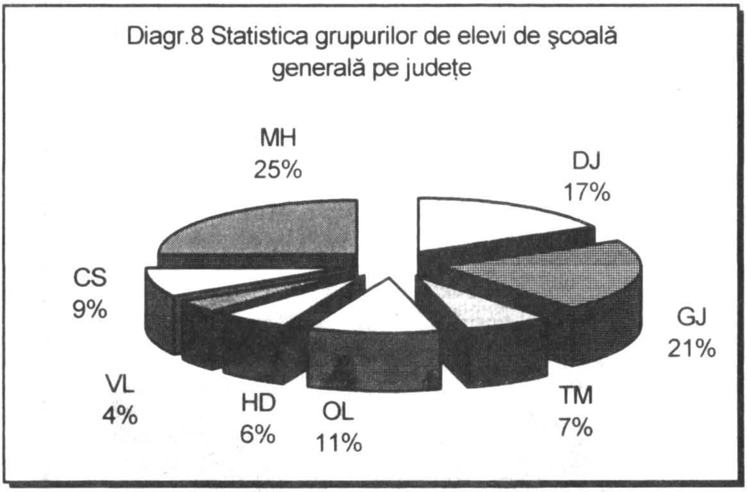

Din diagr. 8 se poate observa că 25% din totalul grupurilor de elevi provin din județul nostru, urmate de grupurile din județele Gorj, cu 21% şi respectiv Dolj, cu 17%.

Din această statistică reiese că 1047 elevii de şcoală generală din municipiul Drobeta Turnu Severin au vizitat muzeul în anul 2002, față de 1001 elevi veniți din alte localități ale județului Mehedinți.

Dintre județele limitrofe Gorjul deține ponderea cea mai ridicată - 1751, dintre care 856 din Tg. Jiu, iar restul de 895 din alte localități (Tismana – 75 elevi, Motru – 276 elevi).

Pentru județul Dolj proporția a fost de 617 elevi din Craiova şi 787 elevi din alte localități ale județului (Calafat - 160, Filiaşi – 102, Băileşti – 69).

https://biblioteca-digitala.ro

Un alt judeţ reprezentat a fost judeţul Olt (882 elevi), din care 182 din Slatina şi 700 din alte localităţi (Caracal – 106, Balş - 80, Piatra Olt – 90, Corabia – 30).

Din judeţul Caraş Severin 155 de elevi sunt din municipiul Reşiţa iar 557 din localităţile judeţului (Anina – 66, Bocşa – 86, Caransebeş – 62, Rusca Montană – 161).

Din judeţul Timiş au venit 597 vizitatori, din municipiul Timişoara 221 de elevi, iar din localităţile judeţului 376 elevi (Lugoj – 118, Gearmata – 40).

Pentru judeţul Hunedoara statistica arată astfel: 92 elevi din Deva, iar 391 din alte localităţi (Hunedoara – 68, Petroşani – 93, Orăştie – 45, Vulcan – 70).

Din judeţul Vâlcea ne-au vizitat muzeul un număr de 319, elevi dintre care 214 din Râmnicu Vâlcea, iar 105 din alte localităţi.

Menţionăm că pe lângă aceste judeţe Muzeul Regiunii Porţilor de Fier a fost vizitat în cursul anului 2002 şi de grupuri de elevi din alte zone ale ţării (judeţele Iaşi, Cluj, Constanţa, Arad, Neamţ, etc)

Tabel 9

Luni	ian	feb	mar	apr	mai	iun	iul	aug	sep	oct	nov	dec
Vizit. indiv	6	23	16	50	29	42	53	31	27	52	15	1

Diagr.9 Statistica vizitatorilor individuali străini

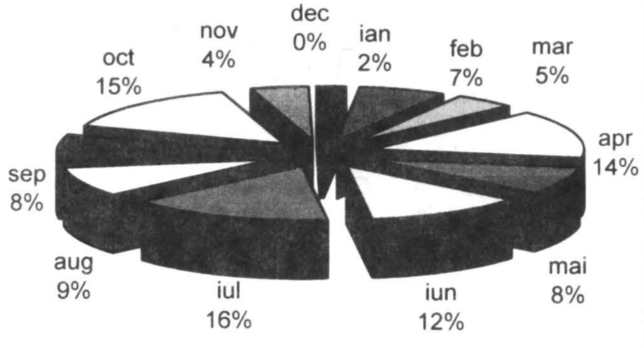

Urmărind tabelul 9 se poate observa că Muzeul Regiunii Porţilor de Fier a fost vizitat de turişti străini individuali pe întreg parcursul anului. Lunile cu cei mai mulţi vizitatori străini individuali sunt aprilie, iulie şi octombrie.

https://biblioteca-digitala.ro

Tabel 10

Străini/grup	ian	feb	mar	apr	mai	iun	iul	aug	sep	oct	nov	dec
	0	28	924	730	354	365	216	227	489	0	0	0

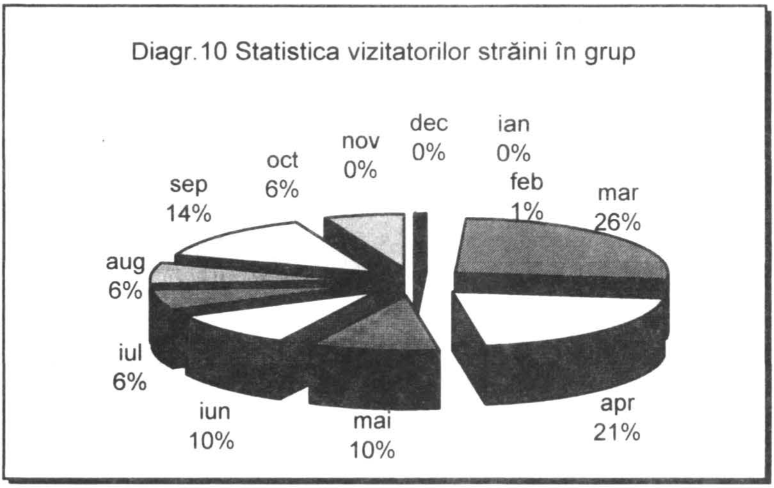

În anul 2002 Ministerul Turismului a încheiat un protocol cu ministere similare din alte țări, cu privire la condițiile de realizare a croazierelor pe Dunăre, fapt reflectat în numărul crescut al turiştilor străini care au vizitat muzeul nostru.

Cel mai mare număr de turişti străini s-a înregistrat în luna martie (924 vizitatori), urmat de luna aprilie (730 vizitatori), fiind concretizat într-un procent de 57% din numărul total al turiştilor străini care au vizitat muzeul în perioada de primăvară.

Tabel 11

Germania	2434
China	28
Austria	82
Danemarca	545
Franța	56
Suedia	110
Olanda	34
SUA	96
Ungaria	15
Israel	63
Elveția	40
Spania	25
Italia	30
Iugoslavia	14

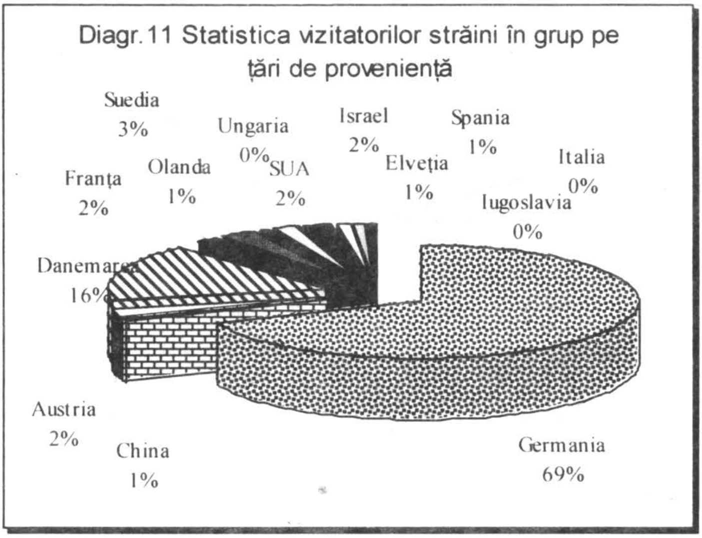

https://biblioteca-digitala.ro

Analizând statistica vizitatorilor străini, după țara de proveniență, se poate observa că cei mai mulți sunt din Germania, 69% din total, urmați de turiştii danezi (15%), suedezi (3%) şi americani (3%).

Majoritatea vizitatorilor străini provin din grupurile de turişti aflați în croazieră pe Dunăre. Alături de aceştia au mai vizitat muzeul şi turişti aflați în vacanță sau la tratament în stațiunea balneoclimaterică Băile Herculane. O altă categorie de public străin provine din delegațiile străine ce se află în județul nostru în scopuri administrative, economice sau culturale.

Tabel 12

Vizitatori	români	străini
An 2002	5752	345

Tabel 13

Vizitatori	români	străini
An 2002	15.533	3.572

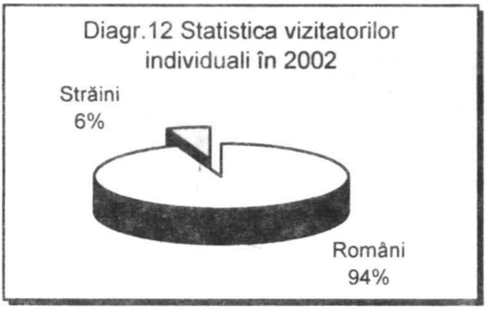

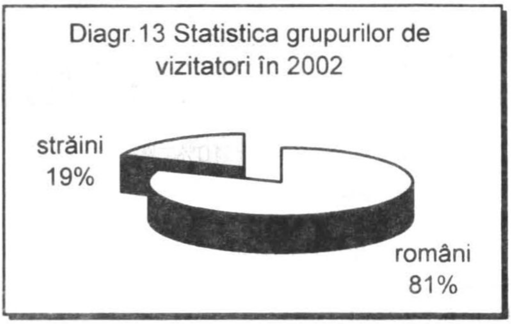

Urmărind cele două diagrame 12 şi 13 se poate observa că numărul vizitatorilor străini este mult mai mic decât numărul vizitatorilor români. Astfel că 6% din totalul vizitatorilor individuali ce au păşit pragul muzeului în anul 2002 sunt vizitatori străini şi 94% sunt vizitatori români. Din diagrama 13 se poate observa că 81% din totalul grupurilor de vizitatori ce ne-au vizitat muzeul în anul 2002 sunt români şi numai 19% sunt vizitatori străini.

Tabel 14

Vizitatori	români	străini
An 2002	21.630	3.917

Tabel 15

An	an-2000	an-2001	an-2002
vizitatori	24.123	31.540	25.547

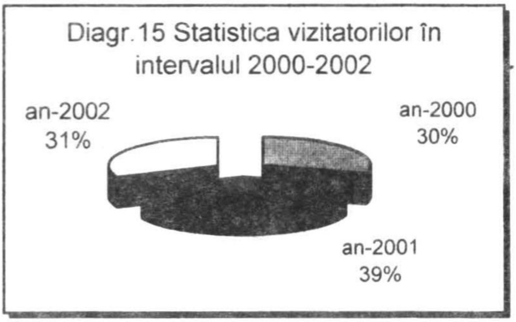

https://biblioteca-digitala.ro

Analizând aspectul etnic al statisticii vizitatorilor de muzeu din diagr. 14 se observă că 85% din total sunt români iar 15% sunt de altă etnie.

Ultima diagramă, 15, prezintă statistica vizitatorilor de muzeu în intervalul 2000-2002, în care se poate observa că anul 2001 a fost anul cu cei mai mulți vizitatori.

https://biblioteca-digitala.ro

RELAȚIA MUZEU-ŞCOALĂ. UN EXPERIMENT DE PEDAGOGIE MUZEALĂ ÎN ANUL ŞCOLAR 2002-2003

Magdalena Trăistaru

Relația muzeu-şcoală a existat de timpuriu: inițial, clădirea ce adăposteşte astăzi Muzeul Regiunii Porților de Fier a fost construită ca şi internat al Liceului Traian, mai târziu aici a funcționat Şcoala Normală de Fete, pentru ca, începând cu anul 1972, prin reamenajarea interioarelor să devină ceea ce este astăzi, un muzeu de talie europeană.

Încercând să ne aliniem la normele europene ale activității muzeale, în instituția noastră s-a înființat un Birou de Relații Publice, care printre altele a pus bazele unei statistici a vizitatorilor, raportată la ani, luni, anotimpuri, categorii de vârstă, şcoli, județe, țări, etc începând cu anul 1997 şi până în prezent.

Analizând statisticile ce privesc relația muzeu-şcoală raportată la anii 1997-2002 am observat că:

- mai mult de 50% din grupurile ce vizitează muzeul sunt formate din elevi de şcoală generală.
- în anul 1999, datorită grevelor repetate din sistemul de învățământ numărul vizitatorilor a scăzut dramatic (16.733 vizitatori)
- în anul 2001 numărul vizitatorilor creşte, atingând cota cea mai înaltă (31.540 vizitatori)

Printr-o hotărâre a Ministerului Educației şi Învățământului s-a inițiat în perioada 5-10 noiembrie 2001 o vacanță educațională la nivelul învățământului primar. În această perioadă Muzeul Regiunii Porților de Fier a fost pur şi simplu asaltat de grupuri de elevi, din municipiu, din județ şi din județele învecinate, astfel încât spațiul expozițional a devenit neîncăpător pentru numărul mare de vizitatori (cca. 6.000 vizitatori).

Nu putem face nici o afirmație referitoare la eficiența acestei vacanțe educaționale la nivelul programei de învățământ, dar ceea ce putem afirma noi este că numărul mare de vizitatori într-un interval de timp atât de mic a dus la supraaglomerarea muzeului.

Ghidajul nu s-a putut face în condiții normale, supravegherea nu s-a putut face eficient, muzeul devenind în cele 8 ore/zi un adevărat „furnicar". Înainte de începerea programului grupuri de elevi aşteptau la poartă deschiderea muzeului. Multe dintre ele, plictisite de aşteptare într-o perioadă a anului deloc favorabilă, renunțau să viziteze muzeul.

La nivelul anului 2002 experimentul cu vacanța educațională nu s-a mai repetat. Probabil că rezultatele nu au fost cele dorite şi s-a renunțat la această idee. Atunci am intervenit noi şi ne-am spus că dacă instituțiile de învățământ au încercat să realizeze o punte de legătură spre muzeu şi nu au reuşit, atunci ar fi bine să încercăm noi să facem următorul pas concretizat

https://biblioteca-digitala.ro

într-un parteneriat cu câteva şcoli din municipiul Drobeta Turnu Severin, pe parcursul anului şcolar 2002-2003.

Acest parteneriat are la bază obiectivele unui proiect intitulat PRIETENII MUZEULUI, prin care Muzeul Regiunii Porţilor de Fier îşi propune:

- atragerea în sfera sa a unui public cât mai tânăr pe care să-l formeze în spiritul cunoaşterii şi respectării valorilor patrimoniale
- aplicarea criteriilor ştiinţifice, estetice şi morale în aprecierea valorilor, familiarizarea cu acestea
- promovarea identităţii naţionale, educaţia pentru integrarea europeană
- protejarea mediului înconjurător şi a habitatelor în care trăiesc anumite specii de plante, animale şi păsări periclitate
- acumularea sau fixarea cunoştinţelor într-un alt mediu decât şcoala
- implementarea spiritului de echipă

Pentru alegerea şcolilor cu care am încheiat parteneriate am apelat la statistica vizitatorilor, raportată la şcolile de provenienţă şi, pentru că majoritatea vizitatorilor provin din şcoli generale, ne-am oprit la elevii de ciclu primar.

Pentru început am lucrat cu Şcolile *Dimitrie Grecescu*, *Petre Sergescu*, Şcoala nr.6, am colaborat cu Şcoala *Constantin Negreanu* şi spre sfârşitul anului şcolar am lucrat şi cu câteva clase de ciclu gimnazial din Şcoala nr.5 din localitatea Schela Cladovei. Echipa de lucru a Şcolii *Dimitrie Grecescu* cuprindea un efectiv de cca.100 elevi proveniţi din câte o clasă de a I-a, a II-a, a III-a şi a IV-a împreună cu învăţătoarele lor Lăcrămioara Broscăreanu, Alina Simcea, Rodica Bordea şi Lidia Moldovan. Echipa de lucru a Şcolii *Petre Sergescu* era formată dintr-un efectiv de cca. 80 de elevii proveniţi din trei clase de a IV-a împreună cu învăţătoarele Magdalena Enache, Maria Ghiţoaica, Biluţa Armulescu. Şcoala nr.6 a avut o echipă de lucru formată din cca.100 de elevi din trei clase de a IV-a şi una de a II-a şi cadrele didactice Rodica Drăgănuş, Maria Săftoiu, Maria Caţan şi Cornelia Vladu. Şcoala nr.5 a fost reprezentată de prof. Alexandra Catană, specialitatea istorie şi prof. Luminţa Andrei, specialitatea geografie.

Am stabilit un program de activităţi la nivelul întregului an şcolar care cuprindea: data desfăşurării activităţii, clasa, tematica. Pentru desfăşurarea activităţilor s-a amenajat în muzeu o sală specială, s-au folosit ca materiale auxiliare casete video documentare, CD-uri pe diferite teme, obiecte tridimensionale din depozitele muzeului, etc. Pentru alegerea temelor am ţinut cont în primul rând de calendarul sărbătorilor naţionale şi internaţionale, de programa şcolară a fiecărei clase cât şi de interesul elevilor pentru teme de cultură generală.

Prezentăm în continuare câteva din activităţile pe care le-am realizat în decursul anului şcolar 2002-2003, menţionând faptul că acestea s-au desfăşurat în două grupe distincte:

https://biblioteca-digitala.ro

I. Activitățile dedicate evenimentelor naționale şi internaționale

1 decembrie 2002 –elevii clasei a I-a şi a-II-a din Şcoala *Dimitrie Grecescu* au făcut o vizită la muzeu, la Secția de Istorie, unde au primit câteva informații de la muzeograf Cornelia Balaci, legate de *Ziua Națională a României.*

25 decembrie 2002 – Cu ocazia Crăciunului, elevii şcolilor *Dimitrie Grecescu, Petre Sergescu, Constantin Negreanu* şi al Şcolii cu clasele I-VIII- nr.6 au susținut un spectacol intitulat *Colinde de Crăciun.* În holul de onoare al muzeului a fost instalat un brad frumos împodobit, iar elevii de la Şcoala *Dimitrie Grecescu* au venit cu mai multe coşulețe cu bomboane şi nuci pe care le-au aşezat sub brad. Aceiaşi elevi au venit cu ornamente din hârtie, confecționate la şcoală, pe care le-au atârnat în brad. După ce şi-au susținut programul artistic, Moş Crăciun le-a oferit copiilor câte un mic dar. A fost un spectacol frumos, atât pentru copii cât şi pentru părinți şi personalul muzeului care a fost prezent în holul muzeului.

24 ianuarie 2003 – Cu ocazia Zilei Unirii, specialiştii Secției de Istorie a muzeului au organizat o expoziție *24 Ianuarie Unirea Principatelor - Eveniment European.* La vernisajul acestei expoziții au participat elevii a două clase din Şcoala *Dimitrie Grecescu* cu un mic program artistic, în care elevii îmbrăcați în costume populare au recitat poezii, au cântat şi jucat Hora Unirii. Acest moment artistic a fost o încântare pentru invitații noştri (în special cadre militare) care au participat la acest vernisaj. Majoritatea elevilor au fluturat steguleţe din hârtie confecționate de ei la şcoală.

https://biblioteca-digitala.ro

2 februarie 2003 – *Ziua Mondială a Zonelor Umede*. Cu acest prilej muzeografii Secţiei de Ştiinţele Naturii (Sorina Matacă şi Florina Diaconu) au

realizat într-una din sălile muzeului o microexpoziţie dedicată acestui eveniment, în special păsărilor de baltă. Cu acest prilej au fost expuse păsări de diferite mărimi, dar care au acelaşi habitat, cu ajutorul cărora s-a realizat expoziţia. În aceeaşi sală, alături de expoziţie a fost instalat un televizor şi un aparat video astfel încât s-a putut viziona un film documentar dedicat păsărilor de baltă ce trăiesc în Africa. Pentru început la această manifestare au participat elevii şcolilor *nr.6* şi *Dimitrie Grecescu*, care au primit informaţii despre ce este o zonă umedă şi ce semnificaţie are această zi pe plan mondial, ce legătură există între păsările etalate în expoziţia noastră şi cele prezentate în filmul documentar. Elevii Şcolii *Dimitrie Grecescu* au purtat ecusoane din hârtie cu diferite păsări, realizate de ei la şcoală. Tot ei au recitat poezii şi au citit fragmente din diferite lucrări ce făceau referire la păsări de baltă, păsări ce trăiesc în zone umede. Cu ocazia acestui eveniment muzeul a invitat pe parcursul unei săptămâni toate şcolile din municipiu să viziteze această expoziţie. Au răspuns numai două şcoli, *Şcoala Constantin Negreanu* şi *Şcoala nr.10*. Majoritatea claselor din Şcoala *Constantin Negreanu* şi-au efectuat orele de biologie în cadrul muzeului.

1 martie 2003 Această manifestare intitulată *Mărţişorul în tradiţia populară românească* s-a

desfăşurat pe parcursul a trei zile ca un atelier de lucru. Pentru început Vasile Şişu, muzeograf al Secţia de Etnografie şi Artă Populară le-a prezentat elevilor semnificaţia mărţişorului la români, după care s-a trecut la confecţionarea propriu zisă a mărţişoarelor şi felicitărilor sub îndrumarea desenatoarei Lidia Dondesi. La această manifestare au participat elevii claselor a I-a, a II-a şi a IV-a din Şcoala *Dimitrie Grecescu* şi elevii clasei a IV-a din Şcoala *nr.6*. Elevii claselor a IV-a au realizat cele mai frumoase mărţişoare, dar şi cei de clasa I-a şi a II-a s-au străduit să confecţioneze ceva original. Cele mai reuşite mărţişoare şi felicitări au fost selecţionate pentru a fi expuse în cadrul unei expoziţii. Câte trei elevi de la fiecare clasă, pentru cele mai expresive, cele mai originale şi cele mai îngrijit realizate au primit câte o legitimaţie de intrare gratuită în muzeu până la

https://biblioteca-digitala.ro

sfârşitul anului şcolar. Toate mărţişoarele selecţionate au fost etalate pe trei panouri şi expuse în holul de onoare al muzeului.

8 martie 2003 – Spectacol dedicat *Zilei Internaţionale a Femeii*. În holul muzeului alături de panourile cu mărţişoare şi-au susţinut programul artistic elevii Şcolilor *Dimitrie Grecescu, Petre Sergescu* şi *nr.6.*

22 aprilie 2003 – *Ziua Mondială a Pământului.* Cu această ocazie Florina Diaconu, muzeograf al Secţiei de Ştiinţele Naturii a realizat expoziţia

Diamantele Negre - Cărbunii. Această activitate s-a desfăşurat pe două fronturi, cu elevi din Şcolile *Dimitrie Grecescu, Petre Sergescu*, şi *nr.6*. O parte dintre ei au venit la sediul muzeului unde au vizitat expoziţia, au susţinut un program artistic din care nu a lipsit parada costumelor ecologice, iar la final au putut viziona o proiecţie pe video proiector a unui CD – *Călătorie virtuală în interiorul Pământului*. Proiecţia a fost realizată într-una din sălile muzeului care are din construcţie o astfel de destinaţie. A fost pentru prima dată când am reuşit să facem o astfel de prezentare, pe video proiector de care au rămas impresionaţi atât elevii cât şi cadrele didactice. Celălalt front constituit din elevii a două clase, din Şcolile *Dimitrie Grecescu* şi *nr.6* au pornit fiecare din faţa şcolii lor, îmbrăcaţi în costume confecţionate din materiale reciclabile şi cu pancarte ce conţineau mesaje adresate omenirii în vederea protejării Pământului. În marşul lor prin oraş au împărţit manifeste, realizate sub egida muzeului şi a şcolilor, tuturor trecătorilor. Cele două grupuri de elevi s-au întâlnit în faţa Primăriei municipiului Drobeta Turnu Severin unde au susţinut un mic recital. De la sediul Primăriei cele două grupuri s-au îndreptat către Agenţia de Protecţia Mediului şi au poposit în final la Muzeul Regiunii Porţilor de Fier. Aici au vizitat expoziţia Diamantele negre – Cărbunii, au susţinut un scurt program artistic, după care au ieşit în parcul muzeului unde au plantat câţiva arbori în semn de respect pentru natură, Pământ şi pentru instituţia noastră ce protejează aceste valori.

9 mai 2003 - Ziua Europei. Cu acest prilej în biblioteca muzeului a avut loc o masă rotundă la care au participat elevii clasei a XII-a ai Colegiului Traian împreună cu profesorul de istorie L. Raicu, fost deputat de Mehedinţi şi Tudor Răţoi, directorul Arhivelor Naţionale Filiala Mehedinţi, alături de Olimpia Bololoi, muzeograf al Secţiei de Istorie.

1 iunie 2003 – Ziua Internaţională a copiilor. La acest eveniment au participat elevii a două şcoli, *Dimitrie Grecescu* şi nr.6. Elevii din Şcoala *Dimitrie Grecescu* au realizat la şcoală jucării din pluş, carton, lemn, etc pe care le-au etalat într-o vitrină aşezată la intrarea în muzeu, au susţinut un program artistic dedicat zilei copilului şi la final s-au alăturat celorlalţi elevii la

https://biblioteca-digitala.ro

concursurile de role şi desene pe asfalt. Câştigătorii fiecărei secţiuni au primit diplome de Prieteni ai Muzeului şi legitimaţii de intrare gratuită în muzeu pe timpul vacanţei de vară. Copiii s-au distrat şi au fost cuprinşi de febra competiţiei mai ales la concursul de role.

II. Lecţii tematice

1. Lecţii de istorie

Strămoşii noştri, realizată în Secţia de Istorie a muzeului de către Cornelia Balaci, muzeograf al Biroului de Relaţii Publice. Toate informaţiile primite de elevi în cadrul acestei lecţii se referă la perioada romană şi în mod special la realizarea podului de peste Dunăre. Prezentarea lecţiei se încheie în sala 5, unde se află macheta podului, după care elevii se deplasează într-o sală special amenajată cu televizor şi aparat video unde se poate viziona un film documentar *De la podul lui Apollodor la podurile contemporane*. La aceste lecţii au participat toţi elevii de clasa a IV-a din şcolile *Dimitrie Grecescu, Petre Sergescu, nr.6* şi în trimestrul al treilea al anului şcolar elevii *Şcolii nr.5* din Schela Cladovei.

Arme albe şi de foc folosite de armata română în Războiul de Independenţă. Pentru această lecţie s-a apelat la depozitul de arme al muzeului şi pentru prima dată obiectele nu au fost etalate într-o vitrină, iar elevii şi-au putut satisface dorinţa de a le atinge. Lecţie realizată de Clarisa Cimpoieru, muzeograf al Secţiei de Istorie, cu participarea elevilor de clasa a IV-a din Şcoala *Petre Sergescu*.

Cetăţi medievale – realizată de Cristian Manea, muzeograf al Secţiei de Istorie cu participarea elevilor de clasa a VIII-a din Şcoala nr.5 care au intrat mai târziu în parteneriat cu noi.

https://biblioteca-digitala.ro

2. Lecție de etnografie

Motive ornamentale în arta tradițională românească, realizată de Varvara Măneanu, muzeograf al Secției de Etnografie şi Artă populară, având drept scop fixarea cunoştinţelor relative la valorile civilizației tradiționale româneşti (ornamentica). La această lecție au participat elevii claselor a IV-a din Şcoala *Dimitrie Grecescu* şi Şcoala nr.6.

3. Lecții cu tematică diversă, extramuzeală

Cele cinci simțuri şi lumea, lecție educativă în care au fost prezentate cele cinci simțuri, percepute şi dezvoltate de om din cele mai vechi timpuri până în prezent. Lecție realizată de Magdalena Trăistaru, muzeograf al Biroului Relații Publice cu participarea elevilor din clasele a II-a şi a IV-a, Şcoala nr. 6.

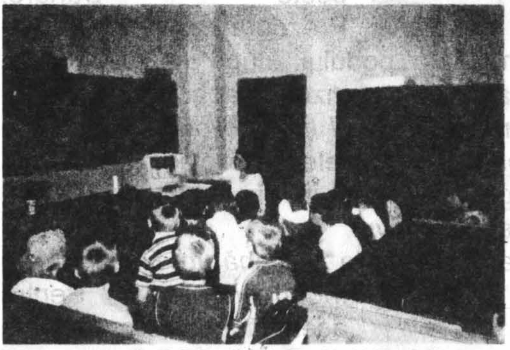

Patrimoniul național. Braşovul, istorie, tradiție, cultură şi turism, adevărată călătorie virtuală în timp şi spațiu, a avut drept ghid al elevilor din clasa a VII-a, Şcoala nr.5, pe Magdalena Trăistaru, muzeograf al Biroului Relații Publice.

Pentru realizarea acestor lecții s-au folosit mijloace multimedia (CD) utilizând un computer din dotarea instituției.

Dintre temele propuse la începutul parteneriatului una singură, *Tudor Vladimirescu şi Mehedințiul*, nu a putut fi realizată din cauza condițiilor meteorologice nefavorabile. Ploaia ne-a împiedicat să ne deplasăm la Cula lui Tudor de la Cerneţi, loc de desfăşurare al acestei activități.

Prin acest experiment pedagogic s-a urmărit în primul rând atragerea în sfera muzeală a unui public cât mai tânăr pe care să-l formăm în spiritul cunoaşterii şi respectării valorilor patrimoniale naționale şi mondiale.

Demararea acestui proiect a dus la implicarea atât a muzeului ca instituție, cât şi a muzeografilor, în amenajarea unui spațiu corespunzător, dotarea cu mijloace tehnice cât mai avansate, crearea unei baze de mijloace multimedia (documentare pe suport magnetic sau digital) cât şi realizarea materialelor auxiliare necesare susținerii lecțiilor propuse în cadrul parteneriatelor.

În primăvara anului 2003 am demarat un proiect de finanțare pentru renovarea spațiului existent în clădirea de la intrarea în curtea muzeului,

https://biblioteca-digitala.ro

afectat activităţilor prevăzute în cadrul proiectului PRIETENI MUZEULUI şi expoziţiilor temporare şi itinerante. Cu ajutorul organizaţiei CORPUL PĂCII am reuşit să renovăm acest spaţiu, iar prin mijloace proprii instituţia muzeală l-a amenajat şi a dotat Biroul Relaţii Publice cu aparatură tehnică, necesară desfăşurării activităţilor stabilite în cadrul proiectului.

Din punctul nostru de vedere ne-am străduit, şi ne străduim în continuare, ca acest gen de activităţi încheiate anul acesta cu ciclul şcolar primar al unor şcoli din municipiu să continue, iar elevii formaţi de noi să devină publicul adult de mâine, bine educat în spiritul recunoaşterii şi respectării valorilor culturale.

Dacă elevii au fost la începutul parteneriatului mai timizi mai rezervaţi, după câteva întâlniri în cadrul muzeului au reuşit să fie naturali, devenind dinamici şi dornici de a cunoaşte cât mai multe lucruri noi.

În momentul în care am iniţiat eliberarea legitimaţiilor de intrare gratuită în muzeu, am reuşit să captăm interesul elevilor de a reţine cât mai multe informaţii şi de a răspunde corect la întrebările formulate de muzeografi.

Am constatat cu surprindere că elevii posesori ai unor astfel de legitimaţii, care păşeau pragul muzeului o dată sau de două ori pe lună în cadrul parteneriatului, doreau să viziteze muzeul şi cu alte ocazii. Alţi elevii au vizitat muzeul în vacanţa de vară, aducând cu ei şi alţi prieteni.

Cadrele didactice implicate în proiect s-au dovedit cooperante, atât cu elevii lor, cât şi cu muzeografii, pentru desfăşurarea activităţilor programate în cadrul muzeului. Programele artistice susţinute de elevi în cadrul muzeului, cu ocazia diferitelor evenimente, au fost pregătite de aceştia la şcoală sub atenta îndrumare a învăţătoarelor.

Am observat preocuparea cadrelor didactice de a-şi obişnui elevii cu un mediu nou de studiu, altul decât şcoala, acela unde învaţă să respecte istoria, natura şi tradiţiile populare româneşti.

Sperăm ca prin eforturile comune ale muzeului şi ale şcolilor să putem să ne atingem scopul acestui proiect, iar elevii de azi să rămână pentru totdeauna *prietenii muzeului*.

https://biblioteca-digitala.ro

RMM-MIA - Revista Muzeelor şi Monumentelor. Monumente Istorice şi de Artă, Bucureşti RMM-M - Revista Muzeelor şi Monumentelor, seria Muzee, Bucureşti
RRB bot. - Revue Roumaine de Biologie, série botanique, Bucureşti
RRGGG géogr. - Revue Roumaine de Géologie, Géophysique, Géographie, série géographie, Bucureşti
RRHA –Revue Roumaine d'Histoire de l'Art, Bucure
RIC – Roman Imperial Coinage, Londra, 1968
RMD – Margaret M. *Roxan, Roma's Military Diplomas*, London, I 1978, II 1985, III 1994
SCB bot. - Studii şi Cercetări de Biologie, seria botanică, Bucureşti
SCB şt.agr. - Studii şi Cercetări de Biologie, seria ştiinţe agrare, Bucureşti
SCGGG geogr. – Studii şi Cercetări de Geologie, Geofizică, Geografie, seria geografie, Bucureşti
SC Geogr. - Studii şi Cercetări de Geografie, Bucureşti
SC Geol - Studii şi Cercetări de Geologie, Bucureşti
SCIA – Studii şi Cercetări de Istoria Artei, Bucureşti
SCIV(A) - Studii şi Cercetări de Istorie Veche (şi arheologie), Bucureşti
SCN – Studii şi Cercetări Numismatice, Bucureşti
SlovArh - Slovenska Arheologia, Bratislava
StComC - Studii şi Comunicări, Caransebeş
StComS - Studii şi comunicări, Sibiu
StComSM - Studii şi comunicări, Satu Mare
Starinar – Starinar, Belgrad
STU Sl - Studia Slávica, Budapesta
SUBB geogr. – Studia Universitatis Babeş-Bolyai, Geographia, Cluj Napoca
SUBB geol. geogr. - Studia Universitatis Babeş-Bolyai, Geologia-Geographia, Cluj Napoca
SympThrac – Symposia Thracologica, Bucureşti
Trav. ISER – Travaux de l'Institut de Spéologie Emile Racovitza, Bucureşti
Zbor NM- Zbornik Narodnaja Muzeja, Belgrad
ZPE – Zeitschrift für Papyrologie und Epigraphik, Köln

https://biblioteca-digitala.ro

AUTORII

MARIA BĂLĂCEANU – doctor în arheologie, Muzeul Regiunii Porților de Fier
MELENTINA BÂZGAN – lector, Facultatea de arhivistică, Universitatea din București
ECATERINA BOSOANCĂ - muzeograf, Muzeul Regiunii Porților de Fier
GHEORGHE CALOTOIU –doctor în arheologie, Muzeul Al. Ștefulescu, Tg.-Jiu
NICOLAE CHIPURICI – istoric, Drobeta Turnu Severin
GABRIEL CHIȘAMERA – biolog, Grădina Zoologică, București
GABRIEL CRĂCIUNESCU – doctor în arheologie, Muzeul Regiunii Porților de Fier
FLORINA DIACONU – doctorand în geologie, Muzeul Regiunii Porților de Fier
GEORGETA EL SUSI – doctor în arheozoologie, Centrul Român de Tracologie, București
CRISTINEL FÂNTÂNEANU – doctorand în arheologie, Muzeul Județean Vâlcea, Râmnicu Vâlcea
OTILIA GHERGHE – muzeograf, Muzeul Olteniei, Craiova
CONSTANTIN JUAN-PETROI – istoric, Orșova
GABRIELA JUAN-PETROI –învățătoare, Orșova
CRISTIAN MANEA - muzeograf, Muzeul Regiunii Porților de Fier
SORINA ȘTEFANIA MATACĂ - doctorand în biologie, Muzeul Regiunii Porților de Fier
VARVARA MAGDALENA MĂNEANU - muzeograf, Muzeul Regiunii Porților de Fier
TUDOR RĂȚOI – doctor în istorie, Arhivele Naționale, Filiala Mehedinți
PAULA SCALCĂU – doctor în istorie, Școala Petre Sergescu, Drobeta Turnu Severin
CRISTIAN SCHUSTER–doctor în arheologie, Centrul Român de Tracologie, București
ION STÎNGĂ - doctor în arheologie, Muzeul Regiunii Porților de Fier
MAGDALENA TRĂISTARU - muzeograf, Muzeul Regiunii Porților de Fier
VESNA VANDIČ - jurist, Parcul Național Djerdap, Iugoslavia

https://biblioteca-digitala.ro

https://biblioteca-digitala.ro

https://biblioteca-digitala.ro

https://biblioteca-digitala.ro